

ಅತ್ಮಾನಮೇವಾತ್ಮಕಯೋವಿಜಾನತಾಂ

ತೇನೈವ ಜಾತಂ ನಿಖಿಲಂ ಪ್ರಪಂಚಿತಮ್ |

ಜ್ಞಾನೇನ ಭೂಯೋಽಪಿ ಚ ತತ್ಪ್ರೇಯತೇ

ರಜ್ಜಾಮಹೇರ್ಭೋಗಭವಾಭವೌ ಯಥಾ || ೨೫ ||

ಅಜ್ಞಾನಸಂಜ್ಞೌ ಭವಬಂಧಮೋಕ್ತೌ

ದೌ ನಾಮ ನಾನ್ಯೌ ಸ್ತು ಋತಜ್ಞಭಾವಾತ್ |

ಅಜಸ್ರಚತ್ಯಾತ್ಮನಿ ಕೇವಲೇ ಪರೇ

ವಿಚಾರ್ಯಮಾಣೇ ತರಣಾವಿವಾಹನೀ || ೨೬ ||

ಶ್ವಾದ್ವಾಶ್ವಾಸಂ ಪರಂ ಶ್ವಾದ್ವಾ ಪರಮಾತ್ಮಾನಮೇವ ಚ |

ಅತ್ಮಾ ಪುನರ್ಬಹಿರ್ಮುಗ್ಧ ಅಪೋಽಜ್ಞಜನತಾಜ್ಞತಾ || ೨೭ ||

ಅಂತರ್ಭವೇಽನಂತ ಭವಂತಮೇವ

ತ್ಯತತ್ತ್ವಜಂತೋ ಮೃಗಯಂತಿ ಸಂತಃ |

ಅಸಂತಮಪ್ಯಂತೃಹಿಮಂತರೇಣ

ಸಂತಂ ಗುಣಂ ತಂ ಕಿಮು ಯಂತಿ ಸಂತಃ || ೨೮ ||

ಅಥಾಪಿ ತೇ ದೇವ ಪದಾಂಬುಜದ್ವಯ-

ಪ್ರಸಾದಲೇತಾನುಗೃಹೀತ ಏವ ಹಿ |

ಜಾನಾತಿ ತತ್ತ್ವಂ ಭಗವನ್ಮಹಿಮೋ

ನ ಚಾನ್ಯ ಏಕೋಽಪಿ ಚರಂ ವಿಚಿನ್ತ್ಸನ್ || ೨೯ ||

ಶವಸ್ತು ಮೇ ನಾಥ ಸ ಭೂರಿಭಾಗೋ

ಭವೇಽತ್ರ ವಾನ್ಯತ್ರ ತು ವಾ ತಿರಶ್ಚಾಮ್ |

ಯೇನಾಹಮೇಕೋಽಪಿ ಭವಜ್ಞನಾಣಾಂ

ಭೂತ್ವಾ ನಿಷೇವೇ ತವ ಪಾದಪಲ್ಲವಮ್ || ೩೦ ||

ಅಪೋಽತಿಥನ್ಯಾ ವ್ರಜಗೋರಮಣ್ಯಃ

ಸ್ತನ್ಯಾಮೃತಂ ಪೀತಮತೀವ ತೇ ಮುದಾ |

ಯಾಸಾಂ ವಿಭೋ ವತ್ಸಕರಾತ್ಮಜಾತ್ಮನಾ

ಯತ್ಪ್ರಪ್ರಯೇಽದ್ಯಾಹಿ ನ ಚಾಲಮಧ್ವರಾಃ || ೩೧ ||

ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಅತ್ಯರೂಪವಾಗಿ ತಿಳಿಯದವರಿಗೆ ಆ ಅಜ್ಞಾನದ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಈ ನಾಮ-ರೂಪಾತ್ಮಕವಾದ ಅಖಿಲ ಜಗತ್ತಿನ ಉತ್ಪತ್ತಿಯ ಭ್ರಮೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಹಗ್ಗದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ಸರ್ಪದ ಭ್ರಮೆಯು ನಿವೃತ್ತವಾಗುತ್ತಲೇ ಸರ್ಪದ ಭಯ ಹೊರಟು ಹೋಗುವಂತೆ ಜ್ಞಾನ ಉಂಟಾಗುತ್ತಲೇ ಇದರ ಅತ್ಯಂತಿಕ ಪ್ರಳಯವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ. || ೨೫ || ಸಂಸಾರ ಸಂಬಂಧವಾದ ಬಂಧನ ಮತ್ತು ಅದರಿಂದ ಮೋಕ್ಷ ಇವೆರಡೂ ಅಜ್ಞಾನ ಕಲ್ಪಿತವೇ ಆಗಿವೆ. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಇವೆರಡೂ ಅಜ್ಞಾನದ್ದೇ ಹೆಸರಾಗಿದೆ. ಇವುಗಳಿಗೆ ಸತ್ಯನೂ, ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪನೂ ಆದ ಪರಮಾತ್ಮನಿಂದ ಭಿನ್ನವಾದ ಅಸ್ತಿತ್ವವೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಸೂರ್ಯನಲ್ಲಿ ಹಗಲು-ಕತ್ತಲೆ ಎಂಬ ಭೇದವೇ ಇಲ್ಲದಿರುವಂತೆ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿದಾಗ ಅಖಂಡ ಚಿತ್ತರೂಪ, ಕೇವಲ ಶುದ್ಧ ಅತ್ಯಂತದಲ್ಲಿ ಬಂಧನವಾಗಲೀ, ಮೋಕ್ಷವಾಗಲೀ ಇಲ್ಲ. || ೨೬ || ನೀನು ತಮ್ಮ ಆತ್ಮನೇ ಆಗಿದ್ದರೂ ಜನರು ಅದನ್ನು ಬೇರೆಯೆಂದೇ ತಿಳಿಯುತ್ತಾರೆ. ಶರೀರಾದಿಗಳು ಬೇರೆಯಾಗಿದ್ದರೂ ಅವನ್ನು ತನ್ನ ಆತ್ಮನೆಂದೇ ತಿಳಿದಿರುತ್ತಾರೆ. ಮತ್ತೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಎಲ್ಲೋ ಹುಡುಕುತೊಡಗುತ್ತಾರೆ. ಇದಂತಹ ಆಶ್ಚರ್ಯದ ಮಾತಾಗಿದೆ ? ಅಜ್ಞಾನೀ ಜೀವಿಯ ಇದು ಅಜ್ಞಾನವೇ ಸರಿ. || ೨೭ || ಹಿ ಅನಂತನೇ ! ನೀನಾದರೋ ಎಲ್ಲರ ಅಂತಃಕರಣದಲ್ಲೇ ವಿರಾಜ ಮಾನನಾಗಿರುವೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಸಂತರಾದ ಸತ್ಪುರುಷರು ನಿನ್ನನ್ನಲ್ಲದೆ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲವನ್ನೂ ಪರಿತ್ಯಾಗಮಾಡಿ, ತಮ್ಮ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲೇ ನಿನ್ನನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಾರೆ. ಏಕೆಂದರೆ, ಹಗ್ಗದಲ್ಲಿ ಸರ್ಪವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಆ ಮಿಥ್ಯೆಯಾಗಿ ಕಂಡುಬರುವ ಸರ್ಪದ ಭ್ರಮೆಯು ಹೋಗದೆ ಯಾವ ಸತ್ಪುರುಷನು ನಿಜವಾದ ಹಗ್ಗವನ್ನು ತಿಳಿಯ ಬಲ್ಲನು ? || ೨೮ ||

ದೇವನೇ ! ಯಾವ ಮನುಷ್ಯರು ನಿನ್ನ ಚರಣಕಮಲಗಳ ಅತ್ಯಲ್ಪ ವಾದ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನಾದರೂ ಪಡೆಯುವರೋ ಅವರು ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪದ ಮಹಿಮೆಯ ತತ್ತ್ವವನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ಬಹಳ ಬೇಗನೇ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಬೇರೆಯವರು ಜ್ಞಾನ-ವೈರಾಗ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಬಹಳ ಕಾಲದವರೆಗೂ ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡಿದರೂ ನಿನ್ನ ಮಹಿಮೆ ಯನ್ನು ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ತಿಳಿಯಲಾರರು. || ೨೯ || ಅದುದರಿಂದ ಭಗವಂತನೇ ನನ್ನ ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಾಗಲೀ, ಬೇರೆ ಜನ್ಮದಲ್ಲಾಗಲೀ, ಪಶು-ಪಕ್ಷಿಗಳ ಜನ್ಮದಲ್ಲೇ ಆಗಲೀ, ನಿನ್ನ ಭಕ್ತ ಸಮೂಹದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಭಕ್ತನಾಗಿದ್ದು ನಿನ್ನ ಚರಣಕಮಲಗಳ ಸೇವೆ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗು ವಂತಹ ಮಹಾಭಾಗ್ಯವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವಂತೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸು. || ೩೦ || ಸ್ವಾಮಿಯೇ ! ಜಗತ್ತು ಅರಂಭವಾದಾಗಿನಿಂದ ಇದು ವರೆಗೂ ನಡೆದ ಹಲವಾರು ಯಜ್ಞಗಳಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತೃಪ್ತಿ ಪಡಿಸಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ನೀನು ವ್ರಜದ ಹಸುಗಳ ಮತ್ತು ಗೋಪಿಯರ ಕರುಗಳು ಹಾಗೂ ಗೋಪಬಾಲಕರು ಆಗಿ ಅವರ ಸ್ತನಗಳ ಅಮೃತದಂತಹ ಹಾಲನ್ನು ಪರಮಾನಂದದಿಂದ ಕುಡಿದು ತೃಪ್ತನಾದೆ. ಅದುದರಿಂದ ವ್ರಜದಲ್ಲಿರುವ ಗೋವುಗಳು ಹಾಗೂ ಗೋಪ ಸ್ತ್ರೀಯರೇ ಅತ್ಯಂತ ಧನ್ಯರು. || ೩೧ ||

ಅಹೋ ಭಾಗ್ಯಮಹೋ ಭಾಗ್ಯಂ ಸಂದಗೋಪವೃಚೌಕುಸಾಮ್ |
ಯಸ್ಥಿತ್ರಂ ಪರಮಾವಂದಂ ಪೂರ್ಣಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಸಸಾತನಮ್ |

|| ೩೨ ||

ವಿಷಾಂ ಕು ಭಾಗ್ಯಮಹಿಮಾಚ್ಯುತ ತಾವದಾಸ್ತಾ-

ಮೇಕಾದಶೈವ ಹಿ ನಯಂ ಏತ ಭೂರಿಭಾಗಾಃ |

ಏತದ್ವ್ಯಾಪೀಕಚಪಕೈರಸಕೃತ್ಪ್ರಿಯಾಮಃ |

ಶರ್ವಾದಯೋಽಂಘ್ರ್ಯದಜಮಧ್ಯಮೃತಾಸವಂ ತೇ || ೩೩ ||

ತದ್ಭೂರಿಭಾಗ್ಯಮಿಹ ಜನ್ಮ ಕಮಶ್ಯಟವ್ಯಾಂ

ಯದ್ಗೋಪೀತಃ ಕಮಾಂಘ್ರ್ಯರೂಪೋಽಭಿಜೇಷಮ್ |

ಯಜ್ಞೇನಿತಂ ಕು ನಿಮಿಲಂ ಭಗವಾನ್ಮುಕುಂದ-

ಸ್ತದ್ವ್ಯಾಪಿ ಯಶ್ಚದರಜಃ ಶ್ರುತಿಮೃಗ್ಯಮೇವ || ೩೪ ||

ವಿಷಾಂ ಭೋಷನಿವಾಸಿನಾಮುತ ಭವಾನ್ಯಂ ದೇವರಾಕೇತಿ ನ-
ಶ್ಚೇತೋ ವಿಶ್ವಫಲಾತ್ಫಲಂ ತದಪರಂ ಕುತ್ರಾಪ್ಯಯನ್ಮುಷ್ಯತಿ |
ಋದ್ ವೇಷಾದಿವ ಪೂತನಾಪಿ ಸುಲಾ ತ್ವಾಮೇವ ದೇವಾಪಿತಾ
ಯದ್ವಾಮಾರ್ಥಗುಹ್ಯತ್ವಿಯಾಶ್ಚತನಯಪ್ರಾಣಾಶಯಾಶ್ಚತ್ವತೇ
|| ೩೫ ||

ತಾವದ್ರಾಗಾದಯಃ ಶ್ವೇನಾಸ್ತಾವತ್ಕಾರಾಗೃಹಂ ಗೃಹಮ್ |
ತಾವನ್ನೋಹೋಂಘ್ರ್ಯನಿಗದೋ ಯಾಮತ್ ಕೃಷ್ಣನತೇ ಜನಾಃ

|| ೩೬ ||

ಪರಮಾನಂದ ಸ್ವರೂಪನಾದ, ಸನಾತನನಾದ, ಪರಿಪೂರ್ಣ
ನಾದ, ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಸ್ವರೂಪನಾದ ನೀನು ಪರಮಮಿತ್ರನೂ,
ಸುಹೃದನೂ ಆಗಿರುವ ನಂದನೇ ಮೊದಲಾದ ವ್ರಜದ ಗೋಪ
ಗೋಪಬಾಲಕರ ಭಾಗ್ಯವೇ ಭಾಗ್ಯವು || ೩೨ || ಅಚ್ಯುತನೇ |
ಈ ವ್ರಜವಾಸಿಗಳ ಸೌಭಾಗ್ಯದ ಮಹಿಮೆಯು ಹಾಗಿರಲಿ, ಮನಸ್ಸೇ
ಮೊದಲಾದ ಹನ್ನೊಂದು ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಅಧಿಪ್ತಾತ್ಮ ದೇವತೆ
ಗಳಾಗಿರುವ ಮಹಾದೇವನೇ ಮೊದಲಾದ ನಾವುಗಳು ಮಹಾ
ಭಾಗ್ಯತಾಲಿಗಳಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಏಕೆಂದರೆ, ಈ ವ್ರಜವಾಸಿಗಳ ಮನಸ್ಸೇ
ಮೊದಲಾದ ಹನ್ನೊಂದು ಇಂದ್ರಿಯಗಳೆಂಬ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನಾಗಿಸಿ
ಕೊಂಡು ನಾವು ನಿನ್ನ ಚರಣಕಮಲಗಳ ಅಮೃತಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮಧುರ
ವಾದ ಮಕರಂದ ರಸವನ್ನು ಪಾನಮಾಡುತ್ತಾ ಇರುತ್ತೇವೆ. ಅವರ
ಒಂದೊಂದು ಇಂದ್ರಿಯದಿಂದ ಪಾನಮಾಡಿ ನಾವು ಧನ್ಯರಾಗಿ
ತ್ತಿರುವಾಗ ಸಮಸ್ತ ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಂದ ಅದನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತಿರುವ
ವ್ರಜವಾಸಿಗಳ ಸೌಭಾಗ್ಯವು ಎಷ್ಟೆಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿಯೆ
ಇಲ್ಲ || ೩೩ || ಪ್ರಭುವೇ | ಈ ವ್ರಜಭೂಮಿಯ ಯಾವುದೇ
ವನದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಗೋಕುಲದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಯೋಧಿ
ಯಲ್ಲಿ ಜನ್ಮವೆತ್ತುವುದೇ ನಮ್ಮ ಸೌಭಾಗ್ಯದ ಮಾತಾಗಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ,
ಇಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಬಳಿಕ ನಿನ್ನ ಯಾರಾದರೂ ಪ್ರೇಮಿಯ (ಭಕ್ತನಿ)
ಚರಣಧೂಳಿ ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಬೀಳಬಹುದಲ್ಲ | ಪ್ರಭುವೇ |
ನಿನ್ನ ಪ್ರೇಮಿ ವ್ರಜವಾಸಿಗಳ ಸಂಪೂರ್ಣ ಜೀವನವು ನಿನ್ನದೇ
ಜೀವನವಾಗಿದೆ. ನೀನೇ ಅವರ ಜೀವನದ ಏಕಮಾತ್ರ ಸರ್ವಸ್ವ
ನಾಗಿರುವೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರ ಚರಣಗಳ ಧೂಳಿ ಸಿಗುವುದೂ ನಿನ್ನ
ಚರಣಧೂಳಿ ಸಿಗುವಂತೆ ಇದೆ. ನಿನ್ನ ಚರಣಧೂಳಿಯನ್ನಾದರೂ
ಶ್ರುತಿಗಳೂ ಕೂಡ ಅನಾವಿ ಕಾಲದಿಂದ ಇಂದಿನವರೆಗೆ ಹುಡುಕು
ತ್ತಿರುವವು || ೩೪ || ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಆರಾಧ್ಯನಾದ ಪ್ರಭುವೇ |
ಈ ವ್ರಜವಾಸಿಗಳು ಮಾಡುವ ಸೇವೆಯ ಬದಲಿಗೆ ನೀನು ಏನು
ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುವೆ ? ಸಮಸ್ತ ಫಲಗಳ ಫಲಸ್ವರೂಪನೇ | ನಿನ್ನಿಂದ
ಮಿಗಿಲಾದ ಬೇರೆ ಯಾವುದೇ ಫಲವು ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ, ಹೀಗೆಂದು
ಯೋಚಿಸುತ್ತಾ ನನ್ನ ಚಿತ್ತವು ಮೋಹಿತಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ. ಅವರಿಗೆ ನೀನು
ಕನ್ನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನೇ ಕೊಟ್ಟಿರೂ ಅವರ ಋಣಾದಿಂದ ಮುಕ್ತ
ನಾಗಲಾರೆ. ಏಕೆಂದರೆ, ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನೇನೋ ಆ ಪೂತನೆಯೂ
ನಿನ್ನ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ಅಘಾಸುರ, ಬಾಸುರ ಮುಂತಾದವ ರೊಡನೆ
ವಡೆದುಕೊಂಡಳು. ಅವಳ ವೇಷ ಕೇವಲ ಸಾಧ್ವಿಯಂತೆ ಇತ್ತು
ಆದರೆ ಹೃದಯದಿಂದ ಕ್ರೂರಿಯಾಗಿದ್ದಳು. ಹೀಗಿರುವಾಗ ತನ್ನ
ಮನೆ, ಧನ, ಸ್ವಜನರು, ಪ್ರಿಯರು, ಶರೀರ, ಪುತ್ರ, ಪುಣ ಮತ್ತು
ಮನಸ್ಸು ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲವನ್ನು ನಿನ್ನ ಚರಣಗಳಲ್ಲಿ ಅರ್ಪಿಸುವ, ಆ
ವ್ರಜವಾಸಿಗಳಿಗೂ ಅದೇ ಫಲವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ನೀನು ಹೇಗೆ ಋಣ
ಮುಕ್ತನಾಗುವೆ ? || ೩೫ || ಶ್ಯಾಮಸುಂದರನೇ ! ಜೀವರು ನಿನ್ನವ
ರಾಗಿವೆತನ್ನೆ, ಭಕ್ತರಾಗಿವೆತನ್ನೆ ರಾಗದ್ವೇಷಾದಿ ದೇವೇಷಗಳು
ಕಳ್ಳಂತೆ ಅವರ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿ ಬಿಡುತ್ತವೆ ; ಮನೆಯು
ಸರೆಮನೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ ; ಮೋಹವು ಕಾಲುಗಳಿಗೆ ಸಂಕೋಚಿಯಾಗಿ
ಬಂಧನಕ್ಕೆ ಪಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ || ೩೬ ||

ಪ್ರಪಂಚಂ ನಿಷ್ಪ್ರಪಂಚೋಽಪಿ ವಿದಂಬಯಸಿ ಭೂತರೇ ।
ಪ್ರಪನ್ನಜನತಾನಂದಸಂದೋಹಂ ಪ್ರಥಿತುಂ ಪ್ರಭೋ
|| ೩೭ ||

ಜಾನಂತ ವಿವ ಜಾನಂತು ಕಿಂ ಬಹುಕ್ವಾ ನ ಮೇ ಪ್ರಭೋ ।
ಮನುರೋ ವಾಪುಷೋ ವಾಚೋ ವೈಭವಂ ತವ ಗೋಚರಃ
|| ೩೮ ||

ಅನುಜಾನೀಹಿ ಮಾಂ ಕೃಷ್ಣ ಸರ್ವಂ ತ್ವಂ ವೇತ್ಸಿ ಸರ್ವದೃಕ್ ।
ತ್ವಮೇವ ಜಗತಾಂ ನಾಥೋ ಜಗದೇತತ್ತವಾರ್ಷಿತಮ್
|| ೩೯ ||

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ವೃಷ್ಣಿಉಲಘುಷ್ಕರೋಷದಾಯಿನ್
ಕ್ಷಾನ್ವಿರ್ಜದದ್ವಿಜಪತೂದಧಿವೃದ್ಧಿಕಾಂಠ್ ।
ಉದ್ವರ್ತುತಾರ್ವರಹರ ಕ್ಷಿತಿರಾಕ್ಷಸಧ್ರು-
ಗಾಕಲ್ಪಮಾರ್ಕದಾರ್ಹಸ್ತಗದನ್ನಮವ್ರೇ || ೪೦ ||

ಶ್ರೀಶುಕ ಉವಾಚ

ಇತ್ಯಭಿಷ್ಠಯ ಭೂಮಾನಂ ತ್ರಿಃ ಪುತ್ರಮ್ ಪಾದಯೋಃ ।
ಸತ್ಪಾಘೀಷ್ಠಂ ಜಗದ್ಭಾತಾ ಸ್ವಧಾಮ ಪ್ರತ್ಯಪದ್ಯತ
|| ೪೧ ||

ತತೋಽನುಜ್ಞಾತ್ಯ ಭಗವಾನ್ಸ್ಥೂವಂ ಪ್ರಾಗವಸ್ತುತಾನ್ ।
ವತ್ಸಾನ್ಪುಲಿನಮಾನಿಸ್ತೇ ಯಥಾಪೂರ್ವಸಖಂ ಸ್ವಕಮ್
|| ೪೨ ||

ಏಕಸ್ಮಿನ್ನಪಿ ಯಾತೇಽಪ್ತೇ ಪ್ರಾಣೇಶಂ ಚಾಂತರಾಽಽತ್ಮನಃ ।
ಕೃಷ್ಣಮಾಯಾಹತಾ ರಾಜನ್ ಕ್ಷಣಾರ್ಧಂ ಮೇನಿರೇಽರ್ಭಕಾಃ
|| ೪೩ ||

ಕಿಂ ಕಿಂ ನ ವಿಸ್ಮರಂತೀಹ ಮಾಯಾಮೋಹಿತಚೇತಸಃ ।
ಯನ್ಮೋಹಿತಂ ಜಗತ್ಸರ್ವಮಭೀಕ್ಷ್ಯಂ ವಿಶ್ವತಾತ್ಮಕಮ್
|| ೪೪ ||

ಪ್ರಭುವೇ! ನೀನು ಜಗದ್ಭಾವಾರದಿಂದ ರಹಿತನಾಗಿದ್ದರೂ ಶರಣಾಗತರಾದ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಅನಂತವಾದ ಅನಂದವನ್ನು ಹಂಚುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿ ಪ್ರಪಂಚದ ಜನರಂತೆ ನಟಿಸುತ್ತಿರುವೆ. || ೩೭ || ಹೆಚ್ಚು ಹೇಳುವುದರಿಂದ ಪ್ರಯೋಜನವೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ತಿಳಿದಿರುವವರು ತಿಳಿಯುತ್ತಾ ಇರಲಿ. ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಮಾತು, ಶರೀರಗಳಂತೂ ನಿನ್ನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಸರ್ವಥಾ ಅಸಮರ್ಥವಾಗಿದೆ. || ೩೮ || ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೇ! ನೀನು ಸರ್ವ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತಿಳಿದವನಾಗಿರುವೆ. ಸಕಲ ಜಗತ್ತಿಗೂ ಒಡೆಯನಾಗಿರುವೆ. ಈ ಅಖಂಡ ಭೂಮಂಡಲವೂ ನಿನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ನೆಲೆಗೊಂಡಿದೆ. ನಾನು ನಿನ್ನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೇನು ಹೇಳಲಿ? ನನ್ನನ್ನು ಭಕ್ತನನ್ನಾಗಿ ನೀನು ಸ್ವೀಕರಿಸು. ಸ್ವಾಮಿಯೇ! ನಾನು ನನ್ನ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ಅನುಮತಿಯನ್ನು ನೀಡು. || ೩೯ || ಸಮಸ್ತರ ಮನಃಪ್ರಾಣಗಳನ್ನು ರೂಪಮಾಧುರ್ಯಗಳಿಂದ ಆಕರ್ಷಿಸುವ ಶ್ಯಾಮಸುಂದರನೇ! ನೀನು ಯದುವಂತರೂಪನಾದ ಕಮಲವನ್ನು ವಿಕಸಿತಗೊಳಿಸುವ ಸೂರ್ಯನಾಗಿರುವೆ. ಭೂ-ದೇವತಾ-ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಗೋವು ಮತ್ತು ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸುವ ಚಂದ್ರನೂ ನೀನೇ ಆಗಿರುವೆ. ವಾಷಂಠಧರ್ಮವೆಂಬ ರಾತ್ರಿಯ ಫೋರ ಅಂಧಕಾರವನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರ-ಸೂರ್ಯರಿಗೆ ಸಮಾನನಾಗಿರುವೆ. ಲೋಕದ್ರೋಹಿಗಳಾದ ಕಂಸನೇ ಮೊದಲಾದ ರಾಕ್ಷಸರಿಗೆ ನೀನು ದ್ರೋಹಿಯಾಗಿರುವೆ. ಭಗವಂತ! ನಾನು ಜೀನವವಿಡೀ, ಮಹಾ ಕಲ್ಯಾಣ್ಯದವರಾಗೂ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತಲೇ ಇರುವೆನು. || ೪೦ ||

ಶ್ರೀಶುಕಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಪರೀಕ್ಷಿತ ಮಹಾರಾಜ! ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನಾದ ಬ್ರಹ್ಮನು ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿ, ಅವನಿಗೆ ಮೂರು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಬಂದು, ಅವನ ಚರಣಗಳಲ್ಲಿ ವಂದಿಸಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಸ್ಥಾನವಾದ ಸತ್ಯಲೋಕಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದನು. || ೪೧ || ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು ಈ ಮೊದಲೇ ಕರುಗಳನ್ನೂ ಗೋವು ಬಾಲಕರನ್ನೂ ಅವರು ಹಿಂದಿದ್ದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದನು. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರನ್ನು ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟು, ತನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತರಾದ ಗೋವುಬಾಲಕರನ್ನು ಮತ್ತು ಕರುಗಳನ್ನು ಯಮುನಾ ತೀರಕ್ಕೆ ಹೊಡೆದುಕೊಂಡು ಬಂದನು. || ೪೨ || ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ತಮ್ಮ ಜೀವನ ಸರ್ವಸ್ವವಾದ, ಪ್ರಾಣವಲ್ಲಭನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಅಗಲಿ ಗೋವುಬಾಲಕರಿಗೆ ಒಂದು ವರ್ಷವೇ ಕಳೆದು ಹೋಗಿತ್ತು. ಆದರೂ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಯೋಗಮಾಯೆಯಿಂದ ಮರುಳಾದ ಗೋವುಬಾಲಕರಿಗೆ ಆ ಸಮಯವು ಕ್ಷಣಾರ್ಧದಂತೆ ಅನಿಸಿತು. || ೪೩ || ಜಗತ್ತಿನ ಸಮಸ್ತ ಜೀವಿಗಳು ಅದೇ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಮೋಹಿತರಾಗಿ ಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ಆಚಾರ್ಯರು ಪದೇ-ಪದೇ ತಿಳಿಸಿ ಹೇಳಿದರೂ ತನ್ನ ಆತ್ಮವನ್ನು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಮರೆತಿರುತ್ತಾರೆ. ನಿಜವಾಗಿ ಆ ಮಾಯೆಯ ಶಕ್ತಿಯೇ ಇಂತಹುದು. ಅದರಿಂದ ಮೋಹಿತನಾದ ಜೀವನು ಇಲ್ಲಿ ಏನೇನೆಲ್ಲ ಮರೆಯುವುದಿಲ್ಲ? || ೪೪ ||

ಉಚುಷ್ಠ ಸುಹೃದಃ ಕೃಷ್ಣಂ ಸ್ವಾಗತಂ ತೇಽತಿರಂಹಸಾ |
ನೈಕೋಽಪ್ಯಭೋಜಿ ಕವಲ ವಿಹೀತಃ ಸಾಧು ಭುಜ್ಯತಾಮ್ || ೪೫ ||

ತತೋ ಹಸನ್ ಹೃದೀಕೇತೋಽಭ್ಯವಹೃತ್ ಸಹಾರ್ಭಕೈಃ |
ದರ್ಶಯಂಶ್ಚಮೂರ್ಜಗರಂ ಸ್ವವರ್ತತ ವಸಾದ್ವಜಮ್ || ೪೬ ||

ಒರ್ಹಪ್ರಸೂನನವಧಾತು ವಿಚಿತ್ರಿತಾಂಗಃ
ಪ್ರೋದ್ಧಾಮವೇಣುದಲಶೃಂಗರವೋತ್ಸವಾಡ್ಧಃ |
ವತಾನ್ಸೃಣುಷ್ಣುಗಗೀತಪವಿತ್ರಕೀರ್ತಿ-
ಗೋಪೀದ್ಯಗುತ್ಸವದೃಶಿ ಪ್ರವಿವೇಶಗೋಷಮ್ || ೪೭ ||

ಅದ್ಯಾನೇನ ದುಹಾವ್ಯಾಪೋ ಯತೋದಾನಂದೂನುನಾ |
ಹತೋಽದಿತಾ ದಯಂ ಚಾಸ್ತಾದಿತಿ ಬಾಲಾ ಪ್ರಜೇ ಜಗುಃ || ೪೮ ||

ರಾಜೋವಾಚ

ಽಹೃನ್ನರೋದ್ಧವೇ ಕೃಷ್ಣೇ ಇಯಾನ್ವೈಮಾ ಕಥಂ ಭವೇತ್ |
ಮೋಽಭೂತಪೂರ್ವಸ್ತೋಕೇಷು ಸ್ತೋದ್ಧವೇಷ್ವಪಿ ಕಹ್ಯತಾಮ್ || ೪೯ ||

ಶ್ರೀಕುಕುಲವಾಚ

ಸರ್ವೇಷಾಮಪಿ ಭೂತಾನಾಂ ನೃಪ ಸ್ವಾತ್ಮೈವ ವಲ್ಲಭಃ |
ಕತರೇಽಪತ್ಯವಿತ್ತಾದ್ವಾಸ್ತದ್ವಲ್ಲಭತಯೈವ || ೫೦ ||

ತದ್ರಾಜೇಂದ್ರಯಥಾ ಸ್ನೇಹಃ ಸ್ವಸ್ವಕಾತ್ಮನಿ ದೇಹಿನಾಮ್ |
ಽತಥಾ ಮಮತಾಲಂಬಿಪುತ್ರವಿತ್ತಗೃಹಾದಿಷು || ೫೧ ||

ವೇಹಾತ್ಮವಾದಿನಾಂ ಪುಂಸಾಮಪಿ ರಾಜನ್ಯಸತ್ತಮ |
ಮಿಥಾ ದೇಹಃ ಪ್ರಿಯತಮಸ್ತಥಾ ನ ಹ್ಯನು ಯೇ ಚ ತಮ್ || ೫೨ ||

ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ | ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ನೋಡುತ್ತಲೇ ಗೋಪ ಬಾಲಕರೆಲ್ಲರೂ ಆತ್ಮತ್ಯಾಹದಿಂದ ಅವನಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದರು "ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ! ನೀನು ಒಂದುದು ಒಳ್ಳೆಯದಾಯಿತು. ನಿನಗೆ ಸ್ವಾಗತ ಬಯಸು ತ್ತೇವೆ. ನೀನಿಲ್ಲದೆ ನಾವು ಒಂದು ತುತ್ತು ಅನ್ನವನ್ನು ತಿಂದಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಇತ್ತ ಬಾ ; ಕುಳಿತುಕೋ. ಆನಂದವಾಗಿ ಭೋಜನ ಮಾಡು." || ೪೫ || ಆಗ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ನಸುನಗುತ್ತಾ ಗೋಪಬಾಲಕರೊಂದಿಗೆ ಭೋಜನ ಮಾಡಿದನು. ಬಳಿಕ ಹೆಚ್ಚಾವಿನ ತೊಗಲನ್ನು ಗೋಪ ಬಾಲಕರಿಗೆ ತೋರಿಸುತ್ತಾ ವನದಿಂದ ಪ್ರಜಕ್ಕೆ ಮರಳಿದನು. || ೪೬ || ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಶಲೆಯು ನವಿಲು ಗರಿಗಳಿಂದಲೂ, ಹೂವಿನ ದಂಡೆಯಿಂದಲೂ ಸಮಲಂಕೃತವಾಗಿತ್ತು. ಹೊಸ-ಹೊಸ ಬಣ್ಣದ ಧಾತುಗಳಿಂದ ಆತನ ಶ್ಯಾಮಲ ಶರೀರವು ಚಿತ್ರಿತವಾಗಿತ್ತು. ಅವನು ಪ್ರಜದ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಕೆಲವು ಬಾಲಕರು ಕೊಳಲ ನ್ನೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೆಲವರು ಕೊಂಬುಗಳನ್ನು ಉಡುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಕೆಲವರು ಎಲೆಗಳಿಂದ ಪೀಪಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಉಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದೊಂದು ವಾದ್ಯೋತ್ಸವದಂತೆಯೇ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ಹಿಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಗೋಪಬಾಲಕರು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಲೋಕಪಾವನವಾದ ಕೀರ್ತನೆಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೆಲವರು ತಮ್ಮ ಕರುಗಳ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕೂಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೆಲವರು ತಮ್ಮ ಕರುಗಳನ್ನು ಮುದ್ದಾಡುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಎರಡೂ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಗೋಪಿಯರ ಕಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ಹಬ್ಬವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಾ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಪ್ರಜವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು. || ೪೭ || ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ ! ಅದೇ ದಿನ ಬಾಲಕರು ಪ್ರಜಕ್ಕೆ ಬಂದು ಹೇಳಿದರು - 'ಇಂದು ಯತೋದಾಮಾತೆಯ ಮುದ್ದುಕೆಂದನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ವೃಂದಾವನ ದಲ್ಲಿ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಹೆಚ್ಚಾವನ್ನು ಕೊಂದು ನಮ್ಮೆಲ್ಲರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದನು.' || ೪೮ ||

ಪರೀಕ್ಷಿದ್ವಾಜನು ಕೇಳಿದನು - 'ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಶ್ರೇಷ್ಠರೇ ! ಪ್ರಜ ವಾಸಿಗಳಿಗೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ತಮ್ಮ ಮಗನಾಗಿರದೆ, ಬೇರೆಯವರ ಮಗನಾಗಿದ್ದನು. ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಆತನ ಮೇಲೆ ಪ್ರಜವಾಸಿಗಳಿಗೆ ಇಷ್ಟೊಂದು ಪ್ರೇಮ ಹೇಗೆ ಉಂಟಾಯಿತು ? ಇಂತಹ ಪ್ರೀತಿಯಾದರೋ ಅವರಿಗೆ ತಮ್ಮ ನಿಜಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಇದರ ಕಾರಣವನ್ನು ಹಾವು ದಯಮಾಡಿ ತಿಳಿಸಿರಿ.' || ೪೯ ||

ಶ್ರೀಕುಕುಲವಾಸಿನಿಗಳು ಹೇಳಿದರು - ಮಹಾರಾಜ ! ಜಗತ್ತಿನ ಸಕಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ಆತ್ಮನಲ್ಲಿಯೇ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರೀತಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಪುತ್ರ-ಧನ ಮುಂತಾದವುಗಳ ಮೇಲಿನ ಪ್ರೇಮವೂ ಕೂಡ ತಮ್ಮ ಆತ್ಮನ ಮೇಲಿನ ಅಪಾರವಾದ ಪ್ರೇಮದಿಂದಲೇ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಆತ್ಮಪ್ರೀತಿಯಾಗಿಯೇ ಎಲ್ಲವೂ ಇರುವುದು. || ೫೦ || ರಾಜೇಂದ್ರ ! ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ಆತ್ಮನ ಕುರಿತು ಪ್ರೇಮ ಎರುವಂತೆ, ತನ್ನದೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವ ಪುತ್ರ-ಧನ-ಮನೆ ಮುಂತಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಮವಿರುವುದಿಲ್ಲ. || ೫೧ || ನೃಪ ಶ್ರೇಷ್ಠನೇ ! ದೇಹವನ್ನೇ ಆತ್ಮನೆಂದು ತಿಳಿದವರೂ ಕೂಡ ತನ್ನ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿ ಇರುವಂತೆ, ಶರೀರ ಸಂಬಂಧಿ ಪುತ್ರ, ಮಿತ್ರ, ಕಳತ್ರರನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುವುದಿಲ್ಲ. || ೫೨ ||

ದೇಹೋಽಪಿ ಮಮತಾಭಾಕ್ತೇತ್ಯರ್ಥಸೌ ನಾತ್ಮವತ್ಪ್ರಿಯಃ |
ಯಜ್ಞೇರ್ಯತ್ಕಪಿ ದೇಹೋಽಸ್ಮಿನ್ ಜೀವಿತಾತಾ ಬಲೀಯಸೇ

|| ೫೩ ||

ತಸ್ಯಾತ್ಪ್ರಿಯತಮಃ ಸ್ವಾತ್ಮಾ ಸರ್ವೇಷಾಮಪಿ ದೇಹಿಸಾಮ್ |
ತದರ್ಥಮೇವ ಸಕಲಂ ಜಗದೇತಚ್ಚರಾಚರಮ್

|| ೫೪ ||

ಕೃಷ್ಣಮೇನಮವೇಹಿ ತ್ವಮಾತ್ಮಾನಮಖಿಲಾತ್ಮನಾಮ್ |
ಜಗದ್ವಿಹಾಯ ಸೋಽಪ್ಯತ್ರ ದೇಹೀವಾಭಾತಿ ಮಾಯಯಾ

|| ೫೫ ||

ದ್ವದ್ವತೋ ಜಾನತಾಮತ್ರ ಕೃಷ್ಣಂ ಸ್ವಾಸ್ತು ಚರಿಪ್ತು ಚ |
ಭಗವದ್ದ್ರಿಶಮಖಿಲಂ ನಾನ್ಯದ್ವಿಷ್ತ ಕಿಂಚನ

|| ೫೬ ||

ಸರ್ವೇಷಾಮಪಿ ಮದ್ದುರಾಂ ಭಾವಾಭೋ ಭವತಿ ಸ್ವತಃ |
ತಸ್ಯಾಪಿ ಭಗವಾನ್ಯತ್ಕಃ ಕಿಮತದ್ವದ್ವ ರೂಪೈತಾಮ್

|| ೫೭ ||

ಸಮಾಶ್ರಿತಾ ಯೇ ಪದಪಲ್ಲವಪ್ಲವಂ
ಮಹತ್ಪದಂ ಪುಣ್ಯಯತೋಮುರಾರೇಃ |

ಭವಾಂಬುಧಿವರ್ತಪದಂ ಪರಂ ಪದಂ
ಪದಂ ಪದಂ ಯದ್ವಿವದಾಂ ನ ತೇಷಾಮ್ || ೫೮ ||

ಮಹತ್ತೇ ಸರ್ವಮಾಶ್ರಿತಂ ಯತ್ಪ್ರಪ್ನೋಽಹಮಿಹ ತ್ವಯಾ |
ಯತ್ಕೌಮಾರೇ ಪರಿಕೃತಂ ಪೌಗಂಜೇ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಮ್

|| ೫೯ ||

ಏತಕುಶ್ಯದ್ವಿಶ್ವರಿತಂ ಮುರಾರೇ-
ರಘಾದರ್ಶನಂ ಕಾದ್ವಲಚೇಮನಂ ಚ |

ವೈಕೇತರದ್ರೂಪಮಜೋರ್ವಭಿಷ್ಪನಂ
ಶೃಂಗಾರ್ ಗೃಣನ್ನೇತಿ ನರೋಽಖಿಲಾರ್ಥಾನ್ || ೬೦ ||

ಏವಂ ವಿಹಾರೈಃ ಕೌಮಾರೈಃ ಕೌಮಾರಂ ಜಹಪುರ್ವಜೇ |
ನಿಲಾಯನೈಃ ಸೇತುಬಂಧೈರ್ಮರ್ಕಟೋತ್ಪನ್ನನಾದಿಭಿಃ

|| ೬೧ ||

ವಿಚಾರದ ಮೂಲಕ 'ಈ ಶರೀರವು ನಾನಲ್ಲ, ಈ ಶರೀರವು ನನ್ನದಾಗಿದೆ' ಎಂಬುದು ತಿಳಿದಾಗ ಈ ಶರೀರದ ಮೇಲೆಯೂ ಕೂಡ ಆತ್ಮನಂತೆ ಪ್ರೀತಿ ಉಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ದೇಹವು ಬೇರ್ಗು ಶೀರ್ಣವಾದರೂ ಕೂಡ ಬದುಕಿರುವ ಆಸೆಯು ಪ್ರಬಲವಾಗಿ ಇರುವುದು ಇದೇ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. || ೫೩ || ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ತಮ್ಮ ಆತ್ಮನನ್ನೇ ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಆದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಚರಾಚರ ಜಗತ್ತೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದು ಇದರಿಂದ ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ. || ೫೪ || ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನೇ ನೀನು ಎಲ್ಲ ಆಶ್ರಿತ ಆತ್ಮ ನಾಗಿದ್ದಾನೆಂದು ತಿಳಿ. ಜಗತ್ತಿನ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಯೋಗಮಾಯೆ ಯನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಅವನೇ ಇಲ್ಲಿ ದೇಹಧಾರಿಗಳಂತೆ ಕಂಡು ಬರುತ್ತಿರುವನು. || ೫೫ || ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ವಾಸ್ತವಿಕ ಸ್ವರೂಪ ವನ್ನು ತಿಳಿದವರಿಗಾದರೂ ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಇರುವ ಚರಾಚರ ವದಾರ್ಥಗಳು ಅಥವಾ ಅದರಿಂದ ಅತೀತವಾದ ಪರಮಾತ್ಮ ಬ್ರಹ್ಮ ನಾರಾಯಣನೇ ಮೊದಲಾದ ಭಗವತ್ಸ್ವರೂಪಗಳೆಲ್ಲವೂ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಸ್ವರೂಪವೇ ಆಗಿವೆ. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಯಾವುದೇ ಪ್ರಾಕೃತ-ಅಪ್ರಾಕೃತ ವಸ್ತುವು ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ. || ೫೬ || ಎಲ್ಲವಸ್ತುಗಳ ಅಂತಿಮರೂಪವು ತನ್ನ ಕಾರಣದಲ್ಲಿ ನೆರೆಯಿರುತ್ತದೆ. ಆ ಕಾರಣಕ್ಕೂ ಪರಮಕಾರಣ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಹಾಗಿರುವಾಗ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಂದ ಭಿನ್ನವಾದ ವಸ್ತು ಯಾವುದು ಹಾನೇ ಇದೆ? ಹೇಳು. || ೫೭ || ಸಕ್ಕುರುಷರ ಸರ್ವಸ್ವನಾದ ಪುಣ್ಯಕೀರ್ತಿಯಾದ ಮುಕುಂದ, ಮುರಾರಿಯ ಪದ-ಪಲ್ಲವಗಳ ನೌಕೆಯನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ ದವರಿಗೆ ಈ ಭವರಾಗರವು ಕರುವಿನ ಗೊರಸಿನವಾಗಿ ಬದು ಕ್ತದೆ. || ೫೮ ||

ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಭಗವಂತನ ಬದನೇ ವರ್ಷದ ಲೀಲೆಯನ್ನು ಆರನೇ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಗೋಪಬಾಲಕರು ಈಗ ನಡೆದಂತೆ ಹೇಳಿದರು. ಇದು ಹೇಗೆ ಎಂದು ನೀನು ಕೇಳಿದ್ದೆಯಲ್ಲ. ಅದರ ಎಲ್ಲ ರಹಸ್ಯ ವನ್ನು ನಾನು ನಿನಗೆ ತಿಳಿಸಿರುವೆನು. || ೫೯ || ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಗೊಲ್ಲಬಾಲಕರೆಂದಿಗೆ ನಡೆದ ವನಕ್ರೀಡೆ, ಅಥಾನುರನ ಸಂಹಾರ, ಶಚ್ಚ-ಹುರಾರ ಹುಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಭೋಜನ ಮಾಡುವುದು, ಅಪ್ರಾಕೃತರೂಪಧಾರಿ ಕುರುಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಗೋಪ ಬಾಲಕರನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವುದು, ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಮಾಡಿದ ಈ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸ್ತುತಿ ಇವೆಲ್ಲವನ್ನು ಕೇಳುವ-ಹೇಳುವ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಧರ್ಮ, ಅರ್ಥ, ಕಾಮ ಮತ್ತು ಮೋಕ್ಷ ಇವುಗಳ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯುಂಟಾಗುವುದು. || ೬೦ || ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಹೀಗೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಮತ್ತು ಬಲರಾಮರು ಕುಮಾರಾವಸ್ಥೆ ಗನುರೂಪವಾಗಿ ಕಣ್ವಮುಖ್ಯಾದ್ರಿ, ಸೇತುಬಂಧ, ಮರಕೋತಿ ಆಟ ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ಲೀಲೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ತಮ್ಮ ಕುಮಾರಾ ವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಪ್ರಜ್ಞಾಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಕಳೆದರು. || ೬೧ ||

ಪದಿನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿಯಿತು. || ೧೪ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತೇ ಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪಾರಮಹಂಸಾಂಸಂಹಿತಾಯಾಂ ದಶಮ ಸ್ಕಂಧೇ ಪೂರ್ವಾರ್ಧೇ
ಬ್ರಹ್ಮಸ್ತುತಿರ್ನಾಮ ಚತುರ್ವಿಂಶತ್ಯಧ್ಯಾಯಃ || ೧೪ ||

ಹದಿನೈದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಧೇನುಕಾಸುರ ಉದ್ಧಾರ, ಕಾಲಿಯನಾಗನ ವಿಷದಿಂದ ಗೋಪಬಾಲಕರನ್ನು ಬದುಕಿಸಿದುದು

ಶ್ರೀಶುಕ ಉವಾಚ

ತತಶ್ಚ ಪೌಗಂಡವಯಃ ಶ್ರಿತೌ ಪ್ರಚೇ
ಬಭೂವಹುಸ್ತೌ ಪಶುಪಾಲಸಮ್ಮತೌ |
ಗಾಶ್ವಾರಯಂತೌ ಸಖಭಿಃ ಸಮಂ ಪದ್ಯೆ-
ವ್ಯಂದಾವನಂ ಪುಣ್ಯಮತೀವ ಚಕ್ರತುಃ || ೧ ||

ತನ್ಮಾಧವೋ ವೇಣುಮುದೀರಯಸ್ತ್ವತೋ
ಗೋಪೈರ್ಗೃಣದ್ವಿ ಸ್ವಯತೋ ಬಲಾನ್ವಿತಃ |
ಸತೋನ್ವರಸ್ಯತ್ಯ ಪಶವ್ಯಮಾವಿಶದ್
ವಿಹರ್ತುಕಾಮಃ ಕುಸುಮಾಕರಂ ವನಮ್ || ೨ ||

ತಸ್ಯಂಜುಘೋಷಾಲಿಮೃಗದ್ವಿಜಾಕುಲಂ
ಮಹಸ್ತನಃ ಪ್ರಖ್ಯಪಯಃ ಸದಸ್ತತಾ |
ವಾತೇನ ಜುಷ್ಪೌ ಶತಪತ್ರಗಂಧಿನಾ
ನಿರೀಕ್ಷ್ಯ ರಂಜುಂ ಭಗವಾನ್ಮನೋ ದಧೇ || ೩ ||

೪ ತತ್ರ ತತ್ರಾರುಣಪಲ್ಲವಶ್ರಿಯಾ
ಫಲಪ್ರಸೂನೋರುಭರೇಣ ಪಾದಯೋಃ |
ಕ್ಷುಶ್ಚಿಪ್ತಾನ್ವೀಕ್ಷ್ಯ ವನಸ್ತೀನ್ಮದಾ
ಶ್ಯಯನ್ನಿನಾಹಾಗ್ರಜಮಾದಿಪೂರುಷಃ || ೪ ||

ಶ್ರೀಭಗವಾನುವಾಚ

ಹೇತೋಃ ಅಮೀ ದೇವವರಾದುರಾರ್ಚಿತಂ
ಪಾವಾಂಬುಜಂ ತೇ ಸುಮನಃಫಲಾರ್ಹಣಮ್ |
ಹುಂತುಪಾದಾಯ ಶಿಖಾಭಿರಾತ್ಮನ-
ಪ್ರಮೋಽಪಹತ್ಯೈ ತರುಜನ್ಯ ಯತ್ಯತಮ್ || ೫ ||

ಶ್ರೀಶುಕಮಹಾಕಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ- ಪರೀಕ್ಷಿದ್ವಾಜನೇ !
ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಬಲರಾಮರಿಗೆ ಈಗ ಪೌಂಗಡಾವಸ್ಥೆಯು ಪ್ರಾಪ್ತ
ವಾಯಿತು. ಈಗ ಅವರಿಗೆ ಹಸುಗಳನ್ನು ಮೇಯಿಸಲು ಸ್ವೀಕೃತಿ
ದೊರೆಯಿತು. ಅವರು ತಮ್ಮ ಸ್ನೇಹಿತರಾದ ಗೋಪಬಾಲಕರೊಂದಿಗೆ
ಹಸುಗಳನ್ನು ಮೇಯಿಸುತ್ತಾ ವೃಂದಾವನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ತಮ್ಮ ಚರಣ
ಗಳಿಂದ ವೃಂದಾವನವನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಪಾವನ ಗೊಳಿಸು
ತ್ತಿದ್ದರು. || ೧ || ಈ ವನವು ಹಸುಗಳಿಗೆ ಹಸುರಾದ ಎಳೆ ಹುಲ್ಲಿ
ನಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು ಬಣ್ಣ-ಬಣ್ಣದ ಹೂವುಗಳ ಆಗರವೇ ಆಗಿತ್ತು.
ಮುಂದೆ-ಮುಂದೆ ಹಸುಗಳು ಅವುಗಳ ಹಿಂದೆ-ಹಿಂದೆ ಕೊಳಲನ್ನು
ಊದುತ್ತಾ ಶ್ಯಾಮಸುಂದರನು ಅವನ ಬೆನ್ನಿಗೆ ಬಲರಾಮನು
ಹಾಗೂ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಿರುವ ಗೋಪಾಲಕರು
ಅವರ ಹಿಂದೆ ಹೀಗೆ ವಿಹರಿಸುತ್ತಾ ಅವರು ಆ ವೃಂದಾವನವನ್ನು
ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರು. || ೨ || ಆ ವನದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಕಡೆಗಳು ಭೃಂಗಗಳು
ಗುಂಜಾರವ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಕೆಲವು ಕಡೆ ಜಿಂಕೆಗಳು ಗುಂಪು
ಗುಂಪಾಗಿ ಅತ್ತಂದಿತ್ತ ನೆಗೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಕೆಲ ಅಂದವಾದ ಪಕ್ಷಿಗಳು
ಸುಮಧುರವಾಗಿ ಧ್ವನಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಸುಂದರ
ವಾದ ಸರೋವರಗಳಿದ್ದವು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಾತ್ಮರ ಹೃದಯ
ದಂತೆ ಸ್ವಚ್ಛವಾದ ತಿಳಿನೀರು ತುಂಬಿತ್ತು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಅರಳಿದ
ಕಮಲಗಳ ಸುಗಂಧದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಶೀತಲ-ಮಂದ ಮಾರುತವು
ಆ ವೃಂದಾವನವನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ಮನೋಹರವಾದ ವನ
ವನ್ನು ನೋಡಿ ಭಗವಂತನು ಅಲ್ಲಿ ವಿಹರಿಸಲು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ
ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದನು. || ೩ || ಎಣ್ಣೆಗೊಪಿನ ಚಿಗುರುಗಳ ಕಾಂತಿಯಿಂದ
ಕೂಡಿ ಫಲ-ಪುಷ್ಪಗಳ ಭಾರದಿಂದ ಬಗ್ಗಿದ ರೆಂಬೆಗಳ ವೃಕ್ಷಗಳು
ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಪಾದಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತವೆಯೋ ಎಂಬಂತೆ
ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ಅಂತಹ ನೇತ್ರಾನಂದಕರವಾದ ಅವನ್ನು ನೋಡಿ
ಆದಿದೇವನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಪರಮಾತ್ಮನು ಅಣ್ಣನಾದ ಬಲರಾಮನಲ್ಲಿ
ಹೇಳಿದನು. || ೪ ||

ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ - ದೇವತೆರೋಮಣಿಯೇ !
ಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ ದೇವತೆಗಳೇನೋ ನಿನ್ನ ಚರಣಕಮಲಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸು
ತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ ನೋಡು ! ಈ ವೃಕ್ಷಗಳೂ ಕೂಡ ತಮ್ಮ
ರೆಂಬೆಗಳ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಫಲ-ಪುಷ್ಪಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತು ನಿನ್ನ ಚರಣಾ
ರವಿಂದಗಳ ಸೇವೆ ಮಾಡಲು ಬಗ್ಗಿ ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳು
ಇಂತಹ ಸೌಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಹಾಗೂ ನಿನ್ನ
ದರ್ಶನ, ನಿನ್ನ ಲೀಲಾ ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ಶ್ರವಣ ಮಾಡಿದವರ
ಅಜ್ಞಾನವನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಈ ಪುಣ್ಯಪ್ರದವಾದ
ವೃಂದಾವನದಲ್ಲಿ ವೃಕ್ಷಗಳಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿವೆ. ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೂ ಇವು
ಗಳ ಜೀವನವೇ ಧನ್ಯವಾದುದು. || ೫ ||

ಏತೇಽಲಿಪ್ತವ ಯತೋಽಖಿಲಲೋಕೋರ್ಥಂ
 ಗಾಯಂತ ಅದಿಪ್ತುರುಷಾಸುಪದಂ ಭಜಂತೇ |
 ಪ್ರಾಯೋ ಅಮೋ ಮುನಿಗಣಾ ಭವದೀಯಮುಖ್ಯಾ
 ಗೂಢಂ ವನೇಽಪಿ ನ ಬಹತ್ಯನಘಾತ್ಯದ್ವಯಮ್ || ೬ ||

ಸೃಷ್ಟ್ಯಮೇ ಶಿಖಿನ ಈಶ್ವ ಮುದಾ ಹರಿಣ್ಯಃ
 ಕುರ್ವಂತಿ ಗೋಪ್ಯ ಇವ ತೇ ಪ್ರಿಯಮೀಕ್ಷಣೇನ |
 ಸೂಕ್ತೈಶ್ಚ ಕೋಕಿಲಗಣಾ ಗೃಹಮಾಗತಾಯ
 ಧನ್ಯಾ ವನೌಕಸ ಇಯಾನ್ತಿ ಸತಾಂ ನಿಸರ್ಗಃ || ೭ ||

ಧನ್ಯೇಯಮುಷ್ಯ ಧರಣೀ ತೃಣಾವೀರುಧ್ವತ್
 ಪಾದ್ವೃಶೋ ದ್ರುವಲತಾಃ ಕರಣಾಭಿಮೃತ್ಯಾ |
 ನದ್ಯೋಽಪ್ರಯಾ ಖಿಗಮೃಗಾಃ ಸದಯಾವಲೋಕ್ಯ-
 ಗೋಪ್ಯೈರಂತರೇಣಭಜಯೋರಪಿಯತ್ ಪ್ರಾಶ್ರೀ || ೮ ||

ಶ್ರೀಶುಕ ಉವಾಚ

ಏವಂ ವೃಂದಾವನಂ ಶ್ರೀಮತ್ಕೃಷ್ಣಃ ಪ್ರೀತಮನಾಃ ಪತೂನ್ |
 ರೇಮೇ ಸಂಚಾರಯನ್ನದ್ರೇಃ ಸರಿದ್ರೋಭಮ್ ಸಾನುಗಃ
 || ೯ ||

ಕೃಷಿದ್ಗಾಯತಿ ಗಾಯತ್ಸು ಮದಾಂಧಾಲಿಪ್ತನುಪ್ರಪ್ತಃ |
 ಉಪಗೀಯಮಾನಚರಿತಃ ಸ್ತಗ್ನೀ ಸಂಕರ್ಷಣಾನ್ವಿತಃ
 || ೧೦ ||

ಕೃಷಿಚ್ಛ ಕಲಹಂಸಾನಾಮನುಕೂಜತಿ ಕೂಜಿತಮ್ |
 ಅಭಿನ್ನತ್ಯತಿ ಸೃಷ್ಟಂತಂ ಬರ್ಹಿಣಂ ಹಾಸಯನ್ಸ್ವಕಿತ್
 || ೧೧ ||

ಮೇಘಗಂಭೀರಯಾ ವಾಚಾ ನಾಮಭಿದೋರಗಾನ್ವತೂನ್ |
 ಕೃಷಿದಾಪ್ತಯತಿ ಪ್ರೀತ್ಯಾ ಗೋಗೋಪಾಲಮನೋಬ್ಧಯಾ
 || ೧೨ ||

ಅದಿಪ್ತುರುಷಾಃ | ನೀನು ಈ ವೃಂದಾವನದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ಮರೆಸಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಬಾಲಕರಂತೆ ಲೀಲೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೂ ನಿನ್ನ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಭಕ್ತರಾದ ಮುನಿಗಳು ತಮ್ಮ ಇಷ್ಟ ದೈವವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡು ಇಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಾಯಶಃ ದುಂಬಿಗಳಾಗಿ ನಿನ್ನ ಭವನ ಪಾವನ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಹಾಡುತ್ತಾ ನಿನ್ನ ಭಜನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಒಂದು ಕ್ಷಣಕ್ಕಾದರೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಡಲು ಬಯಸುವುದಿಲ್ಲ. || ೬ || ಅಣ್ಣಾ ! ನಿಜವಾಗಿ ನೀನೇ ಸ್ತುತಿಗಳು ಯೋಗ್ಯವಾಗಿರುವೆ. ತಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬಂದಿರುವ ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡಿದ ನವಿಲುಗಳು ನಿನ್ನ ವರ್ಣನದಿಂದ ಆನಂದಿತವಾಗಿ ಕುಣಿಯುತ್ತಾ ಇವೆ. ಜಿಂಕೆಗಳು ಮೃಗನಯನೇ ಗೋಪಿಯರಂತೆ ತಮ್ಮ ಪ್ರೇಮ ಪೂರ್ಣ ಓರೆನೋಟದಿಂದ ನಿನ್ನ ಕುರಿತು ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಾ ನಿನ್ನನ್ನು ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುವರು. ಈ ಕೋಗಿಲೆಗಳು ತಮ್ಮ ಮಧುರ ಪಂಚಮದ ಇಲಿತರದಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ಎಷ್ಟು ಸುಂದರವಾಗಿ ಸ್ತೂಗತಿಸುತ್ತವೆ. ಇವು ವನವಾಸಿಗಳಾಗಿದ್ದರೂ ಧನ್ಯರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಏಕೆಂದರೆ, ಸತುರುಷರ ಸ್ವಭಾವವೇ ಹೀಗಿರುತ್ತದೆ. ಅವರು ಮನೆಗೆ ಬಂದಿರುವ ಅತಿಥಿಗೆ ತಮಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದ ವಸ್ತುವನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿ ಬಿಡುತ್ತಾರೆ. || ೭ || ಇಂದು ಇಲ್ಲಿಯ ಧೂಮಿಯು ತನ್ನ ಹೆಚ್ಚ ಹಸಿರು ಹುಲ್ಲಿನೊಂದಿಗೆ ನಿನ್ನ ಚರಣಗಳನ್ನು ಸ್ಪರ್ಶಿಸುತ್ತಾ ಧನ್ಯವಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿಯ ಮರ-ಗಿಡ-ಬಳ್ಳಿಗಳು ನಿನ್ನ ಬೆರಳುಗಳ ಸ್ಪರ್ಶವನ್ನು ಪಡೆದು ತಮ್ಮ ಅಹೋಭಾಗ್ಯವೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಿವೆ. ನಿನ್ನ ಕರುಣಾಕಟಾಕ್ಷದಿಂದ ನದಿ, ಪರ್ವತ, ಪಶು-ಪಕ್ಷಿ ಎಲ್ಲವೂ ಕೃತಾರ್ಥರಾಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಜವಲ್ಲಿರುವ ಗೋಪಿಕೆಯರು ಸ್ವತಃ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯೂ ಕೂಡ ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವ ನಿನ್ನ ವೈಷ್ಣವದ ಸ್ಪರ್ಶವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಧನ್ಯರಾಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. || ೮ ||

ಶ್ರೀಶುಕಮಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ ! ಹೀಗೆ ಪರಮಸುಂದರ ವೃಂದಾವನವನ್ನು ನೋಡಿ ಭಗವಾನ್ ಕ್ರಿಷ್ಣನು ಬಹಳವಾಗಿ ಆನಂದಿತನಾದನು. ಅವನು ತನ್ನ ಮಿತ್ರರಾದ ಗೊಲ್ಲಬಾಲಕರೊಂದಿಗೆ ಗೋವರ್ಧನದ ತಪ್ಪಲುಗಳಲ್ಲಿ ಯಮುನಾ ತೀರದಲ್ಲಿ ಹಸುಗಳನ್ನು ಮೇಯಿಸುತ್ತಾ ಆನೇಕ ರೀತಿಯ ಲೀಲೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಡಗಿದನು. || ೯ || ಒಂದೆಡೆ ಗೋಪಬಾಲಕರು ಭಗವಾನ್ ಕ್ರಿಷ್ಣನ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ಆರಾಧಿಸುತ್ತಾ ಮಧುರವಾಗಿ ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ ಬಲರಾಮನೊಂದಿಗೆ ವನಮಾಲೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿರುವ ಕ್ರಿಷ್ಣನು ಮತ್ತೆ ಭೃಂಗಗಳ ಸುಮಧುರ ಗುಂಜಾರವದೊಂದಿಗೆ ತನ್ನ ಸ್ಮರವನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿ ಆರಾಧಿಸತೊಡಗಿದನು. || ೧೦ || ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಕ್ರಿಷ್ಣನು ರಾಜಹಂಸಗಳು ಕೂಗಿದಾಗ ಅವುಗಳಂತೆಯೇ ಅವುಗಳ ಜೊತೆಯಲ್ಲೇ ಕೂಗುತ್ತಾ ಅವುಗಳನ್ನು ಆರಾಧಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ನೃತ್ಯವಾಡುವ ನವಿಲುಗಳೊಡನೆ ತಕ-ತಕನೆ ಹಾಸು ಕುಣಿಯುತ್ತಾ ತನ್ನ ಮಿತ್ರರನ್ನು ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸುವನು. || ೧೧ || ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಬಹಳ ದೂರಕ್ಕೆ ಹೋದ ಹಸುಗಳನ್ನು ಅವುಗಳ ಹಸರು ಹಿಡಿದು ಮೇಘದಂತೆ ಗಂಭೀರ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಕರೆಯುವನು. ಅವನ ಈ ಮಧುರ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಗೋವುಗಳ ಮತ್ತು ಗೋಪಾಲಬಾಲಕರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಉಲ್ಲಾಸವುಂಟಾಗುತ್ತಿತ್ತು. || ೧೨ ||

ಚಕೋರಕೌಂಭಚಕ್ರಾಹ್ವಾರದ್ವಾಚಾಂಶ್ಚ ಬರ್ಹಿಣಃ |
ಅನುರೌತಿ ಸ್ವ ಸತ್ತ್ವಾನಾಂ ಭೀತವದ್ವಾಘ್ರಸಿಂಹಯೋಃ || ೧೩ ||

ಕ್ಷುಪ್ತೀದಾಪರಿತ್ರಾಂತಂ ಗೋಪೋತ್ಸಂಗೋಪಬರ್ಹಣಮ್ |
ಸ್ವಯಂ ವಿಶ್ರಮಯತ್ಕಾರ್ಯಂ ಪಾದಸಂವಾಹನಾದಿಭಿಃ || ೧೪ ||

ನೃತ್ಯತೋ ಗಾಯತಃ ಕ್ವಾಪಿ ವಲ್ಗತೋ ಯುದ್ಧತೋ ಮಿಥಃ |
ಗೃಹೀತಹಸ್ತೌ ಗೋಪಾಲಾನ್ವಸಂತೌ ಪ್ರಪತಂತತುಃ || ೧೫ ||

ಕೃಚಿತ್ಪಲ್ಲವತಲ್ಪೇಷು ನಿಯುದ್ರಶ್ರಮಕರ್ಶಿತಃ |
ವೃಕ್ಷಮೂಲಾಶ್ರಯಃ ಶೇತೇ ಗೋಪೋತ್ಸಂಗೋಪಬರ್ಹಣಃ || ೧೬ ||

ಪಾದಸಂವಾಹನಂ ಚಕ್ರುಃ ಕೇಚಿತ್ತಸ್ಯ ಮಹಾತ್ಮನಃ |
ಅಶರೇ ಹತಪಾಶ್ಚಾನೋ ವೃದನ್ಯಃ ಸಮವೀಜಯನ್ || ೧೭ ||

ಅನ್ಯೇ ತದನುದೂಪಾಗೆ ಮನೋಜ್ಞಾನಿ ಮಹಾತ್ಮನಃ |
ಗಾಯಂತಿ ಸ್ವ ಮಹಾರಾಜ ಸ್ನೇಹಕ್ಷಿನ್ನಧಿಯಃ ಶನ್ಯಃ || ೧೮ ||

ಏವಂ ನಿಗೂಢಾತ್ಮಗತಿಃ ಸ್ವಮಾಯಯಾ
ಗೋಪಾತ್ಮಜತ್ವಂ ಚರಿತ್ಯರ್ನಿದಂಬಯನ್ |
ಏವಮೇವ ರಮಾಲಾಲಿತಪಾದಪಲ್ಲವೋ
ಗ್ರಾಮ್ಯೈಃ ಸಮಂ ಗ್ರಾಮ್ಯವದೀತಚೇಷ್ಟಿತಃ || ೧೯ ||

ಶ್ರೀವಾಮಾ ನಾಮ ಗೋಪಾರೋ ರಾಮಕೇಶವಯೋಃ ಸಖಾ |
ಪುಲಸ್ತ್ಯೇಕಕೃಷ್ಣಾದ್ಯಾ ಗೋಪಾಃ ಪ್ರೇಮ್ಲೇದಮಬ್ರುವನ್ || ೨೦ ||

ನಾಮ ವಾಮ ಮಹಾಬಾಹೋ ಕೃಷ್ಣ ದುಷ್ಪನಿಬರ್ಹಣ |
ಹತೋರವಿಮೂಢಃ ಸುಮಹದ್ವನಂ ತಾಲಾಲಿಸಂಕುಲಮ್ || ೨೧ ||

ತದಾಪಿ ತತ್ರ ಭೂರೀಣಿ ಪತಂತಿ ಪತಿತಾನಿ ಚ |
ಪಿಪ್ಪಲಾದಿದ್ವಾನಿ ಧೇನುಕೇನ ದುರಾತ್ಮನಾ || ೨೨ ||

ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಚಕೋರ, ಕೌಂಚ, ಹಂಸ, ಚಕ್ರವಾಕ, ಭರದ್ವಾಜ, ನವಿಲು ಮುಂತಾದ ಪಕ್ಷಿಗಳ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಆನುಸರಿಸಿ ಕೂಗಿದರೆ, ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಹುಲಿ, ಸಿಂಹಗಳಂತೆ ಗರ್ಜಿಸುವನು. ಆ ಗರ್ಜನೆ ಯಿಂದ ಹೆದರಿದ ಜೀವಿಗಳಂತೆ ತಾನೂ ಕೂಡ ಭಯಗೊಂಡವ ನಂತೆ ನಡೆಸುವನು. || ೧೩ || ಬಲರಾಮನು ಅಟವಾಡುತ್ತಾಡುತ್ತಾ ಬಳಲಿ ಗೋಪಬಾಲಕನ ತೊಡೆಯಲ್ಲಿ ತಲೆಯನ್ನಿಟ್ಟು ಮಲಗಿದಾಗ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಅವನ ಕಾಲನ್ನು ಒತ್ತುತ್ತಾ ಬೀಸಣಿಗೆಯಿಂದ ಗಾಳಿ ಬೀಸಿ ಅಣ್ಣನ ಆಯಾಸವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. || ೧೪ || ಒಂದೆಡೆ ಗೊಲ್ಲಬಾಲಕರು ಕುಣಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಮತ್ತೊಂದೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇನ್ನೊಂದೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಕುಸ್ತಿಗಳನ್ನಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಂತಹ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಲರಾಮ-ಕೃಷ್ಣರು ಕೈ ಕೈಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ನಿಂತುಕೊಂಡು ನಗುತ್ತಾ ಭಲೇ, ಭಲೇ ಎಂದು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸು ತ್ತಿದ್ದರು. || ೧೫ || ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಸ್ವಯಂ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಗೊಲ್ಲಬಾಲಕ ರೊಂದಿಗೆ ಕುಸ್ತಿಯಾಡುತ್ತಾ ಬಳಲಿದಾಗ ಒಂದು ಸುಂದರ ವೃಕ್ಷದ ಕೆಳಗೆ ಚಿಗುರುಗಳ ಹಾಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರೋ ಗೋಪಬಾಲಕನ ತೊಡೆಯನ್ನೇ ದಿಂಬಾಗಿಟ್ಟು ಪವಡಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. || ೧೬ || ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ ! ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮರಾದ ಗೋಪಬಾಲಕರು ಮಹಾತ್ಮ ನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಸುಂದರವಾದ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಒತ್ತುತ್ತಿದ್ದರು. ನಿಷ್ಪ್ರಾಪರಾದ ಬೇರೆ ಬಾಲಕರು ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಎಲೆಗಳಿಂದ ಅಥವಾ ಆಂಗವಸ್ತ್ರದಿಂದ ಗಾಳಿ ಬೀಸುತ್ತಿದ್ದರು || ೧೭ || ಸ್ನೇಹ ಮಗ್ನವಾದ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕೆಲವು ಗೋಪಬಾಲಕರು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಲೀಲೆಗನುಗುಣವಾಗಿ ಮನೋಜ್ಞವಾಗಿ ಕಿವಿಗಿಂಪಾದ ಗೀತೆಗಳನ್ನು ಅವನ ಸುತ್ತಲೂ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. || ೧೮ || ಭಗವಂತನು ಹೀಗೆ ತನ್ನ ಯೋಗ ಮಾಯೆಯಿಂದ ತನ್ನ ಐಶ್ವರ್ಯಮಯವಾದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಬಚ್ಚಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಅವನು ಮಾಡುವ ಲೀಲೆಗಳು ನಿಜವಾದ ಗೋಪಬಾಲಕರು ಮಾಡುವಂತೆ ಇದ್ದವು. ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ದೇವಿಯು ಯಾರ ಚರಣಕಮಲಗಳ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತಳಾಗಿರುತ್ತಿ ದ್ದಳೋ ಅಂತಹ ಭಗವಂತನು ಈ ಗ್ರಾಮೀಣ ಬಾಲಕರೊಂದಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರೇಮದಿಂದ, ಆನಂದಿಂದ ಗ್ರಾಮ್ಯರೀತಿಯ ಅಟವಾಡು ತ್ತಿದ್ದನು. ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ ! ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಅವನ ಐಶ್ವರ್ಯಮಯ ಲೀಲೆಗಳು ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತಲೇ ಇದ್ದವು. || ೧೯ ||

ಬಲರಾಮ ಮತ್ತು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣರ ಆಪ್ತಪ್ರೇಮಿತರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀದಾಮನೇಂಬ ಒಬ್ಬ ಗೋಪಬಾಲಕನು ಪ್ರಧಾನನಾಗಿದ್ದನು. ಒಂದು ದಿನ ಶ್ರೀದಾಮ, ಸುಬಲ, ಸ್ತೋಕಕೃಷ್ಣ (ಚಕ್ರಕೃಷ್ಣ) ಮೊದಲಾದ ಗೊಲ್ಲ ಬಾಲಕರು ಪ್ರೇಮಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಬಲರಾಮ-ಕೃಷ್ಣರಲ್ಲಿ ಹೀಗೆಂದರು. || ೨೦ || “ಮಹಾಬಾಹುವಾದ ! ಬಲರಾಮನೇ ! ದುಷ್ಪನಾಶಕನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೇ ! ಇಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರದಲ್ಲಿಯೇ ಸಾಲು-ಸಾಲಾಗಿ ತಾಳೆಯ ಮರಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ವನವಿದೆ. || ೨೧ || ಅಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಪಕ್ಷಿವಾದ ತಾಳೆಯ ಹಣ್ಣುಗಳು ಮರದಿಂದ ಬಿದ್ದಿವೆ. ಇನ್ನು ಬೀಳುತ್ತಲೂ ಇವೆ. ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವ ದುರಾತ್ಮನಾದ ಧೇನುಕಾಸುರನೆಂಬ ವೈಷ್ಣವು ಆ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಬೇರೆ ಯಾರೂ ಮುಟ್ಟದಂತೆ ತಡೆದಿರುವನು. || ೨೨ ||

ಸೋತವೀಯೋಽಸುರೋ ರಾಮ ತೇ ಕೃಷ್ಣ ವಿವರೂಪದೃಕ್ |
ಅತ್ಯುಲ್ಕಬಲೈರನ್ಯೈರ್ಜ್ಞಾತಿಭರ್ತುಭಿರ್ವೃತಃ

|| ೨೩ ||

ಶ್ವಾತೃತನರಾಹಾರಾಧ್ಯೈಶ್ಚೈರ್ಭರಮಿತ್ರಹನ್ |
ನ ಸೇವ್ಯತೇ ಪತುಗಳೈಃ ಪಕ್ಷಿಸಂಘೈರ್ವಿವರ್ಜಿತಮ್

|| ೨೪ ||

ವಿದ್ಯಂತೇಽಭುಕ್ತಪೂರ್ವಾಣಿ ಫಲಾನಿ ಸುರಭೀಣಿ ಚ |
ಏವ ದೈ ಸುರಭಿರ್ಗಂಧೋ ವಿಮೋಚಿನೋಽವಗೃಹ್ಯತೇ

|| ೨೫ ||

ಪ್ರಯತ್ನ ತಾನಿ ನಃ ಕೃಷ್ಣ ಗಂಧಲೋಭಿತಚೇತಸಾಮ್ |
ಪಾಂಛಾಪ್ತಮಹತೀ ರಾಮ ಗಮ್ಯತಾಂ ಯದಿ ರೋಚತೇ

|| ೨೬ ||

ಏವಂ ಸುಹೃದ್ವಚಃ ಶ್ರುತ್ವಾ ಸುಹೃತ್ತಿಯಚೀರ್ಷಯಾ |
ಪ್ರಹಸ್ಯ ಜಗ್ಮತುರ್ಗೋಪೈರ್ವೃತೌ ತಾಲವನಂ ಪ್ರಭೂ

|| ೨೭ ||

ಬಲಿ ಪ್ರವಿಶ್ಯ ಬಾಹುಭ್ಯಾಂ ತಾಲಾಸ್ತಪರಿಕಂಪಯನ್ |
ಫಲಾನಿ ಪಾತಯಾಮಾಸ ಮತಂಗಜ ಇವೌಜುಷಾ

|| ೨೮ ||

ಫಲಾನಾಂ ಪತತಾಂ ಶಬ್ದಂ ನಿಶಮ್ಯಾಸುರರಾಸಭಃ |
ಅಭ್ಯಧಾಮತ್ ಕ್ಷಿತಿಪಲಂ ಸನಗಂ ಪರಿಕಂಪಯನ್

|| ೨೯ ||

ಸಮೇತ್ಯ ತರಾ ಪ್ರತ್ಯಗ್ನ್ಯಾಭ್ಯಾಂ ಪದ್ಮಾಂ ಬಲಂ ಬಲೀ |
ನಿಹಕ್ನೋದಮಿ ಕಾಶಬ್ಧಂ ಮುಂಚಸ್ತರ್ಯಸದೃಶಃ

|| ೩೦ ||

ಪುನರಾಸಾದ್ಯ ಸಂರಬ್ಧ ಉಪಕ್ರೋಷ್ಠಾ ಪರಾತ್ ಸ್ಥಿತಃ |
ಚರಣಾವಹರೌ ರಾಜಘೃಲಾಯಾ ಪ್ರಾಕ್ತಿಪದ್ಧುಷಾ

|| ೩೧ ||

ಪ ತಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ ಪ್ರಜದೋಭ್ರಾಮಯಿತ್ವೈಕಭಾಣಿನಾ |
ಚಕ್ಷೇಪ ತ್ಯಗಾರಾಜಾಗ್ರೇ ಭ್ರಾಮಣತ್ವಕ್ ಜೀವಿತಮ್

|| ೩೨ ||

ತೇನಾಹತೋ ಮಹಾತಾಲೋ ವೇಪಮಾನೋ ಬೃಹಸ್ಪರಾಃ |
ಪಾರ್ಶ್ವಸ್ಥಂ ಕಂಪಯನ್ಮಗ್ನಃ ಪಾನ್ಯಂ ರೋಽಪಿ ಚಾಹರಮ್

|| ೩೩ ||

ಬಲರಾಮ-ಕೃಷ್ಣರೇ | ಆ ದೈತ್ಯನು ಕತ್ತೆಯ ರೂಪದಿಂದ ಆಶ್ಚ
ಇರುವನು. ಅವನಾದರೋ ಮಹಾಬಲಶಾಲಿಯಾಗಿದ್ದು ಅವ
ನೊಂದಿಗೆ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ದೈತ್ಯರು ಬಲಶಾಲಿಯಾಗಿದ್ದು ಕತ್ತೆಗಳ
ರೂಪದಿಂದಲೇ ಇದ್ದಾರೆ. || ೨೩ || ೬ ಶಕ್ತುಸೂದನನೇ |
ಆ ದೈತ್ಯನು ಇವ್ವರನಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಜನರನ್ನು ತೀರು ಹಾಕಿರುವನೋ
ತೀಯದು ಈಗೂತೂ ಮರಣ ಭಯದಿಂದಾಗಿ ಯಾವ ಮನುಷ್ಯನೂ
ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಮನುಷ್ಯರೇ ಅಲ್ಲ ಪಶು-ಪಕ್ಷಿಗಳೂ
ಕೂಡ ಆ ಕಾಡಿನ ಕಡೆಗೆ ಕಣ್ಣಿತ್ತಿಯೂ ನೋಡುವುದಿಲ್ಲ. || ೨೪ ||
ತಾಳೆಯ ಫಲಗಳಂತೂ ತುಂಬಾ ಸುಗಂಧಿತವಾಗಿವೆ. ಆದರೆ ನಾವು
ಎಂದೂ ಅವನ್ನು ತಿಂದಿಲ್ಲ. ನೋಡಿ, ಸುತ್ತಲೂ ಆ ಹಣ್ಣುಗಳ
ಮಂದ-ಮಂದ ಪರಿಮಳವು ಪಸರಿಸಿದೆ. ಸ್ವಲ್ಪ ಮನುಷ್ಯರು
ಗಮಿಸಿದರೆ ಅದರ ಮಾಧುರ್ಯವನ್ನು ಅರಿಯಬಹುದು. || ೨೫ ||
ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ! ಅವುಗಳ ಸುಗಂಧದಿಂದ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸು ಆಕರ್ಷಿತ
ವಾಗಿದೆ ಹಾಗೂ ಅವನ್ನು ತಿನ್ನಬೇಕೆಂದು ಆಶಿಸುತ್ತಿದೆ. ನೀನು ಆ
ಫಲಗಳನ್ನು ನಮಗೆ ತಿನ್ನಿಸು. ಬಲರಾಮ ! ನಮಗೆ ಆ ಫಲಗಳ
ಕುರಿತು ಬಹಳ ಉತ್ಕಂಠಿತ ಇದೆ. ನೀನುಗೆ ಉಚಿತವೆನಿಸಿದರೆ
ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗೋಣ. || ೨೬ ||

ತಮ್ಮ ಸ್ನೇಹಿತರು ಆಡಿದ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ
ಮತ್ತು ಬಲರಾಮರಿಬ್ಬರೂ ಮೌನವಾಗಿ ಅವರನ್ನು ಸಂತೋಷ
ಗೊಳಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಅವರೊಂದಿಗೆ ಹಾಳೆವನಕ್ಕೆ ಹೋದರು. || ೨೭ ||
ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದ ಮೇಲೆ ಬಲರಾಮನು ತನ್ನ ತೋಳುಗಳಿಂದ
ಹಾಳೆಮರವನ್ನು ಏಗಿದಿಟ್ಟು ಅನೇ ಮರಿಯಂತೆ ಹಾಳೆಮರವನ್ನು
ಜೋರಾಗಿ ಅಲ್ಲಾಡಿಸಿದನು. ನೂರಾರು ಹಣ್ಣುಗಳು ತೊಪ ತೊಪನೆ
ಕೇಳಿ ಬಿದ್ದವು. || ೨೮ || ಕತ್ತೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿದ್ದ ದೈತ್ಯನು ಹಣ್ಣು
ಗಳು ಬಿದ್ದ ಶಬ್ದವನ್ನು ಕೇಳಿರಾಗಿ ಅವನು ಪರ್ವತಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ
ವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ನಡುಗಿಸುತ್ತಾ ಆಜರೆಡೆಗೆ ಧಾವಿಸಿ ಬಂದನು. || ೨೯ ||
ಅವನು ಮಹಾಬಲಶಾಲಿಯಾಗಿದ್ದನು. ಹಾಳೆಯ ಮರವನ್ನು
ಅಲ್ಲಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಬಲರಾಮನ ಮುಂದೆ ಹಿಮ್ಮೆಟುವಾಗಿ ನಿಂತು
ಹಿಂಗಾಲುಗಳಿಂದ ಅವನ ಎದೆಗೆ ಒದ್ದನು. ಅನಂತರ ಆ ದುಷ್ಕನು
ಜೋರಾಗಿ ಕಿರುಚುತ್ತಾ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಸರಿದು ನಿಂತನು. || ೩೦ ||
ರಾಜೇಂದ್ರ ! ಆ ಕತ್ತೆಯು ಅತ್ಯಂತ ಕ್ರುದ್ಧವಾಗಿ ಪುನಃ ಕಿರುಚುತ್ತಾ
ಮತ್ತೆ ಬಲರಾಮನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಅವನದೇಗೆ ಬೆನ್ನುಮಾಡಿ ಪುನಃ
ತನ್ನ ಹಿಂಗಾಲಿನಿಂದ ಬಲರಾಮನಿಗೆ ಒದ್ದದನು. || ೩೧ ||
ಬಲರಾಮನು ತನ್ನ ಒಂದೇ ಕೈಯಿಂದ ಅವನ ಎರಡೂ
ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಗರ-ಗರನೆ ತಿರುಗಿಸಿ ಹಾಳೆಯ ಮರದ
ಮೇಲಕ್ಕೆ ಎಸೆದನು. ಹಾಗೆ ಗರ-ಗರನೆ ತಿರುಗಿಸುವಾಗಲೇ ರಾಕ್ಷಸನ
ಪ್ರಾಣವೆಷ್ಟು ಹಾರಿಹೋಗಿತ್ತು. || ೩೨ || ಹಾಳೆಯ ಮರದ
ಮೇಲ್ಭಾಗವು ಗರಿಗಳಿಂದ ಆಗಲವಾಗಿತ್ತು. ದೈತ್ಯನು ಮರದ ಮೇಲೆ
ಬೀಳುತ್ತಲೇ ಆ ಹಾಳೆಮರವು ಉರುಳಿಬಿತ್ತು. ಅದರ ಜೊತೆಗೆ
ಅದಕ್ಕೆ ತಾಕಿಸಿಂತ ಅನೇಕ ಹಾಳೆಮರಗಳೂ ಉರುಳಿ ಬಿದ್ದವು. || ೩೩ ||

ಬಲಸ್ಯ ಲೀಲಯೋತ್ಪನ್ನಪುರದೇಹಹತಾಹತಾಃ |
ತಾಲಾಶ್ಚ ಕಂಪಿರೇ ಸರ್ವೇ ಮಹಾವಾತೇರಿತಾ ಇವ
|| ೩೪ ||

ನೈತಚ್ಚಿತ್ತಂ ಭಗವತಿ ಹೃನಂತೇ ಜಗದೀಶ್ವರೇ |
ಓತಪ್ರೋತಮಿದಂ ಯಸ್ಮಿಂಸ್ತಂತುಷ್ಠಂಗ ಯಥಾ ಪಟಃ
|| ೩೫ ||

ತತಃ ಕೃಷ್ಣಂ ಚ ರಾಮಂ ಚ ಜ್ಞಾತಯೋ ಧೇನುಕಸ್ಯ ಯೇ |
ಕ್ರೋಷ್ವಾರೋಽಭ್ಯದ್ರವನ್ಸರ್ವೇ ಸಂರಬ್ಧಾ ಹತಬಾಂಧವಾಃ
|| ೩೬ ||

ತಾಂಸ್ತಾನಾಪತತಃ ಕೃಷ್ಣೋ ರಾಮಶ್ಚ ನೃಪ ಲೀಲಯಾ |
ಗೃಹೀತಪಶ್ಚಾಚ್ಚರಣಾನ್ಯಾಹೋತ್ಸುಗಾರಾಜುಃ
|| ೩೭ ||

ಫಲಪ್ರಕರಸಂಕೀರ್ಣಂ ದೈತ್ಯದೇಹೈರ್ಗತಾಸುಭಿಃ |
ರದಾಜ ಭೂಃ ಸತಾಲಾಗ್ನಿರ್ಘನೈರಿವ ಸಭಸ್ತಲಮ್
|| ೩೮ ||

ತಯೋಸ್ತುತುಮಹತ್ಕರ್ಮ ನಿಶಾಮ್ಯ ವಿಬುಧಾದಯಃ |
ಮುಮುಷುಃ ಪುಷ್ಪವರ್ಷಾಣ ಚಕ್ರವಾರ್ಧ್ಯಾನಿ ತುಮ್ಹುಃ
|| ೩೯ ||

ಅಥ ತಾಲಫಲಾನ್ಯಾದನ್ಮನುಷ್ಯಾ ಗತಸಾಧ್ವಯಾಃ |
ತೃಣಂ ಚ ಪಶುವಶ್ಚೇರುರ್ಹತಧೇನುಕಶಾನನೇ
|| ೪೦ ||

ಕೃಷ್ಣಃ ಕಮಲಪತ್ರಾಕ್ಷಃ ಪುಣ್ಯತ್ರವಣಕೀರ್ತನಃ |
ಸ್ತುತುಮಾಸೋಽನುಗೈರ್ಗೋಪೈಃ ಸಾಗ್ರಜೋ ವ್ರಜಮೂವ್ರಜತ್
|| ೪೧ ||

ತಃ ಗೋರಜಪುರಿತಕುಂತಲಬದ್ಧಬರ್ಹ-
ವಸ್ತುಪ್ರಸೂನರುಚಿರೇಕ್ಷಣಚಾರುಹಾಸಮ್ |
ಪೇಣಂ ಕ್ಷಣಂತಮನುಗೈರನುಗೀತಕೀರ್ತಿಂ
ಗೋಪ್ಯೋ ದಿದೃಕ್ಷಿತದೃಶೋಽಭ್ಯಗಮನ್ಸಮೇತಾಃ || ೪೨ ||

ಪೀತ್ವಾ ಮುಕುಂದಮುಖಿಸಾರಫಮಕ್ಷಿಬ್ಧಂಗೆ-
ಕ್ರಾಪಂ ಜಹುರ್ವಿರಹಜಂ ವ್ರಜಯೋಷಿತೋಽಪ್ಪಿ |
ತತ್ಪ್ರಾಪ್ತಂ ಸಮಧಿಗಮ್ಯ ವಿವೇಶ ಗೋಷ್ಯಂ
ಘ್ನೇದಹಾಸವಿನಯಂ ಯದಪಾಂಗಮೋಕ್ಷಮ್ || ೪೩ ||

ಬಲರಾಮನಿಗೆ ಇದೊಂದು ಲೀಲೆಯೇ ಆಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅವನಿಂದ ಎಸೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ಕತ್ತೆಯ ಶರೀರದ ಎಟಿನಿಂದ ಅಲ್ಲಿಯ ಎಲ್ಲಿ ಮರಗಳೂ ಬರುಗಳಿಗೆ ಸಿಲುಕಿದಂತೆ ನಡುಗಿ ಹೋದುವು. || ೩೪ || ಭಗವಾನ್ ಬಲರಾಮನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಜಗದೀಶ್ವರನೇ ಆಗಿದ್ದಾನೆ ಅವನಲ್ಲಿ ಈ ಜಗತ್ತು ಬಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ದಾರವು ಹಾಸುಹೊಕ್ಕಾಗಿರುವಂತೆ ಹೆಣೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ಹಾಗಿರುವಾಗ ಅವನ ಕುರಿತು ಇದರಲ್ಲಿ ಆಶ್ಚರ್ಯವೇನಿದೆ. || ೩೫ || ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಧೇನುಕಾಸುರನ ಜಾತಿ-ಬಾಂಧವರೆಲ್ಲರೂ ಆತ್ಮಂತ ಕುಪಿತರಾಗಿ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕಿರುಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಬಲರಾಮ ಕೃಷ್ಣರನ್ನು ರಭಸದಿಂದ ಆಕ್ರಮಿಸಿದರು. || ೩೬ || ರಾಜನೇ ! ತಮ್ಮ ಬಳಿಗೆ ಬಂದ ಕತ್ತೆಯ ರೂಪದ ರಾಕ್ಷಸರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ರಾಮ-ಕೃಷ್ಣರು ಅವುಗಳ ಹಿಂಗಾಲುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರನ್ನಾಗಿ ಗರ-ಗರನೆ ತಿರುಗಿಸುತ್ತಾ ಲೀಲಾಜಾಲವಾಗಿ ತಾಳೆಮರದ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಎಸೆಯ ಗೊಡಗಿದರು. || ೩೭ || ಆಗ ಅಲ್ಲಿಯ ಭೂಮಿಯು ತಾಳೆ ಪಣ್ಣುಗಳಿಂದ, ಮುರಿದು ಬಿದ್ದ ಮರಗಳಿಂದ ಹಾಗೂ ದೈತ್ಯರ ಪ್ರಾಣಹೀನ ಶರೀರಗಳಿಂದ-ಮೋಡಗಳಿಂದ ಆಕಾಶವು ತುಂಬಿ ಹೋಗಿರುವಂತೆ ಮುಚ್ಚಿ ಹೋಗಿ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿತ್ತು. || ೩೮ || ಬಲರಾಮ-ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣರ ಈ ಮಂಗಲಮಯ ಲೀಲೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ದೇವತೆಗಳು ಅವರ ಮೇಲೆ ಪುಷ್ಪವೃಷ್ಟಿಗರೆದರು. ವಾದ್ಯಗಳನ್ನು ನುಡಿಸುತ್ತಾ ಸ್ತುತಿಸತೊಡಗಿದರು. || ೩೯ || ಧೇನುಕಾಸುರನು ಸತ್ತ ದಿನದಿಂದ ಜನರು ದೈರ್ಯವಾಗಿ ಆ ವನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ತಾಳೆ ಫಲಗಳನ್ನು ತಿನ್ನ ತೊಡಗಿದರು. ಪಶುಗಳೂ ಸ್ವಚ್ಛಂದವಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಹುಲ್ಲು ಮೇಯತೊಡಗಿದವು. || ೪೦ ||

ಇದಾದ ಬಳಿಕ ಕಮಲದಳ ಲೋಕನನಾದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಅಣ್ಣನಾದ ಬಲರಾಮನೊಂದಿಗೆ ವ್ರಜಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದನು. ಆಗ ಅವನ ಸಂಗಡಿಗರಾದ ಗೋಪಬಾಲಕರು ಭಗವಂತನ ಲೀಲೆಗಳ ಶ್ರವಣ-ಕೀರ್ತನವೇ ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಮಿಗಿಲಾದ ಪವಿತ್ರವಾಗಿ ಇರುವುದರಿಂದ ಆ ಕೀರ್ತನೆಗಳಿಂದ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಾ ಹಿಂದೆ-ಹಿಂದೆಯೇ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. || ೪೧ || ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಗುಂಗುರು ಕೂದಲುಗಳಲ್ಲಿ ಹುರುಗು ಗೊರಸಿನಿಂದ ಎದ್ದ ಧೂಳು ತುಂಬಿತ್ತು. ತಲೆಯಲ್ಲಿ ನವಿಲುಗರಿಗಳ ಮುಕುಟವಿತ್ತು. ಕೂದಲುಗಳಲ್ಲಿ ಅಂದವಾದ ವನಪುಷ್ಪಗಳು ಮುಡಿದಿದ್ದವು. ಅವನ ಕಡೆಗಣ್ಣು ನೋಟವೂ, ಹುಸಿನಗೆಯೂ ಸುಮಧುರವಾಗಿತ್ತು. ಅವನು ಕರ್ಣಾನಂದಕರವಾಗಿ ಮುರಳಿಯನ್ನು ನುಡಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಜೊತೆಗೆ ಗೊಲ್ಲಬಾಲಕರು ಅವನ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೊಳಲಿನ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದ ಅನೇಕ ಗೋಪಿಯರು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಹೆಟ್ಟಿಯಿಂದ ಹೊರಬಂದು ಅವನನ್ನೇ ದಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ಕಣ್ಣುಗಳು ಎಷ್ಟೋ ಹೊತ್ತಿನಿಂದ ಅವನ ದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಕಾತರವಾಗಿ ಇದ್ದವು. || ೪೨ || ಗೋಪಿಯರು ತಮ್ಮ ಕಣ್ಣುಗಳೆಂಬ ಭ್ರಮರಗಳಿಂದ ಭಗವಂತನ ಮುಖಾರವಿಂದದ ಮಕರಂದ ರಸವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿ ಇಡೀ ದಿನದ ಅಗಲುವಿಕೆಯ ಶಾಪವನ್ನು ತಡೆದು ಕೊಂಡರು. ಭಗವಂತನೂ ಕೂಡ ಅವರ ಲಜ್ಜೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮುಗುಳ್ಳಗೆಯನ್ನು ಪ್ರೇಮಪೂರ್ಣ ಓರೆನೋಟಗಳ ಸತ್ಕಾರವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಾ ವ್ರಜವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು. || ೪೩ ||

ತಯೋರ್ಯಶೋದಾರೋಹಣೌ ಪುತ್ರಯೋಃ ಪುತ್ರವತ್ಸಲೇ |
ಯಥಾಕಾಮಂ ಯಥಾಕಾಲಂ ವ್ಯಥತ್ತಾಂ ಪರಮಾಶಿಷಃ || ೪೪ ||

ಗತಾಧ್ವಾಸಶ್ರಮೌ ತತ್ರ ಮಜ್ಜನೋನ್ಮದಗನಾದಿಭಿಃ |
ನೀವೀಂ ವಸಿತ್ವಾ ರುಚಿರಾಂ ದಿವ್ಯಸ್ತಗ್ಗಂಧಮಂದಿತಾ || ೪೫ ||

ಜನನುಪಹೃತಂ ಪ್ರಾಶ್ನ ಸ್ವಾಧ್ವಸ್ತಮುಪಲಾಲಿತೌ |
ಸಂವಿತ್ಯ ವರಶಯ್ಯಾಯಾಂ ಸುಖಂ ಸುಪುಪತುರ್ವರ್ಜೇ || ೪೬ ||

ಏವಂ ಸ ಭಗವಾನ್ಯಜ್ಞೋ ವೃಂದಾವನಚರಃ ಕೃಚಿತ್ |
ಯಯೌ ರಾಮಮೃತೇ ರಾಜನ್ಯಾಲಿಂದೀಂ ಸುಖಭಿರ್ವೃತಃ || ೪೭ ||

ಅಥ ಗಾವತ್ಯ ಗೋಪಾಶ್ಚ ನಿದಾಘಾತಪಪೀಡಿತಾಃ |
ದುಷ್ಪಂ ಜಲಂ ಪಪುಸ್ತಸ್ಯಾಸ್ಪೃಷಾತಾಃ ವಿಷದೂಷಿತಮ್ || ೪೮ ||

ವಿಷಾಂಭಸ್ತದುಪಸ್ಪೃಶ್ಯ ದೈವೋಪಹತಚೇತಸಃ |
ನಿಪೇತುರ್ವೃಷನಃ ಸರ್ವೇ ಸಲಿಲಾಂತೇ ಕುರೂದ್ವಹ || ೪೯ ||

ವೀಕ್ಷ್ಯ ತಾನ್ಮೈ ತಥಾಭೂತಾನ್ಯಜ್ಞೋ ಯೋಗೇಶ್ವರೇಶ್ವರಃ |
ಈಕ್ಷಯಾಮೃತವರ್ಷಿಣ್ಯಾ ಸ್ವನಾಥಾನ್ಸಮಜೀವಯಿತ್ || ೫೦ ||

ತೇ ಸಂಪ್ರತೀತಸ್ತುತಯಃ ಸಮುತ್ಥಾಯ ಜಲಾಂಶಿಕಾತ್ |
ಆಸನ್ನುವಿಸ್ಮಿತಾಃ ಸರ್ವೇ ವೀಕ್ಷ್ಯದೂಷಾಃ ಪರಸ್ಪರಮ್ || ೫೧ ||

ಅನ್ವಯಂಸತ ತದ್ರಾಜನೋವಿಂದಾನುಗ್ರಹೇಕ್ಷಿತಮ್ |
ಪೀತ್ವಾ ವಿಷಂ ಪರೇತಸ್ಯ ಪುನರುತ್ಥಾನಮಾತ್ಮನಃ || ೫೨ ||

ಆತ್ರ ತಾಯಿ ಯಶೋದೇಯ ಮತ್ತು ರೋಹಣಿಯ ಹೃದಯಗಳು ವಾತ್ಸಲ್ಯಭಾವದಿಂದ ಉಕ್ಕಿಹರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಶ್ಯಾಮ ಮತ್ತು ರಾಮರು ಮನೆಗೆ ಬರುತ್ತಲೇ ಅವರು ಅವರ ಇಚ್ಛೆಗನುಸಾರ ಹಾಗೂ ಸಮಯಕ್ಕನುಸಾರ ಮೊದಲೇ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ್ದ ಭಕ್ಷ್ಯ ಭೋಜ್ಯಗಳನ್ನು ಮೃಷಾನ್ತವನ್ನೂ ಅವರಿಗೆ ತಿನ್ನಿಸಿದರು. || ೪೪ || ತಾಯಂದಿರು ಅವರಿಗೆ ಎಣ್ಣೆಹಟ್ಟಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದರು. ಆದರಿಂದ ಅವರ ಇಡೀ ದಿನದ ಒಳರಿಕೆಯು ದೂರವಾಯಿತು. ಮತ್ತೆ ಅವರಿಗೆ ಸುಂದರವಾದ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ತೊಡಿಸಿ ದಿವ್ಯ ಪುಷ್ಪಮಾಲಿಕೆಗಳಿಂದ ಸಿಂಗರಿಸಿ ಚಂದನವನ್ನು ಪೂಸಿದರು. || ೪೫ || ಒಳಕೆ ಸೋದರರಿಬ್ಬರೂ ತಾಯಂದಿರು ಒಡುವ ಸ್ವಾದಿಷ್ಟವಾದ ಭೋಜನವನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಅನಂತರ ಅವರನ್ನು ಮುದ್ದಿಸುತ್ತಾ ಯಶೋದ ಮತ್ತು ರೋಹಣಿಯರು ಸುಂದರವಾದ ಮೃದುವಾದ ಶಯ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದರು. ರಾಮ-ಕೃಷ್ಣರು ಸುಖವಾಗಿ ನಿದ್ರಿಸಿದರು. || ೪೬ ||

ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಹೀಗೆ ವೃಂದಾವನದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಲೀಲೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿದನು. ಒಂದು ದಿನ ಅವನು ತನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತರೊಂದಿಗೆ ಯಮುನಾತೀರಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ರಾಜನೇ! ಆ ದಿನ ಬಲರಾಮನು ಅವನೊಂದಿಗೆ ಹೋಗಿರಲಿಲ್ಲ. || ೪೭ || ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಗೋ-ಗೋಪಾಲಕರು ಬೇಸಿಗೆಯ ಬಿಸಿಲಿನಿಂದ ಬಾಯಾರಿದ್ದು ಅವರ ಗಂಟಲು ಒಣಗಿ ಹೋಗಿತ್ತು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಅವರು ಯಮುನಾನದಿಯ ವಿಷಮಿಶ್ರಿತ ನೀರನ್ನು ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ಕುಡಿದರು. || ೪೮ || ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ದುರದೃಷ್ಟವಶಾತ್ ಈ ವಿಷಯವು ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ಆ ವಿಷಮಿಶ್ರಿತ ನೀರನ್ನು ಕುಡಿಯುತ್ತಲೇ ಎಲ್ಲ ಗೋವುಗಳು, ಗೋಪಾಲಕರು ಗತಪ್ರಾಣರಾಗಿ ಯಮುನಾತೀರದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದುಬಿಟ್ಟರು. || ೪೯ || ಅವರ ಇಂತಹ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೋಡಿದ ಯೋಗೇಶ್ವರರಿಗೂ ಈಶ್ವರನಾದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನ ಅಮೃತವನ್ನು ಸುರಿಸುವ ಕೃಪಾಧೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅವರನ್ನು ಬದುಕಿಸಿದನು ಅವರಿಗೆ ಸ್ವಾಮಿಯೂ ಸರ್ವಸ್ವವೂ ವಿಕರ್ಮಾತ್ಮ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೇ ಆಗಿದ್ದನು. || ೫೦ || ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಚೇತರಿಸಿಕೊಂಡು ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಯಮುನಾತೀರದಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ನಿಂತು ಆಶ್ಚರ್ಯಚಕಿತರಾಗಿ ಒಬ್ಬರು ಮತ್ತೊಬ್ಬರನ್ನು ನೋಡತೊಡಗಿದರು. || ೫೧ || ರಾಜೇಂದ್ರ! ಕೊನೆಗೆ 'ನಾವೆಲ್ಲರೂ ವಿಷಯುಕ್ತ ನೀರನ್ನು ಕುಡಿದು ಸತ್ತುಹೋಗಿದ್ದೇವು. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೇ ತನ್ನ ಅನುಗ್ರಹ ತುಂಬಿದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನು ಘನ! ಬದುಕಿಸಿದನು' ಎಂದು ಅವರೆಲ್ಲರೂ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿಕೊಂಡರು. || ೫೨ ||

ಹದಿನೈದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿಯಿತು. || ೧೫ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತೇ ಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪಾರಮಹಂಸ್ಯಾಂ ಸಂಹಿತಾಯಾಂ ದಶಮ ಸ್ಕಂಧೇ ಪೂರ್ವಾರ್ಧೇ
ಧೇನುಕವಧೋ ನಾಮ ಪಂಚದಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ || ೧೫ ||

ಹದಿನಾರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಕಾಲಿಯನ ಮೇಲೆ ಕೃಪೆದೋರಿದುದು

ಶ್ರೀಶುಕ ಉವಾಚ

ವಿಲೋಕ್ಯ ದೂಷಿತಾಂ ಕೃಷ್ಣಾಂ ಕೃಷ್ಣಃ ಕೃಷ್ಣಾಹಿನಾ ವಿಭುಃ |
ತಸ್ಯಾ ವಿಶುದ್ಧಿ ಮನ್ವಿಚ್ಛನ್ನರ್ಪಣಂ ತಮುದವಾಸಯತ್

|| ೧ ||

ರಾಜೋವಾಚ

ಕಥಮಂತರ್ಜಲೇಽಗಾಥೇ ನೃಗೃಹ್ಣಾದ್ವಗವಾನಹಿಮ್ |
ಸ ವೈ ಬಹುಯುಗಾವಾಸೋ ಯಥಾಸೀಽಽದ್ವಿಪ್ತ ಕೃತಾಮ್

|| ೨ ||

ಬ್ರಹ್ಮನ್ನಗವತ್ಸ್ರಸ್ತ ಭೂಮ್ನಃ ಸ್ವಚ್ಛಂದಮರ್ತಿನಃ |
ಗೋಪಾಲೋದಾರಚರಿತಂ ಕ್ಷತ್ವೇತಾಮೃತಂ ಜುಷನ್

|| ೩ ||

ಶ್ರೀಶುಕ ಉವಾಚ

ಕಾಲಿಂದ್ಯಾಂ ಕಾಲಿಯಸ್ಯಾಸೀದ್ವದಃ ಕಶ್ಚಿದ್ವಿಜಾಗ್ನಿನಾ |
ಶ್ರಹ್ಮಮಾಣಪಯಾ ಯಸ್ವಿನ್ನಶಂಕುಪರಿಗಾಃ ಖಿಗಾಃ

|| ೪ ||

ವಿಪ್ರಾಃ ಕಾ ವಿಷೋದೋರ್ಮಿಮಾರುತೇನಾಭಿಮರ್ಶಿತಾಃ |
ಪ್ರಿಯಂತೇ ತೀರಗಾ ಯಸ್ಯ ಪ್ರಾಣಿನಃ ಸ್ಥಿರಜಂಗಮಾಃ

|| ೫ ||

ತಃ ಚಂಪವೇಗವಿಷವೀರ್ಯಮವೇಕ್ಷ್ಯ ತೇನ
ದುಷ್ಪಾಂ ನದೀಂ ಚ ಖಿಲಸಂಯಮನಾಮತಾರಃ |
ಕೃಷ್ಣಃ ಕದಂಬಮಧಿರುಹ್ಯ ತೋಽತಿಶುಂಗ-
ಮಾಸ್ಯೋಚ್ಛ ಗಾಢರಶನೋ ನೃಪತದ್ವಿಷೋದೇ || ೬ ||

ರರ್ಷಪ್ರದಃ ಪುರುಷಸಾರನಿಪಾತವೇಗ-
ಃ ಕ್ಷೋಭಿತೋರಗವಿಷೋಚ್ಛ ಸಿತಾಂಬುರಾಶಿಃ |
ಪಾರ್ಷ್ವಾಃ ಸ್ವತೋ ವಿಷಪಾನಯವಿಭೇಷೋರ್ಮಿ-
ರ್ಧಾವನ್ ಭನುಚತಮನಂತಬಲಸ್ಯ ಕಿಂ ತತ್ || ೭ ||

ಶ್ರೀಶುಕಮಹಾಕಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಪರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆ !
ಮಹಾವಿಷವುಳ್ಳ ಕಾಳಿಯನಾಗಳು ಯಮುನೆಯ ನೀರನ್ನು ವಿಷ
ಭರಿತವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟಿರುವನೆಂಬ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿದ
ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಯಮುನೆಯ ನೀರನ್ನು ಕುದ್ರಿಸಿಕೊಳ್ಳ
ಲೋಸುಗ ಆ ಸರ್ಪವನ್ನು ಅಲ್ಲಿಂದ ಓಡಿಸಿಬಿಟ್ಟನು || ೧ ||

ಪರೀಕ್ಷಿತರಾದನು ಕೇಳಿದನು - ವಿಷರ್ಷೆಯೇ ಭಗವಾನ್
ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಯಮುನೆಯ ಅಗಾಢವಾದ ನೀರಿನಲ್ಲಿವೆ ಕಾಳಿಯ
ನನ್ನು ಹೇಗೆ ದಮನ ಮಾಡಿದನು ? ಕಾಳಿಯ ರರ್ಷವಾದರೋ
ಜಲಚರಪ್ರಾಣಿಯಲ್ಲ ಹಾಗಿದ್ದರೂ ಅದು ಅನೇಕ ಯುಗಗಳಿಂದ
ಅಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ವಾಸವಾಗಿತ್ತು ? ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಕೇಳಿ
ತಿಳಿಸಿ || ೨ || ಬ್ರಾಹ್ಮಣಶ್ರೇಷ್ಠರೇ ! ಪರಾಕ್ರಮವುಳ್ಳವನು. ತನ್ನ
ಇಷ್ಟಾನುಸಾರವಾಗಿ ಮರ್ಶಿಸುವವನು ಅವ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ನೀರಾಲ
ರೂವದಿಂದ ನಡೆದ ಅದ್ಭುತ ಲೀಲಾಮೃತವನ್ನು ಸಿಪ್ಪು ಕುಡಿ
ದರೂ ಕೃತ್ತಿಯುಂಟಾಗುವುದಿಲ್ಲ || ೩ ||

ಶ್ರೀಶುಕಮಹಾಕಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಪರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆ !
ಯಮುನಾನದಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಲಿಯನಾಗಕ್ಕೆ ಕೆಲವರಾದ ವಿಷು
ಕುಂಡವಿತ್ತು. ಅದರ ನೀರು ವಿಷದಿಂದ ಕುದಿಯುತ್ತಿತ್ತು ಆ
ಕುಂಡದ ಮೇಲೆ ಹಾರಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಪಕ್ಷಿಗಳು ವಿಷವ ಮೇಲೆಯಿತ್ತು
ತಾಳಲಾರದೆ ಕುಂಡದಲ್ಲೇ ಸತ್ತು ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದವು || ೪ || ಅಲ್ಲಿ ೧೪
ಮೂಲಕವಾಗಿ ಹೊರಟು ತುಂತುಮಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ವಿಷವು
ಗಾಳಿಯು ತೀರಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಬೀಳಿ ಅಲ್ಲಿವೆ ಹುರಿದುಬೀಳಲು
ಸುಟ್ಟುಹೋಗಿ ಪಶು-ಪಕ್ಷಿಗಳು ಸತ್ತು ಮೇಲಿಳುತ್ತಿದ್ದವು || ೫ ||
ಪರೀಕ್ಷಿಸನೇ ದುಷ್ಟರದಮನಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಅವನಿವೆ ಪಾಪಾತ್ಮನು
ಸರ್ಪದ ವಿಷವು ಪ್ರಚಂಡವಾಗಿದ್ದುದನ್ನು ಭಯಂಕರವಾದ
ಆ ವಿಷವೇ ಕಾಳಿಯ ಸರ್ಪದ ಎತ್ತರವಿದ್ದುದರಿಂದಲೂ
ಆ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ತಾನು ವಿಷದಿಂದ ಮುಳುಗಲು ಬೀಳುವ
ವಿಷದಿಂದ ದೂಷಿತವಾಗಿರುವುದರಿಂದಲೂ ತೀರಿಸಿಕೊಂಡನು.
ಆಗ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಕುಂಡಕ್ಕೆ ಹಬ್ಬಿಯನ್ನು ಬೀಸಿದ
ಒಂದು ಎತ್ತರವಾದ ಕದಂಬ ವೃಕ್ಷದ ಮೇಲೆ ಸಿಕ್ಕಿಳಿದ ಎರಡು
ಭುಜಗಳನ್ನು ತಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಮಹಾವಿಷವು ಭಯಂಕರವಾದ
|| ೬ || ಯಮುನೆಯ ನೀರು ಸರ್ಪದ ವಿಷದಿಂದ ಮೇಲೆ
ಕುದಿದು ಉಕ್ಕುತ್ತಿತ್ತು. ಅವರ ಕೆಲವರು ಕೆಂಪು-ಹಳದಿಯಾಗಿದ್ದು
ಅತ್ಯಂತ ಭಯಂಕರವಾಗಿ ಮೇಲೆಳುತ್ತಿದ್ದವು ಪುರುಷೋತ್ತಮ
ನಾದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಹಾರಿವರಿದ ಆದರ ನೀರು ಇನ್ನು
ಹೆಚ್ಚು ಉಕ್ಕತೊಡಗಿತು. ಆಗಲಾದರೋ ಕಾಳಿಯ ಮಡುವಿನ
ನೀರು ಅತ್ತ-ಇತ್ತ ಹಾರಿ ನೂರು ಗಜಗಳಷ್ಟು ಹರಡಿಕೊಂಡಿತು.
ಅಚಿತ್ಯ ಅನಂತ ಜಲಕಾಲಿಯಾದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗಾಗಿ
ಇದರಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಅಶ್ವರ್ಯವೇ ವಿಷಯವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ || ೭ ||

ತಸ್ಯ ತ್ರದೇ ವಿಹರತೋ ಭುಜದಂಡಫೂರ್ಣ-

ವಾಘೋಷಮಂಗ ವರವಾರಣವಿಕ್ರಮಸ್ಯ |

ಅಮೃತ್ಯ ತತ್ಪ್ರಸದನಾಭಿಭವಂ ನಿರೀಕ್ಷ್ಯ

ಚಕ್ಷುಃಪ್ರವಾಃ ಸಮುಪದ್ರವಮೃತ್ಯುಮಾಣಃ || ೮ ||

ತಂ ಶ್ರೇಷ್ಠಗೇಯ ಸುಕುಮಾರಘನಾವದಾತಂ

ಶ್ರೀವತ್ಸಪೀತವದನಂ ಸ್ಥಿತಸುಂದರಾಸ್ಯಮ್ |

ಶ್ರೀದಂಕನುಪ್ರತಿಭಯಂಕಮರೋದವಾಂಘ್ರಿಂ

ಸಂದಸ್ಯ ಮರ್ಮಣು ರುಷಾ ಭುಜಯಾ ಚಧಾದ || ೯ ||

ತಂ ನಾಗಭೋಗಹದಿವೀತಮದೃಷ್ಟಪೇಷ್ಠ-

ಮೂಲೋಕ್ತೃ ತಪ್ತಿಯುಗುಣಾಃ ಶುಕುಪಾ ಭೃತಾತಾಃ |

ಕೃಷ್ಣೇಽರ್ಷಿತಾತ್ಮಸುಹೃದರ್ಥಕಲತ್ರಕಾಮಾ

ಮುಪಾಸುತೋಕ್ತಭಯಮೂಢದಿಯೋ ನಿಶೇತುಃ || ೧೦ ||

ಗಾಢೋ ವೃಷಾ ವತ್ಸುಯಿಃ ಕ್ರಂದದಾಣಾಃ ಸುಕುಪಿತಾಃ |

ಕೃಷ್ಣೇ ಸ್ಪರ್ಶೇಕ್ಷಣಾ ಭೀತಾ ರುದತ್ಯ ಇವ ತಸ್ತೋ

|| ೧೧ ||

ಅಥ ವ್ರಜೇ ಮಹೋತ್ಸಾಹಾಸ್ಮದಿಧಾ ಹೃತಿದಾರುಣಾಃ |

ಉತ್ಕ್ರೇತುಭೂದಿ ದಿವ್ಯಾತ್ಮನಾಸನ್ನಭಯಶಯಿನಃ

|| ೧೨ ||

ತಾನಾಲಕ್ಯ ಭಯೋದ್ವಿಗ್ನಾ ಗೋಪಾ ನವಪುರೋಗಮಾಃ |

ವಿನಾ ರಾಮೇಣ ಗಾಃ ಕೃಷ್ಣಂ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಚಾರಯಂತುಂ ಗತಮ್

|| ೧೩ ||

ವರೀಕ್ಷತನೇ! ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಕಾರಿಯ ಮಡುವಿಗೆ ಹಾರಿ ಆತುಲ ಬಲಶಾಲಿಯಾದ ಮತ್ಸ್ಯಜನದಂತೆ ನೀರನ್ನು ಬಡಿಯ ತೊಡಗಿದನು. ಹೀಗೆ ಜಲಕ್ರೇಡೆಯಾಡುತ್ತಾ ಅವನ ಭುಜಗಳ ಬಡಿತದಿಂದ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಜೋರಾದ ಶಬ್ದವಾಗತೊಡಗಿತು. ಕಣ್ಣಿಂದಲೇ ಕೇಳುವ ಕಾಳಿಯ ಸರ್ವನಿಗೆ ಆ ಶಬ್ದವನ್ನು ಕೇಳಿ, ಯಾರೋ ನನ್ನ ನಿವಾಸಸ್ಥಾನವನ್ನು ತಿವ್ವುಗೊತ್ತಿದ್ದಾನೆಂದು ತಿಳಿಯಿತು. ಇದನ್ನು ಸಹಿಸಲಾಗದೆ ಕಾಳಿಯನು ಕುಪಿತನಾಗಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಮುಂದೆ ಬಂದನು. || ೮ || ಎದುರಿಗೆ ಶ್ವಾಮೀವರ್ಣದ ಬಾರಕನನ್ನು ನೋಡಿದನು. ವರ್ಣಕಾಲದ ಮೇಘದಂತೆ ಅಕ್ಕಾಂಕ ಸುಕುಮಾರ ತರೀರವಿದ್ದು ಪುನಃ ಪುನಃ ನೋಡಬೇಕೆನ್ನುವಷ್ಟು ಸೌಂದರ್ಯವು ಅವನಲ್ಲಿದ್ದು, ಅವನ ವೃಕ್ಷದೃಶದಲ್ಲಿ ಸ್ವರ್ಣ ರೇಖೆಯಂತೆ ಶ್ರೀವತ್ಸದ ಚಿಹ್ನೆಯಿದ್ದು ಪೀತಾಂಬರವನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದನು. ಅವನ ಸುಂದರವಾದ ಮುಖಾರವಿಂದದಿಂದ ಸುಮಧುರವಾದ ಮಂದಹಾಸವು ಹೊರಸೂಸುತ್ತಿತ್ತು. ಅವನ ಹೊಕ್ಕುಳು ಮತ್ತು ಪಾದಗಳು ಕಮಲ ವೃಷ್ಪದ ಕರ್ಣಕೆಯಂತೆ ಕೋಮಲ ಸುಮನೋಹರವಾಗಿದ್ದವು. ಯಾವ ವಿಧವಾದ ಭಯವು ಇಲ್ಲದೆ ಆ ಸುಂದರ ಬಾಲಕನು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ತೊಳೆದಾಡು ತಿದ್ದಿತ್ತು. ಇಂತಹ ತಿರುಸ್ಕಾರವನ್ನು ಕಂಡ ಸರ್ವರಾಜನ ಕೋಪವು ನೆತ್ತಿಗೇರಿತು. ಅವನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಮರ್ಮಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಒಲವಾಗಿ ಕಚ್ಚಿ ತನ್ನ ಶರೀರದಿಂದ ಅವನನ್ನು ಬಂಧಿಸಿದನು. || ೯ || ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ನಾಗಪಾಶದಿಂದ ಬಂಧಿತನಾಗಿ ನಿಶ್ಚೆಚ್ಚುಕನಾದನು. ಇದನ್ನು ನೋಡಿದ ಅವನ ಪ್ರಾಣಾಪ್ರಯಾಸದ ಗೋಪಬಾಲಕರು ಬಹಳವಾಗಿ ಸಂಕುಟಪಟ್ಟರು. ಮುಖ-ವಶ್ಯಾಕ್ಷುಷ-ಭಯಗಳಿಂದ ಮೂರ್ಛಿತರಾಗಿ ಈಗ ದಿದ್ದರು. ಏಕೆಂದರೆ, ಅವರು ತಮ್ಮ ಶರೀರ, ಬಂಧುಗಳು, ಮಿತ್ರರು, ಧನಸಂಪತ್ತು, ಪುತ್ರ, ಕೇಳರು, ಭೋಗ ಗಳು ಮತ್ತು ಸಮಸ್ತ ಕಾಮನಗಳು - ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು. || ೧೦ || ಹುರುಳು, ಎತ್ತು ಗಳು, ಕರುಗಳು, ಎಳೆಗರುಗಳು ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲವೂ ಸರ್ವಪಾಶದಿಂದ ಕಟ್ಟಲ್ಪಟ್ಟ ಬಾಲಕೃಷ್ಣನನ್ನು ದಿಟ್ಟಿ ನೋಡುತ್ತಾ ಅಪರಿಮಿತವಾದ ಮುಖದಿಂದ ಕಿರುಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದವು. ಭಯಗೊಂಡು ಅಳುತ್ತಿ ವೆಯೋ ಎಂಬಂತೆ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಕದಲದೆ ನಿಂತಿದ್ದವು. || ೧೧ ||

ಅತ್ತ ಗೋಕುಲದಲ್ಲಿ ಭಯವು ಸ್ಫುಟಿತವಾಗುವುದೆಂಬುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಮೂರು ಬಗೆಯ ದಾರುಣವಾದ ಮಹೋತ್ಸಾಹಗಳು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡವು. ಭೂಮಿಯು ಕಂಪಿಸಿತು, ಅಂತರಿಕ್ಷದಿಂದ ಉಲ್ಕೆಗಳು ಬೀಳತೊಡಗಿದವು. ಪುರುಷರ ಎಡ ಅಂಗಗಳು, ಸ್ತ್ರೀಯರ ಬಲ ಅಂಗಗಳೂ ಅದರು ತೊಡಗಿದವು. || ೧೨ || ನಂದ ಗೋಪನೇ ಮೊದಲಾದವರು ಮಹೋತ್ಸಾಹಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಭಯದಿಂದ ಉದ್ವಿಗ್ನರಾದರು. ಬಲರಾಮನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ನೊಬ್ಬನೇ ಹುಸುಗಳನ್ನು ಮೇಯಿಸಲು ಹೋಗಿರುವನೆಂದು ತಿಳಿದ ಬಳಿಕ ಅವರ ಭಯವು ಮತ್ತಷ್ಟು ಉಲ್ಬಣಿಸಿತು. || ೧೩ || ಅವರು ಭಗವಂತನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ತಿಳಿಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಆ ಅಪಶುಕುಗಳನ್ನು ನೋಡಿ - ಇಂದು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಮೃತ್ಯುವೇ

ಶೈರ್ದುರ್ನಿಮಿತ್ತೈರ್ನಿಧನಂ ಮತ್ಸಾ ಪ್ರಾಪ್ತಮತದ್ವಿದುಃ |
ತತ್ಪ್ರಾಣಾಸ್ತನ್ಮನಸ್ತಾಶ್ವೇ ದುಃಖಶೋಕಭಯಾಹುರಾಃ || ೧೪ ||

ಅಬಾಲವೃದ್ಧವನಿತಾಃ ಸರ್ವೇಽಂಗ ಪಶುವೃತ್ತಯಃ |
ನಿರ್ಜಗ್ಗುರ್ಗೋಕುಲಾದ್ವಿನಾಃ ಕೃಷ್ಣದರ್ಶನಲಾಲಸಾಃ || ೧೫ ||

ತಾಂಸ್ತಥಾ ಕಾತರಾನ್ವೀಕ್ಷ್ಯ ಭಗವಾನ್ಮಾಧವೋ ಬಲಃ |
ಪ್ರಹಸ್ಯ ಕಿಂಚಿನ್ನೋವಾಚ ಪ್ರಭಾವಚ್ಛೋಽನುಜಸ್ಯ ಸಃ || ೧೬ ||

ತೇಽನ್ವೇಷಮಾಣಾ ದಯಿತಂ ಕೃಷ್ಣಂ ಸೂಚಿತಯಾ ಪದ್ಯೈಃ |
ಭಗವಲ್ಪಕ್ಷ್ಮಕೃರ್ಜಗ್ಗುಃ ಪದವ್ಯಾ ಯಮುನಾತಟಮ್ || ೧೭ ||

ತೇ ತತ್ರ ತತ್ಪ್ರಾಪ್ತಯವಾಂಕುಶಾತನಿ-
ದ್ವೈಶೋಪಪನ್ನಾನಿ ಪದಾನಿ ವಿಶ್ವತೇಃ |
ಮಾರ್ಗೇ ಗಮಾಮುನ್ಯಪದಾಂತರಾಂತರೇ
ನಿರೀಕ್ಷಮಾಣಾ ಯಯುರಂಗ ಸತ್ಪರಾಃ || ೧೮ ||

ಅಂತರ್ಪದೇ ಭುಜಗಭೋಗಪರೀತಮೂರಾತ್
ಕೃಷ್ಣಂ ನಿರೀಹಮುಪಲಭ್ಯ ಜಲಾಶಯಾಂತೇ |
ಗೋಪಾಂಶ್ಚಮೂಢಧಿಷಣಾನ್ವಿತಃ ಪಶೂಂಶ್ಚ
ಸಂಕ್ರಂದತಃ ಪರಮಕೃಪಮಾಪುರಾರ್ತಾಃ || ೧೯ ||

ಗೋಷ್ಠೋಽನುರಕ್ತಮನೋ ಭಗವತ್ಕನಂತೇ
ತತ್ಪ್ರಾಪ್ತಯವಿಲೋಕಗಿರಃ ಸ್ವರಂಶ್ಚಃ |
ಗ್ರಸ್ತೇಽಹಿನಾ ಪ್ರಿಯತಮೇ ಭೃಶದುಃಖಿತಪ್ತಾಃ
ಕೂದ್ಯಂ ಪ್ರಿಯವ್ಯತಿಹೃತಂ ದದೃಶುಸ್ತೋಕಮ್ || ೨೦ ||

ಸಂಭವಿಸಬಹುದೆಂದು ಅವರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಅನಿಸಿತು. ಅವರು ಆ ಕ್ಷಣವೇ ದುಃಖ, ಶೋಕ, ಭಯದಿಂದ ಆತುರರಾದರು. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೇ ಅವರಿಗೆ ಪಂಚವ್ಯಾಣವಾಗಿದ್ದನು. ಅವರ ಮನಸ್ಸು ಯಾವಾಗಲೂ ಅವನಲ್ಲೇ ಲೀನವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿತ್ತು. || ೧೪ || ಪ್ರಿಯ ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಪ್ರಜದ ಬಾಲಕ, ವೃದ್ಧ, ಸ್ತ್ರೀಯರ ಸ್ವಭಾವವೂ ಹುಡುಗುಗಳಂತೆ ವಾತ್ಸಲ್ಯಪೂರ್ಣವಾಗಿತ್ತು. ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹೀಗೆ ಅನಿಸುತ್ತಲೇ ಅವರು ಅತ್ಯಂತ ದುಃಖಿತರಾಗಿ ತಮ್ಮ ಪ್ರಿಯ ಮುದ್ದು ಕಂದಮ್ಮನನ್ನು ನೋಡಲು ಉತ್ಕಟ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಮನೆ-ಮಠ ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟೇ ಬಿಟ್ಟರು. || ೧೫ || ಬಲರಾಮನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಭಗವಂತನ ಸ್ವರೂಪನೇ ಆಗಿದ್ದು ಸರ್ವಶಕ್ತನಾಗಿದ್ದನು. ಪ್ರಜವಾಸಿಗಳು ಇಷ್ಟೊಂದು ಕಾತುರ ಮತ್ತು ಆತುರರಾಗಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಅವನಿಗೆ ನಗುಬಂತು. ಆದರೆ ಅವನು ಏನೂ ಮಾತನಾಡದೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಇದ್ದನು. ಏಕೆಂದರೆ, ಅವನು ತನ್ನ ತಮ್ಮನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದಿದ್ದನು. || ೧೬ || ಅನಂತರ ಪ್ರಜ ವಾಸಿಗಳು ತಮಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಿಯನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಹುಡುಕಲು ತೊಡಗಿದರು. ಹುಡುಕಲು ಅವರಿಗೆ ಅವೈಷೂ ಕಷ್ಟವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಭಗವಂತನಿಟ್ಟಿದ್ದ ಕಮಲ, ಅಂಕುಶಾದಿ ವಿಶೇಷ ಲಕ್ಷಣಗಳುಳ್ಳ ಹೆಜ್ಜೆಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಹೋದರು. ಹೀಗೆ ಅವು ಅವರನ್ನು ಯಮುನಾನದಿಯ ತೀರಕ್ಕೆ ಒಯ್ಯುವು. || ೧೭ ||

ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಗೋವುಗಳ, ಕರುಗಳ, ಗೋವಬಾಲಕರ ಹೆಜ್ಜೆಗಳ ನಡು-ನಡುವೆ ಭಗವಂತನ ಕಮಲ, ಯವ, ಅಂಕುಶ, ವಜ್ರಾಯುಧ, ಧ್ವಜಗಳ ಚಿಹ್ನೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಹೆಜ್ಜೆಗಳ ಗುರುತೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡು ಅದನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸಿ ಗೋವಳರು ಅವಸರದಿಂದ ಯಮುನಾತೀರಕ್ಕೆ ಹೋದರು. || ೧೮ || ದೂರದಿಂದಲೇ ಅವರು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಕಾಳಿಯ ಸರ್ಪದಿಂದ ಬಂಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ನಿಶ್ಚೇಷ್ಟ ನಾಗಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದರು. ಮಡುವಿನ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಗೋವ ಬಾಲಕರೂ, ಮೂರ್ಛಿತರಾಗಿ ಬಿದ್ದಿರುವುದನ್ನು ಹುಡುಗೂ ಎತ್ತುಗಳೂ-ಕರುಗಳೂ ಕುಂಡದ ಸುತ್ತಲೂ ನಿಂತು ಅರ್ತನಾದ ವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದರು. ಇದೆಲ್ಲವನ್ನು ನೋಡಿದ ನಂದಗೋವಾದಿಗಳು ಅತ್ಯಂತ ವ್ಯಾಕುಲರಾಗಿ ಕೊನೆಗೆ ಮೂರ್ಛಿತ ರಾಗಿ ಬಿದ್ದರು. || ೧೯ || ಗೋಪಿಯರ ಸಂಕಟವೆಂತೂ ಪರ್ವೇ ಸಲು ಅಸಹಿಸುವಾದದ್ದು. ಭಗವಂತನಾದ ಅನಂತನಲ್ಲಿಯೇ ಅವರ ಮನಸ್ಸು ಅನುರಕ್ತವಾಗಿದ್ದಿತು. ನಿತ್ಯ ನಿರಂತರವಾದ ಭಗವಂತನ ಸೌಹಾರ್ದ, ಅವನ ಸುಮಧುರ ಮಂದಹಾಸ, ಪ್ರೇಮಪೂರ್ಣ ವಾದ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸೆಳೆಯುವ ಕುಡಿನೋಟ, ಅವನ ಸುಮಧುರ ವಾದ ವಾಗ ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಗೋಪಿಯರು ಒಂದೊಂದಾಗಿ ಸ್ಮರಿಸಿ ಕೊಂಡರು. ತಮ್ಮ ಪ್ರಿಯತಮನಾದ ಶ್ಯಾಮಕುಂಭರೂಪ ಸರ್ಪ ವಾಶದಿಂದ ಬಂಧಿತನಾಗಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ದೊಡ್ಡನೆಯೇ ಅಸಹನೀಯವಾದ ದುಃಖದಿಂದ ಪರಿತಪ್ಪಿದರು. ಅವರ ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಬೆಂಕಿ ಬಿದ್ದಂತಾಯಿತು. ಪ್ರಿಯತಮನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಲ್ಲದ ಮೂರು ಲೋಕಗಳೂ ಅವರಿಗೆ ಕೂಸುವಾಗಿ ಕಂಡಿತು. || ೨೦ ||

ತಾಃ ಕೃಷ್ಣಮಾತರಮಪತ್ಯಮನುಪ್ರವಿಷ್ಟಾಂ
ತುಲ್ಯವೃಥಾಃ ಸಮನುಗೃತ್ವ ಶುಚಿಃ ಸ್ತವಂತ್ಯಃ |
ತಾಸ್ಮಾ ಪ್ರಬಪ್ತಿಯಕಥಾಃ ಕಥಯಂತ್ಯ ಆಸನ್
ಕೃಷ್ಣಾಸನೇಽರ್ಪಿತದೃಶೋ ಮೃತಕಪ್ತತೀತಾಃ || ೨೦ ||

ಕೃಷ್ಣಾಣಾನ್ವಿವಿಧಜೋ ನಂದಾದೀನ್ವಿಕ್ತ ತಂ ಪ್ರದಮ್ |
ಪ್ರತ್ಯಜೇಧತ್ ಭಗವಾನ್ಯಾಮಃ ಕೃಷ್ಣಾಣುಭಾವಿತ್
|| ೨೧ ||

ಇತ್ಥಂ ಸ್ತುಗೋಕುಲಮನಸ್ಯಗತಿಂ ನಿರೀಕ್ಷ್ಯ
ಸ್ತುತುಮಾರಮತಿದುಃಖಿತಮಾತ್ಮಹೇತೋಃ |
ಅಚ್ಛಾಯಿ ಮರ್ತ್ಯಪದವೀಮನುಮರ್ತಮಾಸು
ಸ್ತಿತ್ವಾಮುಪೂರ್ತಮುದತಿಸ್ತುರಂಗಬಂಧಾತ್ || ೨೨ ||

ತತ್ಕೃಷ್ಣಮಾನವಪುಷಾ ವ್ಯಥಿತಾತ್ಮಭೋಗ-
ಸ್ತುಕ್ತೋನ್ನಮಯ್ಯ ಕುಪಿತಃ ಸ್ವಪ್ನಾನ್ ಭುಜಂಗಿ |
ತಸ್ಮೈ ಶ್ವಸನ್ ಶ್ವಸರಂಧ್ರವಿಷಾಂಬರೀಷ-
ಸ್ತಬ್ಧೇಕ್ಷಣೋಲ್ಬುಕಮುಖೋ ಪರಿಮೀಕ್ಷಮಾಸ || ೨೩ ||

ತಂ ಜಿಹ್ವಯಾ ದ್ವಿಪಿಯಾ ಪರಿಲೇಲಿಹಾಸಂ
ಜ್ವೇ ಸ್ತುಕ್ತೇ ಹೃತಿಕರಾಲವಿಪಾಗ್ನಿದೃಷ್ಟಿಮ್ |
ಕ್ರೇಡನ್ನಮಂ ಪರಿಸವಾಪ ಯಥಾ ಖಗೇಂದ್ರೋ
ಒಭ್ರಾಮ ಸೋಽಪ್ಯಮರಂ ಪ್ರಸಮೀಕ್ಷಮಾಸ || ೨೪ ||

ವಿನಂ ಪರಿಭ್ರಮತೌದಸಮುನ್ನತಾಂ-
ಮಾನಮ್ ತತ್ಪಥುರಿರವ್ಯಧಿರೂಢ ಆದ್ಯಃ |
ತನ್ನೂರ್ಧ್ವದತ್ತನಿಕರಪ್ತಾರ್ತತಾಮ್ರ-
ಪಾದಾಂಬುಜೋಽಖಿಲಕಲಾದಿಗುರುರ್ನನರ್ತ || ೨೫ ||

ಹಾಯಯಾದ ಯಶೋದಯಂತೂ ತಾನು ಮಡುವಿಗೆ ಬಿದ್ದು ಬಿಡುವನೆಂದೇ ಧಾವಿಸಿದಳು. ಆದರೆ ಇತರ ಗೋಪಿಯರು ಆಕೆಯನ್ನು ಶಡೆದರು. ಇತರ ಗೋಪಿಯರಿಗೂ ಕೃಷ್ಣನಿಲ್ಲದ ದುಃಖವು ಯಶೋದೆಯ ದುಃಖಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಕಂಬನಿಯು ಧಾರಾಕಾರವಾಗಿ ಸುರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಎಲ್ಲರ ಕಣ್ಣುಗಳೂ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಲ್ಲಿಯೇ ಕೇಂದ್ರೀಕೃತವಾಗಿದ್ದವು. ಕೆಲವು ಗೋಪಿಯರು ಪೂಜನಾವಧಿ, ತೃಣಾವರ್ತಸಂಹಾರ, ಒಳಸುರಸಂಹಾರ, ಇವೇ ಮುಂತಾದ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಯಶೋದೆಗೆ ಧೈರ್ಯ ತುಂಬುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಹೆಚ್ಚು ಜನರು ಜೀವವಿಲ್ಲದ ಶವಗಳಂತೆಯೇ ಆಗಿದ್ದುಕೊಂಡರು. || ೨೦ || ಪರೀಕ್ಷಿಸೇ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೇ ಹೆಮ್ಮೆಪಂಚಾಂಗವೆಂದು ಧಾವಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ನಂದನೇ ಮೊದಲಾದ ಗೋವರು ಮೂರ್ಛೆಯು ತೀರದೊಡನೆಯೇ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿದ್ದ ಕುಂಡಕ್ಕೆ ಧುಮುಕಲು ಮುಂದಾದರು. ಆದರೆ ಒಲರಾಮನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದವನಾದ್ದರಿಂದ ಹಾಗೆ ಕುಂಡಕ್ಕೆ ಧುಮುಕದಂತೆ ಅವರಲ್ಲರನ್ನು ತಡೆದನು. || ೨೧ ||

ಪರೀಕ್ಷಿಸೇ ! ಸರ್ವದ ಬಂಧನಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟಿದ್ದು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಒಂದು ಮಾನುಷ ರೀತಿಯೇ ಆಗಿತ್ತು. ಪ್ರಜದ ಎಲ್ಲ ಜನರು ಸ್ತ್ರೀಯರೂ ಮಕ್ಕಳಾದಿಯಾಗಿ ನನಗಾಗಿ ಹೀಗೆ ಆತ್ಮಂತ ದುಃಖಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ನಾನಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಯಾವುದೇ ಆಸರೆಯೂ ಇಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದಾಗ ಒಂದು ಮುಹೂರ್ತಕಾಲ ಸರ್ವದ ಬಂಧನ ದಲ್ಲಿದ್ದು ಹೊರಕ್ಕೆ ಬಂದನು. || ೨೨ || ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಶರೀರವನ್ನು ಹಿಗ್ಗಿಸಿ ಕೊಂಡನು. ಇದರಿಂದ ಸರ್ವದ ಶರೀರವು ತುಂಡಾಗುವುದೋ ಎಂದೆನಿಸಿ ಅದು ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ದೂರಹೋಗಿ ನಿಂತಿತು. ಹೆಡೆಯನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಅತೀರೋಷದಿಂದ ವಿಷದ ಬಾಣಗಳಂತೆ ಮೂಗಿನ ಹೊಳ್ಳೆಗಳಿಂದ ನಿಟ್ಟುಸಿರನ್ನು ಬಿಡುತ್ತಾ ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ಅಲುಗಾಡದೆ ಉಂಟುಮಾಡುವ ಮಜನೆಯ ಹೆಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ದಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡುತ್ತಾ ಸತಿದು ನಿಂತನು. || ೨೩ || ಕಾಳಿಯನು ಆತ್ಮಂತ ಕಂಪಿತವಾಗಿ ತನ್ನ ಹೆಡೆಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ಎರಡೆರಡು ನಾಲಿಗೆಗಳಿಂದ ಕಟವಾಯಿಯನ್ನು ನೆಕ್ಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಭಯಂಕರವಾದ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ವಿಷದ ಜ್ವಾಲೆಗಳನ್ನು ಕಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಹಾರಾಡುತ್ತಿರುವ ಗರುಡನು ಭೂಮಿಯ ಮೇಲಿರುವ ಹಾವನ್ನು ಹಿಡಿಯಲು ಹೊಂಚು ಹಾಕುವಂತೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಸರ್ಪವನ್ನು ಹಿಡಿಯಲು ಹೊಂಚುಹಾಕುತ್ತಾ ಅದರ ಸುತ್ತಲೂ ತಿರುಗುತ್ತಿದ್ದನು. ಅಂತೆಯೇ ಕಾಳಿಯನೂ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಬಗ್ಗುಬಿಡಿಯಲು ಹೊಂಚುಹಾಕುತ್ತಾ ಸುತ್ತಲೂ ಸುತ್ತುತ್ತಿದ್ದನು. || ೨೪ || ಹೀಗೆ ಪರಸ್ಪರ ಒಬ್ಬರು ಮತ್ತೊಬ್ಬರನ್ನು ಹಿಡಿಯಲು ಸುತ್ತುತ್ತಿರುವಾಗ ಕಾಳಿಯನ ಬಲವು ಕ್ಷೀಣವಾಗಿತ್ತು ಬಂತು. ಇದೇ ಸಮಯವನ್ನು ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಸರ್ವದ ದೊಡ್ಡ-ದೊಡ್ಡ ಹೆಡೆಗಳನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಬಗ್ಗಿಸಿ ಭಂಗನೆ ಅವುಗಳ ಮೇಲೆ ಹತ್ತಿದನು. ಕಾಳಿಯನ ಹೆಡೆಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ಫಳಫಳಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕೆಂಪು ರತ್ನಗಳು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನವಾದಗಳನ್ನು ಬೆಳಗ ತೊಡಗಿದವು. ರತ್ನಗಳ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ವಾದಗಳು ಮತ್ತಷ್ಟು ಕೆಂಪಾಗಿ ಕಂಡವು. ಆ ರತ್ನಗಳ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ತ ಕಲೆಗಳಿಗೂ ಅದಿ ಪ್ರವರ್ತಕನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ನಾನಾ ಭಂಗಿಗಳಲ್ಲಿ ನೃತ್ಯವಾಡ ತೊಡಗಿದನು. || ೨೫ ||

ತಂ ಸರ್ತುಮುದ್ಯತಮವೇಕ್ತೃ ತದಾ ತದೀಯ-
ಗಂಧರ್ವಸಿದ್ಧಸುರಚಾರಣದೇವವದ್ಭುಃ |
ಪ್ರೀತ್ಯಾ ಮೃದಂಗಪಣವಾನಕವಾದ್ಯಗೀತ-
ಪುಷ್ಪೋಪಹಾರನುತಿಭಿಃ ಸಹಸೋಪಸೇದುಃ || ೨೭ ||

ಯದ್ಭಚ್ಛಿರೋ ನ ನಮತೇಽಂಗ ಪತೈಕೋಷ್ಠ-
ಸ್ತತ್ರಸ್ತಮರ್ಧ ಖರದಂಡಧರೋಽಂಘ್ರಪಾತ್ಯೈಃ |
ಕ್ಷೀಣಾಯುಷೋ ಭ್ರಮತ ಉಲ್ಕಾ ಮಾಸ್ಯತೋಽಸೃಜ
ನಸ್ತೋ ದಮಸ್ಪರಮಕಶ್ಮಲಮಾಪ ನಾಃ || ೨೮ ||

ತಸ್ಯಾಕ್ಷಿಭಿರ್ಗರಲಮುದ್ವಮತಃ ತಿರಸ್ತು
ಯದ್ಯತಮುಸ್ತಮುತಿ ನಿಪ್ಪಾತೋ ರುಪೋಚ್ಛೈಃ |
ಸೃತ್ಯಸ್ತದಾನುನಮಯನ್ ದಮಯಾಂಬಭೂವ
ಪುಷ್ಪೈಃ ಪ್ರಪೂಜತ ಇವೇಹ ಪುಮಾನುರಾಣಃ || ೨೯ ||

ಪಚ್ಚಿತ್ತಾಂಡವವಿರುಗ್ಲಘಾತಪತ್ಯೋ
ರಕ್ತಂ ಮುಚ್ಛೈರುರು ವಮಸ್ತಪ ಭಗ್ನಗಾತ್ರಃ |
ಸ್ತತ್ತ್ವಾ ಚರಾಚರಗುರುಂ ಪುರುಷಂ ಪುರಾಣಂ
ನಾರಾಯಣಂ ತದುರಣಂ ಮನುಷ್ಯ ಜಗಾಮ || ೩೦ ||

ಕೃತ್ಯಸ್ಯ ಗರ್ಭಜಗತೋಽತಿಭರಾವಸನ್ನಂ
ಪಾಶ್ಚ್ಛಿಪ್ರಹಾರಪರಿರುಗ್ಲಘಾತಪತ್ರಮ್ |
ಽಪ್ಯಾಪ್ತಮಾದ್ಯಮುಪಸೇದುರಮುಷ್ಯ ಪಾಶ್ಚ
ಆರ್ತಾಃ ಶ್ಲಥದ್ವುಫಭೂಷಣಕೇಶಬಂಧಾಃ || ೩೧ ||

ತಾಸ್ತಂ ಕುವಿಗ್ಲಮನೋಽಥ ಪ್ರರಸ್ಯತಾರ್ಥಾಃ
ಕಾಮಂ ನಿಧಾಯ ಭುವಿ ಭೂತಪತಿಂ ಪ್ರಸೇಮುಃ |
ಽಪ್ಯಾಪ್ತಃ ಕೃತಾಂಡಲಿಪುಟಾಃ ತಮಲಸ್ಯ ಭರ್ತುಃ-
ಮೋಕ್ಷೇಪ್ಲವಃ ಶರಣದಂ ಶರಣಂ ಪ್ರಪನ್ನಾಃ || ೩೨ ||

ಭಗವಂತನು ಸೃತ್ಯವಾಡುತ್ತಿರಲು ಅವನ ಪ್ರಿಯಭಕ್ತರಾದ
ಗಂಧರ್ವ-ಸಿದ್ಧ-ಚಾರಣರೂ-ದೇವತೆಗಳೂ, ದೇವಾಂಗನೆಯರೂ
ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಹಾಳ-ಮೃದಂಗ-ನಗಾರಿ ಇವೇ ಮೊದಲಾದ
ವಾದ್ಯಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವರಾಗಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಲೀಲೆಗಳನ್ನು ಗಾನ
ಮಾಡುತ್ತಾ ಪುಷ್ಪೋಪಹಾರಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಬಳಿಗೆ
ಆಗಮಿಸಿದರು. || ೨೭ || ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಕಾಲಿಯನಾಗನಿಗೆ ಒಂದು
ಸಾವಿರ ಹೆಡೆಗಳಿದ್ದವು. ಅವನು ತನ್ನ ಯಾವ ಹೆಡೆಯನ್ನು
ಮೇಲೆತ್ತುವನೋ ಅದನ್ನು ಜ್ವಚಂಡ ದಂಡಧಾರಿಯಾದ ಭಗವಂತನು
ತನ್ನ ಕಾಲಿನ ತುಳಿತದಿಂದ ಬಗ್ಗು ಬಡಿಯುತ್ತಿದ್ದನು. ಇದರಿಂದ ಕಾಳಿ
ಯನ ಜೀವನ ಶಕ್ತಿಯು ಕ್ಷೀಣಿಸತೊಡಗಿತು. ಅವನ ಮೂಗಿನಿಂದ,
ಬಾಯಿಂದ ರಕ್ತವು ಹರಿಯತೊಡಗಿತು. ಕೊನೆಗೆ ಅವನು
ಯಾತನೆಯನ್ನು ತಡೆಯಲಾರದೆ ಮೂರ್ಛಿತನಾಗಿ ಬಿಟ್ಟನು. || ೨೮ ||
ಅವನು ಸ್ವಲ್ಪ ಎಚ್ಚರಗೊಂಡೊಡನೆಯೇ ಕುಪಿತನಾಗಿ ಪುನಃ ಕಣ್ಣು
ಗಳಿಂದ ವಿಷವನ್ನು ಸುರಿಸುವನು. ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಬುಸುಗುಟ್ಟುವನು.
ಹೀಗೆ ಬುಸುಗುಟ್ಟುತ್ತಾ ಯಾವುದಾದರೂ ತಲೆಯನ್ನು ಮೇಲೆತ್ತಿದ
ನೆಂದರೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಒಡನೆಯೇ ಆ ಹೆಡೆಯ ಮೇಲೆ ಹಾರಿ
ನಾಟುವಾಡುತ್ತಾ ಆ ಹೆಡೆಯನ್ನು ಬಗ್ಗಿಸಿಬಿಡುವನು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ
ಪುರಾಣ ಪುರುಷೋತ್ತಮ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಚರಣಗಳಲ್ಲಿ
ಬಿದ್ದ ರಕ್ತದ ಬಿಂದುಗಳು-ಗಂಧರ್ವರು ರಕ್ತಪುಷ್ಪಗಳಿಂದ ಅವನ
ಪಾದಗಳಿಗೆ ಪೂಜಿಸುತ್ತಿರುವರೋ ಎಂಬಂತೆ ಭಾಸವಾಗು
ತ್ತಿತ್ತು. || ೨೯ || ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಭಗವಂತನ ಆ ಅದ್ಭುತವಾದ
ತಾಂಡವ ನೃತ್ಯದಿಂದಾಗಿ ಕಾಳಿಯನ ಭಕ್ತರೂಪವಾಗಿದ್ದ ಹೆಡೆಗಳು
ಭಿನ್ನ-ಭಿನ್ನವಾದುವು. ಆದರೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಅಂಗವೂ ನುಚ್ಚು
ನೂರಾಯಿತು. ಬಾಯಿಂದ ರಕ್ತದ ಕೋಡಿಯೇ ಹರಿಯಿತು. ಆಗ
ನಾಗನಿಗೆ ಚರಾಚರಾಶ್ಚರವಾದ ಜಗತ್ತಿಗೇ ಗುರುವಾಗಿದ್ದ ಪುರಾಣ
ಪುರುಷ ಭಗವಾನ್ ನಾರಾಯಣನ ಸ್ಮರಣೆಯಾಯಿತು. ಕಾಳಿಯನು
ಮನಸ್ಸಿನಿಂದಲೇ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಶರಣಾದನು. || ೩೦ || ಭಗವಾನ್
ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಉದರದಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ವಿಶ್ವವು ಅಡಗಿದೆ. ಅದರಿಂದಾಗಿ
ಅವನ ಅಪಾರವಾದ ಭಾರವನ್ನು ತಡೆಯಲಾರದೆ ಕುಸಿದುಬಿದ್ದ
ಫಣೀಂದ್ರನ ಭಕ್ತರೂಪವಾಗಿದ್ದ ಫಣಿಗಳು ಬಾಲಕೃಷ್ಣನ ಹಿಮ್ಮಡಿಗಳ
ವಿಚ್ಛಿಂದಾಗಿ ನುಚ್ಚುನೂರಾದವು. ತನ್ನ ಪತಿಯ ಈ ದುರ್ದಶೆಯನ್ನು
ಕಂಡ ಅವನ ಪತ್ನಿಯರು ಭಗವಂತನಿಗೆ ಶರಣಾದರು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ
ಅತ್ಯಂತ ದುಃಖಿತರಾಗಿದ್ದರು. ಭಯಗ್ರಸ್ತರಾದ ಆ ನಾಗಪತ್ನಿಯರ
ಮಾಧುರಾಗಳು ಅಸ್ತ-ವಸ್ತವಾಗಿದ್ದು ತಲೆಕೊದಲು ಕೆದರಿ
ಹೋಗಿದ್ದವು. || ೩೧ || ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ವಿಯರಾದ ನಾಗಪತ್ನಿ
ಯರು ಬಹಳವಾಗಿ ಗಾಬರಿಗೊಂಡಿದ್ದರು. ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಮುಂದೆ
ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ತಲೆಯನ್ನು ಭೂಮಿಗೆ ಮುಚ್ಚಿ, ಪ್ಲಾಣಿಮಾತ್ರರ
ವಿಕಮಾತ್ರ ಸ್ವಾಮಿಯಾದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಪ್ರಣಾಮ
ಮಾಡಿದರು. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಶರಣಾಗತ ವತ್ಸಲನೆಂದು ಆರಿತು
ಅಪರಾಧಿಯಾದ ತಮ್ಮ ಪತಿಯನ್ನು ಬಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ
ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಶರಣಾಗಿ ಅವನನ್ನು ಪರಿಪರಿಯಾಗಿ
ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಾ ಇತಂದರು. || ೩೨ ||

ನಾಗಪತ್ನಿಯು

ನಾಗಯ್ಯೋ ಹಿ ದಂಡ ಕೃತಕಲ್ಪಿಸೇತ್ಯಂ-
ಸ್ತದಾಧಿಕಾರೇ ಖಲನಿಗ್ರಹಾಯ |

ರಿಪೋಃ ಸುತಾನಾಮಪಿ ತುಲ್ಯದೃಷ್ಟಿ-
ರ್ಧಾತ್ಯೇ ದಮಂ ಫಲಮೇವಾನುಕಂಠನ್ || ೩೩ ||

ಅನುಗ್ರಹೋಽಯಂ ಭವತಃ ಕೃತೋ ಹಿ ನೋ
ದಂಡೋಽಸತಾಂ ಶೇ ಖಲು ಕಲ್ಪಜ್ಞಾಪಹಃ |
ಯದ್ವಂದತೂಷ್ಣಮಮುಷ್ಯ ದೇಹಿನಃ
ಕ್ರೋಧೋಽಪಿ ತೇನುಗ್ರಹ ಏವ ಸಮೃತಃ || ೩೪ ||

ತಪಃ ಸುತಶ್ಚಂ ಕಿಮನೇನ ಪೂರ್ವಂ
ನಿರಸ್ತಮಾನೇನ ಚ ದೂನದೇನ |
ಧರ್ಮೋಽಥವಾ ಸರ್ವಜನಾನುಕಂಠಯಾ
ಯತೋ ಭವಾಂಸ್ತುಷ್ಯತಿ ಸರ್ವಜೀವಃ || ೩೫ ||

ಕಾಮಾಭಾವೋಽಸ್ಯ ನ ದೇವ ವಿದ್ಯಹೇ
ತವಾಂಶ್ರೇಣಿಸ್ಪರ್ಶಾಧಿಕಾರೇ |
ಯದ್ವಾಂಛಯಾ ಶ್ರೀರ್ಲಲನಾಽಽಚರತೋ
ವಿಶಾಯಾ ಕಾಮಾನ್ಸುಚಿರಂ ದೃತವ್ರತಾ || ೩೬ ||

ನ ಸಾಕಪೃಷ್ಠಂ ನ ಚ ಸಾರ್ವಭೌಮಂ
ನ ಪಾರಮೇಷ್ಠ್ಯಂ ನ ರೂಢಿಪತ್ಯಮ್ |
ನ ಯೋಗುದ್ವೀರಪುನರ್ಭವಂ ವಾ
ವಾಂಛಂತಿ ಯತ್ಪಾದರಜಃಪ್ರಪಶ್ಯಾ || ೩೭ ||

ತದೇವ ಸಾಧಾಪ ದುರಾಪಮಸ್ತ್ಯ-
ಸ್ತಮೋಽನಿ ಕ್ರೋಧವತೋಽಪ್ಯಹೀನಃ |
ಸಂಸಾರಚಕ್ರೇ ಭ್ರಮತಃ ತರೀರಿಣೋ
ಯದಿಚ್ಛತಃ ಸ್ಯಾದ್ವಿಭವಃ ಸಮತ್ಯಃ || ೩೮ ||

ನಾಗಪತ್ನಿಯು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಪ್ರಭುವೇ! ನಿನ್ನ ಈ ಅವತಾರವು ದುಷ್ಟರನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಆಗಿದೆ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಕಾಳಯನನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸುವುದು ಉಚಿತವೇ ಆಗಿದೆ. ನಿನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಶತ್ರು ಮತ್ತು ಪುತ್ರರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಭೇದವೂ ಇಲ್ಲ. ಅದರಿಂದ ನೀನು ಕೊಡುವ ಶಿಕ್ಷೆಯು ಅವರ ಪಾಪದ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಕ್ಕಾಗಿ ಮತ್ತು ಅವರ ಪರಮ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತದೆ. || ೩೩ || ನೀನು ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಮಹದನುಗ್ರಹವನ್ನೇ ಮಾಡಿರುವೆ. ಇದಾದರೂ ನಿನ್ನ ಕೃಪಾಪ್ರಸಾದವೇ ಆಗಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ, ದುಷ್ಟ ಜನರಿಗೆ ನೀನು ಕೊಡುವ ಶಿಕ್ಷೆಯಿಂದ ಅವರ ಎಲ್ಲ ಪಾಪಗಳೂ ನಾಶವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಈ ಸರ್ವಸ್ವ ಅವರಾಧಿ ಯಾಗಿರುವುದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಸಂದೇಹವೂ ಇಲ್ಲ. ಅವರಾಧಿ ಯಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಇವನಿಗೆ ಸರ್ವಯೋನಿ ಏಕೆ ಬೊರೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಾವು ನಿಜವಾದ ಹೃದಯದಿಂದ ನಿನ್ನ ಈ ಕ್ರೋಧವನ್ನು ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹವೆಂದೇ ತಿಳಿಯುತ್ತೇವೆ. || ೩೪ || ಇವನು ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಮಂಡಿತಮಾಗಿ ನಿರತಂಕಾರಿಯಾಗಿ, ದೇರೆಯವರನ್ನು ಸಮ್ಯಗ್ಸುತಾ ಯಾವುದೋ ದೊಡ್ಡ ಕುರು ಮೂಡಿರಬೇಕು. ಅಥವಾ ಎಲ್ಲ ಜೀವರ ಮೇಲೆ ವಯ ಮೂಡುತ್ತಾ ಇವನು ಯಾವುದೋ ದೊಡ್ಡ ಧರ್ಮಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿರಬೇಕು. ಅದರಿಂದಲೇ ನೀನು ಇವನ ಮೇಲೆ ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿರುವೆ. ಏಕೆಂದರೆ, ಸರ್ವಜೀವರ ಸ್ವರೂಪವಾದ ನಿನ್ನ ಪ್ರಸನ್ನತೆಗಾಗಿ ಇದೇ ಉಪಾಯವಾಗಿದೆ. || ೩೫ || ಭಗವಂತಾ! ನಿನ್ನ ಚರಣ ರಜದ ಸ್ಪರ್ಶವನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಅಧಿಕಾರಿಯಾದುದು ಇದು ಇವನ ಯಾವ ಸಾಧನೆಯ ಫಲವೆಂದು ನಾವು ತಿಳಿಯುತ್ತಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಚರಣಗಳ ರಜವು ಎಷ್ಟು ದುರ್ಲಭವಾದುದೆಂದರೆ, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅರ್ಧಾಯಿನಿಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯೂ ಕೂಡ ಒಹಳ ದಿನ ಗಳವರೆಗೆ ಸಮಸ್ತ ಭೋಗಗಳನ್ನು ತ್ಯಜಿ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಾ ತಮ್ಮ ಮೂಡಬೇಕಾಯಿತು. || ೩೬ || ಪ್ರಭೋ! ನಿನ್ನ ಚರಣಧೂಳಿಯನ್ನು ಶರಣು ಹೋಗುವ ಭಗವದ್ಭಕ್ತರು ಸ್ವರ್ಗವನ್ನಾಗಲಿ, ಸಾರ್ವಭೌಮತ್ವವನ್ನಾಗಲಿ, ರೂಢಿಪದ ಅಧಿಪತ್ಯವನ್ನಾಗಲಿ, ಬ್ರಹ್ಮವದವಿಯನ್ನಾಗಲಿ ಒಯಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರಿಗೆ ಆಸೆಮಾಡಿ ಅಪ್ಪುದ್ವಿಗಳ ಇಚ್ಛೆಯೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರು ಜನ್ಮ-ಮರಣವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸುವ ಕೈವಲ್ಯ ಮೋಕ್ಷವನ್ನೂ ಲಪೇಕ್ಷಿಸುವುದಿಲ್ಲ. || ೩೭ || ಸ್ವಾಮಿ! ಈ ನಾಗರಾಜನು ತಮೋ ಗುಣಗಳ ಯೋನಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನು. ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿಯೇ ಮಹಾಕೋಪಿಷ್ಠನೂ ಆಗಿರುವನು. ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಇವನಿಗೆ ಬೇರೆಯವರಿಗೆ ದುರ್ಲಭವಾದ ನಿನ್ನ ಪರಮ ಪವಿತ್ರ ಚರಣರಜವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿದೆ. ಅದನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಇಚ್ಛಾಪೂತ್ರದಿಂದಲೇ ಸಂಸಾರಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿರುವ ಜೀವನಿಗೆ ವೈಭವ-ಸಂಪತ್ತುಗಳ ಮೂತೇನು ? ಮೋಕ್ಷವೂ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. || ೩೮ ||

ಪ್ರಭೋ! ಅಚಿಂತ್ಯವಾದ ಐಶ್ವರ್ಯವೂ ನಿತ್ಯನಿಧಿಯಾಗಿರ ತಕ್ಕವನೇ! ಸಮಸ್ತರ ಅಂತಃಕರಣದಲ್ಲಿಯೂ ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿರು ವವನೇ! ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳೂ ಮತ್ತು ವಸ್ತುಗಳೂ ಅತ್ರಯ

ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ಭಗವತೇ ಪುರುಷಾಯ ಮಹಾತ್ಮನೇ |
ಭೂತಾವಾಸಾಯ ಭೂತಾಯ ಪರಾಯ ಪರಮಾತ್ಮನೇ || ೩೯ ||

ಜ್ಞಾನವಿಜ್ಞಾನನಿಧಯೇ ಬ್ರಹ್ಮಣೇನಂತತತ್ವಯೇ |
ಅಗುಣಾಯಾವಿಕಾರಾಯ ನಮಸ್ತೇನಪ್ರಾಕೃತಾಯ ಚ || ೪೦ ||

ಕಾಲಾಯ ಕಾಲಸಾಭಾಯ ಕಾಲಾವಯವಸಾಕ್ಷಿಣೇ |
ವಿಶ್ವಾಯ ತದುಪದ್ರಷ್ಟೇ ತತ್ಕರ್ತೃ ವಿಶ್ವಹೇತವೇ || ೪೧ ||

ಭೂತಮಾತ್ರೇಂದ್ರಿಯಪ್ರಾಣಮನೋಬುದ್ಧಾಶಯಾತ್ಮನೇ |
ತ್ರಿಗುಣೇನಾಭಿಮಾನೇನ ಗುಣಸ್ವಾತ್ಮಾನುಭೂತಯೇ || ೪೨ ||

ನಮೋನಂತಾಯ ಸೂಕ್ಷ್ಮಾಯ ಕೂಟಸ್ಥಾಯ ವಿಪಶ್ಚಿತೇ |
ನಾನಾವಾದಾನುಮೋಘಾಯ ವಾಚ್ಯವಾಚಕಶಕ್ತಯೇ || ೪೩ ||

ನಮಃ ಪ್ರಮಾಣಮೂಲಾಯ ಕಿವಯೇ ಶಾಸ್ತ್ರಯೋನಯೇ |
ಪ್ರವೃತ್ತಾಯ ನಿವೃತ್ತಾಯ ನಿಗಮಾಯ ನಮೋ ನಮಃ || ೪೪ ||

ನಮಃ ಕೃತ್ಯಾಯ ರಾನಾಯ ವಸುದೇವಸುತಾಯ ಚ |
ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಾಯಾನಿದುದ್ಧಾಯ ಸಾತ್ವತಾ ಪತಯೇ ನಮಃ || ೪೫ ||

ನಮೋ ಗುಣಪ್ರದೀಪಾಯ ಗುಣಾತ್ಮಜ್ಞಾನನಾಯ ಚ |
ಗುಣವೃಕ್ಷುಪಲಕ್ಷಾಯ ಗುಣದ್ರಷ್ಟೇ ಸ್ವಸಂವಿಧೇ || ೪೬ ||

ನಾಗಿರತಕ್ಕವನೇ | ಪ್ರಾಣಗಳ ಹಾಗೂ ಪದಾರ್ಥಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಇರುವವನೇ | ಪ್ರಕೃತಿಗೂ ಅತಿಶಯವಾದ ಪರಮಾತ್ಮನೇ | ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು || ೩೯ || ದೇವ | ನೀನು ಸಮಸ್ತವಾದ ಜ್ಞಾನಗಳಿಗೂ ಮತ್ತು ಅನುಭವಗಳಿಗೂ ನಿಧಿಯಾಯನಾಗಿರುವೆ. ನಿನ್ನ ಮಹಿಮೆ ಮತ್ತು ಶಕ್ತಿಯು ಅನಂತವಾದುದು. ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪವು ಅಪ್ರಾಕೃತವೂ, ದಿವ್ಯವೂ, ಚಿಂತೆಯವೂ ಆಗಿದೆ. ನೀನು ನಿರ್ಗುಣ ನಿರಾಕಾರ- ನಿರ್ವಿಕಾರನು ನೀನೇ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ವಸ್ತುವು. ಅಂತಹ ನಿನಗೆ ನಾವು ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇವೆ || ೪೦ || ನೀನು ಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಕ್ಷೋಭೆಯನ್ನಂಟುಮಾಡುವ ಕಾಲವುರುವವಾಗಿದ್ದು, ಕಾಲಶಕ್ತಿಗೆ ಆಶ್ರಯವಾಗಿರುವೆ. ಕಾಲದ ಕ್ಷಣ-ಕಲ್ಪಾದಿ ಸಮಸ್ತ ಅವಯವಗಳಿಗೂ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿರುವೆ ನೀನು ವಿಶ್ವರೂಪವಾಗಿದ್ದರೂ ಆದ ರಿಂದ ಬೇರೆಯಾಗಿದ್ದು ಅದರ ದ್ರಷ್ಟಾರನಾಗಿರುವೆ. ಜಗತ್ತಿಗೆ ಕಾರಣನೂ ನೀನೇ ಆಗಿರುವೆ. ಅಂತಹ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇವೆ || ೪೧ || ಪ್ರಭೋ | ಪಂಚಭೂತಗಳೂ ಮತ್ತು ಪಂಚತನ್ಮಾತ್ರಗಳೂ, ಇಂದ್ರಿಯಗಳೂ, ಪ್ರಾಣ, ಮನಸ್ಸು, ಬುದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಇವೆಲ್ಲಕ್ಕೆ ಆಶ್ರಯಸ್ವಾಸವಾದ ಚಿತ್ತ - ಇವೆಲ್ಲವೂ ನೀನೇ ಆಗಿರುವೆ. ನಿನ್ನ ಅಂಶಭೂತರಾದ ಜೀವಾತ್ಮರ ಶುದ್ಧಜ್ಞಾನವನ್ನು ತ್ರಿಗುಣಾತ್ಮಕವಾದ ಅಹಂಕಾರದಿಂದ ಮರೆ ಮಾಡಿರುವ ನೀನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು || ೪೨ || ನೀನು ಅನಂತನೂ, ಸೂಕ್ಷ್ಮನು, ವಿಶಾಲವಿಲ್ಲದವನೂ, ಸರ್ವಜ್ಞನೂ ಆಗಿರುವೆ. ಇಂತಹ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು. 'ಪರಮಾತ್ಮನು ಇದ್ದಾನೆ, ಪರಮಾತ್ಮನು ಇಲ್ಲ' ಅವನು ಸರ್ವಜ್ಞನು, ಸರ್ವಜ್ಞನಲ್ಲ - ಇವೇ ಮುಂತಾದ ವಾದ-ವಿವಾದಗಳಿಗೆ ವಿಷಯವಾಗಿಯೂ, ತಪ್ಪರೂಪವಾಗಿಯೂ, ಶಬ್ದಾರ್ಥರೂಪವಾಗಿಯೂ ಮತ್ತು ಅವೆರಡಕ್ಕೂ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ನೀನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು || ೪೩ || ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ-ಅನುಮಾನ ಮುಂತಾದ ಪ್ರಮಾಣಗಳನ್ನು ಪ್ರಮಾಣ ಕರಿಸುವ ಮೂಲವುರುವವು ನೀನೇ ಆಗಿರುವೆ. ಸಮಸ್ತ ವೇದ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಿಗೂ ನೀನೇ ಉಗಮಸ್ಥಾನವಾಗಿರುವೆ ನೀನು ಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿರುವೆ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಮಾರ್ಗಸ್ವರೂಪನೂ, ನಿವೃತ್ತಿಮಾರ್ಗ ಸ್ವರೂಪನೂ ನೀನೇ ಆಗಿರುವೆ. ಪ್ರವೃತ್ತಿ-ನಿವೃತ್ತಿ ಮಾರ್ಗಗಳ ವಿಧಾಯಕಗಳ ವೇದಸ್ವರೂಪನೂ ನೀನೇ ಅಂತಹ ನಿನಗೆ ಪುನಃ ಪುನಃ ನಮಸ್ಕಾರಗಳು || ೪೪ || ನೀನು ಶುದ್ಧ ಸತ್ತ್ವಮಯ ವಸುದೇವನ ಪ್ರತ್ಯನಾದ ವಾಸುದೇವ, ಸಂಕರ್ಷಣ, ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನ, ಅನಿರುದ್ಧನೂ ನೀನೇ ಆಗಿರುವೆ ಹೀಗೆ ಚತುರ್ವರ್ಣದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ನೀನು ಭಕ್ತರಿಗೆ ಹಾಗೂ ಯಾದವರಿಗೆ ಒಡೆಯನಾಗಿರುವೆ. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ | ನಾವು ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇವೆ || ೪೫ || ನೀನು ಅಂತಃಕರಣ ಮತ್ತು ಅದರ ವೃತ್ತಿಗಳ ಪ್ರಕಾಶಕನಾಗಿರುವೆ. ಅವುಗಳ ಮೂಲಕವೇ ಹಾನಿ-ತನ್ನನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವೆ. ಆ ಅಂತಃಕರಣ ಮತ್ತು ವೃತ್ತಿಗಳಿಂದಲೇ ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪದ ಅಲ್ಪ-ಸ್ಥಿತಿ ಸಂಕೇತವೂ ಬೊರೆಯುತ್ತದೆ ನೀನು ಆ ಗುಣಗಳ ಹಾಗೂ ಅವುಗಳ ವೃತ್ತಿಗಳ ಸಾಕ್ಷಿ ಮತ್ತು ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಕಾಶನಾಗಿರುವೆ. ಅಂತಹ ನಿನಗೆ ನಾವು ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇವೆ || ೪೬ ||

ಅವ್ಯಾಕೃತವಿಹಾರಾಯ ಸರ್ವವ್ಯಾಕೃತಸಿದ್ಧಯೇ |
ಹೃಷೀಕೇಶ ನಮಸ್ತೇಽಸ್ಮು ಮುನಯೇ ಮೌನಶೀಲಿನೇ || ೪೭ ||

ಪರಾವರಗತಿಚ್ಛಾಯಾ ಸರ್ವಾಭ್ಯಾಕೃತಯ ತೇ ನಮಃ |
ಅವಿಶ್ವಾಯ ಚ ವಿಶ್ವಾಯ ತದ್ವಶ್ವೇಽಸ್ಯ ಚ ಪೇತವೇ || ೪೮ ||

ತೃಂ ಜ್ಯಸ್ಯ ದನ್ಯಸ್ಥಿತಿಸಂಯಮಾನ್ಯಮೋ
ಗುಣೈರನೀಹೋಽಕೃತ ಕಾಲಶಕ್ತಿದೃಕ್ |
ತತ್ತತ್ ಭಾವಾನ್ಯತಿಯೋಧಯನ್ತಃ
ಸಮೀಕ್ಷಯಾಮೋಘವಿಹಾರ ಈಹಸೇ || ೪೯ ||

ತಸ್ಯೈವ ತೇಽಮೂಸ್ತನವಪ್ತಿತೋಕ್ತಾಂ
ಶಾಂತಾ ಆಶಾಂತಾ ಉತ ಮೂಢಯೋನಯಃ |
ಶಾಂತಾಃ ಪ್ರಿಯಾಸ್ತೇ ಹೃಧುನಾವಿತುಂ ಸತಾಂ
ಸ್ಥಾತುಶ್ಚ ತೇ ಧರ್ಮಪರೀಪ್ಸಯೇಹತಃ || ೫೦ ||

ಅಪರಾಧಾ ಶಕ್ಯದ್ವಾರ್ತಾ ಸೋಢವ್ಯಃ ಸ್ವಪ್ರಜಾಕೃತಃ |
ಕ್ಷಂತುಮರ್ಹಸಿ ಶಾಂತಾತ್ಮನೋಢಸ್ಯ ತ್ವಾಮಜಾನತಃ || ೫೧ ||

ಅನುಗೃಹ್ಣೀತ್ವ ಭಗವನ್ಮಾಕಾಂಕ್ಷಾಜತಿ ಪನ್ನಗಃ |
ಸ್ಮಿಣಾಂ ನು ಸಾಧುರೋಚ್ಯಾನಾಂ ಪತಿಃ ಪ್ರಾಣಃ ಪ್ರದೀಯತಾಮ್ || ೫೨ ||

ವಿಧೇಹಿ ತೇ ಕಿಂಕರೀಣಾಮನುಷ್ಠೇಯಂ ತವಾಜ್ಞಯಾ |
ಯಚ್ಚಿದ್ಧಯಾಸುತಿಷ್ಠನ್ತ್ಯ ಮುಚ್ಯತೇ ಸರ್ವತೋಭಯಾತ್ || ೫೩ ||

ನೀನು ಈ ಮೂಲ ಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯವೂ ವಿಹರಿಸುತ್ತಿರುವೆ. ಸಮಸ್ತವಾದ ಸ್ಥೂಲ, ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಜಗತ್ತು ನಿನ್ನಿಂದಲೇ ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ. ಹೃಷೀಕೇಶನೇ! ನೀನು ಮನುಷ್ಯರಿಗಿರುವ ಆತ್ಮಾರಾಮನಾಗಿರುವೆ. ಮೌನವೇ ನಿನ್ನ ಸ್ವಭಾವವಾಗಿದೆ. ಅಂತಹ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸು ತ್ತೇವೆ || ೪೭ || ನೀನು ಸ್ಥೂಲ, ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಸಮಸ್ತ ಗತಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿದವನೂ, ಎಲ್ಲರ ಸಾಕ್ಷಿಯೂ ಆಗಿರುವೆ. ನೀನು ವಿಶ್ವವಲ್ಲ, ದಿದ್ವರೂ ವಿಶ್ವದ ಸ್ವರೂಪನಾಗಿರುವೆ. ಅಂತಹ ವಿಶ್ವಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿ ಭೂತನೂ ಆಗಿರುವೆ ಮತ್ತು ಕಾರಣನೂ ಆಗಿರುವೆ. ಅಂತಹ ಸರ್ವೋತ್ಕೃಷ್ಟ ಮಹಿಮನಾಗಿರುವ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ || ೪೮ ||

ಪ್ರಭುವೇ! ಕರ್ತೃತ್ವವಿಲ್ಲದ ಕಾರಣ ನೀನು ಯಾವುದೇ ಕರ್ಮ ವನ್ನು ಮಾಡದೇ ನಿಷ್ಕ್ರಿಯನಾಗಿರುವೆ. ಹಾಗಿದ್ದರೂ ಅನಾದಿಯಾದ ಕಾಲಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಗುಣಗಳ ಮೂಲಕ ನೀನೇ ಈ ವಿಶ್ವದ ಉತ್ಪತ್ತಿ, ಸ್ಥಿತಿ, ಪ್ರಳಯ ಎಂಬ ಲೀಲೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವೆ. ಏಕೆಂದರೆ, ನಿನ್ನ ಲೀಲೆಗಳು ಅಮೋಘವಾಗಿವೆ. ನೀನು ಸತ್ಯ ಸಂಕಲ್ಪನಾಗಿರುವೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಜೀವರ ಸಂಸ್ಕಾರರೂಪದಿಂದ ಅಡಗಿದ್ದು ಸ್ವಭಾವಗಳನ್ನು ನಿನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಜಾಗೃತಗೊಳಿಸು ತ್ತಿರುವೆ || ೪೯ ||. ಪ್ರಭುವೇ! ಮೂರು ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸತ್ತ್ವ ಗುಣ ಪ್ರಧಾನವಾದ ಶಾಂತ, ರಜೋಗುಣ ಪ್ರಧಾನವಾದ ಅಶಾಂತ ಮತ್ತು ತಮೋಗುಣ ಪ್ರಧಾನ ಮೂಢ ಎಂಬ ಮೂರು ರೀತಿಯ ಯೋನಿಗಳಿವೆ. ಇವೆಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನ ಲೀಲಾ ಮೂರ್ತಿಗಳೇ ಆಗಿವೆ. ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸತ್ತ್ವಗುಣ ಪ್ರಧಾನವಾದ ಶಾಂತ ಜನರೇ ನಿನ್ನ ವಿಶೇಷ ಪ್ರೀತಿಗೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಏಕೆಂದರೆ, ನಿನ್ನ ಈ ಅವತಾರವು ಮತ್ತು ಈ ಲೀಲೆಗಳು ಸಾಧುಗಳ ರಕ್ಷಣೆ ಗಾಗಿಯೂ, ಧರ್ಮದ ರಕ್ಷಣೆ ಹಾಗೂ ವಿಸ್ತಾರಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಇದೆ || ೫೦ || ಶಾಂತಾತ್ಮನೇ! ರಾಜನಾದವನು ತನ್ನ ಪ್ರಜೆಗಳು ಮಾಡಿದ ಮೊದಲ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕು. ಹಾಗೆಯೇ ನೀನು ಯಾರೊಬ್ಬರನ್ನು ತಿಳಿಯದೇ ಮಾಡಿರುವ ಈ ಮೂಢನ (ನಮ್ಮ ಪತಿ) ಈ ಅವರಾಧವನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕು || ೫೧ || ಭಗ ವಂತನೇ! ದಯೆಮೋರು, ಇಷ್ಟರಲ್ಲೇ ಈ ನಾಗರಾಜನು ಸಾಯು ವುದರಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ. ಸಾಧುವುರುಷರು ಯಾವಾಗಲೂ ನಮ್ಮಂತಹ ಅಜಲೆಯರ ಮೇಲೆ ದಯೆತೋರುತ್ತಾರೆ. ಆದುದರಿಂದ ಪ್ರಾಣ ಸ್ವರೂಪನಾಗಿರುವ ನಮ್ಮ ಪತಿಯನ್ನು ನಮಗೆ ದಯೆ ಪಾಲಿಸು || ೫೨ || ನಾವು ನಿನ್ನ ದಾಸಿಯರಾಗಿದ್ದೇವೆ. ನಾವು ನಿನಗೆ ಯಾವ ವಿಧವಾದ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದರ ಕುರಿತು ನಮಗೆ ಆಜ್ಞಾಪಿಸು. ನಿನ್ನ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಾ, ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡುವವರು ಸಮಸ್ತವಾದ ಭಯ ಗಳಿಂದಲೂ ಮುಕ್ತರಾಗುತ್ತಾರೆ || ೫೩ ||

ಶ್ರೀಶುಕ ಉವಾಚ

ಇತ್ಯಂ ಸ ನಾಗಪತ್ನೀಭಿರ್ಭಗವಾನ್ಮಮುಭಿಷ್ಠತಃ |
ಮೂರ್ಚಿತಂ ಭಗ್ನಿರಸಂ ವಿಸಸರ್ಜಾಂಘ್ರಿಮುಪ್ಪಸ್ಯಃ || ೫೪ ||

ಪ್ರತಿಲಬ್ಧೇಂದ್ರಿಯಪ್ರಾಣಃ ಕಾಲಿಯಃ ಶನಕೈರ್ಹರಿಮ್ |
ಕೃಚ್ಛಾತ್ಮಮುಚ್ಚಸ್ತನ್ದೀನಃ ಕೃಷ್ಣಂ ಪ್ರಾಹ ಕೃತಾಂಜಲಿಃ || ೫೫ ||

ಕಾಲಿಯ ಉವಾಚ

ದಯಾಂ ಖಲಾಃ ಸಮೋತ್ತಾ ತಾಮಸಾ ದೀರ್ಘಮನ್ಯವಃ |
ಸ್ವಭಾವೋ ದುಸ್ವಚೋ ನಾಥ ಲೋಕಾಸಾಂ ಯದುದ್ಗತಃ || ೫೬ ||

ತ್ವಯಾ ಸೃಷ್ಟಮಿದಂ ವಿಶ್ವಂ ಧಾತುರ್ಗುಣವಿಸರ್ಜನಮ್ |
ನಾನಾಸ್ವಭಾವವೀರ್ಯೈಶ್ಚೋಯೋನಿಬೀಜಾಶಯಾಕೃತಿ || ೫೭ ||

ವಯಂ ಚ ತತ್ರ ಭಗವತ್ಸರ್ಪಾ ಚಾತ್ಮುರುಮನ್ಯವಃ |
ಕಥಂತ್ಯಚಾಮೃತ್ಸ್ವಾಯಾಂ ದುಸ್ವಚಾಂ ಮೋಹಿತಾಃ ಸ್ವಯಮ್ || ೫೮ ||

ಭವಾನ್ವಿ ಕಾರಣಂ ತತ್ರ ಸರ್ವಜ್ಞೋ ಜಗದೀಶ್ವರಃ |
ಅನುಗ್ರಹಂ ನಿಗ್ರಹಂ ವಾ ಮನ್ಯಸೇ ತದ್ವಿಧೇಹಿ ನಃ || ೫೯ ||

ಶ್ರೀಶುಕ ಉವಾಚ

ಐತ್ಯಾಕರ್ಣ್ಯ ವಚಃ ಪ್ರಾಹ ಭಗವಾನ್ಯಾರ್ಯಮಾನುಷಃ |
ನಾತ್ರ ಸ್ವೇಯಂ ತ್ವಯಾ ಸರ್ಪ ಸಮುದ್ರಂ ಯಾಹಿ ಮಾ ಚರಮ್ |
ಸ್ವಚ್ಛಾತ್ಮವತ್ಯದಾರಾಧ್ಯೋ ಗೋಸ್ಯಭಿರ್ಭುಜ್ಯತಾಂ ನದೀ || ೬೦ ||

ಮ ವಿಶತ್ಸಂಸ್ಕರೇನ್ಯರ್ತಸ್ತುಭ್ಯಂ ಮದನುಶಾಸನಮ್ |
ಕೀರ್ತಯಿಸ್ತುಭಯೋಃ ಸಂಧೋರ್ನ ಯುಷ್ಠೈರ್ದಯಮಾಶ್ವಯಾತ್ || ೬೧ ||

ಮಹಿಮಾನ್ವಿತಾ ಮದಾಕ್ರೇದೇದೇವಾದೀನಭ್ರಸ್ತರ್ಪಯೇದ್ವಲೈಃ |
ಕಾಮೋಷ್ಠ್ಯ ಮೂಂ ಸ್ಮರನ್ನರ್ಚಿತವರ್ತಪಾಪೈಃ ಪ್ರಮುಚ್ಯತೇ || ೬೨ ||

ವಿಶ್ವಾಂ ರಮಣಕಂ ಹಿತ್ವಾ ಹೃದಮೇತಮುಪಾಶ್ರಿತಃ |
ಮದ್ವಿಮಾತ್ಸುಪರ್ಣಿಸ್ತ್ವಾ ನಾನ್ಯಾನ್ಯಾಧರಾಂಘ್ರಿತಮ್ || ೬೩ ||

ಶ್ರೀಶುಕಮಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಪರಿಣಿತನೇ |

ಭಗವಂತನ ಪಾದಗಳ ಪ್ರಹಾರದಿಂದ ಕಾಳಿಯ ನಾಗನ ಹೆಡೆಗಳು ಧನ್ಯ-ಧನ್ಯವಾಗಿದ್ದವು. ಅವನು ಎಚ್ಚರಕ್ಕೆ ತಲೆ ತಗ್ಗಿಸಿದ್ದನು. ನಾಗಪತ್ನಿಯರು ಭಗವಂತನನ್ನು ಹೀಗೆ ಸ್ತುತಿಸಿದಾಗ ದಯಾ ಮಯನಾದ ಭಗವಂತನು ಕಾಳಿಯನನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟನು. || ೫೪ || ನಿಧಾನವಾಗಿ ಕಾಳಿಯನ ಇಂದ್ರಿಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಚೈತನ್ಯ ಉಂಟಾಯಿತು. ಅವನು ಕೃಚ್ಛಾತ್ಮ ಉಸಿರಾಡತೊಡಗಿದನು. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಅತಿದೀನತೆಯಿಂದ ವಿನಮ್ರನಾಗಿ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ನಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದನು. || ೫೫ ||

ಕಾಳಿಯನಾಗನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ - ನಾಥನೇ! ನಾವು ಜನ್ಮ ದಿಂದಲೇ ದುಷ್ಕರಾಗಿದ್ದೇವೆ. ತಮೋಗುಣಗಳಾಗಿದ್ದೇವೆ. ದೀರ್ಘ ಕೋಟಿಗಳಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಪ್ರಾಣಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ಸ್ವಭಾವವವನ್ನು ಬಿಡುವುದು ಬಹಳ ಕಷ್ಟವೇ ಸರಿ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಪ್ರವಂಚದ ಜನರು ನಾನಾ ಪ್ರಕಾರವಾದ ದುರಾಗ್ರಹಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುತ್ತಾರೆ. || ೫೬ || ವಿಶ್ವವಿಧಾತನೇ! ಸತ್ತ್ವ-ರಜಸ್ಸಮೋ ಗುಣಗಳಿಂದ ನೀನೇ ಸೃಷ್ಟಿರುವ ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ನಾನಾ ಪ್ರಕಾರವಾದ ಸ್ವಭಾವ, ವೀರ್ಯ, ಬಲ, ಯೋನಿ, ಬೀಜ, ಚಿತ್ತ ಮತ್ತು ಆಕೃತಿಗಳಿವೆ. || ೫೭ || ಭಗವಂತಾ! ನಿನ್ನದೇ ಆದ ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲೇ ಸರ್ಪಗಳಾದ ನಾವು ಇರುವುದು. ನಾವು ಹುಟ್ಟಿನಿಂದಲೇ ಅತಿಕ್ರೋಧಿಗಳಾಗಿದ್ದೇವೆ. ನಾವು ಈ ಮಾಯಾಜಾಲದಲ್ಲಿ ಮೋಹಿತರಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಹಾಗಿರುವಾಗ ನಮ್ಮ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಈ ದಾಟಲತಕ್ಕ ವಾದ ಮಾಯೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ತ್ಯಜಿಸಬಲ್ಲೆವು? || ೫೮ || ನೀನು ಸರ್ವಜ್ಞನೂ, ಸಮಸ್ತ ಜಗತ್ತಿನ ಸ್ವಾಮಿಯೂ ಆಗಿರುವೆ. ನೀನು ನಮ್ಮ ಸ್ವಭಾವ ಮತ್ತು ಈ ಮಾಯೆಗೆ ಕಾರಣನಾಗಿರುವೆ. ಈಗ ನೀನು ನಿನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯಂತೆ ನಿಗ್ರಹಿಸಬಹುದು, ಅನುಗ್ರಹಿಸಲೂ ಬಹುದು. || ೫೯ ||

ಶ್ರೀಶುಕಮಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಕಾಳಿಯನಾಗನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದ ಲೀಲಾಮಾನುಷ ವಿಗ್ರಹನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಹೀಗೆ ಎಂದನು - ಎಲೈ ಸರ್ಪವೇ! ನೀನು ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಇಲ್ಲಿರ ಬಾರದು. ನೀನು ನಿನ್ನ ಪುತ್ರ, ಭಾತೃ, ಭಾರ್ಯ, ಬಂಧುಗಳೊಡನೆ ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಹೊರಟುಹೋಗಿ. ಇಲ್ಲಿರುವ ಗೋವುಗಳೂ, ಗೋಪಾಲಕರೂ ಯಮುನೆಯ ನೀರನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುವಂತಾಗಲಿ. || ೬೦ || ಎರಡೂ ಸಂಧ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ ನಾನು ನಿನಗಿತ್ತಿರುವ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುವವನಿಗೆ, ಕೀರ್ತಿಸುವವನಿಗೆ ಸರ್ಪಗಳಿಂದ ಭಯವು ಎಂದೂ ಉಂಟಾಗದಿರಲಿ. || ೬೧ || ಈ ಕಾಳಿಯ ಮಹುವಿನಲ್ಲಿ ನಾನು ಕ್ರೀಡಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಇದರಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಇದೆ, ನೀರಿನಿಂದ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ, ತರ್ಪಣ ಮಾಡುವ ಜನರು ಹಾಗೂ ಉಪವಾಸವಿದ್ದು ನನ್ನನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಾ, ಪೂಜೆ ಮಾಡುವವರು ಎಲ್ಲ ಪಾಪಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತರಾಗಿ ಹೋಗುವರು. || ೬೨ || ನೀನು ಗರುಡನ ಭಯದಿಂದ ರಮಣಕದ್ವೀಪವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಈ ಮಹಾದ್ವಿ ನಲ್ಲಿ ಬಂದು ನೆಲೆಸಿದ್ದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನಾನು ಒಪ್ಪಿ ಈಗ ನಿನ್ನ ಕರೀರವು ನನ್ನ ಚರಣಚಿಹ್ನೆಯಿಂದ ಅಂಕಿತವಾದ್ದರಿಂದ ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಗರುಡನು ನಿನ್ನನ್ನು ತಿಪ್ಪಲಾರನು, ಹೋಗು. || ೬೩ ||

ಶ್ರೀಶುಕ ಉವಾಚ

ಏವಮುಕ್ತೋ ಭಗವತಾ ಕೃಷ್ಣೇನಾದ್ಯುಕ್ತಕರ್ಮಣಾ |
ತಂ ಪೂಜಯಾಮಾಸ ಮುದಾ ನಾಗಪತ್ನಿಶ್ಚ ಸಾದರಮ್

|| ೬೪ ||

ದಿವ್ಯಾಂಬರಸೃಜ್ಜಣಭಿಃ ಪರಾರ್ಥೈರಪಿ ಭೂಷಣೈಃ |
ದಿವ್ಯಗಂಧಾನುಲೇಪೈಶ್ಚ ಮಹತ್ಕೋತ್ತರಮಾಲಯಾ

|| ೬೫ ||

ಪೂಜಯಿತ್ವಾ ಜಗನ್ನಾಥಂ ಪ್ರಸಾದ್ಯ ಗರುಡಧ್ವಜಮ್ |
ತತಃ ಪ್ರೀತೋಽಭ್ಯನುಜ್ಞಾತಃ ಪರಿಕ್ರಮ್ಯಾಭಿವಂದ್ಯತಮ್

|| ೬೬ ||

ಸಕಲಪ್ರಸುಹೃತುಕ್ತೋ ದ್ವಿಜಮುಬ್ಬೇರ್ಜಗಾಮ ಹ |
ತದೈವ ಸಾಮೃತಜಲಾ ಯಮುನಾ ನಿರ್ವಿಪಾಭವತ್ |
ಅನುಗ್ರಹಾದ್ಭಗವತಃ ಶ್ರೀಡಾಮಾನುಜರೂಪಿಣಃ

|| ೬೭ ||

ಶ್ರೀಶುಕಮಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಒಂದೊಂದು ಲೀಲೆಯೂ ಅದ್ಭುತವಾಗಿವೆ. ಅವನ ಅಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ಕಾಳಿಯ ನಾಗನು ವತ್ಸಿಯರೊಂದಿಗೆ ಆನಂದದಿಂದ ಬಹಳ ಆದರದಿಂದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದನು. || ೬೪ || ಅವನು ದಿವ್ಯವಸ್ತ್ರ, ಪುಷ್ಪಮಾಲೆ, ಮಣಿ, ಬಹುಮೂಲ್ಯ ಆಭರಣ, ದಿವ್ಯಗಂಧ, ಚಂದನ ಮತ್ತು ಅತಿ ಉತ್ತಮ ಕಮಲಗಳ ಮೂಲೆಗಳಿಂದ ಜಗನ್ನಾಮಿಯಾದ ಗರುಡಧ್ವಜ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ಸಂತೋಷಪಡಿಸಿದನು. ಇದಾದ ಬಳಿಕ ಪ್ರೇಮಾನಂದದಿಂದ ಅವನ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡಿ, ವಂದಿಸಿ, ಅವನಿಂದ ದೀಕ್ಷೆಯೆಂದು, ತನ್ನ ಪತ್ನಿ, ಪುತ್ರರೊಂದಿಗೆ ಹಾಗೂ ಒಂಥು ಬಾಂಧವರೊಂದಿಗೆ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಸರ್ಪಗಳು ವಾಸವಾಗಿರುವ ರಮಣಕದ್ವೀಪಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿದನು. ಲೀಲಾಮಾನುಜನಾದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಯಮುನೆಯ ನೀರು ಕೇವಲ ವಿಷಹೀನವಾದುದಲ್ಲ ಆಗಿನಿಂದಲೇ ಅಮೃತದಂತೆ ಮಧುರವೂ ಪವಿತ್ರವೂ ಆಯಿತು. || ೬೫-೬೭ ||

ಹದಿನಾರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿಯಿತು || ೧೬ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತೇ ಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪಾರಮಹಂಸ್ಯಾಂ ಸಂಹಿತಾಯಾಂ ದಶಮ ಸ್ಕಂಧಃ ಪೂರ್ವಾರ್ಧಃ
ಕಾಲಿಯಮೋಕ್ಷಣಂ ನಾಮ ಶೋಡಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ || ೧೬ ||

ಹದಿನೇಳನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಕಾಲಿಯನು ಯಮುನೆಯ ಮಡುವಿಗೆ ಬರಲು ಕಾರಣ,
ದಾವಾಸಲದಿಂದ ಪ್ರಜವಾಸಿಗಳನ್ನು ಬದುಕಿಸಿದುದು

ರಾಜೋವಾಚ

ನಾಗಾಲಯಂ ರಮಣಕಂ ಕ್ಷ್ಣಾತತ್ಕಾಜ ಕಾಲಿಯಃ |
ಕೃತಂ ಕಿಂ ವಾ ಸುಪರ್ಕಾಶ್ಚ ತೇಸ್ಯಕೇನಾಸಮಂಜಸಮ್

|| ೧ ||

ಶ್ರೀಶುಕ ಉವಾಚ

ಉಪಹಾರ್ಯೈಃ ಸರ್ಪಜನ್ಯಮಾರ್ಗಸಿಮಾಸೀಹ ಯೋ ಬಲಿಃ |
ಜಾನಪ್ತಕ್ಕೋ ಮಹಾಬಾಹೋ ನಾಗಾಣಾಂ ಪ್ರಾಜ್ಞರೂಪಿತಃ

|| ೨ ||

ಸ್ವಂ ಸ್ವಂ ಭಾಗಂ ಪ್ರಯಚ್ಛಂತಿ ನಾಗಾಃ ಪರ್ವಣಿ ಪರ್ವಣಿ |
ಗೋಪೀಥಾಯಾತ್ಮನಃ ಸರ್ವೇ ಸುಪರ್ಕಾಯ ಮಹಾತ್ಮನೇ

|| ೩ ||

ಪರೀಕ್ಷಿದ್ವಾಜನು ಕೇಳಿದನು - ಪೂಜ್ಯರೇ! ಕಾಲಿಯ ನಾಗನು ನಾಗಗಳ ನಿವಾಸ ಸ್ಥಾನವಾದ ರಮಣಕ ದ್ವೀಪವನ್ನು ವಿಕ ಜಿಟ್ಟು ಬಂದನು? ಅವನೊಬ್ಬನೇ ಗರುಡನ ಕುರಿತು ಯಾವ ಅವರಾಧವನ್ನನ್ನಗಿದ್ದನು? || ೧ ||

ಶ್ರೀಶುಕಮಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳಿದರು - ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಒಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗರುಡನೂ ಸರ್ಪಗಳೂ ಸೇರಿ ಗರುಡನ ಸರ್ವಾಹಾರದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಒಪ್ಪಂದವನ್ನು ಮಾಡಿ ಕೊಂಡಿದ್ದವು. ಆ ಒಪ್ಪಂದದಂತೆ ಪ್ರತಿ ತಿಂಗಳು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ಒಂದು ವೃಕ್ಷದಡಿಯಲ್ಲಿ ಗರುಡನ ಆಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಹಾವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು. || ೨ || ಈ ನಿಯಮಕ್ಕೆನುಸಾರವಾಗಿ ಪ್ರತಿ ಅಮಾವಾಸ್ಯ ದಿನ ಸಕಲ ಸರ್ಪಗಳು ತಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಮಹಾತ್ಮ ಗರುಡನಿಗೆ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಭಾಗವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾ ಇದ್ದರು. * || ೩ ||

* ಇದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಒಂದು ಕಥೆ ಹೀಗಿದೆ. ಗರುಡನ ತಾಯಿ ವಿಷಹಾ ಮತ್ತು ಸರ್ಪಗಳ ತಾಯಿ ಕದ್ಯವಿಗೆ ಪರಸ್ಪರ ವೈರವಿತ್ತು. ತಾಯಿಯ ವೈರವನ್ನು ನೋಡುಕೊಂಡು ಗರುಡನು ಸಿಕ್ಕಿದ ಸರ್ಪಗಳನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತಾ ಮೋದನು. ಇದರಿಂದ ದುಃಖಿತರಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಸರ್ಪಗಳು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರಿಗೆ ಪರಣಾದವು. ಆಗ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು - ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಗೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸರ್ಪ ಪರಿವಾರವವರು ಗರುಡನಿಗೆ ಒಂದು ಸರ್ಪವನ್ನು ಒಲಿಕೊಡುತ್ತಾ ಬರಬೇಕೆಂಬ ನಿಯಮವನ್ನು ಮಾಡಿದರು.

ವಿಷವೀರ್ಯಮದಾವಿಷ್ಠಃ ಕಾದ್ರವೇಯಸ್ತು ಕಾಲಿಯಃ |
ಕದರ್ಥೀಕೃತ್ಯ ಗರುಡಂ ಸ್ವಯಂ ತಂ ಬುಭುಜೇ ಬಲಿಮ್ || ೪ ||

ತಚ್ಚುತ್ವಾ ಕುಪಿತೋ ರಾಜಸ್ಥಗವಾನ್ಯಗವತ್ತಿಯಃ |
ವಿಜಘಾಂಸುರ್ಮಹಾವೇಗಃ ಕಾಲಿಯಂ ಸಮುಪಾದ್ರವತ್ || ೫ ||

ತನೂಪತಂಕಂ ತರಸಾ ವಿಷಾಯುಧಃ
ಪ್ರತ್ಯಭ್ಯಯಾದುಚ್ಚುತನೈಕಮಸ್ತಕಃ |
ದದ್ವಿ ಸುಪರ್ಣಂ ವ್ಯದಶದ್ವದಾಯುಧಃ
ಕರಾಲಜಹ್ನೋಚ್ಚುತೋಗ್ರಲೋಚನಃ || ೬ ||

ತಂ ತಾಕ್ರ್ಷ್ಣಪುತ್ರಃ ಸ ನಿರಶ್ಚ ಮನ್ಯುಮಾನಃ
ಪ್ರಚಂಡವೇಗೋ ಮಧುಸೂದನಾಸನಃ |
ಪಕ್ಷೇಣ ಸವೇನ ಹಿರಣ್ಯರೋಚಸಾ
ಜಘಾನ ಕದ್ರೂಪತಮುಗ್ರವಿಕ್ರಮಃ || ೭ ||

ಸುಪರ್ಣಪಕ್ಷಾಭಿಪತಃ ಕಾಲಿಯೋಽಪೀದ ವಿಹ್ವಲಃ |
ಪ್ರದಂ ವಿವೇಶ ಕಾಲಿಂದ್ವಾಸ್ತದಗಮ್ಯಂ ದುರಾಸದಮ್ || ೮ ||

ತತ್ಕೃದಾ ಜಲಚರಂ ಗರುಡೋ ಭಕ್ತ್ಯಮೀಪ್ಸಿತಮ್ |
ನಿವಾರಿತಃ ಸೌಭರಿಣಾ ಪ್ರಸಜ್ಯ ಕ್ವುಧಿತೋಽಹರತ್ || ೯ ||

ಮೀನಾನುದುಃಖಿತಾನ್ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ದೀನಾನ್ವೀನಮೌ ಹತೇ |
ಕೃಪಮಾ ಸೌಭರಿಃ ಪ್ರಾಹ ತತ್ಕೃತ್ಯೇಮಮಾಚರನ್ || ೧೦ ||

ಆತ್ರ ಪ್ರವಿಶ್ಯ ಗರುಡೋ ಯದಿ ಮತ್ಕ್ಲಾನ್ತನಾದತಿ |
ಹ್ಯಃ ಪ್ರಾಣೈರ್ವಿಯುಜ್ಯೇತ ಸತ್ಯಮೇತದ್ಭವೀಮ್ಯಹಮ್ || ೧೧ ||

ತಃ ಕಾಲಿಯಃ ಪರಂ ವೇದ ನಾನ್ಯಃ ಕೃತ್ವನ ಲೇಲಿಹಃ |
ಅವಾಪ್ಸಿದ್ಧರುದಾದ್ವಿಠಃ ಕೃಷ್ಣೇನ ಚ ವಿವಾಸಿತಃ || ೧೨ ||

ಆ ಸರ್ಪಗಳಲ್ಲಿ ಕೆದ್ದುವಿನ ಪುತ್ರನಾದ ಕಾಲಿಯನಾಗನು ತನ್ನ ವಿಷಬಲದ ಗರ್ವದಿಂದ ಉನ್ಮತ್ತನಾಗಿದ್ದನು. ಅವನು ಗರುಡನನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ ಸ್ವತಃ ಬಲಿಗೊಡುವುದಿರಲಿ, ಬೇರೆ ಸರ್ಪಗಳು ಗರುಡನಿಗಾಗಿ ಕೊಟ್ಟ ಬಲಿಯನ್ನು ತಿಂದುಬಿಡುತ್ತಿದ್ದನು. || ೪ || ಪರಿಣಿತನೇ! ಇದನ್ನು ತಿಳಿದ ಭಗವಂತನ ಪ್ರಿಯ ಪಾರ್ಷ್ವದನಾದ ಶಕ್ತಿಶಾಲಿ ಗರುಡನಿಗೆ ಭಾರೀ ಸಿಟ್ಟು ಬಂತು. ಆದಕ್ಕಾಗಿ ಅವನು ಕಾಲಿಯನಾಗವನ್ನು ಕೊಂದು ಹಾಕುವ ವಿಚಾರದಿಂದ ಅತಿವೇಗದಿಂದ ಅವನ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಿದನು. || ೫ || ವಿಷಧರನಾದ ಕಾಲಿಯನು-ಗರುಡನು ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ ಅವನು ತನ್ನ ನೂರೊಂದು ಹೆಡೆಗಳಿಂದ ಕಚ್ಚಲು ಅವನ ಮೇಲೆ ಎರಗಿದನು. ವಿಷವಿರುವ ಹಲ್ಲುಗಳೇ ಕಾಲಿಯನ ಶಸ್ತ್ರವಾಗಿತ್ತು. ಆದಕ್ಕಾಗಿ ಆ ಹಲ್ಲುಗಳಿಂದಲೇ ಗರುಡನನ್ನು ಕಚ್ಚತೊಡಗಿದನು. ಆಗ ಅವನು ತನ್ನ ಭಯಂಕರವಾದ ನಾಲಿಗೆಗಳಿಂದ ಕಟವಾಯಿಯನ್ನು ನೆಕ್ಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು. ದೀರ್ಘವಾಗಿ ನಿಟ್ಟುರುಬಿಡುತ್ತಾ ಭಯಂಕರವಾದ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಗರುಡನನ್ನೇ ದುರುಗುಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದನು. || ೬ || ತಾಕ್ರ್ಷ್ಣ ನಂದನ ಗರುಡನು ಭಗವಾನ್ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಪಾಹನನಾಗಿದ್ದು ಅವನ ವೇಗ ಪರಾಕ್ರಮಗಳು ಅತುಲನೀಯವಾಗಿತ್ತು. ಕಾಲಿಯನಾಗನ ಈ ಉದ್ರಿಕ್ತತನವನ್ನು ಕಂಡು ಅತ್ಯಂತ ಕುಪಿತನಾಗಿ ಸುಪರ್ಣ ಮಯವಾದ ತನ್ನ ಎಡರಕ್ಕೆಯಿಂದ ಜೋರಾಗಿ ನಾಗನನ್ನು ಅಪ್ಪಳಿದನು. || ೭ || ಅವನ ಪಕ್ಷಾಘಾತದಿಂದ ಕಾಳಿಯ ನಾಗನು ಗಾಯಗೊಂಡನು. ಅವನು ಗಾಬರಿಗೊಂಡು ಅಲ್ಲಿಂದ ಓಡಿಹೋಗಿ ಯಮುನೆಯ ಮಡುವಿಗೆ ಬಂದು ನೆಲೆಸಿದನು. ಯಮುನೆಯ ಈ ಕುಂಡವು ಗರುಡನಿಗೆ ಅಗಮ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಮೇಲಾಗಿ ಆ ಕುಂಡವು ಬೇರೆಯವರು ಪ್ರವೇಶಿಸಲಾಗದಷ್ಟು ಅಳವಾಗಿತ್ತು. || ೮ ||

ಪರಿಣಿತನೇ! ಇದೇ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಒಂದು ದಿನ ಹಸಿವಿರುವ ಗರುಡನು ತಮ್ಮ ಸೌಭರಿಯವುಗಳು ತಡೆದರೂ ತನಗೆ ಪ್ರಿಯ ಭಕ್ತನಾದ ಮೀನುಗಳನ್ನು ಬಲವಂತವಾಗಿ ಸೆಳೆದು ಹಿಡಿದು ತಿಂದುಬಿಟ್ಟನು. || ೯ || ತಮಗೆ ಮುಖಂಡನಾಗಿದ್ದ ಮಹಾ ಮತ್ಸ್ಯವು ಹೀಗೆ ವಿನಾಶವಾಗಲು ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಮೀನುಗಳಿಗೆ ಬಹಳ ದುಃಖವುಂಟಾಯಿತು. ಬಹಳ ದೈನ್ಯದಿಂದ ದುಃಖಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಮೀನುಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಪರಮದಯಾಳುವಾದ ಸೌಭರಿ ಮುನಿಯು ಅವುಗಳ ಒಡತಿಗಾಗಿ ಗರುಡನಿಗೆ ಶಾಪವಿತ್ತನು. || ೧೦ || ಮುಂದೆ ಗರುಡನೇನಾದರೂ ಈ ಮಡುವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಮೀನುಗಳನ್ನು ತಿಂದನಾದರೆ ಅವನು ಒಡನೆಯೇ ಮೃತನಾಗುವ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಈ ಮಾತನ್ನು ನಾನು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. || ೧೧ || ಪರಿಣಿತನೇ! ಮಹರ್ಷಿ ಸೌಭರಿಯು ಈ ಶಾಪವೃತ್ತಾಂತವು ಕಾಲಿಯನಾಗನಲ್ಲದೆ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಪಾರ್ಷ್ವ ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದಕ್ಕಾಗಿ ಅವನು ಗರುಡನು ಧರ್ಮದಿಂದ ಅಡ್ಡನೆಲೆಸಿದ್ದನು. ಈಗ ಭಗವಾನ್ ಶಿಷ್ಯತ್ವವು ಅವನನ್ನು ನಿರ್ಭಯನನ್ನಾಗಿಸಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ರಮಣಕ ವಿಷಯ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದನು. || ೧೨ ||

ಕೃಷ್ಣಂ ಕ್ಷುದಾದ್ವಿಷ್ಣಾಂತಂ ದಿವ್ಯಸ್ಯಗ್ಗಂಧವಾಸುರಮ್ |
ಮಹಾಮನಗಕಾಕೀರ್ಣಂ ಜಾಂಬೂನದಪರಿಷ್ಕೃತಮ್ || ೧೩ ||

ಉಪಲಭ್ಯೋತ್ತಿತಾಃ ಸರ್ವೇ ಲಬ್ಧಪ್ರಾಪ್ತಾ ಇವಾಸವಃ |
ಪ್ರಮೋದನಿಭೃತಾತ್ಮಾನೋ ಗೋಪಾಃ ಪ್ರೀತ್ಯಾಭಿರೇಭಿರೇ || ೧೪ ||

ಯತೋದಾರೋಹಿಣೀ ಸಂದೋ ಗೋಪ್ಯೋ ಗೋಪಾಶ್ಚಕೌರವಃ |
ಕೃಷ್ಣಂ ಸಮೇತ್ಯ ಲಬ್ಧೇತಾ ಆಸಲ್ಲಬ್ಧಮನೋರಥಾಃ || ೧೫ ||

ರಾಮಶ್ಚಾಚ್ಯುತಮಾಲಿಂಗ್ಯ ಜಹಾಸಾಸ್ಯಾನುಭಾವವಿತ್ |
ಸಗಾ ಗಾವೋವೃಷಾ ವತ್ಸಾಲೇಭಿರೇ ಪರಮಾಂ ಮುದಮ್ || ೧೬ ||

ಸಂದಂ ವಿಪ್ರಾಃ ಸಮಾಗತ್ಯ ಗುರವಃ ಸಹಲತಕಾಃ |
ಊಚುರ್ದೇ ಕಾಲಿಯಗ್ರಸ್ತ್ರೋ ದಿಷ್ಟ್ವಾ ಮುಕ್ತಸ್ತವಾತ್ಮಜಃ || ೧೭ ||

ದೇಹಿ ದಾನಂ ದ್ವಿಜಾತೀನಾಂ ಕೃಷ್ಣನಿರ್ಮುಕ್ತಿಹೇತವೇ |
ಸಂದಃ ಪ್ರೀತಮನಾ ರಾಜನ್ಯಾಃ ಸುವರ್ಣಂ ತದಾದಿಶತ್ || ೧೮ ||

ಯತೋದಾಪಿ ಮಹಾಭಾಗಾ ನಪ್ಪಲಬ್ಧಪ್ರಜಾ ಸತೀ |
ಪರಿಷ್ಕೃತ್ಯಾಂಕಮಾರೋಷ್ಯ ಮುಮೋಽಪಾಶ್ರುಕಲಾಂ ಮುಷುಃ || ೧೯ ||

ತಾಂ ರಾತ್ರೀಂ ಶತ್ ರಾಜೇಂದ್ರ ಕ್ಷುತ್ಯತ್ಯಾಂ ಶ್ರಮಕರ್ತೃತಾಃ |
ಊಷುರ್ವ್ಯಜೌಕೋ ಗಾಮಃ ಕಾಲಿಂದ್ಯಾ ಉಪಕೂಲತಃ || ೨೦ ||

ತದಾ ಶುಚಿನವನೋದ್ಯುತೋ ದಾವಾಗ್ನಿ ಸರ್ವತೋ ವೃಜಮ್ |
ಸುಪ್ತಂ ನಿಶೀಥ ಆದೃತ್ಯ ಪ್ರದಗ್ಧುಮುಪುಕ್ತಮೇ || ೨೧ ||

ತತ ಉತ್ಥಾಯ ಸಂಭ್ರಾಂತಾ ದಿವ್ಯಮಾನಾ ಪ್ರಜೌಕುಃ |
ಕೃಷ್ಣಂ ಯಯುರ್ದೇ ಶರಣಂ ಮಾಯಾಮನುಜಮೀಶ್ವರಮ್ || ೨೨ ||

ಕೃಷ್ಣ ಕೃಷ್ಣ ಮಹಾಭಾಗ ಹೇ ರಾಮಾಮಿತವಿಕ್ರಮ |
ಏಷ ಘೋರತಮೋ ವಹ್ನಿಶ್ವಾವಕಾನ್ ಗ್ರಸತೇ ಹಿ ನಃ || ೨೩ ||

ಪರಿಣಿತನೇ | ಇತ್ತಲಾಗಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ನಾಗವತ್ತಿಯಿಂದ ಕೂಡಲ್ಪಟ್ಟ ದಿವ್ಯವಾದ ಮಾಲೆ-ಗಂಧ-ವಸ್ತ್ರ ಬಹುಮೂಲ್ಯವಾದ ಮಣಿಗಳು - ಸುವರ್ಣಮಯ ಆಭರಣಗಳು - ಇವುಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತನಾಗಿ ಆ ಮಡುವಿನಿಂದ ಹೊರಕ್ಕೆ ಬಂದನು. || ೧೩ || ಅವನನ್ನು ನೋಡಿದೊಡನೆಯೇ - ವ್ಯಾಣಗಳನ್ನು ಪಡೆದ ಇಂದ್ರಿಯಗಳು ಚೇತನವಾಗುವಂತೆ ಎಲ್ಲ ವೃಜವಾಸಿಗಳು ಎದ್ದು ನಿಂತರು. ಸಮಸ್ತ ಗೋಪರ ಹೃದಯ ಅನಂದದಿಂದ ತುಂಬಿಕೊಯಿತು. ಅವರು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರೇಮ ಮತ್ತು ಅನಂದದಿಂದ ಬಾಲಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಬಾಚಿ ತಬ್ಬಿಕೊಂಡರು. || ೧೪ || ಪರಿಣಿತನೇ | ಯತೋದೇ, ರೋಹಿಣಿ, ನಂದಗೋಪ, ಗೋಪ-ಗೋಪಿಯರು ಎಲ್ಲರೂ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡು ನವಚೈತನ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದರು. ಅವರ ಮನೋರಥ ಸಫಲವಾಯಿತು. || ೧೫ || ಒಲರಾಮ ನಿಗಾದರೋ ಭಾವಂತನ ಪ್ರಭಾವವು ತೀರೇ ಇತ್ತು. ಅವನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಗಾಢವಾಗಿ ಆಲಿಂಗಿಸಿಕೊಂಡು ನಗತೊಡಗಿದನು. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಪುನರಾಗಮನದಿಂದ ಪರ್ವತ, ವೃಕ್ಷಗಳು, ಹಸುಗಳು, ಎತ್ತುಗಳು, ಕರುಗಳು ಅನಂದಿಸಿದವು. || ೧೬ || ಗೋಪರ ಕುಲ ಗುರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ತಮ್ಮ ಪತ್ನಿಯರೊಂದಿಗೆ ನಂದಗೋಪನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು - ನಂದಮಹಾರಾಜ! ನಿನ್ನ ಬಾಲಕನನ್ನು ಕಾಳಿಯ ನಾಗನು ಹಿಡಿದಿದ್ದನು. ಅವನು ಸೌಭಾಗ್ಯ ವಶದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಹೊಂದಿ ಬಂದನು. || ೧೭ || ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಮೃತ್ಯುಮುಖದಿಂದ ಬದುಕಿ ಬಂದ ಕಾರಣ ನೀನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ದಾನ ಮಾಡು. ಪರಿಣಿತನೇ! ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ನಂದ ಗೋಪನಿಗೆ ಪರಮಾನಂದವಾಯಿತು. ಅವನು ಬಹಳಷ್ಟು ಚಿನ್ನ ಹಸುಗಳನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ದಾನ ಮಾಡಿದನು. || ೧೮ || ಪರಮ ಸೌಭಾಗ್ಯವತಿಯಾದ ಯತೋದಾದೇವಿಯು ಕಾಲನ ದವಡೆಯಿಂದ ಬದುಕಿಬಂದ ತನ್ನ ಮುದುಕ್ತಂದನಾದ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ತೊಡೆಯಲಿಟ್ಟಿಕೊಂಡು, ಬಾಚಿ ತಬ್ಬಿಕೊಂಡಳು. ಆಕೆಯ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಸುರಿದ ಅನಂದಾಶ್ರುಗಳು ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ತೋಯಿಸಿದವು. || ೧೯ ||

ರಾಜೇಂದ್ರನೇ! ವೃಜವಾಸಿಗಳು ಮತ್ತು ಗೋವುಗಳು ಬಹಳ ಆಯಾಸಗೊಂಡಿದ್ದರು. ಮೇಲಾಗಿ ಹಸಿವು-ಬಾಯಾರಿಕೆಯಿಂದ ಬಳಲಿದ್ದರು. ಆದುದರಿಂದ ಅಂದಿನ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಪ್ರಜ್ಞೆ ಹೋಗದೆ, ಅಲ್ಲೇ ಯಮುನಾ ತೀರದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದರು. || ೨೦ || ಅದು ಬೇಸಿಗೆಯ ಕಾಲವಾಗಿತ್ತು. ಮರ-ಗಿಡಗಳೆಲ್ಲವೂ ಒಣಗಿ ಹೋಗಿದ್ದವು. ಅರ್ಧರಾತ್ರಿಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅವಕ್ಕೆ ಬೆಂಕಿ ಹತ್ತಿಕೊಂಡಿತು. ಆ ಬೆಂಕಿಯು ಮಲಗಿರುವ ವೃಜವಾಸಿಗಳನ್ನು ಸುತ್ತುವರೆದು ಅವರನ್ನು ಸುಡತೊಡಗಿತು. || ೨೧ || ಬೆಂಕಿಯ ಹುರಿ ತಗಲುತ್ತಲೇ ವೃಜವಾಸಿಗಳು ಗಾಬರಿಯಿಂದ ಎದ್ದು ನಿಂತು ರೀಲಾಮಾನುಷವಿಗ್ರಹನಾದ ಭಾವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಶರಣು ಹೋದರು. || ೨೨ || "ಕೃಷ್ಣ! ಮುಕುಂದ! ಮಹಾ ಭಾಗ್ಯ ಕಾಲಿಯೇ! ಅಮಿತ ವಿಕ್ರಮನಾದ ಒಲರಾಮನೇ! ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರ ಬಲವರಾತ್ರಮಗಳು ಅಮಿತವಾಗಿವೆ. ನೋಡಿ! ನೋಡಿ ಈ ಧಯಂಕರ ಕಾಡ್ಲಿಚ್ಚು ನಿಮ್ಮ ಸ್ವಜನ ಸಂಬಂಧಿಗಳಾದ ನಮ್ಮನ್ನು ಸುಡಲು ಬಯಸುತ್ತಿದೆ. || ೨೩ ||

ಸುದುಶ್ವರಾನ್ಯಃ ಸ್ವಾನ್ವಾಹಿ ಕಾಲಾಗ್ನೇಃ ಸುಹೃದಃ ಪ್ರಭೋ |
ನ ಶತ್ರುಮಸ್ತುಚ್ಚರಣಂ ಸಂತ್ಯಕ್ತುಮಕುತೋಭಯಮ್ || ೨೪ ||

ಇತ್ಯಂ ಸ್ವನವೈಕ್ಲವ್ಯಂ ನಿರೀಕ್ಷ್ಯ ಜಗದೀಶ್ವರಃ |
ತಮಗ್ನಿಮಹಿಬತ್ತೀಪ್ರಮನಂತೋಽನಂತ ಶಕ್ತಿದೃಶ್ || ೨೫ ||

ನೀವು ಸರ್ವಸಮರ್ಥ ರಾಗಿರುವಿರಿ. ನಾವು ನಿಮ್ಮ ಸುಹೃದ ರಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಆದರಿಂದ ಈ ಪ್ರಳಯಾಗ್ನಿಯಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಿರಿ. ಪ್ರಭೋ | ನಾವು ಮೃತ್ಯುವಿಗೆ ಹೆದರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅಪಾಯ ರಹಿತವಾದ ನಿನ್ನ ದಿವ್ಯ ಚರಣಮಲಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಲು ನಾವು ಸಮರ್ಥರಾಗಿಲ್ಲ. || ೨೪ || ಭಗವಂತನು ಅನಂತನಾಗಿ ದ್ವಾನೆ ಅವನು ಅನಂತ ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿರುವನು. ಆ ಜಗದೀಶ್ವರ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನ ಸ್ವಜನರು ಹೀಗೆ ದುಚಿತರಾಗಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ ಅವನು ಆ ಭಯಂಕರ ಕಾಡುಗಿಚ್ಚನ್ನು ಕುಡಿದುಬಿಟ್ಟನು. || ೨೫ ||

ಹದಿನೇಳನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿಯಿತು || ೧೭ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತೇ ಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪಾರಮಹಂಸ್ಯಾಂ ಸಂಹಿತಾಯಾಂ ದಶಮ ಸ್ಕಂಧೇ ಪೂರ್ವಾರ್ಧೇ
ದಾವಾಗ್ನಿಮೋಚನಂ ನಾಮ ಸಪ್ತದಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ || ೧೭ ||

ಹದಿನೆಂಟನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಪ್ರಲಂಬಾಸುರ ಉದ್ಧಾರ

ಶ್ರೀಶುಕ ಉವಾಚ

ಅಥ ಕೃಷ್ಣ ಪರಿವೃತೋ ಜ್ಞಾತಿಭಿರ್ಮುದಿತಾತ್ಮಭಿಃ |
ಅಸುಗೀಯಮಾನೋ ನೃಪಿತದ್ವಜಂ ಗೋಕುಲಮಂಡಿತಮ್ || ೧ ||

ಪ್ರಚೇ ವಿತ್ತೇಡತೋರೇವಂ ಗೋಪಾಲಚ್ಛಮಾಯಯಾ |
ಗ್ರೀಷ್ಣೋ ನಾಮರ್ಕುರಭವನ್ಮಾತಿಪ್ರೇಯಾನ್ ಶರೀರಿಣಾಮ್ || ೨ ||

ಸ ಚ ವೃಂದಾವನಗುಣೈರ್ವಸಂತ ಇವ ಲಕ್ಷಿತಃ |
ಯಿತ್ರಾಶ್ವೇ ಭಗವಾನ್ಸಾಕ್ಷಾನ್ಮಾಮೇಣ ಸಹ ಕೇಶವಃ || ೩ ||

ಮಿತ್ರ ನಿರ್ಭಾರನಿರ್ಹ್ಯಾದನಿವೃತ್ತಸ್ವನರಿಹರಿಕ್ಷಮ್ |
ಶ್ವಾಪ್ತಚ್ಯುತರರ್ಚೀಷದ್ರಮಮಂಡಲಮಂಡಿತಮ್ || ೪ ||

ಮಿತ್ರಃ ಪ್ರಸೃವಣೋಮಿವಾಯುನಾ
ಕಲ್ಪಾರಕಂಜೋತ್ಪಲರೇಣುಹಾರಿಣಾ |
ಽವಿದ್ಯತೇ ಯತ್ರ ವನೌಕಸಾಂ ದವೋ
ವಿದಾಘತ್ಯರ್ಕಭವೋಽತಿಶಾದ್ಭೇ || ೫ ||

ಶ್ರೀಶುಕಮಹಾಶಯನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಪರೀಕ್ಷಿಸೇ | ಅನಂದತುಂದಿಲರಾದ ಜ್ಞಾತಿಬಾಂಧವರಿಂದ ಸುತ್ತುವರಿಯಲ್ಪಟ್ಟ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನ ಅನುಯಾಯಿಗಳಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಾ ಗೋವುಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದ ಸಮಲಂಕೃತವಾದ ಗೊಲ್ಲರಹಳ್ಳಿಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು. || ೧ || ಹೀಗೆ ತನ್ನ ಯೋಗಮಾಯೆಯಿಂದ ಗೋಪಾಲ ನಂತ ವೇಷವನ್ನು ತೊಟ್ಟು ರಾಮ-ಕೃಷ್ಣರು ವೃಜದಲ್ಲಿ ಕ್ರೀಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಗ ಗ್ರೀಷ್ಮ ಋತುವು ಒಂದಿತ್ತು. ಇದು ಶರೀರ ಧಾರಿಗಳಿಗೆ ಅಪ್ಪು ಪ್ರಿಯವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. || ೨ || ಆದರೆ ವೃಂದಾವನದ ಕ್ಷಾಭಾವಿಕ ಗುಣಗಳಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ವಸಂತ ಋತುವಿನದೇ ಲಕ್ಷಣ ಗೊದ್ದವು. ಭಗವಾನ್ ಶ್ಯಾಮಸುಂದರನೂ, ಬಲರಾಮನೂ ಅಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದುದೇ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿತ್ತು. || ೩ || ಜೇರುಂಡೆಗಳ ಕರ್ಕಶ ಧ್ವನಿಯು ಅಲ್ಲಿ ಹರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ನದಿಯ ಮಂಜುಳ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ಅಡಗಿಹೋಗಿತ್ತು. ನದಿಗಳ ಪ್ರವಾಹದ ತುಂತುರುಗಳಿಂದ ನೆನೆಸಲ್ಪಟ್ಟು ಹಸಿರಾದ ವೃಕ್ಷಗಳ ಗುಂಪಿನಿಂದ ವೃಂದಾವನವು ಸಮಲಂಕೃತವಾಗಿತ್ತು. || ೪ || ನೋಡಿದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಹಚ್ಚ ಹಸಿರಾದ ಹುಲ್ಲಿನಿಂದಾಗಿ ಭೂಪ್ರದೇಶವೆಲ್ಲ ಹಸಿರು ಹಾಸಿಗೆ ಹಾಸಿದಂತಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿನ ತಂಗಳಿಯು ನದಿ, ಸರೋವರ, ಗಿರಿ ನದಿಗಳ ಅಲೆಗಳ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಬೀಸುತ್ತಾ ಪೌಗಂಧಿಕ, ಕಮಲ, ಕನ್ನೆದಿಲೆಗಳ ಸುಗಂಧಮಯವಾದ ಧೂಳಿಯನ್ನು ಹೊತ್ತುತಂದು ವೃಂದಾವನವನ್ನೇ ಸುಗಂಧಮಯವಾಗಿಯೂ, ಶೀತಲವಾಗಿಯೂ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಇಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುವವರಿಗೆ ಕಾಡ್ಗಿಚ್ಚಿನ ಬೇಗೆ ಯಾಗಲೀ, ಗ್ರೀಷ್ಮಕೂರ್ಯನ ಹಾವವಾಗಲೀ ಇರಲಿಲ್ಲ. || ೫ ||

ಅಗಾಧತೋಯಪ್ರದಿನೀತಮೋರ್ಮಿಭಃ

ದ್ರವಪುರೀಷಾಃ ಪುಲಿನ್ಯಃ ಸಮಂಹತಃ |

ನ ಯತ್ರ ಚಂದಾಂಶುಕರಾ ವಿಪೋಲ್ಬಣಾ

ಭುವೋ ರಸಂ ತಾದ್ವಲಿತಂ ಚ ಗೃಹ್ಯತೇ || ೬ ||

ವನಂ ಕುಸುಮಿತಂ ಶ್ರೀಮನ್ನದಚ್ಚಿತ್ತಮೃಗದ್ವಿಜಮ್ |

ಗಾಯನ್ನಯೂರಭ್ರಮರಂ ಕೂಜ್ಯೋತಿಲಸಾದಸಮ್

|| ೭ ||

ಶ್ರೀದಿಶ್ಯಮಾಗಾಸ್ತತ್ಯಜೋ ಭಗವಾನ್ಬಲಸಂಯುತಃ |

ವೇಣುಂ ವಿರಣಯೋಽಪ್ಯಗೋಧನ್ಯಃ ಸಂವೃತೋಽವಿಶ್

|| ೮ ||

ಪ್ರವಾಲಬರ್ಹಸ್ತುಬಕಸ್ತಗ್ಧಾಕುಕೃತಭೂಪಣಾಃ |

ರಾಮಕೃಷ್ಣಾದಯೋ ಗೋಪಾ ನನ್ಯಕುರ್ಯುರ್ಯುಧುರ್ಜಗುಃ

|| ೯ ||

ಕೃಷ್ಣಃ ಸೃತತಃ ಕೇಚಜ್ಜಗುಃ ಕೇಚಿದವಾದಯನ್ |

ವೇಣುಪಾಣಿಕಲ್ಪಃ ಪುಂಗೈಃ ಪ್ರಶತಂಸುರಥಾಪರೇ

|| ೧೦ ||

ಗೋಪಜಾತಿಪ್ರತಿಚ್ಛನ್ನೌ ದೇವಾ ಗೋಪಾಲರೂಪಿಣಃ |

ತುಡಿರೇ ಕೃಷ್ಣರಾಮೌ ಚ ನಟಾ ಇವ ನಟಂ ಸೃಪ

|| ೧೧ ||

ನದಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಳವಾದ ನೀರು ತುಂಬಿದ್ದು ಎತ್ತರವಾಗಿ ಎದ್ದು ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಅಲೆಗಳು ದಡದಲ್ಲಿದ್ದ ಮರಳು ದಿಣ್ಣಗಳಿಗೆ ರಘಸದಿಂದ ಅವುಳುತ್ತಿದ್ದು ಅವನ್ನು ಸ್ವಚ್ಛಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಅದರಂದಾಗಿ ಸುತ್ತಲಿನ ಭೂಮಿಯು ಒದ್ದೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಸೂರ್ಯನ ಅತ್ಯಂತ ಉಗ್ರಕಿರಣಗಳೂ ಅವನ್ನು ಒಣಗಿಸಲಾಗದೆ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಸುರಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತಿತ್ತು. || ೬ || ಆ ವೃಂದಾವನದಲ್ಲಿ ವೃಕ್ಷಗಳ ಸಾಲು-ಸಾಲುಗಳು ಹೂವುಗಳಿಂದ ಸೊಂಮಾಗಿ ಸಂವತ್ ಭರಿತವಾಗಿತ್ತು. ಪೋಡಿದಲ್ಲಿಲ್ಲ ಸೌಂದರ್ಯವೇ ಮೂರ್ತಿಭೂಮಿ ದಂತಿತ್ತು. ಕೆಲವೆಡೆ ಒಣ್ಣ ಬಣ್ಣದ ಹಕ್ಕಿಗಳು ಚಲಿಪಿಲಿಗುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಕೆಲವೆಡೆ ಜಿಂಕೆಗಳು ನೆಗೆಯುತ್ತಾ ಓಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಕೆಲವುಕಡೆ ನವಿಲುಗಳು ಜಾಗರವಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ, ದುಂಬಿಗಳು ಝೇಂಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಕೆಲವೆಡೆ ಕೋಗಿಲೆ ಸಾರಸಹಕ್ಕಿಗಳು ಸುಮಧುರವಾಗಿ ಕೂಗುತ್ತಿದ್ದವು. || ೭ || ಅಂತಹ ಸುಂದರ ವನವನ್ನು ನೋಡಿ ಶ್ಯಾಮಸುಂದರ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಮತ್ತು ಗೌರಸುಂದರ ಬಲರಾಮನು ಆ ವನದಲ್ಲಿ ವಿಹರಿಸಲು ಮನಮಾಡಿದರು. ಮುಂದೆ-ಮುಂದೆ ಹುರುಗಳು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದವು, ಹಿಂದೆ-ಹಿಂದೆ ಗೋಪಬಾಲಕರು ಮತ್ತು ನಡುವೆ ಅಣ್ಣನೊಡನೆ ಮರಲಿಯನ್ನು ನುಡಿಸುತ್ತಾ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದನು. || ೮ ||

ರಾಮ-ಶ್ಯಾಮರೂ ಮತ್ತು ಗೋಪಾಲ ಬಾಲಕರು ಹೊಚ್ಚ ಹೊಸದಾದ ಚಿಗುರುಗಳಿಂದಲೂ, ನವಿಲುಗರಿಗಳಿಂದಲೂ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸುಗಂಧ ವುಷ್ಪಗಳಿಂದಲೂ, ಬಣ್ಣ-ಬಣ್ಣದ ಹಂದಳ, ಮಣಿಶಿಲೆ, ಸಿಂಧೂರವೇ ಮೊದಲಾದ ಗೃಹಕ ಧಾತುಗಳಿಂದಲೂ ತಮ್ಮ ಶರೀರಗಳನ್ನು ನಾನಾ ರೀತಿಯಿಂದ ಸಿಂಗರಿಸಿಕೊಂಡರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಅನಂದ ಮಗ್ನರಾಗಿ ನರ್ತಿಸಲು ತೊಡಗಿದರು. ಕೆಲವರು ತೊಡೆಗಳನ್ನು ತಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಕುಸ್ತಿಯಾಡಿಕೊಂಡಿದರು. ಕೆಲವರು ಹಾಡಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. || ೯ || ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ನರ್ತಿಸುವಾಗ ಕೆಲವು ಗೊಲ್ಲರು ಹಾಡುವರು, ಕೆಲವರು ಕೊಂಕಲನ್ನು ನುಡಿಸುವರು, ಕೆಲವರು ಕೈಗಳಿಂದ ಚಮ್ಪಾಕೆಟ್ಟ ಕಾಳ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೆಲವರು ಕೊಂಬುಗಳನ್ನೂಡುವರು, ಉಳಿದವರು ಭಲೇ ಕೃಷ್ಣ* ಎನ್ನುತ್ತಾ ನೃತ್ಯವನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವರು. || ೧೦ || ಪರೀಕ್ಷಿದ್ವಾಜವೇ ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಟರು ತಮ್ಮ ನಾಯಕನನ್ನು ಪ್ರಶಂಸೆಮಾಡುವಂತೆ - ಗೋಪಾಲಕರ ವೇಷಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದ ದೇವತೆಗಳು ಗೊಲ್ಲರಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಜನ್ಮತಳೆದು ತಮ್ಮ ನಿಜ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಮರೆಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ರಾಮ-ಶ್ಯಾಮರನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡ ತೊಡಗಿದರು. || ೧೧ || ಕಾಕವತ್ಸಧರರಾದ* ರಾಮಕೃಷ್ಣರು ಒಮ್ಮೆ ಪರಸ್ಪರ ಕೈಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಕುಂಬಾರನ ಚಕ್ರದಂತೆ ಗರಗರನೆ ಸುತ್ತುವರು. ಆಪ್ತಾಲೆ ತಿಪ್ತಾಲೆ ಅಟವನ್ನು ಆಡುವರು.

* ಕಾಕ ವತ್ಸ - ಬಾಲಕರ ಕಿವಿಗಳ ಪಕ್ಕದ ಕ್ಷುಗ್ಗುಳ ಮೇಲಿರುವ ಕೂದಲು ತಲೆಯ ಪಕ್ಕದ ಕೂದಲು, ಕಾಕವತ್ಸಧರರೆಂದರೆ ಚಕ್ರ ವಾಯುಸ್ತವರೂ ಎಂದರ್ಥವಿದೆ.

ಭ್ರಾಮಣ್ಯಲಂಘನೈಃ ಕ್ಷೇಪೈರಾಸ್ತೋತ್ರನವಿಕರ್ಷಣೈಃ |
ಚಿತ್ರೇಷುನಿರ್ಯಯೋದೇನ ಕಾಕಪಕ್ಷಧರೌ ಕ್ಷಚಿತ್ || ೧೨ ||

ಕ್ಷಚಿನ್ಮತ್ಸತ್ಪು ಚಾನ್ಯೇಷು ಗಾಯಕೌ ವಾವಕೌ ಸ್ವಯಮ್ |
ಶಶಂಸತುರ್ಮಹಾರಾಜ ಸಾಧು ಸಾಧ್ವಿತಿ ವಾದಿನೌ || ೧೩ ||

ಕ್ಷಚಿದ್ವಿಲೈಃ ಕ್ಷಚಿತ್ಕುಂಭೈಃ ಕ್ಷ ಚಾಮಲಕಮುಷ್ಠಿಭಿಃ |
ಅಸ್ತಶ್ಚನೇತ್ರಬಂಧಾದ್ಯೈಃ ಕ್ಷಚಿನ್ಮಗುಗೇಹಯಾ || ೧೪ ||

ಕ್ಷಚಿಚ್ಛ ದರ್ಮರಪ್ತಾವೈವಿವಿಧೈರುಪಹಾಸಕೈಃ |
ಕದಾಚಿತ್ಸಂಮೋಲಿಕಯಾ ಕರ್ಹಚಿನ್ಮಪಚೇಷ್ಪಯಾ || ೧೫ ||

ನಿವಂ ತೌ ಯೋಕಸಿದ್ಧಾಭಿಃ ಕ್ರೀಡಾಭಿಶ್ಚೈರತುರ್ವನೇ |
ನದ್ಯದ್ರಿದ್ರೋನಕುಂಜೇಷು ಕಾನನೇಷು ಸರಸ್ಸು ಚ || ೧೬ ||

ಪಮಾಂಶ್ಚಾರಯತೋಗೋಪೈಶ್ಚದ್ವನೇ ರಾಮಕೃಷ್ಣಯೋಃ |
ಗೋಪರೂಪೀ ಪ್ರಲಂಬೋಽಗಾದುರ್ದೃಷ್ಟಹೀರ್ಷಯಾ || ೧೭ ||

ತಂ ವಿದ್ವಾನ್ಸಹಿ ದಾತಾರೋ ಭಗವಾನ್ಸರ್ವಾರ್ತನಃ |
ಅಗ್ತಮೋದತ ಪಶ್ಯಂತಿ ವಧಂ ತಸ್ಯ ವಿಚಿಂತಯನ್ || ೧೮ ||

ತಸ್ಯೋಪಾಹೂಯ ಗೋಪಾಲಾನ್ಯಜ್ಞ ಪ್ರಾಹ ವಿಹಾರಮಿತ್ |
ತಃ ಗೋಪಾ ವಿಹರಿಸ್ತಾಮೋ ದ್ವಂದ್ವಿಭೂಯ ಯಥಾಯಥಮ್ || ೧೯ ||

ತತ್ರ ಚಕ್ರಃ ಪರಿವೃಥೌ ಗೋಪಾ ರಾಮಜನಾರ್ದನೌ |
ಕೃಷ್ಣಸಂಘಾಟಿನಃ ಕೇಚಿದಾಸನ್ಯಾಮಸ್ಯ ಚಾಪರೇ || ೨೦ ||

ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಎತ್ತರಕ್ಕೂ ಮತ್ತು ದೂರಕ್ಕೂ ಸೇಗೆಯುವರು ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ
ವೃಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿರುತ್ತಿದ್ದ ಹಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ಕವಣ ಕಲ್ಪಿಸಿದ ಹೊಡೆಯು
ವರು. ಪರಸ್ಪರ ಗುದ್ದಾಡುವರು. ಎರಡು ಗುಂಪಿಗಳವರು ಹಗ್ಗವನ್ನು
ಎಳೆದಾಡುತ್ತಾ ಹಗ್ಗಜಗ್ಗಾಟ ಆಟವಾಡುವರು. ಹೀಗೆ ಗೋಪ
ಬಾಲಕರಿಂದ ಕೂಡಿದ ರಾಮ-ಶ್ಯಾಮರು ನಾನಾ ವಿಧವಾದ
ಆಟಗಳನ್ನಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. || ೧೨ || ಕೆಲವು ಸಮಯಗಳಲ್ಲಿ ಗೋಪ
ಬಾಲಕರು ನೃತ್ಯವನ್ನಾಡುವಾಗ ರಾಮ-ಶ್ಯಾಮರು ಹಾಡುವರು,
ಕೊಳಲನ್ನಡುವರು, ಕೊಂಬು ಬಾರಿಸುವರು, ನಡು-ನಡುವೆ
ಭರೇ! ಭರೇ! ಎಂದು ಪ್ರಶಂಸೆಯನ್ನು ಮಾಡುವರು. || ೧೩ ||

ಗೋಪಬಾಲಕರಿಂದ ಪರಿವೃತರಾದ ರಾಮ-ಕೃಷ್ಣರು ಕೆಲವು ವೇಳೆ
ಬೇಲದಕಾಯಿಗಳಿಂದಲೂ ಬಿಲ್ಲದ ಕಾಯಿಗಳಿಂದಲೂ, ನೆಲ್ಲಿ
ಕಾಯಿಗಳಿಂದಲೂ ಚಂಡಿನ ಆಡಗಳನ್ನಾಡುವರು. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ
ಗೋಪಬಾಲಕರ ಕಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ಬಟ್ಟೆಕೆಟ್ಟ ಕಣ್ಣುಮುಚ್ಚಾಲೆ ಆಟವನ್ನು
ಆಡುವರು. ಕೆಲವು ವೇಳೆ ಮೃಗಗಳಂತೆಯೂ, ಪಕ್ಷಿಗಳಂತೆಯೂ
ಕೂಗುವರು. || ೧೪ || ಕೆಲವು ಸಲ ಕಪ್ಪೆಗಳಂತೆ ಕುಪ್ಪಳಿಸುವರು.
ಕೆಲವು ವೇಳೆ ಎದೂಷಕರಂತೆ ಮುಖಮಾಡಿಕೊಂಡು ನಾನಾ ವಿಧ
ವಾದ ಅಂಗುಕೀರ್ತಿಗಳಿಂದ ಎಲ್ಲರನ್ನು ನಗಿಸುವರು. ಕೆಲವು ವೇಳೆ
ಮರಗಳ ಕೊಂಬೆಗಳಲ್ಲಿ ಜೋಕಾಲಿಕಟ್ಟ ಉಯ್ಯಾಲೆಯಾಡುವರು.
ಕೆಲವು ವೇಳೆ ಒಬ್ಬರು ಮತ್ತೊಬ್ಬರನ್ನು ಹೆಗಲಮೇಲೆ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು
'ಕೊಸುಮರಿ' ಆಟವಾಡುವರು. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ರಾಜಾ-ಮಂತ್ರಿಗಳ
ಆಟವಾಡುವರು. || ೧೫ || ಹೀಗೆ ರಾಮ-ಶ್ಯಾಮರು ನದಿಗಳ
ತೀರದಲ್ಲಿಯೂ, ಪರ್ವತ ತಪ್ಪಲುಗಳಲ್ಲೂ, ಪೊದರುಗಳಲ್ಲಿಯೂ,
ಮನ-ಸರೋವರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಾಧಾರಣ ಹುಡುಗರು ಆಟವಾಡು
ವಂತೆ ಆಟವಾಡುತ್ತಾ ಆನಂದದಿಂದ ಸಂಚರಿಸಿದರು. || ೧೬ ||

ಒಂದು ದಿನ ಬಲರಾಮ-ಕೃಷ್ಣರು ಗೋಪಬಾಲಕರೊಂದಿಗೆ
ಆ ವನದಲ್ಲಿ ಹಸುಗಳನ್ನು ಮೇಯಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಪ್ರಲಂಬನೆಂಬ
ರಾಕ್ಷಸನು ಗೊಲ್ಲನ ವೇಷವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದನು.
ರಾಮ-ಶ್ಯಾಮರನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದೇ ಅವನ
ಉದ್ದೇಶವಾಗಿತ್ತು. || ೧೭ || ಸರ್ವಜ್ಞನಾದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು
ಅವನನ್ನು ನೋಡುತ್ತಲೆ, ಅವನಾರೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡನು.
ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಅವನ ಮೃತ್ತಿಯ ಪ್ರಸ್ತಾಪವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸದರೂ, ಇವ
ನನ್ನು ಯಾವಯುಕ್ತಿಯಿಂದ ವಧಿಸುವುದೆಂದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ
ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. || ೧೮ || ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಬಾಲಕರಲ್ಲಿ ಒಹು
ದೊಡ್ಡ ಆಟಗಾರನೂ, ಆಟಗಳ ಆಚಾರ್ಯನೂ ಆಗಿದ್ದನು.
ಅವನು ಎಲ್ಲ ಗೋಪಬಾಲಕರನ್ನು ಕರೆದು - ಮಿತ್ರರೇ! ಎಂದು
ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಎರಡು ಗುಂಪುಗಳಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಯಥಾಯೋಗ್ಯವಾಗಿ
ಆನಂದದಿಂದ ಆಟವಾಡೋಣ' ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. || ೧೯ ||

ಎಲ್ಲ ಬಾಲಕರು ಇದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿ ಒಂದು ಪಂಗಡಕ್ಕೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು
ಇನ್ನೊಂದು ಪಂಗಡಕ್ಕೆ ಬಲರಾಮನನ್ನು ನಾಯಕರನ್ನಾಗಿಸಿ
ಕೊಂಡರು. ಕೆಲವರು ಕೃಷ್ಣನ ಪಂಗಡದವರಿದ್ದರೆ ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರು
ಬಲರಾಮನ ಗುಂಪು ಸೇರಿದರು. || ೨೦ ||

ಆಚೇರುವಿವಿಧಾಃ ಕ್ರೀಡಾ ವಾಹ್ಯವಾಹಕಲಕ್ಷಣಾಃ |
ಯತ್ರಾರೋಹಂತಿ ಜೇತಾರೋ ವಹಂತಿ ಚ ಪರಾಜಿತಾಃ || ೨೦ ||

ವಹಂತೋ ವಾಹ್ಯಮಾಸಾಶ್ಚ ಚಾರಯಂತಶ್ಚ ಗೋಧನಮ್ |
ಭಾಂಡೀರಕಂ ನಾಮ ವಟಂ ಜಗ್ಗುಃ ಕೃಷ್ಣಪುರೋಗಮಾಃ || ೨೧ ||

ರಾಮಸಂಘಟ್ಟನೋ ಯಹಿ ಶ್ರೀರಾಮವೃಷಭಾದಯಃ |
ಕ್ರೀಡಾಯಾಂ ಜಯಿನಸ್ತಾಂಸ್ತಾನೂಹುಃ ಕೃಷ್ಣಾದಯೋ ನೃಪ || ೨೨ ||

ಉವಾಹ ಕೃಷ್ಣೋ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀದಾಮಾನಂ ಪರಾಜಿತಃ |
ವೃಷಭಂ ಭದ್ರಸೇನಸ್ತು ಪ್ರಲಂಬೋ ರೋಹಿಣೀಸುತಮ್ || ೨೩ ||

ಅವಿಷತ್ಯಂ ಮನ್ಯಮಾಸಃ ಕೃಷ್ಣಂ ದಾನವಪುಂಗವಃ |
ವಹನ್ ದ್ರುತತರಂ ಪ್ರಾಗಾಬವಮೋಹಣತಃ ಪರಮ್ || ೨೪ ||

ತಮುವೃಷನ್ ಭರಣಭರೇಂದ್ರಗೌಡವಂ
ಮಹಾಸುರೋ ವಿಗತರಯೋ ನಿಜಂ ವಪುಃ |
ಸ ಆಸ್ತಿತಃ ಪುರಟಪರಿಚ್ಛದೋ ಬಭೌ
ತಡಿದ್ದುಮಾಸುಡುಪತಿವಾಡಿವಾಂಬುದಃ || ೨೫ ||

ನಿರೀಕ್ಷ್ಯ ತದ್ವಪುರಲಮಂಬರೇ ಚರತ್
ಪ್ರದೀಪ್ತದೃಗ್ಭುಕುಟತಟೋಗ್ರದಂಷ್ಟಕಮ್ |
ಜ್ವಲಚ್ಛಿಖಿಂ ಕಟಕರೀಟಕುಂಡಲ-
ಕ್ಷಿಪಾದ್ಭುತಂ ಹಲಧರ ಈಷದತ್ತಮ್ || ೨೬ ||

ಅಥಾಗತಸ್ತು ತಿರಭಯೋ ರಿಪುಂ ಬಲೋ
ವಿಹಾಯಸಾರ್ಥಮಿವ ಹರಂತಮಾತ್ಮನಃ |
ರುಪಾಹನಚ್ಛಿರಸಿ ದೃಢೇನ ಮುಷ್ಠಿನಾ
ಸುರಾಧಿಪೋ ಗಿರಿಮಿವ ವಜ್ರರಂಹಸಾ || ೨೭ ||

ಸ ಆಹತಃ ಸಪದಿ ವಿಶೀರ್ಣಮಸ್ತುಕೋ
ಮುಖಾದ್ವಜುಸ್ತುಧಿರಮಪಸ್ತುತೋಽಸುರಃ |
ಮಹಾರವಂ ವ್ಯಸುರಪತತ್ಸಮೀರಯನ್
ಗಿರಿಯಥಾ ಮಘವತ ಆಯುಧಾಹತಃ || ೨೮ ||

ಒಂದು ಗುಂಪಿನವರು ಸೋತರೆ ಗದ್ದವರ ಗುಂಪಿನ ಬಾಲಕ
ರನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕೆಂಬ
ನಿಯಮದಿಂದ ನಾನಾ ವಿಧವಾಗಿ ಆಟವಾಡತೊಡಗಿದರು. || ೨೦ ||
ಹೀಗೆ ಒಬ್ಬರು ಮತ್ತೊಬ್ಬರನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಕೃಷ್ಣನೇ ಮೊದ
ಲಾದ ಗೋಪಬಾಲಕರು ಹುಡುಗರನ್ನು ಮೇಯಿಸುತ್ತಾ ಭಾಂಡೀರ
ವೆಂಬ ವಟವೃಕ್ಷದ ಬಳಿಗೆ ತಲುಪಿದರು. || ೨೧ ||

ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಒಮ್ಮೆ ಬಲರಾಮನ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಶ್ರೀದಾಮಾ,
ವೃಷಭ ಮುಂತಾದ ಗೋಪಬಾಲಕರು ಆಟದಲ್ಲಿ ಗದ್ದರು, ಆಗ
ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಗುಂಪಿನವರು ಗದ್ದವರನ್ನು ತನ್ನ ಬೆನ್ನ ಮೇಲೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ
ಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. || ೨೨ || ಸೋತ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಶ್ರೀದಾಮ
ರನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡನು. ಭದ್ರಸೇನನು ವೃಷಭನನ್ನು ಮತ್ತು
ಪಲಂಬನು ಬಲರಾಮನನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡರು. || ೨೩ || ದಾನವ
ಪುಂಗವನಾದ ಪ್ರಲಂಬನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಾದರೋ ಮಹಾ ಬಲಿಷ್ಠನಾಗಿ
ಇರುವನು, ಅವನನ್ನು ಸೋಲಿಸಲಾರೆ ಎಂದು ತಿಳಿದು ಅವನು
ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಸೇರಿದನು. ಬಲರಾಮನನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು
ಒಬ್ಬ ವೇಗವಾಗಿ ಓಡುತ್ತಾ ಬೆನ್ನಿಂದ ಇಳಿಸಬೇಕಾದ ಸ್ಥಳವನ್ನು
ಜಿಟ್ಟು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಓಡಿ ಹೋದನು. || ೨೪ || ಆದರೆ ಬಲರಾಮ
ನನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಬಹಳ ದೂರ ಹೋಗಲು ರಾಕ್ಷಸರಿಂದ ಸಾಧ್ಯ
ವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಒಲರಾಮನು ದೊಡ್ಡ ವರ್ವತದಷ್ಟು ಭಾರವಾದನು.
ಅದರಿಂದ ಮುಂದೆ ಹೋಗಲಾರದೆ ಅಲ್ಲಿ ನಿಂತುಬಿಟ್ಟನು. ಆಗ
ಅವನು ತನ್ನ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾದ ದೈತ್ಯರೂಪದಿಂದ ಪ್ರಕಟವಾದನು.
ಅವನ ಕಪಾಡ ರೇರದಲ್ಲಿ ಸುವರ್ಣಾಭರಣಗಳು ಹೊಳೆಯು
ತ್ತಿದ್ದವು. ಗೋರಾಂಗನಾದ ಒಲರಾಮನನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡಿದ್ದ
ಅವನು ಮಿಂಚಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕಾಮುಗಿಲು ಚಂದ್ರನನ್ನು ಒಳ
ಗೊಂಡಿರುವಂತೆ ಕೋಪಿಸಿದನು. || ೨೫ || ಅವನ ಕಣ್ಣುಗಳು
ಬೆಂಕಿಯಂತೆ ಉರಿಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಕೊರದಾಡೆಗಳು ಹುಬ್ಬಿನವರೆಗೆ
ಚಾಚಿಕೊಂಡು ಭಯಂಕರವಾಗಿದ್ದವು. ಅವನ ಕೆಂಪಾದ ಕೆದರಿದ
ಕೂವಲೂ ಬೆಂಕಿಯ ಜ್ವಾಲೆಯಂತೆ ಹರಡಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ಕೈ-ಕಾಲು
ಗಳಲ್ಲಿ ಕಡಗಗಳೂ, ತಲೆಯಮೇಲೆ ಕಿರೀಟವಿದ್ದು ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ
ಕರ್ಣಕುಂಡಲಗಳು ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಅವುಗಳ ಕಾಂಕ್ಷೆಯಿಂದ
ಅವನು ಭಾರೀ ಆದ್ರುತವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದನು. ಆ ಭಯಾನಕ
ದೈತ್ಯನು ಅತಿವೇಗದಿಂದ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು
ಕಂಡು ಒಲರಾಮನು ಮೊದಲಿಗೆ ಹದರಿದವನಂತಾದನು. || ೨೬ ||
ಆದರೆ ಮರುಕ್ಷಣವೇ ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪದ ನೆನಪು ಆಗುತ್ತಲೇ ಅವನ
ಭಯವು ಹೊರೆಯುಹೋಯಿತು. ಕಳ್ಳನು ಯಾರದೋ ಧನವನ್ನು
ಕದ್ದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವಂತೆ ಈ ಶತ್ರುವು ನನ್ನನ್ನು ಕದ್ದುಕೊಂಡು
ಹೋಗುತ್ತಿರುವನೆಂದು ತಿಳಿದ ಬಲರಾಮನು, ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ
ಇಂದ್ರನು ಪರ್ವತಗಳನ್ನು ವಜ್ರದಿಂದ ಪ್ರಹರಿಸುವಂತೆ ಅತ್ಯಂತ
ಕ್ಷೋಭಗೊಂಡು ಅವನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಬಲಿವಾದ ಮುಷ್ಟಿ
ಪ್ರಹಾರಮಾಡಿದನು. || ೨೭ || ಏಳು ಜಿಳುಕಲೇ ಅವನ ತಲೆ
ಸುಟ್ಟು ಸೂರಾಯಿತು. ಬಾಯಿಂದ ರಕ್ತವನ್ನು ಉಗುಳುತ್ತಾ, ಚೈತನ್ಯ
ವೃದ್ಧಿಗೆ ಭಯಂಕರ ಶಬ್ದವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಇಂದ್ರನ ವಜ್ರದಿಂದ

ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಪ್ರಲಂಬಂ ನಿಹತಂ ಬಲೇನ ಬಲಶಾಲಿನಾ |
ಗೋಪಾಃ ಸುವಿಕ್ಸಿತಾ ಆಸನ್ನಾಥು ಸಾಧ್ವಿತಿ ವಾದಿನಃ || ೨೦ ||

ಆಶಿಷೋಽಭಿಗೃಣಂತಸ್ತಂ ಪ್ರಶಶಂಸುಸ್ತದರ್ಹಣಮ್ |
ಪ್ರೇತ್ಯಾಗತಮಿವಾಲಿಂಗ್ಯ ಪ್ರೇಮವಿಹ್ವಲಚೇತಸಃ || ೨೧ ||

ಶಾಪೇ ಪ್ರಲಂಬೇ ನಿಹತೇ ದೇವಾಃ ಪರಮನಿರ್ವೃತಾಃ |
ಅಭ್ಯವರ್ಷಸ್ತಲಂ ಮಾಲ್ಯೈಃ ಶಶಂಸುಃ ಸಾಧು ಸಾಧ್ವಿತಿ || ೨೨ ||

ಪ್ರಹರಿಸಲ್ಪ್ಪು ಪರ್ವತದಂತೆ ಆಗಲೇ ಗಡಪ್ಪಾಣನಾಗಿ ನೆಲಕ್ಕೆ
ಉರುಳಿದನು. || ೨೦ ||

ಮಹಾಬಲಿಷ್ಠನಾದ ಬಲರಾಮನು ಪ್ರಲಂಬಾಸುರನನ್ನು
ಸಂಹರಿಸಿದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ ಗೋಪರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಪರಮಾಶ್ಚರ್ಯ
ವಾಯಿತು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಭರೇ! ಭರೇ! ಎಂದು ಕೋಡಾಡಿ
ದರು. || ೨೦ || ಗೊಲ್ಲಬಾಲಕರ ಚಿತ್ರವು ಪ್ರೇಮದಿಂದ ವಿಹ್ವಲ
ವಾಗಿತ್ತು. ಅವರು ಅವನಿಗೆ ಶುಭವನ್ನು ಕೋರುತ್ತಾ ಸತ್ತು ಬದುಕಿ
ಬಂದನೆಂದೇ ಭಾವಿಸಿ ಆನಂದಿಸಲಾರದರು. ಪ್ರಶಂಸೆಗೆ ಅರ್ಹನಾದ
ಬಲರಾಮನನ್ನು ಅವರೆಲ್ಲ ಆಲಿಂಗಿಸಿಕೊಂಡು, ಅವನ ಪರಾಕ್ರಮ
ವನ್ನು ಪ್ರಶಂಸೆ ಮಾಡಿದರು. || ೨೧ || ಪಾಪಿಷ್ಠನಾದ ಪ್ರಲಂಬಾ
ಸುರನು ಹತನಾದಾಗ ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಸುಖಿಗಳಾದರು. ಅವರು
ಎಲ್ಲರೂ ಬಲರಾಮನ ಮೇಲೆ ಹೂಮಳೆಯನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತಾ
ಬಲರಾಮ ಸಾಧು! ಎಂದು ಸಾಧುವಾದವರನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾ
ಬಲಭದ್ರನನ್ನು ಬಹಳವಾಗಿ ಪ್ರಶಂಸಿಸಿದರು. || ೨೨ ||

ಹದಿನೆಂಟನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿಯಿತು. || ೧೮ ||

ಅತಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತೇ ಮಹಾಭೂತಾಣೇ ಪಾರಮಹಂಸ್ಯಾಂ ಸಂಹಿತಾಯಾಂ ದಹಮ ಸ್ಕಂಧೇ ಪೂರ್ವಾರ್ಧೇ
ಪ್ರಲಂಬವಧೋ ನಾಮೋಪಾಧ್ಯಾಯೋಽಧ್ಯಾಯಃ || ೧೮ ||

ಹತ್ತೊಂಭತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಗೋವುಗಳನ್ನು-ಗೋಪಾಲಕರನ್ನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಕಾಡುಗಿಚ್ಚಿನಿಂದ ಕಾಪಾಡಿದುದು

ಶ್ರೀಶುಕ ಉವಾಚ

ಶ್ರೀದಾಸಕ್ರೇಷು ಗೋಪೇಷು ತದ್ಗಾಢೋ ದೂರಚಾರಿಣೀ |
ಶ್ವೈರಂ ಚರಂತ್ಯೋ ವಿವಿಶುಸ್ವಗಾಲೋಭೇನ ಗಜ್ಜರಮ್ || ೧ ||

ಅಜಾ ಗಾವೋ ಮಹಿಷ್ಯಶ್ಚ ನಿರ್ವಿಶಂತ್ಯೋ ವನಾದ್ವರಮ್ |
ಇಷೀಕಾಟವೀಂ ನಿರ್ವಿವಿಶುಃ ಕ್ರಂದಂತ್ಯೋ ದಾವಕರ್ಷಿತಾಃ || ೨ ||

ತೇಽಪಶ್ಯಂತಃ ಪಶೂನ್ಗೋಪಾಃ ಕೃಷ್ಣರಾಮಾದಯಶ್ಚದಾ |
ಜಾತಾನುತಾಪಾ ನ ವಿಧುವಿಚಿನ್ವಂತೋ ಗವಾಂ ಗತಿಮ್ || ೩ ||

ತೃಣೈಸ್ತಪ್ತುರದಚ್ಛಿನ್ನೈರ್ಗೋಷ್ಪದೈರಂಕಿತ್ಯೈರ್ಗವಾಮ್ |
ಮಾರ್ಗಮನ್ವಗಮನ್ಸರ್ವೇ ನಪ್ತಾಜೀವ್ಯಾ ವಿಚೇತಸಃ || ೪ ||

ಶ್ರೀಶುಕಮಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ!
ಒಮ್ಮೆ ಗೋಪಪಾಲಕರೆಲ್ಲರೂ ಅಟದಲ್ಲಿ ಮಗ್ನರಾಗಿದ್ದಾಗ ಅವರ
ಗೋವುಗಳು ತಡೆಯುವವರೇ ಇಲ್ಲದ ಕಾರಣ ಬಹಳ ದೂರಕ್ಕೆ
ಪೋಗಿಬಿಟ್ಟವು. ಹಸಿರು ಹುಲ್ಲಿನ ಆಸೆಯಿಂದ ಒಂದು ಗಹನ
ವಾದ ಕಾಡನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದುವು. || ೧ || ಅವರ ಕರುಹಾಕದಿರುವ
ಹಸಿಗಳು, ಹಾಲುಕೊಡುವ ಹಸಿಗಳು. ಅನೇಕ ಕರುಗಳಿದ್ದ ಹಸಿ
ಗಳು ಒಂದು ಕಾಡಿನಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ಕಾಡಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾ
ಬಿಚ್ಚಿನ ತಾಪದಿಂದ ಪರತಪಿಸತೊಡಗಿದವು. ಅವುಗಳು ದಿಕ್ಕು
ಗಾಣದೆ ಕೂಗಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಕೊನೆಗೆ ಮುಂಜಾರಣ್ಯ (ನೊಜೆಹುಲ್ಲಿನ
ಕಾಡು)ವನ್ನು ಹೊಕ್ಕವು. || ೨ || ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಬಲರಾಮರೇ
ಮುಂಹಾದ ಗೊಲ್ಲಬಾಲಕರು ತಮ್ಮ ಪಶುಗಳ ಸುಳವೇ ಇಲ್ಲದ
ದನ್ನು ನೋಡಿ ಅವರು ಅಟವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಮರುಗುಡು
ಎರಡೆಡೆ ಹುಡುಕತೊಡಗಿದರು. ಅದರೂ ಅವರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಹಸಿಗಳು
ಕಂಡು ಬರಲಿಲ್ಲ. || ೩ || ಗೋವುಗಳೇ ವ್ಯಜವಾಸಿಗಳ ಜೀವನಾ
ಧಾರವಾಗಿದ್ದವು. ಅವುಗಳು ಸಾಗದಿರುವಾಗ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಒದ್ದಿ
ಗೊತ್ತಾದರು. ಬಳಿಕ ಅವರು ಹಸಿಗಳ ಗೊರಸಿನ ಗುರುತನ್ನು
ಹುಲ್ಲು ಮೇದುಕೊಂಡು ಹೋದ ಜಾಗಗಳಿಂದ ಅವನ್ನು
ಹುಡುಕುತ್ತಾ ಮುಂದೆ ಸಾಗಿದರು. || ೪ ||

ಮುಂಜಾಟವ್ಯಾಂ ಭ್ರಷ್ಟಮಾಗಂ ಕೃಂದಮಾನಂ ಸ್ವಗೋಧನಮ್ |
ಸಂಪ್ರಾಪ್ಯ ತೃಷಿತಾಃ ತ್ವಂತಾಸ್ತತ್ಕೇ ಸಂಸ್ಥವರ್ತಯನ್ |

|| ೫ ||

ತಾ ಆಹೂತಾ ಭಗವತಾ ಮೇಘಗಂಭೀರಯಾ ಗಿರಾ |
ಸ್ಥನಾಮ್ನಾಂ ನಿನದಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಪ್ರತಿನೇದುಃ ಪ್ರಹರ್ಷಿತಾಃ |

|| ೬ ||

ಈತಃ ಸಮಂತಾದ್ವನಧೂಮಕೇತು-
ರ್ಯಾದೃಚ್ಛಯೋಭೂತ್ಯಯಕೃದ್ವನೌಘಾಮ್ |
ಸಮೀರಿತಃ ಸಾರಥಿನೋಲ್ಪನೋಲ್ಬುಕೈಃ |
ವಿರೇಲಿತಾಃ ಸ್ವಿರಹಂಗಮಾನ್ಮಹಾನ್ || ೭ ||

ತಮಾಪತಂತಂ ಪರಿತೋ ದಮಗ್ನಿಂ
ಗೋಪಾಶ್ಚ ಗಾಮಃ ಪ್ರಸಮೀಕ್ಶ್ಯ ಭೀತಾಃ |
ಊಚುಶ್ಚ ಕೃಷ್ಣಂ ಸಬಲಂ ಪ್ರಪನ್ನಾ
ಯಥಾ ಜಲಂ ಮೃತ್ಯುಭಯಾದ್ವಿಫಾ ದನಾಃ || ೮ ||

ಕೃಷ್ಣ ಕೃಷ್ಣ ಮಹಾವೀರ ಹೇ ರಾಮಾಮಿಹವಿಕ್ರಮ |
ದಾವಾಗ್ನಿನಾ ದಹ್ಯಮಾನಾನೃಪನ್ಯಾಸ್ತಾಶ್ಚಾಮರ್ಶಭಃ |

|| ೯ ||

ನೂನಂ ತ್ವದ್ವಾಂಧವಾಃ ಕೃಷ್ಣ ನ ಚಾರ್ಹಂತ್ಯಮೇದಿತುಮ್ |
ವಯಂ ಹಿ ಸರ್ವಭಾರ್ಮಜ್ಞ ತ್ವನ್ನಾಭಾಸ್ತತ್ಪರಾಯಣಾಃ |

|| ೧೦ ||

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಉವಾಚ

ವಹೋ ನಿಶಮ್ಯ ಕೃಪಣಂ ಬಂಧೂನಾಂ ಭಗವಾನ್ಮಃ |
ನಿಮೀಲಯತ ಮಾ ಭೈಷ್ಠ ಲೋಚನಾನೀತ್ಯಭಾಷತ |

|| ೧೧ ||

ಕೊನೆಗೆ ಅವರು ತಮ್ಮ ಗೋವುಗಳು ಮುಂಜಾಟವಿಯಲ್ಲಿ ದಾರಿಗಾಣದೆ ಕೂಗಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಅವನ್ನು ಹಿಂದಿರುಗಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸತೊಡಗಿದನು. ಆಗ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಬಹಳವಾಗಿ ಆಯಾಸಗೊಂಡಿದ್ದು ಬಾಯಾರಿಕೆಯಿಂದ ಬಳಲಿದ್ದು ಅವರಿಗೆ ಮುಂದುವರಿಯಲೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ || ೫ ||
ಗೋವುಗಳ ಆ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೋಡಿದ ಪ್ರಣತಾರ್ತಿಹರನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಮೇಘಸದೃಶವಾದ ಗಂಭೀರ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ಹುರುಳು ಹಸುಡಿದು ಕರೆಯತೊಡಗಿದನು. ತಮ್ಮ ಹೆಸರನ್ನು ಕೇಳಿದ ಗೋವುಗಳು ಬಹಳ ಹರ್ಷಿತರಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರವಾಗಿ ತಾವೂ 'ಅಂಬಾ' ಎಂದು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಕಡೆಗೆ ಓಗೊಟ್ಟವು || ೬ ||

ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಹೀಗೆ ಭಗವಂತನು ಆ ಹುರುಳನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ಆ ವನದ ನಾಲ್ಕೂ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಆಕಾಶಾತ್ಮಾಗಿ ವನವಾಸಿ ಜೀವಿಗಳ ಕಾಲ್ಪರೂಪವಾದ ಕಾಡ್ಲಿಚ್ಛು ಜೊತ್ತಿ ಕೊಂಡಿತು. ಜೊತ್ತಿಗೆ ಜೋರಾಗಿ ಬರುಗಾಳಿಯು ಬಿಸುತ್ತು ಆ ಬೆಂಕಿಯ ಉರಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಸಹಾಯಕವಾಯಿತು. ಇದರಿಂದ ಎಲ್ಲದೆ ಹರಡಿಕೊಂಡ ಆ ಪ್ರಚಂಡ ಅಗ್ನಿಯು ತನ್ನ ಭಯಂಕರ ಜ್ವಾಲೆಗಳಿಂದ ಸಮಸ್ತ ಚರಾಚರ ಜೀವಿಗಳನ್ನು ಭಸ್ಮಮಾಡತೊಡಗಿತು || ೭ || ಕಾಡ್ಲಿಚ್ಛು ನಾಲ್ಕೂ ಕಡೆಗಳಿಂದ ತಮ್ಮ ಕಡೆಗೆ ಬರುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡ ಗೋವುಗಳೂ, ಗೋಪಾಲರೂ ಅತ್ಯಂತ ಭಯಭೀತರಾದರು. ಮರಣಭಯದಿಂದ ಹೆದರಿದ ಜೀವಿಯು ಭಗವಂತನಿಗೆ ಶರಣು ಹೋಗುವಂತೆ ಅವರು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಮತ್ತು ಬಲರಾಮರಿಗೆ ಶರಣಾಗತರಾಗಿ, ಅವರನ್ನು ಕೂಗಿ ಕರೆಯುತ್ತಾ ಇಂತೆಂದರು || ೮ || ಓ ಮಹಾವೀರನಾದ ಒಂದು ಕೃಷ್ಣನೇ! ಪರಮ ಬಲಶಾಲಿಯಾದ ಬಲರಾಮನೇ! ನಾವು ನಿಮಗೆ ಶರಣಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಾವು ದಾವಾಗ್ನಿಯಿಂದ ಬೆಂದು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೇವೆ, ನೋಡು! ನೀವೆಲ್ಲರೂ ನಮ್ಮನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಿ || ೯ || ನಾವೆಲ್ಲರೂ ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೂ ನಿಮ್ಮ ಬಂಧುಗಳೇ ಆಗಿದ್ದೇವೆ. ಆಪದ್ಬಾಂಧವನ ಬಂಧುಗಳಾದ ನಾವು ಹೀಗೆ ವಿನಾಶಹೊಂದಬಾರದು. ಸಮಸ್ತವಾದ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ತೀರಿಸತಕ್ಕವನೇ! ನೀನೇ ನಮಗೆ ಏಕಮಾತ್ರ ರಕ್ಷಕನೂ ಪರಮಾಶ್ರಯನೂ ಆಗಿರುವೆ. ನಿನ್ನದೇ ಭರವಸೆಯಿದ್ದ ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸು || ೧೦ ||

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಮಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಮಹಾರಾಜ! ತನ್ನ ಬಂಧುಗಳಾದ ಗೊಲ್ಲಬಾಲಕರ ದೈನ್ಯದಿಂದ ಕೊಡಿದ ಮಚನವನ್ನು ಕೇಳಿದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಅಭಯವನ್ನೀಯುತ್ತಾ ಇಂತೆಂದನು - ಹೆದರಬೇಡಿರಿ. ನೀವು ನಿಮ್ಮ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ ಕೊಳ್ಳಿ || ೧೧ || ಭಗವಂತನ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದ ಗೋವು ಬಾಲಕರು - ಸರಿ; ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲೆಂದು ಹೇಳಿ ತಮ್ಮ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡರು. ಆಗ ಯೋಗೇಶ್ವರನಾದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಭಯಂಕರವಾದ ಆ ಕಾಡ್ಲಿಚ್ಛನ್ನು ತನ್ನ ಬಾಯಿಂದ

ತಥೇತಿ ಮೀಲಿತಾಕ್ಷೇಪು ಭಗವಾನಗ್ನಿಮುಲ್ಕಗಾಮ್ |
ಪೀತಾಮುಪೇನತಾನ್ಯಚ್ಛಾದ್ಯೋಗಾಧೀಶೋ ವ್ಯಮೋಚಯತ್ || ೧೨ ||

ತತಶ್ಚ ತೇಽಕ್ಷೀಣ್ಯುನ್ಮೀಲ್ಯ ಪುನರ್ಭಾಂಡೀರಮಾಪಿತಾಃ |
ನಿತಾಮ್ಯ ವಿಷ್ಠಿತಾ ಆಸನ್ನಾತ್ಮಾನಂ ಗಾಶ್ಚ ಮೋಚಿತಾಃ || ೧೩ ||

ಕೃಷ್ಣಸ್ಯ ಯೋಗವೀರ್ಯಂ ತದ್ಯೋಗಮಾಯಾನುಭಾವಿತಮ್ |
ದಾವಾಗ್ನೇರಾತ್ಮನಃ ಕ್ಷೇಮಂ ವಿಶ್ವತೇ ಮೇನಿರೇಽಮರಮ್ || ೧೪ ||

ಗಾಃ ಸನ್ನಿವರ್ತ್ಯ ಸಾಯಾಶ್ವೇ ಸಹರಾಮೋ ಜಸಾದೃನಃ |
ವೇಣುಂ ವಿರಣಯಸ್ತೋಷ್ಯಮಗಾದ್ಯೋಪೈರಭಿಷ್ಠತಃ || ೧೫ ||

ಗೋಪೀನಾಂ ಪರಮಾನಂದ ಆಪೀದ್ಯೋವಿಂದರ್ದರ್ಶನೇ |
ಕ್ಷಣಂ ಯುಗತತಮಿವ ಯಾಸಾಂ ಯೇನ ವಿನಾಭವತ್ || ೧೬ ||

ಪಾನಮಾಡಿಬಿಟ್ಟನು. ಹೀಗೆ ಅವನು ಗೋಪಬಾಲಕರನ್ನು ಘೋರವಾದ ಸಂಕಟದಿಂದ ಪಾರುಮಾಡಿದನು. || ೧೨ || ಇದಾದ ಬಳಿಕ ಗೋಪಬಾಲಕರು ಕಣ್ಣುಬಿಟ್ಟು ನೋಡಿದಾಗ ತಾವು ಭಾಂಡೀರವಟವೃಕ್ಷದ ಬಳಿಯಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದರು. ಹೀಗೆ ತಮ್ಮನ್ನು ಮತ್ತು ಗೋವುಗಳನ್ನು ದಾವಾನಲದಿಂದ ಪಾರಾಗಿಸಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಅತ್ಯಂತ ವಿಸ್ಮಿತರಾದರು. || ೧೩ || ಕ್ರಿಶ್ಣಪ್ಪನ ಈ ಯೋಗ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಹಾಗೂ ಯೋಗಮಾಯೆಯ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಮತ್ತು ದಾವಾನಲದಿಂದ ಆದ ತಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಕ್ರಿಶ್ಣಪ್ಪನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ದೇವತೆಯೆಂದೇ ಭಾವಿಸಿದರು. || ೧೪ ||

ವರೀಕೃತನೇ ಸಾಯಂಕಾಲವಾಗುತ್ತಲೇ ಒಲರಾಮನೊಂದಿಗೆ ಭಗವಾನ್ ಕ್ರಿಶ್ಣಪ್ಪನು ಮುರಳಿಯನ್ನು ನುಡಿಸುತ್ತಾ ಹಸಿಗಳನ್ನು ಅಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಪ್ರಜದ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಟನು. ಗೊಲ್ಲಬಾಲಕರು ಅವನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಾ ಅವನ ಹಿಂದೆ-ಹಿಂದೆಯೇ ಒಲುತ್ತಿದ್ದರು. || ೧೫ || ಇತ್ತ ಪ್ರಜದಲ್ಲಿ ಗೋಪೀಶಯರಿಗೆ ಕ್ರಿಶ್ಣಪ್ಪನಿಂದ ಒಂದೊಂದು ಕ್ಷಣವೂ ನೂರು ಯುಗಗಳಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ಭಗವಾನ್ ಕ್ರಿಶ್ಣಪ್ಪನು ಮರಳಿದಾಗ ಅವನ ದರ್ಶನವನ್ನು ಪಡೆದ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಅನಂದ ಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದರು. || ೧೬ ||

ಪಶ್ಚಿಂಭತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿಯಿತು. || ೧೯ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತೇ ಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪಾರಮಹಂಸ್ಯಾಂ ಸಂಹಿತಾಯಾಂ ದಶಮಸ್ಕಂಧೇ ಪೂರ್ವಾರ್ಧಃ |
ದಾವಾಗ್ನಿಪಾನಂ ನಾಮೈಕೋನವಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ || ೧೯ ||

ಇಪ್ಪತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ವರ್ಷಾಯುತು ಮತ್ತು ಶರದೃತುವಿನ ವರ್ಣನೆ

ಶ್ರೀಕುಲ ಉವಾಚ

ಶಯೋಸ್ತದಮೃಶಂ ಕರ್ಮ ದಾವಾಗ್ನೇರ್ಮೋಕ್ಷಮಾತ್ಮನಃ |
ಗೋಪಾಃ ಸ್ವಿಭ್ಯಃ ಸಮಾಚಯ್ಕಿಃ ಪ್ರಲಂಬವಧಮೇವ ಚ || ೧ ||

ಗೋಪವೃದ್ಧಾಶ್ಚ ಗೋಪೃಶ್ಚ ತದುಪಾಕರ್ಣ್ಯ ವಿಷ್ಠಿತಾಃ |
ಮೇನಿರೇ ದೇವಪ್ರವರೌ ಕೃಷ್ಣರಾಮೌ ಪ್ರಜಂ ಗತೌ || ೨ ||

ಪತಃ ಪ್ರಾವರ್ತತ ಪ್ರಾವೃಟ್ ಸರ್ವಸ್ತು ಸಮುದೃವಾ |
ವಿಮ್ಯೋತಮಾನಪರಿಧಿವಿಸ್ಪೂರ್ಜಿತನಭಸ್ವರಾ || ೩ ||

ಶ್ರೀಕುಲಮಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಗೊಲ್ಲಬಾಲಕರು ತಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವ ತಾಯಿ ತಂಗಿ-ಜಂಡತಿ ಸ್ವೀಯರ ಬಳಿಯಿರುತ್ತ ಕ್ರಿಶ್ಣಪ್ಪ-ಒಲರಾಮರು ದಾವಾಗ್ನಿಯಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದುದು ಮತ್ತು ಪ್ರಲಂಬ ಸುರನನ್ನು ವಧಿಸಿದುದು ಮುಂತಾದ ಅಪರ ಅಮೃತ ಕರ್ಮವನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿದರು. || ೧ || ಪ್ರಜದಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ವಪ್ನರೂಪ ಗೋಪಬಾಲಕರೂ ಗೋಪಿಯರೂ ರಾಮ-ಕೃಷ್ಣರ ಆಲೌಕಿಕ ರೀತಿಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ವಿಸ್ಮಿತರಾದರು. 'ಕ್ರಿಶ್ಣಪ್ಪ ಮತ್ತು ಒಲರಾಮನ ವೇಷದಲ್ಲಿ ಯಾರೋ ದೇವತ್ರೇಷ್ಣರು ಪ್ರಜದಲ್ಲಿ ಆಗಮಿಸಿರುವರು' ಎಂದು ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಭಾವಿಸಿದರು. || ೨ ||

ಇದಾದ ಬಳಿಕ ವರ್ಷಾಯುತುವಿನ ಕುಭಾಗಮನವಾಯಿತು. ಸಕಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳೂ ಜೀವನವನ್ನಿತ್ತು ಸಲಹುವ ಕಾಲವದು. ಸೂರ್ಯ-ಚಂದ್ರರ ಸುತ್ತಲೂ ಪದೇ-ಪದೇ ಪ್ರಕಾಶಮಯ ವೃತ್ತವು ಕಾಣತೊಡಗಿತು. ಗುಡುಗು-ಸಿಡಿಲು-ಮಿಂಚು-ಗಾಳಿಗಳಿಂದ ಆಕಾಶವು ಕೋಭೆಗೊಂಡಿತು. || ೩ ||

ಸಾಂದ್ರನೀಲಾಂಬುದೈವ್ಯೋಮ ಸವಿದ್ಯುತ್‌ಸ್ತನಯಿತ್ಯುಭಿಃ |
ಅಸ್ತಷ್ಟ್ಯೋತಿರಾಚ್ಯಸ್ತಂ ಬ್ರಹ್ಮೇವ ಸಗುಣಂ ಬಭೌ

|| ೪ ||

ಅಪ್ಸೌ ಮಾಸಾನ್ ನಿಹೀತಂ ಯದ್ಭೂಮ್ಯಶ್ಚೋದಮಯಂ ವರು |
ಸ್ವೋಭಿಮೋಕ್ತುಮಾರೇಭೇ ಪರ್ಜನ್ಯಃ ಕಾಲ ಆಗತೇ

|| ೫ ||

ತಡಿಷ್ಟತೋ ಮಹಾಮೇಘಾಶ್ಚಂದ್ರಸದೇಶಿತಾಃ |
ಪ್ರೀಣನಂ ದೇವನಂ ಹೃಷ್ಯ ಮುಮುಚುಃ ಕರುಣಾ ಇವ

|| ೬ ||

ತಪಶ್ಯತಾ ದೇವಮೇಘಾ ಆಸೀದ್ಭೋಯಸೀ ಮಹೀ |
ಯಿಥೈವ ಕಾಮ್ಯತಪಸ್ತನುಃ ಸಂಪ್ರಾಪ್ಯ ತತ್ಪ್ರಮ್

|| ೭ ||

ನಿಕಾಮುಖೇಷು ಖಿದ್ವೋತಾಸ್ತಮಸಾ ಭಾಂಞಿ ನ ಗ್ರಹಾಃ |
ಯಥಾ ಪಾಪೇನ ಪಾಪಿಂಞಾ ನ ಹಿ ವೇದಾಃ ಕಲೌ ಯುಗೇ

|| ೮ ||

ಶ್ರುತ್ವಾ ಪರ್ಜನ್ಯನಿನದಂ ಮಂಡೂಕಾ ವ್ಯಸೃಜನ್ಲಿಠಃ |
ತೂಷ್ಣೀಂ ಶಯಾನಾಃ ಪ್ರಾಗ್ಯದ್ವದ್ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ನಿಯಮಾತ್ಮಯೇ

|| ೯ ||

ಆಸನ್ನತಪ್ತವಾಹಿನೈಃ ಕ್ವದ್ರನದ್ವೋಽನುಕುಷ್ಪತೀಃ |
ಪುಂಸೋ ಯಥಾಸ್ತುತೃಷ್ಣ ದೇಹದ್ರವಿಗಾಹಂಪದಃ

|| ೧೦ ||

ಹರಿತಾ ಹರಿಭಿಃ ಶಶ್ವೇರಿಂದ್ರಗೋಪೈಶ್ಚ ರೋಹಿತಾ |
ಉಚ್ಛ್ರೀಂಧಕೃತಚ್ಚಾಂಯಾ ಸೃಣಾಂ ಶ್ರೀರಿವ ಭೂರಭೂತ್

|| ೧೧ ||

ಕ್ಷೇತ್ರಾಣಿ ಸುರೈಸ್ತಪದ್ಭಿಃ ಕರ್ಪಕಾಕಾಂ ಮುದಂ ದದುಃ |
ಧನಿನಾಮುಪತಾಪಂ ಚ ದೈವಾಧೀನಮಜಾನತಾಮ್

|| ೧೨ ||

ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ದಟ್ಟವಾದ ಮತ್ತು ಕಪ್ಪಾದ ಮೇಘಗಳು ಆವರಿಸಿದುವು. ಗುಡುಗಿನ ಶಬ್ದದೊಡನೆ ಮಿಂಚು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ಸೂರ್ಯ-ಚಂದ್ರ-ತಾರೆಗಳು ಮುಚ್ಚಿರುತ್ತಿದ್ದವು. ಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪನಾಗಿದ್ದರೂ ಗುಣಗಳಿಂದ ಮುಚ್ಚಿಹೋದಾಗ ದೇವನ ಸ್ಥಿತಿಯಂತೆ ಆಕಾಶವು ಶೋಭಿಸುತ್ತಿತ್ತು. || ೪ || ಸೂರ್ಯನು ರಾಜನಂತೆ ಪೃಥಿವಿರೂಪವಾದ ಪ್ರಜೆಯಿಂದ ಕಂದಾಯವಾಗಿ ಎಂಟು ತಿಂಗಳುಕಾಲ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ನೀರನ್ನು ಈಗ ಸಮಯಬಂದಾಗ ಅವನು ತನ್ನ ಕಿರಣಗಳೆಂಬ ಕೈಗಳಿಂದ ಪುನಃ ಅದಕ್ಕೆ ಹಂಚಿಕೊಡಗಿದನು. || ೫ || ದಯಾಳುಗಳಾದ ಮುನುಷ್ಯರು ಓಡಗೊಳಗಾದವರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನಾದರೂ ಒತ್ತೆಯಿಡುವಂತೆಯೇ ಪೋಡಗಳು ಮಿಂಚೆಂಬ ಕಾಣ್ಕೆಗಳ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಪ್ರವಂಚದ ಜನರ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಗಾಳಿಯ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ಜನರ ಶ್ರೀಯಸ್ಸಿಗಾಗಿ ದೇವನದೂವಿಸೀ ನೀರನ್ನು ಸುರಿಸತೊಡಗಿದವು. || ೬ || ಸಕಾಮಭಾವದಿಂದ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುವಾಗ ತರೀವು ದುರ್ಬಲವಾಗಿ, ಅದರ ಫಲವು ದೊರೆತಾಗ ಅದು ಹೃದ್ಯ-ವೃದ್ಧವಾಗುವಂತೆ ಗ್ರೀಷ್ಮಾಋತುವಿನಲ್ಲಿ ಒಣಗಿಹೋಗಿದ್ದ ಭೂಮಿಯು ಈಗ ವರ್ಷಾಋತುವು ಬಂದೊಡನೆ ವೃದ್ಧಿಹೊಂದಿ ಹಚ್ಚ-ಹಸಿದಾಯಿತು. || ೭ || ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಪಾಪವು ಪ್ರಬಲವಾದಾಗ ವೈದಿಕ ಸಂಪ್ರದಾಯವು ಮರೆಯಾಗಿ ಪಾಪಿಂಞ ಮಹಿಳು ಪ್ರಚಾರವಾಗುವಂತೆಯೇ, ವರ್ಷಾಕಾಲದ ಸಾಯಂಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಮುಗಿಲಿನಿಂದಾಗಿ ಕತ್ತಲೆ ಆವರಿಸಿ ಗ್ರಹ, ತಾರೆಗಳು ಕಂಡುಬರದೇ ಮಿಂಚು ಹುಳುಗಳ ಪ್ರಕಾಶವು ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. || ೮ || ನಿತ್ಯಕರ್ಮಗಳು ಮುಗಿದನಂತರ ಗುರುಗಳ ಆದೇಶದಂತೆ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಗಳು ವೇದಗಳನ್ನು ಪಠಿಸುವಂತೆ, ಇವ್ವರವರೆಗೆ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದ ಕಿಬ್ಬಿಗಳು ಮೇಘಾರ್ಜನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ವಟುಗಟ್ಟಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದವು. || ೯ || ಚತೇಂದ್ರಿಯನಲ್ಲದೆ ಪೃಥುಷ್ಠನ ಶರೀರ ಮತ್ತು ಧನ-ಸಂಪತ್ತುಗಳು ಅವಶ್ಯವು ವಾಗುವಂತೆ, ಗ್ರೀಷ್ಮ ಋತುವಿನಲ್ಲಿ ಒಣಗಿಹೋಗಿದ್ದ ಸಣ್ಣ-ಪುಟ್ಟ ನದಿಗಳು ವರ್ಷಾಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮೇರೆ ಮೀರಿ ಹರಿಯತೊಡಗಿದವು. || ೧೦ || ಕೆಲವು ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಯು ಹುಲ್ಲಿನಿಂದಾಗಿ ಹಚ್ಚ-ಹಸಿದಾಯಿರೂ, ಕೆಲವೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರಚೂಡಗಳೆಂಬ ಹುಳುಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ್ದು ಕೆಂಪಾಗಿಯೂ, ಮತ್ತೆ ಕೆಲವೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ನಾಯಿಕೊಡೆಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ್ದು ಬಳುಪಾಗಿಯೂ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದು ನಾನಾ ಬಣ್ಣದ ಉಡುಗೆ ತೊಡೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ ರಾಜನ ಸೈನಿಕರಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. || ೧೧ || ಎಲ್ಲ ಹೊಲ-ಗದ್ದೆಗಳು ಸಸ್ಯ ಸಮೃದ್ಧಿಯಿಂದ ತೂಡಿದ್ದು ರೈತರಿಗೆ ಅನಂದವನ್ನಂಟು ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಸರ್ವಸ್ವವೂ ದೈವಾಧೀನವೆಂಬ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿಯದಿದ್ದ ಧನಿಕರಿಗೆ ರೈತರ ಸಂಪತ್ತು ನೋಡಿ ಇವರೂ ನಮ್ಮಂತೆ ಧನಿಕರಾಗುವರಲ್ಲ ಎಂದು ಅನುತಾಪವುಂಟಾಗುತ್ತದೆ. || ೧೨ ||

ಜಲಸ್ಥಲಕಪಃ ಸರ್ವೇ ನವಮಾರಿನಿಶೇವಯಾ |
ಅಬಿಭ್ರದ್ಭುಚಿರಂ ರೂಪಂ ಯಥಾ ಹರಿನಿಶೇವಯಾ
|| ೧೩ ||

ಸರಿದ್ವಿಃ ಸಂಗತಃ ಸಿಂಧುಶ್ಚುಕ್ಷುಭೇ ಶ್ವಸನೋರ್ಮಿಮಾನ್ |
ಅಪಕ್ಷಯೋಗಿನಕ್ಷಿತಂ ಕಾಮಾಕ್ಷಂ ಗುಣಯುಗ್ಮಧಾ
|| ೧೪ ||

ಗಿರಯೋ ವರ್ಷಧಾರಾಭಿರ್ವನ್ಯಮಾನಾ ನ ವಿವ್ಯಥಾಃ |
ಅಭಿಭೂಯಮಾನಾ ವ್ಯಸನ್ಯಯಧಾರೋಕ್ಷಜಚೇತಸಃ
|| ೧೫ ||

ಮಾರ್ಗಾ ಬಭೂವುಃ ಸಂದಿಗ್ಧಾಸ್ತತ್ಕೃತ್ಯನ್ನಾ ಹ್ಯಸಂಸ್ಕೃತಾಃ |
ಸಾಭ್ಯಸ್ತಮಾನಾಃ ಕ್ರುಶಯೋ ದ್ವಿಜೈಃ ಕಾಲಹತಾ ಇವ
|| ೧೬ ||

ಲೋಕಬಂಧುಷು ಮೇಘೇಷು ವಿದ್ಯುತಶ್ಚಲಸೌಹೃದಾಃ |
ಸ್ತ್ರೀಯಾಂ ನ ಚಕ್ರುಃ ಕಾಮಿನ್ಯಃ ಪುರುಷೇಷು ಗುಣಶ್ಚಿವ
|| ೧೭ ||

ಧನುರ್ವಿಯತಿ ಮಾಹೇಂದ್ರಂ ನಿರ್ಗುಣಂ ಚ ಗುಣನೃಪಾತ್ |
ವೃಕ್ಷೇ ಗುಣವ್ಯತಿಕರೇಽಗುಣವಾನ್ಪುರುಷೋ ಯಥಾ
|| ೧೮ ||

ನ ರರಾಚೋದುಪಶಸ್ತಃ ಸ್ವಪ್ನೋತ್ಸಾರಾಪಕೈರ್ಘನೈಃ |
ಅಹಂದುತ್ಯಾ ಭಾಸಿತಯಾ ಸ್ವಭಾಸಾ ಪುರುಷೋ ಯಥಾ
|| ೧೯ ||

ಮೇಘಾಗಮೋತ್ಸದಾ ಹೃಷ್ಣಾಃ ಪ್ರತ್ಯನಂದನ್ ಕಿಖಂಡಿನಃ |
ಗೃಹೇಷು ತಪ್ತಾ ನಿರ್ವಿಣ್ಣಾ ಯಥಾಚ್ಯುತಜನಾಗಮೇ
|| ೨೦ ||

ಪಿತ್ತಾಪಃ ಪಾದಪಾಃ ಪದ್ಮಿರಾಸಗ್ನಾಸಾತ್ಮಮೂರ್ತಯಃ |
ಪ್ರಾಕ್ಷ್ಯಾ ಮೂಷ್ಠವಸಾ ಶ್ರಾಂತಾ ಯಥಾ ಕಾಮಾನುಸೇವಯಾ
|| ೨೧ ||

ಸಪಸ್ತಶಾಂತರೋಧಸ್ತು ನ್ಯೂಪುರಂಗಾಪಿ ಸಾರಸಾಃ |
ಗೃಹೇಷ್ಟಶಾಂತಕೃತ್ಯೇಷು ಗ್ರಾಮ್ಯಾ ಇವ ಮರಾಶಯಾಃ
|| ೨೨ ||

ಹರಿನೇಯಿಂದ ಅಂತರ್ಭಾಷ್ಯ ಎರಡೂ ರೂಪಗಳೂ ಸುಂದರ
ವಾಗುವಂತೆ ವರ್ಷಾಕಾಲದ ಹೊಸ ನೀರಿನ ಪಾನದಿಂದ ಜಲಚರ
ಭೂಚರ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಸೌಂದರ್ಯಗಳು ಹೆಚ್ಚಿದವು. || ೧೩ ||
ಮಾಸನಾಯುಕ್ತ ಯೋಗಿಯ ಚಿತ್ತವು ವಿಷಯಗಳ ಸಂಪರ್ಕದಿಂದ
ಕಾಮನೆಗಳು ಉಕ್ಕುವಂತೆಯೇ, ವರ್ಷಾಯುತುವಿನಲ್ಲಿ ಬಿರು
ಗಾಳಿಗೆ ಸಮುದ್ರವು ಮೊದಲೇ ಎತ್ತರವಾದ ತೆರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿತ್ತು,
ಈಗ ನದಿಗಳ ಸಂಯೋಗದಿಂದ ಅದು ಇನ್ನೂ ಕ್ಷುಬ್ಧ
ವಾಯಿತು. || ೧೪ || ತಮ್ಮ ಚಿತ್ತವನ್ನು ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಪಿಸಿದ
ಪುರುಷರಿಗೆ ಎಷ್ಟೇ ದುಃಖಗಳ ಹೊರಗಳೂ ಕೂಡ ಯಾವುದೇ
ವೈಫಲ್ಯವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡದಂತೆ, ಮುಸಲಿಧಾರ ಮಳೆಯು
ಅಥವಾ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದರೂ ವರ್ಷಾತಗಳಿಗೆ ಯಾವುದೇ ವೈಫಲ್ಯ
ಉಂಟಾಗುವುದಿಲ್ಲ. || ೧೫ || ಸತತವಾಗಿ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುವಿರುವ
ವೇದಗಳು ದ್ವಿಜರಿಗೆ ಕಾಲಾನುಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಮರಳು ಹೋಗುವಂತೆ,
ತುದ್ಧೇಂದ್ರಾರ ಪೀನವಾದ ಮಾರ್ಗಗಳು ಹುಟ್ಟಿದಂತೆ ತುಂಬಿ
ಕೊಂಡು ಅದನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದೇ ಕಷ್ಟವಾಯಿತು. || ೧೬ ||
ಚಂಚಲವಾದ ಅನುರಾಗವುಳ್ಳ ಕಾಮಿನಿಯು ಗುಣವಂತನಾದ
ಪುರುಷನ ಬಳಿಯಲ್ಲೂ ಸ್ಥಿರಭಾವದಿಂದ ಇದ್ದುಕೊಳ್ಳಿ, ಹಾಗೆಯೇ
ಲೋಕೋಪಕಾರಿಗಳಾದ ಮೇಘಗಳಲ್ಲಿ ಮಿಂಚುಗಳು ಸ್ಥಿರವಾಗಿ
ಇರುವುದಿಲ್ಲ. || ೧೭ || ತ್ರಿಗುಣಾತ್ಮಕವಾದ ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ
ನಿರ್ಗುಣನಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮನು ಬೆಳಗುವಂತೆ ಮೇಘಗಳ ಗುಡುಗು
ಸಿಡಿಲುಗಳಿಂದ ತುಂಬಿರುವ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಗುಣವಾದ
ನಾನಿಲ್ಲದ ಇಂದ್ರಧನುಸ್ಸು (ಕಾಮನಬಿಲ್ಲು) ಮೂಡಿ
ಬರುತ್ತದೆ. || ೧೮ || ಪುರುಷನಲ್ಲಿರುವ ಮೇಹಾತ್ಮತ್ವವಿರುವುದು
ಕೂಡಿದ ಅಹಂಕಾರವು ಅಕ್ಷವನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಡುವಂತೆ, ಚಂದ್ರನ
ದಿಳದಿಗಳಿಂದಲೇ ಪ್ರಕಾಶಗೊಂಡ ಮೇಘಗಳ ಅವರಣವಿಂದ
ಚಂದ್ರನು ಮರೆಯಾಗಿದ್ದಾನೆ. || ೧೯ || ತಾಪತಮಗಳಿಂದ
ಬೆಂದು ಪರಿತಪಿಸುವ ಗೃಹಸ್ಥರಮನೆಗೆ ಹಿರಿಯರು ಒಂವಾಗ
ಅವರಿಗೆ ಆಗುವ ಆನಂದೋತ್ಸವವಂತೆ, ಮೇಘಗಳ ಉಪಗಮನ
ದಿಂದ ನವಿಲುಗಳು ಕೇಕಹಾಕಿಕೊಂಡು ವೃತ್ತವಾದಂತೆ
ಆನಂದೋತ್ಸವವನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಿರುವವು. || ೨೦ || ಸಕಾಮ
ಭಾವದಿಂದ ತಮ್ಮ ಮೂರುವವರ ಉರವು ಮೊದಲಿಗೆ
ಕೃತವಾಗಿದ್ದರೂ, ಕಾಮನಾಪೂರ್ತಿ ಯಾವಾಗ ತೃಪ್ತ-ಪುಷ್ಪಲಾಗು
ವಂತೆ, ಗ್ರೀಷ್ಮದಲ್ಲಿ ಒಣಗಿ ಹೋಗಿದ್ದ ವೃಕ್ಷಗಳೂ ಈಗ ವರ್ಷಾ
ಯುತುವಿನಲ್ಲಿ ದೇರುಗಳಿಂದ ನೀರವುಂಡು ಸೊಂಪಾಗಿ ಚಿಗುರಿ
ಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. || ೨೧ || ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಅಹಿತವಾದ ಕಾರ್ಯಗಳು
ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರೂ ವಿಷಯೇ ಪುರುಷನು ಆ ಮನೆ
ಯನ್ನು ತೊರೆದು ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲವೋ ಹಾಗೆಯೇ, ಮಳೆ
ಸುರಿಯುವಿಕೆಯಿಂದ ಸರೋವರಗಳು ಕೊಚ್ಚಿಯಾಗಿದ್ದರೂ
ಸಾರಾಪಕ್ಷಿಗಳು ಅವನ್ನು ವರ್ಷಾಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗು
ವುದಿಲ್ಲ. || ೨೨ ||

ಜಲೌಘೈರ್ನಿರಭಿದ್ಯಂತ ಸೇತವೋ ವರ್ಷತೀಶ್ವರೇ |
ಖಾಖಂಡಿನಾಮಸದ್ವಾದೈರ್ವೇದಮಾರ್ಗಾಃ ಕಲೌ ಯಥಾ
|| ೨೩ ||

ವ್ಯಮುಂಚನ್ವಾಯುಭಿರ್ನುನ್ಮಾ ಭೂತೇಭ್ಯೋಽಥಾಮೃತಂ ಭಸಾಃ |
ಯಥಾಽಽಪಿಶೋ ವಿಶ್ವತಯಃ ಕಾಲೇ ಕಾಲೇ ದ್ವಿಜೇರಿತಾಃ
|| ೨೪ ||

ಏವಂ ವಸಂ ತದ್ವರ್ಷಿವ್ಯಂ ಪಶ್ಚುರ್ಜೂರಜಂಬುಮತ್ |
ಗೋಗೋಪಾಲೈರ್ವ್ಯತೋ ರಂತುಂ ಸಬಲಃ ಪ್ರಾವಿತದ್ಧರೀಃ
|| ೨೫ ||

ಭೇನವೋ ಮಂದಗಾಮಿನ್ಯ ಉಧೋಧಾರೇಣ ಭೂಯದಾ |
ಯಯುರ್ಭಗವತಾಽಽಹೂತಾ ದ್ರುತಂ ಪ್ರೀತ್ಯಾ ಸ್ತುತೃನೀಃ
|| ೨೬ ||

ವಸೌಕಸಃ ಪ್ರಮುದಿತಾ ವನರಾಜೀರ್ಮಥುಚ್ಯುತಃ |
ಜಲಧಾರಾ ಗಿರೇರ್ನಾದಾಸಾಸನ್ನಾ ದದೃಶೇ ಗುಹಾಃ
|| ೨೭ ||

ಕೃಚಿದ್ವನ್ಮಸ್ತಿಕ್ರೋಡೇ ಗುಹಾಯಾಂ ಚಾಭಿವರ್ಷತಿ |
ಸಿರ್ಮಿಶ್ಚ ಭಗವಾನ್ತ್ರೇಮೇ ಕಂದಮೂಲಫಲಾಶನಃ
|| ೨೮ ||

ದಧ್ಯೋದನಂ ಸಮಾನೀತಂ ಶಿಲಾಯಾಂ ಸಲಿಲಾಂತಿಕೇ |
ಸಂಭೋಜನೀಯೈರ್ಬುಭುಚೇ ಗೋಪೈಃ ಸಂಕರ್ಷಣಾನ್ಮುಖೈಃ
|| ೨೯ ||

ಶಾದ್ವಲೋಹರಿ ಸಂನಿಶ್ಯ ಚರ್ವತೋ ಮೀರಿತೇಕ್ಷಣಾನ್ |
ತೃಪ್ತಾನ್ಮೃಷಾಪ್ತಕರಾನ್ ಗಾಶ್ಚ ಸ್ತೋಧೋಭರತೃಮಾಃ
|| ೩೦ ||

ಪ್ರಾಪ್ತೃಪ್ರಿಯಂ ಚ ತಾಂ ನೀಕ್ಷ್ಯ ಸರ್ವಭೂತಮುದಾವಹಾಮ್ |
ಭಗವಾನ್ಮೂಢಯಾನ್ ಚಕ್ರೇ ಆತ್ಮಕಪ್ತುಶಬ್ಧಂಹಿತಾಮ್
|| ೩೧ ||

ಏವಂ ನಿವಸತೋಸ್ತಸ್ಮಿನ್ಮಾಮಕೇಶವಯೋರ್ವ್ರಜೇ |
ಕರತಮುಭವದ್ವೃಥಾ ಸ್ವಶ್ಯಾಮ್ವೃಷರುಷಾನಿಲಾ
|| ೩೨ ||

ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ನಾಸ್ತಿಕರ ಮಿಥ್ಯಾವಾದಗಳಿಂದ ವೈದಿಕಮತವು ಎಲ್ಲಿ ಮೀರುವಂತೆ, ವರ್ಷಕಾಲದಲ್ಲಿ ದೇವೇಂದ್ರನು ಸುರಿಸು ತ್ತಿರುವ ಮುಸಲಧಾರೆಯಂತಹ ಮಳೆಯ ನೀರಿನ ಪ್ರವಾಹ ದಿಂದ ಹಲವಾರು ಅಣೆಕಟ್ಟು ಸೇತುವೆಗಳೂ ಕೊಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತವೆ || ೨೩ || ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ಭಸಿಕರಾದ ವರು ಜನೋಪಯೋಗಿ ಕಲ್ಯಾಣ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುವಂತೆ, ವರ್ಷಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಾಯುವಿನ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ದಟ್ಟವಾದ ಮೇಘಗಳು ವ್ಯಾಸಗಳ ಹಿತದ ಸಲುವಾಗಿ ಅಮೃತಮಯವಾದ ನೀರನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತವೆ || ೨೪ ||

ವರ್ಷಾಮೃತವಿನಲ್ಲಿ ವೃಂದಾವನವು ಹೀಗೆ ಶೋಭಾಯ ಮಾನವಾಗಿದ್ದು ಪಶ್ಚವಾದ ಖರ್ಜೂರದಿಂದಲೂ, ನೇರಳೆಹಣ್ಣು ಗಳಿಂದಲೂ ಸಮೃದ್ಧವಾಗಿತ್ತು. ಅಂತಹ ಸುಂದರವಾದ ವನದಲ್ಲಿ ವಿಹರಿಸಲು ರಾಮ-ಶ್ಯಾಮರು ಗೊಲ್ಲಬಾಲಕರೊಡನೆ ಮತ್ತು ಗೋವುಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರು || ೨೫ || ಕೆಚ್ಚಲುಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಲು ತುಂಬಿ ಭಾರವಾದ್ದರಿಂದ ಹಸುಗಳು ನಿಧಾನವಾಗಿ ನಡೆದು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಅವುಗಳ ಹೆಸರಡಿದು ಕೂಗಿದಾಗ ಅವು ಪ್ರೇಮಪರವಶರಾಗಿ ಬೇಗ-ಬೇಗನೇ ಓಡ ತೊಡಗಿದ್ದವು. ಹೀಗೆ ಓಡುವಾಗ ಅವುಗಳ ಕೆಚ್ಚಲುಗಳಿಂದ ಹಾಲು ಧಾರಾಕಾರವಾಗಿ ಸುರಿಯುತ್ತಿತ್ತು || ೨೬ || ಆ ವೃಂದಾವನದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಅನಂದತುಂದಿಲರಾದ ವನವಾಸಿಗಳನ್ನು ಜೇನನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಪುಷ್ಪಗಳನ್ನು ಮೃತುಂದಿ ಭೋರ್ಗರೆಯುತ್ತಾ ಹುಯುತ್ತಿದ್ದ ಗಿರಿನದಿಗಳನ್ನು ಅವುಗಳ ಸಮೀಪದಲ್ಲೇ ಇದ್ದ ಗುಹೆಗಳನ್ನು ನೋಡಿದನು || ೨೭ || ಮಳೆಯು ಬಂದಾಗ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಮರದ ಪೊಟರಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಕೆಲವು ವೇಳೆ ಗುಹೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅಡಗಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಕೆಲವು ವೇಳೆ ಗಡ್ಡೆ ಗೊಳು-ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತಾ ಗೋಪಬಾಲಕರೊಂದಿಗೆ ಆಟ ವಾಡುತ್ತಿದ್ದನು || ೨೮ || ಕೆಲವು ವೇಳೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ನದಿಯ ತೀರದ ಬಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಬಲರಾಮನೊಡನೆಯೂ, ಗೋಪಬಾಲಕ ರೊಂದಿಗೂ ಕುಳಿತು ಮನೆಯಿಂದ ತಂದ ಮೊಸರನ್ನವನ್ನು ಮೆಲ್ಲು ತ್ತಿದ್ದನು || ೨೯ || ಆ ವರ್ಷಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎತ್ತುಗಳು, ಕರುಗಳು, ಕೆಚ್ಚಲಿನ ಭಾರದಿಂದ ದಗದಿದ್ದ ಹಸುಗಳು ಕೆಲಹೊತ್ತಿನವರೆಗೆ ಹುಲ್ಲು ಮೇಯುತ್ತಿದ್ದು ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬಿದ ಮೇಲೆ ಹುಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆಯೇ ಮಲಗಿ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಮೆಲಕುಹಾಕುತ್ತಿದ್ದವು. ಸಮಸ್ತ ವ್ಯಾಸಗಳೂ ಸುಖದಾಯಕವಾದ, ಅನಂದಪ್ರದವಾದ ಇಂತಹ ವರ್ಷಕಾಲದ ಸೊಬಗನ್ನು ತನ್ನ ಲೀಲಾವಿಲಾಸದಿಂದಲೇ ಪ್ರಾದುರ್ಭವಿಸಿದ್ದರೂ ಆ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ನೋಡಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಅತ್ಯಂತ ಪುಷ್ಕನಾದನು ಹಾಗೂ ಅವುಗಳನ್ನು ಬಹಳವಾಗಿ ಪ್ರಶಂಸೆ ಮಾಡಿದನು || ೩೦-೩೧ ||

ಹೀಗೆ ರಾಮ-ಕೇಶವರಿಬ್ಬರೂ ಮಹದಾನಂದದಿಂದ ವ್ರಜ ದಲ್ಲಿ ನಿವಾಸಮಾಡುತ್ತಿರಲಾಗಿ, ವರ್ಷಾಮೃತವು ಕಳೆದು ಶರದೃತು ಎನ ಆಗಮನಮಾಯಿತು. ಆಕಾಶವು ಮೋಡಗಳಲ್ಲದೆ ನಿರ್ಮಲ ಮಾಯಿತು. ವಾಯುವು ಮಂದ-ಮಂದವಾಗಿ ಬೀಸತೊಡಗಿತು || ೩೨ ||

ಶರದಾ ನೀರಜೋತ್ತತ್ತಾ ನೀರಾಣಿ ಪ್ರಕೃತಿಂ ಯಯುಃ |
ಭ್ರಷ್ಟಾಸಾಮಿವ ಚೇತಾಂಸಿ ಪುನರ್ಯೋಗನಿಶೇವಯಾ || ೩೩ ||

ಪೋಷೋಽಬ್ಧಂ ಭೂತಶಾಬಲ್ಯಂ ಭುವಃ ಪಂಕಮಪಾಂ ಮಲಮ್ |
ಶರಜ್ಜಹಾರಾಶ್ರಮಿಕಾಂ ಕೃಷ್ಣೇ ಭಕ್ತಿಯಥಾಶುಭಮ್ || ೩೪ ||

ಸರ್ವಸ್ಥಂ ಜಲದಾ ಹಿತ್ವಾ ವಿರೇಚುಃ ಶುಭ್ರವಚಗಮಃ |
ಯಥಾ ತ್ಯಕ್ತೈಷಾಣಾಃ ಶಾಂತಾ ಮುನಯೋ ಮುಕ್ತಕಲ್ಪಿಜಾಃ || ೩೫ ||

ಗಿರಯೋ ಮುಮುಚುಸ್ತೋಯಂ ಕ್ಷುಚಿನ್ ಮುಮುಚುಃ ಶಿವಮ್ |
ಯಥಾ ಜ್ಞಾನಾಮೃತಂ ಕಾಲೇ ಜ್ಞಾನಿನೋ ದದತೇ ಸ ವಾ || ೩೬ ||

ನೈವಾವಿದನ್ ಕ್ಷಯಮಾಣಂ ಜಲಂ ಗಾಢಜಲೇಚರಾಃ |
ಯಥಾಽಽಯುರಸ್ತಥಂ ಕ್ಷಯ್ತಿಂ ನರಾ ಮೂಢಾಃ ಕುಟುಂಬಿನಃ || ೩೭ ||

ಗಾಢವಾರಿಚರಾಸ್ತಾಪಮವಿಂದನ್ ಭರದರ್ಶಜಮ್ |
ಯಥಾ ಪರಿದ್ರಃ ಕೃಪಾಃ ಕುಟುಂಬವಿಚಿತೇಂದ್ರಿಯಃ || ೩೮ ||

ಶನೈಃ ಶನೈರ್ಜಯಃ ಪಂಕಂ ಸ್ಥಲಾನ್ಯಾಮಂ ಚ ವೀರುಧಃ |
ಯಥಾಹಂಮಮತಾಂ ಧೀರಾಃ ಶರೀರಾದಿಷ್ಟನಾತ್ಮನು || ೩೯ ||

ನಿಘ್ರಾಂಬುರಭೂತಕ್ಷುಣ್ಣಂ ಸಮುದ್ರಃ ಶರದಾಗಮೇ |
ಆತ್ಮನುಪರತೇ ಸಮ್ಯಜ್ಞಾನಿವೈ ಪರತಾಗಮಃ || ೪೦ ||

ಕೇದಾರೇಭೃಸ್ತಪೋಽಗೃಹ್ಣನ್ಯರ್ಪಣಾ ದೃಢಸೇತುಭಃ |
ಮಥಾ ಪ್ರಾಣೈಃ ಸ್ರವಜ್ಞಾನಂ ತನ್ನದೋಧೇನ ಯೋಗಿನಃ || ೪೧ ||

ಯೋಗಭ್ರಷ್ಟನಾದವನ ಚಿತ್ತವು ಪುನಃ ಯೋಗಾಭ್ಯಾಸಮಾಡು ವುದರಿಂದ ನಿರ್ಮಲವಾಗುವಂತೆ, ಸರೋವರಗಳಲ್ಲಿ ಪುನಃ ಕಮಲಗಳು ಆರಳಿ, ಜಲಾಶಯಗಳ ನೀರು ತನ್ನ ಸಹಜವಾದ ಸ್ವಚ್ಛತೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿತು. || ೩೩ || ಭಗವಂತನ ಅನನ್ಯ ಭಕ್ತಿಯು ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿ, ಗೃಹಸ್ಥ, ವಾನಪ್ರಸ್ಥ ಮತ್ತು ಸಂನ್ಯಾಸಿ ಇವರ ಎಲ್ಲರ ರೀತಿಯ ಕಷ್ಟ ಮತ್ತು ಅಶುಭಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿಬಿಡು ವಂತೆಯೇ, ಶರದ್ರತುವು ಆಕಾಶವನ್ನು ಮೋಡಗಳೆಂದರೂ, ವರ್ಷಾಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ಬೇವ-ಹುರುಗಳನ್ನು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಇರುವ ಕೆಸರನ್ನು ನೀರಿನ ಕೊಳೆಯನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿ ಬಿಟ್ಟಿತು. || ೩೪ || ಪುತ್ರೇಷಾಂ, ವಿಶ್ವೇಷಾಂ ಮತ್ತು ದಾರೇಷಾಂ ಗಳೆಂಬ ಈಷಾಣತ್ರಯಗಳನ್ನು ಪರಿತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿ ಕಾಮಕ್ಷೀಧಾದಿ ಗಳನ್ನು ದೂರೀಕರಿಸಿ ಪಾಪರಹಿತರಾಗಿ ಶುದ್ಧಾತ್ಮರಾದ ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನಿ ಗಳಂತೆ, ಮೋಡಗಳು ತಮ್ಮಲ್ಲಿದ್ದ ನೀರಲ್ಲವನ್ನೂ ವಾಸಮಾಡಿ ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ತೇಜಸ್ವಿನಿಂದ ಕಂಗೊಳಿಸಿವ್ವು. || ೩೫ || ಜ್ಞಾನಿ ಗಳಾದವರು ಜ್ಞಾನಾಮೃತವನ್ನು ಕೆಲವು ವೇಳೆ ಕೆಲವರಿಗೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸುವಂತೆ ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರಿಗೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸದೆಮ್ಮೂ ಇವು ವಂತೆ, ವರ್ಷಾಕಾಲದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿ ಹರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ನೀರಿನಿಗಿಂತ ಶರತ್ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಮೃತಪ್ರಾಯವಾದ ನೀರಿನಿಂದ ಕೂಡಿ ಹರಿಯುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಕೆಲವು ವೇಳೆ ಒತ್ತಿಹೀರಿಗೊತ್ತಿವ್ವು. || ೩೬ || ಕುಟುಂಬ ಪೋಷಕೆಯಲ್ಲೇ ಮೈಮದಕ ಮೂಢನಾದವು ತಮ್ಮ ಆಯುಷ್ಯ ಕ್ಷಣ-ಕ್ಷಣೇ ಕ್ಷೀಣವಾಗುತ್ತಿರುವವನ್ನೂ ತಿಳಿದುಕೊಂಡವು. ಅಂತೆಯೇ ಆಳವಿಲ್ಲದ ಜಲಾಶಯದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುವ ಜಲಚರಗಳು ಜಲಾಶಯದ ನೀರು ಏನೇ-ಏನೇ ಒತ್ತಿಹೀರಿಗೊ ತ್ತಿರುವುದನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. || ೩೭ || ಕಂದಿಯಿಗಳಿಗೆ ವಶವಾದ ಕೃಪಾ, ದರಿದ್ರನು ಕುಟುಂಬದ ಇನ್ನೂ ರೀತಿಯ ಶಾಪ ಗಳಿಂದ ಪರಿತಪಿಸುವಂತೆ, ಆಳವಿಲ್ಲದ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಜಲಚರಗಳು ಶರತ್ಕಾಲದ ಪ್ರವೀಣ ಸೂರ್ಯನ ಶಾಪದಿಂದ ಪರಿತಪಿಸತೊಡಗಿದವು. || ೩೮ || ವಿವೇಕ ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಭಿಕ್ಷುನು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಶರೀರವೇ ಮುಂತಾದ ಅನಾತ್ಮ ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿವ್ವ 'ನಾನು', 'ನನ್ನದು' ಎಂಬ ಅಹಂಕೆ, ಮಮತೆಗಳನ್ನು ತೊರೆದು ಮಂತ್ರ, ಶರತ್ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಯು ಕೆಸರನ್ನೂ ತೊರೆದು ವಿಷದಿ ಲಕೆಗಳು ಪರಿಪಕ್ವವಾಗುತ್ತವೆ. || ೩೯ || ಮುನ್ನೂ ನಿರಾಂಕಲ್ಪ ವಾದಾಗ ಅತ್ಯರಾಮನಾದ ಪರಮಜ್ಞಾನಿ ಕರ್ಮಕಾಂಡದ ಜಂಪಾಟದಿಂದ ದೂರವಾಗಿ ಶಾಂತನಾಗುವಂತೆ, ಶರತ್ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಮುದ್ರವು ಯಾವುದೇ ಕುಪ್ಪುಕೆಯೂ ಇಲ್ಲದೆ ಗಂಭೀರ ವಾಗಿಯೂ, ಶಾಂತವಾಗಿಯೂ, ಸ್ಥಿರವಾಯಿತು. || ೪೦ || ಯೋಗಿಗಳಾದವರು ಪ್ರತ್ಯಾಹಾರದ ಮೂಲಕ ಮನಸ್ಸು ಮತ್ತು ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ವಿಷಯಗಳಿಂದ ತಡೆದು ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ಜ್ಞಾನವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳುವರೋ, ಹಾಗೆಯೇ ರೈತರು ಶರತ್ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗದ್ದೆಗಳಿಗೆ ಬಿಲವಾದ ಬದುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಸೋರಿಹೋಗುವ ನೀರನ್ನು ತಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. || ೪೧ ||

ಶರಣಾರ್ಥಾಂಶುಸಾಂಖ್ಯಾಪಾಸ್ತೂತ್ರಾ ನಾನುಡುಪೋಽಹಮ್ |
ದೇಹಾಭಿಮಾನುಂ ದೋಧೋ ಮುಖಂದೋ ವ್ರಜಯೋಷಿತಾಮ್ |

|| ೪೨ ||

ಖಮತೋಭತ ನಿರ್ಮೇಘಂ ಶರದ್ವಿಮಲತಾರಕಮ್ |
ಸತ್ತ್ವಯುಕ್ತಂ ಯಥಾ ಚಿತ್ತಂ ಶಬ್ದಬ್ರಹ್ಮಾರ್ಥವರ್ಶನಮ್ |

|| ೪೩ ||

ಅಖಂಡಮಂಡಲೋ ವೈದ್ಮಿ ರರಾಜೋಡುಗಣೈಃ ಶತೀ |
ಯಥಾ ಯದುಪತಿಃ ಕೃಷ್ಣೋ ವೃಷ್ಟಿಚಕ್ರಾವೃತೋ ಭುವಿ |

|| ೪೪ ||

ಅಶ್ವಿನ್ಯ ಸಮತೀತೋಜ್ವಂ ಪ್ರಸೂನವನಮಾರುತಮ್ |
ಜನಾಸ್ತಾಪಂ ಜಹುಗೋಪ್ಯೋ ನ ಕೃಷ್ಣಹೃತಚೀತಸಃ |

|| ೪೫ ||

ಗಾಘೋ ಮೃಗಾಃ ಖಗಾ ನಾರ್ಯಃ ಪುಷ್ಪಿಣ್ಃ ಶರದಾಭವನ್ |
ಅನ್ವಿಯಮಾನಾಃ ಸ್ವಪ್ನಪ್ತಃ ಭಲ್ಯೋಶಕ್ತಿಯಾ ಇವ |

|| ೪೬ ||

ಉದಹೃಷ್ಯನ್ತಾರಿಜಾನಿ ಸೂರ್ಯೋತ್ಥಾನೇ ಕುಮುದಿಸ್ತಾ |
ರಾಜ್ಞಾತು ನಿರ್ಭಯಾ ಲೋಕಾ ಯಥಾ ಜ್ಯೋಸ್ವಿನಾ ನೃಪ |

|| ೪೭ ||

ಪುರಗ್ರಾಮೇಶ್ವಾಗ್ರಯಣೈರೈಂದ್ರಿಯೈಶ್ಚ ಮಹೋತ್ಪನ್ನೈಃ |
ಬಭೌ ಭೂಃ ಪಕ್ಷುಷ್ಕಾಢ್ಯಾ ಕಲಾಭ್ಯಾಂ ನಿತರಾಂ ಪರೇ |

|| ೪೮ ||

ಜಗಜ್ಜುನಿಸ್ತಪಸ್ವಾತಾ ನಿರ್ಗಮ್ಯಾರ್ಥಾನ್ವಪೇದಿರೇ |
ವರ್ಷರುದ್ಧಾ ಯಥಾ ಸಿದ್ಧಾ ಸ್ವಕಿಂಡಾನ್ವಾಲ ಆಗತೇ |

|| ೪೯ ||

ದೇಹಾಭಿಮಾನದಿಂದ ಉಂಟಾದ ಅಜ್ಞಾನವನ್ನು ಜ್ಞಾನವು
ಹೋಗಲಾಡಿಸುವಂತೆಯೂ, ಗೋಚರ ವಿರಹಪಾವವನ್ನು
ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವಂತೆಯೂ, ಶರತ್ಕಾಲದ ಸೂರ್ಯನ
ಪ್ರಖರ ಕಿರಣಗಳಿಂದ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಉಂಟಾದ ಶಾಪವನ್ನು
ಶರತ್ಕಲ್ಪದನು ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ವರಿಹರಿಸುತ್ತಾನೆ || ೪೨ || ವೇದಗಳ
ಅರ್ಥವನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತಿಳಿದಿರುವ ಸತ್ತ್ವಗುಣಿಯ ಚಿತ್ತವು ಅತ್ಯಂತ
ಪೋಷಾಯಮಾನವಾಗಿರುವಂತೆ, ಶರದೃತುವಿನ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ
ಮೇಘರಹಿತವಾದ ನಿರ್ಮಲ ಆಕಾಶವು ತಾರೆಗಳ ಜ್ಯೋತಿಗಳಿಂದ
ಬೆಳಗುತ್ತಿರುತ್ತದೆ || ೪೩ || ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ | ಭೂಮಂಡಲದಲ್ಲಿ
ಯದುವಂತೀಯರಲ್ಲಿ ಯದುವತಿ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು
ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವಂತೆಯೂ, ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ತಾರೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ
ಚಂದ್ರನು ಶೋಭಿಸಿಡಗಿದನು || ೪೪ || ಎಕುತವಾದ ವನ
ಕುಸುಮಗಳನ್ನು ಆಲಂಗಿಸಿಕೊಂಡು ಮಲ್ಲ-ಮಲ್ಲನೇ ಮತ್ತು
ಸಮತೀತೋಜ್ವವಾಗಿ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದ ಮಾರುತವು ಸಮಸ್ತ ಜನರ
ತಾಪವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುತ್ತಿತ್ತು, ಗೋಚರ ವಿರಹಪಾವವನ್ನು
ಮಾತ್ರ ಪರಿಹರಿಸಲು ಸಮರ್ಥವಾಗಲಿಲ್ಲ, ಅವರ ಮನಸ್ಸುಗಳನ್ನು
ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೇ ಅಪಹರಿಸಿ ಬಿಟ್ಟದ್ದನು || ೪೫ || ಸಮರ್ಥರಾದ
ಪರಿಂದ ಮಾಡಲ್ಪಡುವ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಫಲಗಳು ಅನುಸರಿಸುವ
ವಂತೆ, ಶರತ್ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹುಮಗಳೂ, ಬಿಂಕೆಗಳೂ, ಪಕ್ಷಿಗಳೂ,
ಹೆಂಗಳೂ, ಖುಶುಮತಿಯರೂ-ಸಂಹಾನೋತ್ಪತ್ತಿಯ ಕಾಮನೆ
ಯಿಂದ ಕೂಡಿ ಹೋರಿಗಳನ್ನು ಗಂಡುಪಕ್ಷಿಗಳನ್ನು ಗಂಡಸರನ್ನೂ
ಅನುಸರಿಸಿದವು || ೪೬ || ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ | ರಾಜನ ಶುಭಾಗಮನ
ದಿಂದ ಕೆಳರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದವರೆಲ್ಲರೂ ನಿರ್ಭಯರಾಗು
ವಂತೆಯೂ, ಸೂರ್ಯೋದಯದಿಂದ ಕೆನ್ನೆದಿಲೆಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು
ಉಳಿದ ಕುಮಲವೇ ಮುಂತಾದ ಪುಷ್ಪಗಳು ವಿಕಾಸವಾಗು
ತ್ತವೆ || ೪೭ || ಶರತ್ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ-ದೊಡ್ಡ ಪಕ್ಷುಗಳಲ್ಲಿಯೂ,
ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಆಗ್ರಾಯಣವೂ (ನವಾಸ್ತಪ್ರಾತನ), ಇಂದ್ರನ
ಸಂಬಂಧವಾದ ಉತ್ಸವಗಳು ನಡೆಯ ತೊಡಗಿದವು, ಮಾಗಿನಿಂತ
ಬೆಳಗಳಿಂದ ಭೂಮಿಯು ಸಂಪನ್ನವಾಗಿತ್ತು ಮತ್ತು ಭಗವಾನ್
ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಹಾಗೂ ಒಲರಾಮನ ಉಪಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಭೂಮಂಡಲವು
ಅತ್ಯಂತ ಶೋಭಿಸ ತೊಡಗಿತು || ೪೮ || ಸಾಧಕರು ತಮ್ಮ ಯೋಗ
ಸಾಧನೆಗಳಿಂದ ಕಾರಾಸುಕ್ತಮವಾಗಿ ದಿವ್ಯಶರೀರಗಳನ್ನು ಪಡೆದು
ಗೊಳ್ಳುವಂತೆ, ವರ್ಷಾಕಾಲದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದ
ವೃಕ್ಷರು, ರಾಜರು, ಸಂನ್ಯಾಸಿಗಳು ಮತ್ತು ಸ್ನಾತಕರು ಶರತ್ಕಾಲವು
ಪ್ರಾರಂಭ ವಾಗುತ್ತಲೇ ಸ್ವಚ್ಛಿಯಿಂದ ತಮ್ಮ-ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ
ತೊಡಗಿದರು || ೪೯ ||

ಇಪ್ಪತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿಯಿತು || ೨೦ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತೇ ಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪಾರಮಹಂಸ್ಯಾಂ ಸಂಹಿತಾಯಾಂ ದಶಮ ಸ್ಕಂಧೇ ಪೂರ್ವಾರ್ಧೇ
ಪ್ರಾಪ್ಯ ಚ ಶರದ್ಧರ್ಷಣಂ ನಾಮ ವಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ || ೨೦ ||

ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ವೇಣುಗೀತೆ

ಶ್ರೀಕುಳ ಉವಾಚ

ಇತ್ಥಂ ಶರತ್ ಚೈವಲಂ ಪದ್ಮಾಕವಸುಗಂಧಿನಾ |
ನೈವಿಶದ್ವಾಯುನಾ ವಾತಂ ಸಗೋಗೋಪಾಲಕೋಽಚ್ಚುತಃ
|| ೧ ||

ಕುಸುಮಿತವನರಾಜಶುಷ್ಕಿಚ್ಚಂಗ-

ದ್ವಿಜಕುಲಘುಷ್ಪರಸರಿಸ್ತೋದ್ರಮ್ |

ಮಧುಪತಿರವಗಾಙ್ಗ ಚಾರಯನ್ಯಾಃ

ಸಹಸತುಪಾಲಬಲಶ್ಚಕೂಟ ವೇಣುಮ್ || ೨ ||

ತದ್ವಜಸ್ವಿಯ ಆಶ್ರುತ್ಯ ವೇಣುಗೀತಂ ಸ್ಮರೋದಯಮ್ |

ಕಾಶ್ಚಿತ್ತರೋಕ್ಷಂ ಕೃಷ್ಣಸ್ತ ಸ್ವಸುಖೇಭ್ಯೋಽನ್ವವರ್ಣಯನ್

|| ೩ ||

ತದ್ವರ್ಣಯಿತುಮಾರಬ್ಧಾಃ ಸ್ಮರಂತ್ಯಃ ಕೃಷ್ಣಚೇಷ್ಟಿತಮ್ |

ನಾಶಕನ್ತರವೇಗೇನ ವಿಕ್ರಿಪ್ತಮನುಜೋ ನೃಪಃ

|| ೪ ||

ಶ್ರೀಕುಸುಮಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಪರಿಣಿತನೇ! ಶರತ್ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆ ವೃಂದಾವನವು ಬಹಳ ಸುಂದರವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ನೀರು ನಿರ್ಮಲವಾಗಿತ್ತು ಹಾಗೂ ಜಲಾಶಯಗಳಲ್ಲಿ ಅರಳಿದ ಕಮಲಗಳ ಸುಗಂಧವನ್ನು ಹೊತ್ತು ಮಂದಾನಿಲವು ಬೀಸುತ್ತಿತ್ತು. ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಗೋವುಗಳ ಮತ್ತು ಗೋಪಾಲ ಬಾಲಕರೊಂದಿಗೆ ಆ ವನವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು. || ೧ || ಸುಂದರವಾದ ಮತ್ತು ಸುಗಂಧಯುಕ್ತವಾದ ಪುಷ್ಪಗಳಿಂದ ಸಮಲಂಕಿತವಾಗಿರ್ದ ವೃಕ್ಷಗಳ ಸಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ದುಂಬಿಗಳು ಝೇಂಕರಿಸುತ್ತಾ ಮಧುಪಾನಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಸರೋವರಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ನದಿಯ ತೀರಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಪರ್ವತದ ತಪ್ಪಲುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಾಕಾ ವಿಧವಾದ ಪಕ್ಷಿಗಳು ಕುಳಿತು ಕಲಕಲ ನಿಸಾದ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಮಧುಪತಿಯಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಬಲರಾಮನೊಡನೆ ಮತ್ತು ಗೋಲ್ಡ ಬಾಲಕರೊಂದಿಗೆ ವೃಂದಾವನವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಹುಡುಗರನ್ನು ಮೇಯಿಸುತ್ತಾ ತನ್ನ ಕೊಳಲನ್ನು ಕರ್ಣಾನಂದಕವಾಗಿ ನುಡಿಸಿಕೊಡಗಿದನು. || ೨ || ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಆ ವೇಣುಗೀತನ್ನು ಭಾವಂತನು ಎಷಯದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಭಾವವನ್ನು ಅವನನ್ನು ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡು ಆಕಾಂಕ್ಷೆಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುವುದಾಗಿತ್ತು. (ಅವನು ಕೇಳಿ ಗೋಲ್ಡಿಯರ ಹೃದಯಗಳು ಪ್ರೇಮದಿಂದ ತುಂಬಿ ಹೋದುವು). ಅವರು ಎಕಾಂತದಲ್ಲಿ ಕಲಿತು ಸಖಿಯರೊಂದಿಗೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ರೂಪ, ಗುಣ ಮತ್ತು ವೇಣುಗೀತದ ಮಾಧುರ್ಯ, ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿಕೊಡಗಿದರು. || ೩ || ವ್ರಜದ ಗೋಲ್ಡಿಯರು ವೇಣುಗೀತದ ಮಾಧುರ್ಯವನ್ನು ವರ್ಣಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುತ್ತಿದ್ದುಪಂತೆಯೇ ಅವರಿಗೆ ಕೊಳಲನ್ನು ನುಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಸ್ವರಣೆಯುಂಟಾಗಿ ಅವನ ಕೆಂಪು, ಕುಡಿನೋಟ, ಸುಂದರವಾದ ಹುಬ್ಬುಗಳು, ಅವನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಬೆಳಗುತ್ತಿದ್ದ ಮುಂಗುರಿ-ಗುಂಗುರಿ ಕೊದಲು, ಮುಗುಳ್ಳಗೆ - ಇವೆಲ್ಲವೂ ಅವರ ಸ್ತುತಿಪಥದಲ್ಲಿ ಸುಳಿದು ಜಗದಾನಂದಕಂದನನ್ನು ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡು ಕಾತರವು ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ಅವರ ಮನಸ್ಸೆಲ್ಲವೂ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಲ್ಲಿಯೇ ಸೇರಿ ಪೋಗಿದ್ದಿತು. ವೇಣುಗಾನ ಮಾಧುರ್ಯದ ವರ್ಣನೆಯಲ್ಲಿ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಆಸಮರ್ಥರಾದರು. ಕೃಷ್ಣ ಪ್ರೇಮಿಗಳಾದ ಗೋಲ್ಡಿಯರು ವ್ರಜದಲ್ಲೇ ಇದ್ದುಕೊಂಡು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಚಿತ್ರವನ್ನು ತಮ್ಮ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ನೋಡತೊಡಗಿದರು. || ೪ || ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಗೋಲ್ಡಬಾಲಕರೊಂದಿಗೆ ವೃಂದಾವನವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಅವನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಮಯೂರ ಒಟ್ಟುಳಿವೆ. ಕಿವಿಗಳು ಕರ್ಣಾಕಾರ ಪುಷ್ಪಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತವಾಗಿದ್ದವು. ಹೊಂಬಣ್ಣದ ಕೀಕಾಂಬರವನ್ನು ಉಟ್ಟಿರುವನು. ಅವನ ಕುತ್ತಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಐದು ಪ್ರಕಾರದ ಸುಗಂಧಿತ ಪುಷ್ಪಗಳಿಂದ ಪೋಷಿಸಿದ ವೈಜಯಂತೀ ಮಾಲೆಯಿದೆ. ಸುಂದರವಾದ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ನಾಟಕವಾಡಲು

ಒರ್ಹಾಪೀಡಂ ನಟವದವಪುಃ ಕರ್ಣಯೋಃ ಕರ್ಣತಾರಂ
ಬಿಭ್ರದ್ವಾಃ ಕನಕಕಪಿತಂ ವೃಜಯಂತೀಂ ಚ ಮೂಲಾಮ್ |

ರಂಧ್ರಾನ್ಯೋರಧರಾಧಯಾ ಪೂರಯನ್ಮೋಹವೃಂದೈ-
ವೃಂದಾರಣ್ಯಂ ಸ್ವಪದರಮಣಂ ಪ್ರಾವಿಶದ್ಗೀತಕೀರ್ತಿಃ
|| ೨ ||

ಇತಿ ವೇಣುರವಂ ರಾಜಸ್ವರ್ಗಭೂತಮನೋಹರಮ್ |
ಪ್ರತ್ಯಾ ಪ್ರದಕ್ಷಿಮುಃ ಸರ್ವಾ ವರ್ಣಯಂತ್ಯೋಽಭಿರೇಭರೇ
|| ೩ ||

ಗೋಷ್ಠ ಉಚುಃ

ಅಕ್ಷಣ್ಣಾಂ ಫಲಮಿವಂ ನ ಪರಂ ವಿದಾಮಃ
ಸಖ್ಯಃ ಪಶೂನನುವಿನೇಶಯತೋರ್ವಯಸ್ಕೈಃ |

ವಕ್ತೃ ಪ್ರಚೀತ ಸುಪಂಚೋರನುವೇಣು ಜುಷ್ಠ
ಯೈರ್ವಾ ನಪೀತಮನುರಕ್ತಕೋಕ್ತಮೋಕ್ಷಮ್ || ೨ ||

ಚೂತಪ್ರಬಾಲಬರ್ಹಸ್ತಬಕೋಕ್ತಲಾಙ್ಕ-
ಮೂಲಾನುಪ್ಪಕ್ಪರಿಧಾನವಿಚಿತ್ರವೇಷಿ |

ಮಧ್ಯೇ ವಿರೇಜತುರಲಂ ಪಶುಪಾಲಗೋಷ್ಠಾಂ
ರಂಗೀ ಯಥಾ ನಟವತ್ ಕೃಚ ಗಾಯಮಾನೌ || ೪ ||

ಗೋಷ್ಠಃ ಕಿಮಾಚರದಯಂ ಕುಶಲಂ ಸ್ವ ವೇಣು-
ರ್ಧಾಮೋದರಾಧರಾಧಾಮಪಿ ಗೋಪಿಕಾನಾಮ್ |

ಭಂಕ್ತೇ ಸ್ವಯಂ ಯದವತಿಪ್ಪರಂ ಪ್ರದೀನೋ
ಪ್ರಪ್ತಪ್ರೋಽಪು ಮುಮುಕ್ಷುಃಪ್ರೋ ಯಥಾಽಯೋಃ || ೬ ||

ಸಿದ್ಧನಾದ ನಟನಂತೆ ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಕೊಳಲಿನ ರಂಧ್ರಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ
ಅಧರಾಮೃತವನ್ನು ತುಂಬುತ್ತಿರುವನು. ಅವನ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು
ಹಾಡುತ್ತಾ ಗೋಪಬಾಲಕರು ಹಿಂದೆ-ಹಿಂದೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.
ಹೀಗೆ ವೈಕುಂಠಕ್ಕೆಂತಲೂ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ವೃಂದಾವನವನ್ನು ತನ್ನ
ಚರಣಮಲಗಳ ಚಿಕ್ಕೆಯಿಂದ ಮುತ್ತಿಟ್ಟು ರಮಣೀಯವ
ನ್ನಾಗಿಸುತ್ತಾ ಮುನ್ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. || ೨ || ಪರೀಕ್ಷಿತನ | ಈ
ಮುರರಿಯ ದನಿಯು ಜಡ-ಚೇತನ ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಚಿತ್ತವನ್ನು
ಅಪಹರಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಗೋಪಿಯರು ಅದನ್ನು ಕೇಳಿದರು ಹಾಗೂ ಕೇಳಿ
ಅದನ್ನು ವೇಷ ಸತೊಡಗಿದರು. ವರ್ಣನೆ ಮಾಡುತ್ತಾ-ಮಾಡುತ್ತಾ
ಅವರು ತನ್ನಯ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ವಾದ್ವಿದ್ಯದ ಅನುಭವವನ್ನು
ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಆಲಿಂಗಿಸಿಕೊಂಡರು. || ೩ ||

ಗೋಪಿಯರು ಪರಸ್ಪರ ಅಡಿಕೊಳ್ಳುವರು - ಓರ್ವ
ಗೋಪಿಯು ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ - ಸಖಿಯರೇ ! ತ್ಯಾಮಸುಂದರ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ
ಮತ್ತು ಗೌರಸುಂದರ ಬಲರಾಮನು ಗೊಲ್ಲಬಾಲಕರೊಂದಿಗೆ
ಹಸುಗಳನ್ನು ಆಟಗೊಂಡು ವ್ರಜದಿಂದ ವೃಂದಾವನಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು
ವಾಗ ವ್ರಜಕ್ಕೆ ಬರುವಾಗ ಕೊಳಲಿನಿಂದ ಸಮಲಂಕೃತವಾದ ಅವರ
ಮುದ್ದು ಮುಖದಿಂದ ಮತ್ತು ಪ್ರೇಮಾಪೂರ್ಣವಾದ ಒರನೊಳು
ದಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿರುವಾಗ ನಾವು ಅದರ ಆ ಮಧುರ
ಮುಖಾರವಿಂದದ ಸವಿಯನ್ನು ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದಲೇ ಪಾನಮಾಡು
ತ್ತೇವಲ್ಲ ! ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಪಡೆದ ಬೇವರ, ಕಣ್ಣುಗಳ ಸಫಲತೆ
ಇದೇಯಲ್ಲವೇ ? ಇದರಿಂದ ಬೇರೆಯಾದ ಪ್ರಯೋಜನ
ಯಾವುದಿದೆ ? || ೨ || ಮತ್ತೊಬ್ಬಳು ಹೇಳಿದಳು - ಎಲೈ
ಸಖಿಯೇ ! ತ್ಯಾಮಸುಂದರನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಪೀತಾಂಬರವನ್ನು
ಗೌರಾಂಗವಾದ ಬಲರಾಮನು ವೀಲಾಂಬರವನ್ನು ಧರಿಸಿ
ಕೊಂಡು, ವೃಂದಾವನದಲ್ಲಿ ಇವರು ಮಾಡಿನ ಎಳೆಚಿಗುರು
ನುಲುಗಿರಿ, ಹೂವುಗಳ ಗೊಂಚಲು, ನೈದಿಲೆ-ತಾವರಗಳ ಹಾರ
ಗಳು ಇವುಗಳಿಂದ ಸುಗಂಧಗೊಂಡು ವಿಚಿತ್ರವಾದ ವೇಷಗಳನ್ನು
ಧರಿಸಿ ಗೋಪಾಲರ ನಡುವೆ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಾ ರಂಗ
ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ನಟಿಸುವ ಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ ನಟರಂತೆಯೇ ವಿರಾಜಿಸು
ತ್ತಾರೆ. || ೪ || ಇನ್ನೊಬ್ಬಳು ಹೇಳಿದಳು - ಎಲೈ ಗೋಪಿಯರೇ !
ಈ ಕೊಳಲಿನ ಭಾಗ್ಯವನ್ನಾದರೂ ನೋಡಿರಿ. ವೇಣುವು ಪುರುಷ
ಜಾತಿಯದು. ಅದರೂ ಅದು ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಎಂತಹ ಪುಣ್ಯ
ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ತಮ್ಮನ್ನು ಆಡರಿಸಿದೆಯೋ ! ನಮಗೆ ಮಾತ್ರವೇ
ಮಿಡಲೆಂದು ಭಾವಿಸಲಾಗಿದ್ದ ಮಾಧವನ ಅಧರಾಮೃತವನ್ನು
ನಮಗೆ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಉಳಿಯದಂತೆ ಪಾನಮಾಡಿರುತ್ತಿದ್ದಲ್ಲ !
ಈ ವೇಣುವನ್ನು ಬಿಳಿ ಪೋಷಿಸಿದ ಸರೋವರಗಳು, ಎಳಸಿತವಾದ
ಕಮಲಗಳ ಮೂಲಕ ತಮಗಾದ ರೋಮಾಂಕನವನ್ನು ವೃಕ್ಷ
ಪಡಿಸುತ್ತಿವೆ. ತಮ್ಮ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಭಗವದ್ವರು ಹುಟ್ಟಿದರೆ ಅನಂದಿಸು
ವಂತೆ ಬಿದಿರುಮೇಳಿಗಳು ತಮ್ಮ ವಂಶಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ವೇಣುವು
ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಅಧರಾಮೃತವನ್ನು ಪಾನಮಾಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಪೋಡಿ
ಹಿರಿ-ಹಿರಿ ಹಿಗ್ಗಿ ಅನಂದಾಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸುಲಿಸುತ್ತಿರುವವು. || ೬ ||

ವೃಂದಾವನಂ ಸಖ ಭುವೋ ವಿತನೋತಿ ಕೀರ್ತಿಂ
ಯದ್ವೇವಕೀಸುತಪದಾಂಬುಜಲಬ್ಧಲಕ್ಷ್ಮೀ |

ಗೋವಿಂದ ವೇಣುಮನು ಮತ್ತಮಯೂರಸ್ಥಂ
ಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯಾದ್ರಿಸಾಸ್ತಪರತಾಸ್ಯಸಮಸ್ತಸ್ತಮ್ || ೧೦ ||

ಧನ್ಯಾಃ ಸ್ಮ ಮೂಢಮತಯೋಽಪಿ ಹರಿಣ್ಯ ನಿತಾ
ಯಾ ಸಂದನಂದನಮುಪಾತ್ತವಿಚಿತ್ರವೇಷಮ್ |

ಅರ್ಕ್ಯಾ ವೇಣುರಸತಂ ಸಹಕೃಷ್ಣಸಾರಾಃ
ಪೂಜಾಂ ದಧುರ್ವಿರಚಿತಾಂ ಪ್ರಣಯಾವರೋಕ್ತೈಃ || ೧೧ ||

ಕೃಷ್ಣಂ ನಿರೀಕ್ಷ್ಯ ವನಿತೋತ್ಸವರೂಪಹೀಲಂ
ಶ್ರುತ್ವಾ ಚ ತತ್ಕೃತವೇಣುವಿಚಿತ್ರಗೀತಮ್ |

ವೇವೋ ವಿಮಾನಗತಯಃ ಸ್ವರನುನ್ನಸಾರಾಃ
ಭ್ರತೃತ್ವಸೂತಕಬರಾ ಮುಮುಷುರ್ವಿನೀವ್ಯಃ || ೧೨ ||

ಗಾವತ್ಯ ಕೃಷ್ಣಮುಖನಿರ್ಗತವೇಣುಗೀತ-
ಪೀಯೂಷಮುತ್ಪತ್ತಿಕರ್ಣಾಪುಟೈಃ ಪಿಬಂತ್ಯಃ |

ಪಾವಾಃ ಸ್ವತಸ್ತನಪಯಃಕವಲಾಃ ಸ್ವ ತಸ್ಥು-
ಗೋವಿಂದಮಾತ್ಮನಿ ದೃಶಾಮೃಕರಾಃ ಸ್ವ ಶಂತ್ಯಃ || ೧೩ ||

ಮತ್ತೊಬ್ಬರು ಹೇಳುವಳು - ಓ ಸಖಿಯರೇ ! ಈ ವೃಂದಾವನವು ಯಶೋದಾನಂದನ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಚರಣಕಮಲಗಳ ಚಿಹ್ನೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ಈ ಭೂಲೋಕದ ಕೀರ್ತಿಯು ವೈಕುಂಠದವರೆಗೂ ಹರಡಿದೆ. ಸಖೀ ! ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಮುನಿಜರನ್ನು ವಿಮೋಹಗೊಳಿಸುವ ಮುರಲಿಯನ್ನು ನುಡಿಸುವಾಗ ನವಿಲುಗಳು ಮದವೇರಿ ನರ್ತಿ ಸಜೋಡಗುವವು. ಇದನ್ನು ನೋಡಿದೊಡನೆ ಪರ್ವತದ ತಪ್ಪಲುಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವ ಪಶು-ಪಕ್ಷಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ಮೇಯುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಶಾಂತವಾಗಿ ನಿಂತು ಬಿಡುವುವು. ಗೆಳತಿಯರೇ ! ಪ್ರಾಣವೆಲ್ಲಭಸಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ವಿಚಿತ್ರವಾದ ವೇಷವನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಂಡು ಕೊಳಲನ್ನು ನುಡಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುತ್ತಲೇ ಮಂದಮತಿಗಳಾಗಿದ್ದರೂ ಹೆಣ್ಣು ಜಂಕೆಗಳು ಮುರಳಿಯ ನಾದವನ್ನು ಕೇಳಿ ಪತಿಗಳಾದ ಕೃಷ್ಣಹಾರ ಮೃಗಗಳೊಂದಿಗೆ ನಂದನಂದನನ ಒಳಗೆ ಹೋಗಿ ಕಮಲದಂತೆ ವಿಶಾಲವಾದ ಮುತ್ತು ಚುಚಲವಾದ ಕಣ್ಣುಗಳ ಅವಲೋಕನದಿಂದಲೇ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತವೆ. ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೂ ಈ ಜಂಕೆಗಳ ಜೀವನವೇ ಧನ್ಯವಲ್ಲವೇ ! || ೧೦-೧೧ || ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ಹೇಳಿದಳು ಸಖಿಯರೇ ! ಜಂಕೆಗಳ ಮಾತಾದರೂ ಹಾಗಿರಲಿ. ಅತ್ತನೋಡಿ ! ವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವ ಅಪ್ಸರೆಯರು - ಕಾಮಿನಿಯರ ಕಣ್ಣಿನಗಳನ್ನು ಸೂರೆಗೊಳ್ಳುವ ಸೌಂದರ್ಯದಿಂದಲೂ, ಸೌಶೀಲ್ಯದಿಂದಲೂ ಕೂಡಿದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ನೋಡಿ, ವೇಣುವಿನಿಂದ ಅವನು ನುಡಿಸುವ ಸುಮಧುರ ಸಂಗೀತವನ್ನು ಕೇಳಿ, ಕಾಮಾವೇಶದಿಂದ ಧೈರ್ಯಗುಂದಿ ತುರುಟುಗಳಿಂದ ಹೂವಿನ ಮಾಲೆಗಳು ಜಾರುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಉಟ್ಟುಸೀರೆಗಳು ಸಡಿಲವಾಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಅರಿಯದೆ ವಿಮೋಹಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. || ೧೨ || ಮಗದೊಬ್ಬಳು ಹೇಳಿದಳು - ಗೆಳತಿಯರೇ ! ಅಪ್ಸರೆಯರ ವಿಷಯವನ್ನು ಏನು ಹೇಳುವಿರಿ ? ಮಾತಿಲ್ಲದ ಗೋವುಗಳ ವರ್ತನೆಯನ್ನಾದರೂ ನೋಡಿರಲ್ಲ ! ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಮುಖಾರವಿಂದದಿಂದ ಹೊರಟ ವೇಣು ಗಾನ ಸುಧೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದೊಡನೆಯೇ ನಮ್ಮ ಗೋವುಗಳು ತಮ್ಮೆರಡು ಕಿವಿಗಳನ್ನು ನಿಮಿರಿಸಿಕೊಂಡು, ಕಿವಿಗಳನ್ನೇ ಬೊಗರೆಗಳನ್ನಾಗಿಸಿ ಕೊಂಡು ಗಾನಾಮೃತ ಸುಧೆಯನ್ನು ಹೀರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ತಮ್ಮ ಕಣ್ಣುಗಳ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಶ್ಯಾಮಸುಂದರನನ್ನು ಹೃದಯದಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಆಲಿಂಗಿಸುತ್ತಾ ಅನಂದಬಾಷ್ಪಗಳನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತವೆ. ಹಸುಗಳ ಮೇಲೆಯುಣ್ಣುತ್ತಿರುವ ಎಳೆಗರುಗಳೂ ಕೂಡ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ವೇಣು ಗಾನವನ್ನು ಕೇಳಿ ಬಾಯಲ್ಲಿರುವ ನೊರೆಹಾಲನ್ನು ಗುಟುಕಿಸದೆ ಸ್ವಬ್ಧವಾಗಿ ನಿಂತುಬಿಡುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳ ಸೌಭಾಗ್ಯವು ಎಂತಹದು ! || ೧೩ || ಮತ್ತೊಬ್ಬಳು ಹೇಳಿದಳು - ಸಖಿಯರೇ ! ಹಸುಗಳು-ಕರುಗಳಾದರೂ ನಮ್ಮ ಮನೆಯವೇ ಆಗಿವೆ, ಅವರ ಮಾತನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡಿ. ಆದರೆ ವೃಂದಾವನದಲ್ಲಿರುವ ಪಕ್ಷಿಗಳನ್ನು ನೋಡಿದಿ ನಿಜಹೇಳಬೇಕಾದರೆ ಅವು ಪಕ್ಷಿಗಳಲ್ಲ, ಪಕ್ಷಿಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಋಷಿ-ಮುನಿಗಳೇ ಅಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಸುಂದರವಾದ ಚಿಗುರೆಲೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ವೃಕ್ಷಗಳ ರೆಂಬೆಗಳ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು - ವೃಂದಾವನದಲ್ಲಿ ಕೊಳಲನ್ನುನುಡಿಸಿಕೊಂಡು ಆಟವಾಡುವ ಸೌಂದರ್ಯದ ವಿನಿಯಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನೇ ಎವೆಯಿಕ್ಕದೆ

ಪ್ರಾಯೋ ಒತಾಯ ವಿಹಗಾ ನುನಯೋ ವನೇಽಸ್ಮಿನ್
ಕೃಷ್ಣೇಕ್ಷಿತಂ ತದುದಿತಂ ಕಲವೇಣುಗೀತಮ್ |

ಅನುತ್ಯ ಯೇ ದ್ರುಮಭುಜಾನುಚರಪ್ರವಾಲಾನ್
ಶೃಣ್ವಾತ್ಯ ಮೀಲಿತದೃಶೋ ವಿಗತಾಸ್ತವಾಚಃ || ೧೪ ||

ನದ್ವೈದಾ ತದುಪಧಾಯಿ ಮುಕುಂದಗೀತ-
ಮಾವರ್ತಲಕ್ಷಿತಮನೋಭವಭಗವೇಗಾಃ |

ಅಲಿಂಗಸ್ಥಗಿತಮೂರ್ಮಿಭುಜ್ಯಮುರಾರೇ-
ಗೃಹ್ಣಂತಿ ಪಾದಯುಗಲಂ ಕಮಲೋಪಹಾರಾಃ || ೧೫ ||

ವೃಷ್ಟಾಽಽತಃ ಪ್ರಜಪತಿಸ್ತುತ ರಾಮಗೋಪೈಃ
ಸಂಚಾರಯಂತಮನು ವೇಣುಮುದೀರಯಂತಮ್ |

ಪ್ರೇಮಪ್ರವೃದ್ಧ ಉದಿತಃ ಕುಸುಮಾವಲೀಭಃ
ಸಖ್ಯುರ್ವ್ಯಥಾ ಸ್ಥಪುಪುಷಾಂಬುಜ ಆತಪತ್ರಮ್ || ೧೬ ||

ನೋಡುತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ಅವು ಮುನಿಗಳೇ ಆಗಿರುವುದರಿಂದ ಬೇರೆ ಯಾವುದೇ ವಿಧವಾದ ಶ್ಲಾಘನು ಕೇಳದೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಸುಮಧುರವಾದ ವಾಣಿಯನ್ನು ತಿಳುವಿನ ಮೋಹಕವಾದ ವೇಣುಗಾನವನ್ನು ಮಾತ್ರವೇ ಕೇಳುತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ಇಂತಹ ಪಕ್ಷಿಗಳಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನರಾದವರು ಬೇರೆ ಯಾರಿದ್ದಾರೆ ? || ೧೪ ||

ಮತ್ತೊಬ್ಬರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಎಲೈ ಸುನಯರೇ ! ಇಪ್ಪರವರೆಗೆ ನೀವೆಲ್ಲ ಗೋವುಗಳು, ಪಕ್ಷಿಗಳು, ಇವರ ಕುಂತು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರುವುದಿಲ್ಲ ಅವುಗಳಾದರೂ ಬೇತನವಾಗಿವೆ. ಈ ಜಡವಾದ ನದಿಗಳನ್ನಾದರೂ ನೋಡಿ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಸುಲಗಳ ನೆಪದಿಂದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಸೇರಬೇಕೆಂಬ ತೀವ್ರವಾದ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಿವೆ. ಆದರಿಂದಲೇ ಪ್ರವಾಹದ ವೇಗವೂ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ. ಇವುಗಳೂ ಕೂಡ ಪ್ರೇಮಸ್ವರೂಪನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ವೇಣುಗಾನವನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿರುವುವು. ನೋಡಿ ! ನೋಡಿ ! ಇವುಗಳು ತಮ್ಮ ಶರಂಗಗಳೆಂಬ ಕೈಗಳಿಂದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಪಾದಾರವಿಂದಗಳಿಗೆ ಕಮಲದ ಪುಷ್ಪಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸುತ್ತಾ ಆತನ ಚರಣಕಮಲಗಳನ್ನೇ ಆಲಿಂಗಿಸಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿವೆ. || ೧೫ || ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಗೋಪಿಕೆಯು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಸುನಯರೇ ! ಈ ನದಿಗಳು ನಮ್ಮದೇ ಭೂಮಿಯು, ನಮ್ಮ ವೃಂದಾವನದೇ ಮಧುಗಳಾಗಿವೆ. ಅವುಗೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಮೇಲೆ ಪ್ರೇಮವಿರುವುದು ಸಹಜವೇ ; ಆದರೆ ಈ ಮೋಡಗಳನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ನೋಡಿರಲ್ಲ. ಕೃಷ್ಣ-ಬಲರಾಮರುಗೋಪಾಲಕರೊಡನೆ ಬಿಲಿನಲ್ಲಿ ಹಸುಗಳನ್ನು ಮೇಯಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು, ಹೃದಯಾನಂದಕರವಾಗಿ ಕೊಳಲು ನುಡಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕೇಳಿ, ಮೋಡಗಳ ಹೃದಯವು ಪ್ರೇಮರಸದಿಂದ ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಮೇಘಕ್ಕಾಮನಾದುದರಿಂದ ತಮ್ಮ ಅಸ್ತಮಿಷ್ಠನಂದೇ ಭಾವಿಸಿರುವ ಮೇಘಗಳು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಮತ್ತು ಅವನ ಪರಿವಾರದ ಮೇಲೆ ಹರಡಿಕೊಂಡು ಅವರ ಪಾವನನ್ನು ನಿರ್ದಾಸಿಸುತ್ತವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಮೇಲೆ ತುಂತುರುಗಳ ರೂಪವಾದ ಬಿಳಿಯ ಹೂವುಗಳನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತಾ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಿರುವೆಯೆ ಎಂಬಂತಿದೆ. || ೧೬ ||

ಮತ್ತೊಬ್ಬರು ಹೇಳಿದಳು - ಗೆಳತಿಯರೇ ! ಈ ವೃಂದಾವನದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವ ಬೇಡತಿಯರೂ ಕೃತಕೃತ್ಯರಾಗಿರುವರೆಂದು ನಾನು ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ. ನಮ್ಮ ಪ್ರಿಯತಮನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ ಈ ಬೇಡತಿಯರಿಗೂ ಅವನೊಡನೆ ಸೇರಬೇಕೆಂಬ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಯುಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಅವರು ಕಾಮಜ್ವರದಿಂದ ಒಡಿತ ರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಆದರಿಂದ ಪಾರುಗಳು ಅವರು ಕಂಡುಕೊಂಡ ಉಪಾಯವನ್ನು ಹೇಳುವೆನು, ಕೇಳಿ. ತಮ್ಮ ಇನಿಯನ ಪ್ರೇಮಿಯರು ತಮ್ಮ ವ್ಯಕ್ತಿಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ತ್ರೀಕುಂತುಮದಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಕ್ಷೇತಗಳನ್ನಾಡುವಾಗ ವೃಕ್ಷಸ್ಥಳದ ತ್ರೀಕುಂತುಮವು ನಮ್ಮ ಇನಿಯನ ಚರಣಾರವಿಂದಗಳಿಗೆ ಅಂಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡ ತ್ರೀಕುಂತುಮವು ನಮ್ಮ ಕೃಷ್ಣನು ವೃಂದಾವನದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವಾಗ ಗುಣಿತುಲಿನ ಮೇಲೆ

ಪೂರ್ಣಾಃ ಪುರಿಂಧ್ರ ಉದುಗಾಯಪದಾಬ್ಜರಾಗ-
ಶ್ರೀಕುಂಕುಮೇನ ದಯಿತಾಸ್ತನಮಂಡಿತೇನ |

ತದ್ವರ್ತನಸ್ಮರರುಜಸ್ವಣರೂಪಿತೇನ
ಲಿಂಪಂತ್ಯ ಅನನಕುಚೇಪು ಜಹುಸ್ತದಾಧಿಮ್ || ೧೭ ||

ಹಂತಾಯಮದ್ವಿರಬಲಾ ಹರಿದಾಸವರ್ಯೋಃ
ಯದ್ರಾಮಕೃಷ್ಣಚರಣಸ್ತುತ್ ಪ್ರಮೋದಃ |

ದೂಸಂತನೋಽಸಹಗೋಗೋಷ್ಠಿಯೋರ್ಯುತ್
ಪಾನೀಯಸೂಯವಸಕಂದರಕಂದಮೂಲ್ಯಃ || ೧೮ ||

ಗಾ ಗೋಪಕೈರನುವನಂ ನಯತೋರುದಾರ-
ವೇಣುಸ್ತನ್ಯಃ ಕಲಪದ್ವಸ್ತನುಭೃತ್ ಸಖಃ |

ಅಸ್ತಂದನಂ ಗತಿಮತಾಂ ಪುಲಕಸ್ತರೂಪಾಂ
ನಿಯೋಗಪಾಶಕೃತಲಕ್ಷಣಯೋರ್ವಿಚಿತ್ರಮ್ || ೧೯ ||

ಏದಂವಿಧಾ ಭಗವತೋ ಯಾ
ಪ್ರದಾವನಚಾರಿಣಃ |
ವರ್ಣಯಂತೋ ಮಿಥೋ ಗೋಪ್ಯಃ
ಕ್ರೀಡಾಸ್ತನ್ಮಯತಾಂ ಯಯುಃ || ೨೦ ||

ಅಂಟಿಕೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಹುಡುಕಿ ಈ ಬೇಡತಿ
ಯರು ವವಿತ್ರವಾದ ಆ ಕ್ರೀಡುಂಕುಮವನ್ನು ತಮ್ಮ ಹೆಣೆಗೂ
ಮತ್ತು ಕುಚಗಳಿಗೂ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಕಾಮಜ್ವರವನ್ನು ನಿವಾರಣೆ
ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ || ೧೭ || ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ಹೇಳುವಳು - ಓ
ಸಖಿಯರೇ! ಈ ಗೋವರ್ಧನ ಪರ್ವತವು ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತಲೂ
ಮಿಗಿಲಾಗಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಸೇವೆ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ಈ ಪರ್ವತವು
ಭಗವಂತನ ಭಕ್ತರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಭಕ್ತನೆಂದೇ ನಾನು ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ.
ನಮ್ಮ ಪ್ರಾಣವಲ್ಲಭನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಮತ್ತು ನಯನಾಭಿದಾಮ
ಬಲರಾಮನ ಪಾದಾರ್ಪದಿಂದ ಇದು ಮಹದಾನಂದವನ್ನು
ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದೆ. ಆನಂದದಿಂದ ಪುಳಿತವಾದ ಈ ಗಿರಿಯು
ರಾಮ-ಕೃಷ್ಣರಿಗೂ, ಗೋ-ಗೋಪಾಲಕರಿಗೂ ಸದಾಕಾಲ ಸತ್ಕಾರ
ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಸ್ನಾನ-ಪಾನಾದಿಗಳಿಗೆ ಗಿರಿನದಿಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಲ
ವಾದ ನೀರನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಹಸುಗಳಿಗೆ ಮೇಯಲು
ಹುಚ್ಚ-ಹಸಿರು ಹುಲ್ಲನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ರಾಮ-ಕೃಷ್ಣರು ಮತ್ತು
ಗೋಪಾಲಕರು ವಿಶ್ವಮುಖತೋಳು ಸುಂದರವಾದ ಗುಹೆಗಳನ್ನು
ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಅಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಕಂದ-ಮೂಲ-ಫಲಗಳನ್ನು
ಯಥೇಚ್ಛನಾಗಿ ಅರ್ಪಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಗೋವರ್ಧನ ಪರ್ವತದಂತೆ
ಕ್ರೀಹರಿಗೆ ನಿರಂತರ ಸತ್ಕಾರಮಾಡುವವರು ಬೇರೆಯಾರಿದ್ದಾರೆ ?
ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೂ ಈ ಗೋವರ್ಧನಗಿರಿಯೇ ಪರಮ ಧನ್ಯ
ವಾದುದು. || ೧೮ || ಮತ್ತೊಬ್ಬರು ಹೇಳಿದಳು - ಸಖಿಯರೇ!
ನಾನು ಮತ್ತೊಂದು ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಹೇಳುವೆನು,
ಲಾಲಿಸಿರಿ. ರಾಮ-ಕೃಷ್ಣರು ಕುಟು ಹಸುಗಳನ್ನು ಎತ್ತುಗಳನ್ನು
ಕಟ್ಟಾಕುಳುವದಕ್ಕಾಗಿ ಹುರಿಹಗ್ಗಗಳ ಸಿಂಬೆಯನ್ನು ತಲೆಯ
ಮೇಲೂ, ಹೆಗಲಮೇಲೂ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಗೊಲ್ಲರೊಡನೆ ಹಸು
ಗಳನ್ನು ಮೇಯಿಸುತ್ತಾ ಕೊಳಲು ನುಡಿಸುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ.
ಇವರ ಕರ್ಣಾನಂದಕರವಾದ ವೇಣುಗಾನವನ್ನು ಕೇಳಿ
ಮೊಡನೆಯೇ ಜಂಗಮಗಳು (ಹಸುಗಳು) ಸ್ವಾವರಗಳಾಗುತ್ತವೆ;
ಸ್ವಭಾವಾಗಿ ನಿಂತುಬಿಡುತ್ತವೆ. ಸ್ವಾವರ ಜಂಗಮಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಸ್ವಾವರ
ಗಳಾದ ಗಿಡ-ಮರ-ಒಳ್ಳೆಗಳು ಪುಷ್ಪೋದ್ಭವಾದಿಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ
ವೇಣುಗಾನದ ಆಸ್ವಾದನೆಯಿಂದ ಪುಳಿತವಾಗುವುದನ್ನು ವ್ಯಕ್ತ
ಪಡಿಸುತ್ತವೆ. || ೧೯ ||

ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ವೃಂದಾವನ ವಿಹಾರಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಇಂತಹ
ಒಂದಲ್ಲ ಅನೇಕ ಲೀಲೆಗಳಿವೆ. ಗೋಪಿಯರು ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಪರಸ್ಪರ
ರವನ್ನು ವರ್ಣಿಸುತ್ತಾ ತನ್ನಯರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಭಗವಂತನ ಲೀಲೆಗಳು
|| ೨೦ || ಅವರ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಸುರಣಿಸೊಳ್ಳತೊಡಗುತ್ತವೆ. || ೨೦ ||

ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿಯಿತು || ೨೦ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ರಾಗವತೇ ದಶಾಪ್ರದಾಣೇ ಪಾರಮಹಂಸ್ಯಾಂ ಸಂಹಿತಾಯಾಂ ದಶಮ ಸ್ಕಂಧೇ ಪೂರ್ವಾರ್ಧೇ
ವೇಣುಗೀತಂ ನಾಮೈಕವಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ || ೨೦ ||

ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಚೀರಹರಣ

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಉವಾಚ

ಹೇಮಂತೇ ಪ್ರಥಮೇ ಮಾಸಿ ನಂದವ್ಯಜಕುಮಾರಿಕಾಃ |
ಚೀರುರ್ಹವಿಷ್ಣುಂ ಭುಂಜಾನಾಃ ಕಾತ್ಯಾಯಿನ್ಯರ್ಚನವ್ರತಮ್ || ೧ ||

ಆಪ್ತತ್ಯಾಂಭು ಕಾಲಿಂದ್ಯಾ ಜಲಾಯೇ ಚೋದಿತೇಽರುಣೇ |
ಕೃತ್ಯಾ ಪ್ರತಿಕ್ರತಿಂ ದೇವೀಮಾನರ್ಚುರ್ವೃಷಪ ಸೈಕೇಮ್ || ೨ ||

ಗಂಧೈರ್ಮೂರ್ತ್ಯೈಃ ಸುರಭಿರ್ಭಲಿಭಿರ್ಧೂಪದೀಪಕೈಃ |
ಉಚ್ಚಾವಾಚೈಶ್ಚೋಪಹಾರೈಃ ಪ್ರವಾಲಫಲಕಂದುಚೈಃ || ೩ ||

ಕಾತ್ಯಾಯಿನಿ ಮಹಾಮಾಯೇ ಮಹಾಯೋಗಿನೈರಧೀಶ್ವರ |
ನಂದಗೋಪಕುತಂ ದೇವಿ ಪತಿಂ ಮೇ ಕುರು ತೇ ನಮಃ |
ಇತಿ ಮಂತ್ರಂ ಜಪನ್ ತ್ಯಕ್ತಾಃ ಪೂಜಾಂ ಚಕ್ರುಃ ಕುಮಾರಿಕಾಃ || ೪ ||

ದಿವಂ ಮಾಸಂ ವ್ರತಂ ಚೀರುಃ ಕುಮಾರಯಃ ಕೃಷ್ಣಚೇತಸಃ |
ಭದ್ರಕಾಲೀಂ ಸಮಾನರ್ಚುರ್ಭೂಯಾನ್ಮಂದಮತಃ ಪತಿಃ || ೫ ||

ಉಪಾಸ್ಮುತ್ಯಾಯ ಗೋತ್ಯೈಃ ಸ್ವೈರನ್ನೋನ್ಯಾಬದ್ಧಬಾಹವಃ |
ಕೃಷ್ಣಮುಚ್ಚೈರ್ಜಗುರ್ಯೋತ್ಯಃ ಕಾಲಿಂದ್ಯಾಂ ಸ್ನಾತುಮನ್ವ್ರತಮ್ || ೬ ||

ನದ್ಯಾಂ ಕದಾಚಿದಾಗತ್ಯ ತೀರೇ ನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ ಪೂರ್ವಮ್ |
ವಾಸಾಂಸಿ ಕೃಷ್ಣಂ ಗಾಯಂತ್ಯೋ ವಿಜಹ್ಮುಃ ಸಲಿಲೇ ಮುದಾ || ೭ ||

ಭಗವಾಂಸ್ತದಭಿಪ್ರೇತ್ಯ ಕೃಷ್ಣೋ ಯೋಗೇಶ್ವರೇಶ್ವರಃ |
ವಯಸ್ಮೈರಾವೃತ್ತಸ್ತತ್ರ ಗತ್ಸ್ತತ್ಕರ್ಮಸಿದ್ಧಯೇ || ೮ ||

ತಾಸಾಂ ವಾಸಾಂಸ್ಯುಪಾದಾಯ ನೀಪಮಾರುಹ್ಯ ಸತ್ತರಃ |
ಹಸದ್ಭಿಃ ಪ್ರಹಸನ್ವಾರೈಃ ಪರಿಹಾಸಮುವಾಚ ಹ || ೯ ||

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಮಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಎಲೈ ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ ! ಈಗ ಹೇಮಂತ ಯುತುವು ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಇದರ ಮೊದಲ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ - ಮಾರ್ಗಶಿರ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ನಂದಗೋಪನ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಕುಮಾರಿಯರು ಕಾತ್ಯಾಯಿನೀದೇವಿಯ ಪೂಜೆ ಯನ್ನು ಮತ್ತು ವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡತೊಡಗಿದರು. ವ್ರತದ ನಿಯಮ ದಂತೆ ಅವರು ಹವಿಷ್ಯಾನ್ನದನ್ನೇ ಊಟ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. || ೧ || ಮಹಾರಾಜ ! ಆ ಕನ್ನೆಯರು ಅರುಣೋದಯವಾಗುತ್ತಲೇ ಯಮುನಾ ನದಿಯ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ, ತೀರದಲ್ಲಿರುವ ಮರಳಿನಿಂದಲೇ ಕಾತ್ಯಾಯಿನಿಯ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು, ಸುಗಂಧಿತವಾದ ಗಂಧ, ಪುಷ್ಪಗಳಿಂದಲೂ, ಹಾರಗಳಿಂದಲೂ, ಬಗೆ ಬಗೆಯ ನೈವೇದ್ಯಗಳಿಂದಲೂ ಧೂಪ-ದೀಪ ಮುಂತಾದ ಸ್ನಾ ದೋದ್ದ ಪೂಜಾಸಾಮಗ್ರಿಗಳಿಂದಲೂ, ಚಿಗುರಲೆಗಳಿಂದಲೂ, ಅಕ್ಷತೆ ಗಳಿಂದಲೂ ದೇವಿಯ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. || ೨-೩ || "ಹೇ ಕಾತ್ಯಾಯಿನಿ ಮಹಾಮಾಯಾ ದೇವಿಯೇ ! ಮಹಾ ಯೋಗಿನಿಯೇ ! ಸಮಸ್ತರಿಗೂ ವಿಶಮಾತ್ರ ಸ್ವಾಮಿನಿಯೇ ! ನಂದಗೋಪನ ಮಗನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ನಮಗೆ ಪತಿಯಾಗುವಂತೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸು. ನಿನ್ನ ಪಾದಾರವಿಂದಗಳಲ್ಲಿ ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇವೆ"- ಎಂಬ ಈ ಮಹಾಮಂತ್ರವನ್ನು ಎಲ್ಲ ಕುಮಾರಿಯರೂ ಜಪಿಸುತ್ತಾ ದೇವಿಯ ಆರಾಧನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. || ೪ || ಹೀಗೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ನಲ್ಲಿಯೇ ನೆಟ್ಟು ಹೋಗಿದ್ದ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳ ಆ ಕುಮಾರಿಯರು ಒಂದು ತಿಂಗಳಕಾಲ ದೈತಾನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡುತ್ತಾ ನಂದಗೋಪನ ಮಗನೇ ತಮಗೆ ಪತಿಯಾಗಬೇಕೆಂದು ಭದ್ರಕಾಲಿಯನ್ನು ಪ್ರದ್ವೆಯಿಂದ ಪೂಜಿಸಿದರು. || ೫ || ಆ ಕನ್ನೆಯರು ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಉಪಕಾಲ ದಲ್ಲೇ ಎದ್ದು ಒಬ್ಬರು ಮತ್ತೊಬ್ಬರ ಪೆರದಡಿದು ಕೂಗಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಪರಸ್ಪರ ಕೈ-ಕೈಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ರೀಲೆಗಳನ್ನು ಅವನ ನಾಮಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಾ ಯಮುನಾ ಜಲದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಲು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. || ೬ ||

ಒಂದು ದಿನ ಕುಮಾರಿಯರೆಲ್ಲರೂ ಪ್ರತಿದಿನದಂತೆ ಯಮುನಾ ತೀರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ತಮ್ಮ-ತಮ್ಮ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿಟ್ಟು ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಗುಣಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಾ ಆನಂದವಾಗಿ ಜಲಕ್ರೀಡೆಯಾಡ ತೊಡಗಿದರು. || ೭ || ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ ! ಯೋಗೇಶ್ವರರಿಗೂ ಈಶ್ವರನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಗೋಪಕನ್ನೆಯರ ಆಶಯವು ತಿಳಿದು ಹೋಯಿತು. ಅವನು ಅವರ ಆಶಯವನ್ನು ಪೂರೈಸಿಕೊಡುವ ಸಲುವಾಗಿ ತನ್ನ ಗೆಳೆಯರಾದ ಗೋಪಬಾಲಕರೊಡನೆ ಸಮಾವೃತನಾಗಿ ಆ ಕುಮಾರಿ ಯರ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಸ್ಥಳಗೊಳಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಯಮುನಾನದಿಯ ತೀರಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದನು. || ೮ || ಅವನು ಆ ಗೋಪಿಯರ ಎಲ್ಲ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಲಗುಬಗೆಯಿಂದ ಒಂದು ಕದಂಬ ವೃಕ್ಷವನ್ನು ಹತ್ತಿ ಕುಳಿತನು. ಜೊತೆಗಿನ ಗೋಪಬಾಲಕರೆಲ್ಲರೂ ಕಿಲ-ಕಿಲನೆ ನಗತೊಡಗಿದರು. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಅವರೊಂದಿಗೆ ನಗುತ್ತಾ ಗೋಪಕುಮಾರಿಯರಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. || ೯ ||

ಅತ್ರಾಗತ್ಯಾಬಲಾಃ ಕಾಮಂ ಸ್ಥಂ ಸ್ಥಂ ವಾಃ ಪ್ರಗೃಹ್ಯತಾಮ್ |
ಸತ್ಯಂ ಬ್ರವಾಣಿ ನೋ ನರ್ಮ ಯದ್ಯಾಯಂ ಪ್ರತರ್ಹಿತಾಃ || ೧೦ ||

ನ ಮಯೋದಿತಪೂರ್ವಂ ವಾ ಅನ್ಯತಂ ತದಿಮೇ ವಿರುಃ |
ಏಕೈಕತಃ ಪ್ರತೀಚ್ಛಂತು ಸತ್ಯಪೋತ ಸುಮಧ್ಯಮಾಃ || ೧೧ ||

ಹೃತ್ ಹೃತ್ ಕ್ಷೀಲಿತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಗೋಷ್ಠಃ ಪ್ರೇಮಪರಿಷ್ಕೃತಾಃ |
ಪ್ರೀಡಿತಾಃ ಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯ ಚಾನ್ಯೋನ್ಯಂ ಚಾತಹಾಸಾ ನ ನಿಯಮಯುಃ || ೧೨ ||

ಏವಂ ಬ್ರುವತಿ ಗೋವಿಂದೇ ನರ್ಮಣಾಽಽಕ್ಲಿಪ್ತಚೇತಸಃ |
ಅಕಂಠಮಗ್ನಾಃ ಶೀತೋದೇ ವೇವಮಾನಾಸ್ತಮಬ್ರುವನ್ || ೧೩ ||

ಮಾನಯಂ ಘೋಃ ಕೃಧಾಸ್ತಾಂ ತು
ನಂದಗೋಪಸುತಂ ಪ್ರಿಯಮ್ |
ಚಾನೀಮೋಽಂಗ ವ್ರಜಶ್ಲಾಘ್ಯಂ
ದೇಹಿ ವಾಸಾಂಸಿ ವೇಷಿತಾಃ || ೧೪ ||

ಶ್ಯಾಮಸುಂದರ ತೇ ದಾಸ್ಯಃ ಕರವಾಮ ತಪೋದಿತಮ್ |
ದೇಹಿ ವಾಸಾಂಸಿ ಧರ್ಮಜ್ಞ ನೋ ಚೇದ್ರಾಜ್ಞೇ ಬ್ರವಾಮಹೇ || ೧೫ ||

ಶ್ರೀಭಗವಾನುವಾಚ

ಭವತ್ಯೋ ಯದಿ ಮೇ ದಾಸ್ಯೋ ಮಯೋಕ್ತಂ ವಾ ಕರಿಷ್ಯಥ |
ಅತ್ರಾಗತ್ಯ ಸ್ವವಾಸಾಂಸಿ ಪ್ರತೀಚ್ಛಂತು ಕುಚ್ಛುತಾಃ || ೧೬ ||

ತತೋ ಜಲಾಶಯಾತ್ಸರ್ವಾ ದಾರಿಕಾಃ ಶೀತವೇಷಿತಾಃ |
ಪಾಣಭ್ಯಾಂ ಯೋನಿಮಾಚ್ಛಾದ್ಯ ಪ್ತೋತ್ತೇರುಃ ಶೀತರ್ಹಿತಾಃ || ೧೭ ||

ಭಗವಾನಾಹ ತಾ ವೀಕ್ಷ್ಯ ಕುದೃಭಾವಪ್ರಸಾದಿತಃ |
ದ್ವಂಧೇ ನಿಧಾಯ ವಾಸಾಂಸಿ ಪ್ರೀತಃ ಪ್ರೋವಾಚ ಸ್ನಿಹಿತಮ್ || ೧೮ ||

ಎಲೈ ಕುಮಾರಿಯರೇ! ನಿಮಗೆ ನಿಮ್ಮ ವಸ್ತ್ರಗಳು ಬೇಕಿದ್ದರೆ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿರಿ. ನಾನು ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ನಿಜವನ್ನೇ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಪರಿಹಾಸ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಅಲ್ಲ ನಿವೇಲ್ಲರೂ ವ್ರತಾನುಷ್ಠಾನದಿಂದ ದುರ್ಬಲೆಯರಾಗಿರುವಿರಿ. 1. ೧೦ || ನಾನು ಎಂದೂ ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಲಿಲ್ಲ - ಇದನ್ನು ನನ್ನ ಮಿತ್ರರಾದ ಈ ಗೋಪಾಲಕರು ಬಲ್ಲರು. ಸುಂದರಿಯರೇ! ನೀವು ಒಬ್ಬರು ಎರಡರೇ ಬೇರೆ-ಬೇರೆಯಾಗಿ ಬಂದು ನಿಮ್ಮ-ನಿಮ್ಮ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಕೊಂಡುಹೋಗಿರಿ. ಇಲ್ಲವೇ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಬಂದು ಕೊಂಡೊಯ್ಯಿರಿ. ನನಗೆ ಇದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಅಭ್ಯಂತರವೂ ಇಲ್ಲ. ೧೧ || ಭಗವಂತನ ಈ ಪರಿಹಾಸ್ಯದ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಗೋಪಿಕೆಯರ ಹೃದಯ ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಕುಂಬಹೋಯಿತು. ಅವರು ಸ್ವಲ್ಪ ನಾಚಿ ಕೊಂಡು ಪರಸ್ಪರ ನೋಡಿಕೊಂಡು ಮುಗುಳ್ಳುಗುತ್ತಿದ್ದರು. ನೀರಿ ನಿಂದ ಹೊರಗೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ೧೨ || ಭಗವಂತನು ಪರಿಹಾಸ್ಯದ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದಾಗ ಅವನ ವಿನೋದದಿಂದ ಕುಮಾರಿಯರ ಚಿತ್ತವೂ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅವನಡೆಗೆ ಸೆಳೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಅವರು ಕತ್ತಿನವರೆಗೆ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ನಿಂತಿದ್ದರು. ಅವರ ಶರೀರಗಳು ಚಳಿಯಿಂದ ಗಡ-ಗಡನೆ ನಡುಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಅವರು ಕೃಷ್ಣನಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಕೊಡಗಿದರು. ೧೩ || ಸಮಸ್ತರಿಗೂ ಪ್ರಿಯನಾದ ಓ ಕೃಷ್ಣನೇ! ಇಂತಹ ಅನ್ಯಾಯವನ್ನು ನೀನು ಮಾಡಬಾರದು. ನೀನು ನಂದರಾಜನ ಮುದ್ದು ಮಗನೆಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಬಲ್ಲೆವು. ಸಮಸ್ತ ವ್ರಜವಾಸಿಗಳಿಂದ ಶ್ಲಾಘಿಸಲ್ಪಡುವವನೆಂಬುದನ್ನೂ ನಾವು ಬಲ್ಲೆವು. ಆದುದರಿಂದ ನಮಗೂ ಪ್ರಿಯತಮನಾಗಿರುವೆ. ನೋಡು ನಾವು ಚಳಿಯಿಂದ ನಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ನೀನು ನಮ್ಮ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಬಿಡು. ೧೪ || ಪ್ರಿಯ ಶ್ಯಾಮಸುಂದರನೇ! ನಾವು ನಿನ್ನ ದಾಸಿಯರಾಗಿದ್ದೇವೆ. ನೀನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಮಾಡಲು ಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದೇವೆ. ನೀನಾದರೂ ಧರ್ಮದ ಮರ್ಮವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿಯುತ್ತಿರುವೆ. ನಮಗೆ ಕಷ್ಟಕೊಡಬೇಡ. ನಮ್ಮ ಬಟ್ಟೆ ನಮಗೆ ಕೊಟ್ಟುಬಿಡು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಾವು ಹೋಗಿ ನಂದರಾಜನಿಗೆ ಹೇಳಬಹುದು. ೧೫ ||

ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಹೇಳಿದನು - ಶುಭ್ರವಾದ ಮಂದ ಹೂವುಳ್ಳ ಕುಮಾರಿಯರೇ! ನನಗೆ ದಾಸಿಯರಾಗಲು ನೀವು ಸಿದ್ಧರಿದ್ದರೆ ನಾನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಮಾಡಿರಿ. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ನಿಮ್ಮ-ನಿಮ್ಮ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿರಿ. ೧೬ || ಪರಿಣಿತ್ಯನೇ! ಆ ಕುಮಾರಿಯರು ಚಳಿಯಿಂದ ನಡುಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಭಗವಂತನ ಇಂತಹ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವರ ತಮ್ಮ ಎರಡೂ ಕೈಗಳಿಂದ ಗುಪ್ತಾಂಗಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಮುಮುಕ್ಷೆಯಿಂದ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಆಗ ಚಳಿಯು ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ತುಂಬಾ ಬಾಧಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ೧೭ || ಅವರ ಈ ಶುದ್ಧವಾದಿಂದ ಭಗವಂತನು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಸನ್ನನಾದನು. ತನ್ನ ಒಳಗೆ ಒಂದ ಅವರನ್ನು ನೋಡಿ ಅವನು ಗೋಪಿಯರ ಬಡ್ತಿಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಹೆಗಲಮೇಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮುಗುಳ್ಳುಗುತ್ತಾ ಹೇಳಿದನು. ೧೮ ||

ಯೂಯಂ ವಿವಾಹಾ ಯದಪೋ ದೃತವ್ಯತಾ
ವ್ಯಗಾಹತೃತ್ತದು ದೇವಹೇಲಸಮ್ |
ಬಧ್ವಾಂಜಲಿಂ ಮೂರ್ಧ್ವಪನುಕ್ತಯೀಂಽಹುಃ
ಕೃತ್ವಾ ನಮೋಽರೋ ದಾನಂ ಪ್ರಗೃಹ್ಯತಾಮ್ || ೧೯ ||

ಇತ್ಯಚ್ಛುತೇನಾಭಿಹಿತಾ ವ್ರಜಾಬಲಾ
ಮತ್ಸ್ಯಾ ವಿವಾಹಾಶ್ಲವನಂ ವ್ರತಚ್ಛುತಿಮ್ |
ತತ್ಕೂರ್ತಿಕಾಮಾಶ್ವದತೇಷಕರ್ಮಣಾಂ
ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕೃತಂ ಸೇಮುರದದ್ಯಮ್ನುಗೃತಃ || ೨೦ ||

ತಾಸ್ತಥಾವಸತಾ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಭಗವಾನ್ ದೇವಕೀಕುತಃ |
ದಾಸಾಂಽಪಿ ತಾಭ್ಯಾ ಪ್ರಾಯಚ್ಛಕ್ತರುಣಸ್ತೇನ ತೋಷಿತಃ
|| ೨೧ ||

ದೃಢಂ ಪ್ರಲಬ್ಧಾಸ್ತಪಯಾ ಚ ಹಾಪಿತಾಃ
ಪ್ರಸ್ತೋಭಿತಾಃ ಕ್ರೀಡನದಚ್ಛ ಕಾರಿತಾಃ |
ಮಾತ್ರಾಃ ಪ್ರವಾಪಹೃತಾನ್ಯಥಾಹೃಮುಂ
ತಾ ನಾಭ್ಯಮೂಯನ್ ಪ್ರಿಯಸಂಗನಿವೃತಾಃ || ೨೨ ||

ಪರಿಧಾಯ ಸ್ವಪಾಸಾಂಽಪ್ರೇಷ್ಠರಂಗಮಸಜ್ಜತಾಃ |
ಗೃಹೀತಚಿತ್ತಾ ನೋ ಚೇಲುಸ್ತುಂಽಲ್ಲಜ್ಞಾಯಿತೇಕ್ಷಣಾಃ
|| ೨೩ ||

ತಾಸಾಂ ವಿಚ್ಛಾಯ ಭಗವಾನ್ ಸ್ವಪಾದಸ್ಪರ್ಶಕಾಮ್ಯಯಾ |
ದೃತವೃತಾನಾಂ ಸಂಕಲ್ಪಮಾಹ ದಾಮೋದರೋಽಬಲಾಃ
|| ೨೪ ||

ಸಂಕಲ್ಪೋ ವಿದಿತಃ ಸಾಧ್ಯೋ ಭವತೀನಾಂ ಮದಿರ್ಚಸಮ್ |
ಮಾಯಾನುಮೋದಿತಃ ಸೋಽಪಿ ಸಮೋ ಭವಿತುಮರ್ಹತಿ
|| ೨೫ ||

ಎಲೈ ಗೋಪಿಯರೇ! ನೀವು ಕೈಗೊಂಡ ವ್ರತವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೆರವೇರಿಸಿರುವಿರಿ. ಇದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವೇ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ನೀವು ವಸ್ತ್ರೋನರಾಗಿ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದುದು ಉಪಾಧಿಪಾತ್ರ ದೇವನಾದ ವರುಣನಿಗೂ ಮತ್ತು ಯಮುನಾದೇವಿಗೂ ಅವರಾಧ ಮಾಡಿದಂತಾಗಿದೆ. ಈ ದೋಷದ ಶಾಂತಿಗಾಗಿ ನೀವು ನಿಮ್ಮರಡೂ ಕೈಗಳನ್ನು ಮೋಡಿಸಿ (ಬಧ್ವಾಂಜಲಿಯಾಗಿ) ತಲೆಯ ಮೇಲಿಟ್ಟು ಕೊಂಡು ಬಗ್ಗಿ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿರಿ. ಅನಂತರ ನಿಮ್ಮ-ನಿಮ್ಮ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಕೊಂಡುಹೋಗಿರಿ. || ೧೯ || ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಜಾತನ್ನು ಕೇಳಿದ ಆ ವ್ರಜದ ಕುಮಾರಿಯರು - ನಿಜವಾಗಿ ನಾವು ವಸ್ತ್ರೋನರಾಗಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ನಮ್ಮ ವ್ರತದಲ್ಲಿ ಕೊಂಚ ಉಪಾಯಿತಂದೇ ತಿಳಿದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅದು ನಿರ್ವಿಘ್ನವಾಗಿ ನೆರವೇರಲು ಅವರು ಸಮಸ್ತ ಕರ್ಮಗಳ ಸಾಕ್ಷಿಯಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದರು. ಏಕೆಂದರೆ, ಅವನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುವುದ ರಿಂದ ಎಲ್ಲ ನೂನಾತಿರಿಕ್ತಗಳು ಮತ್ತು ಅವರಾಧಗಳು ತೊಲಿದು ಹೋಗುವುವು. || ೨೦ || ಯತೋದಾಸಂದನ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು - ಎಲ್ಲ ಕುಮಾರಿಯರು ನನ್ನ ಲಕ್ಷಗುಣಸಾರವಾಗಿ ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ನೋಡಿ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಸನ್ನನಾದನು. ಅವನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಕರುಣೆ ಉಕ್ಕಿಬಂತು ಹಾಗೂ ಅವನು ಅವರ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟುಬಿಟ್ಟನು. || ೨೧ ||

ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಂದ ಗೋಪಕುಮಾರಿಯರು ಲಕ್ಷ ಸಂತೋಷಪಡಬೇಕಾಗಿ ಬಂದು, ಅವಹಾಸ್ಯಕ್ಕೀಡಾದರು. ಆಟದ ಬೊಂಬೆಯಂತೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಗೋಪಕುಮಾರಿಯರನ್ನು ಪುನಃ ಬಂದಂತೆ ಆಟವಾಡಿಸಿದನು. ಅವರ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಅವಶರಿಸಿದನು. ಆದರೂ ಅವರು ಅವನ ಮೇಲೆ ತೋಷಗೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಅವನ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ದೋಷವೆನಿಸಲಿಲ್ಲ. ಬದಲಿಗೆ ತಮ್ಮ ಪ್ರಿಯತಮನ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಅವರು ಇನ್ನೂ ಅನಂದಿಸಿದರು. || ೨೨ || ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಬಳಿಕ ಗೋಪಿಯರೆಲ್ಲರೂ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಇತ್ತ. ದವಿತ್ರ ವಾದ ತಮ್ಮ-ತಮ್ಮ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಂಡರು. ಆದರೆ ಅವರು ಒಂದು ಹೆಜ್ಜೆಯನ್ನೂ ಮುಂದಿಡಲಾರದವು ಅವರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಆಕರ್ಷಿಸಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದನು. ತಮ್ಮ ಪ್ರಿಯತಮನ ಸಮಾ ಗಮನಕ್ಕಾಗಿ ಅವರು ಸಿಂಗರಿಸಿಕೊಂಡು, ನಾಚಿಕೆಯಿಂದ ಕುಡಿ ನೋಟದಿಂದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ ಅಲ್ಲೇ ನಿಂತು ಬಿಟ್ಟರು. || ೨೩ ||

ಆ ಕುಮಾರಿಯರು ತನ್ನ ಚರಣಕಮಲಗಳನ್ನು ಸ್ಪರ್ಶಿಸುವ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಕಾತುರರಾಗಿಯೇ ವ್ರತವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿದ್ದರು ಹಾಗೂ ಅವರ ಜೀವನದ ಇದೊಂದೇ ಸಂಕಲ್ಪವಿದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿದ ಭಗವಾನ್ ದಾಮೋದರನು ಅವರ ಪ್ರೇಮಕ್ಕೆ ಮನಗೋಳು ಇಂಕೆಂದನು. || ೨೪ || ಪ್ರೇಯಸಿಯರಾದ ಕುಮಾರಿಯರೇ! ಸಾಧ್ಯಿಯರೇ! ನನ್ನ ಸೇವೆ ಮಾಡಬೇಕೆನ್ನುವ ನಿಮ್ಮ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ನಾನು ತಿಳಿದಿರುತ್ತೇನೆ. ನಿಮ್ಮ ಈ ಅಭಿಲಾಷೆಯನ್ನು ಅನುಮೋದಿಸುತ್ತೇನೆ. ನಿಮ್ಮ ಸಂಕಲ್ಪವು ಸತ್ಯವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುವುದು. ನೀವು ಸತ್ಯವನ್ನು ಮನಕುಂಬಿ ಪೂಜಿಸಿರುವಿರಿ. || ೨೫ ||

ನ ಮಯ್ಯಾವೇಶಿತಧಿಯಾಂ ಕಾಮಃ ಕಾಮಾಯ ಕಲ್ಪತೇ |
ಭರ್ಜಿತಾ ಕ್ಷಣಿತಾ ಧಾನಾ ಪ್ರಾಯೋ ಬೀಜಾಯ ನೇಷ್ಯತೇ || ೨೬ ||

ಯಾತಾಬಲಾ ವ್ರಜಂ ಸಿದ್ಧಾ ಮಯೀಮಾ ರಂಭ್ಯಥ ಕ್ಷಣಾಃ |
ಯದುದ್ದಿಶ್ಯ ಪ್ರತಮಿದಂ ಚೇದುರಾರ್ಯಾರ್ಚನಂ ಸತೀ || ೨೭ ||

ಶ್ರೀಶುಕ ಉವಾಚ

ಇತ್ಯಾದಿಷ್ಟಾ ಭಗವತಾ ಲಬ್ಧಕಾಮಾಃ ಕುಮಾರಿಕಾಃ |
ಧ್ಯಾಯಂತಸ್ತದಾಂಘ್ರೀಜಂ ಕೃತ್ವಾಸ್ತರ್ವಿವಿಶುರ್ವಜಮ್ || ೨೮ ||

ಅಥ ಗೋಪೈಃ ಪರಿಪೃತೋ ಭಗವಾನ್ ದೇವಕೀರುತಃ |
ವೃಂದಾವನಾದ್ಗತೋ ದೂರಂ ಚಾರಯನ್ಗಾಃ ಸಹಾಗ್ರಜಃ || ೨೯ ||

ನಿದಾಭಾರ್ಕಾತಪೇ ತಿಗ್ರೇ ಭಾಯೂಭಿಃ ಸ್ವಾಭಿರಾತ್ಮನಃ |
ಆತವತ್ಪ್ರಾಯಿತಾನ್ವೀಕ್ಷ್ಯ ದ್ರುಮಾನಾಹ ಪ್ರಜೌಕಸಃ || ೩೦ ||

ಹೇ ಸ್ತೋಕೃಷ್ಣ ಹೇ ಅಂಶೋ ಶ್ರೀದಾಮಃಪುಲಾದುರ್ನ |
ವಿಶಾಲರ್ಷಭ ತೇಜಸ್ವಿನ್ ದೇವಪ್ರಸ್ಮ ವರೂಢಪ || ೩೧ ||

ಪಶ್ಯತೃತಾನ್ಮಹಾಭಾಗಾನ್ ಪರಾರ್ಥಕಾಂತಜೇವಿತಾನ್ |
ವಾತವರ್ಷಾತಪಹಿಮಾನ್ ಸಹಂತೋ ವಾರಯಂತಿ ನಃ || ೩೨ ||

ಅಮೋ ಏಷಾಂ ವರಂ ಜನ್ಮ ಸರ್ವಪ್ರಾಣ್ಯುಪಜೀವನಮ್ |
ಸುಹನಸ್ಕೇವ ಯೇಷಾಂ ವೈ ವಿಮುಖಾ ಯಾಂತಿ ನಾರ್ಥಿನಃ || ೩೩ ||

ಪತ್ರಪುಷ್ಪಫಲಚ್ಛಾಯಾಮೂಲವಲ್ಕಲದಾರುಭಿಃ |
ಗಂಧನಿರ್ಯಾಸಭಸ್ಮಾಸ್ತೋಕ್ತೈಃ ಕಾಮಾನ್ ವಿತಸ್ತತೇ || ೩೪ ||

ವಿತಾವಜ್ಜನ್ಮಸಾಫಲ್ಯಂ ದೇಹಿನಾಮಿಹ ದೇಹಿಣು |
ಪ್ರಾಣೈರರ್ಥೈರ್ಧಿಯಾ ವಾಚಾ ಶ್ರೇಯ ವಿವಾಚರೇತ್ ಸದಾ || ೩೫ ||

ಹುರಿದು ಬಿತ್ತಿದ ಬೀಜವು ಹೇಗೆ ಮೊಳೆಯುವುದಿಲ್ಲವೋ ಹಾಗೆಯೇ ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸು ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಅರ್ಪಿಸುವವರ ಕಾಮನೆಗಳು ಸಾಂಸಾರಿಕ ಭೋಗಗಳ ಕಡೆಗೆ ಕೊಂಡುಹೋಗಲು ಸಮರ್ಥರಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆ ಕಾಮನೆಗಳು ಕಾಮನೆಗಳೇ ಅಲ್ಲ. || ೨೬ || ಕುಮಾರಿಯರೇ! ಈಗ ನೀವು ನಿಮ್ಮ-ನಿಮ್ಮ ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಹೊರಟುಹೋಗಿರಿ. ನಿಮ್ಮ ಸಾಧನೆಯು ಸಿದ್ಧವಿದೆ. ಮುಂದೆ ಬರಲಿರುವ ಶರದೃತುವಿನ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ನನ್ನೊಡನೆ ನೀವು ವಿಹರಿಸುವಿರಂತೆ. ಈ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಅಲ್ಲವೇ ನೀವು ವ್ರತನಿಷ್ಠರಾಗಿ ಕಾತ್ಯಾಯಿನಿ ದೇವಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದ್ದೀರಿ? || ೨೭ ||

ಶ್ರೀಕುಕಮಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಭಗವಂತನ ಈ ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನು ನೋಡಿದು ಆ ಗೋಪಿಕೆಯರು ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಚರಣಕಮಲಗಳನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಾ ಅವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಹೋಗಲು ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲದ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಒಹಳ ಕಷ್ಟದಿಂದ ವ್ರಜಕ್ಕೆ ಮರಳಿದರು. ಈಗ ಅವರ ಸಮಸ್ತ ಕಾಮನೆಗಳು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ದವು. || ೨೮ ||

ಪ್ರಿಯ ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಒಂದು ದಿನ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಒಲರಾಮ ಮತ್ತು ಗೋವಲಾಲಕರೊಂದಿಗೆ ಗೋವುಗಳನ್ನು ಮೇಯಿಸುತ್ತಾ ವೃಂದಾವನದಿಂದ ಒಹಳದೂರ ಹೋಗಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದನು. || ೨೯ || ಅದು ಗ್ರೀಷ್ಮಋತುವಾಗಿದ್ದು ಸೂರ್ಯನ ಕಿರಣಗಳು ತೀಕ್ಷ್ಣವಾಗಿದ್ದವು. ಅದರ ದಟ್ಟವಾದ ವೃಕ್ಷಗಳು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಭತ್ತಿಯಂತೆ ನೆರಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಕೊಡೆಗಳಂತೆ ನೆರಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿದ್ದ ವೃಕ್ಷಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಭಗವಂತನು ಸ್ತೋಕೃಷ್ಣ ಅಂಶು, ಶ್ರೀದಾಮ, ಸುಖು, ಅರ್ಜುನ್, ವಿಶಾಲ, ಮಿಷಭ, ತೇಜಸ್ವಿ, ದೇವಪ್ರಸ್ಮ, ವರೂಢಪ ಮೊದಲಾದ ಗೋವಲಾಲಕರನ್ನು ಸಂಬೋಧಿಸಿ ಇಂತಂದನು. || ೩೦-೩೧ || ನನ್ನ ಪ್ರಿಯ ಮಿತ್ರರೇ! ಇದೋ ನೋಡಿರಿ. ಈ ವೃಕ್ಷಗಳು ಎಷ್ಟು ಭಾಗ್ಯಶಾಲಿಗಳಾಗಿವೆ! ಇವುಗಳ ಜೀವನವು ಕೇವಲ ಬೇರೆಯವರ ಒಳಿತಿಗಾಗಿಯೇ ಇದೆ. ಇವುಗಳು ತಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಬೀಳುವ ಬಿಸಿಲನ್ನೂ ಮಳೆಯನ್ನೂ ಹಿಮವನ್ನೂ ಗಾಳಿಯನ್ನೂ ಸಹಿಸಿ ಕೊಂಡು ನಮ್ಮನ್ನು ಆವುಗಳಿಂದ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತವೆ. || ೩೨ || ಇವುಗಳ ಜೀವನವೇ ಸರ್ವಶ್ರೇಷ್ಠವಾಗಿದೆ ಎಂದು ನಾನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಏಕೆಂದರೆ, ಇವುಗಳ ಮೂಲಕ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಆಸರೆ ಸಿಗುತ್ತದೆ, ಅವರ ಜೀವನ ನಿರ್ವಾಹವೂ ಆಗುತ್ತದೆ. ಸಜ್ಜನರ ಮನೆಯಿಂದ ಯಾರೇ ಯಾಚಕನು ಬರಿಗೈಯಿಂದ ಮರಳುವುದಿಲ್ಲವೋ ಹಾಗೆಯೇ ಈ ವೃಕ್ಷಗಳಿಂದಲೂ ಕೂಡ ಎಲ್ಲರಿಗೆ ವಿನಾದರೂ ಸಿಕ್ಕಿಯೇ ಸಿಗುತ್ತದೆ. || ೩೩ || ಇವುಗಳು ತನ್ನ ಎಲೆ, ಹೂವು, ಹಣ್ಣು, ನೆರಳು, ಬೇರು, ನಾರು, ಸಿಪ್ಪೆ, ಸೌದೆ, ಗಂಧ, ಹಾಲು, ಬೂದಿ, ಇವೆಲ್ಲ, ಚಿಗುರು, ರೆಂಬೆಗಳು ಇವುಗಳಿಂದ ಜನರ ಕಾಮನೆಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ. || ೩೪ || ನನ್ನ ಪ್ರಿಯ ಗೆಳೆಯರೇ! ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಒಹಳಷ್ಟು ಪ್ರಾಣಿಗಳಿದ್ದಾರೆ. ಅದರ ಸಾಧ್ಯವದ್ದಷ್ಟು ತಮ್ಮ ಧನದಿಂದ, ವಿವೇಕದಿಂದ, ವಿಚಾರದಿಂದ, ಮಾತಿನಿಂದ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಣಗಳಿಂದ ಬೇರೆಯವರ ಒಳತನ್ನು ಮಾಡಿದಾಗಲೇ ಅವರ ಜೀವನ ಸಫಲವಾಗುತ್ತದೆ. || ೩೫ ||

ಇತಿ ಪ್ರವಾಲಸ್ತಬಕಫಲಪುಷ್ಪದಲೋತ್ಕರ್ಷಃ |
ತರೂಣಾಂ ನಮ್ರತಾಖಾನಾಂ ಮಧ್ಯೇನ ಯಮುನಾಂ ಗತಃ
|| ೩೬ ||

ತತ್ರ ಗಾಃ ಪಾಯಯಿತ್ವಾಪಃ ಸುಮೃಶ್ಯಾಃ ಶೀತಲಾಃ ಶಿವಾಃ |
ತತೋ ನೃಪ ಸ್ವಯಂ ಗೋಪಾಃ ಕಾಮಂ ಸ್ವಾದು ಪಶುರ್ಜಲಮ್
|| ೩೭ ||

ತಸ್ಯಾ ಉಪವನೇ ಕಾಮಂ ಚಾರಯಂತಃ ಪಶೂನ್ಸ್ತಪಃ |
ಕೃಷ್ಣರಾಮಾವುಪಾಗಮ್ಯ ಕುಧಾರ್ತಾ ಇದಮಬ್ರುವನ್
|| ೩೮ ||

ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಇತ್ಯೆಲಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವೃಕ್ಷಗಳು ನವವಲ್ಲವೆ
ಗಣಿದಲ್ಲೂ ಹೂ-ಹಣ್ಣುಗಳಿಂದ, ನಿಬಿಡವಾದ ಎಲೆಗಳಿಂದಲ್ಲೂ,
ರೇಬೆ-ಕೊಂಬುಗಳಿಂದ ನಳನಳಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಅವುಗಳ ಕೊಂಬುಗಳು
ಭೂಮಿಯವರೆಗೆ ಬಾಗಿದ್ದವು. ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಹೀಗೆ
ಮಾತನಾಡುತ್ತಾ ಅವುಗಳ ನಡುವಿನಿಂದ ಯಮುನಾ ತೀರಕ್ಕೆ
ಬಂದನು. || ೩೬ || ರಾಜನೇ! ಯಮುನೆಯ ನೀರು ಅತ್ಯಂತ
ಮಧುರವೂ, ಶೀತಲವೂ, ಸ್ವಚ್ಛವೂ ಆಗಿತ್ತು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ
ಮೊದಲು ಗೋವುಗಳಿಗೆ ನೀರನ್ನು ಕುಡಿಸಿ, ಅನಂತರ ಹಾವು
ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ನೀರನ್ನು ಕುಡಿದರು. || ೩೭ || ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ!
ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಯಮುನಾನದಿಯ ತೀರದ ಹಚ್ಚ-ಹಸಿರಾದ ಉಪ
ವನದಲ್ಲಿ ಸ್ವಚ್ಛರವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಹಸುಗಳನ್ನು ಮೇಯಿಸುತ್ತಿರುವ
ಸಮಯ ಕೆಲವು ಹಸಿದಿರುವ ಗೊಲ್ಲಬಾಲಕರು ಕೃಷ್ಣ-ಬಲರಾಮರ
ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಹೀಗೆಂದರು - || ೩೮ ||

ಇಪ್ಪತ್ತಮೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿಯಿತು. || ೨೨ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತೇ ಮಹಾಭಾರತೇ ಪಾರಮಹಂಸ್ಯಾಂ ಸಂಹಿತಾಯಾಂ ದಶಮ ಸ್ಕಂಧೇ ಪೂರ್ವಾರ್ಧೇ
ಗೋಪೀವತ್ಸಾಪ್ರಹಾರೋ ನಾಮ ದ್ವಾವಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ || ೨೨ ||

ಇಪ್ಪತ್ತಮೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಯಜ್ಞಪತ್ನಿಯರ ಮೇಲೆ ಕೃಪೆ

ಗೋಪಾ ಉಪಾಸಃ

ರಾಮ ರಾಮ ಮಹಾವೀರ್ಯ ಕೃಷ್ಣ ದುಷ್ಪನಿಬರ್ಹಣ |
ಏಷಾ ವೈ ಬಾಧತೇ ಕ್ಷುನ್ಮಸ್ತಚ್ಚಾಂತಿಂ ಕರ್ತುಮರ್ಹಥಃ
|| ೧ ||

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಉವಾಚ

ಇತಿ ವಿಚ್ಛಾಪಿತೋ ಗೋಪೈರ್ಭಗವಾನ್ ದೇವಕೀರುತಃ |
ಭಕ್ತಾಯಾ ವಿಪ್ರಭಾರ್ಯಾಯಾಃ ಪ್ರಸೀದನ್ನಿದಮಬ್ರವೀತ್
|| ೨ ||

ಪ್ರಯಾತ ದೇವಯಜನಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಬ್ರಹ್ಮವಾದಿನಃ |
ಸತ್ತಮಾಂಗಿರಸಂ ನಾಮ ಹ್ಯಾಸತೇ ಸ್ವರ್ಗಕಾಮ್ಯಯಾ
|| ೩ ||

ತತ್ರ ಗತ್ವಾದನಂ ಗೋಪಾ ಯಾಚತಾಸ್ತದ್ವಿವರ್ಜಿತಾಃ |
ಕೀರ್ತಯಂತೋ ಭಗವತ ಆರ್ಯಸ್ಯ ಮಮಚಾಭಿಧಾಮ್
|| ೪ ||

ಇತ್ಯಾದಿಷ್ಟಾ ಭಗವತಾ ಗತ್ವಾಯಾಚಂತ ತೇ ತಥಾ |
ಕೃತಾಂಜಲಿಪುಟಾ ವಿಪ್ರಾನ್ ದಂಡವಕ್ತೃತಾ ಭುವಿ
|| ೫ ||

ಗೋಪಾಲಕರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ನಯನಾಭಿರಾಮ
ಬಲರಾಮನೇ! ನೀನು ಮಹಾಪರಾಕ್ರಮಿಯಾಗಿರುವೆ. ಚಿತ್ತ
ಚೋರನಾದ ಶ್ಯಾಮಕುಂದನನೇ! ನೀನು ಹಲವಾರು ದುಷ್ಟರನ್ನು
ಸಂಪೂರಿಸುವೆ. ಈಗ ಈ ಹಸಿವೂ ಕೂಡ ನಮ್ಮನ್ನು ಕಾಡುತ್ತಿದೆ.
ಆದ್ದರಿಂದ ನೀವಿಬ್ಬರೂ ಈ ಹಸಿವನ್ನು ಶಾಂತಗೊಳಿಸಲು ಏನಾ
ದರೂ ಉಪಾಯಮಾಡಿರಿ. || ೧ ||

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಮಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ೬. ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ!
ದೇವಕೀನಂದನ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಲ್ಲಿ ಗೋಪಾಲಕರು ಹೀಗೆ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ
ದಾಗ ಅವನು ಮಧುರೆಯ ತನ್ನ ಭಕ್ತರಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಪತ್ನಿಯರ
ಮೇಲೆ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ತೋರಿಸಿಕ್ಕಾಗಿ ಹೀಗೆಂದನು - || ೨ ||
ಪ್ರಿಯ ಮಿತ್ರರೇ! ಇಲ್ಲಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರದಲ್ಲೇ ವೇದವಾದಿಗಳಾದ
ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಸ್ವರ್ಗದ ಹಾಮನೆಯಿಂದ ಅಂಗಿರಸವೆಂಬ ಯಜ್ಞವನ್ನು
ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ನೀವು ಅವರ ಯಜ್ಞಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗಿರಿ. || ೩ ||
ಗೋಪಾಲಕರೇ! ನಾನು ಕಳಿಸಿದ್ದರಿಂದ ನೀವು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ನನ್ನ
ಆಜ್ಞಾ ಬಲರಾಮನ ಮತ್ತು ನನ್ನ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಅನ್ನ ಭೋಜನ
ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಅವರಿಂದ ಕೇಳಿ ತ್ನಿರಿ. || ೪ || ಭಗವಂತನು ಹೀಗೆ
ಅಜ್ಞಾಪಿಸಿದಾಗ ಗೊಲ್ಲಬಾಲಕರು ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಯಜ್ಞಶಾಲೆಗೆ
ಹೋಗಿ ಅವರಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ಅನ್ನವನ್ನು ಯಾಚಿಸಿ
ದರು. ಮೊದಲಿಗೆ ಅವರು ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿ ಮತ್ತೆ ಕೈ
ಜೋಡಿಸಿಕೊಂಡು ಅವರಲ್ಲಿ ಕೇಳಿಕೊಂಡರು. || ೫ ||

ಹೇ ಭೂಮಿದೇವಾಃ ಶೃಣುತ
ಕೃಷ್ಣಸ್ಯಾ ದೇಶಕಾರಿಣಃ |

ಪ್ರಾಪ್ತಾನ್ ಜಾನೀತ ಭದ್ರಂ ವೋ
ಗೋಪಾಸ್ತೋ ರಾಮಚೋದಿತಾನ್ || ೬ ||

ಗಾಶ್ವಾರಯಂತಾವನಿದೂರ ಓದನಂ
ರಾಮಾಚ್ಯುತೌ ವೋ ಲಪತೋ ಬುಭುಕ್ಷುತೌ |

ತಯೋರ್ದ್ವಿಜಾ ಓದನಮರ್ಥಿಸೋರ್ಯದಿ
ಶ್ರದ್ಧಾ ಚ ವೋ ಯಚ್ಛ್ರಥ ಧರ್ಮವಿತ್ತಮಾಃ || ೭ ||

ದೀಕ್ಷಾಯಾಃ ಪಶುಸಂಕ್ರಾಯಾಃ ಸೌತ್ಯಾಮಣ್ಯಾಶ್ಚ ಸ್ತುತಮಾಃ |
ಅನ್ಯತ್ರ ದೀಕ್ಷಿತಸ್ಯಾಪಿ ನಾನ್ಯಮಶ್ನಂತಿ ದುಷ್ಕೃತಿ || ೮ ||

ಇತಿ ತೇ ಭಗವದ್ಬಾಹ್ಯಾಂ ಶೃಣ್ವಾತೋಽಪಿ ನ ಶುಕ್ರವುಃ |
ಋದ್ರಾಶಾ ಭೂರಿಕರ್ಮಾಣೋ ಬಾಲಿತಾ ವೃದ್ಧಮಾನಿನಃ || ೯ ||

ದೇಶಃ ಕಾಲಃ ಪೃಥಗ್ವ್ಯಂ ಮಂತ್ರಕಂತ್ರೈಶ್ಚೋಽಗ್ನಯಃ |
ದೇವತಾ ಯಜಮಾನಶ್ಚ ಕ್ರತುರ್ಧರ್ಮಾಶ್ಚ ಯಸ್ತಯಃ || ೧೦ ||

ತಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಪರಮಂ ಸಾಕ್ಷಾದ್ಭಗವಂತಮಧೋಕ್ಷಜಮ್ |
ಮನುಷ್ಯದೃಷ್ಟ್ಯಾ ದುಷ್ಪೃಷ್ಟ್ಯಾ ಮರ್ತ್ಯಾತ್ಮಾನೋ ನಮೇನಿರೇ || ೧೧ ||

ನ ತೇ ಯದೋಮಿತಿ ಪ್ರೋಚುರ್ನ ನೇತಿ ಚ ಪರಂತಪ |
ಗೋಪಾ ನಿರಾಶಾಃ ಪ್ರತ್ಯೇತ್ಯ ತಥೋಚುಃ ಕೃಷ್ಣರಾಮಯೋಃ || ೧೨ ||

ತದುಪಾಕರ್ಣ್ಯ ಭಗವಾನ್ ಪ್ರಹಸ್ಯ ಜಗದೀಶ್ವರಃ |
ವ್ಯಾಜಹಾರಪುನರ್ಗೋಪಾನ್ ದರ್ಶಯನ್ ರೌಹೀಂ ಗತಿಮ್ || ೧೩ ||

ಪೂಂ ಚ್ಚಾಪಯತ ಪತ್ತೀಭ್ಯಃ ಸುಂಕರ್ಷಣದೂಗತಮ್ |
ದಾಸ್ಯಂತಿ ಕಾಮಮನ್ಸಂ ವಃ ಸ್ವಿಗ್ಧಾ ಮಯ್ಯುಪಿತಾ ಧಿಯಾ || ೧೪ ||

ಭೂಸುರೋತ್ತಮರೇನಿಮಗೆ ಮಂಗಳವಾಗಲಿ | ಪ್ರಜದ
ಗೊಲ್ಲರಾದ ನಾವು ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುವೆವು. ಭಗವಾನ್
ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಮತ್ತು ಬಲರಾಮರು ಇವರ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ನಾವು
ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿರುವೆವು. ತಾವು ನಮ್ಮ ಮಾತನ್ನು ಆಲಿಸಿರಿ. || ೬ ||
ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಬಲರಾಮರು ಹಸುಗಳನ್ನು ಮೇಯಿಸುತ್ತಾ
ಇಲ್ಲಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪವೇ ಅಂತರದಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವರು. ಅವರಿಗೆ
ಹುಮಾಗಿದೆ ಹಾಗೂ ನೀವು ಅವರಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಅನ್ನವನ್ನು ನೀಡಬೇಕೆಂದು
ಅವರು ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ವಿಷ್ಣೋತ್ತಮರೇ! ನೀವು ಧರ್ಮದ
ಮರ್ಮವನ್ನು ಬಲ್ಲವರಾಗಿರುವಿರಿ. ನಿಮಗೆ ಶ್ರದ್ಧೆ ಇದ್ದರೆ ಆ
ಭೋಜನಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಅನ್ನವನ್ನು ಕೊಡಿರಿ. || ೭ || ಸಜ್ಜನರೇ |
ವಶುಬಲಿ ಇರುವ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಸೌತ್ಯಾಮಣಿ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ
ದೀಕ್ಷಿತನ ಅನ್ನವನ್ನು ತಿನ್ನಬಾರದು. ಇದಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಯಾವುದೇ
ಸಮಯದಲ್ಲಿಯೂ ಯಜ್ಞದ ದೀಕ್ಷಿತನ ಅನ್ನವನ್ನು ತಿನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ
ದೋಷವಿರುವುದಿಲ್ಲ. || ೮ || ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಹೀಗೆ ಭಗವಂತನು
ಅನ್ನವನ್ನು ಕೇಳಿದ ಮಾತಿನ ಕಡೆಗೆ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಯಾವುದೇ
ಗಮನಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ಸ್ವರ್ಗದ ಶುಭ ಫಲವನ್ನೇ
ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಶ್ರಮಸಾಧ್ಯವಾದ ಮಹಾಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ
ತೊಡಗಿದ್ದರು. ನಿಜ ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ, ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಜ್ಞಾನದ
ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಬಾಲಕರೇ ಆಗಿದ್ದರೂ ತಮ್ಮನ್ನು ಜ್ಞಾನವೃದ್ಧರೆಂದೇ
ತಿಳಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. || ೯ || ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ದೇಶ, ಕಾಲ, ಅನೇಕ
ರೀತಿಯ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು, ಬೇರೆ-ಬೇರೆ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ವಿಧಿಯುಕ್ತ
ಮಂತ್ರಗಳು, ಅನುಷ್ಠಾನ ಪದ್ಧತಿ, ಯಿತ್ತಿಹಿ, ಬ್ರಹ್ಮರೇ ಆದಿ
ಯಜ್ಞಮಾಡುವವರು, ಅಗ್ನಿ ದೇವತೆ, ಯಜಮಾನ್, ಯಜ್ಞ ಮತ್ತು
ಧರ್ಮ - ಇವೆಲ್ಲದರ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಏಕಮಾತ್ರ ಭಗವಂತನೇ
ಪ್ರಕಟನಾಗುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. || ೧೦ || ಅಂತಹವನೇ ಇಂದ್ರಿಯಾತೀತ,
ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೇ ಗೋಪಾಲಕರ ಮೂಲಕ
ಅನ್ನವನ್ನು ಬೇಡುತ್ತಿರುವನು. ಆದರೆ ತಮ್ಮನ್ನು ಕರೀರವೆಂದೇ
ತಿಳಿದಿರುವ ಈ ಮೂರ್ಖರು ಭಗವಂತನನ್ನು ಕಾಮಾಸ್ಥ
ಮನುಷ್ಯನೆಂದೇ ತಿಳಿದು ಅವನನ್ನು ಸಮ್ಮಾನಿಸಲಿಲ್ಲ. || ೧೧ ||
ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಆಗಲಿ ಅಥವಾ ಇಲ್ಲ ಎಂದು
ವಿನಯ ಹೇಳದಿದ್ದಾಗ ಗೊಲ್ಲರಾದವರಿಗೆ ನಿರಾಶೆ ಉಂಟಾಯಿತು.
ಅವರು ಮರಳಿ ಬಂದು ಅಲ್ಲಿಯ ಸ್ವಲ್ಪ ಪೃತ್ಯಂತವನ್ನು
ಬಲರಾಮ-ಕೃಷ್ಣರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದರು. || ೧೨ || ಸಕಲ ಜಗತ್ತಿನ ಸ್ವಾಮಿ
ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಅವರ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ನಗತೊಡಗಿದನು.
ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಅಸಭಲತೆ ಪದೇ-ಪದೇ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ
ಅದರಿಂದ ನಿರಾಶರಾಗಬಾರದು. ಪುನಃ ಪುನಃ ಪ್ರಯತ್ನ
ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಸಫಲತೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು
ಗೋಪಾಲಕರ ಬಳಿ ಅವನು ಹೇಳಿ ಮತ್ತೆ ಇಂತೆಂದನು. || ೧೩ ||
ಪ್ರಿಯರಾದ ಗೋಪಾಲಕರೇ! ಈ ಬಾಲಿ ನೀವುಗಳು ಆ
ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಪಕ್ಷಿಯರ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅವರಲ್ಲಿ ರಾಮ-ಶ್ಯಾಮರು
ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿರುವರು ಎಂದು ಹೇಳಿರಿ. ನೀವು ಬಯಸಿದಷ್ಟು
ಭೋಜನವನ್ನು ಅವರು ನಿಮಗೆ ಕೊಡುವರು. ಅವರು ನನ್ನನ್ನು
ಬಹಳವಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಮನಸ್ಸು ಸದಾಕಾಲ ನನ್ನಲ್ಲೇ
ತೊಡಗಿರುತ್ತದೆ. || ೧೪ ||

ಗತ್ವಾ ಪತ್ತೀಶಾಶಾಯಾಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸ್ವಪೀನಾಃ ಸ್ವಲಂಕೃತಾಃ |
ನಕ್ತ್ಯಾ ದ್ವಿಜಸತೀಗೋಪಾಃ ಪ್ರತಿತಾ ಇದಮಬ್ರುವನ್

|| ೧೫ ||

ನಮೋ ವೋ ವಿಪ್ರಪತ್ತೀಭ್ಯೋ ನಿಬೋಧತ ವಚಾಂಸಿ ನು |
ಇತೋಽವಿದೂರೇ ಚರತಾ ಕೃಷ್ಣೇನೇಹೇಷಿತಾ ವಯಮ್

|| ೧೬ ||

ಗಾಶ್ಚಾರಯನ್ ಗೋಪಾಲ್ಯಃ ಸರಾಮೋ ದೂರಮಾಗತಃ |
ಝುಝುಕ್ತಿತ್ಯ ತಸ್ಯಾನ್ಯಂ ಸಾನುಗತ್ಯ ಪ್ರದೀಯತಾಮ್

|| ೧೭ ||

ಪ್ರತ್ಯಾಖ್ಯಾತಮುಪಾಯಾತಂ ನಿತ್ಯಂ ತದ್ವರ್ತನೋತ್ತಮಾಃ |
ತತ್ಯಥಾಕ್ಷಿಪ್ತಮನುಸೋ ಬಭೂವುರ್ಜಾತಸಂಪ್ರಮಾಃ

|| ೧೮ ||

ಚತುರ್ವಿಧಂ ಬಹುಗುಣಮನ್ಯಮಾದಾಯ ಭಾಜನ್ಯಃ |
ಅಭಿಪ್ರಾಪ್ತಃ ಪ್ರಿಯಂ ಸರ್ವಾಃ ಸಮುದ್ರಮಿವ ನಿಮ್ನಗಾಃ

|| ೧೯ ||

ನಿಷಿದ್ಧಮಾನಾಃ ಪತಿಭಿರ್ಭ್ರಾತೃಭಿರ್ಬಂಧುಭಿಃ ಸುತೈಃ |
ಭಗವತ್ಪುತ್ರಮಶ್ಲೋಕೇ ದೀರ್ಘಪುತ್ರತದೃತಾಶಯಾಃ

|| ೨೦ ||

ಯಮುನೋಪವನೇಽಶೋಕನವಪಲ್ಲವಮಂಡಿತೇ |
ವಿಚರಂತಂ ವೃತಂ ಗೋಪೈಃ ಸಾಗ್ರಹಂ ದದೃಶುಃ ಸ್ವಯಃ

|| ೨೧ ||

ಶ್ಯಾಮಂ ಹಿರಣ್ಯಪರಿಧಿಂ ವನಮಾಲೃಬರ್ಹ-
ಧಾತುಪ್ರವಾಲನಟವೇಷಮನುವ್ರತಾಂಸೇ |

ವಿನ್ಯಸ್ಯಹಸ್ತಮಿತರೇಣ ಧುನಾಸಮಬ್ಜಂ
ಕರ್ಣೋತ್ಪಲಾಲಕಪೋಲಮುಖಾಬ್ಜಾಸಮ್ || ೨೨ ||

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಅವನೇಯಂತೆ ಗೋಪಾಲಕರು ವತ್ತೀಶಾಲಿಗೆ ಹೋದರು. ಅಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಪತ್ನಿಯರು ಸುಂದರವಾದ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನುಟ್ಟು ಸರ್ವಾಲಂಕಾರಗಳಿಂದ ಭೂಷಿತೆಯರಾಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ಗೋಪಾಲಕರು ದ್ವಿಜಪತ್ನಿಯರಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ವಿನೀತರಾಗಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದರು || ೧೫ || ವಿಪ್ರಪತ್ನಿಯರಾದ ನಮಗೆ ನಾವು ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ ನೀವು ದಯಮಾಡಿ ನಮ್ಮ ಮಾತನ್ನು ಆಲಿಸಬೇಕು. ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಇಲ್ಲಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರದಲ್ಲೇ ಬಂದಿರುವನು ಹಾಗೂ ಅವನೇ ನಮ್ಮನ್ನು ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಕಳಿಸಿರುವನು || ೧೬ || ಅವನು ಗೋಪಬಾಲಕರೊಂದಿಗೆ ಮತ್ತು ಬಲರಾಮನೊಂದಿಗೆ ಹೂವುಗಳನ್ನು ಮೇಯಿಸುತ್ತಾ ಈ ಕಡೆ ಬಹಳ ದೂರಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವನು. ಈಗ ಅವನಿಗೆ ಮತ್ತು ಅವನ ಜೊತೆಯವರಿಗೆ ಕುಂಬಾ ಹೂವಾಗಿದೆ. ನೀವು ಅವನಿಗಾಗಿ ಏನಾದರು ಭೋಜನವನ್ನು ನೀಡಿರಿ. || ೧೭ || ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಪತ್ನಿಯರು ಅವನ ದಿನಗಳಿಂದ ಭಗವಂತನ ಮನೋಹರವಾದ ಲೀಲೆಗಳನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಾ ಇದ್ದರು. ಅವರ ಮನಸ್ಸು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಲ್ಲೇ ನೆಟ್ಟುಕೊಂಡಿತ್ತು. ಯಾವ ರೀತಿಯಿಂದಲಾದರೂ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ದರ್ಶನವಾಗಬೇಕೆಂದು ಸದಾಕಾಲ ಉತ್ಸುಕರಾಗಿದ್ದರು. ಅಚ್ಯುತನು ನಮ್ಮ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವನೆಂದು ತಿಳಿದೊಡನೆಯೇ ಅವರಿಗೆ ಸಂಪ್ರಮವೋ ಸಂಪ್ರಮ || ೧೮ || ಅವರು ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ರುಚಿಕರವಾದ, ಹಿತಕರವಾದ ಭಕ್ತಿ, ಭೋಜ್ಯ, ಲೇಘ್ಯ, ಚೋಷ್ಯಗಳೆಂಬ ನಾಲ್ಕು ವಿಧವಾದ ಭೋಜನ ಸದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅಗ್ನಿ-ತಮ್ಮಂದಿರು, ಪತಿ-ಪುತ್ರರು ತಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರೂ ಅದನ್ನು ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ ನದಿಗಳು ಸಮುದ್ರದ ಕಡೆಗೆ ಸರ-ಸರನೆ ಹರಿದು ಹೋಗುವಂತೆ ತಮ್ಮ ಪ್ರಿಯತಮನಾದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಲು ಹೊರಟರು. ಹಲವಾರು ದಿನಗಳಿಂದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಲೀಲೆಗಳು, ಸೌಂದರ್ಯ, ಗುಣ, ಮಾಧುರ್ಯ - ಇವುಗಳನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಲೇ ಇದ್ದ ದ್ವಿಜಪತ್ನಿಯರು ತಮ್ಮನ್ನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು || ೧೯-೨೦ || ಯಮುನಾ ನದಿಯ ತೀರದಲ್ಲಿ ಚಿಗುರುಗಳಿಂದ ಸಮಲಂಕೃತವಾದ ವೃಕ್ಷರಾಜಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದ ಅಶೋಕವನದಲ್ಲಿ ಗೋಪರಿಂದ ಸುತ್ತುವರಿಯಲ್ಪಟ್ಟು ಅಣ್ಣನಾದ ಬಲರಾಮನೊಂದಿಗೆ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಮನಮೋಹಕನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ದ್ವಿಜಪತ್ನಿಯರು ನೋಡಿದರು || ೨೧ || ಅವನ ಶ್ಯಾಮಲ ಶರೀರದ ಮೇಲೆ ಬಂಗಾರದಂತಹ ಸೀತಾಂಬರವನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದನು. ಕೊರಳಲ್ಲಿ ವನಮಾಲೆಯು ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ನವಿಲು ಗೆರಿಯ ಕಿರೀಟವಿತ್ತು. ಮಗುಶಿಲೆಯೇ ಮೊದಲಾದ ಧಾತುಗಳಿಂದ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿಕೊಂಡು, ಚಿಗುರಲೆಯ ಗುಚ್ಛಗಳಿಂದ ಶರೀರವನ್ನು ಸಿಂಗರಿಸಿಕೊಂಡು ನಾಟಕದ ನಟನಂತೆ ಅವನು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದನು. ಒಂದು ಕೈಯನ್ನು ಗೋಪಬಾಲಕನ ಹೊಲಮೇಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಇನ್ನೊಂದು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕಮಲದ ಪುಷ್ಪವನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಕುಣಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಕಿವಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಮಲದ ಕುಂಡಲಗಳಿದ್ದು, ಕೆನ್ನಗಳ ಮೇಲೆ ಮುಂಗುರುಳುಗಳು ನಲಿದಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಮುಖಕಮಲವು ಮಂದವಾದ ಮುಗುಳ್ಳಗೆಯಿಂದ ಪ್ರಪುಲಿತವಾಗಿತ್ತು || ೨೨ ||

ಪ್ರಾಯಃ ಶ್ರುತಪ್ರಿಯತಮೋದಯಕರ್ಣಪೂರೈ-
ಯೈಸ್ತನ್ನಿಮಗ್ನಮನಸ್ತಮಘಾಕ್ಷಿರಂಧ್ರೈಃ |
ಅಂತಃ ಪ್ರವೇಶ್ಯ ಸುಚಿರಂ ಪರಿರಭ್ಯತಾಪಂ
ಪ್ರಾಪ್ತಂ ಯಥಾಭಿಮತಯೋ ವಿಜಹುರ್ನರೇಂದ್ರ || ೨೩ ||

ತಾಪಘಾತಕರವಾರ್ತಾಃ ಪ್ರಾಪ್ತಾ ಆತ್ಮದಿದೃಕ್ಶಯಾ |
ವಿಜ್ಞಾಯಾಮಿಲದೃಗ್ವಾಪ್ರಾಪ್ತಾ ಪ್ರಹಸಿತಾನನಃ
|| ೨೪ ||

ಶ್ರೀಭಗವಾನುವಾಚ

ಸ್ವಾಗತಂ ವೋ ಮಹಾಭಾಗಾ ಆಶ್ಚ ತಾಂ ಕರವಾಮಿ ಕಿಮ್ |
ಯನ್ನೋ ದಿದೃಕ್ಶಯಾ ಪ್ರಾಪ್ತಾ ಉಪಪನ್ನಮಿದಂ ಹಿ ಮಃ
|| ೨೫ ||

ನನ್ನದ್ವಾ ಮಯಿ ಕುರ್ವಂತಿ ಕುಶಲಾಃ ಸ್ವಾರ್ಥದರ್ಶನಾಃ |
ಅವೈಕುಳ್ಳವಹಿತಾಂ ಭಕ್ತಮಾತ್ಮಪ್ರಿಯೇ ಯಥಾ
|| ೨೬ ||

ಪ್ರಾಣಬುದ್ಧಿಮನಃಪ್ರಾಣದಾರಾಪತ್ಯಧನಾದಯಃ |
ಯತ್ಸಂಪರ್ಕಾತ್ ಪ್ರಿಯಾ ಆಸಂಸ್ತತಃ ಕೋ ನೃಪರಃ ಪ್ರಿಯಃ
|| ೨೭ ||

ತತ್ಕಾತ ದೇವಯಜನಂ ಪತಯೋ ವೋ ದ್ವಿಜಾತಯಃ |
ಸ್ವಾತ್ಮಂ ಪಾರಯಿಷ್ಯಂತಿ ಯುಷ್ಮಾಭಿರ್ಗೃಹಮೇಧಿನಃ
|| ೨೮ ||

ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಈ ಮೊದಲು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಪತ್ನಿಯರು ಶ್ವಾಮಿ ಸುಂದರನ ಸುಮನೋಹರವಾದ ಶೀಲಾ ವ್ಯಸಂಗಗಳನ್ನು ಕಿವಿಗಳಿಂದ ಕೇಳಿ ತಮ್ಮ-ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಅವನಲ್ಲಿಯೇ ಮುಳುಗಿಸಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ಈಗಲಾದರೋ ಅವರು ತಮ್ಮ ವಿಕಾಲವಾದ ಕಣ್ಣುಗಳೆಂಬ ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲುಗಳ ಮೂಲಕ ಪ್ರೇಮಮೂರ್ತಿ ಯನ್ನು ಹೃತ್ತಮಲದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿಕೊಂಡು ಮನಸ್ಸು ತಣಿಯುವವರೆಗೂ ಅವನನ್ನು ಗಾಢವಾಗಿ ಆಲಿಂಗಿಸಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಹೃದಯದ ವಿರಹತಾಪವನ್ನು ನೀಗಿಕೊಂಡರು. ಜಾಗೃತ-ಸ್ವಪ್ನಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವ 'ನಾನು-ನನ್ನದು' ಎಂಬ ಮನೋವೃತ್ತಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ಸುಪ್ತಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾದ ಪ್ರಾಪ್ತಿನಲ್ಲಿ ಲಯವಾಗುವಂತೆಯೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಪತ್ನಿಯರು ಕ್ರಿಶ್ಚ್ಯಷ್ಟನಲ್ಲಿಯೇ ಶೀನರಾಗಿ ಸಂಸಾರ ತಾಪವನ್ನು ಕಳೆದು ಕೊಂಡರು. || ೨೩ ||

ಪ್ರಿಯ ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಭಗವಂತನು ಸಮಸ್ತರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಇರುವುದನ್ನು ತಿಳಿಯುವವನೂ, ಎಲ್ಲರ ಬುದ್ಧಿಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಯೂ ಆಗಿರುವನು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಪತ್ನಿಯರು ತಮ್ಮ ಪತಿ-ಸ್ವತ್ತರನ್ನು ಸಹೋದರರನ್ನು ಬಂಧುಗಳನ್ನು ತೊರೆದು ವಿಷಯವಿಷಯಗಳನ್ನು ಪರಿತ್ಯಜಿ, ಕೇವಲ ನನ್ನ ದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದಿರುವರೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದು ಕ್ರಿಶ್ಚ್ಯಷ್ಟರಮಾತ್ಮನು ನಗೆಮೆಗದಿಸಿದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಪತ್ನಿಯರಿಗೆ ಹೇಳಿದನು. || ೨೪ || ಮಹಾಭಾಗ್ಯವಂತಿಯೇ! ನಿಮಗೆ ಸ್ವಾಗತ ಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ಇತ್ತ ಒನ್ನಿರಿ. ವಂದನಾಪಿ ಎಲ್ಲರೂ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಿರಿ. ನಾನು ನಿಮಗೆ ಯಾವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಲಿ? ನೀವೆಲ್ಲರೂ ನನ್ನ ದರ್ಶನದ ಕಡ್ಡಿಯಿಂದ ಕಲ್ಪಿಗೆ ಬಂದಿರುವಿರಿ. ಪ್ರೇಮಪೂರ್ಣವಾದ ಕೃತಮಿಗಳಾಗಿರುವ ನಿಮಗೆ ಇದು ಅನುರೂಪವೇ ಆಗಿದೆ. || ೨೫ || ಜಾತ್ಯೆಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ಆತ್ಮೋನ್ನತಿಯನ್ನು ತಿಳಿದಿರುವ ಬುದ್ಧಿವಂತರಾದವರು ತಮ್ಮ ಪ್ರಿಯತಮನಂತೆ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಮಪ್ರಸರಿಸುವರು. ಆ ಪ್ರೇಮವರಲ್ಲಿ ಯಾವ ರೀತಿಯ ಕಾಮನೆಯೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರಲ್ಲಿ ಯಾವ ವಿಧವಾದ ವೈವರ್ಧನ, ಸಂಕೋಚ, ಮರೆ, ಕಡಾವು, ವ್ಯಕ್ತ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. || ೨೬ || ಪ್ರಾಣ, ಬುದ್ಧಿ, ಮನಸ್ಸು, ಶರೀರ, ಸ್ವಪ್ನ, ಸ್ತಿ, ವೃತ್ತ, ಧನ ಸಂಪತ್ತು - ಇವೆಲ್ಲವೂ ಯಾರ ಸಂಪರ್ಕವಿರುವ ಪ್ರಿಯವಾಗುವವೋ ಅಂತಹ ಆತ್ಮಕೀತಲೂ, ಪರಮಾತ್ಮ ನಿಗಿಂತಲೂ, ಆತ್ಮ-ಪರಮಾತ್ಮ ಸ್ವರೂಪ ಕೃಷ್ಣನಾದ ಸನ್ನಿಹಿತಲೂ ಪ್ರಿಯತಮರು ಬೇರೆಯಾರಿದ್ದಾರೆ? || ೨೭ || ಆದುದರಿಂದ ನೀವು ಬಂದಿರುವುದು ಉಚಿತವೇ ಆಗಿದೆ. ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಪ್ರೇಮ ವನ್ನು ಅಭಿನಂದಿಸುತ್ತೇನೆ. ನೀವು ನನ್ನನ್ನು ಮನಃಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸಂದರ್ಶಿಸಿದಿರಿ. ಇನ್ನು ನೀವು ಯಜ್ಞಕಾಲಕ್ಕೆ ಹೋಗಿರಿ ನಿಮ್ಮ ಪತಿಗಳು ಗೃಹಸ್ಥರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಯಜ್ಞವನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಲಾರರು. || ೨೮ ||

ಮತ್ಯ ಉಪಾಸುಃ

ಮೈವಂ ವಿಭೋಽರ್ಹತಿ ಭವಾನೈದಿತುಂ ಸೃಶಂಸಂ
ಸತ್ಯಂ ಕುರುಷ್ವ ನಿಗಮಂ ತವ ಪಾದಮೂಲಮ್ |
ಪ್ರಾಪ್ತಾ ವಯಂ ಪುಲಕಿದಾಮ ಪದಾವಸೃಷ್ಟಂ
ಕೇಶೈರ್ನಿವೋಧುಮತಿಲಂಘ್ಯ ಸಮಪ್ತಬಂಧೂನ್ || ೨೯ ||

ಗೃಹ್ಯಂತಿ ನೋ ನ ಪತಯಾಃ ಪಿತೌ ಪಿತಾ ಮಾ
ನ ಭ್ರಾತೃಬಂಧುಸುಹೃದಃ ಕುತ ಏವ ಚಾನ್ಯೇ |
ತಸ್ಮಾದ್ವತ್ಯಸದಯೋಃ ಪತಿತಾತ್ಮನಾಂ ನೋ
ನಾನ್ಯಾ ಭವೇದ್ಗತಿರರಿಂದಮ ತದ್ವಿಧೇಹಿ || ೩೦ ||

ಶ್ರೀಭಗವಾನುವಾಚ

ಪತಯೋ ನಾಭ್ಯಸೂಯೇರಸ್ತಿತ್ಯಭ್ರಾತೃಪುತಾದಯಃ |
ಲೋಕಾತ್ಯ ವೋ ಮಯೋಪತಾ ಯೇವಾ ಅಪ್ಯನುಮಸ್ತುತೇ
|| ೩೦ ||

ನ ಪ್ರೀತಯೇಽನುರಾಗಾಯ ಹೃಂಗದಂಗೋ ನೃಣಾಮಿಹ |
ತನ್ಮನೋ ಮಯಿ ಯುಂಜಾನಾ ಅಚಿರಾನ್ಮಾಮವಾಪ್ತಃ
|| ೩೧ ||

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಉವಾಚ

ಇತ್ಯುಕ್ತಾ ದ್ವಿಜಪತ್ಯಸ್ತಾ ಯದ್ಭವಾಟಂ ಪುನರ್ಗತಾಃ |
ತೇ ಚಾಪಸೂಯವಃ ಸ್ವಾಭಿಃ ಸ್ವಿಭಿಃ ಸತ್ಯಮಪಾರಯನ್
|| ೩೨ ||

ತತ್ತ್ವೇನ ವಿಧೃತಾ ಭರ್ತ್ವಾ ಭಗವಂತಂ ಯಥಾಶ್ರುತಮ್ |
ಹೃದೋಪಗುಹ್ಯ ವಿದುಷ್ಠಿ ವೇಪಂ ಕರ್ಮಾಣುಬಂಧನಮ್
|| ೩೩ ||

ಭಗವಾನಪಿ ಗೋವಿಂದಸ್ತೇನೈವಾನ್ಯೇನ ಗೋಪಕಾನ್ |
ಚತುರ್ವಿಧೇನಾಶಯಿತ್ವಾ ಸ್ವಯಂ ಚ ಬುಭುಜೇ ಪ್ರಭುಃ
|| ೩೪ ||

ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಪತ್ನಿಯರು ಹೇಳಿದರು - ಶ್ವಾಮಸುಂದರನೇ! ವಿಭುವೇ! ಇಷ್ಟು ನಿಷ್ಕರವಾಗಿ ಮಾತಾಡುವುದು ನಿನಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾಗಿ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಒಮ್ಮೆ ಭಗವಂತನನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡವನು ಮತ್ತೆ ಸಂಸಾರಕ್ಕೆ ಮರಳುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಶ್ರುತಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತವೆ. ಆ ಶ್ರುತಿನಾಗೆಯನ್ನು ಸತ್ಯವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡು. ನಾವು ನಮ್ಮ ಸಮಸ್ತ ಸಂಬಂಧಿಗಳ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮೀರಿ - ನಿನ್ನ ಚರಣಗಳಿಂದ ಬಿದ್ದಿರುವ ಶುಳಿಯ ಮಾರೆಯನ್ನು ನಮ್ಮ ಮುಡಿಯಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿರುವೆವು. || ೨೯ || ಶ್ವಾಮಿಯೇ! ಈಗ ನಮ್ಮ ಪತಿ-ಪುತ್ರರು, ಶಂದೆ-ತಾಯಿ, ಅಣ್ಣ-ತಮ್ಮಂದಿರು, ಸ್ವಜನ-ಬಂಧುಗಳು ನಮ್ಮನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲಾರರು. ಹಾಗಿರುವಾಗ ಬೇರೆಯವರ ವಿಷಯವಾಗಿ ಹೇಳುವುದೇನಿದೆ? ನೀರತರೋ ಮನೆಯೇ! ಈಗ ನಾವು ನಿನ್ನ ಚರಣಗಳನ್ನೇ ಪರಮಾಶ್ರಯವೆಂದು ತಿಳಿದಿರುವೆವು. ನಮಗೆ ಬೇರೆಯಾರ ಆಶ್ರಯೂ ಇಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಾವು ಬೇರೆಯವರಲ್ಲಿ ಶರಣಾಗದ ಹಾಗೇ ನೀನೇ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡು. || ೩೦ ||

ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಹೇಳಿದನು - ದೇವಿಯರೇ! ನಿಮ್ಮ ಪತಿ-ಪುತ್ರರಾಗಲೀ, ಶಂದೆ-ತಾಯಿಯಾಗಲೀ, ಬಂಧು-ಬಂಧವರಾಗಲೀ ಯಾರೂ ನಿಮ್ಮನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಲಾರರು. ಇವರುಗಳ ಮಾತೇನು, ಇಡೀ ಜಗತ್ತೆ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಸಮ್ಮಾನಿಸುವುದು. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಿವೇ. ಈಗ ನೀವು ನನ್ನವರಾಗಿದ್ದೀರಿ. ದೇವತೆಗಳೂ ನನ್ನ ಈ ಮಾತನ್ನು ಅನುಮೋದಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. || ೩೦ || ದೇವಿಯರೇ! ಈ ಪ್ರಪಂಚದ ಮನುಷ್ಯರಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರವಾದ ಪ್ರೀತಿ-ಅನುರಾಗಗಳಿಗೆ ಕೇವಲ ಅಂಗುಲಮೇ ಕಾರಣವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅದುದರಿಂದ ನೀವು ಈಗಲೇ ಯಜ್ಞಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗಿರಿ. ನಿಮ್ಮ ಮನಸ್ಸನ್ನು ನನ್ನಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿರಿ. ನಿಮಗೆ ಬಹುಬೇಗನೇ ನನ್ನ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯುಂಟಾಗುವುದು. || ೩೧ ||

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಮಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಭಗವಂತನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಲು ಭಗವದ್ಭಕ್ತರಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಪತ್ನಿಯರು ಯಜ್ಞಶಾಲೆಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದರು. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಹೇಳಿದ್ದಂತೆ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ತಮ್ಮ ಪತ್ನಿಯರಲ್ಲಿ ಯಾವ ವಿಧವಾದ ದೋಷವನ್ನು ಎಣಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅವರೊಡನೆ ಸೇರಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿದರು. || ೩೨ || ಆ ಸ್ವಿಯರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಳಿಗೆ ಹೊರಡುವಾಗಲೇ ಅವಳ ಪತಿಯು ಬಲವಂತವಾಗಿ ತಡೆದು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದನು. ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಪತ್ನಿಯು ಅನೇಕ ದಿನಗಳಿಂದ ಕೇಳಿದ ಭಗವಂತನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಹೃದಯದಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಂಡು, ಅವನ ಧ್ಯಾನವನ್ನೇ ಮಾಡುತ್ತಾ, ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ಭಗವಂತನನ್ನು ಆಲಿಂಗಿಸಿಕೊಂಡು ಕರ್ಮದಿಂದ ಉಪಾದ ತನ್ನ ಶರೀರವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿದಳು. ಶುದ್ಧ ಸತ್ತ್ವಮಯ ದಿವ್ಯ ದೇಹವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯಳಾದಳು. || ೩೩ || ಇತ್ತ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಪತ್ನಿಯರು ತಂದಿರುವ ನಾಲ್ಕು ವಿಧವಾದ ಅನ್ನವನ್ನು ಮೊದಲಿಗೆ ಗೋಪಪಾಲಕರಿಗೆ ಭೋಜನ ಮಾಡಿಸಿ ಮತ್ತೆ ಸ್ವತಃ ಭೋಜನ ಮಾಡಿದನು. || ೩೪ ||

ಏವಂ ರೀಲಾನರವಪುರ್ವಲೋಕಮನುತೀಲಯನ್ |
ರೇಮೇ ಗೋಗೋಪಗೋಪೀನಾಂ ರಮಯನ್ಮ್ರಪಮಾಕೃತ್ಯಃ
|| ೩೬ ||

ಅಥಾನುಸ್ತುತ್ಯ ವಿಪ್ರಾಶ್ವೇ ಅಸ್ತಕಪೃಥ್ವತಾಗುಃ |
ಯದ್ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯೋರ್ಯೋಚ್ಛಾಮಹಸ್ತ ನೃವಿಡಂಬಯೋಃ
|| ೩೭ ||

ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸ್ವಿಕಾಂ ಭಗವತಿ ಕೃಷ್ಣೇ ಭಕ್ತಿಮಲೌಕೀಮ್ |
ಆತ್ಮಾನಂ ಚ ತಯಾ ಹೀನಮನುತಪ್ತಾ ವ್ಯಗರ್ಹಯನ್
|| ೩೮ ||

ಧಿಗ್ವಿಸ್ತಸ್ಮಿವೃದ್ಧಿವ್ಯಾಂ ಧಿಗ್ವತಂ ಧಿಗ್ವಪುಷ್ಪತಾಮ್ |
ಧಿಕ್ಯುಲಂ ಧಿಕ್‌ಕ್ರಿಯಾದಾಕ್ತ್ಯಂ ವಿಮುಖಾ ಯೇ ಪ್ಲೋಕ್ಷಜೇ
|| ೩೯ ||

ನೂನಂ ಭಗವತೋ ಮಾಯಾ
ಯೋಗಿನಾಮಪಿ ಮೋಹಿನೀ |
ಯದ್ವಯಂ ಗುರವೋ ಸ್ವಿಕಾಂ
ಸ್ವಾರ್ಥೇ ಮುಹ್ಯಾಮಹೇ ದ್ವಿಜಾಃ || ೪೦ ||

ಅಹೋ ಪಶ್ಯತ ನಾರೀಣಾಮಪಿ ಕೃಷ್ಣೇ ಜಗದ್ಗುರೌ |
ಮರಂತಭಾವಂ ಯೋಽವಿದ್ಯಸ್ಥತ್ಪಾಶಾನ್ಮಹಾಭಿಧಾನ್
|| ೪೧ ||

ನಾಸಾಂ ದ್ವಿಜಾತಿಪಂಚಾರೋ ನ ನಿವಾರೋ ಗುರಾವಪಿ |
ನ ತಪೋ ನಾತ್ಮಮೀಮಾಂಸಾ ನ ಶೌಚಂ ನ ಕ್ರಿಯಾಃ ಶುಭಾಃ
|| ೪೨ ||

ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ರೀಲಾಮನುಷ ವಿಗ್ರಹನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಈ ವಿಧವಾಗಿ ಮನುಷ್ಯರಂತೆ ರೀಲೆಯನ್ನಾಡುತ್ತಾ ತನ್ನ ಸೌಂದರ್ಯ, ಮಾಧುರ್ಯ, ವಾಣಿ ಮತ್ತು ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಗೋವುಗಳನ್ನು ಗೋಪಬಾಲಕರನ್ನು ಗೋಪಿಯರನ್ನು ಆನಂದಗೊಳಿಸಿದನು ಹಾಗೂ ಕಾನೂ ಕೂಡ ಅವರ ಅಲೌಕಿಕ ಪ್ರೇಮರಸವನ್ನು ಅಪ್ಪಾದಿಸುತ್ತಾ ಆನಂದಿತನಾದನು || ೩೬ ||

ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಇತ್ತ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಾದರೇ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಭಗವಂತನಾಗಿರುವನು ಎಂದು ತಿಳಿದಾಗ ಅವರಿಗೆ ಒಹಳವಾಗಿ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪವುಂಟಾಯಿತು. ಜಗದೀಶ್ವರರಾದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಮತ್ತು ಬಲರಾಮರ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿ, ಇವು ಒಹು ದೊಡ್ಡ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಮಾಡಿರುವವು ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿದರು. ಅಪರಾಧರೋ ಮಾನವಲೀಲೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಪರಮೇಶ್ವರರೇ ಆಗಿದ್ದಾರೆ || ೩೭ || ನಮ್ಮ ಪಕ್ಷಿಯರ ಕೃಪೆಯ ದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನ ಅಲೌಕಿಕವಾದ ಪ್ರೇಮವು ತುಂಬಿದೆ. ಇವು ಅದರಿಂದ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬರಿದಾಗಿರುವವು ಎಂದು ತಿಳಿದಾಗ ಅವರು ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ ಪಟ್ಟು ತಮ್ಮನ್ನು ಹಾವೆ ನಿಂದಿಸಿಕೊಂಡರು. || ೩೮ ||

ಅಧೋಕ್ಷಜನಿಂದ ವಿಮುಖರಾಗಿರುವ ನಮಗೆ ಧಿಕ್ಕಾರವಿರಲಿ, ಶ್ರೇಷ್ಠಕುಲದಲ್ಲಿ ನಾವು ಹುಟ್ಟಿದ್ದೇವು. ಇಮ್ಮಕ್ಕಿಯನ್ನು ಗ್ರಹಣಮಾಡಿ ದ್ವಿಜರಾದೆವು. ಪೇದಾಧ್ಯಾಯನ ಹಾಡಿ ಇವು ದೊಡ್ಡ-ದೊಡ್ಡ ಯಜ್ಞಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದೇವು. ಆದರೆ ಕಪಲ್ಪವೂ ಉಪಯೋಗಕ್ಕೆ ಬಂದಿಲ್ಲವಲ್ಲ! ನಮಗೆ ಧಿಕ್ಕಾರವಿರಲಿ, ಧಿಕ್ಕಾರವಿರಲಿ. ನಮ್ಮ ವಿದ್ಯೆ, ವ್ರತಗಳು ವ್ಯರ್ಥವಾದವು. ನಮ್ಮ ಈ ಒಹುಕ್ಕತೆಗೆ ಧಿಕ್ಕಾರವಿರಲಿ. ಶ್ರೇಷ್ಠವಂಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದೇವು ಕರ್ಮಕಾಂಡದಲ್ಲಿ ನಿಪುಣರಾಗುವುದು ಒಂದು ಪ್ರಯೋಜನ ? ಇವುಗಳಿಗೆ ಧಿಕ್ಕಾರವಿರಲಿ. || ೩೯ ||

ನಿತ್ಯವಿವಾಗಿಯೂ ಭಗವಂತನ ಮಾಯೆಯು ಮಹಾ-ಮಹಾಯೋಗಿಗಳನ್ನೂ ಮೋಹಿತರಾಗಿಸುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾದರೂ ಇವು ಮನುಷ್ಯರ ಗುರುಗಳು ಮತ್ತು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವವು ಆದರೆ ನಿಜವಾದ ಸ್ವಾರ್ಥ ಮತ್ತು ಪರಮಾರ್ಥದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಇವು ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಅಜ್ಞರಾಗಿದ್ದೇವು. || ೪೦ ||

ನೋಡಿರಲ್ಲ! ಇವರು ಸ್ತ್ರೀಯರಾಗಿದ್ದರೂ ಜಗದ್ಗುರು ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣರಲ್ಲಿ ಇವರಿಗೆ ಎಷ್ಟೊಂದು ಅಗಾಧವಾದ ಪ್ರೇಮವಿದೆ, ಆದರೂ ಅನುರಾಗವಿದೆ ಅದರಿಂದಲೇ ಇವರು - ಸಾವಿಗೊಂದಿಗೂ ಕಡಿಮೆ ಹೋಗದಿರುವ ಗೃಹವೆಂಬ ಹೆಸರುಳ್ಳ ಒಲಿಷ್ಠವಾದ ಪಾಶವನ್ನೂ ಕತ್ತರಿಸಿ ಬಿಟ್ಟಿರುವರು. ಇದೇತಹ ಅಶ್ವರ್ಥ. || ೪೧ || ಇವರಿಗೆ ದ್ವಿಜಾತಿಗಳ ಉಪನಯನಾದಿ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳು ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಇವರು ಗುರುಕುಲದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸಲಿಲ್ಲ. ಇವರು ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಿಲ್ಲ. ಆತ್ಮನ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ವಿವೇಕ-ವಿಚಾರ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಇವುಗಳ ಮಾಹ ದರೋ ದೂರವುಳಿಯಿತು, ಇವರಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣ ಪವಿತ್ರತೆಯೂ ಇಲ್ಲ. ಶುಭಕರ್ಮಗಳೂ ಇಲ್ಲ. || ೪೨ ||

ಅಥಾಪಿ ಹೃತ್ತಮತ್ತೋಕೇ ಕೃಷ್ಣೇ ಯೋಗೇಶ್ವರೇಶ್ವರೇ |
ಭಕ್ತಿದೃಢಾ ನ ಚಾಸ್ಮಾಕಂ ಸಂಸ್ಕಾರಾದಿಮತಾಮಪಿ
|| ೪೩ ||

ನನು ಸ್ವಾರ್ಥವಿಮೂಢಾನಾಂ ಪ್ರಮತ್ತಾನಾಂ ಗೃಹೇಹಯಾ |
ಅಹೋ ನಃ ಸ್ಮಾರಯಾಮಾಸ ಗೋಪವಾಕ್ಯೈಃ ಸತಾಂಗತಿಃ
|| ೪೪ ||

ಅನ್ಯಥಾ ಪೂರ್ಣಕಾಮಸ್ಯ ಕೈವಲ್ಯಾದ್ಯಾಶಿಷಾಂ ಪತೇಃ |
ಈಶಿತವ್ಯೈಃ ಕಿಮಸ್ಮಾಭಿರೀಶಸ್ಯೈತದ್ವಿಶಂಬಸಮ್
|| ೪೫ ||

ಹಿತ್ವಾನ್ಯಾಸ್ತಜತೇ ಯಃ ಶ್ರೀಃ ಸಾದರ್ಪಶಾಲಯಾಽಸಕ್ಯತ್ |
ಅತ್ಯದೋಷಾಪವರ್ಗೇಣ ತದ್ಬಾಹ್ಯಾ ಜನಮೋಹಿನೀ
|| ೪೬ ||

ದೇಶಃ ಕಾಲಃ ಪೃಥಗ್ವ್ಯಂ ಮಂತ್ರತಂತ್ರರ್ತ್ವಿಜೋಽಗ್ನಯಃ |
ದೇವತಾ ಯಜಮಾನಶ್ಚ ಕೃತುರ್ಧರ್ಮಶ್ಚಯನ್ಮಯಃ
|| ೪೭ ||

ಸ ಏಷ ಭಗವಾನ್ಸಾಕ್ಷಾದ್ವಿಷ್ಣುಯೋಗೇಶ್ವರೇಶ್ವರಃ |
ಜಾತೋ ಯದುಪ್ಪಿತ್ಯಶ್ಚೈಷ್ಯಾಸಿ ಮೂಢಾ ನ ವಿಧ್ವಜೇ
|| ೪೮ ||

ಅಹೋ ವಯಂ ಧನ್ಯತಮಾ ಮೀಷಾಂ ನಸ್ತಾದೃಶೀಃ ಸ್ತ್ರೀಯಃ |
ಭಕ್ತ್ಯಾ ಯಾಸಾಂ ಮತಿಚಾರ್ತಾ ಅಸ್ಮಾಕಂ ನಿಶ್ಚಲಾ ಹೃದಿ
|| ೪೯ ||

ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ಭಗವತೇ ಕೃಷ್ಣಾಯಾಕುಂತಮೇಧವೇ |
ಯಸ್ಮಾಯಾಮೋಹಿತಧಿಯೋ ಭ್ರಮಾಮಃ ಕರ್ಮವರ್ತಮು
|| ೫೦ ||

ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಸಮಸ್ತ ಯೋಗೇಶ್ವರರಿಗೂ ಈಶ್ವರನಾದ ಪುಣ್ಯಶ್ಲೋಕನಾದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಚರಣಗಳಲ್ಲಿ ಇವರಿಗೆ ದೃಢವಾದ ಭಕ್ತಿ ಉಂಟಾಗಿದೆ. ನಾವು ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವೆವು. ಗುರುಕುಲದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸಿದ್ದೇವೆ. ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಿದ್ದೇವೆ. ಅಸ್ತಾನುಸಂಧಾನ ಮಾಡಿದ್ದೇವೆ. ಪವಿತ್ರತೆಯನ್ನು ಪಾಲಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಉತ್ತಮೋತ್ತಮ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದೇವೆ. ಆದರೂ ಭಗವಂತನ ಚರಣಗಳಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಭಕ್ತಿಯುಂಟಾಗಲಿಲ್ಲವಲ್ಲ! || ೪೩ || ನಾವುಗಳು ಗೃಹಕೃತ್ಯದಲ್ಲಿ ಉನ್ನತರಾಗಿದ್ದೆವು. ನಮ್ಮ ಒಳಿತು-ಕೆಡುಕುಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮರೆತು ಹೋಗಿದ್ದೆವು ಎಂಬುದು ನಿಜವಾದದ್ದು. ಆಹಾ! ಭಗವಂತನ ಎಷ್ಟೊಂದು ದಯೆ ಇದೆ. ಭಕ್ತವತ್ಸಲ ಪ್ರಭುವು ಗೊಲ್ಲಜಾಲಕರನ್ನು ಕಳಿಸಿ ಅವರ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಸಮಸ್ತನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸಿದನು. ತನ್ನ ನೆನಪನ್ನು ಮಾಡಿದನು. || ೪೪ || ಭಗವಂತನು ಸ್ವತಃ ಪೂರ್ಣಕಾಮನಾಗಿರುವನು. ಕೈವಲ್ಯ ಮೋಕ್ಷದವರೆಗಿನ ಉಂಟಾಗುವ ಕಾಮನೆಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣ ಮಾಡುವವನು. ನಮ್ಮನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸುವುದೇ ಪ್ರಯೋಜನವಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಸಮ್ಯಂತಹ ಕುದ್ರ ಜೀವರಿಂದ ಅವನಿಗೇನು ಪ್ರಯೋಜನವಿತ್ತು? ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಅವನು ಇದೇ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಬೇಡುವ ಸೆಪವನ್ನು ಮಾಡಿರುವನು. ಹಾಗಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅವನಿಗೆ ಬೇಡುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಏನಿತ್ತು? || ೪೫ || ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯೂ ಬೇರೆ ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ತನ್ನ ಚಂಚಲತೆ, ಗರ್ವ ಮೊದಲಾದ ದೋಷಗಳನ್ನು ಪರಿತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಅವನ ಚರಣಕಮಲಗಳನ್ನು ಸ್ಪರ್ಶಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಸೇವೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ಇರುವಳು. ಅಂತಹ ಪ್ರಭುವು ಇತರರಲ್ಲಿ ಭೋಜನವನ್ನು ಯಾಚಿಸುವುದು ಜನರನ್ನು ವಿಮೋಹಗಳಸಲಿಕ್ಕಾಗಿಯಲ್ಲದೆ ಬೇರೇನಿದೆ? || ೪೬ || ದೇಶ, ಕಾಲ, ಬೇರೆ-ಬೇರೆ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು, ಆಯಾಯ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ವಿನಿಯೋಗಿಸುವ ಮಂತ್ರಗಳು, ಅನುಷ್ಠಾನ ಪದ್ಧತಿ, ಮಿಶ್ರಿಜರು, ಅಗ್ನಿ, ದೇವತೆಗಳು, ಯಜಮಾನ, ಯಜ್ಞ ಮತ್ತು ಧರ್ಮ - ಇವೆಲ್ಲವೂ ಭಗವಂತನ ಸ್ವರೂಪವೇ ಆಗಿವೆ. || ೪೭ || ಯೋಗೇಶ್ವರರಿಗೂ ಈಶ್ವರನಾದ ಭಗವಾನ್ ವಿಷ್ಣುವೇ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣರೂಪರಿಂದ ಯದುವಂಶದಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿರುವನು. ಈ ಮಾತನ್ನು ನಾವು ಕೇಳಿದ್ದೆವು. ಆದರೆ ನಾವು ಅವನನ್ನು ಗುರುತಿಸದಾರದಾಷ್ಟಮೂಢರಾಗಿದ್ದೇವೆ. || ೪೮ || ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಆಗಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ನಾವು ಧನ್ಯಾತಿಧನ್ಯಾರಾಗಿದ್ದೇವೆ. ನಮ್ಮ ಸೌಭಾಗ್ಯವೇ ಸರಿ ಅದರಿಂದಲೇ ಇಂತಹ ಪತ್ನಿಯರು ನಮಗೆ ದೊರಕಿರುವರು. ಅವರ ಭಕ್ತಿಯಿಂದಲೇ ನಮ್ಮ ಬುದ್ಧಿಯೂ ಶ್ರೀಹರಿಯಲ್ಲಿ ಅವಿಚಲವಾಗಿ ಸೇರಿಹೋಗಿದೆ. || ೪೯ || ಪ್ರಭೋ! ನೀನು ಆಚಂತ್ಯ ಮತ್ತು ಅನಂತ ಐಶ್ವರ್ಯಗಳ ಒಡೆಯನಾಗಿರುವೆ. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೇ! ನಿನ್ನ ಜ್ಞಾನವೂ ಅಬಾಧವಾಗಿದೆ. ನಿನ್ನ ಮಾರುಯಿಂದಲೇ ನಮ್ಮ ಬುದ್ಧಿಯು ಮೋಹಿತವಾಗಿದೆ ಹಾಗೂ ನಾವು ಕರ್ಮಗಳ ಜಾಲಾಟದಲ್ಲಿ ಆಲೆಯುತ್ತಿರುವೆವು. ನಾವು ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. || ೫೦ ||

ಸ ವೈ ನ ಆದ್ಯಃ ಪುರುಷಃ ಸ್ವಭಾವೋಮೋಹಿತಾತ್ಮನಾಮ್ |
ಅವಿಜ್ಞಾತಾನುಭಾವಾನಾಂ ಕ್ಷುತುಮರ್ಹತ್ಕಿಶ್ಕಮಮ್ || ೫೦ ||

ಇತಿ ಸ್ವಾಭಾವನುಸ್ಮತ್ ಕೃಷ್ಣಃ ತೇ ಕೃತಹೇಲನಾಃ |
ದಿದೃಕ್ಷವೋಽಪ್ಯಚ್ಯುತಯೋಃ ಕಂಸಾದ್ವಿತಾ ನ ಚಾಚಲನ್ || ೫೧ ||

ಅದಿಪುರುಷನಾದ, ಪುರುಷೋತ್ತಮನಾದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ನಮ್ಮ ಈ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಲಿ. ನಮ್ಮ ಬುದ್ಧಿಯು ಅವನ ಮಾಯೆಯಿಂದಲೇ ಮೋಹಿತವಾಗಿದೆ. ನಾವು ಅವನ ಅಪಾರವಾದ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ ಅಜ್ಞಾನಿಗಳಾಗಿ ಇದ್ದೇವೆ. || ೫೦ ||

ಪಂಚಿಕನೇ! ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದ್ದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಅಪರಾಧದ ಸ್ಫುಟಿಯಿಂದ ಒಹಳ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ ಉಂಟಾಯಿತು. ಅವರ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಬಲರಾಮರ ದರ್ಶನದ ತೀವ್ರ ಇಚ್ಛೆ ಉಂಟಾಯಿತು. ಅವರ ಕಂಸ ಭಯದಿಂದ ಅವರು ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. || ೫೧ ||

ಇಪ್ಪತ್ತಮೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿಯಿತು. || ೨೩ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತೇ ಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪಾರಮಹಂಸಾಂ ಸಂಹಿತಾಯಾಂ ದಶಮ ಸ್ಕಂಧಃ ಪೂರ್ವಾರ್ಧಃ |
ಯಜ್ಞಪ್ರಶ್ನಾ ದ್ವರಗಂ ನಾಮ ತ್ರಯೋವಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ || ೨೩ ||

ಇಪ್ಪತ್ತನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಇಂದ್ರನ ಯಜ್ಞ ನಿವಾರಣೆ

ಶ್ರೀಶುಕ ಉವಾಚ

ಭಗವಾನಸಿ ತತ್ಮೈವ ಬಲದೇವೇನ ಸಂಯುತಃ |
ಅಪಶ್ಯನ್ನಿವಾಸೋಽಪಾನಿಂ ದ್ರಯಾಗಕೃತೋದ್ಯಮಾನ್ || ೧ ||

ತದಭಿಚ್ಛೋಽಸಿ ಭಗವಾನ್ ಸರ್ವಾತ್ಮಾ ಸರ್ವದರ್ಶನಃ |
ಪ್ರಶ್ರಯಾವನೋಽಪ್ಯಚ್ಛನ್ಮದ್ಭಾಸ್ವಂದಪುರೋಗಮಾನ್ || ೨ ||

ಕನ್ಯತಾಂ ಮೇ ಪಿತು ಕೋಽಯಂ ಸಂಭ್ರಮೋ ವ ಉಪಾಗತಃ |
ಕಿಂ ಫಲಂ ಕಸ್ಯಚೋದ್ವೇಶಃ ಕೇನ ವಾ ಸಾಧ್ಯತೇ ಮುಖಃ || ೩ ||

ಒತದ್ಭೂಹಿ ಮಹಾನ್ಯಾಮೋ ಮಹ್ಯಂ ಕುಕ್ರೂಷವೇ ಪಿತುಃ |
ನ ಹಿ ಗೋಷ್ಯಂ ಹಿ ಸಾಧೂನಾಂ ಕೃತ್ಯಂ ಸರ್ವಾತ್ಮನಾಮಿಹ || ೪ ||

ಅಸ್ತಸ್ಮದದೃಷ್ಟಿನಾಮಮಿತ್ರೋದಾಸ್ರವಿದ್ವಿಶಾಮ್ |
ಉದಾಸೀನೋಽರಿವದ್ವರ್ಷ ಆತ್ಮವತ್ಸುಹೃದುಚ್ಯತೇ || ೫ ||

ಶ್ರೀಶುಕಮಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಮಂಚಿತ ಮಹಾ ರಾಜನೇ! ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಬಲರಾಮನೊಂದಿಗೆ ವೃಂದಾವನದಲ್ಲಿದ್ದು ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾರವಾದ ಲೀಲೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟ ಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಒಂದು ದಿನ ಅಲ್ಲಿಯ ಗೋಷ್ಠಿಯಲ್ಲಿ ಇವನು ಯಜ್ಞವನ್ನು ಮಾಡಲು ಸಿದ್ಧತೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ, ಸರ್ವಜ್ಞನಾಗಿ ಆಗಿದ್ದರಿಂದ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಅವನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಓಗಿದ್ದರೂ ವಿನಯದಿಂದ ಕೂಡಿ ನಂದನೇ ಮೇವಳವ ಓದಿಯ ಗೋಷ್ಠಿಯಲ್ಲಿ ಕೇಳಿದನು. || ೧ || ತಂದೆಯವರೇ! ನಿಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಮಿತ್ರ ಮಹಾಕಾರ್ಯವು ಇದಿರಾಗಿದೆ? ಯಾವ ಕಾರ್ಯವು ನಡೆಯಲಿದೆ? ಇದರ ಫಲವು ಏನು? ಯಾವ ಕಾರ್ಯವಿರುವ ಯಾವ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳಿಂದ ಈ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ? ಇದೆಲ್ಲವನ್ನು ನನಗೆ ತಿಳಿಸಿರಿ. || ೨ || ನಿಮ್ಮ ಮಗ ತಂದೆಯಾಗಿದ್ದು ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಮಗನಲ್ಲವೇ! ಅದ್ವೈತವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳ ಬೇಕೆಂಬ ಉತ್ಕಂಠೆಯೂ ಇದೆ. ಮೊನ್ನೆದಲ್ಲಿ ಕುಮಾರನನ್ನು ತಮ್ಮಂತೆಯೇ ಕಾಣುವ 'ಇವರು ತಮ್ಮವರು, ಇವರು ಪರರು' ಎಂಬ ಭೇದ ಭಾವವೇ ಇಲ್ಲವಿರುವ ಸಾಧುಗಳಿಗೆ ಇತರರಿಂದ ಮುಚ್ಚಿಡಬೇಕಾದುದು ಯಾವುದೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಇವರಿಗೆ ಮಿತ್ರ ಶತ್ರು ಉದಾಸೀನ ಇವರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಭೇದವೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರ ಇಂತಹ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ರಹಸ್ಯದ ಮಾತನ್ನು ಶತ್ರು ವಿನಂತೆ ಉದಾಸೀನನಲ್ಲಿಯೂ ಹೇಳಬಾರದು. ಮಿತ್ರನಾದರೋ ತನ್ನಂತೆಯೇ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವನಲ್ಲಿ ಯಾವ ಮಾತನ್ನು ಮರೆಮಾಚಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. || ೪-೫ ||

ಜ್ಞಾತ್ವಾಜ್ಞಾತ್ವಾ ಚ ಕರ್ಮಣಿ ಜನೋಽಯಮನುತಿಷ್ಠತಿ |
ವಿದುಷಃ ಕರ್ಮಸಿದ್ಧಿಃ ಸ್ವಾತ್ಮಥಾ ನಾವಿದುಷೋ ಭವೇತ್ |

|| ೬ ||

ತತ್ರ ತಾವತ್ಪ್ರಿಯಾಯೋಗೋ ಭವತಾಂ ಕಿಂ ವಿಚಾರಿತಃ |
ಅಥವಾ ಲೌಕಿಕಸ್ತನ್ನೇ ಪೃಚ್ಛತಃ ಸಾಧು ಭಗ್ಯತಾಮ್ |

|| ೭ ||

ನಂದಗೋಪ ಉವಾಚ

ಪರ್ಜನ್ಯೋ ಭಗವಾನಿಂದ್ರೋ ಮೇಘಾಶ್ವಸ್ಯಾತ್ಮಮೂರ್ತಯಃ |
ತೇಽಭವರ್ಷಃ ಲಿಪಿ ಭೂತಾನಾಂ ಪ್ರೀಣನಂ ಜೀವನಂ ಪಯಾ |

|| ೮ ||

ತಂ ತಾತ ವಯಮನ್ಯೇ ಚ ವಾಮುಚಾಂ ಪತಿರೀಶ್ವರಮ್ |
ದ್ರವ್ಯೈಸ್ತದ್ರೇತಸಾ ಸಿದ್ಧೈರ್ಯಜಂತೇ ಕೃತುಭಿರ್ನರಾಃ |

|| ೯ ||

ತಚ್ಚೈಶೇಗೋಪಜೀವಂತಿ ತ್ರಿವರ್ಗಫಲತೇತವೇ |
ಫಲಮಾಂ ಪುರುಷಕಾರಾಣಾಂ ಪರ್ಜನ್ಯಃ ಫಲಭಾವನಃ |

|| ೧೦ ||

ಯಿಂ ವಿವಂ ವಿಸ್ತಚ್ಚೇದ್ಧರ್ಮಂ ಪಾರಂಪರ್ಯಾಗತಂ ನರಃ |
ಕಾಮಾಲೋಭಾದ್ಧರ್ಮಾದ್ಧೈಷಾ ತಪ್ಯ ನಾಪ್ನೋತಿ ಕೋಭೀಷು |

|| ೧೧ ||

ಶ್ರೀಕುಶಲಉವಾಚ

ವಹೋ ನಿಶಮ್ಯ ನಂದಸ್ಯ ತಥಾನ್ವೇಷಾಂ ವ್ರಜೌಕುರಾಮ್ |
ಇಂದ್ರಾಯ ಮನ್ಮಥಂ ಜನಯನ್ವಿತ್ತರಂ ಪ್ರಾಹ ಕೇತವಃ |

|| ೧೨ ||

ಶ್ರೀಭಗವಾನುವಾಚ

ಕರ್ಮಣಾ ಜಾಯತೇ ಜಯಃ ಕರ್ಮಣೈವ ವಿಲೀಯತೇ |
ಸುಖಂ ದುಃಖಂ ಭಯಂ ಕ್ಷೇಮಂ ಕರ್ಮಣೈವಾಭಿಪದ್ಯತೇ |

|| ೧೩ ||

ಅಪ್ತ ಚೇದೀಶ್ವರಃ ಕಪ್ತಕೃಪರೂಪಸ್ತಕರ್ಮಣಾಮ್ |
ಕರ್ತಾರಂ ಭದತೇ ಖೋಽಪಿ ನ ಪೃಕರ್ತುಃ ಪ್ರಭುರ್ಹಿ ಸಃ |

|| ೧೪ ||

ಕಿಮಿಂಧ್ರೇಕೇಪ ಭೂತಾನಾಂ ಸ್ವಾರ್ಥಮಾರ್ಥಮರ್ತಿನಾಮ್ |
ಅನೀಶೇನಾನ್ಯಥಾ ಕರ್ತುಂ ಸ್ವಭಾವವಿಹಿತಂ ನೃಣಾಮ್ |

|| ೧೫ ||

ಈ ಸಂಸಾರಿ ಮನುಷ್ಯನು ತಿಳಿದೂ-ತಿಳಿಯದೆಯೋ ಅನೇಕ ವಿಧದ ಕರ್ಮಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಆದರಲ್ಲಿ ತಿಳಿದು-ತಿಳಿದು ಮಾಡಿದ ಕರ್ಮಗಳು ಫಲಕೊಡುವಂತೆ ತಿಳಿಯದೇ ಮಾಡಿದ ಕರ್ಮಗಳ ಫಲದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲ. || ೬ || ಆದ್ದರಿಂದ ಈಗ ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಮಾಡಲು ಹೊರಟಿರುವ ಕ್ರಿಯಾ ಯೋಗವು ಸಹ್ಯಜಯದೊಂದಿಗೆ ವಿಚಾರ ವಿಮರ್ಶೆಮಾಡಿ, ಕಾಸ್ತಸಮೃತವೂ ಅಥವಾ ಲೌಕಿಕವೇ ಇರಬಹುದು. ಇದೆಲ್ಲವನ್ನು ನಾನು ತಿಳಿಯಲು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ದಯಮಾಡಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳು ವವರಾಗಿರಿ. || ೭ ||

ನಂದಗೋಪನು ಹೇಳಿದನು ಮಗು! ಭಗವಾನ್ ಇಂದ್ರನು ಮಳೆಗರೆಯುವ ಮೇಘಗಳ ಅಧಿಪತಿಯಾಗಿರುವನು. ಈ ಮೇಘಗಳು ಅವನದೇ ರೂಪಗಳಾಗಿವೆ. ಅವು ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಕೃತ್ರಿಮವಿರುವಂತಹ ಜೀವನ ರಾತ್ಯವಾದ ನೀರನ್ನು ಸುರೆಯುವುವು. || ೮ || ನನ್ನ ಮುದ್ದುಕಂಡ! ನಾವು ಮತ್ತು ಇತರರು ಅದೇ ಮೇಘಪತಿಯಾದ ಭಗವಾನ್ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಯಜ್ಞಗಳ ಮೂಲಕ ಪೂಜಿಸುತ್ತೇವೆ. ಯಜ್ಞಮಾಡುವ ಸಾಮಗ್ರಿ ಗಳೂ ಕೂಡ ಅವನು ಸುರಿಸಿದ ಶಕ್ತಿಯುಕ್ತವಾದ ನೀರಿನಿಂದಲೇ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗಿವೆ. || ೯ || ಅವನ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಮಾಡಿದ ಒಳಕ ಉಳಿದಿರುವ ಅನ್ನದಿಂದಲೇ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಅರ್ಘ್ಯ, ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಕಾಮರೂಪವಾದ ತ್ರಿವರ್ಗಗಳ ಸಿದ್ಧಿಗಾಗಿ ಜೀವನನಿರ್ವಾಹ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ. ಮನುಷ್ಯರ ಬೆಲಾಯವೇ ಮುಂತಾದ ಪ್ರಯತ್ನ ಗಳಿಗೆ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುವವನು ಇಂದ್ರನೇ ಆಗಿರುವನು. || ೧೦ || ಈ ಧರ್ಮವು (ಸಂಪ್ರದಾಯ) ನಮ್ಮ ಕುಲಪರಂಪರೆಯಿಂದ ನಡೆದು ಬಂದಿದೆ. ಇಂತಹ ಪರಂಪರಾಗತ ಧರ್ಮವನ್ನು ಕಾಮ, ಲೋಭ, ಭಯ ಅಥವಾ ದ್ವೇಷದಿಂದ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡುವವನಿಗೆ ಎಂದಿಗೂ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗುವುದಿಲ್ಲ. || ೧೧ ||

ಶ್ರೀಕುಕುಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಭಗವಾನ್ ಕೇತವನು ತಂದೆಯ ಮತ್ತು ಇತರ ವ್ರಜವಾಸಿಗಳ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಕೋಪವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ನಂದಗೋಪನ ಬಳಿ ಹೇಳಿದನು. || ೧೨ ||

ಶ್ರೀಭಗವಂತನು ಹೇಳಿದನು - ತಂದೆಯವರೇ! ಪ್ರಾಣಿಯು ತನ್ನ ಕರ್ಮಕ್ಕನುಸಾರವಾಗಿಯೇ ಹುಟ್ಟುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಕರ್ಮಾನು ಸಾರವೇ ಸಾಯುತ್ತಾನೆ. ಅವನಿಗೆ ಅವನ ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ಅನುಸಾರವೇ ಸುಖ-ದುಃಖ, ಭಯ ಕ್ಷೇಮಗಳು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತವೆ. || ೧೩ || ಜಡವಾದ ಕರ್ಮವೇ ಕರ್ಮ ಮಾಡಿದವನಿಗೆ ಫಲ ನೀಡದೆಂದೂ, ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುವ ಬೇರೊಬ್ಬ ಈಶ್ವರನಿದ್ದಾನೆಂದು ಭಾವಿಸಿದರೂ, ಆ ಈಶ್ವರನೂ ಕೂಡ ಕರ್ಮಮಾಡಿದವನಿಗೆ ಫಲನೀಡಬಲ್ಲನೇ ಹೊರತು ಕರ್ಮಮಾಡದವನ ಮೇಲೆ ಅವನ ಪ್ರಭಾವವೇನೂ ನಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ. || ೧೪ || ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳೂ ತಮ್ಮ-ತಮ್ಮ ಕರ್ಮಗಳ ಫಲಗಳನ್ನೇ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ನಮಗೆ ಇಂದ್ರನ ಅನರ್ಹತೆ ಏನಿದೆ? ಅಪ್ರಾಣಿ! ಪೂರ್ವಸಂಸ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಅನುಸಾರ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿರುವ ಮನುಷ್ಯರ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಅವನು ಬದಲಿಸ ರಾರನೆಂದಾಗ ಅವನಿಂದ ಏನು ಪ್ರಯೋಜನ? || ೧೫ ||

ಸ್ವಭಾವತಂತ್ರೋ ಹಿ ಜನಃ ಸ್ವಭಾವಮನುವರ್ತತೇ |
ಸ್ವಭಾವಸ್ವಮಿದಂ ಸರ್ವಂ ಸದೇವಾಸುರಮಾನುಷಮ್ || ೧೬ ||

ದೇಹಾನುಚ್ಛಾವಚಾನ್ ಜಂತುಃ ಪ್ರಾಪ್ಯೈಷ್ಠಾಪತಿ ಕರ್ಮಣಾ |
ಶತ್ರುರ್ಮಿತ್ರಮುದಾಸೀನಃ ಕರ್ಮೈವ ಗುರುರೀಶ್ವರಃ || ೧೭ ||

ತಸ್ಯಾತ್ಮಂಪೂಜಯೀತ್ಯರ್ಮ ಸ್ವಭಾವಸ್ತು ಸ್ವಕರ್ಮಕೃತ್ |
ಅಂಜಸಾ ಯೇನ ವರ್ತೇತ ತದೇವಾಸ್ಯ ಹಿ ದೈವತಮ್ || ೧೮ ||

ಆಜೀವ್ಯೈಕತರಂ ಭಾವಂ ಯಸ್ತನ್ಯಮುಪಜೀವತಿ |
ನ ತಸ್ಯಾದ್ವಂದತೇ ಕ್ಷೇಮಂ ಜಾರಂ ನಾರ್ಯಸತೀ ಯಥಾ || ೧೯ ||

ವರ್ತೇತ ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ವಿಪ್ರೋ ರಾಜಸ್ಯೋ ರಕ್ಷಯಾ ಭುವಃ |
ವೈಶ್ಯಸ್ತು ವಾತರ್ಯಾ ಜೀವೇಚ್ಛೂದ್ರಸ್ತು ದ್ವಿವಸೇವಯಾ || ೨೦ ||

ಕೃಷಿವಾಣಿಜ್ಯಗೋರಕ್ತಾ ಕುಸೀದಂ ತುರ್ಯಮುಚ್ಯತೇ |
ದಾರ್ತಾ ಚತುರ್ವಿಧಾ ತತ್ರ ವಯಂ ಗೋವೃತ್ತಯೋಽನಿತಮ್ || ೨೧ ||

ದ್ವರ್ತೃ ರಜಸ್ತಮ ಇತಿ ಸ್ಥಿತುತ್ಪತ್ತಂತಜೇತಮಃ |
ವಜಸೋತ್ಪದ್ಯತೇ ವಿಶ್ವಮನ್ನೋನ್ನಂ ವಿವಿಧಂ ಜಗತ್ || ೨೨ ||

ವಜಸಾ ಚೋದಿತಾ ಮೇಘಾ ವರ್ಷಾಂತ್ಯಂಬೂನಿ ಸರ್ವತಃ |
ಪ್ರಜಾಸ್ತೈರೇವ ಸಿದ್ಧಂತಿ ಮಹೇಂದ್ರಃ ಕಿಂ ಕರಿಷ್ಯತಿ || ೨೩ ||

ಏನಃ ಪುರೋ ಜನಪದಾ ನ ಗ್ರಾಮಾ ನ ಗೃಹಾ ವಯಮ್ |
ಸಿತ್ಕಂ ವನೌಕಸಸ್ತಾತ ವನಶೈಲನಿವಾಸಿನಃ || ೨೪ ||

ತಸ್ಯಾದ್ಗವಾಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಾಮದ್ರೇಶ್ವಾರಭೃತಾಂ ಮುಖಃ |
ಮು ಇಂದ್ರಯಾಗಸಂಭಾರಾಸ್ತೈರಯಂ ಸಾಧ್ಯತಾಂ ಮುಖಃ || ೨೫ ||

ಪ್ರಜ್ಞಂತಾಂ ವಿವಿಧಾಃ ಪಾಶಾಃ ಸೂಪಾಂತಾಃ ಪಾಯಸಾದಯಃ |
ಶಂಯಸಾಪೂಪಶಕ್ಷುಲ್ಕಃ ಸರ್ವಮೋಹತೃಗೃಹ್ಯತಾಮ್ || ೨೬ ||

ಮನುಷ್ಯರೆಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ಸ್ವಭಾವಕ್ಕೆ (ಹಿಂದಿನ ಸಂಸ್ಕಾರಕ್ಕೆ) ಅಧೀನರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಅದನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ದೇವತೆಗಳು, ಅಸುರರು, ಮನುಷ್ಯರು - ಇವರಿಂದ ಕೂಡಿದ ಈ ಜಗತ್ತೆಲ್ಲವೂ ಸ್ವಭಾವದಲ್ಲೇ ನೆಲೆನಿಂತಿದೆ. || ೧೬ || ಜೀವನು ತನ್ನ ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ಅನುಸಾರವೇ ಉತ್ತಮ ಅಥವಾ ಅಧಮ ಶರೀರಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ ಹಾಗೂ ತೊರೆಯುತ್ತಾರೆ. ತನ್ನ ಕರ್ಮಕ್ಕನುಸಾರವೇ ಇವನು ಶತ್ರು, ಇವನು ಮಿತ್ರ, ಇವನು ಉದಾಸೀನ ಎಂದು ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಕರ್ಮವೇ ಗುರು. ಕರ್ಮವೇ ಈಶ್ವರನು. || ೧೭ || ಅದಕ್ಕಾಗಿ ತಂದೆಯವನೇ! ಮನುಷ್ಯನು ತನ್ನ ಪೂರ್ವ ಸಂಸ್ಕಾರಕ್ಕನುಸಾರ ಒಂದಿರುವ ವರ್ಣ ಮತ್ತು ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾದ ಧರ್ಮಗಳನ್ನೇ ಪಾಲಿಸುತ್ತಾ ಕರ್ಮವನ್ನೇ ಅದರಿಸಬೇಕು. ಯಾವುದರಿಂದ ಮನುಷ್ಯನ ಜೀವನ ನಿರ್ವಾಹವು ಸುಗಮವಾಗಿ ನಡೆಯುವುದೋ ಅದೇ ಅದಕ್ಕೆ ಅಪ್ಪವೇವರೆ ಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. || ೧೮ || ತನ್ನ ವಿವಾಹಿತ ಪತಿಯನ್ನು ತೊರೆದು ಜಾರನ್ನು ಸೇವಿಸುವ ವೈಭಚಾರಿಣಿ ಸ್ತ್ರೀಯು ಎಂದಿಗೂ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಲಾರಳು ಹಾಗೆಯೇ ತನ್ನ ಜೀವನ ನಿರ್ವಾಹ ನಡೆಸುವ ಒಂದು ದೇವತೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ದೇವತೆಯನ್ನು ಉಪಾಸಿಸುವ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಎಂದಿಗೂ ಸುಖವು ಬರಲಾರದು. || ೧೯ || ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಅಧ್ಯಯನ, ಅಧ್ಯಾಪನ, ದಾನ, ಕತ್ತಿಯನು ಪ್ರಜಾವಾಲನೆಯಿಂದ, ವೈಶ್ಯನು ವಾರ್ತೆಯಿಂದ ಮತ್ತು ಕೂದನು ತ್ರಿವರ್ಣದವರ ಸೇವೆಯಿಂದ ಜೀವನವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕು. || ೨೦ || ವೈಶ್ಯರ ವಾರ್ತೆಯು - ಕೃಷಿ, ವಾಣಿಜ್ಯ, ಗೋರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಬಡ್ಡಿ ಪಡೆಯುವುದು ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ವಿಧವಾಗಿದೆ. ನಾವುಗಳು ಆ ನಾಲ್ಕರಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಗೋರಕ್ಷಣೆಯನ್ನೇ ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ಮಾಡುತ್ತಾ ಬಂದಿರುವೆವು. || ೨೧ || ಆದ್ದು ಈ ಪ್ರಪಂಚದ ಸ್ಥಿತಿ-ಉತ್ಪತ್ತಿ ಲಯಗಳು ಕ್ರಮವಾಗಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳ ರಚೋಗುಣ ಮತ್ತು ಶಮೋಗುಣಗಳಿಂದ ಆವೃತವೆ. ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ಈ ಜಗತ್ತು ಸ್ತ್ರೀ-ಪುರುಷರ ಸಂವೇಗದಿಂದ ರಚೋಗುಣದ ಮೂಲಕ ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆ. || ೨೨ || ಅದೇ ರಚೋಗುಣದ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ಮೇಘಗಳು ಎಬ್ಬತೆ ನೀರು ಇಳಿಯುತ್ತದೆ. ಅದರಿಂದ ಅನ್ನವೂ ಮತ್ತು ಅನ್ನದಿಂದ ಕುದುರೆ ಜೀವರ ಜೀವನ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರನ ಕಾರ್ಯವೇನಿದೆ? ಅವನೇನು ಮಾಡಬಲ್ಲನು? || ೨೩ || ತಂದೆಯವನೇ! ನಮ್ಮ ಆರ್ಥಿಕವಸ್ಥೆಯಾವುದೇ ರಾಜ್ಯ ವಾಗಲೀ, ಬಲ್ಲಣವಾಗಲೀ, ಉದಾಸಾಗಲೀ, ಹಳ್ಳಿಯಾಗಲೀ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ನಮಗೆ ಮನೆ-ಮಠಗಳೂ, ಕುದುರೆ ನಾವಾರೋ ವನವಾಸಿಗಳು, ವನ ಮತ್ತು ಪರ್ವತವೇ ನಮ್ಮ ಮನೆಯಾಗಿದೆ. || ೨೪ || ಆದುದರಿಂದ ಇವುಗಳು ಗೋವುಗಳ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಮತ್ತು ಗಿರಿರಾಜನಾದ ಗೋಮಹರ್ಷದ ಕುರಿತು ಯಜ್ಞವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸೋಣ. ಇಂದ್ರನು ಯಜ್ಞಕ್ಕಾಗಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳಿಂದಲೇ ಈ ಯಜ್ಞಾನುಷ್ಠಾನ ನಡೆಯಲಿ. || ೨೫ || ಈ ಯಜ್ಞಕ್ಕಾಗಿ ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾರದ ಪಶುವುಗಳೂ, ವಾಯಸ, ಕಣ್ಣಾಯಗಳೂ, ಚಕ್ರಲಿಗಳೂ ಮೊದಲೊಂದು ತೊವೈಯ ವರೆಗಿನ ಬಗೆ-ಬಗೆಯ ಅಡಿಗೆಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿರಿ. ಇಂದು ಕರೆದ ಹುರುಗಳ ಎಲ್ಲ ಹಾಲನ್ನು ಕೂಡಿಹಾಕಿರಿ. || ೨೬ ||

ಹೂಯಂತಾಮಗ್ನಯಃ ಸಮ್ಯಗ್ಬ್ರಾಹ್ಮಣೈರ್ಬ್ರಹ್ಮವಾದಿಭಃ |
ಅನ್ಯಂ ಬಹುವಿಧಂ ತೇಭ್ಯೋ ದೇಯಂ ಪೋ ಭೇನುದಕ್ಷಿಣಾಃ || ೨೭ ||

ಅನ್ಯೇಭ್ಯಶ್ಚಾಶ್ವಕಾಂಡಾಲಪತಿತೇಭ್ಯೋ ಯಥಾರ್ಹತಃ |
ಯವಸಂ ಚ ಗವಾಂ ದತ್ತಾ ಗಿರಯೇ ದೀಯತಾಂ ಬಲಿಃ || ೨೮ ||

ಸ್ವಲಂಕೃತಾ ಭುಕ್ತವಂಶಾ ಸ್ವನುಲಿಪ್ತಾಃ ಸುವಾಸುಷಾಃ |
ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಾಂ ಚ ಕುರುತ ಗೋವಿಪ್ರಾಸಲಪರ್ವತಾನ್ || ೨೯ ||

ಏತನ್ಯಮ ಮತಂ ತಾತ ಕ್ರಿಯತಾಂ ಯದಿ ರೋಚತೇ |
ಅಯಂ ಗೋಬ್ರಾಹ್ಮಣಾದ್ರೀಣಾಂ ಮಹ್ಯಂ ಚ ದಯತೋ ಮುಖೇ || ೩೦ ||

ಶ್ರೀಕುಕುಟುಂಬಾಚ

ಕಾಲಾತ್ಮನಾ ಭಗವತಾ ಶಕ್ರದರ್ಶಂ ಜಿಘಾಂಸತಾ |
ಪ್ರೋಕ್ತಂ ನಿಶಮ್ಯ ನಂದಾದ್ಯಾಃ ಸಾಧ್ವಗೃಹ್ಣಂತ ತದ್ವಚಃ || ೩೧ ||

ತಥಾ ಚ ವ್ಯದಧುಃ ಪರ್ವಂ ಯಥಾಸ್ತಹ ಮಧುಸೂದನಃ |
ಪಾಚಯಿತ್ವಾ ಸ್ವಸ್ಥಯನಂ ತದ್ರ್ವೈರೀ ಗಿರಿದ್ವಿಜಾನ್ || ೩೨ ||

ಉಪಪೃತ್ಯ ಬಲೀನ್ ಸರ್ವಾನಾದೃತಾ ಯವಸಂ ಗಮಾಮ್ |
ಗೋಧನಾನಿ ಪುರಸ್ಕೃತ್ಯ ಗಿರಿಂ ಚಕ್ರುಃ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಾಮ್ || ೩೩ ||

ಅನಾಂಸ್ತಸಮುದ್ಯುಕ್ತಾನಿ ತೇ ಚಾರುಹ್ಯ ಸ್ವಲಂಕೃತಾಃ |
ಗೋವೃಶ್ಚ ಕೃಷ್ಣವೀರ್ಯಾಣಿ ಗಾಯಂತ್ಯಃ ಸದ್ವಿಜಾರಿಷಃ || ೩೪ ||

ಕೃಷ್ಣಸ್ವಸ್ತಕಮಂ ರೂಪಂ ಗೋಪವಿತ್ರಂಭಗಾಂ ಗತಃ |
ಶೈಲೋಽಸ್ಮೀತಿಬ್ರುವನ್ ಭೂರಿ ಬಲಿಮಾದದ್ವಹದ್ವಪುಃ || ೩೫ ||

ತಸ್ಮೈ ನಮೋ ವ್ರಜಜನ್ಯೈಃ ಸಹ ಚಕ್ರೇಽಽತ್ಮನಾಽಽತ್ಮನೇ |
ಅಹೋ ಪಶ್ಯತಶೈಲೋಽಸೌ ರೂಪೀ ನೋಽನುಗ್ರಹಂ ವ್ಯಧಾತ್ || ೩೬ ||

ದಿವೋಽವಜಾನತೋ ಮರ್ತ್ಯಾನ್ಯಾಮರೂಪೀ ವನೌಕಾಃ |
ಪಂಕಿ ಹೃಸ್ವೈ ನಮಸ್ಕಾಮಃ ಶರ್ಮಣೇ ಅತ್ಯನೋ ಗಮಾಮ್ || ೩೭ ||

ಬ್ರಹ್ಮವಾದಿಗಳಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಬೆನ್ನಾಗಿ ಹವನ ಮಾಡಲಿ. ಅವರಿಗೆ ಅನೇಕ ವಿಧದ ಭಕ್ಷ್ಯಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಊಟ ಮಾಡಿ, ಗೋವುಗಳನ್ನೂ ದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನೂ ದಾನ ಮಾಡಿ. || ೨೭ || ಬಳಿಕ ಇತರ ವರ್ಗದವರಿಗೂ, ಶುನಕ-ಚಾಂಡಾಲ ವತಿಕರಿಗೂ ಯಥಾಯೋಗ್ಯವಾಗಿ ಭೋಜನವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಗೋವುಗಳಿಗೆ ಹುಲ್ಲು ತಿನ್ನಿ, ಗೋವರ್ಧನ ಗಿರಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ. || ೨೮ || ಬಳಿಕ ನೀವು ಭೋಜನವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಹೂಸುಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಗಂಧವನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ಎಂದು ಅಲಂಕೃತರಾಗಿ ಆಗ್ನಿಗೆ, ಗೋವುಗಳಿಗೆ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ, ಪರ್ವತರಾಜನಿಗೂ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡಿ. || ೨೯ || ಆಮ್ನಾ! ಇದು ನಿಮಗಲ್ಲರಿಗೆ ಉಚಿತವೆನಿಸಿದಲ್ಲಿ ನಾನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಮಾಡಬಹುದು. ಈ ಯಜ್ಞವು ಗೋ-ಬ್ರಾಹ್ಮಣ-ಗಿರಿರಾಜನಾದ ಗೋವರ್ಧನನಿಗೆ ಪ್ರಿಯವಾಗಿದೆ. ನನಗೂ ಈ ಯಜ್ಞವೇ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಿಯವಾಗಿದೆ. || ೩೦ ||

ಶ್ರೀಕುಕುಟುಂಬಾಚು - ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಕಾಲಾತ್ಮಕನಾದ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಇಂದ್ರನ ಆಹಂಕಾರ ಮುರಿಯುವುದೇ ಅಕೆಯವಾಗಿತ್ತು. ನಂದಗೋಪನೇ ಮೊದಲಾದವರು, ಅವನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಸಾಧು | ಸಾಧು | ಬಹಳ ಒಳ್ಳೆಯದೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಅಂಗೀಕರಿಸಿದರು. || ೩೧ || ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಹೇಳಿದಂತೆಯೇ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಮೊದಲಿಗೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಂದ ಸ್ವಸ್ತಿವಾಚನ ಮಾಡಿಸಿ, ಅವರಿಂದ ಹೋಮ ಹವನಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ ಅವರಿಗೆ ಭೂರಿದಕ್ಷಿಣೆ ಯನ್ನಿತ್ತರು. ಗಿರಿರಾಜನನ್ನು ಅನೇಕ ವಿಧದಿಂದ ಪೂಜಿಸಿದರು. ಗೋವುಗಳಿಗೆ ಹುಲ್ಲನ್ನು ತಿನ್ನಿಸಿದ ಬಳಿಕ ನಂದಗೋಪನೇ ಮೊದಲಾದ ಗೋವರು ಗೋವುಗಳನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಗಿರಿರಾಜನ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡಿದರು. || ೩೨-೩೩ || ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಅಹಿರ್ವಾದಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ಗೋಪ-ಗೋಪಿಯರು ಬೆನ್ನಾಗಿ ಸಿಂಗರಿಸಿಕೊಂಡು ಎತ್ತುಗಳು ಹೂಡಿದ ಬಂಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಕೊಂಡು ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಲೀಲೆಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಾ ಗೋವರ್ಧನ ಗಿರಿಯ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡತೊಡಗಿದರು. || ೩೪ ||

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಗೋಪಾಲಕರಿಗೆ ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನುಂಟುಮಾಡಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಗೋವರ್ಧನ ಗಿರಿಯಮೇಲೆ ಇನ್ನೊಂದು ವಿಶಾಲದೇಹವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಪ್ರಕಟನಾದನು. 'ನಾನು ಗಿರಿರಾಜನಾಗಿರುವೆ' ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾ ಅವರು ಅಹಿಸಿದ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ, ಭಕ್ತ ಭೋಜ್ಯಗಳನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಿ ಭುಂಜಿಸಿದನು. || ೩೫ || ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನದೇ ಆದ ಆ ಸ್ವರೂಪಕ್ಕೆ ಇತರ ಪ್ರಜವಾಸಿಗಳೊಂದಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದನು ಮತ್ತು ಹೇಳಿದನು - 'ನೋಡಿ, ನೋಡಿ! ಎಂತಹ ಅಚ್ಚರಿಯಾಗಿದೆ! ಗಿರಿರಾಜನೇ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಿ ಪ್ರಕಟನಾಗಿ ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಕೃಪೆಯನ್ನು ತೋರಿರುವನು. || ೩೬ || ಬಂಧುಗಳೇ! ಈ ಪರ್ವತವು ಯಾವುದೇ ರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸ ಬಲ್ಲದು. ಇದನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸುವ ವನವಾಸಿಗಳನ್ನು ಈ ಪರ್ವತವು ಕೊಂದೇಬಿಡುತ್ತದೆ. ಬನ್ನಿರಿ, ನಮ್ಮ ಮತ್ತು ಗೋವುಗಳ ಕ್ಷೇಮಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಗಿರಿರಾಜನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸೋಣ.' || ೩೭ ||

ಇತ್ಯದ್ವಿಗೋದ್ವಿಜಮಖಂ ವಾಸುದೇವಪ್ರಕೋದಿತಾಃ |
ಯಥಾ ವಿಧಾಯ ತೇ ಗೋಪಾಃ ಸಹಕೃಷ್ಣಾ ಪ್ರಜಂ ಯಯುಃ

|| ೩೮ ||

ಹೀಗೆ ಧಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ನಂದಗೋಪನೇ
ಮೊದಲಾದ ಹಿರಿಯ-ಕಿರಿಯ ಗೋಪಾಲಕರು ಗಿರಾಜನನ್ನು
ಗೋವುಗಳನ್ನು ಬ್ಯಾಹ್ನಣರನ್ನು ಏಧಿವತ್ತಾಗಿ ಪೂಜಿಸಿ ಮತ್ತೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ
ನೊಂದಿಗೆ ಎಲ್ಲರೂ ಪ್ರಜಕ್ಕೆ ಮರಳಿ ಬಂದರು. || ೩೮ ||

ಇಪ್ಪತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿಯಿತು. || ೨೪ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತೇ ಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪಾರಮಹಂಸ್ಯಾಂ ಸಂಹಿತಾಯಾಂ ದಶಮ ಸ್ಕಂಧೇ ಪೂರ್ವಾರ್ಧೇ
ಚತುರ್ವಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ || ೨೪ ||

ಇಪ್ಪತ್ತೆರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಗೋವರ್ಧನ ಪರ್ವತವನ್ನು ಎತ್ತಿದುದು

ಶ್ರೀಶುಕ ಉವಾಚ

ಇಂದ್ರಸ್ತದಾಽಽತ್ಯುಕ್ತಃ ಪೂಜಾಂ ವಿಜ್ಞಾಯ ವಿಹತಾಂ ನೃಪ |
ಗೋಪೇಭ್ಯಃ ಕೃಷ್ಣಸಾಥೇಭ್ಯೋ ನಂವಾದಿಷ್ಟಶ್ಚಕೋಪಃ ಸಃ
|| ೧ ||

ಗಣಂ ಸಾವರ್ತಕಂ ನಾಮ ಮೇಘಾಸಾಂ ಚಾಂತಕಾರಿಣಾಮ್ |
ಇಂದ್ರಃ ಪ್ರಾಚೋದಯತ್ಕುದ್ರೋ ವಾಕ್ಯಂ ಚಾಶೇಷಮಾನ್ಯುತ
|| ೨ ||

ಅಹೋ ಶ್ರೀಮದಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಂ ಗೋಪಾಸಾಂ ಕಾನ್ತಕೋಪಮ್ |
ಕೃಷ್ಣಂ ಮರ್ತ್ಯಮುಪಾಶ್ರಿತ್ಯ ಯೇ ಚಕ್ರುರ್ದೇವಹೇಲನಮ್
|| ೩ ||

ಯಥಾರ್ಥೈಃ ಕರ್ಮಮಯೈಃ ಕ್ರತುಭಿರ್ನಾಪುನೌನಿಭೈಃ |
ವಿದ್ಯಾಮಾನ್ವೀಕ್ಷಿಕೇಽಹಿತ್ವಾ ತಿತಿರ್ಷಂತಿ ಭವಾರ್ಣವಮ್
|| ೪ ||

ಪಾಚಾಲಂ ಬಾಲಿಕಂ ಸ್ತಬ್ಧಮದ್ಧಂ ಪಂಡಿತಮಾನಿನಮ್ |
ಕೃಷ್ಣಂ ಮರ್ತ್ಯಮುಪಾಶ್ರಿತ್ಯ ಗೋಪಾ ಮೇ ಚಕ್ರುರಪ್ರಿಯಮ್
|| ೫ ||

ಒಪಾಂ ಶ್ರಿಯಾವಲಿಪ್ರಾಸಾಂ ಕೃಷ್ಣೇನಾಧ್ಯಾಯಿತಾತ್ಮನಾಮ್ |
ಧಾನ್ಯತ ಶ್ರೀಮದ್ವಂಛಂ ಪಶೂನ್ನಯತ ಸಂಕ್ಷಯಮ್
|| ೬ ||

ಶ್ರೀಶುಕಮಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ !
ಗೊಲ್ಲರು ತನ್ನ ಪೂಜೆಯನ್ನು ನಿರ್ದೋಷವಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದ
ಇಂದ್ರನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನೇ ರಕ್ಷಕನನ್ನಾಗಿ ಹೊಂದಿದ್ದ ರಂಧಗೋಪನೇ
ಮೊದಲಾದ ಗೋಪಾಲಕರ ಮೇಲೆ ಅತ್ಯಂತ ಕ್ರೋಧ
ಗೊಂಡನು. || ೧ || ತಾನು ಮೂರು ಬೀಜಗಳಿಗೂ ಒಡೆಯನಾಗಿ
ಇರುವನೆಂಬ ಅಹಂಕಾರವು ಆತನಲ್ಲಿ ಬಹಳವಾಗಿತ್ತು. ಈ ಕಾರಣ
ದಿಂದ ಅವನು ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಉರಿದಿದ್ದು ಪ್ರಳಯವನ್ನಂಟು
ಮಾಡುವ ಸಂವರ್ತಗಳೆಂಬ ಮೇಘಗಳನ್ನು ಕರೆದು ಪ್ರವಹ
ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಿರೆಂದು ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡುತ್ತಾ
ಇಂತೆಂದನು - || ೨ || ಕಾಡು ಮನುಷ್ಯರಾದ ಈ ಗೊಲ್ಲರು ಧನ
ಮದದಿಂದ ಎಷ್ಟೊಂದು ಉದ್ವಿಗರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಷ್ಯ
ನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿರುವ ಕವನ ವೇದಾಂತವಾದ
ನನ್ನನ್ನೇ ಅವಮಾನಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆಲ್ಲಾ. || ೩ || ಅತ್ಯಾತ್ಮವೈಷಮ್ಯ
ಬಿಟ್ಟಿರುವ ಅನೇಕ ಮಂದಬುದ್ಧಿಯ ಜನರು ತಿಳಿಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಕರ್ಮ
ಮಯವಾದ ನಾಮಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ನಾವೆಗಳೆ ಕೋಪವೆ ಯಿಷ್ಟ
ಗಳಿಂದ ಭವಾಗರವನ್ನು ದಾಟಲು ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲವೆಂದು ಕವನ ಸರ್ವ
ಸಂವತ್ಸಮೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಕೊಡುವ ಇಂದ್ರನ ಯೋಗವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು
ಗೋ-ಗೋವರ್ಧನಗಳ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದ್ದಾರೆ. || ೪ ||
ಬಾಯಿಬಿಡಕನಾದ, ಮೂರ್ಖನಾದ, ಕ್ಷುಣ್ಣನಾದ, ಅಕ್ಷನಾದ
ಮತ್ತು ತನ್ನನ್ನು ಮಹಾಪಂಡಿತನೆಂದು ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ
ಮನುಷ್ಯಮಾತ್ರನಾದ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಈ ಮೂರ್ಖ
ಗೋಪಾಲಕರು ನನಗೆ ಒಹರ ಅತ್ತಿಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು
ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟರು. || ೫ || ಮೊದಲೇ ಇವರು ಧನಮದದಿಂದ
ಉನ್ಮತ್ತರಾಗಿದ್ದರು. ಈಗ ಕೃಷ್ಣನೂ ಇವರನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿದನು.
ಈಗ ನೀವು ಹೋಗಿ ಇವರ ಧನಮದವನ್ನು ಉದ್ವಿಗತನವನ್ನು
ಎನಿಸಿಕೊಳ್ಳಿರಿ. ಅವರ ಗೋಸಂಪತ್ತನ್ನು ಧ್ವಂಸಮಾಡಿಬಿಡಿ. || ೬ ||

ತಸ್ಯಾನ್ತಚ್ಛರಣಂ ಗೋಷ್ಠಂ ಮನ್ನಾಥಂ ಮತ್ತರಿಗ್ರಹಮ್ |
ಗೋಪಾಯೇ ಸ್ವಾತ್ಮಯೋಗೇನ ಸೋಽಯಂ ಮೇ ಪ್ರತ ಆಹಿತಃ || ೧೮ ||

ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವೈಕೇನ ಹಸ್ತೇನ ಕೃತ್ವಾ ಗೋವರ್ಧನಾಚಲಮ್ |
ದಧಾರ ಲೀಲಯಾ ಕೃಷ್ಣಶ್ಚತ್ವಾಕಮಿವ ಬಾಲಕಃ || ೧೯ ||

ಅಥಾಹ ಭಗವಾನ್ ಗೋಪಾನ್ ಹೇಽಂಬ ತಾತ ಪ್ರಜಾಕುಃ |
ಯಥೋಪಜೋಷಂ ವಿಶತ ಗಿರಿಗರ್ತಂ ಸಗೋಧನಾಃ || ೨೦ ||

ನ ತ್ರಾಸ ಇಹ ವಃ ಕಾರ್ಯೋ ಮದ್ವಸ್ತಾದ್ವಿನಿಪಾತನೇ |
ವಾತವರ್ಷಭಯೇನಾಲಂ ತತ್ಪ್ರಾಣಂ ವಿಹಿತಂ ಹಿ ವಃ || ೨೧ ||

ತಥಾ ನಿರ್ವಿದಿತುರ್ಗರ್ತಂ ಕೃಷ್ಣಾಶ್ವಾಸಿತಮಾನಸಾಃ |
ಯಥಾವಕಾಶಂ ಸಧನಾಃ ಸಪ್ರಜಾಃ ಸೋಪಜೀವಿನಃ || ೨೨ ||

ಕುಪ್ಲಕ್ಷ್ಯ ಧಾಂ ಸುಖಾಪೇಕ್ಷಾಂ ಹಿತ್ವಾ ತೈವ್ರಜವಾಸಿಭಿಃ |
ವೀಕ್ಷ್ಯಮಾನೋ ದಧಾವದ್ರಿಂ ಸಪ್ತಾಹಂ ನಾಚಲತ್ವದಾತ್ || ೨೩ ||

ಕೃಷ್ಣಯೋಗಾನುಭಾವಂ ತಂ ನಿಶಾಮ್ಯೇಂದ್ರೋಽತಿವಿಸ್ಮಿತಃ |
ವಿಸ್ತಂಭೋ ಭ್ರಷ್ಟಸಂಕಲ್ಪಃ ಸ್ವಾನ್ವೇಧಾನ್ ಸಂಸ್ಥವಾರಯತ್ || ೨೪ ||

ಒಂ ವೃಭಮುದಿತಾದಿತ್ಯಂ ವಾತವರ್ಷಂ ಚ ದಾರುಣಮ್ |
ಸುಖೋಪಕೂಲಂ ಗೋಪಾನ್ ಗೋವರ್ಧನಧರೋಽಬ್ರವೀತ್ || ೨೫ ||

ನಿರ್ಮೂತ ತ್ವಜತ ತ್ರಾಸಂ ಗೋಪಾಃ ಸ್ವೈಧನಾರ್ಭಕಾಃ |
ಏವಾರತಂ ವಾತವರ್ಷಂ ವೈದಪ್ರಾಯಾಶ್ಚ ನಿಮ್ನಗಾಃ || ೨೬ ||

ತಸ್ಯೇ ನಿರ್ಮಯುರ್ಗೋಪಾಃ ಸ್ಥು ಸ್ಥುಮಾದಾಯ ಗೋಧನಮ್ |
ಶಕಚೋಢೋಪಕರಣಂ ಸ್ವೀಚಾಲಸ್ಥವಿರಾಃ ತಸ್ಯಃ || ೨೭ ||

ಈ ಇಡೀ ವ್ರಜವೇ ನನಗೆ ಅತ್ತಿತವಾಗಿದೆ. ನನ್ನನ್ನೇ ಏಕೈಕನಾಥ ನನ್ನಾಗಿ ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ನನ್ನಿಂದ ಸ್ವೀಕೃತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾನು ನನ್ನ ಯೋಗಮಾಯೆಯಿಂದ ಇವರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವೆನು. ಶರಣಾಗತರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವುದೇ ನನ್ನ ವ್ರತವಾಗಿದೆ. ಈಗ ಆದನ್ನು ಪಾಲಿಸುವ ಅವಕಾಶ ಸ್ವೀಕೃತವಾಗಿದೆ. || ೧೮ ||

ಪಂಚೀತನೇ! ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಹೀಗೆ ಭಾಮಿನಿ ಹುಡುಗನು ನಾಯಿಕೊಡೆಯನ್ನಿತ್ತಿ ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ರೀತಿಬಾಲವಾಗಿ ಗೋವರ್ಧನ ಪರ್ವತವನ್ನು ಒಂದೇ ಕೈಯಿಂದ ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದು ಕೊಂಡನು. || ೧೯ || ಅನಂತರ ಭಗವಂತನು ಗೋವರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದನು - ಅಪ್ಪ! ಅಮ್ಮ! ವ್ರಜವಾಸಿಗಳೇ! ನೀವೆಲ್ಲರೂ ನಿಮ್ಮ ಗೋವುಗಳೊಂದಿಗೆ ಹಾಗೂ ಸಮಸ್ತ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ಕೊಂಡು ಈ ಪರ್ವತದ ತಳಭಾಗದಲ್ಲಿ ಒಂದು ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಿರಿ. || ೨೦ || ಈ ಪರ್ವತವು ನನ್ನ ಕೈಯಿಂದ ಜಾರಿ ಬೀಳಬಹುದೆಂದು ನೀವು ಶಂಕಿಸಬೇಡಿರಿ. ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಹೆದರಿಕೊಳ್ಳಬೇಡಿ. ಈ ಬಿರುಗಾಳಿ, ಮಳೆಯು ಭಯದಿಂದ ನಿಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನಾನು ಈ ಯುಕ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿರುವೆನು. || ೨೧ || ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲರಿಗೆ ಆಶ್ವಾಸವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಧೈರ್ಯತುಂಬದಾಗ ಗೋವರೆಯಿಂದ ಕಷ್ಟ ಗೋಸಂಪತ್ತನ್ನು ಕರುಗಳನ್ನು ಅತ್ತಿತರನ್ನೂ, ವೃದ್ಧರನ್ನೂ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು, ಮಕ್ಕಳು-ಮರಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಹೇತುವಿನಲ್ಲಿ ಕರೆದು ಕೊಂಡು ಗೋವರ್ಧನ ಪರ್ವತದ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡನು. || ೨೨ || ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ವೋಚುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ ವ್ರಜವಾಸಿಗಳು ಏಳು ದಿವಸಗಳ ಕಾಲ ಹಸಿವು ಹುಡುಗನೊಡನೆ ಸುಖಾಪೇಕ್ಷೆಯನ್ನು ಮರೆತುಬಿಟ್ಟರು. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಒಂದು ಹೆಜ್ಜೆಯ ಪಾದರೂ ಕದಲದೆ ಗೋವರ್ಧನ ಗಿರಿಯನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಸ್ವಲ್ಪವಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದನು. || ೨೩ || ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಪಂಚಕ ಪದ್ಮಾದ್ಯುತ್ಸಾಹ ಯೋಗಮಾಯೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಕಂಪಿಸಿ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗಿ ವಾಯಿತು. ಅವನ ಗರ್ವವೂ ಕುಗ್ಗಿತು. ಅವನನ್ನೂ ಕೂಡೆರಲಿಲ್ಲ ಬಳಿಕ ಅವನು ತಾನಾಗಿಯೇ ಮೇಘಗಳನ್ನು ಒಂದಕ್ಕೆ ಕೂಡಿಸಿ ಮಳೆಯನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದನು. || ೨೪ || ಗೋವರ್ಧನ ವಾತವರ್ಷ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ನೋಡಿದನು - ಭಯಂಕರವಾದ ಬಿರುಗಾಳಿ ಮತ್ತು ಮಳೆಯು ನಿಂತು ಹೋಗಿ ಆಕಾಶವು ಸ್ವಚ್ಛವಾಗಿ ಸೂರ್ಯನು ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರುವನು. ಈಗ ಅವನು ಗೋವಾಲಕರಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದನು. || ೨೫ || ಪ್ರಿಯರಾದ ಗೋವಾಲಕರೇ! ಈಗ ನೀವು ಯಾವುದೇ ಭಯವಿಲ್ಲದೆ ನಿಮ್ಮ ನಿಮ್ಮ ಗೋವುಗಳೊಡನೆ ಹೆಂಡಿರು ಮಕ್ಕಳೊಡನೆ ಹೊರಗೆ ಹೊರಟು ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ನೋಡಿರಿ - ಬಿರುಗಾಳಿ, ಮಳೆ ನಿಂತು ಹೋಗಿ ಸಮಗಲ ರೋಗ ಕೂಡ ಇಳಿ ಮುಖವಾಗಿದೆ. || ೨೬ || ಭಗವಂತನು ಈ ಅಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ಗೋವರು ತಮ್ಮ-ತಮ್ಮ ಗೋಧನ, ಭೃತಿ-ಪ್ರತ್ಯರೊಂದಿಗೆ ಮುದುಕ ರೊಂದಿಗೆ ಜೊತೆಗೆ ಕರೆಕೊಂಡು, ತಮ್ಮ ಸಾಮಗ್ರಿಯನ್ನು ಗಾಡಿಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಎಲ್ಲ ಜನರೂ ಹೊರಗೆ ಬಂದರು. || ೨೭ ||

ಭಗವಾನಪಿ ತಂ ಶೈಲಂ ಸ್ವಾಮೀ ಪೂರ್ವವತ್ಪ್ರಭುಃ |
ಪಶ್ಯತಾಂ ಸರ್ವಭೂತಾನಾಂ ಸ್ಥಾಪಯಾಮಾಸ ಲೀಲಯಾ

|| ೨೮ ||

ತಂ ಪ್ರೇಮವೇಗಾನ್ನಿಭೃತಾ ಪ್ರಜಾಕಸೋ
ಯಥಾ ಸಮೀಯುಃ ಪರಿರಂಭಣಾದಿಭಿಃ |
ಗೋಪ್ಯಶ್ಚ ಸಸ್ತೇಹಮಪೂಜಯನ್ತುಧಾ
ದದ್ಯುಕ್ತತಾದ್ವಿರ್ಮುಯುಜುಃ ಸದಾಶಿಷಃ || ೨೯ ||

ಯಶೋದಾ ರೋಹಿಣೀ ನಂದೋ ರಾಮಶ್ಚ ಬಲಿಣಾಂ ವಃ |
ಕೃಷ್ಣಮಾಲಿಂಗ್ಯ ಯುಯುಜುರಾಶಿಷಃ ಸ್ನೇಹಕಾತರಾಃ

|| ೩೦ ||

ದಿವಿ ದೇವಗಣಾಃ ಸಾಧ್ಯಾಃ ಸಿದ್ಧಗಂಧರ್ವಚಾರಣಾಃ |
ತುಷ್ಪವುರ್ಮುಮುಚುಸ್ತುತ್ವಾಃ ಪುಷ್ಪವರ್ಷಾಗೇ ಪಾರ್ಥಿವ

|| ೩೧ ||

ತಂಖಮಂಧುಭಯೋ ಸೇವದಿವಿ ದೇವಪ್ರಣೋದಿತಾಃ |
ಜಗುರ್ಗಂಧರ್ವಪತಯಸ್ತುಂಬುರುಪ್ರಮುಖಾ ಸೃಪ

|| ೩೨ ||

ಪಮೋಽನುರಕ್ತೈಃ ಪಶುಭೈಃ ಪರಿಪ್ರತೋ
ರಾಜನ್ ಗೋಷ್ಠಂ ಪಬಲೋಽಪ್ರಜದ್ವರಃ |
ತಥಾವಿಧಾನ್ಯಸ್ಯ ಕೃತಾನಿ ಗೋಪಿಕಾ
ಗಾಯಂತ್ಯ ತುಯುರ್ಮುರ್ದಿತಾ ಹೃದಿಸ್ಪ್ರಸಾ || ೩೩ ||

ಸರ್ವಶಕ್ತನಾದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೂ ಕೂಡ ಎಲ್ಲರೂ
ನೋಡುತ್ತಿರುವಂತೆ ಲೀಲಾಪಾಲವಾಗಿಯೇ ಗೋವರ್ಧನಗಿರಿ
ಯನ್ನು ಹಿಂದಿನಂತೆಯೇ ಅದರ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿದನು. || ೨೮ ||

ಪರ್ಮಕವನ್ನು ಕೆಳಗೆ ಇರಿಸಿದಾಕ್ಷಣ-ವ್ರಜವಾಸಿಗಳ ಹೃದಯ
ಗಳು ಪ್ರೇಮರಸದಿಂದ ತುಂಬಿ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಬಳಿಗೆ
ಬಂದು ಕೆಲವರು ಅವನನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡರೆ, ಕೆಲವರು ಮುತ್ತಿಟ್ಟರು.
ಎಲ್ಲರೂ ಅವನನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿದರು. ವೃದ್ಧೆಯರಾದ ಗೋಪಿಯರು
ಮಹದಾನಂದದಿಂದ, ಸ್ನೇಹದಿಂದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ವೊಸರು, ಅಕ್ಕತೆ,
ನೀರು ಇವುಗಳಿಂದ ಮಂಗಳ ತಿಲಕವನ್ನಿಟ್ಟು ತುಂಬು ಹೃದಯ
ದಿಂದ ಆಶೀರ್ವದಿಸಿದರು. || ೨೯ || ಯಶೋದಾದೇವಿ, ರೋಹಿಣಿ,
ನಂದಗೋಪ ಮತ್ತು ಬಲಿಷ್ಠರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಬಲರಾಮ
ಮುಂತಾದವರು ಸ್ನೇಹಪರವಶರಾಗಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಗಾಢವಾಗಿ
ಆಲಿಂಗಿಸಿಕೊಂಡು ಆಶೀರ್ವದಿಸಿದರು. || ೩೦ || ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ |
ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿತರಾದ ದೇವತೆಗಳು ಸಾಧ್ಯರು,
ಸಿದ್ಧರು, ಗಂಧರ್ವರು, ಚಾರಣರು ಮೊದಲಾದವರು ಪರಮ
ಸಂತುಷ್ಟರಾಗಿ ಭಗವಂತನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಾ ಅವನ ಮೇಲೆ ಹೂವಿನ
ಮಳೆಗರೆಯತೊಡಗಿದರು. || ೩೧ || ರಾಜನೇ | ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ
ದೇವತೆಗಳು ತಂಖಿ, ದುಂದುಭಿಗಳನ್ನು ನುಡಿಸತೊಡಗಿದರು.
ತುಂಬರು, ಗಂಧರ್ವರು ಭಗವಂತನ ಮಧುರ ಲೀಲೆಗಳನ್ನು
ಪಾಡತೊಡಗಿದರು. || ೩೨ || ಇದಾದ ಬಳಿಕ ಭಗವಾನ್
ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಗೊಲ್ಲಪಾಲಕರಿಂದರೂಡಾಗೂಡಿ ಬಲರಾಮನೊಂದಿಗೆ
ವ್ರಜಕ್ಕೆ ಹೊರಟನು. ಅವನೊಂದಿಗೆ ಆನಂದಭರಿತರಾಗಿದ್ದ ಗೋಪಿ
ಯರೂ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಚೇತೋಹಾರಿಗಳಾದ ಗೋವರ್ಧನೋ
ದ್ವರಣವೇ ಮುಂತಾದ ಲೀಲಾ ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ಹೃದಯಂಗಮ
ವಾಗಿ ಹಾಡುತ್ತಾ ವ್ರಜಕ್ಕೆ ಕರೆಕದರು. || ೩೩ ||

ಇಪ್ಪತ್ತದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿಯಿತು. || ೨೫ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತೇ ಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪಾರಮಹಂಸ್ಯಾಂ ಪಂಚತಾಂಯಾಂ ದಶಮ ಸ್ಕಂಧೇ ಪೂರ್ವಾರ್ಧೇ
ಪಂಚವಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ || ೨೫ ||

ಇಪ್ಪತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಪ್ರಭಾವದ ವಿಷಯವಾಗಿ ನಂದಗೋಪನೇ ಮೊದಲಾದವರ ಬೆಚ್ಚಾಸೆ

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಉವಾಚ

ವಿವಂವಿಧಾನಿ ಕರ್ಮಾಣಿ ಗೋಪಾಃ ಕೃಷ್ಣಸ್ಯ ವೀಕ್ಷ್ಯ ತೇ |
ಅತದ್ವಿರ್ಮಯಾದಿಃ ಪ್ರೋಚುಃ ಸಮಭ್ಯೇತ್ಯ ಸುವಿಸ್ಮಿತಾಃ

|| ೧ ||

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಮಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ |
ವ್ರಜದ ಗೋಪಾಲಕರು ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಗೋವರ್ಧನೋ
ದ್ವರಣದಂತಹ ಅಲೌಕಿಕ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಆತ್ಮಂತ
ಆಶ್ಚರ್ಯಚಕಿತರಾದರು. ಅವರಿಗೆ ಭಗವಂತನ ಅನಂತ ಶಕ್ತಿಯ
ಪರಿಚಯವೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಒಂದೆಡೆ ಸೇರಿ ಪರಸ್ಪರ
ವಾಗಿ ಹೀಗೆ ಮಾತನಾಡಿಕೊಂಡರು. || ೧ ||

ಬಾಲಕಸ್ತ ಯದೇತಾನಿ ಕರ್ಮಾಣ್ಯತ್ಯದ್ಭುತಾನಿ ವೈ |
ಕಥಮರ್ಹತ್ಯಸೌ ಜನ್ಮ ಗ್ರಾಮ್ಯೇಷ್ವಾತ್ಮಜಗುಪ್ತಮ್ || ೨ ||

ಯಃ ಸಪ್ತಹಾಯನೋ ಬಾಲಃ ಕರೇಣೈಕೇನ ಲೀಲಯಾ |
ಕಥಂ ಬಿಭ್ರದ್ಗಿರಿವರಂ ಪುಷ್ಕರಂ ಗಜರಾಡಿವ || ೩ ||

ಶೋಕೇನಾಮೀಲಿತಾಕ್ಷೇಣ ಪೂತನಾಯಾ ಮಹಾಜನಃ |
ಪೀತಃ ಸ್ತನಃ ಸಹ ಪ್ರಾಣೈಃ ಕಾಲೇನೇವ ವಯಸ್ತನೋಃ || ೪ ||

ಹಿಂಸ್ರತೋಽಥಃ ಶಯಾನ್ಯ ಮಾಸ್ತಸ್ಯ ಚರಣಾಪುರ್ದಕ್ |
ಅನೋಽಪತದ್ಭಿಶ್ಚಯೋಸ್ತಂ ಯದತಃ ಪ್ರಪದಾಹತಮ್ || ೫ ||

ಏಕಾಹಾಯಿನ ಆಸೀನೋ ಹ್ರಿಯಮಾಗೋ ವಿಹಾಯುಷಾ |
ದೈತ್ಯೇನ ಯಸ್ಯಕಾವರ್ತಮಹನ್ಮಂತ್ರಗ್ರಹಾತುರಮ್ || ೬ ||

ಕೃಷಿನ್ ಹೈಯಂಗವಸ್ತಿಸ್ತೇ ಮಾತ್ರಾ ಬದ್ಧಉಲ್ಲಾಖಲೇ |
ಗಚ್ಛನ್ನರ್ಜುನಯೋರ್ಮುಧೇ ಬಾಹುಭ್ಯಾಂ ತಾವಪಾತಯತ್ || ೭ ||

ವನೇ ಸಂಚಾರಯನ್ ಮಾನ್ ಸರಾಮೋ ಬಾಲಕೈರ್ವೃತಃ |
ಹಂತುಕಾಮಂ ಬಕಂ ದೋರ್ಭ್ಯಾಂ ಮುಖತೋಽರಿಮಪಾಟಯತ್ || ೮ ||

ವತ್ಸೇಶು ವತ್ಸರೂಪೇಣ ಪ್ರವಿಶಂತಂ ಜಿಘಾಂಸಯಾ |
ಹತ್ವಾ ನೃಪಾಹಯತ್ತೇನ ಕಪಿತ್ಥಾನಿ ಚ ಲೀಲಯಾ || ೯ ||

ಹತ್ವಾ ರಾಸಭದೈತೇಯಂ ತದ್ಗುಣಾಂಶ್ಚ ಬಲಾನ್ವಿತಃ |
ಚಕ್ರಃ ತಾಲವನಂ ಕ್ಷೇಮಂ ಪರಿಪಕ್ವಫಲಾನ್ವಿತಮ್ || ೧೦ ||

ಈ ಬಾಲಕನ ಕರ್ಮಗಳೆಲ್ಲವೂ ಅತ್ಯದ್ಭುತವಾದವುಗಳು. ಇಂತಹ ಪರಮಾದ್ಭುತ ಬಾಲಕನು ನಮ್ಮಂತಹ ಹಳ್ಳಿಗರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಜನ್ಮತಾಳಿದ್ದು ಇವನಿಗಾದರೋ ವಿಂದನೀಯವಾದುದು. ಇದು ಹೇಗೆ ಉಚಿತವಾಗಬಲ್ಲದು ? || ೨ || ಗಜರಾಜನು ಸರೋವರದಲ್ಲಿರುವ ಕಮಲವನ್ನು ಕಿತ್ತು ಮೇಲೆತ್ತಿ ಹಿಡಿಯುವಂತೆ ಏಳು ವರ್ಷದ ಈ ಬಾಲಕನು ಗೋವರ್ಧನಗಿರಿಯನ್ನು ಎಳುದಿನಗಳ ವರೆಗೆ ನಿರಾಯಾಸವಾಗಿ ಒಂದೇ ಕೈಯಿಂದ ಮೇಲೆತ್ತಿ ಹಿಡಿದು ನಿಂತಿದ್ದನು. ಇದು ಇವನಿಂದ ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು ? || ೩ || ಇವನು ಹುಳಿಯಾಗಿದ್ದಾಗಲೇ ಭಯಂಕರಳಾದ ಪೂತನೆಯು ವಿಷದ ಹಾಲನ್ನೂಡಲು ಬಂದಿದ್ದಳು. ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಕೃನ್ಯಪಾನ ಮಾಡಿದ ಇವನು ಸ್ತನ್ನದೊಡನೆ ಕಾಲಾಫಲ ಕರೀರದಿಂದ ಆಯುಸ್ಸನ್ನು ಅವಹರಿಸುವಂತೆ ಪೂತನೆಯು ಪೂಜಗಳನ್ನೇ ಅವಹರಿಸಿ ಬಿಟ್ಟನು. ಎಂತಹ ಅದ್ಭುತವಿದು ? || ೪ || ಇವನನ್ನೂ ಮೂರುತಿಗಳ ಮಗುವಿದ್ದಾಗ ಗಾಡಿಯ ಕೆಳಗೆ ಅಳುತ್ತಾ ಮಲಗಿದ್ದನು. ಅರುತ್ತಳುತ್ತಾ ಕೈ-ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಒದ್ದುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಒಮ್ಮೆ ಅವನ ಪುಟ್ಟ ಕಾಲುಗಾಡಿಗೆ ತಗುಲಿ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಆ ಗಾಡಿಯು ತಲೆಕೆಳಗಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿತು. ಇದು ಹೇಗಾಯಿತು ಎಂಬುದು ನಮ್ಮಿಂದ ಯೋಚಿಸಲೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. || ೫ || ಈ ನಮ್ಮ ಮುದ್ದು ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಆಗ ಒಂದು ವರ್ಷ ತುಂಬುತ್ತಾ ತೃಣಾವರ್ತನೆಂಬ ದೈತ್ಯನು ಬಿರುಗಾಳಿಯ ಹೊಪದಿಂದ ಒಂದು ಇವನನ್ನು ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ಹಾರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋದನು. ಅವನ ಈ ಅದ್ಭುತಬಾಲಕನು ರಾಕ್ಷಸನ ಕುತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ಒಲವಾಗಿ ಹಿಡಿದು ಸಂಹರಿಸಿಬಿಟ್ಟನು. || ೬ || ಈ ಕಳ್ಳ ಕೃಷ್ಣನು ಪಕ್ಷೇಷವನ್ನು ಕವಿಯುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಇವನ ಹಾಯಿ ಯಶೋದೆಯು ಇವನನ್ನು ಒರಳಿಗೆ ಕಟ್ಟಿಹಾಕಿದಳು. ಇವನು ಅಂಬೋಲು ಹುಳುತ್ತಾ ಒರಳಿನೊಡನೆಯೇ ಮತ್ತಿಮರಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸುಸುಳಿ ಅದ್ಭುತವಾಗಿವೆ. ಆ ವೃಕ್ಷಗಳನ್ನೇ ಬುಡಮೇರಾಡಿದನು. ಇವನು ಕೊಂಬು ಸಾಧ್ಯವಾದ ಪ್ರಸಂಗವೇ ? || ೭ || ಮತ್ತೊಂದು ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಬಲರಾಮನೊಂದಿಗೂ, ಕೋಟಲ ಬಾಲಕರೊಂದಿಗೂ ಕರುಗಳನ್ನು ಮೇಯಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಇವನು ಕೊಲ್ಲುವ ಸಲುವಾಗಿಯೇ ದೈತ್ಯನೊಬ್ಬನು ಏಕದಕ್ಷಿಣಾ ಹೊಪದಲ್ಲಿ ಬಂದಿದ್ದನು. ಅದು ರಾಕ್ಷಸನೆಂದಂತೆ ಇವನು ಎದುರ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಹಿಡಿದು ಹುಲ್ಲಿನ ಕಡ್ಡಿಯನ್ನು ಒಳಗುವಂತೆ ಅವನನ್ನು ಒಳ ಹಾಕಿದನು. || ೮ || ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಸಂಹರಿಸುವ ಆಶಯದಿಂದ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ದೈತ್ಯನು ಕರುಗಳ ಪೇಷವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ, ಕರುಗಳ ನಡುವೆಯೇ ಸೇರಿಕೊಂಡನು. ಇವನೊಬ್ಬ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಆ ವತ್ಸಾಸುರನನ್ನು ಅಡುತ್ತಾಡುತ್ತಲೇ ಕೊಂದು ಅವನನ್ನು ಬೇಲದ ಮರದ ಮೇಲಕ್ಕಿಳಿಸಿದು ನೂರಾರು ಹಗ್ಗುಗಳನ್ನು ಉದುರಿಸಿದನು. || ೯ || ಇವನು ಬಲರಾಮನೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿ ಕತ್ತೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಧೇನುಕಾಸುರನನ್ನು ಹಾಗೂ ಅವರ ಪಹೋದರರೆಲ್ಲರನ್ನು ಕೊಂದು ಹಾಕಿದನು. ಪಕ್ವವಾದ ತಾಳೆಹಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ತಾಲವನವನ್ನು ಎಲ್ಲರ ಉಪಯೋಗಕ್ಕಾಗಿ ಮಂಗಳಮಯವಾಗಿಸಿದನು. || ೧೦ ||

ಪ್ರಲಂಬಂ ಘಾತಯಿತ್ಯೋಗ್ರಂ ಬಲೇನ ಬಲಶಾಲಿನಾ |
ಅಮೋಚಯದ್ವಜಪತುನೋಪಾಂಶ್ಚಾರಣ್ಯವಹಿತಃ

|| ೧೧ ||

ಆಶೀವಿಷತಮಾಹೀಂದ್ರಂ ದಮಿತ್ವಾವಿಮದಂ ಹೃದಾತ್ |
ಪ್ರಸಕ್ತೋದ್ವಾಸ್ತ ಯಮುನಾಂ ಚಕ್ರೇಽಸೌ ನಿರ್ವಿಷೋದಕಾಮ್

|| ೧೨ ||

ದುಸ್ತೃಜಶ್ಚಾಸ್ತುರಾಗೋಽಸ್ಮಿನ್ನರ್ವೇಷಾಂ ನೋ ಪ್ರಚೌಕಾಮ್ |
ನಂದ ತೇ ತನಯೀಽಸ್ಮಾಕು ತ್ಯಾಪ್ಯಾತ್ಮತಃ ಕಥಮ್

|| ೧೩ ||

ಶ್ವಸಪ್ರಹಾಯನೋ ಬಾಲಃ ಕ್ವಮಹಾದ್ರಿವಿಧಾರಣಮ್ |
ತತೋ ನೋ ಜಾಯತೇ ಶಂಕಾ ವ್ರಜಸಾಥ ತವಾತ್ಮಜೇ

|| ೧೪ ||

ನಂದ ಉವಾಚ

ಶ್ರೂಯತಾಂ ಮೇ ವಚೋ ಗೋಪಾ
ವೈತು ಶಂಕಾ ಚ ವೋಽರ್ಭಕೇ |

ಏನಂ ಕುಮಾರಮುದಿತ್ತ

ಗರ್ಭೋ ಮೇ ಯದುವಾಚ ಹ || ೧೫ ||

ವರ್ಣಾಸ್ತ್ರಯಃ ಕಿರಾಸ್ಯಾಸನ್ ಗೃಹ್ಣತೋಽನುಯುಗಂ ತನೂಃ |
ಶುಕ್ಲೋ ರಕ್ತಸ್ತಥಾ ಪೀತ ಇದಾನೀಂ ಕೃಷ್ಣತಾಂ ಗತಃ

|| ೧೬ ||

ಪ್ರಾಗಯಂ ದುರುದೇವಸ್ತ ಕೃಚಿಚ್ಛಾತ್ಸವಾತ್ಕಟಃ |
ವಾಸುದೇವ ಇತಿ ತ್ರೀಮಾಸಭಿಚ್ಛಾಃ ಸಂಪ್ರಚಕ್ಷತೇ

|| ೧೭ ||

ಬಹೂನಿ ಸಂತಿ ನಾಮಾನಿ ರೂಪಾಣಿ ಚ ಸುತಸ್ಯ ತೇ |
ಗುಣಕರ್ಮಾಣುರೂಪಾಣಿ ತಾನ್ಯಹಂ ವೇದ ನೋ ಜನಾಃ

|| ೧೮ ||

ಏಷ ವಃ ಶ್ರೇಯ ಆಧಾಸ್ಯದ್ಗೋಪಗೋಕುಲನಂದನಃ |
ಅನೇನ ಸರ್ವದುರ್ಗಾಣಿ ಯೂಯಮಂಜಸ್ತರಿಷ್ಯಥ

|| ೧೯ ||

ಪುರಾಣೇನ ವ್ರಜಪತೇ ಸಾಧವೋ ದಬ್ಧುಕೀಡಿಕಾಃ |
ಅರಾಜಕೇ ರಕ್ಷಮಾಣಾ ಜಗ್ರುದ್ಗಾಸ್ತುನ್ ಸಮೇಧಿತಾಃ

|| ೨೦ ||

ಇನ್ನೊಂದು ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಇವನು ಬಲಶಾಲಿಯಾದ ಬಲರಾಮನ ಮೂಲಕ ಕ್ರೂರವಾದ ಪ್ರಲಂಬಾಸುರನನ್ನು ಸಂಹಾರ ಮಾಡಿಸಿದನು. ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಗೋವುಗಳನ್ನು ಗೋಪಾಲರನ್ನು ಕಾಡುಗಿಚ್ಛೆ ನಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಿದನು. || ೧೧ || ಯಮುನಾ ನದಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ವಿಷದ ಬಲ ಮದದಿಂದ ಉಪ್ಪತ್ತನಾಗಿದ್ದ ಕಾಳಿಯನ ಗರ್ವವನ್ನು ಮುರಿದು ಬಲವಂತವಾಗಿ ಅವನನ್ನು ಮರುನಿಂದ ಹೊರದೂಡಿದ ಯಮುನೆಯ ನೀರನ್ನು ವಿಷರಹಿತವನ್ನಾಗಿಸಿ, ಅಮೃತಮಯವಾಗಿ ಸಿದ್ಧನು. || ೧೨ || ನಂದರಾಜನೇ | ಈ ವ್ರಜದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ನಮಗೆ ನಿನ್ನ ಮಗನಲ್ಲಿ ಅನಿರ್ವಾಚ್ಯವಾದ ಪ್ರೀತಿಯಿರುವುದು ನಿತ್ಯಯ. ಈ ಬಾಲಕನಿಗೂ ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಅಪ್ರೇ ಸ್ತಾಭಾವಕವಾದ ಪ್ರೀತಿಯಿದೆ. ಇದರ ಕಾರಣವೇನಿರಬಹುದು ? ನೀವು ಹೇಳ ಬಲ್ಲೀರಾ ? || ೧೩ || ಏಳುವರ್ಷಗಳ ಬಾಲಕನೆಂದರೇನು ? ಮಹಾಪರ್ವತವನ್ನು ಧರಿಸುವುದೆಂದರೇನು ? ಇದು ನಡೆದದ್ದೆಲ್ಲಾ ನಿಜ ವ್ರಜಸಾಥನೇ | ನಿನ್ನ ಮಗನು ಯಾರಾಗಿರಬಹುದೆಂಬ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಸಂದೇಹವುಂಟಾಗಿದೆ. || ೧೪ ||

ನಂದಗೋಪನು ಹೇಳಿದನು - ಗೋಪಾಲಕರೇ | ನೀವು ನನ್ನ ಮೂತನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕೇಳಿರಿ. ಇದರಿಂದ ನನ್ನ ಮಗನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿದ್ದ ನಿಮ್ಮ ಸಂದೇಹವು ನಿವಾರಣೆಯಾದೀತು. ಮಹರ್ಷಿಗಳಾದ ಗೌರರು ನಾಮಕರಣೋತ್ಸವದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಈ ಬಾಲಕನನ್ನು ನೋಡಿ ಇವನ ಕುರಿತು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ್ದರು - || ೧೫ || "ನಂದಗೋಪನೇ | ನಿನ್ನ ಈ ಬಾಲಕನು ವ್ರತಿಯೊಂದು ಯುಗದಲ್ಲಿಯೂ ಶರೀರವನ್ನು ಧರಿಸುವನು. ಬೇರೆ-ಬೇರೆ ಯುಗಗಳಲ್ಲಿ ಇವನಿಗೆ ಶ್ವೇತ, ರಕ್ತ, ಪೀತ ಮುಂತಾದ ಬೇರೆ-ಬೇರೆ ಬಣ್ಣಗಳನ್ನು ಇವನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ್ದನು. ಈ ಸಲ ಇವನು ಕೃಷ್ಣವರ್ಣದವನಾಗಿರುವನು. || ೧೬ || ನಂದನೇ | ನಿನ್ನ ಪುತ್ರನಾದ ಇವನು ಮೊದಲು ಎಲ್ಲೋ ಮರುದೇವನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದನು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಈ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ಅರಿತಿರುವವರು ಇವನ ಹೆಸರು 'ತ್ರಿಮಾಸ' ವಾಸುದೇವ' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. || ೧೭ || ನಿನ್ನ ಪುತ್ರನಿಗೆ ಗುಣ ಮತ್ತು ಕರ್ಮಗಳನುಸಾರವಾಗಿ ಬಹಳಷ್ಟು ಹೆಸರುಗಳಿವೆ ಹಾಗೂ ಅನೇಕ ರೂಪಗಳೂ ಇವೆ. ಸುನಾದರೋ ಆ ನಾಮಗಳನ್ನು ಬಲ್ಲೆನು. ಆದರೆ ಪ್ರಪಂಚದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರು ತಿಳಿಯಲಾರರು. || ೧೮ || ಸಮಸ್ತ ಗೋಪಾಲಕರಿಗೂ, ಗೋವುಗಳಿಗೂ ಆನಂದವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಈ ನಿನ್ನ ಮಗನು ನಿಮಗೆ ಪರಮಕಲ್ಯಾಣಕರನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಇವನ ಸಹಾಯದಿಂದ ನೀವು ದೊಡ್ಡ-ದೊಡ್ಡ ವಿಪತ್ತುಗಳಿಂದ ಬಹಳ ಸುಲಭವಾಗಿ ಪಾರಾಗು ಎರಿ. || ೧೯ || ವ್ರಜರಾಜನೇ | ಹಿಂದೊಮ್ಮೆ ಭೂಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಯಾವ ರಾಜನು ಇರಲಿಲ್ಲ. ದರೋಡೆಕೋರರ ಉಪಟಳವು ಎಲ್ಲೆಡೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿತ್ತು. ಸತ್ಪುರುಷರನ್ನು ಬಹಳವಾಗಿ ಕೀಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಗ ನಿನ್ನ ಈ ಪುತ್ರನೇ ಸಜ್ಜನರನ್ನು ಕಾಪಾಡಿದನು ಮತ್ತು ಅವನಿಂದ ಬಲವನ್ನು ಪಡೆದು ಜನರು ದರೋಡೆಕೋರರ ಮೇಲೆ ವಿಜಯವನ್ನು ಪಡೆದರು. || ೨೦ ||

ಯ ಏತದ್ವಿನ್ಯಹಾಭಾಗಾಃ ಪ್ರೀತಿಂ ಕುರ್ವಂತಿ ಮಾನವಾಃ |
ಸಾರಯೋಽಭಿಭವತ್ಯೇತಾನ್ ವಿಷ್ಣುಪೌರ್ವಾನಿವಾಸುರಾಃ || ೨೦ ||

ತಸ್ಮಾನ್ನಂದ ಕುಮಾರೋಽಯಂ ಸಾರಾಯಣಮೋ ಗುಣೈಃ |
ತ್ರಿಯಾ ಕೀರ್ತ್ಯಾನುಭಾವೇನ ತತ್ಕರ್ಮಸು ನ ವಿಸ್ತಯಾಃ || ೨೧ ||

ಇತ್ಯದ್ವಾ ಮಾಂ ಸಮಾದಿತ್ಯ ಗರ್ಗೇ ಚ ಸ್ವಗೃಹಂ ಗತೇ |
ಮನ್ಯೇ ಸಾರಾಯಣಶ್ಚಾಂತಂ ಕೃಷ್ಣಮಕ್ಲಿಪ್ತಕಾರಿಣಮ್ || ೨೨ ||

ಈತಿ ನಂದವಚಃ ಶ್ರುತ್ವಾ ಗರ್ಗಗೀತಂ ವ್ರಜೌಕಸಃ |
ದೃಷ್ಟ್ವಾತಾನುಭಾವಾಸ್ತೇ ಕೃಷ್ಣಶ್ಚಾಮಿತತೇಜಸಃ |
ಮುದಿತಾ ನಂದಮಾನಸುಃ ಕೃಷ್ಣಂ ಚ ಗತವಿಸ್ತಯಾಃ || ೨೪ ||

ದೇವೇ ವರ್ಷತಿ ಯದ್ವದಿಪ್ಲವಯಜಾ
ವಜ್ರಾಶ್ವಪರ್ಷಾನಿರೈಃ
ಸೀದತ್ಪಾಲಪಶುಸ್ತು ಆತ್ಮಶರಣಂ
ದೃಷ್ಟ್ವಾ ನುಕಂಪ್ಯತ್ಸ್ವಯಿನ್ |
ಕಾಶ್ಚಾಪ್ತೈಕಕರೇಣ ಶೈಲಮಬಲೋ
ಲೀಲೋಚ್ಛ್ರೀಂಧ್ರಂ ಯಥಾ
ವಿಭ್ರದ್ಗೋಷ್ಠಮಪಾನ್ಮಹೇಂದ್ರಮದಭತ್
ತ್ರಿಯಾನ್ ಇಂದ್ರೋ ಗಮಾಮ್ || ೨೫ ||

ಇಪ್ಪತ್ತಾರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿಯಿತು. || ೨೬ ||

ಈ ತ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತೇ ಮಹಾವೈರಾಣೀ ಪಾರಮಹಂಸ್ಯಾಂ ಸಂಹಿತಾಯಾಂ ದಶಮ ಸ್ಕಂಧೇ ಪೂರ್ವಾರ್ಧೇ
ಪದ್ಯಂತೋಽಧ್ಯಾಯಃ || ೨೬ ||

ನಂದರಾಜನೇ! ನಿನ್ನ ಈ ಶ್ಯಾಮಲ ಮುದ್ದುಮಗನನ್ನು ಪ್ರೇಮಿ ಸುವವರು ಮಹಾಭಾಗ್ಯಶಾಲಿಗಳೇ ಸರಿ. ಭಗವಾನ್ ಮಹಾವಿಷ್ಣು ವಿನ ಕರಕಮಲಗಳ ಭಕ್ತಧಾಯಯಲ್ಲಿರುವ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಅಸುರರು ಗೆಲ್ಲಲಾರದೆ ತೋದರು. ಹಾಗೆಯೇ ಇವನನ್ನು ಪ್ರೇಮಿಸುವವರನ್ನು ಒಳಗಿನ-ಹೊರಗಿನ ಯಾವ ಶತ್ರುಗಳು ಗೆಲ್ಲಲಾರವು. || ೨೦ || ನಂದಗೋಪನೇ! ಯಾವುದೇ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದರೂ ನಿಮ್ಮ ಮಗನು ಗುಣಗಳಿಂದ, ವಶ್ವರ್ಯದಿಂದ, ಸೌಂದರ್ಯದಿಂದ, ಕೀರ್ತಿ ಮತ್ತು ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಸಾರಾಯಣನಿಗೇ ಸಮನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಬಾಲಕನ ಅಲೌಕಿಕ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಅಶ್ಚರ್ಯ ಪಡಬಾರದು. || ೨೧ ||

ಗೋಪಾಲಕರೇ! ಸ್ವತಃ ಗರ್ಗಾಚಾರ್ಯರೇ ನನಗೆ ಹೀಗೆ ಆದೇಶವನ್ನಿತ್ತು ಹೊರಟು ಹೋದರು. ಅಂದಿನಿಂದ ನಾನು ಅಲೌಕಿಕ ಮತ್ತು ಪರಮ ಸುಖಮಯ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ಈ ಬಾಲಕನನ್ನು ಭಗವಾನ್ ಸಾರಾಯಣನ ಅಂಶವೆಂದೇ ಭಾವಿಸುತ್ತಿರುವನು. || ೨೨ || ವ್ರಜವಾಸಿಗಳು ನಂದಗೋಪನ ಬಾಯಿಂದ ಗರ್ಗಾಚಾರ್ಯರ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದಾಗ ಅವರ ವಿಸ್ತಯವು ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಎಕೆಂದರೆ, ಈಗ ಅವರು ಅಮಿತ ತೇಜಸ್ವಿಯಾದ ತ್ರಿಲೋಕಪ್ರಭಾವವನ್ನು ನೋಡಿ, ಕೇಳಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ಅನಂದ ತುಂದಿಲರಾಗಿ ಅವರು ನಂದಗೋಪನನ್ನು ಮತ್ತು ತ್ರಿಲೋಕಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಒಪ್ಪುವಾಗಿ ಪ್ರಶಂಸಿಸಿದರು. || ೨೪ ||

ತನ್ನ ಸಲುವಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದ್ದ ಯಜ್ಞವು ಭಂಗವಾಯಿತು ಎಂದು ತಿಳಿದೊಡನೆಯೇ ಇಂದ್ರನು ಕೋಪದಿಂದ ಕಿಡಿ-ಕಿಡಿ ಯಾದನು. ಆ ಗೋವಳರಿಗೆ ಪ್ರತೀಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಒಸಕೆ ಗಾತ್ರದ ಧಾರೆಯಿಂದ ಮಳೆಯನ್ನು ಸುರಿಸತೊಡಗಿದನು. ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಬರುಗಾಳಿಯೂ, ಕಲ್ಲು ಮಳೆಯೂ, ಸಿಡಿಲು ಗುಡುಗುಗಳೂ ಬಂದು ವ್ರಜವಾಸಿಗಳನ್ನು ಪೀಡಿಸತೊಡಗಿದವು. ಆಗ ಶರಣಾಗತರಾಗಿ ಬಂದ ಗೋಪ-ಗೋಪಿಯರನ್ನು ನೋಡಿ ತ್ರಿಲೋಕಪ್ರಭವು ಹೃದಯವು ಕರುಣಾರಸದಿಂದ ತುಂಬಿಹೋಯಿತು. ಆತನು ಸೂತನವಾದೊಂದು ಲೀಲೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಲು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ನಸುನಕ್ಕನು. ಬಲಹೀನನಾದ ಬಾಲಕನೊಬ್ಬನು ನಾಯಿಕೋಡೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಡಿಯುವಷ್ಟು ಸುಲಭವಾಗಿ ಭಗವಾನ್ ತ್ರಿಲೋಕಪ್ರಭವು ಗೋವರ್ಧನ ಗಿರಿಯನ್ನೆತ್ತಿ ಹಿಡಿದು ಗೋಕುಲವನ್ನು ಕಾಪಾಡಿದನು. ಜೊತೆಯಲ್ಲೇ ಇಂದ್ರನ ಗರ್ವಭಂಗವೂ ಆಯಿತು. ಅಂತಹ ಪರಾಕ್ರಮವಾದ, ಕರುಣಾಮಯವಾದ, ಗೋವಿಂದನು ಸುಪ್ರೀತನಾಗಲೀ. || ೨೫ ||

ಇಪ್ಪತ್ತೇಳನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಗೋವಿಂದ ಅಭಿಷೇಕ

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಉವಾಚ

ಗೋವರ್ಧನೇ ಧೃತೇ ಶೈಲ ಆಸಾರಾದ್ರಕ್ಷಿತೇ ಪ್ರಚೇ |
ಗೋಲೋಕಾವಾವ್ರಜತ್ ಕೃಷ್ಣಂ ಸುರಭಿಃ ಶಕ್ತಂ ವಿವ ಚ
|| ೧ ||

ವಿವಿಕ್ತ ಉಪಸಂಗಮ್ಯ ಪ್ರೀಡಿತಃ ಕೃತಾರ್ಹೇಲನಃ |
ಪಶ್ಚಾತ್ ಪಾದಯೋರೇನಂ ತರೀಟೀನಾರ್ಕವರ್ಚಸಾ
|| ೨ ||

ದೃಷ್ಟ್ವಾತಾನುಭಾವೋಽಸ್ಯ ಕೃಷ್ಣಾನ್ವಿತತೇಜಃ |
ನಸ್ಯಕ್ರೋಧೋಕ್ತಮದ ಇಂದ್ರ ಆಹ ಕೃತಾಂಜಲಿಃ
|| ೩ ||

ಇಂದ್ರ ಉವಾಚ

ವಿಶುದ್ಧಗುಹ್ಯಂ ತವ ಧಾಮ ತಾಂತಂ
ತಪೋಮಯಂ ಧೃಷ್ಟ್ವರಾಸ್ತಮಸ್ಕಮ್ |
ಮಾಯಾಮಯೋಽಯಂ ಗುಣಸಂಪ್ರದಾಹೋ
ನ ವಿದ್ಯತೇ ತೇಽಗ್ರಹಣಾನುಬಂಧ | || ೪ ||

ಕುತೋ ನು ಪದ್ಧೇತವ ಈಶ ಶತ್ಯತಾ
ಲೋಭಾದಯೋ ಯೇಽಬಲಧಲಿಂಗಭಾವಾಃ |
ತಥಾಪಿ ದಂಡಂ ಭಗವಾನ್ ಬಿಭರ್ತಿ
ಧರ್ಮಶ್ಚ ಗುಪ್ತಂ ವಿಲಿಂಗತಾಯ || ೫ ||

ಪಿತಾ ಗುಹ್ಯಸ್ತು ಜಗತಾಮಧೀಶೋ
ದುರ್ದಯಃ ಕಾಲ ಉಪಾತ್ತದಂಡಃ |
ಹಿತಾಯ ಸ್ವೈಚ್ಛಾತನುಭಃ ಸಮೀಪಗೋ
ಮಾನಂ ವಿಧುಸ್ವನ್ ಜಗದೀಶಮಾನಿನಾಮ್ || ೬ ||

ಯೇ ಮದ್ವಿಧಾಚ್ಛಾ ಜಗದೀಶಮಾನಿನಃ
ಶ್ವಾಂನೀಕ್ಷ್ಯ ಕಾಲೇಽಭಯಮಾಶುತ್ಸುಧಮ್ |
ಹಿತ್ವಾಽಯಮಾರ್ಗಂ ಪ್ರಭಜಂತ್ಯಪಸ್ತಯೋ
ಈಶಾ ವಿಲಾಸಾಮಪಿ ತೇಽನುಶಾಸನಮ್ || ೭ ||

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಮಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಎಲೈ ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ !
ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಗಿರಿರಾಜ ಗೋವರ್ಧನವನ್ನು ಎತ್ತಿ
ಹಿಡಿದು ಮುಸಲಭಾರಾವರ್ಷದಿಂದ ಪ್ರಜವನ್ನು ಕಾಪಾಡಿದಾಗ
ಗೋಲೋಕದಿಂದ ಕಾಮಧೇನವು ಅವನನ್ನು ಅಭಿನಂದಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ
ಮತ್ತು ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದಿಂದ ದೇವೇಂದ್ರನು ಕ್ಷಮಾಪಣೆಯನ್ನು
ಯಾಚಿಸಲು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದರು. || ೧ || ಭಗವಂತನನ್ನು
ತರಸ್ಕರಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಇಂದ್ರನು ಬಹಳ ಲಜ್ಜಿತನಾಗಿದ್ದನು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ
ಅವನು ವಿಕಾಂತದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಸೂರ್ಯನಂತೆ
ತೇಜಸ್ವಿಯಾದ ತನ್ನ ಮುಕುಟದಿಂದ ಅವನ ಚರಣಗಳನ್ನು
ಸ್ಪರ್ಶಿಸಿದನು. || ೨ || ಪರಮ ತೇಜಸ್ವೀ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ
ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ನೋಡಿ-ಈಳಿ 'ತಾನು ಮೂರು ಲೋಕಗಳಿಗೆ
ಒಡೆಯನಾಗಿದ್ದೇನೆ' ಎಂಬ ಇಂದ್ರನ ಗರ್ವವು, ಉಡುಗಿ
ಹೋಯಿತು ಈಗ ಅವನು ಕೃತೋಡಿಹೊಂದು ಅವನನ್ನು
ಸ್ತುತಿಸತೊಡಗಿದನು. || ೩ ||

ಇಂದ್ರನು ಹೇಳಿದನು - 'ಓ ಭಗವಂತಾ ! ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪವು
ಪರಮಶಾಂತವೂ, ಜ್ಞಾನಮಯವೂ, ರಜೋಗುಣ-ತಮೋಗುಣ
ಗಳಿಂದ ರಹಿತವೂ, ವಿಶುದ್ಧವೂ, ಅಪ್ರಾಕೃತವೂ, ಸತ್ತ್ವಮಯವೂ
ಆಗಿದೆ. ಗುಣಗಳ ಪ್ರವಾಹರೂಪವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುವ ಈ
ಪ್ರಪಂಚವು ಕೇವಲ ಮಾಯಾಮಯವಾಗಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ, ನಿನ್ನ
ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿಯದ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಇದು ಕಂಡು
ಬರುತ್ತಿದೆ. || ೪ || ಅವಿದ್ಯಾ ಪ್ರಚುರವಾದ ಮಾಯಾಮಯ
ಸಂಸಾರವೇ ನಿನಗಿಲ್ಲವೆಂದ ಮೆಲೆ ದೇಹಸಂಬಂಧದಿಂದ ಉಂಟು
ಗುಣ ಜನ್ಮಾಂತರಗಳು ಹೇಗೆ ತಾನೇ ನಿನಗೆ ಉಂಟಾಗಬಲ್ಲವು ?
ಹಾಗೆಯೇ ಅಜ್ಞಾನಿಗಳ ಲಕ್ಷಣವಾದ ಲೋಭ-ಮೋಹಗಳೂ
ನಿನಗಿಲ್ಲ ಆದರೂ ಮಹಾಮಹಿಮನಾದ ನೀನು ಅವಕಾರಗಳನ್ನು
ಮಾಡಿ ಧರ್ಮದ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿಯೂ, ದುಷ್ಪ್ರಗ್ರಹಕ್ಕಾಗಿಯೂ
ದಂಡವನ್ನು ಧರಿಸುವೆ. || ೫ || ನೀನು ಜಗತ್ತಿಗೆ ಶಂದೆಯೂ,
ಗುರುವೂ, ಒಡೆಯನೂ ಆಗಿರುವೆ ನೀನು ಜಗತ್ತನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿ
ಸಲು ದಂಡವನ್ನು ಧರಿಸಿದ ದುಷ್ಕರವಾದ ಕಾಲರೂಪಿಯೂ
ಆಗಿರುವೆ ನೀನು ನಿನ್ನ ಭಕ್ತರ ಆಸೆಗಳನ್ನು ಈಡೇರಿಸಲು ಸ್ವೇಚ್ಛೆ
ಯಿಂದ ಲೀಲಾ ಶರೀರವನ್ನು ಪ್ರಕಟಗೊಳಿಸುವೆ. ತ್ವಲೋಕ್ಯಾಧಿಪತಿ
ಯೆಂಬ ಅಹಂಕಾರದಿಂದ ಕೊಡುವ ನನ್ನಂಥವರ ಅಭಿಮಾನ
ವನ್ನು ಮುರಿದು ನಮ್ಮಗಳಿಗೆ ಹಿತವನ್ನೇ ಉಂಟು ಮಾಡುವೆ. || ೬ ||
ನನ್ನಂತಹವರು ಮತ್ತು ತನ್ನನ್ನೇ ಜಗತ್ತಿನ ಸ್ವಾಮಿ ಯೆಂದು ಭಾವಿಸು
ವವರನ್ನು ನೋಡಿಯೂ, ಮಹಾಭಯದ ಅವಕಾಶದಲ್ಲಿಯೂ
ನೀನು ನಿಭಯಗನಾಗಿರುವೆ. ಆಗ ಅವರು ಉದ್ಬುಕನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು
ಗರ್ವರಹಿತರಾಗಿ ಸತ್ಕರಣರಿಂದ ಸೇವಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಭಕ್ತಿಮಾರ್ಗವನ್ನು
ಅಶ್ಯಯಿಸಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಭಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಭೋ ! ನಿನ್ನ ಒಂದೊಂದು
ಚೇಷ್ಟೆಯೂ ದುಷ್ಕರ ದಂಡವೆಗಾಗಿಯೇ ಇದೆ. || ೭ ||

ಸ ತ್ವಂ ಮಮೈಶ್ವರ್ಯಮದಪ್ಯತಸ್ತು
ಕೃತಾಗ್ರಾಜೇಽವಿದುಷಃ ಪ್ರಭಾವಮ್ |
ಕ್ಷಂತುಂ ಪ್ರಭೋಽಥಾರ್ಹಃ ಮೂಢಚೇತಸೋ
ಮೈವಂ ಪುನರ್ಭೂನ್ಮತಿರೀಶ ಮೇಽಸತೀ || ೮ ||

ತಪಾವತಾರೋಽಯಮಥೋಕ್ಷಜೇಹ
ಸ್ವಯಂಭರಾಣಾಮುರುಭಾರಜಸ್ಮನಾಮ್ |
ಚಮೂಹತೀನಾಮಭವಾಯ ದೇವ
ಭವಾಯ ಯುಷ್ಮಚ್ಚರಣಾನುವರ್ತಿನಾಮ್ || ೯ ||

ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ಭಗವತೇ ಪುರುಷಾಯ ಮಹಾತ್ಮನೇ |
ವಾಸುದೇವಾಯ ಕೃಷ್ಣಾಯ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾಂ ಪತಯೇ ನಮಃ
|| ೧೦ ||

ಸ್ವಚ್ಛಂದೋಪಾತ್ತದೇವಾಯ ವಿಶುದ್ಧಜ್ಞಾನಮೂರ್ತಯೇ |
ಸರ್ವಸ್ತು ಸರ್ವಬೀಜಾಯ ಸರ್ವಭೂತಾತ್ಮನೇ ನಮಃ
|| ೧೧ ||

ಮಯೇದಂ ಭಗವನ್ ಗೋಚ್ಛನಾಶಾಯಾಸಾರವಾಯುಭಿಃ |
ಚೀಪ್ಸತಂ ವಿಹತೇ ಯಚ್ಛೇ ಮಾನಿನಾ ತೀವ್ರಮನ್ಯುನಾ
|| ೧೨ ||

ತ್ವಯೇಶಾನುಗೃಹೀತೋಽಸ್ಮಿ ದ್ವಾರಂಭೋ ವೃಥೋದ್ಯಮಃ |
ಈಶ್ವರಂ ಗುರುಮಾತ್ಮಾನಂ ಪ್ಲಾಮಹಂ ಶರಣಂ ಗತಃ
|| ೧೩ ||

ಶ್ರೀಶುಕ ಉವಾಚ

ದಿವಂ ಸಂತೀರ್ತಿತಃ ಕೃಷ್ಣೋ ಮುಘೋನಾ ಭಗವಾನಮುಮ್ |
ಮೇಘಗಂಭೀರಯಾ ವಾಙಾ ಪ್ರಹಸನ್ನಿದಮಬ್ರವೀತ್
|| ೧೪ ||

ಶ್ರೀಭಗವಾನುವಾಚ

ಮಯಾ ತೇಽಕಾರಿ ಮುಘವನ್ ಮುಖಭಂಗೋಽನುಗೃಹ್ಣತಾ |
ಮದನುಷ್ಕತಯೇ ನಿತ್ಯಂ ಮತ್ತಶ್ಚೇಂದ್ರತ್ರಿಯಾ ಭೃತಮ್
|| ೧೫ ||

ಸ್ವಾಮಿ | ನಾನು ಐಶ್ವರ್ಯಮದದಿಂದ ಉಪ್ಪತ್ತನಾಗಿ ನಿನಗೆ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಎಸಗಿರುವೆನು. ಏಕೆಂದರೆ, ನಾನು ನಿನ್ನ ಶಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಪ್ರಭಾವದ ಕುರಿತು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅಜ್ಞಾನಿಯಾಗಿದ್ದೆ. ಪರಮ ಈಶ್ವರನೇ | ನೀನು ಜಯಮಾಡಿ ಮೂರ್ಖನಾದ ನನ್ನ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಿ, ಮುಂದೆ ನಾನು ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಅಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ವಶನಾಗದಂತೆ ಕೃಪೆ ಮಾಡು. || ೮ || ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಕಾಶನಾದ ಇಂದ್ರಿಯಾಕೀತ ಪರಮಾತ್ಮನೇ | ಅಸುರರಾದ ಸೇನಾಪತಿಗಳು ಕೇವಲ ತಮ್ಮ ಹೊಚ್ಚೆಯನ್ನು ಹೊರೆಯುವುದರಲ್ಲೇ ಮಗ್ನರಾಗಿ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಭೂ ಭಾರಕ್ಕೆ ಕಾರಣರಾದವರನ್ನು ವಧಿಸಿ ಅವರಿಗೆ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸುವೆ. ನಿನ್ನ ಜರಣ ಸೇವಕರಾಗಿ ನಿನ್ನ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪಾಲಿಸುವ ಭಕ್ತಜನರಿಗೆ ಅಭ್ಯುದಯವನ್ನು ಕರುಣಿಸಲು, ಅವರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನಿನ್ನ ಈ ಅವತಾರವಾಗಿದೆ. || ೯ || ಭಗವಂತನೇ | ನಾನು ನಿನಗೆ ಸಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ. ನೀನು ಸರ್ವಾಯೋಮಿ ಪುರುಷೋತ್ತಮನೂ, ಸರ್ವಾತ್ಮಾ ವಾಸುದೇವನೂ ಆಗಿರುವೆ. ನೀನು ಯದುವಂಶಿಯರ ವಿಷಮಾತ್ರ ಸ್ವಾಮಿಯಾಗಿರುವೆ. ಭಕ್ತವತ್ಸಲನೂ, ಸರ್ವರ ಚಿತ್ತಗಳನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸುವವನಾಗಿರುವೆ. ಅಂತಹ ನಿನಗೆ ನಾನು ಪದೇ ಪದೇ ಪಂದಿಸುತ್ತೇನೆ. || ೧೦ || ಜೀವರಂತೆ ನೀನು ಕರ್ಮವತನಲ್ಲ. ದಿದ್ವದೂ ಭಕ್ತರ ಹಾಗೂ ನಿನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಬೇಕು-ಬೇಕಾದ ಶರೀರಗಳನ್ನು ಧರಿಸುವೆ. ನಿನ್ನ ಈ ಶರೀರವು ವಿಶುದ್ಧ ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪವಾಗಿದೆ. ಸರ್ವಸ್ವವೂ ನೀನೇ. ಸಮಸ್ತಕ್ಕೂ ಕಾರಣನೂ, ಎಲ್ಲರ ಅತ್ಯಸ್ವರೂಪನೂ ಆಗಿರುವೆ. ಅಂತಹ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ. || ೧೧ || ಭಗವಂತನೇ! ನಾನು ಮಹಾಮಾನಿಷ್ಠನು, ಅತ್ಯಂತ ಕೋಪಿಷ್ಠನು. ನನ್ನ ಸಲುವಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಯಜ್ಞವು ನಿಂತು ಹೋಯಿತೆಂದು ತಿಳಿದಾಗ ನಾನು ಮುಷಲಧಾರೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮಳೆಯಿಂದಲೂ, ಬಿರುಗಾಳಿಯಿಂದಲೂ ಪ್ರಜಘೂಮಿ ಯನ್ನೇ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಾಶಮಾಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದೆ. || ೧೨ || ಸ್ವಾಮಿಯೇ | ನೀನು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಪರಮಾನುಗ್ರಹವನ್ನು ತೋರಿಸಿರುವೆ. ನನ್ನ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ವೈಫಲ್ಯಗೊಳಿಸಿ ನನ್ನ ಅಹಂಕಾರವನ್ನು ಮುರಿದಿರುವೆ. ನನ್ನ ಅಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿರುವೆ. ಅದುದರಿಂದ ನೀನೇ ಸ್ವಾಮಿಯೂ, ಗುರುವೂ, ಅತ್ಯನೂ ಆಗಿರುವೆ. ನಿನಗೆ ನಾನು ಶರಣಾಗಿದ್ದೇನೆ. || ೧೩ ||

ಶ್ರೀಶುಕಮಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಪರಿಣಿತನೇ | ದೇವೇಂದ್ರನು ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಹೀಗೆ ಪುತಿಯಾದಾಗ ಅವನು ಮುಗುಳ್ಳು ಮೇಘ ಗಂಭೀರ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಸಂಬೋಧಿಸಿ ಇಂತೆಂದನು - || ೧೪ ||

ಶ್ರೀಭಗವಂತನು ಹೇಳಿದನು - ಇಂದ್ರನೇ! ನೀನು ಐಶ್ವರ್ಯ-ಧನಸಂಪತ್ತಿನ ಮದರಿಂದ ಉಪ್ಪತ್ತನಾಗಿದ್ದೆ. ಆದಿಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಮಾಡಲೆಂದೇ ನಿನ್ನ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಭಂಗಗೊಳಿಸಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ, ಇನ್ನು ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ನಿತ್ಯ ನಿರಂತರ ಸ್ಮರಿಸುವಂತಾಗಲಿ. || ೧೫ ||

ಮಾಮೈಶ್ವರ್ಯಶ್ರೀಮದಾಂಧೋ ದಂಡಪಾಣಿಂ ನ ಪಶ್ಯತಿ |
ತಂ ಭ್ರೂಯಾಮಿ ಸಂಪದ್ಧೋ ಯಶ್ಚ ಚೇತ್ಯಾನ್ಯನುಗ್ರಹಮ್ || ೧೬ ||

ಗಮ್ಯತಾಂ ಶತ್ ಭದ್ರಂ ವಃ ತ್ರಯತಾಂ ಮೇವ ಸುತಾಸನಮ್ |
ಸ್ಥೀಯತಾಂ ಸ್ವಾಧಿಕಾರೇಷು ಯುಕ್ತೈರ್ವಃ ಸ್ತಂಭವರ್ಜಿತೈಃ || ೧೭ ||

ಅಥಾಪ ಸುರಭಿಃ ಕೃಷ್ಣಮಭವಂದ್ಯ ಮನಸ್ಸಿನೀ |
ಸ್ವಪಂತಾನೈಯಪಾಮಂತ್ರೈಃ ಗೋಪರೂಪಣಮೀಶ್ವರಮ್ || ೧೮ ||

ಸುರಭಿರುವಾಚ

ಕೃಷ್ಣ ಕೃಷ್ಣ ಮಹಾಯೋಗಿನ ವಿಶ್ವಾತ್ಮನ್ ವಿಶ್ವಸಂಭವ |
ಭವತಾ ಲೋಕನಾಥೇನ ಸಸಾಧಾ ವಯಮಚ್ಯುತ || ೧೯ ||

ತಥಾ ನಃ ಪರಮಕಂ ದೈವಂ ತಥಾ ನ ಇಂದ್ರೋ ಜಗತ್ಪತೇ |
ಭವಾಯ ಭವ ಗೋವಿಶ್ವದೇವಾನಾಂ ಯೇ ಚ ಸಾಧವಃ || ೨೦ ||

ಇಂದ್ರಂ ನಸ್ತಾ ಭೀಷ್ಮಾ ಮೋ ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ಗೋದಿತಾ ವಯಮ್ |
ಅವತೀರ್ಣೋಽಸಿ ವಿಶ್ವಾತ್ಮನ್ ಭೂಮೇರ್ಭಾರಾಪನುತರಯೇ || ೨೧ ||

ಶ್ರೀಕುಕುಟಾಚ

ಎವಂ ಕೃಷ್ಣಮುಪಾಮಂತ್ರೈಃ ಸುರಭಿಃ ಪಯಸಾಽಽತ್ಮನಃ |
ಜಲೈರಾಕಾಶಗಂಗಾಯಾ ಐರಾವತಕರೋದ್ವೃತ್ತೈಃ || ೨೨ ||

ಇಂದ್ರಃ ಸುರಚ್ಚಾಭಿಃ ಸಾಕಂ ನೋದಿತೋ ದೇವಪಾತ್ಮಭಿಃ |
ಅಭ್ಯರ್ಚಿತಃ ಪಾಶಾರ್ಹಂ ಗೋವಿಂದ ಇತಿ ಬಾಹ್ಲಧಾತ್ || ೨೩ ||

ತತ್ಕಾಗತಾಸ್ತುಂಘುರುನಾರದಾದಯೋ
ಗಂಧರ್ವವಿದ್ಯಾಧರಸಿದ್ಧಾಕಾರಣಾಃ |
ಜಗುರ್ಯತೋ ಲೋಕಮಲಾಪಹಂ ಪರೇಃ
ಸುರಾಂಗನಾಃ ಸಂನಸ್ಯಮುರ್ದಾಸ್ಥಿತಾಃ || ೨೪ ||

ಐಶ್ವರ್ಯ ಮತ್ತು ಧನ ಮದದಿಂದ ಕುರುಡಾದವನು - ಕಾಲ ರೂಪಿಯಾದ ಪರಮೇಶ್ವರನಾದ ನಾನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ದಂಡವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಅವನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿರುವೆನೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ ನಾನು ಯಾರ ಮೇಲೆ ಅನುಗ್ರಹ ಕೋರ ಬೇಕೆಂದು ಒಯಸುವೆನೋ ಅವನನ್ನು ಐಶ್ವರ್ಯ ಭ್ರಷ್ಟನಾಗಿ ಮಾಡಬಿಡುತ್ತೇನೆ. || ೧೬ || ಇಂದ್ರನೇ | ನಿನಗೆ ಮಂಗಳವಾಗಲಿ, ಇನ್ನು ನೀನು ನಿನ್ನರಾಜಧಾನಿ ಅಮರಾವತಿಗೆ ಹೋಗಿ ನನ್ನ ಆಶ್ಚರ್ಯವನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಾ ಇರು. ಮುಂದೆ ಎಂದೂ ಗರ್ವಪಡಬೇಡ. ನಿನ್ನ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಉಚಿತವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮರ್ಯಾದೆಯನ್ನು ಮೀರದೇ, ನನ್ನ ಸನ್ನಿಧಿಯನ್ನು ನನ್ನ ಸಂಯೋಗವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾ ಮೂರು ಲೋಕಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಾ ಇರು. || ೧೭ ||

ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ | ಭಗವಂಶನು ಹೀಗೆ ಆಜ್ಞೆಹೊಡುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ಪ್ರಶಸ್ತವಾದ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳ ಕಾಮಧೇನುವು ತನ್ನ ಸಂತಾನದೊಡನೆ ಗೋಪವೇಷಧಾರಿಯಾದ ಪರಮೇಶ್ವರ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಅವನಿಗೆ ತಲೆಬಾಗಿ ಪಮಸ್ಕರಿಸಿ ಹೇಳಿದಳು. || ೧೮ ||

ಕಾಮಧೇನುವು ಹೇಳಿತು - ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೇ | ನೀನು ಮಹಾಯೋಗೇಶ್ವರನಾಗಿರುವೆ. ಸಾಕ್ಷಾತ್ ವಿಶ್ವವೇ ಆಗಿರುವೆ. ವಿಶ್ವದ ಪರಮ ಕಾರಣನೂ, ಆಚ್ಯುತನೂ ಆಗಿರುವೆ. ಸಮಸ್ತ ವಿಶ್ವಕ್ಕೆ ಸ್ವಾಮಿಯಾಗಿರುವ ನಿನ್ನನ್ನು ನಾಥನನ್ನಾಗಿ ಪಡೆದು ನಾವು ಸಾಧರಣರಾಗಿದ್ದೇವೆ. || ೧೯ || ನೀನು ಜಗತ್ತಿನ ಸ್ವಾಮಿಯಾಗಿರುವೆ. ಆದರೆ ನಮಗಾದರೋ ಪರ ಮಪೂಜ್ಯ ಆರಾಧ್ಯಸ್ವಾಮಿಯಾಗಿರುವೆ. ಪ್ರಭೋ ! ದೇವೇಂದ್ರನು ಮೂರು ಲೋಕಗಳಿಗೆ ಇಂದ್ರನಿರಬಹುದು, ಆದರೆ ನಮಗೆ ಇಂದ್ರನು ನೀನೇ ಆಗಿರುವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನೀನೇ ಗೋವು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು, ದೇವತೆಗಳು, ಸಾಧುಜನರು - ಇವರ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ನಮ್ಮ ಇಂದ್ರನಾಗು. || ೨೦ || ಗೋವುಗಳಾದ ನಾವು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ನಮ್ಮ ಇಂದ್ರನೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡುವವು. ವಿಶ್ವಾತ್ಮನೇ ! ನೀನು ಭೂ ಭಾರವನ್ನು ಇಳುಹಲೆಂದೇ ಅವತರಿಸಿರುವೆ. || ೨೧ ||

ಶ್ರೀಕುಕುಟಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ | ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಕಾಮಧೇನುವು ತನ್ನ ಕಾಲಿನಿಂದಲೇ ಅವನಿಗೆ ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿತು. ದೇವತೆಗಳ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ದೇವೇಂದ್ರನು ಐರಾವತವು ತನ್ನ ಸೊಂಡಿಲಿನಿಂದ ತಂದಿರುವ ಆಕಾಶಗಂಗೆಯ ಜಲದಿಂದ ದೇವರ್ಷಿಗಳೊಡನೆ ಯದುನಾಥನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿ, ಅವನನ್ನು 'ಗೋವಿಂದನೆಂದು ಸಂಬೋಧಿಸಿದನು. || ೨೨-೨೩ || ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಾರದ, ಕುಂಞರು ಮೊದಲಾದ ಗಂಧರ್ವರು, ವಿದ್ಯಾಧರರು, ಸಿದ್ಧರು, ಚಾರಣರು ಮೊದಲೇ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದರು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಪ್ರಪಂಚದ ತಾಪ-ಪಾವಗಳನ್ನು ಹೊಣೆಗಾರಾಗಿರುವ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಕೀರ್ತಿಸತೊಡಗಿದರು. ಅವರೆಯರು ಅನಂದಕುಲಿ ನೃತ್ಯಮಾಡತೊಡಗಿದರು. || ೨೪ ||

ತಂ ತುಪ್ಪುಪ್ಪದೇವನಿಕಾಯಕೇತವೋ
ವ್ಯವಾಕಿರಂತ್ಯಾದ್ಧುತಪ್ಪಪ್ಪಪ್ಪಿಃ |
ಲೋಕಾಃ ಪರಾಂ ನಿವೃತ್ತಿಮಾಪ್ನವತ್ಸಯೋ
ಗಾವಸ್ತದಾ ಗಾಮನಯನ್ ಪಯೋದ್ರುತಾಮ್ || ೨೫ ||

ನಾನಾರಸೌಘಾಃ ಪರಿತೋ ವೃಕ್ಷಾ ಆಸನ್ ಮಧುಶ್ರವಾಃ |
ಅಕೃಷ್ಣಪಚ್ಚೌಪಧಯೋ ಗಿರಯೋಽಬಿಭ್ರದುನ್ಮೇನೇನ್
|| ೨೬ ||

ಕೃಷ್ಣೇಽಭಿಷಿಕ್ತ ಏತಾನಿ ಸತ್ತ್ವಾನಿ ಕುರುಸಂದನ |
ನಿವೃದ್ಧಾಣ್ಯಭವಂಸ್ತಾತ ಕ್ಷುರಾಣ್ಯಪಿ ನಿರರ್ಗತಃ
|| ೨೭ ||

ಇತಿ ಗೋಗೋಕುಲಪತಿಂ ಗೋವಿಂದಮಭಿಷಿಚ್ಛ ಸಃ |
ಅನುಜ್ಞಾತೋ ಯಯೌ ಶಕ್ತೋ ವೃತೋ ದೇವಾದಿಭಿರ್ದಿವಮ್
|| ೨೮ ||

ಪ್ರಧಾನ ದೇವತೆಗಳು ಭಗವಂತನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಾ ಅವನ ಮೇಲೆ ನಂದನವನದ ದಿವ್ಯ ಪುಷ್ಪಗಳ ಮಳೆಗರೆಯು ತೊಡಗಿದರು. ಮೂರು ಲೋಕಗಳೂ ಪರಮಾನಂದದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಹೋದುವು. ಗೋವುಗಳ ಕುಚ್ಚಲುಗಳಿಂದ ಹಾನಾಗಿಯೇ ಹಾಲು ಸುರಿದು ಪೃಥ್ವಿಯು ನೆನೆದು ಹೋಯಿತು || ೨೫ || ನದಿಗಳು ನಾನಾ ವಿಧದ ರಸಗಳಿಂದ ತುಂಬಿ ಹರಿಯತೊಡಗಿದವು. ಮರ ಗಿಡ-ಬಳ್ಳಿಗಳಿಂದ ಪುಷ್ಪಗಳಿಂದ ಮಧುವು ಸುರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಕೂಳದಯೇ ಪೃಥ್ವಿಯು ಅನೇಕ ವಿಧವಾದ ಔಷಧಿಗಳನ್ನು ಅನ್ನವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿತ್ತು. ಪರ್ವತಗಳಲ್ಲಿ ಅಡಗಿದ್ದ ನವರತ್ನಗಳು ಹಾನಾಗಿ ಹೊರಗೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡವು. || ೨೬ || ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ | ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಅಭಿಷೇಕವಾದ ಮೆಲೆ ಸ್ವಭಾವತಃ ಕ್ರೂರ ವಾಗಿದ್ದ ಜೀವಿಗಳೂ ಕೂಡ ವೈರಹೀನವಾದುವು. ಅವುಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಮೈತ್ರಿಯಿಂದ ಇದ್ದತೊಡಗಿದವು. || ೨೭ || ಇಂದ್ರನು ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಗೋವುಗಳ ಮತ್ತು ಗೋಕುಲದ ಸ್ವಾಮಿ ಯಾದ ಗೋವಿಂದನಿಗೆ ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿ, ಅವನಿಂದ ಬೀಳ್ಕೊಂಡು ಗಂಧರ್ವರು, ದೇವತೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಅಮರಾವತಿಗೆ ತೆರಳಿದನು. || ೨೮ ||

ಇಪ್ಪತ್ತೆರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿಯಿತು. || ೨೯ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತೇ ಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪಾರಮಹಂಸ್ಯಾಂ ಸಂಹಿತಾಯಾಂ ದಶಮಸ್ಕಂಧೇ ಪೂರ್ವಾರ್ಧೇ
ಇಂದ್ರಶ್ರುತೀರ್ಣಾಮುಪಸ್ತುತಿಯೋಽಧ್ಯಾಯಃ || ೨೯ ||

ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ವರುಣಲೋಕದಿಂದ ನಂದಗೋಪನನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ತಂದುದು

ಶ್ರೀಶುಕ ಉವಾಚ

ಏಕಾದಶ್ಯಾಂ ನಿರಾಹಾರಃ ಸಮಭ್ಯರ್ಚ್ಯ ಜನಾರ್ದನಮ್ |
ಸ್ನಾತುಂ ನಂದ್ವು ಕಾಲಿಂದ್ಯಾ ದ್ವಾಪಶ್ಯಾಂ ಜಲಮಾವಿಶತ್
|| ೧ ||

ತಃ ಗೃಹೀತ್ವಾನಯದ್ವೃತ್ತೋ ವರುಣಸ್ಯಾಪುರೋಽಂಶಿಕಮ್ |
ಅವಿಜ್ಞಾಯಾಗುರೀಂ ಪೇಲಾಂ ಪ್ರವಿಷ್ಟಮುದಕಂ ನಿಶಿ
|| ೨ ||

ಋತುಶಸ್ತಮಪತ್ಯಂತಃ ಕೃಷ್ಣ ರಾಮೇತಿ ಗೋಪಕಾಃ |
ಭಗವಾಂಸ್ತದುಪಶ್ರುತ್ಯ ಪಿತರಂ ವರುಣಾಹೃತಮ್ |
ಹಂಶಿಕಮ್ ಗೋ ರಾಜನ್ ಸ್ವಾನಾಮಭಯದೋ ವಿಧುಃ
|| ೩ ||

ಶ್ರೀಶುಕಮಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ ಎಲೈ ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ | ನಂದಗೋಪನು ಕಾರ್ತಿಕ ಶುಕ್ಲ ಏಕಾದಶಿಯ ದಿನ ಉಪವಾಸ ಮಾಡಿ ಭಗವಂತನಾದ ಜನಾರ್ದನನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ, ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ದ್ವಾದಶಿಯು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತಲೇ ಸ್ನಾನಮಾಡಲು ಯಮುನಾ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು. || ೧ || ಇದು ಅಸುರರ ಕಾಲವೆಂದು ನಂದಗೋಪನಿಗೆ ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವನು ರಾತ್ರಿಯೇ ಯಮುನಾನದಿಗೆ ಇಳಿದಿದ್ದನು. ಆಗ ವರುಣನ ಸೇವಕನಾದ ಓರ್ಮ ಅಸುರನು ನಂದಗೋಪನನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ತನ್ನ ಒಡೆಯನ ಬಳಿಗೆ ಒಯ್ದನು. || ೨ || ನಂದಗೋಪನನ್ನು ಕಾಣದೆ ಗೋಪಾಲರೆಲ್ಲರೂ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕೂಗಿಕೊಂಡರು. ಕೃಷ್ಣ! ಒಲ ರಾಮ! ನಮ್ಮ ರಾಜನಾದ ನಂದಗೋಪನೇ ಕಾಣೆಯಾಗಿದ್ದಾನೆ. ನೀವೇ ನಮಗೆ ಪರಮಾತ್ರೆಯರು. ನಂದಗೋಪನನ್ನು ಬೇಗನೇ ಹುಡುಕಿ ತನ್ನಿರಿ, ಎಂದು ಗೋಕಾಡಿದರು. ಗೋಪಾಲಕರ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದ ಭಕ್ತಭಯಾಪಹನಾದ, ಸರ್ವಜ್ಞನಾದ ನಂದಕುಮಾರನು ತನ್ನ ತಂದೆಯನ್ನು ವರುಣನ ಸೇವಕನಾರೋ ಕರೆದೊಯ್ದರೆ ಬಹು ದೆಂದು ತಿಳಿದು ಒಡೆಯನೇ ವರುಣ ಬಳಿಗೆ ಹೋದನು. || ೩ ||

ಪ್ರಾಪ್ತಂ ವೀಕ್ಷ್ಯ ಹೃಷೀಕೇಶಂ ಲೋಕಪಾಲಃ ಸಹರ್ಯಯಾ |
ಮಹತ್ಯಾ ಪೂಜಯಿತ್ವಾತ್ಮತಃ ತದ್ವರ್ತನಮಹೋತ್ಸವಃ |
|| ೪ ||

ವರುಣ ಉವಾಚ

ಅದ್ಯ ಮೇ ನಿಭೃತೋ ದೇಹೋಽದ್ವೈವಾರ್ಥೋಽಧಿಕಃ ಪ್ರಭೋ |
ತತ್ಪಾದಭಾಜೋ ಭಗವನ್ನವಾಪುಃ ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕಃ |
|| ೫ ||

ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ಭಗವತೇ ಬ್ರಹ್ಮಣೇ ಪರಮಾತ್ಮನೇ |
ನ ಯತ್ರ ಕ್ರೂಯತೇ ಮಾಯಾ ಲೋಕಸೃಷ್ಟಿಕಲ್ಪನಾ |
|| ೬ ||

ಅಜಾನತಾ ಮಾಮಕೇನ ಮೂಢೇನಾಕಾರ್ಯವೇದಿನಾ |
ಅನೀತೋಽಯಂ ತವ ಪಿತಾ ತದ್ಭವಾನ್ ಕ್ಷಂತುಮರ್ಹತಿ |
|| ೭ ||

ಮಮಾಪ್ಯನುಗ್ರಹಂ ಕೃತ್ವಾ ಕರ್ತುಮರ್ಹಸ್ಯಶೇಷದೃಕ್ |
ಗೋವಿಂದ ನೀಯತಾಮೇಷ ತಿಹಾ ತೇ ಪಿತೃವತ್ಸಲ |
|| ೮ ||

ಶ್ರೀಕುಕ ಉವಾಚ

ಏವಂ ಪ್ರಸಾದಿತಃ ಕೃಷ್ಣೋ ಭಗವಾನೀಶ್ವರೇಶ್ವರಃ |
ಆದಾಯಾಗಾತ್ಸ್ವಪಿತರಂ ಬಂಧೂನಾಂ ಚಾವಹನ್ಮದಮ್ |
|| ೯ ||

ಕಂವತ್ಸ್ತತಿಲದ್ರಿಯಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಲೋಕಪಾಲಮಹೋದಯಮ್ |
ಕೃತ್ವಾ ಚ ಸ್ವಸ್ತಿಕಂ ತೇಪಾಂ ಜ್ಞಾತಿಭ್ಯೋ ವಿಸ್ಮಿತೋಽಬ್ರವೀತ್ |
|| ೧೦ ||

ತೇ ತ್ವಾಮೃತಧಿಯೋ ರಾಜಸ್ಥತ್ವಾ ಗೋಪಾಸ್ತಮೀಶ್ವರಮ್ |
ಅಹಿ ನಃ ಸ್ವತಿಂ ಸೂಕ್ತಾ ಮುಪಾಧಾಸ್ಯದಧೀಶ್ವರಃ |
|| ೧೧ ||

ಇತಿ ಶ್ರುತ್ವಾಂ ಸ ಭಗವಾನ್ಪ್ರಾಪ್ತಾಯಾಖಿಲದೃಕ್ ಸ್ಥಯಮ್ |
ಸಂಕಲ್ಪಸಿದ್ಧಯೇ ತೇಪಾಂ ಕೃಪಯೈತದಚಿಂತಯತ್ |
|| ೧೨ ||

ಅಂತರಿದ್ರಿಯ-ಬಹಿರಿದ್ರಿಯಗಳ ಪ್ರವರ್ತಕನಾದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೇ ತನ್ನ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವನೆಂದು ನೋಡಿ ವರುಣನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಮಹಾಪೂಜೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದನು. ಭಗವಂತನ ದರ್ಶನದಿಂದ ಆನಂದ ಭರಿತನಾಗಿ ಕೈಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿಕೊಂಡು ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ನಿವೇದಿಸಿಕೊಂಡನು. || ೪ ||

ವರುಣನು ಹೇಳಿದನು - ಪ್ರಭು! ನಿನ್ನ ದಿವ್ಯದರ್ಶನದಿಂದ ನನ್ನ ಜನ್ಮವು ಸಾರ್ಥಕವಾಯಿತು. ಪುರುಷಾರ್ಥವು ಈಡೇರಿತು. ಇಂದು ನನಗೆ ನಿನ್ನ ಚರಣಕಮಲಗಳ ಸೇವೆ ಮಾಡುವ ಶುಭಾವಕಾಶವು ದೊರೆಯಿತು. ನಿನ್ನ ಚರಣಕಮಲಗಳನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದವರು ಭವಸಾಗರದಿಂದ ಪಾರಾಗಿಹೋಗುತ್ತಾರೆ. || ೫ ||

ನೀನು ಭಕ್ತರಿಗೆ ಭಗವಂತನೂ, ವೇದಾಂತಿಗಳ ಬ್ರಹ್ಮನೂ, ಯೋಗಿಗಳ ಪರಮಾತ್ಮನೂ ಆಗಿರುವೆ. ಎಥಿನ್ನ ಲೋಕಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವ ಮಾಯೆಯು ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲವೆಂದು ತ್ಪುತಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತವೆ. ಅಂತಹ ನೀನಿಗೆ ನಾನು ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. || ೬ ||

ಸ್ವಾಮಿ! ನನ್ನ ಈ ಮೂರ್ಖನಾದ ಸೇವಕನು ತನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯ ವೇನೆಂಬುದನ್ನು ಅರಿಯದೆ ನಿನ್ನ ತಂದೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆತಂದಿರುವನು. ಅವನ ಈ ಅಪರಾಧವನ್ನು ದಯಮಾಡಿ ಕ್ಷಮಿಸಿ ಬಿಡು. || ೭ || ಗೋವಿಂದ! ನೀನು ನಿನ್ನ ತಂದೆಯನ್ನು ಬಹಳವಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿರುವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನಾನು ಬಲ್ಲೆನು. ಇದೋ ನಿನ್ನ ತಂದೆಯು ಇಲ್ಲಿರುವನು. ಇವನನ್ನು ನೀನು ಕೊಂಡುಹೋಗು.

ಭಗವಂತ! ನೀನು ಸರ್ವಾಂತರ್ಯಾಮಿಯೂ, ಸರ್ವಸಾಕ್ಷಿಯೂ ಆಗಿರುವೆ. ಎಶ್ವರೋಹನ ಕೃಷ್ಣಾ! ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನೀನು ದಾಸನಾದ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಕೃಪೆಮಾಡು. || ೮ ||

ಶ್ರೀಕುಕಮಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳಿಗೂ ಈಶ್ವರನಾದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಲೋಕಪಾಲ ವರುಣನು ಹೀಗೆ ಸ್ತುತಿಸಿ ಪ್ರಸನ್ನಗೊಳಿಸಿದನು. ಅನಂತರ ಭಗವಂತನು ತನ್ನ ತಂದೆಯಾದ ಸಂದರಾಜನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ವ್ರಜಕ್ಕೆ ಬಂದು ಬಂಧುಗಳೆಲ್ಲರನ್ನು ಆನಂದಗೊಳಿಸಿದನು. || ೯ ||

ಲೋಕಪಾಲಕನಾದ ವರುಣ ಇಂದ್ರಿಯಾತೀತವಾದ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನೂ, ಸುಖಸಂಬತ್ತುಗಳನ್ನೂ, ತನ್ನ ಮಗನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಅಲ್ಲಿಯ ನವಾಹಿಗಳು ನಮಸ್ಕರಿಸಿದ್ದನ್ನೂ ಕಂಡ ನಂದಗೋಪನು ಆಶ್ಚರ್ಯಚಕಿತನಾಗಿ, ತನ್ನ ಬಂಧುಗಳಿಗೆ ತಾನು ಕಂಡದ್ದನ್ನು ವಿವರಿಸಿ ಹೇಳಿದನು. || ೧೦ || ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಗೋಪರು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಸರ್ವೇಶ್ವರನೆಂದೇ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದರು.

ತಮಗೂ ಕೂಡ ಭಕ್ತಿಪ್ರೇಮಿಯಾದ, ಜಗದೀಶ್ವರನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಅವನ ಅನನ್ಯ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಮಾತ್ರವೇ ಪ್ರವೇಶಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾದ ಮಾಯಾತೀತವಾದ ತನ್ನ ವರಮಹಾದಯವನ್ನು ತೋರಿಸಿಯಾನೆಂಬ ಉಪಗುಣ ಉಂಟಾಯಿತು. || ೧೧ || ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಸರ್ವದರ್ಶಿಯಾದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಗೋಪಾಲಕರ ಅಕಯವು ತಿಳಿದು ಹೋಯಿತು. ದಯಾಮಯನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನ ಪ್ರಿಯಭಕ್ತರ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಹೇಗೆ ಈಡೇರಿಸುವುದೆಂದು ಯೋಚಿಸಿಕೊಡಗಿ

ದನು. || ೧೨ ||

ಜನೋ ವೈ ಲೋಕ ಏತಸ್ಮಿನ್ನವಿದ್ಯಾಕಾಮಕರ್ಮಭಿಃ |
ಉಚ್ಚಾವಾಸಾಸು ಗತಿಷು ನ ವೇದ ಸ್ಥಾಂ ಗತಿಂ ಭ್ರಮನ್ || ೧೩ ||

ಇತಿ ಸಂಚಿಂತ್ಯ ಭಗವಾನ್ಮಹಾಕಾರುಣಿಕೋ ಹರಿಃ |
ದರ್ಶಯಾಮಾಸ ಲೋಕಂ ಸ್ಥಂ ಗೋಪಾಸಾಂ ತಮಸಃ ಪರಮ್ || ೧೪ ||

ಸತ್ಯಂ ಚ್ಛಾಸಮನಂತಂ ಯದ್ವತ್ಯ ಚೋಚಿಃ ಸಸಾತನಮ್ |
ಯದ್ವಿ ಪತ್ಯಂತಿ ಮುನಯೋ ಗುಣಾಪಾಯೀ ಸಮಾಹಿತಾಃ || ೧೫ ||

ತೇ ತು ಬ್ರಹ್ಮತ್ರಯಂ ನೀತಾ ಮಗ್ನಾಃ ಕೃಷ್ಣೇನ ಚೋದ್ವತಾಃ |
ದದೃಶುರ್ಬ್ರಹ್ಮಗೋ ಲೋಕಂ ಯತ್ರಾಸ್ರೋದೋಽಧ್ಯಗಾಹುರಾ || ೧೬ ||

ನಂದಾದಯಸ್ತು ತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಪರಮಾನಂದನಿರ್ವೃತಾಃ |
ಕೃಷ್ಣಂ ಚ ತತ್ರಚ್ಛಂದೋಭಿಃ ಸ್ತೂಯಮಾನಂ ಸುವಿಷ್ಣಿತಾಃ || ೧೭ ||

ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಜೀವರು ಅಜ್ಞಾನವಶದಿಂದ ದೇಹವನ್ನೇ ಆತ್ಮನೇಂದು ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡು ಒಗೆ-ಬಗೆಯ ಕಾಮನೆಗಳನ್ನಿಟ್ಟು ಕೊಂಡು ಅವುಗಳ ಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ ನಾನಾ ವಿಧವಾದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಆ ಕರ್ಮಗಳ ಫಲರೂಪವಾಗಿ ದೇವ ಮನುಷ್ಯ-ಪಶು-ವಕ್ಷಿ ಮೊದಲಾದ ಉಚ್ಚ-ನೀಚ ಯೋನಿಗಳಲ್ಲಿ ಆಲೆಯುತ್ತಾ, ತಮ್ಮ ನಿಜವಾದ ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪದ ಗತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದೇ ಇಲ್ಲ || ೧೩ || ಹೀಗೆ ಯೋಚಿಸಿದ ಪರಮ ಕಾರುಣಿಕನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯು ತನ್ನ ಪ್ರಿಯಭಕ್ತರಾದ ಗೋಪರಿಗೆ ಮಾಯಾಂಧಕಾರದಿಂದ ಅತಿಶವಾದ ತನ್ನ ದಿವ್ಯ ಪರಂಧಾಮ ವನ್ನು ತೋರಿಸಿದನು. || ೧೪ || ಭಗವಂತನು ಮೊಟ್ಟಮೊದಲಿಗೆ ಸಮಾಧಿನಿಷ್ಠರಾದ, ಗುಣಾತೀತರಾದ ಮಹಾವೀರೀಗಿಳು ತಮ್ಮ ಹೃತ್ಪಮಲದಲ್ಲಿ ಸತ್ಯಸ್ವರೂಪನೂ, ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪನೂ, ಅನಂತನೂ, ಸಸಾತನನೂ ಆದ ಪರಂಜ್ಯೋತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಕೊಳ್ಳುವದೋ, ಅಂತಹ ದಿವ್ಯ ಜ್ಯೋತಿದ್ವರೂಪವಾದ ಬ್ರಹ್ಮನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವನ್ನು ಗೋಪರಿಗೆ ಮಾಡಿದನು. || ೧೫ || ತಾನು ಮುಂದೆ ಆಹ್ಲರನಾಗಿ ತನ್ನ ನಿಜರೂಪವನ್ನು ತೋರಿಸಲಿರುವ ಬ್ರಹ್ಮತ್ರಯವೆಂದ ದಿವ್ಯ ಜಲಾಶಯಕ್ಕೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಗೋಪರೆಲ್ಲರನ್ನು ಕರೆದೊಯ್ದು ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಅಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಸಿ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದದಲ್ಲಿ ಮೈಮರೆತು ಹೋಗಲು, ಅವರನ್ನು ಹೊರಕ್ಕೆ ತಂದು ಎಚ್ಚರಿಸಿ ಭಗವಂತನು ತನ್ನ ಪರಮಧಾಮದ ದರ್ಶನವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. || ೧೬ || ಭಗವತ್ಸ್ವರೂಪ ಆ ದಿವ್ಯರೋಷವನ್ನು ನೋಡಿ ನಂದಗೋಪನೇ ಮುಂತಾದ ಗೋಪರು ಪರಮಾನಂದ ಭರಿತರಾದರು. ಅಲ್ಲಿ ಸಕಲ ವೇದಗಳು ಮೂರ್ತಿಮಂತರಾಗಿ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಿರುವುವನ್ನು ನೋಡಿ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಪರಮವಿಷ್ಣಿತರಾದರು. || ೧೭ ||

ಇಪ್ಪತ್ತೊಂಬನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿಯಿತು || ೨೮ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತೇ ಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪಾರಮಹಂಸ್ಯಾಂ ಸಂಹಿತಾಯಾಂ ದಕಮ ಸ್ತಂಭಃ
ಪೂರ್ವಾರ್ಧಃ ಸ್ವಾಂತೋಽಧ್ಯಾಯಃ || ೨೮ ||

ಇಪ್ಪತ್ತೊಂಭತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ರಾಸಲೀಲೆಯ ಪ್ರಾರಂಭ

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಶರಣಮಾಚ

ಭಗವಾನಸು ತಾ ರಾತ್ರಿಃ ಶರದೋತ್ಪುಲ್ಲಮಲ್ಲಿಲಾಃ |
ವೀಕ್ಷ್ಯ ರಂಜುಂ ಮನಶ್ಚಕ್ರೇ ಯೋಗಮಾಯಾಮುಷಾಶ್ರಿತಃ || ೧ ||

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಕಾಮಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಎಲೈ ಪರಿಣಿತನೇ | ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಭಗವಂತನೇ ಆಗಿದ್ದರೂ ಅರಳದ ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಹೂವುಗಳಿಂದ ಫವ-ಫಮಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಶರತ್ಕಾಲದ ರಾತ್ರಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಯೋಗಮಾಯೆಯನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಗೋಪಿಕೆಯರೊಡನೆ ರಂಜನೆಯ ರಾಸತ್ರೀಡೆಯನ್ನಾಡಲು ಬಯಸಿದನು. || ೧ ||

ತದೋಪರಾಜಃ ಕುರುಃ ಕರೈರ್ಮುಖಂ
ಪ್ರಾಚ್ಯಾ ವಿಲಿಂಪನ್ನರುಣೇನ ಶಂತಮ್ನಃ |
ಸ ಚರ್ಷಣೇನಾಮುದಗಾಚ್ಛುಷೋ ಮೃದನ್
ಪ್ರಿಯಾ ಪ್ರಿಯಾಯಾ ಇವ ದೀರ್ಘಾದರ್ಶನಃ || ೨ ||

ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಕುಮುದ್ಭೃತಮಖಂಡಮಂಡಲಂ
ರಮಾನನಾಭಂ ನವಕುಂಕುಮಾರುಣಮ್ |
ವನಂ ಚ ತತ್ಪೋಮಲಗೋಭಿರಂಜಿತಂ
ಜಗೌ ಕಲಂ ವಾಮದೃಶಾಂ ಮನೋಹರಮ್ || ೩ ||

ನಿಶಮ್ಯ ಗೀತಂ ಶದನಂಗವರ್ಧನಂ
ವ್ರಜಪ್ರಿಯಃ ಕೃಷ್ಣಗೃಹೀತಮಾನಸಾಃ |
ಅಜಗ್ರುರನ್ಯೋನ್ಯಮಲಕ್ಷತೋದ್ಯಮಾಃ
ಸ ಯತ್ಯ ಕಾಂಕ್ಷೋ ಜವಲೋಲಕುಂಡರಾಃ || ೪ ||

ದುಹಂತೋಽಭಿಯಯುಃ ಕಾಶ್ಚಿದ್
ದೋಹಂ ಹಿತ್ವಾ ಸಮುತ್ಸುಕಾಃ |
ಪಯೋಽಭಿಶ್ಚಿತ್ಯ ಸಂಯಾವ-
ಮನುದ್ಭಾಸ್ಯಾಪರಾ ಯಯುಃ || ೫ ||

ಪರಿವೇಷಯಂತ್ಯಸ್ತದ್ವಿತ್ತಾ ಪಾಯಯತ್ಯಃ ಶಿಶೂನ್ವಯಃ |
ಶುಶ್ರೂಷಂತ್ಯಃ ಪತೀನ್ಯಾಶ್ಚಿದ್ಭೃತೋಽಪಾಸ್ತ ಭೋಜನಮ್
|| ೬ ||

ಲಿಂಪಂತ್ಯಃ ಪ್ರಮೃಜಂತೋಽನ್ಯಾ ಅಂಜಂತ್ಯಃ ಕಾಶ್ಚ ರೋಚನೇ |
ವೃತ್ತಸ್ತವಸ್ತಾಭರಣಾಃ ಕಾಶ್ಚಿತ್ ಕೃಷ್ಣಾಂತಿಕಂ ಯಯುಃ
|| ೭ ||

ಬಹು ಕಾಲಾನಂತರ ಆಗಮಿಸಿದ ಪತಿಯು ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯ ಸುಂದರವಾದ ಮುಖವನ್ನು ಕುಂಕುಮ ಕೇಸರಿಯಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸುವಂತೆ - ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ರಾಸಕ್ರೀಡೆಯನ್ನು ಆಡಬೇಕೆಂದು ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿದೊಡನೆಯೇ, ಚಂದ್ರನು ತನ್ನ ಸುವಿಕರವಾದ ಕಿರಣಗಳ ರೂಪವಾದ ಕೈಗಳಿಂದ ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕೆಂಬ ಪ್ರೇಯಸಿಯ ಮುಖ ಮಂಡಲವನ್ನು ಕೆಂಪುಬಣ್ಣವೆಂಬ ಕುಂಕುಮಕೇಸರಿಯಿಂದ ಲೇಖಿಸುತ್ತಾ ಹಗಲಿನ ಬಿಸಿಲಿನಿಂದ ಸೂರಗಿಹೋಗಿದ್ದ ಸಮಸ್ತ ಚರಾಚರ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಸಂತಾಪವನ್ನು ದೂರಗೊಳಿಸುವನು. || ೨ || ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಆಹ್ಲಾದವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಚಂದ್ರನು ಮೂಡಲ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಬಂದ ನಂತರ ಕುಂಕುಮ ಕೇಸರಿಯು ಲೇಖನ ದಿಂದ ಕೆಂಪಾದ ರಮಾದೇವಿಯ ಮುಖಮಂಡಲದಂತೆ ಎಣ್ಣೆಗೊಪ್ಪಾಗಿದ್ದ ಚಂದ್ರಮಂಡಲವನ್ನೂ, ಆ ಶರಚ್ಛಂದ್ರನ ಕಿರಣ ಗಳಿಂದ ನಯನಾಭಿರಾಮವಾಗಿ ಬೆಳಗುತ್ತಿದ್ದ ವೃಂದಾವನವನ್ನು ನೋಡಿದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಗೋಪಿಯರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಅವಹರಿಸುವ ಸುಮಧುರವಾದ ವೇಣುಗಾನವನ್ನು ನುಡಿಸಿದನು. || ೩ || ಭಗವಂತನ ಈ ವೇಣುಗಾನವು ಭಗವತ್ ಪ್ರೇಮವನ್ನು ಅವನನ್ನು ಸೇರುವ ಅಭಿಲಾಷೆಯನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದಾಗಿದೆ. ಶ್ಯಾಮ ಸುಂದರನು ಮೊದಲಿಂದಲೇ ಗೋಪಿಯರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ತನ್ನ ವಶವಾಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಈಗಲಾದರೂ ಅವರ ಮನಸ್ಸಿನ ಸಮಸ್ತ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು - ಭಯ, ಸಂಕೋಚ, ದೈರ್ಯ, ಮರ್ಯಾದೆ ಮುಂತಾದ ವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ಕೊಡುಕೊಂಡಿದ್ದನು. ವೇಣುಗಾನವನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಲೇ ಅವರ ಸ್ಥಿತಿ ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿತ್ತು. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ವಶಿರೂಪ ದಿಂದ ಪಡೆಯಲು ಎಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ಸಾಧನೆ ಮಾಡಿದ್ದ ಗೋಪಿ ಯರು ಈಗ ಒಬ್ಬನು ಮತ್ತೊಬ್ಬಳಿಗೆ ತಿರುಕದೆಯೇ, ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಬಳಿಗೆ ಧಾವಿಸಿದರು. ಪರಿಶ್ಚಿತ್ತನೇ! ಅವರು ಅಗುಬಗೆಯಿಂದ ಹೋಗುವಾಗ ಅವರು ಧರಿಸಿದ್ದ ಕರ್ಣಕುಂಡಲಗಳು ತಕ-ತಕನೆ ಕುಣಿಯುತ್ತಿದ್ದವು. || ೪ ||

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಮನೋಹರವಾದ ವಂತೀರ್ದನಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದ ಗೋಪಿಯರು ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವೇ ಮರೆತುಬಿಟ್ಟರು. ಹಾಲು ಕರೆಯುತ್ತಿ ದ್ದವಳು ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಪ್ಪುಕತೆಯಿಂದ ಹೊರಟುಬಿಟ್ಟಳು. ಒಲೆಯಮೇಲೆ ಹಾಲು ಕಾಯಿಸುತ್ತಿದ್ದವಳು ಹಾಲು ಉಕ್ಕಿ ಬಂದರೂ ಹಾಗೆಯೇ ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟಳು. ಅನ್ನಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವಳು ಅದನ್ನು ಒಲೆಯಿಂದ ಇಳಿಸದೆಯೇ ಕೃಷ್ಣನ ಬಳಿಗೆ ಓಡಿರಳು. || ೫ || ಊಟ ಒಡಿಸುತ್ತಿದ್ದವಳು ಅದನ್ನು ಅಲ್ಲೆ ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟಳು. ಮಗು ವಿಗೆ ಹಾಲು ಕುಡಿಸುತ್ತಿದ್ದವಳು ಮಗುವನ್ನು ಅಲ್ಲೇ ಬಿಟ್ಟು, ಪತಿ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ತಕ್ಕರಳಾಗಿದ್ದವಳು ಪತಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕೆಲವರು ಊಟಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವರು ಊಟವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಪ್ರಿಯತಮನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಬಳಿಗೆ ಧಾವಿಸಿದರು. || ೬ || ಕೆಲವರು ಅಂಗರಾಗವನ್ನು ಶರೀರಕ್ಕೆ ಪೂಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು, ಕೆಲವರು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಡಿಗೆ ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳು ತ್ತಿದ್ದರು. ಕೆಲವರು ಅವಸರದಲ್ಲಿ ಸೀರೆಗಳನ್ನು ಅಭರಣಗಳನ್ನು ತಲೆಕೆಳಕಾಗಿ ಧರಿಸಿಕೊಂಡು ಹಾಗೆಯೇ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಬಳಿಗೆ ಓಡಿರಳು. || ೭ ||

ತಾ ವಾರ್ಯಮಾಣಾಃ ಪತಿಭಿಃ ಪಿತೃಭಿರ್ಭ್ರಾತೃಬಂಧುಭಿಃ |
ಗೋವಿಂದಾಪಹೃತಾತ್ಮಾನೋ ನ ಸ್ವಮರ್ತಂತ ಮೋಹಿತಾಃ || ೮ ||

ಅಂತರ್ಗೃಹಗತಾಃ ಕಾಶ್ಚಿದ್ಗೋಪ್ಯೋಽಲಬ್ಧವಿನಿರ್ಗಮಾಃ |
ಕೃಷ್ಣಂ ತದ್ವ್ರಾಪನಾಯುಕ್ತಾ ದಧ್ಯುರ್ಮೀಲಿತಲೋಚನಾಃ || ೯ ||

ದುಃಖಪ್ರೇಷವಿರಹತೀವ್ರತಾಪಧುತಾಪುಭಾಃ |
ಧ್ಯಾನಪ್ರಾಪ್ತಾಬ್ಧುತಾಶ್ಲೇಷನಿವೃತ್ತ್ಯಾ ಕ್ಷೀಣಮಂಗಲಾಃ || ೧೦ ||

ತಮೇವ ಪರಮಾತ್ಮಾನಂ ಚಾರಬುದ್ಧ್ವಾಪಿ ಸಂಗತಾಃ |
ಜಹುರ್ಗುಣಮಯಂ ದೇಹಂ ಸದ್ಯಃ ಪ್ರಕ್ಷೀಣಬಂಧನಾಃ || ೧೧ ||

ರಾಜೋವಾಚ

ಕೃಷ್ಣಂ ವಿದುಃ ಪರಂ ಕಾಂತಂ ನ ತು ಬ್ರಹ್ಮತಯಾ ಮುನೇ |
ಗುಣಪ್ರವಾಹೋಪರಮಸ್ತಾಸಾಂ ಗುಣಧಿಯಾಂ ಕಥಮ್ || ೧೨ ||

ಶ್ರೀಕುಶ ಉವಾಚ

ಉಕ್ತಂ ಪುರಸ್ತಾದೇತತ್ತೇ ಚೈದ್ಯಃ ಸಿದ್ಧಿಂ ಯಥಾ ಗತಃ |
ವಿಶ್ವಸ್ತಪಿ ಹೃಷೀಕೇಶಂ ಕಿಮುತಾಥೋಕ್ತವ್ಯಪ್ರಿಯಾಃ || ೧೩ ||

ಸ್ಮಣಾಂ ನಿಃಶ್ರೇಯಸಾರ್ಥಾಯ ವ್ಯಕ್ತಿಭಗವತೋ ನೃಪ |
ಅವ್ಯಯಸ್ಯಾಪ್ರಮೇಯಸ್ಯ ನಿರ್ಗುಣಸ್ಯ ಗುಣಾತ್ಮನಃ || ೧೪ ||

ಹೀಗೆ ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಟ ಗೋಪಿಯರನ್ನು ತಂದೆಯಂದಿರು, ಪತಿಗಳು, ಮೈದುನರು, ಬಂಧುಗಳು ತಡೆದೂ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗಲಿಲ್ಲ ಅವರ ಮಂಗಳಮಯ ಪ್ರೇಮಯಾತ್ರೆ ಯಲ್ಲಿ, ವಿಪ್ಲವನೊಡ್ಡಿದರೂ ಅವರು ಅದನ್ನು ಲೆಕ್ಕಿಸಲೇ ಇಲ್ಲ, ಏಕೆಂದರೆ, ವಿಶ್ವವಿಮೋಹನ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಅವರ ಮನಸ್ಸು, ಪ್ರಾಣ, ಆತ್ಮ ಎಲ್ಲವನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದನು. || ೮ || ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಗೋಪಿಯರು ಮನೆಯೊಳಗೆ ಇದ್ದು ಹೊರಗೆ ಹೋಗಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದವರು ತಮ್ಮ ಕಂಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ ಆತ್ಮತತ್ವಯತೆಯಿಂದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಸೌಂದರ್ಯ, ಮಾಧುರ್ಯ ಹಾಗೂ ಅವನ ಲೀಲೆಗಳನ್ನು ಚಿಂತಿಸುತ್ತಾ ಧ್ಯಾನಮಗ್ನರಾದರು. || ೯ || ದುಃಖವಾದ, ತೀವ್ರವಾದ ವಿರಹವೇದನೆಯ ಅನುಭವದಿಂದಾಗಿ ಆ ಗೋಪಿಕೆಯರಲ್ಲಿದ್ದ ಪಾಪವು ನಿರಸನವಾಯಿತು. ಅನವರತವಾದ ಧ್ಯಾನದಿಂದಾಗಿ ಹೃತ್ಕಮಲದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡ ಮನೋಹರವಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಗಾಢಾಲಿಂಗನದ ಸುಖದಿಂದಾಗಿ ಅವರಲ್ಲಿದ್ದ ಪುಣ್ಯವೂ ಕೂಡ ಕ್ಷೀಣಿಸಿತು. || ೧೦ || ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅವರಲ್ಲಿ ಜಾರಭಾವವಿದ್ದರೂ ಅವರು ದೇವ ದೇವನಾದ ನಿರ್ವಿಕಾರನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನೇ ಆಲಿಂಗಿಸಿಕೊಂಡ ಕಾರಣ, ಪಾಪ-ಪುಣ್ಯಗಳ ಪರಿಣಾಮದಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಗುಣಮಯ ದೇಹವನ್ನು ತೊರೆದು ಅಪ್ರಾಕೃತವಾದ ಶರೀರಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡರು. ಅಥವಾ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಲ್ಲೇ ಸೇರಿ ಹೋದರು. ಭಗವಂತನ ದಿವ್ಯಾಲಿಂಗನವನ್ನು ಪಡೆದು ಕೊಂಡೊಡನೇ ಅವರ ಕರ್ಮಬಂಧನಗಳೆಲ್ಲವೂ ಕಳಚಿ ಬಿದ್ದು ಹೋಗಿದ್ದುವು. || ೧೧ ||

ಪರೀಕ್ಷಿತನು ಕೇಳಿದನು - ಶುಕಮುನಿಗಳೇ! ಗೋಪಿಕೆಯರಾದರೋ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಕೇವಲ ತಮ್ಮ ಪರಮ ಪ್ರಿಯತಮನೆಂದೇ ಭಾವಿಸಿದ್ದರು. ಅವನಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಭಾವವೇನೋ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಅವರ ದೃಷ್ಟಿಯು ಪ್ರಾಕೃತ ಗುಣಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಆಸಕ್ತವಾದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ಇಂತಹ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಗುಣ ಪ್ರವಾಹರೂಪವಾದ ಈ ಸಂಸಾರದ ನಿವೃತ್ತಿ ಹೇಗೆ ಸಂಭವಿಸಿತು ? || ೧೨ ||

ಶ್ರೀಕುಕುಮಾರಮುನಿಗಳು ಹೇಳಿದರು - ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಬೇದಿರಾಜನಾದ ಶಿಶುಪಾಲನು ಹೃಷೀಕೇಶನನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ ದ್ವೇಷರೂಪವಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣತಾದಾತ್ಮದಿಂದ ಅವನು ಪ್ರಾಕೃತ ಶರೀರವನ್ನು ತೊರೆದು ಅಪ್ರಾಕೃತ ಶರೀರವನ್ನು ಪಡೆದು ಭಗವಂತನ ಪಾರ್ಶ್ವದಾದನೆಂದು ನಾನು ಮೊದಲೇ ನಿನಗೆ ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಅನಿರ್ದುಷ್ಟವಾದ ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಆರಾಧಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಗೋಪಿಯರ ಕುರಿತು ಹೇಳುವುದೇನಿದೆ ? || ೧೩ || ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಭಗವಂತನು ವೈದ್ವಿ-ವಿನಾಶ, ಪ್ರಮಾಣ-ಪ್ರಮೇಯ, ಗುಣ-ಗುಣ ಮುಂತಾದ ಪ್ರಕೃತಿ ಸಂಬಂಧಿ ಭಾವಗಳಿಂದ ರಹಿತನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಅವನು ಅಚಿಂತನೂ, ಅನಂತನೂ, ಅಪ್ರಾಕೃತನೂ, ಪರಮಕಲ್ಯಾಣ ಸ್ವರೂಪನೂ, ತ್ರಿಗುಣಾತೀತನೂ ಆಗಿದ್ದು ಕಲ್ಯಾಣಗುಣಗಳಿಗೆ ಏಕಮಾತ್ರ ಆಶ್ರಯ ನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಭಗವಂತನ ಅವತಾರವೂ ಕೇವಲ ಮನುಷ್ಯರ ಕಲ್ಯಾಣ ಸಾಧನವಾಗಿಯೇ ಆಗಿದೆ. || ೧೪ ||

ಕಾಮಂ ಕ್ರೋಧಂ ಭಯಂ ಸ್ನೇಹಮೈಕ್ಯಂ ಸೌಹೃದಮೇವ ಚ |
ನಿತ್ಯಂ ಹರೌ ವಿದಧತೋ ಯಾಂತಿ ತನ್ಮಯತಾಂ ಹಿ ತೇ || ೧೫ ||

ನ ಚೈವಂ ವಿಸ್ಮಯಃ ಕಾರ್ಯೋ ಭವತಾ ಭಗವತ್ಪಜೇ |
ಯೋಗೇಶ್ವರೇಶ್ವರೇ ಕೃಷ್ಣೇ ಯತ ಏತದ್ವಿಮುಚ್ಯತೇ || ೧೬ ||

ತಾ ದೃಷ್ಟ್ವಾತಿಶಮಾಯಾತಾ ಭಗವಾನ್ ಪ್ರಜಯೋಷಿತಃ |
ಅವದದ್ವದಂತಾಂ ಶ್ರೇಷ್ಠೋ ವಾಚುಃ ಪೇಶ್ಯಮೋಹಯನ್ || ೧೭ ||

ಶ್ರೀಭಗವಾನುವಾಚ

ಸ್ವಾಗತಂ ವೋ ಮಹಾಭಾಗಾಃ ಪ್ರಿಯಂ ಕಿಂ ಕರವಾಣಿ ವಃ |
ಪ್ರಜಸ್ಯಾನಾಮಯಂ ಕಚ್ಚಿದ್ ಬ್ರೂತಾಗಮನಕಾರಣಮ್ || ೧೮ ||

ರಜಸ್ವೇಷಾ ಖೋರರೂಪಾ ಖೋರಾಸ್ತನಿಷೇವಿತಾ |
ಪ್ರತಿಯಾತ ಪ್ರಜಂ ನೇವ ಸ್ತೇಯಂ ಸ್ತೋಭಃ ಸುನುಧ್ಯಮಾಃ || ೧೯ ||

ಮಾತರಃ ಪಿತರಃ ಪುತ್ರಾ ಭ್ರಾತರಃ ಪತಯಶ್ಚ ವಃ |
ವಿಚಿನ್ವಂತಿ ಹೃದಯತೋ ಮಾ ಕೃಷ್ಣಂ ಬಂಧುಸಾಧ್ವನಮ್ || ೨೦ ||

ದೃಷ್ಟ್ವಂ ವನಂ ಕುಸುಮಿತಂ ರಾಣೀಶಕರಂಜಿತಮ್ |
ಯಮುನಾನಿಲಲೀಲೈಜತ್ತರುಪಲ್ಲವಶೋಭಿತಮ್ || ೨೧ ||

ತದ್ಯಾತ ಮಾ ಚರಂ ಗೋಷ್ಠಂ ತುಕ್ರೂಪಧ್ವಂ ಪತೀನ್ದ್ರತೀಃ |
ಕ್ರಂದಂತಿ ವತ್ಸಾ ಬಾಲಾಶ್ಚ ತಾನ್ಪಾಯಯತ ದುಷ್ಯತ || ೨೨ ||

ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಭಗವಂತನೊಂದಿಗೆ ಕೇವಲ ಸಂಬಂಧ ಉಂಟಾಗಬೇಕು. ಆ ಸಂಬಂಧವು ಬೇಕಾದರೆ ಕಾಮದಿಂದಾಗಲಿ, ಕ್ರೋಧದಿಂದಾಗಲಿ, ಭಯದಿಂದಾಗಲಿ, ಸ್ನೇಹದಿಂದಾಗಲಿ, ಸೌಹಾರ್ದದ್ದಾಗಲಿ ಬಯಸಿದ ಯಾವುದೇ ಭಾವದಿಂದ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯ ನಿರಂತರ ತಮ್ಮ ವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿದಾಗ ಅವರು ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ವೃತ್ತಿಗಳು ಭಗವನ್ನಯವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಆ ಜೀವನಿಗೆ ಭಗವಂತನು ದೊರೆಯುತ್ತಾನೆ. || ೧೫ || ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ | ಪರಮಭಾಗವತನಾದ ಭಗವದ್ವಹ್ಯವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತಿಳಿದಿರುವ ಭಕ್ತಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ನಿಷ್ಕಂಕಷವನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಹೀಗೆ ಸಂದೇಹ ಪಡಬಾರದು. ಯೋಗೇಶ್ವರರಿಗೂ ಈಶ್ವರನಾದ, ಅಜ್ಞಾನ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಇದು ಅಶ್ಚರ್ಯದ ಮಾಹಾಗಿದೆಯೇ? ಅಯ್ಯಾ! ಅವನ ಸಂಕಲ್ಪಮಾತ್ರದಿಂದ, ಇಡೀ ಜಗತ್ತಿನ ಪರಮಕಲ್ಯಾಣವಾಗಬಲ್ಲದು. || ೧೬ || ಪ್ರಜದ ಅನುಪಮ ವಿಭೂತಿಗಳಾದ ಗೋಪಿಯರು ತನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದಿರುವರೆಂದು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ನೋಡಿದಾಗ, ಅವನು ವಿನೋದದಿಂದ ತುಂಬಿದ ವಾಕ್ಯಾತುರ್ಯದಿಂದ ಅವರನ್ನು ವಿಮೋಹಗೊಳಿಸುತ್ತಾ ಇಂತೆಂದನು. || ೧೭ ||

ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಹೇಳಿದನು - ಮಹಾ ಭಾಗ್ಯಶಾಲಿಯರಾದ ಗೋಪಿಯರೇ! ನಿಮಗೆ ಸ್ವಾಗತ ಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ನಿಮಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದ ಯಾವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಡಲಿ? ಪ್ರಜದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಕುಶಲಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರಲ್ಲ? ನಿಮ್ಮ ಆಗಮನದ ಕಾರಣ ಬೇಕು? ಹೇಳಿರಿ. || ೧೮ || ಸುಂದರಿಯರಾದ ಗೋಪಿಯರೇ! ಇದು ಭಯಾನಕ ರಾತ್ರಿಯಾಗಿದೆ. ಭಯಂಕರವಾದ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಈ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತವೆ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಜೊತರಾದ ನೀವು ಇಲ್ಲಿರುವುದು ತರವಲ್ಲ. ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಈಗಲೇ ಪ್ರಜಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿರುಗಿರಿ. || ೧೯ || ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕಾದೆ ನಿಮ್ಮ ತಂದೆ-ತಾಯಿಯರು, ಸಹೋದರರು, ಪತಿಗಳು, ಪುತ್ರರು ಎಲ್ಲರೂ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಿರಬಹುದು. ಅವರಿಗೆ ಭಯವುಂಟಾಗುವಂತೆ ಮರ್ಪಿಸಬೇಡಿ. || ೨೦ || ನೀವು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಚಂದ್ರನ ಬೆಳದಿಂಗಳಿಂದ ವೃಕಾಶಮಾನವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿರುವ ವಿಕುಸಿತವಾದ ಫಲಮ-ಫಲಮಿರುವ ಪುಷ್ಪಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ವೃಂದಾವನವನ್ನು ನೋಡಿದಿರಿ. ಯಮುನೆಯ ಮೇಲಿನಿಂದ ಬೀಸಿ ಬರುವ ತಂಗಾಳಿಯಿಂದ ಅಲುಗಾಡುವ ವೃಕ್ಷಗಳ ತೀರುಗಳಿಂದ ಈ ವೃಂದಾವನದ ವನುಸಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಆನಂದಿಸಿದಿರಿ. ನಿಮ್ಮ ಆಗಮನವೇನೂ ವ್ಯರ್ಥವಾಗಲಿಲ್ಲ, ನೀವನ್ನು ಹೋಗಬಹುದು. || ೨೧ || ನೀವಿಗಲೇ ತಡಮಾಡದೆ ಪ್ರಜಕ್ಕೆ ಹೊರಡಿರಿ. ಸತೀಧರ್ಮವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ನಿಮ್ಮ ಪತಿಗಳ ಸೇವೆ-ಕುಶ್ರೂಪ ಮಾಡಿರಿ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳು ಹಾಲಿಗಾಗಿ ಆಕುಶ್ಚಿರುವರು. ಕರುಗಳೂ ಕೂಡ 'ಹಂಟಾ' ಎಂದು ಕೂಗಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಕರುಗಳನ್ನು ಹಾಲುಣಲು ಬಿಟ್ಟು ಹಸುಗಳನ್ನು ಕರೆಯಿರಿ. ನಿಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹಾಲುಣಿಸಿ ಮಲಗಿಸಿರಿ. || ೨೨ ||

ಅಥವಾ ಮದಭಿಕ್ಷೋಹಾದ್ಯವತ್ಯೋ ಯಂತ್ರಿತಾಶಯಾಃ |
ಅಗತಾ ಹ್ಯುಪಶಸ್ತಂ ವಃ ಪ್ರೀಯಂತೇ ಮಯಿ ಜಂತವಃ
|| ೨೩ ||

ಭರ್ತುಃ ಶುಶ್ರುಷಣಂ ಸ್ತ್ರೀಣಾಂ
ಪರೋ ಧರ್ಮೋ ಹ್ಯಮಾಯಯಾ |
ತದ್ವಂಧೂನಾಂ ಚ ಕಲ್ಯಾಣಃ
ಪ್ರಜಾನಾಂ ಚಾನುಪೋಷಣಮ್ || ೨೪ ||

ದುಃಖೀಲೋ ದುರ್ಭಗೋ ವೃದ್ಧೋ
ಜಡೋ ರೋಗ್ಯಧನೋಽಪಿ ವಾ |
ಪತಿಃ ಸ್ವಭರ್ತಾ ಹಾತವ್ಯೋ
ಲೋಕೇವೈವಿರಪಾತಕೀ || ೨೫ ||

ಅಸ್ವರ್ಗಮಯಶಸ್ತಂ ಚ ಫಲ್ಗು ಕೃಚ್ಛಂ ಭಯಾವಹಮ್ |
ಮಗುಹಿತಂ ಚ ಸರ್ವತ್ರ ದಿವಪತ್ಯಂ ಕುಲಸ್ಮಿಯಾಃ
|| ೨೬ ||

ಶ್ರವಣಾದ್ವರ್ತನಾದ್ವಾನಾನ್ಯಯಿ ಭಾವೋಽನುಕೀರ್ತನಾತ್ |
ನ ತಥಾ ಸನ್ನಿಹರ್ಷೇಣ ಪ್ರತಿಯಾತ ತತೋ ಗೃಹಾನ್
|| ೨೭ ||

ಶ್ರೀಶುಕ ಉವಾಚ

೪೩ ವಿಪ್ರಿಯಮಾಕರ್ಣ್ಯ ಗೋಪ್ಯೋ ಗೋವಿಂದಭಾಷಿತಮ್ |
ವಿಷ್ಣುಶ್ಲಾಘ್ಯಗ್ನಂಕಲ್ಪಾಶ್ಚಿತಾಮಾಪುರ್ಮುರತ್ನಯಾಮ್
|| ೨೮ ||

ಕೃತ್ವಾ ಮುಖಾನ್ಯವ ಶುಚಿಃ ಪ್ಲವನೇನ ಶುಷ್ಕದ್ -
ವಿಂಬಾಧರಾಣಿ ಚರಣೇನ ಭುವಂ ರಿಖಿಂತ್ಯಃ |
ಅದೈರುಪಾತ್ರಮಪಿಫಃ ಕುಚಕುಂಕುಮಾನಿ
ಹೃದ್ಯಮೃಗಜಂತ್ಯ ಉರುದುಚಿಭವಾಃ ಸ್ವತೂಷ್ಣಿಮ್ || ೨೯ ||

ನನ್ನ ಮೇಲಿನ ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಆಕರ್ಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟವರಾಗಿ ನೀವೇ
ನಾದರೂ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದರೆ ಆದೂ ಕೂಡ ಸಮಂಜಸವೇ ಆಗಿದೆ.
ಏಕೆಂದರೆ, ಎಲ್ಲರಿಗೆ ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪನಾದ ನನ್ನನ್ನು ಎಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳೂ
ಸ್ವಾಧಾವಿಕವಾಗಿಯೇ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತವೆ. ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿ ಪ್ರಸನ್ನ
ರಾಗುತ್ತವೆ. || ೨೩ || ಮಂಗಳಾಂಗಿಯವೇ! ನಿರ್ವಂಚನೆಯಿಂದ
ಪತಿಸೇವೆ ಮಾಡುವುದು, ಬಂಧುಗಳನ್ನು ಸಮಾದರಿಸುವುದು,
ಸಂತಾನದ ಪಾಲನೆ-ಪೋಷಣೆ ಮಾಡುವುದು ಸ್ತ್ರೀಯರ ಪರಮ
ಧರ್ಮವಾಗಿದೆ. || ೨೪ || ಉತ್ತಮ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವ
ಅಧರಾಷೆಯುಳ್ಳ ಸಾಧ್ವಿಯು ಪಾತಕದೋಷವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ
ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಪತಿಯನ್ನು ಪರಿತ್ಯಾಗಮಾಡಬಾರದು.
ಅವನು ಬೇಕಾದರೆ ಕೆಟ್ಟ ಭಾವದವನಾಗಿರಲಿ, ನಿರ್ಭಾಗ್ಯನಾಗಿರಲಿ,
ಮುದುಕನಾಗಿರಲಿ, ಜಡನಾಗಿರಲಿ, ಮರಿದನಾಗಿರಲಿ, ಬೇರೀ
ಯಾಗಿರಲಿ ಅವನನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಬಾರದು. || ೨೫ || ಕುಲೀನ
ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಜಾರಪುರುಷನ ಸಮಾಗಮವು ಸರ್ವವಿಧದಿಂದಲೂ
ನಿಂದನೀಯವಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಅವರ ಪರಬೇಡಿಕೆವು ಕೆಡು
ವುದು, ಸ್ವರ್ಗವೂ ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಬೇಡಿಕೆಯಿಂದಲೂ ಅವಕೀರ್ತಿ
ಯುಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಕೆಟ್ಟಕೆಲಸವಂತೂ ಅತ್ಯಂತ ಶುಚಿವೂ,
ನಿಂದನೀಯವೂ ಆಗಿದೆ. ಇದರಿಂದ ವರ್ತಮಾನದಲ್ಲಿ ಕಷ್ಟಗಳೇ
ಇದ್ದು, ಎಲ್ಲರಿಗೆ ಭಯಪಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಕುಲೀನ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ
ಇದು ಅತ್ಯಂತ ನಿಜಕಾರ್ಯವಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ
ವಾಗಿದೆ. || ೨೬ || ಗೋಪಿಯವೇ! ನನ್ನ ರೀತಿ-ಗುಣಗಳ
ಶ್ರವಣದಿಂದ ಕೀರ್ತನದಿಂದ, ನನ್ನ ದರ್ಶನದಿಂದ ಮತ್ತು ನನ್ನ
ಶ್ರೀವಿಗ್ರಹದ ಧ್ಯಾನದಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಆಸ್ಥೆ, ಪ್ರೇಮವು,
ಬಲಯಲ್ಲಿ ಇರುವುದರಿಂದ ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಅವಕ್ಕಾಗಿ
ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಹೀಳುವಾಗಿ ನಿಮ್ಮ-ನಿಮ್ಮ ಮನೆಗಳಿಗೆ ಮರಳಿ
ಹೋಗಿರಿ. || ೨೭ ||

ಶ್ರೀಶುಕಮಹಾತಮನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ!
ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಇಂತಹ ಅಪ್ರಿಯವಾದ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದ
ಗೋಪಿಯರಿಗೆ ಅಕಾಶವೇ ಕುಚ ಬಿಡುತ್ತಾಯಿತು. ಅವರ ಆಸೆ-
ಆಕಾಂಕ್ಷೆಗಳೆಲ್ಲ ನುಚ್ಚು ನೂರಾದವು. ಕೆಡು ದುಃಖಿತರಾದರು.
ವಾಟಲಶ್ಯವಾದ ಚಿಂತಾಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಹೋದರು. || ೨೮ ||
ಎರಡು ದುಃಖದಿಂದಾಗಿ ಗೋಪಿಯರು ತಲೆತಗ್ಗಿಸಿಕೊಂಡು
ನಿಟ್ಟುಕುರು ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ನಿಟ್ಟುಕುರಿನ ಬಲಿಯಿಂದಾಗಿ ತೊಂಡೆ
ಯಂತೆ ಇದ್ದ ಅವರ ಕೆಂಡುಟಗಳು ಒಣಗಿಹೋದುವು. ಮುಂದು
ಗಾಣದೆ ಕಾಲುಗುರುಗಳಿಂದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಕೆರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು.
ಕಂಗಳಿಂದ ದುಃಖಾಶ್ರುಗಳು ಹರಿದು ಕಾಡಿಗೆಯೊಂದಿಗೆ ಕುಚ
ಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಲೇಖಿತವಾಗಿದ್ದ ಕುಂಕುಮ ಕೇಸರಿಯು ತೊಳೆದು
ಹಾಕಿತು. ದುಃಖ ಅವೇಗದಿಂದ ಗಂಟಲು ಕಟ್ಟಿ ಯಾವ ಮಾತನ್ನು
ಆಡಲಾಗದೆ ಮೌನವಾಗಿ ನಿಂತುಬಿಟ್ಟರು. || ೨೯ || ಗೋಪಿಯರು
ತಮ್ಮ ಪ್ರಿಯ ಶ್ಯಾಮಸುಂದರನಿಗಾಗಿ ಸಮಸ್ತ ಕಾಮನೆಗಳನ್ನು,
ಭೋಗಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ
ಅನುರಾಗ, ಪರಮಪ್ರೇಮವಿತ್ತು. ತಮ್ಮ ಪ್ರಿಯತಮನಾದ

ಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯಂ ಪ್ರಿಯೇಶರಮಿವ ಪ್ರತಿಭಾಪಮೋಽಂ
 ಕೃಷ್ಣಂ ತದರ್ಥವಿನಿವರ್ತಕದರ್ಶಕಾಮಾಃ |
 ನೇತ್ರೇ ವಿಮೃಷ್ಯ ದುದಿತೋಪಹತೇ ಸ್ವಕಂಚಿತ್-
 ಸಂರಂಭಗದ್ಗದಗಿರೋಽಬ್ರವತಾಮರಶ್ವಾಃ || ೩೦ ||

ಗೋಪ್ಯ ಉಚುಃ

ಮೈವಂ ವಿಭೋಽರ್ಹತಿ ಭವಾಸ್ತದಿತುಂ ಸ್ವತಂತ್ರಂ
 ಸಂತ್ಯಜ್ಯ ಸರ್ವವಿಷಯಾಂಸ್ತವ ಪಾದಮೂಲಮ್ |
 ಭಕ್ತ್ಯಾ ಭಜ್ಯ ದುರವ್ಯಕ್ತ ಮೂ ತ್ವಯಾಸ್ತಾನ್
 ದೇವೋಽಪಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ದಿವ್ಯವರ್ತೋ ಭವೇ ಮಮುಕ್ಷುಃ || ೩೧ ||

ಯತ್ಪ್ರತ್ಯಪ್ಯಸುಹೃದಾಮನುಷ್ಠಿರಂಗ
 ಸ್ವೀಕಾಂ ಸ್ವಧರ್ಮ ಇತಿ ಧರ್ಮವಿದಾ ತ್ವಯೋಕ್ತಮ್ |
 ಅಸ್ತೈವಮೇತದುಷದೇಹಪದೇ ತ್ವಯೀಶೇ
 ಪ್ರೇಮೋ ಭವಾಂಸ್ತಸುಭೃತಾಂ ಕಲ ಬಂಧುರಾಶ್ವಾ || ೩೨ ||

ಕುರ್ವಂತಿ ಹಿ ತ್ವಯಿ ಧತಿಂ ಕುಶಲಾಃ ಸ್ವ ಆತ್ಮನ್
 ನಿತ್ಯಪ್ರಿಯೇ ಪತಿಸುತಾದಿಭಿರಾರ್ತಿಭ್ಯಃ ಕಿಮ್ |
 ತನ್ಮ ಪ್ರಸೀದ ಪರಮೇಶ್ವರ ಮೂ ಸ್ವ ಭಿಂದ್ಯಾ
 ಆಶಾಂ ಭೃತಾಂ ತ್ವಯಿ ಚಿರಾದರವಿಂದನೇತ್ರ || ೩೩ ||

ಚಿತ್ತಂ ಸುಖೇನ ಭವತಾಪಹೃತಂ ಗೃಹೇಷು
 ಯದ್ವಿವಿಧಾತ್ಮತ ಕರಾವಸಿ ಗೃಹ್ಯಕೃತ್ಯೇ |
 ಪಾದೌ ಪದಂ ನ ಚಲತಸ್ತವ ಪಾದಮೂಲಾನ್
 ಯಾಮಾಃ ಕಥಂ ಪ್ರಜಮುಷೋ ಕರವಾಮು ಕಿಂ ವಾ || ೩೪ ||

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಇಂತಹ ನಿಷ್ಕರವಾದ, ಅಪ್ರಿಯವಾಗಿರುವ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದಾಗ ಅವರಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ದುಃಖವಾಯಿತು. ಅಕುತ್ಸಾ-ಅಕುತ್ಸಾ ಕಣ್ಣುಗಳು ಕಿಂಪಾದವು ನೀರು ತುಂಬಿ ಮಂಚಾದವು. ಕೊನೆಗೆ ಅವರು ಧೈರ್ಯತಂದುಕೊಂಡು ಕಣ್ಣಿನನ್ನು ಒರಿಸಿಕೊಂಡು, ಪ್ರಣಯಕೋಪದಿಂದ ಗದ್ಗದ ದ್ವನಿಯಿಂದ ಹೇಳಿಕೊಡಗಿದರು || ೩೦ ||

ಗೋಪಿಯರು ಹೇಳಿದರು - ಪ್ರಾಣವಲ್ಲವೇ! ಇಂತಹ ನಿಷ್ಕರವಾದ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡುವುದು ನಿನ್ನಿಗೆ ಉಚಿತವಾಗಿ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮದೆಂದು ಭಾವಿಸುವ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನು ಪರಿತ್ಯಜಿಸಿ ನಿನ್ನ ಪಾದಮೂಲವನ್ನು ಸೇರಿದ್ದೇವೆ. ಸರ್ವತಂತ್ರ ಸ್ವತಂತ್ರನೇ ನಮ್ಮನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಬೇಡ. ಆದಿ ಪುರುಷನಾದ ನಾರಾಯಣನು ಮೋಕ್ಷಾಪೇಕ್ಷೆಗಳಾದ ಭಕ್ತರನ್ನು ಪರಿವಾರಿಸುವಂತೆ ಭಕ್ತರಾದ ನಮ್ಮನ್ನು ಪರಿಗ್ರಹಿಸಿ ಪಾಲಿಸು. || ೩೧ || ಪ್ರಾಣಪ್ರಿಯನೇ ನೀನು ಸಮಸ್ತ ಧರ್ಮಗಳ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ಬಲ್ಲವನಾಗಿರುವೆ. 'ತನ್ನ ಪತಿ-ಪುತ್ರ, ಬಂಧು-ಬಾಂಧವರ ಸೇನೆ ಮಾಡುವುದೇ ಸ್ವಿಯರ ಸ್ವಧರ್ಮವಾಗಿದೆ' ಎಂದು ನೀನು ಹೇಳಿರುವುದು ಅಕ್ಷರಶಃ ಸಂಯಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಈ ಉಪದೇಶಕ್ಕೆ ಅನುಸಾರ ವರಮಗೆ ನಿನ್ನ ಸೇವೆಮಾಡುವುದೇ ಸೂಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ, ನೀನೇ ಎಲ್ಲ ಉಪದೇಶಗಳ ಪರಮ ಲಕ್ಷ್ಯವಾಗಿರುವೆ, ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಭಗವಂತನೇ ಆಗಿರುವೆ ನೀನೇ ಸಮಸ್ತ ಶರೀರಧಾರಿಗಳ ಸುಹೃದನೂ, ಆತ್ಮನೂ ಆಗಿರುವೆ ಮತ್ತು ಪರಮ ಪ್ರಿಯತಮನೂ ಆಗಿರುವೆ. || ೩೨ || ಅತ್ಯಕ್ಷಾನಂದದಲ್ಲಿ ನಿಪುಣರಾದ ಮಹಾಪುರುಷರು ನಿನ್ನನ್ನೇ ಪ್ರೇಮಿಸು ತಿರುವರು. ಏಕೆಂದರೆ ನೀನು ನಿತ್ಯ ಪ್ರಿಯನೂ, ತಮ್ಮ ಆತ್ಮನೇ ಆಗಿರುವೆ. ಅನಿತ್ಯರಾದ, ದುಃಖಕೊಡುವಂತಹ ಪತಿ-ಪುತ್ರರಿಂದ ಎದು ಪ್ರಯೋಜನ? ಪರಮೇಶ್ವರನೇ! ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಪ್ರಸನ್ನ ನಾಗು, ಕೃಪೆ ದೋರು. ಕಮಲನಯನಾ! ಬಹಳ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ನಿನ್ನಲ್ಲಿಟ್ಟಿರುವ ಸುಕೋಲವಾದ ಆಶಾಲತೆಯನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ಹಾಕಬೇಡ. || ೩೩ || ಮನಮೋಹನ! ಇದುವರೂ ನಮ್ಮ ಚಿತ್ತವು ಗೃಹಕೃತ್ಯದಲ್ಲೇ ತೊಡಗಿತ್ತು. ಅದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಕೈಗಳು ಅದರಲ್ಲೇ ತೊಡಗಿತ್ತು ಆದರೆ ನಾವು ನೋಡು-ನೋಡುತ್ತಾ ನಮ್ಮ ಚಿತ್ತವನ್ನು ಸುಖ ಸ್ವರೂಪನಾದ ನೀನು ಅಪಹರಿಸಿ ಬಿಟ್ಟಿರುವೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ಯಾವುದೇ ಕಷ್ಟವಾಗಲಿಲ್ಲ, ಅದರೇ ಈಗಲಾ ದರೋ ನಮ್ಮ ಗತಿ-ಮತಿ ಬೇರೆಯೇ ಆಗಿಬಿಟ್ಟಿದೆ. ನಮ್ಮ ಈ ಕಾಲುಗಳು ನಿನ್ನ ಚರಣಕಮಲಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಒಂದು ಹೆಜ್ಜೆಯೂ ಮುಂದಿಡಲು ಸಿದ್ಧರಿಲ್ಲ. ಹಾಗಿರುವಾಗ ನಾವು ಪ್ರಜಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದೆಂತು? ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಮಾಡುವುದಾದರೂ ಏನು? || ೩೪ || ಪ್ರಾಣವಲ್ಲವೇ, ಪ್ರಾಣಸುಖವೇ! ನಿನ್ನ ಕಿರುವಾಗಿಯಿಂದಲೂ, ಕುಡಿ ನೋಟದಿಂದಲೂ, ಮನೋಹರವಾದ, ಮಧುರವಾದ ವೇಣು ಗಾನದಿಂದಲೂ ನಮ್ಮ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಉರಿಯುತ್ತಿರುವ ಪ್ರೇಮ ಮತ್ತು ಮಿಲನದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ನಿನ್ನ ಅಧನಾಮೃತವನ್ನು ಕೆಂದುಟಿಗಳ ಮೂಲಕ ಸುರಿದು ಅರಿಸಿಬಿಡು. ನೀನೇನಾದರೂ ಹಾಗೆ

ಸಿಂಚಾಂಗ ನಸ್ತದ್ಧರಾಮೃತಪೂರಕೇಣ
ಹಾಸಾವಲೋಕಕಲಗೀತಜಹೃಚ್ಛಯಾಗ್ನಿಮ್ ।
ನೋ ಚೇದ್ವಯಂ ವಿರಹಜಾಗ್ರುಪಯುಕ್ತದೇಹಾ
ಧ್ಯಾನೇನ ಯಾಮ ಪದಯೋಃ ಪದವೀಂ ಸುಖೇ ತೇ ॥ ೩೫ ॥

ಯರ್ಹೃಯುಜಾಶ್ಚ ತವ ಪಾದತಲಂ ರಮಾಯಾ
ದತ್ತಕ್ಷಣಂ ಕೃತಿದರಣ್ಯಜನಪ್ರಿಯಶ್ಚ ।
ಅಸಾಕ್ಷ್ಯ ತಪ್ತಜ್ವಲಿತ ಸಾನ್ಯಸಮುತ್ಸಮಂಗ
ಸ್ವಾತುಂ ಪ್ತಯಾಭಿರಮಿಪಾ ಬಹ ಪಾರಯಾಮಃ ॥ ೩೬ ॥

ಶ್ರೀಯಾತ್ಪದಾಂಬುಜರಜಶ್ಚರ್ಮೇ ತುಲಸ್ಯಾ
ಲಬ್ಧಾಪಿ ವಕ್ಷಸಿ ಪದಂ ಕಿಲ ಭೃತ್ಯಜುಪ್ಪಮ್ ।
ಯಸ್ಯಾಃ ಸ್ವಪೀಕ್ಷಣಕೃತೇಽನ್ಯಸುರಪ್ರಯಾಸ-
ಸ್ತದ್ವದ್ವಯಂ ಚ ತವ ಪಾದರಜಃ ಕ್ರಪಣ್ಣಾಃ ॥ ೩೭ ॥

ಶ್ವಃ ಪ್ರಸೀದ ದೃಜಿನಾದಗನ ತೇಽಂಘ್ರಿಮೂಲಂ
ಶ್ವಾಪ್ತಾ ವಿಸೃಜ್ಯ ವಸತೀಶ್ವದುಪಾಸನಾತಾಃ ।
ಶ್ವಮಂದರಸ್ಮಿತನಿರೀಕ್ಷಣಾತೀವ್ರಕಾಮ-
ತಶ್ಚಾತ್ಮನಾಂ ಪುರುಷಭೂಷಣ ದೇಹಿ ದಾಸ್ಯಮ್ ॥ ೩೮ ॥

ವಿಕ್ಲ್ವಾಲಕಾದೃತಮುಖಂ ತವ ಕುಂಡಲಶ್ರೀ-
ಗಂಡಸ್ತಲಾಧರಸುಧಂ ಹಸಿತಾವಲೋಕಮ್ ।
ಕಾಪ್ತಭಯಂ ಚ ಭುಜದಂಡಯುಗಂ ವಿಲೋಕ್ಯ
ವಕ್ತಾಃ ಶ್ರೀಯೈಕರಮಣಂ ಚ ಭವಾಮ ದಾಸ್ಯಃ ॥ ೩೯ ॥

ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ವಿರಹಾಗ್ನಿಗೆ ನಮ್ಮ ಶರೀರವನ್ನು ಬಲಿಗೊಟ್ಟು
ಧ್ಯಾನದ ಮೂಲಕ ನಿನ್ನ ಚರಣಕಮಲಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿ
ಬಿಡುವೆವು. ॥ ೩೫ ॥

ಕಮಲಾಕ್ಷನೇ ! ನೀನು ವನವಾಸಿಗಳನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುವೆ. ವನವಾಸಿ
ಗಳಾದ ನಾವೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಬಹಳವಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತೇವೆ. ಅದುದ
ರಿಂದಲೇ ನೀನು ಅವರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವೆ. ಯಾರ
ಪಾದಪೀವೆಯು ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಗೂ ಯಾವಾಗಲೊಮ್ಮೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗು
ವುದೋ, ಅಂತಹ ಪಾದತಲವನ್ನು ಸ್ಪರ್ಶಿಸುವ ಸೌಭಾಗ್ಯವು
ನಮಗೂ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಅಂದು ನೀನು ನಮ್ಮನ್ನು ದಾಸಿಯರನ್ನಾಗಿ
ಪ್ತೀಕರಿಸಿ ಆನಂದವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದೆ. ಅಂದಿನಿಂದ ನಾವು ಬೇರೆ
ಯವರ ಮುಂದೆ ಒಂದು ಕ್ಷಣವಾದರೂ ನಿಲ್ಲಲು ಆಸಮರ್ಥ
ರಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಹಾಗಿರುವಾಗ ವತಿ-ಪುತ್ರರ ಸೇವೆಯಾದರೋ
ದೂರವೇ ಉಳಿಯಿತು. ॥ ೩೬ ॥ ನಮ್ಮ ಸ್ವಾಮಿಯೇ ! ಯಾವ
ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಕಡೆಗಣ್ಣು ನೋಟದ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕಾಗಿ ಇತರ
ದೇವತೆಗಳು ತಪಸ್ಸಿನ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಪ್ರಯಾಸಪಡುವರೋ
ಅಂತಹ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯೂ ನಿನ್ನ ಹೃತ್ಯಮಲದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದರೂ
ಅಲ್ಲಿರುವುದು ಅವಳಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಸೇವಕ
ರಿಂದ ಸೇವಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ನಿನ್ನ ಪಾದಧೂಳಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಸವಕಿಯಾದ
ತುಳಸಿದೇವಿಯೊಂದಿಗೆ ಸೇವಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಸೆಪಡುತ್ತಿರುವಳು.
ಅವಳಂತೆ ನಾವೂ ಕೂಡ ನಿನ್ನ ಆ ಚರಣರಜಕ್ಕೆ ಶರಣು
ಹೊಂದಿದ್ದೇವೆ. ॥ ೩೭ ॥ ಪಾಪಹರನೇ ! ಪರಮೇಶ್ವರನೇ ! ನಿನ್ನ
ಸೇವೆಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆಯಿಂದ ನಾವು ಮನೆ-ಮಠಗಳನ್ನು
ವತಿ-ಸುತರನ್ನು ಬಂಧುಗಳನ್ನು ಸಕಲ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನೂ ಪರಿತ್ಯಜಿಸಿ
ನಿನ್ನ ದಿವ್ಯಪಾದಗಳ ಮೂಲಕ್ಕೆ ಒಂದು ಸೇರಿಕೊಂಡು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ.
ಪುರುಷಭೂಷಣನೇ ! ನಿನ್ನ ಅಂದವಾದ ಕಿರುನಗೆಯಿಂದಲೂ,
ಚೇತೋಹಾರಿಯಾದ ಕಡೆಗಣ್ಣಿನ ನೋಟದಿಂದಲೂ ನಮ್ಮ
ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಕುಮಾರ್ಗಿಯು ಹೊತ್ತಿಕೊಂಡು ಉರಿಯುತ್ತಿದೆ.
ಇದರಿಂದ ದಹಿಸುತ್ತಿರುವ ನಮಗೆ ನಿನ್ನ ದಾಸ್ಯವನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ
ಕಾಪಾಡು. ॥ ೩೮ ॥ ಪ್ರಿಯತಮನೇ ! ನಿನ್ನ ಗುಂಗುರು ಕೂದಲ
ಗಳಿಂದ ಸಮಲಂಕೃತವಾದ ಮುಖಕಮಲವನ್ನೂ, ಘಟ-ಘಟಿಸುವ
ಕುಂಡಲಗಳಿಂದ ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವ ಕಪೋಲಗಳನ್ನು, ಅಮೃತಕ್ಕೆ
ಸಮಾನವಾದ ಅಧರಾಮೃತವನ್ನು ಸುರಿಸುವ ಕೆಂದುಟಿಯನ್ನು
ನಯನಮನೋಹರವಾದ ಕಡೆಗಣ್ಣನ್ನೂ, ಚಿತ್ತಾಪಹಾರಕವಾದ
ಕಿರುನಗೆಯನ್ನು ಶರಣಾಗತರಿಗೆ ಅಧಯದಾನಮಾಡುವ ಎರಡು
ದುಂಡಾದ ಭುಜಗಳನ್ನೂ, ಅನುಪಮವಾದ ಸೌಂದರ್ಯದಿಂದ
ಬೆಳಗುತ್ತಾ ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ನಿರಂತರ ಕ್ಷೀಡಾಸ್ಥಳವಾದ ನಿನ್ನ ವಕ್ಷಸ್ಥಳವನ್ನೂ
ನೋಡಿ ನಾವು ದಾಸಿಯರಾಗಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ. ॥ ೩೯ ॥ ಪ್ರಿಯ
ಶ್ಯಾಮಕುಂದರನೇ ! ಮೂರು ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ - ಮಧುರ
ಮಧುರ ಪದ-ಸ್ವರಂಜನಾರದ ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ಮೂರ್ಛನೆ
ಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ನಿನ್ನ ವಂತೀಧ್ವನಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ, ನಿನ್ನ ಒಂದು
ಬಿಂದುವಿನ ಸೌಂದರ್ಯದಿಂದ ಮೂರು ಲೋಕಗಳಿಗೂ

ಕಾ ಸ್ತಂಗಳೇ ಕಲಪದಾಯತಮೂರ್ಚಿತೇನ
 ಸ್ವೋಹಿತಾದಿಸಯೋಜಿತಾಸ್ತುತಿಶ್ರೋಣಾಮ್ |
 ತೈಲೋಕ್ಯಸೌಭಗಮಿದಂ ಚ ನಿರೀಕ್ಷ್ಯ ರೂಪಂ
 ಯದೋದ್ವಿಜದ್ರಮಮೃಗಾಃ ಪುಲಕಾನ್ಯವಿಭ್ರನ್ || ೪೦ ||

ವೃಕ್ಷಂ ಭವಾನ್ ವೃಜಭಯಾರ್ತಿಹರೋಽಭಿಚಾತೋ
 ದೇವೋ ಯಥಾಽಽದಿಪುರುಷಃ ಸುರಲೋಕಗೋಪ್ತಾ |
 ತನ್ನೋ ನಿಧೇಹಿ ಕರಪಂಕಜಮಾರ್ತಪಂಧೋ
 ತಪ್ತಸ್ತನೇಷು ಚ ಶಿರಸ್ಸು ಚ ಕಿಂಕರೀಣಾಮ್ || ೪೧ ||

ಶ್ರೀಶುಕ ಉವಾಚ

ಇತಿ ವಿಕಲ್ಪದಿಶಂ ತಾಸಾಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಯೋಗೇಶ್ವರೇಶ್ವರಃ |
 ಪ್ರಹಸ್ಯ ಸದಯಂ ಗೋಪೀರಾತ್ಮಾರಾಮೋಽಶ್ಚ ರೀರಮತ್
 || ೪೨ ||

ತಾಭಿಃ ಸಮೇತಾಭಿರುದಾರಬೇಷ್ಪತಃ
 ಪ್ರಿಯೇಕ್ಷ್ಯಗೋಪುಲ್ಲಮುಖೀಭಿರುಚ್ಚುತಃ |
 ಉದಾರಹಾಸದ್ವಿಜಕುಂದದೀಧಿತಿ-
 ವ್ಯರೋಚತೃಣಾಂಕ ಇವೋಮುಭಿವ್ಯಕ್ತಃ || ೪೩ ||

ಉಪಗೀಯಮಾಸ ಉದ್ಗಾಯನ್ವನಿತಾಶತಯೂಥಪಃ |
 ಮಾಲಾಂ ಬಭ್ರದ್ವೈಜಯಂತೀಂ ವ್ಯಚರನ್ಮಂಡಯನ್ವನಮ್
 || ೪೪ ||

ನದ್ಯಾಃ ಪುಲಿಸಮಾವಿಶ್ಯ ಗೋಪೀಭಿರ್ಹಿಮವಾಲುಕಮ್ |
 ರೇಮೇ ತತ್ತರಲಾನಂದ ಕುಮುದಾವೋದಮಾಯುನಾ
 || ೪೫ ||

ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ದಾನಮಾಡುವ ನಿನ್ನ ಮನಮೋಹಕ ಸೌಂದರ್ಯದ ಗಣಿಯಾದ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಗೋವು, ಪಕ್ಷಿಗಳು, ವೃಕ್ಷಗಳೂ ಹಾಗೂ ಜಿಂಕೆಗಳೂ ರೋಮಾಂಚಿತವಾಗು ತ್ತವೋ, ಅಂತಹ ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡಿ, ಯಾವ ಸ್ತ್ರೀಯು ತಾನೆ ಲೋಕ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ತ್ಯಜಿ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಅನುರಕ್ತಳಾಗದೆ ಇರಬಲ್ಲಳು ? || ೪೦ || ಭಗವಾನ್ ನಾರಾಯಣನು ದೇವತೆಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವಂತೆಯೇ ನೀನೇ ವ್ರಜಮಂಡಲದ ಭಯ, ದುಃಖಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲವಾಗಿ ಸೆ ಲಿಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಪ್ರಕಟನಾಗಿರುವೆ, ಎಂಬ ಮಾತು ನಡ್ವಿಂದ ಮರೆ ಯಾಗಿಲ್ಲ ದೀನ, ದುಃಖಿತರ ಮೇಲೆ ನಿನಗೆ ಒಪ್ಪಳ ಪ್ರೇಮವಿದೆ, ಕೃಪೆಯಿದೆ ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವೇ ಆಗಿದೆ. ಪ್ರಿಯತಮನೇ ! ನಾವೂ ಕೂಡ ಒಪ್ಪಳ ದುಃಖಿತರಾಗಿದ್ದೇವೆ. ನಿನ್ನನ್ನು ಸೇರಬೇಕೆಂಬ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಯು ಅಗ್ನಿಯು ನಮ್ಮ ವೃಕ್ಷಸ್ಥಳವನ್ನು ಸುಡುತ್ತಿದೆ. ನೀನು ಈ ದಾಹಿಯರ ವಕ್ಷಸ್ಥಳ ಮತ್ತು ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ನಿನ್ನ ಕೋಮಲವಾದ ಕರಕಮಲವನ್ನಿರಿಸಿ ಆ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಆರಿಸಿಬಿಡು. ನಮ್ಮನ್ನು ತನ್ನವರಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ನಮಗೆ ಜೀವನದಾನವನ್ನು ಕರುಣಿಸು || ೪೧ ||

ಶ್ರೀಶುಕಮಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ ! ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಸನಕಾದಿ ಯೋಗಿಗಳಿಗೂ, ಶಿವನೇ ಮೊದಲಾದ ಯೋಗೇಶ್ವರರಿಗೂ ಈಶ್ವರನು, ಗೋಪಿಕಾಸ್ತ್ರೀಯರ ದುಃಖದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಲೇ ಅವನ ಹೃದಯ ದಯಾರಸದಿಂದ ತುಂಬಕೋಯಿತು. ಅವನು ಅತ್ಯಾರಾಮನಾಗಿ ಇದ್ದರೂ, ಇತರರ ಅವೇಕ್ಷೆಯಲ್ಲದೆ ಆನಂದಪಡುವವನಾಗಿದ್ದರೂ ನುನುಗುತ್ತಾ ಗೋಪಿಕೆಯರೊಡನೆ ರಾಸಕ್ರೀಡೆಯಾಡಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದನು. || ೪೨ || ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನೊಡನಿದ್ದ ಗೋಪಿಕೆಯರೊಡನೆ ಉದಾರವಾಗಿ ವರ್ತಿಸಲು ತೊಡಗಿದನು. ಅವನು ಮಂದಹಾಸವನ್ನು ಬೀರಿದಾಗ ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಮೊಗ್ಗಿನಂತಹ ಶುಭ್ರವಾದ ಹಲ್ಲುಗಳು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದವು. ಅವನ ಕಟಾಕ್ಷವೀಕ್ಷಣ ದಿಂದ ಗೋಪಿಕೆಯರ ಮುಖಗಳು ನಿಕಟವಾಗುತ್ತಿದ್ದವು. ನಕ್ಷತ್ರ ಗಳಿಂದ ಚಂದ್ರನು ಪರಿವೃತನಾಗಿರುವಂತೆ - ಹಿರಿ ಹಿರಿಹಿಗ್ಗುತ್ತಿದ್ದ ಗೋಪಿಕೆಯರಿಂದ ಪರಿವೃತನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ವಿರಾಟನು ತ್ತಿದ್ದನು. || ೪೩ || ನೂರಾರು ಗೋಪಿಕೆಯರ ಗುಂಪಿಗೆ ಸ್ವಾಮಿ ಯಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ವೈಜಯಂತೀ ವನಮಾಲೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿ ವೃಂದಾವನದ ಕೋಠೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತಾ ಅಲ್ಲಿ ಗೋಪಿಯ ರೊಡನೆ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಕೆಲವು ವೇಳೆ ಗೋಪಿಯರು ತಮ್ಮ ಪ್ರಿಯತಮನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ರೀರಾಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೆಲವು ವೇಳೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಗೋಪಿಕೆಯರ ವೇಮ-ಸೌಂದರ್ಯ ಗೀತೆಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. || ೪೪ || ಇದಾದ ಬಳಿಕ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಗೋಪಿಕೆಯರೊಂದಿಗೆ ಸ್ಪೃಹದಂತೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಯಮುನೆಯ ಪಾವನ ಮರಳಿನಲ್ಲಿ ಪದಾರ್ಪಣ ಮಾಡಿದನು. ಅದು ಯಮುನೆಯ ತಣ್ಣಗೆಯ ತರಂಗಗಳ ಸ್ಪರ್ಶದಿಂದ ಅಲುಗಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಕಮಲ-ಕನ್ಯಾದಿಲಿಗಳ ಪರಮಳದ ಗಾಳಿಯಿಂದ ಕೂಡಿತ್ತು. ಅಂತಹ ಆನಂದವೃದ್ಧ ಮರಳಿನಲ್ಲಿ ಭಗವಂತ್ನನು ಗೋಪಿಯರೊಡನೆ ರಾಸಲೀಲೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದನು. || ೪೫ ||

ಬಾಹುಪ್ರಸಾರಪರಿರಂಭಕರಾಲಕೋರು-

ನೀವೀಶ್ವನಾಲಭನನರ್ಮನಮಾಗ್ರಪಾತ್ಯಃ ।

ಕ್ಷೀಲ್ಯಾವಲೋಕಹಸಿತ್ಯವ್ರಜಸುಂದರೀಣಾ

ಮುಕ್ತಂಭಯಸ್ತತಿಪತಿಂ ರಮಯಾಂಚಕಾರ ॥ ೪೬ ॥

ಏವಂ ಭಗವತಃ ಕೃಷ್ಣಾಲ್ಲಬ್ಧಮಾನಾ ಮಹಾತ್ಮನಃ ।

ಆತ್ಮಾನಂ ಮೇನೀರೇ ಸ್ವಿಕಾಂ ಮಾನಿಸ್ಕೋಽಭ್ಯಧಿಕಂ ಭುವಿ

॥ ೪೭ ॥

ತಾಸಾಂ ತತ್ಸೌಭಗಮದಂ ವೀಕ್ಷ್ಯ ಮಾನಂ ಚ ಕೇಶವಃ ।

ಪ್ರಶಮಾಯ ಪ್ರಸಾದಾಯ ತತ್ಪ್ರವಾಂಶದಧೀಯತ

॥ ೪೮ ॥

ತೋಳುಗಳನ್ನು ಅಗಲವಾಗಿ ಬಾಚಿ ಅಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದಲೂ, ಕೈಗಳಿಂದ ಮುಂಗುರುಳನ್ನು ನೇವರಿಸುವುದರಿಂದಲೂ, ಗೋಪಿಕಾ ಸ್ತ್ರೀಯರ ದಿವ್ಯ ಪ್ರೇಮಭಾವವನ್ನು ಕೆರಳಿಸುತ್ತಾ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಅವರೊಡನೆ ಕ್ರೀಡೆಯಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ॥ ೪೬ ॥ ಉದಾರ ಶಿರೋಮಣಿ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಹೀಗೆ ಗೋಪಿಕೆಯರನ್ನು ಸಮ್ಮಾನಿಸಿದಾಗ ಗೋಪಿಕೆಯರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಜಗತ್ತಿನ ಸಮಸ್ತ ಸ್ತ್ರೀಯರಲ್ಲಿ ನಾವೇ ಸರ್ವಶ್ರೇಷ್ಠರಾಗಿದ್ದೇವೆ, ನಮ್ಮಂತೆಯೆ ಬೇರೆ ಯಾರು ಇಲ್ಲವೆಂಬ ಭಾವ ಉದಿಸಿತು. ॥ ೪೭ ॥ ಆಗ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಗೋಪಿಯರ ಸೌಂದರ್ಯಮದವನ್ನೂ ಮತ್ತು ತಾವೇ ಅಧಿಕರಂದು ಭಾವಿಸಿ ಗರ್ವಪಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿ, ಅವರ ಮದವನ್ನೂ, ಗರ್ವವನ್ನೂ ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ ಅವರನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಒಡನೆಯೇ ಅವರ ಪಡುವಿಗಿಂದ ಅಂಶಧಾನನಾದನು. ॥ ೪೮ ॥

ಇಪ್ರಸ್ತೋತ್ರನಯ ಅಧ್ಯಾಯಃ ಮುಗಿಯಿತು. ॥ ೨೯ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತೇ ಮಹಾಭೂರಾಣೀ ಪಾರಮಹರ್ಯಾಂ ಸಂಹಿತಾಯಾಂ ದಶಮ ಸ್ಕಂಧೇ ಪೂರ್ವಾರ್ಧಃ

ಭಗವತೋ ರಾಸಕ್ರೀಡಾವರ್ಣನಂ ನಾಮೈಕೋನತ್ರಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ ॥ ೨೯ ॥

ಮೂವತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಗೋಪಿಯರ ವಿರಹವೇದನೆ

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಉವಾಚ

ಅಂತರ್ಹಿತೇ ಭಗವತಿ ಸಹಸೈವ ಪ್ರಜಾಂಗನಾಃ ।

ಆತಪ್ಯಂಸ್ತಮಚಿಕ್ಷಾಣಾಃ ಕರಿಣ್ಯ ಇವ ಯೂಥಪಮ್

॥ ೧ ॥

ಗೌಡಾನುರಾಗಸ್ಮಿತವಿಭ್ರಮೇಕ್ಷಿತೈ-

ರ್ಮನೋರಮಾಲಾಪವಿಹಾರವಿಭ್ರಮೈಃ ।

ಅಕ್ಷಿಪ್ತಚಿತ್ತಾಃ ಪ್ರಮದಾ ರಮಾಪತೇಃ

ತಾಸ್ತಾ ವಿಚೇಷ್ಯಾ ಜಗೃಹುಸ್ತದಾತ್ಮಿಕಾಃ ॥ ೨ ॥

ಗಚ್ಛಿಸ್ತಪ್ರೇಕ್ಷಣಭಾಷಣಾದಿಪು

ಪ್ರಿಯಾಃ ಪ್ರಿಯಸ್ಯ ಪ್ರತಿರೂಢಮೂರ್ತಯಃ ।

ಅಸಾವಹಂ ತಿಷ್ಠಬಲಾಸ್ತದಾತ್ಮಿಕಾ

ಸ್ತವೇದಿಪುಃ ಕೃಷ್ಣವಿಹಾರವಿಭ್ರಮಾಃ ॥ ೩ ॥

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಮಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಪರೀಕ್ಷಿಸಿದನೇ ! ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಅಂಶಧಾನನಾದನು. ಅವನನ್ನು ಕೂಡ ಪ್ರಜಯುವಕಿಯರು ಸಲಗವನ್ನಾಗಿ ಎತ್ತಿಕೊಳ್ಳಲು ವಿರಹಯಾತನೆಯಿಂದ ಪರಿತಪಿಸತೊಡಗಿದರು. ॥ ೧ ॥ ರಮಾ ಪತಿಯಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಮದೋನ್ಮತ್ತ ಗಜವಾಗಿ ಸಡಿಗಿಯಂತಹ ಗಂಭೀರವಾದ ಸಡಿಗಿಯಿಂದಲೂ, ಪ್ರೇಮಾನ್ವರಿತವಾದ ಕಿರುನಗೆ ಯಿಂದಲೂ, ಚೇತೋಹಾರಿಯಾದ ಕವಚಗೃಹ ಸೋಲಿಂದಲೂ, ಮನೋಹರವಾದ ಸರಸ ಸಲ್ಲಾಪಗಳಿಂದಲೂ, ಭಿನ್ನ-ಭಿನ್ನವಾದ ಲೀಲಾವಿನೋದಗಳಿಂದಲೂ, ಶೃಂಗಾರ ರೂಪಾವ ಭಂಗಿಗಳಿಂದಲೂ ಆಕರ್ಷಿತರಾದ ಗೋಪಿಕಾಸ್ತ್ರೀಯರು ಅವನನ್ನೇ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಬಿಂತಿಸುತ್ತಾ ತನ್ನಯರಾಗಿ ಬಿಟ್ಟರು ತಾವೇ ಕೃಷ್ಣವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಕೊಂಡು ಕೃಷ್ಣನಾದಿಯೆಯೇ ಕ್ರೀಡೆಗಳನ್ನಾಡ ತೊಡಗಿದರು. ॥ ೨ ॥ ತಮ್ಮ ಪ್ರಿಯತಮನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ನಡೆ-ನುಡಿ, ಹಾಸ್ಯ-ವಿನೋದ, ಕಿರುನಗೆ-ಮಂದಹಾಸ, ಭಾವ-ಭಂಗಿಗಳು, ಸರಸ-ಸಲ್ಲಾಪಗಳು, ಪ್ರೇಮಾಲಾಪಗಳು ಎಲ್ಲವೂ ಕೃಷ್ಣನ ಭಾವ-ಭಂಗಿಗಳಂತೆ ಗೋಪಿ ಯರು ಆಗಿಬಿಟ್ಟವು. ಅವರ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಅದೇ ಗತಿ-ಮತಿ ಸಾಕಾರ ಗೊಂಡಿತು. ಅವರು ತಮ್ಮನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮರೆತು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಸ್ವರೂಪರೇ ಆಗಿ, ಅವನ ಲೀಲಾ-ವಿಲಾಸವನ್ನು ಅನುಕರಣ ಮಾಡುತ್ತಾ 'ನಾನೇ ಕೃಷ್ಣ ನಾಗಿದ್ದೇನೆ' ಹೀಗೆ ಹೇಳತೊಡಗಿದರು. ॥ ೩ ॥

ಗಾಯಂತ್ಯ ಉಚ್ಚೈರಮುಮೇವ ಸಂಹತಾ
 ಎಚ್ಚುರುನ್ತುಕವದ್ ವನಾದ್ ವನಮ್ |
 ಪಪ್ರಚ್ಛುರಾಕಾಶವದಂತರಂ ಬಹಿ-
 ಭೂತೇಷು ಸಂತಂ ಪುರುಷಂ ವನ್ಮತೀನ್ || ೪ ||

ದೃಷ್ಟೋ ವ : ಕಚ್ಚಿದಶ್ಚ ಪಕ್ಷ ನ್ಯಗ್ರೋಧ ನೋ ಮನಃ |
 ಸಂದಮಾನುರ್ಗತೋ ಹೃತ್ಪಾ ಪ್ರೇಮಹಾಸಾವರೋಕಸ್ಯಃ
 || ೫ ||

ಕಚ್ಚಿತ್ ಕುರುಬಾಕಾಶೋಕನಾಗಪುನ್ಯಾಗಚಂಪಕಾಃ |
 ರಾಮಾನುಜೋ ಮಾನಿನೀನಾಮಿತೋ ದರ್ಶಹರಸ್ತುತಃ
 || ೬ ||

ಕಚ್ಚಿತ್ತುಲಸಿ ಕಲ್ಯಾಣಿ ಗೋಪಿಂದಚರಣಪ್ರಿಯೇ |
 ಸಹ ಶ್ವಾಲಿಹುಲೈರ್ಬಿಭ್ರದ್ವಪ್ಪ್ರೇಷಿಪ್ರಿಯೋಽಚ್ಚುತಃ
 || ೭ ||

ಮಾಲತೃದರ್ಶಿ ವಃ ಕಚ್ಚಸ್ಥಲ್ಲಿಕೇ ಜಾತಿ ಯೂಥಿಕೇ |
 ಪ್ರೀತಿಂ ವೋ ಜನಯನ್ ಯಾತಿ ಕರಸ್ಪರ್ಶನ ಮಾಧವಃ
 || ೮ ||

ಜೂತಪ್ರಿಯಾಲಪನಾಸನಕೋವಿದಾರ-
 ಒಂಬರ್ಕಬಿಲ್ವುಕುಲಾದ್ರಕದಂಬನೀಪಾಃ |
 ಯೇನೈ ಪರಾರ್ಥಭವತಾ ಯಮುನೋಪಕೂಲಾಃ
 ಹಯಂಪು ಕೃಷ್ಣಪದವೀಂ ರಹಿತಾತ್ಮನಾಂ ವಃ || ೯ ||

ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಪರಸ್ಪರ ಸೇರಿ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಗುಣಗಾನ
 ವನ್ನು ಮಾಡತೊಡಗಿದರು ಮತ್ತು ಉನ್ಮತ್ತರಾಗಿ ಒಂದು ವನದಿಂದ
 ಇನ್ನೊಂದು ವನಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಹುಡುಕ
 ಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಭಾವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ದೂರ
 ವೆಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದನು? ಅವನಾದರೋ ಸಮಸ್ತ ಜಡ-ಚೇತನ
 ಪದಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಅವುಗಳ ಹೊರಗೂ ಆಕಾಶದಂತೆ
 ಏಕರೂಪಾಗಿ ನೆಲೆಯೇ ಇದ್ದಾನೆ ಅವನು ಅಲ್ಲೇ ಇದ್ದನು,
 ಅವರಲ್ಲೇ ಇದ್ದನು; ಆದರೆ ಅವನನ್ನು ನೋಡದೆ ಗೋಪಿಯರು
 ವನಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಗಿಡ-ಮರಗಳಲ್ಲಿ ಅವನೆಲ್ಲಿರುವನೆಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸ
 ತೊಡಗಿದರು. || ೪||

(ಗೋಪಿಯರು ಮೊದಲಿಗೆ ದೊಡ್ಡ-ದೊಡ್ಡ ಮರಗಳ ಬಳಿಗೆ
 ಹೋಗಿ ವಿಚಾರಿಸಿದರು.) ಎಲೈ ಆರೋ ಮಠವೇ! ಬಸರಿ
 ಮಠವೇ! ಅಲದ ಮಠವೇ! ನಂದನಂದನ ಹ್ಯಾಮುಂದರನು
 ತನ್ನ ಪ್ರೇಮಪೂರ್ಣ ನುಸುನಗೆಯಿಂದ ಮತ್ತು ಕಡಗಣ್ಣಿನೋಟ
 ದಿಂದ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಆವರಿಸಿರುವನು. ಅಂತಹ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು
 ನೀವು ನೋಡಿರುವಿರಾ? || ೫|| ಕುರುವಕ ವೃಕ್ಷವೇ! ಅಶೋಕ
 ವೃಕ್ಷವೇ! ಸಾಗ-ಪುನ್ನಾಗ ವೃಕ್ಷಗಳೇ! ಚಂಪಕ ವೃಕ್ಷಗಳೇ!
 ನೀವಾದರೂ ಹೇಳಿರಿ. ಕೇವಲ ಕರುನಗೆಯಿಂದಲೇ ಮಾನಿನಿಯರ
 ಸೊಕ್ಕನ್ನು ಮುರಿಯುವ ಬಲರಾಮನ ತಮ್ಮನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು
 ನೀವೇನಾದರೂ ನೋಡಿರುವಿರಾ? ಅವನೆಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದನು?
 || ೬|| (ಈಗ ಅವರು ಹೆಣ್ಣು ಜಾತಿಯ ಗಿಡಗಳ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ
 ಕೇಳುತ್ತಾರೆ.) ಕುಳಸೀದೇವಿ! ನಿನ್ನ ಹೃದಯವಾದರೋ ಬಹಳ
 ಗೋಮಲವಾಗಿದೆ. ನೀನು ಎಲ್ಲ ಜನರ ಮಂಗಳವನ್ನು ಉಂಟು
 ಮಾಡುವ ಭಗವಂತನ ಪರಣಗಳನ್ನು ನೀನು ಬಹಳವಾಗಿ
 ಪ್ರೀತಿಸುವೆ ಈ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ದುಂದಗಳು ಗುಂಪು-ಗುಂಪಾಗಿ
 ನಿನ್ನನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದರೂ ನಮ್ಮ ಇನಿಯನು ನಿನ್ನನ್ನು
 ಧರಿಸಿಯೇ ಇರುತ್ತಾನೆ. ನಿನಗೆ ಅತಿಪ್ರಿಯನೊಂದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು
 ನೀವೇನಾದರೂ ಕಂಡೆಯಾ? || ೭|| ಜಾಜಿಗಿಡವೇ! ಮಲ್ಲಿಗೆ
 ಗಿಡವೇ! ಜಾಜಿ ಸೇವಂತಿಗಳಿರಾ! ತನ್ನ ಕರಸ್ಪರ್ಶದಿಂದ
 ನಮಗೆ ಅನಂದವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಾ ಪ್ರಿಯತಮನಾದ ಮಾಧವ
 ನೇನಾದರೂ ಇತ್ತಕಡೆಯಿಂದ ಹೋದುದನ್ನು ನೀವೇನಾದರೂ
 ಕಂಡಿರಾ? || ೮|| ಪರೋಪಕಾರಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಯಮುನಾನದಿಯ
 ತೀರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿರುವ ಮಾವು, ಪ್ರಿಯಾಳು, ಹಲಸು, ಅಡನ,
 ಕಿಂಚವಾಳ, ನೇರಳೆ, ಉಕ್ಕ, ಬಿಲ್ವ, ವಕುಳ, ಹುಳಮಾವು, ಕದಂಬ,
 ನೀರಂಜಿ - ಇದೇ ಮುಂತಾದ ವೃಕ್ಷಗಳ ಅಧಿದೇವತೆಗಳಿರಾ!
 ನಮ್ಮ ಪ್ರಿಯತಮನನ್ನು ಕಾಣದೆ ಬುದ್ಧಿಶೂನ್ಯರಾಗಿರುವ ನಮಗೆ
 ಅವನು ಹೋದ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ದಯಮಾಡಿ ತಿಳಿಸಿ. || ೯||
 ಭಗವಂತನ ಪ್ರೇಯಸಿಯಾದ ಭೂದೇವಿಯೇ! ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಚರಣ
 ಕಮಲಗಳ ಸ್ಪರ್ಶವನ್ನು ಪಡೆದು ಅನಂದಭರಿತಳಾಗಿ, ತೃಣ
 ಲತಾದಿರೂಪದಲ್ಲಿ ಕನಗುಂಟಾದ ರೋಮಾಂಚವನ್ನು ಪ್ರಕಟ
 ಪಡಿಸುತ್ತಿರುವೆಯಲ್ಲ! ಇದಕ್ಕಾಗಿ ನೀನು ಎಂತಹ ಕಷ್ಟವನ್ನು
 ಅಚರಿಸಿದೆ? ನಿನ್ನ ಈ ಉತ್ಸಾಹ-ವಿಡುಗವು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ

ಕಿಂತೇ ಕೃತಂ ಕ್ಷಿತಿ ತಪೋ ಏತ ಕೇಶವಾಂಘ್ರಿ-

ಸ್ತರ್ಜೋತ್ಸವೋತ್ಪಲಕಿತಾಂಗಯಹೈರ್ವಿಭಾಸಿ |

ಅಪ್ಯಂಘ್ರಿಸಂಭವ ಉರುಕ್ರಮವಿಕ್ರಮಾದ್ ವಾ

ಅಮೋ ವರಾಹವಪುಷಃ ಪರಿರಂಭಾಣೀನ || ೧೦ ||

ಅಶ್ವೇನಾಪ್ತು ಪಗತಃ ಪ್ರಿಯಮೇಕ ಗಾತ್ಮ್ಯ-

ಸ್ತನ್ದನ್ ದೃಶಾಂ ಸಖ ಸುನಿವೃತಿಮುಚ್ಯತೋ ವಃ |

ಕಾಂತಾಂಗಸಂಗಳುಚಕುಂಕುಮರಂಜಿತಾಯಾಃ

ಕುಂದಸ್ತಜ ಕುಲಪತೇರಿಹ ವಾತಿ ಗಂಧಃ || ೧೧ ||

ಬಾಹುಂ ಪ್ರಿಯಗಂಸ ಉಪಧಾಯ ಗೃಹಿತಪದ್ಮೋ

ರಾಮಾನುಜಸ್ತುಲಸಿಕಾಲಿಕುಚೈರ್ಮದಾಂಧೈಃ |

ಅನ್ವೀಯಮಾನ ಇಹ ವಸ್ತರಮ ಪ್ರಣಾಮಂ

ಕಂ ವಾಙ್ಗನಂದತಿ ಚರನ್ಮಯಾವರೋಕ್ತೈಃ || ೧೨ ||

ವೃಭೃತೇಮಾ ಲತಾ ಬಾಹೂನಪ್ಯಾಶ್ಲಿಷ್ಣಾ ವನಸ್ತತಃ |

ಕೂನಂ ತತ್ಕರವಸ್ಪೃಷ್ಣಾ ಬಿಭ್ರತ್ಯುತ್ಪಲಕಾನ್ಯಹೋ

|| ೧೩ ||

ಇತ್ಯುಸ್ತತ್ರವಚೋಗೋಪ್ಯಃ ಕೃಷ್ಣಾನ್ವೇಷಣಕಾತರಾಃ |

ಲೀಲಾ ಭಗವತ್ಪ್ರಾಸ್ತಾ ಹೃನುಚಕ್ರುತ್ಪದಾಶ್ಚಿಕಾಃ

|| ೧೪ ||

ಕಸ್ಯಾಶ್ಚಿತ್ತೋತ್ತನಾಯಂತ್ಯಾಃ ಕೃಷ್ಣಾಯಂತ್ಯಪಿಬತ್ತ ನಮಃ |

ತೋಕಾಯಿತ್ಯಾರುದತ್ಯನ್ಯಾ ಪದಾಹಂಭಕಪಾಯಿತೀಮಃ

|| ೧೫ ||

ದೈತ್ಯಾಯಿತ್ಯಾ ಬಹಾರಾನ್ಯಾಮೇಕಾ ಕೃಷ್ಣಾರ್ಥಭಾವನಾಮಃ |

ವಿಂಗಯಾಮಾಸ ಕಾಪ್ಯಂಘ್ರೀ ಕರ್ಷಂತೀ ಘೋಷನಿಬ್ಧನೈಃ

|| ೧೬ ||

ಚರಣಸ್ಪರ್ಶದಿಂದ ಉಂಟಾಯಿತೇ ? ಅಥವಾ ವಾಮನಾವತಾರದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಅಳಿದ ಕಾರಣ ದಿಂದಾಯಿತೇ ? ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮೊದಲು ಭಗವಾನ್ ವರಾಹನ ಅಂಗ-ಸಂಗದ ಕಾರಣದಿಂದ ಈ ಸ್ಥಿತಿ ಉಂಟಾಯಿತೇ ? ದಯಮಾಡಿ ನಮ್ಮ ಇನಿಯನು ಎಲ್ಲಿರುವನೆಂದು ತಿಳಿಸಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಕಾಪಾಡು || ೧೦ || ಗಳತಿಯಾದ ಹುಲ್ಲೆಯೇ ! ನಮ್ಮ ಪ್ರಿಯ ತಮನು ತನ್ನ ಬೇರೆಯ ಪ್ರಿಯತಮೆಯೊಂದಿಗೆ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಸುಂದರವಾದ ಅಂಗಾಂಗಗಳಿಂದ ನಿಮ್ಮ ಕಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ಹಬ್ಬವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತಾ ಇತ್ತಕಡೆ ಏನಾದರೂ ಒಂದನೇ ? ಸಂಭ್ರಮದ ಆಲಿಂಗನದಿಂದ ಪ್ರೇಯಸಿಯ ಕುಚಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ಕುಂಕುಮಕೇಸರಿಯಿಂದ ಕೆಂಪೇರಿದ ಗೋಕುಲವತಿಯಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ವಕ್ಷಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಶೋಭಿಸುವ ಮಲ್ಲಿಗೆ ಮಾಲೆಯ ಸುಗಂಧವು ಸರ್ವತ್ರ ವ್ಯಾಪಿಸಿದೆ. ಇದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಪ್ರಾಣಕಾಂತನು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಎಲ್ಲೋ ಇರಬೇಕು. ಸಖಿಯೇ ! ಎಲ್ಲಿರುವನೆಂದು ಹೇಳು || ೧೧ || ವೃಕ್ಕಾದಿದೇವತೆಗಳಿರಾ ! ಬಲರಾಮನ ಸೋದರನಾದ ನಮ್ಮ ಪ್ರಿಯತಮನು ಧರಿಸಿದ ತುಳಸಿಮಾಲೆಯ ಸುಗಂಧದಿಂದ ಆಕರ್ಷಿತನಾದ ದುಂಬಿಗಳ ಗುಂಪು ಅವನನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿಯೇ ಹೋಗುತ್ತಾ ಇರುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ಪ್ರಾಣಕಾಂತನು ತನ್ನ ಒಂದು ತೊಳನ್ನು ಪ್ರೇಯಸಿಯ ಹೆಗಲಮೇಲಿಟ್ಟು ಮತ್ತೊಂದು ಕೈಯಿಂದ ಕಮಲವುಷ್ಪವನ್ನು ತಿರುಗಿಸುತ್ತಾ ಇತ್ತಕಡೆ ಒಂದನೇ ? ಅವನಿಗೆ ಪ್ರಣಾಮಮಾಡಲೆಂದೇ ನೀವು ಬಗ್ಗಿರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಪ್ರೇಮಪೂರ್ವಕವಾದ ಕುಡಿನೋಟದಿಂದ ಅವನೂ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಅಭಿನಂದಿಸಿರಬೇಕು || ೧೨ || ಸಖಿಯರೇ ! ಈ ಲತೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೇಳಿರಿ. ಇವುಗಳು ತಮ್ಮ ಪತಿಯಾದ ವೃಕ್ಷದ ರೆಂಬೆಗಳೆಂಬ ತೋಳುಗಳಿಂದ ಆಲಿಂಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟರೂ ನಮ್ಮ ಪ್ರಿಯತಮನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ನಖೀಕೃತದಿಂದಲೇ ರೋಮಾಂಜಿತವಾಗಿದೆ. ಆಹಾ ! ಇವರ ಸೌಭಾಗ್ಯವೆಂತಹದು ? || ೧೩ ||

ಪರಿಶಿಷ್ಟನೇ ! ಹೀಗೆ ಉನ್ಮತ್ತರಾದ ಗೋಪಿಯರು ಪ್ರಲಾಪಿಸುತ್ತಾ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಾ - ಹುಡುಕುತ್ತಾ ಕಾತರರಾಗಿದ್ದರು. ಹಾಗೇ ಹುಡುಕುತ್ತಿದ್ದ ಗೋಪಿಯರಿಗೆ ಪುನಃ ತನ್ಮಯತೆ ಉಂಟಾಯಿತು. ತಾವೇ ಕೃಷ್ಣನೆಂದು ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡು ಭಗವಂತನ ಬೇರೆ-ಬೇರೆ ಲೀಲೆಗಳನ್ನು ಅನುಕರಣೆ ಮಾಡತೊಡಗಿದರು. || ೧೪ || ಒಬ್ಬಳು ಪೂತನೆಯಾದರೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬಳು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಾಗಿ ಅವಳ ಸ್ತನ್ಯವಾನೆ ಮಾಡತೊಡಗಿದಳು. ಒಬ್ಬಳು ಒಂಡಿಯಾದರೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬಳು ಬಾಲಕೃಷ್ಣನಾಗಿ ಆಳುತ್ತಾ ಆಕೆಯನ್ನು ಕಾಲಿನಿಂದ ಒದ್ದುತ್ತಿಳಳು. || ೧೫ || ಒರ್ವಗೋಪಿಯು ಬಾಲಕೃಷ್ಣನ ಭಾವವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಕುಳಿತ್ತಿದ್ದಾಗ ತೃಣಾವರ್ತನ ಭಾವವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ ಗೋಪಿಯು ಆಕೆಯನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವಳು. ಕೆಲವು ಗೋಪಿಯರು ಬಾಲಮುಕುಂದನಂತೆ ಅಂಬೆಗಾಲಿಕ್ಕುತ್ತಾ ನಡೆಯತೊಡಗಿದ್ದಾಗ ಅವರ ಕಾಲುದುಗೆಗಳು ಝಣ-ಝಣ ಶಬ್ದಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. || ೧೬ ||

ಕೃಷ್ಣರಾಮಾಯಿತೇ ದ್ವೇ ತು ಗೋಪಾಯಂತ್ಯಶ್ಚ ಕಾಶ್ವನ |
ವತ್ಸಾಯತೀಂ ಹಂತಿ ಚಾನ್ಯಾ ತತ್ಕೃತಾ ತು ಬಕಾಯತೀಮ್ |

|| ೧೭ ||

ಆಹೂಯ ದೂರಗಾ ಯದ್ವತ್ಕೃಷ್ಣಸಮನುಕುರ್ವತೀಮ್ |
ವೇಣುಂ ಕ್ಷಣಂತೀಂ ಶ್ರೀದಂತೀಮನ್ಯಾಃ ಶಂಸಂತಿ ಸಾಧ್ವಿತಿ |

|| ೧೮ ||

ಕನ್ಯಾಂಚಿತ್ಸ್ವಭುಜಂ ಸ್ತಸ್ಯ ಚಲಂತ್ಯಾಹಾಪರಾ ನನು |
ಕೃಷ್ಣೋಽಹಂ ಪಶ್ಯತ ಗತಿಂ ಲಲಿತಾಮಿತಿ ತನ್ಮನಾಃ |

|| ೧೯ ||

ಮಾ ಭೈಷ್ಠ ವಾಹವರ್ಷಾಭ್ಯಾಂ ಹತ್ಯಾಣಂ ವಿಹಿತಂ ಮಯಾ |
ಇಹುಕ್ತೈಶ್ಚೇನ ಹತ್ತೇನ ಯತಂತ್ಯುನ್ನಿದಧೇಽಂಬರಮ್ |

|| ೨೦ ||

ಅರುಕ್ಯೈಕಾ ಪದಾಽಽಕ್ರಮ್ಯ ಶಿರಸ್ಸಾಹಾಪರಾಂ ಸ್ತಪ |
ದುಷ್ಪಾಶೇ ಗಚ್ಛಜಾತೋಽಹಂ ಖಲಾನಾಂ ನನು ದಂಡಧೃಕ್ |

|| ೨೧ ||

ಪತ್ಯೈಕೋವಾಚ ಹೇ ಗೋಪಾ ದಾವಾಗ್ನಿಂ ಪಶ್ಯತೋಲ್ಲರಾಮ್ |
ಚಕ್ಷುಂಶ್ಯಾತ್ಯಪಿದದ್ಧಂ ವೋ ವಿಧಾಸ್ಯೇ ಕ್ಷೇಮಮಂಜಸಾ |

|| ೨೨ ||

ಬದ್ಧಾಸ್ಯಯಾ ಸೃಜಾ ಕಾಚಿತ್ತನ್ವಿ ತತ್ರ ಉಲೂಖಿಲೇ |
ಭೀತಾ ಸುದೃಕ್ಪಿಥಾಯಾಸ್ಯಂ ಭೇಜೇ ಭೀತಿವಿಡಂಬನಮ್ |

|| ೨೩ ||

ಏವಂ ಕೃಷ್ಣಂ ಪೃಚ್ಛಮಾಣಾ ವೃಂದಾವನಲತಾಸ್ತರೂನ್ |
ವ್ಯಚಕ್ಷತ ವನೋದ್ದೇಶೇ ಪದಾನಿ ಪರಮಾತ್ಮನಃ |

|| ೨೪ ||

ಪದಾನಿ ವೃತ್ತಮೇತಾನಿ ನಂದನೋನೋರ್ಮಹಾತ್ಮನಃ |
ಲಕ್ಷ್ಮಂತೇ ಹಿ ಧೃವಾಂಭೋಜವಚ್ಚಾಂಕುಶಯವಾದಿಭಿಃ |

|| ೨೫ ||

ಒಬ್ಬಳು ಕೃಷ್ಣನಾದರೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬಳು ಒಲರಾಮನಾದಳು. ಉಳಿದ ಗೋಪಿಯರು ಗೊಲ್ಲಬಾಲಕರಾದರು. ಒಬ್ಬಳು ವತ್ಸಾಸುರನಾದರೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬಳು ಬಕಾಸುರನಾದಳು. ಆಗ ಗೋಪಿಯರು ಬೇರೆ-ಬೇರೆಯಾಗಿ ಕೃಷ್ಣಭಾವವನ್ನು ಹೊಂದಿ ವತ್ಸಾಸುರ ಮತ್ತು ಬಕಾಸುರರಾದ ಗೋಪಿಯರನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವ ಲೀಲೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದರು. || ೧೭ || ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ವನದಲ್ಲಿ ಕೊಳಲನ್ನೊದ್ದಿ ದೂರಕ್ಕೆ ಹೋದ ಹುಡುಗಳನ್ನು ಕರೆಯುವಂತೆ ಓರ್ವ ಗೋಪಿಯು ನುಡಿತೊಡಗಿದಳು. ಆಗ ಉಳಿದ ಗೋಪಿಯರು ಗೊಲ್ಲಬಾಲಕರಂತೆ ಭಲೇ! ಭಲೇ ಕೃಷ್ಣ! ಎಂದು ಪ್ರಶಂಸಿತೊಡಗಿದರು. || ೧೮ || ಓರ್ವ ಗೋಪಿಯು ತನ್ನನ್ನು ಕೃಷ್ಣನೆಂದೆ ಭಾಮಿ ಕೊಂಡು ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಸುಖಿಯ ಹೆಗಲಮೇಲೆ ಕೈಯನ್ನಿಟ್ಟು ನಡೆಯುತ್ತಾ ಉಂಡ ಗೋಪಿಯರಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ - 'ಮಿತ್ರರೇ! ನಾನು ಕೃಷ್ಣನಾಗಿದ್ದೇನೆ ನೀವೆಲ್ಲ ನನ್ನ ಮನೋಹರವಾದ ನಡಿಗೆಯನ್ನು ನೋಡಿರಿ'. || ೧೯ || ಯಾರೋ ಓರ್ವ ಗೋಪಿಯು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಾಗಿ 'ಎಲೈ ಪ್ರಜವಾಸಿಗಳೇ! ನೀವೆಲ್ಲ ಬಿರುಗಾಳಿ - ನೀರಿನಿಂದ ಹದರಬೇಡಿದಿರಿ. ಅದರಿಂದ ರಕ್ತಿಸಿಕ್ಕೊಳ್ಳುವ ಉಪಾಯವನ್ನು ನಾನು ಯೋಚಿಸಿದ್ದೇನೆ'. ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾ - ಗೋವರ್ಧನೋದ್ಧರಣವನ್ನು ಅನುಕರಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ತನ್ನ ಮೇಲೊದ್ದಿಕೆಯನ್ನೇ ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿಯುವಳು. || ೨೦ || ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಒಬ್ಬಳು ಕಾಲಿಯ ನಾಗನಾದರೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬಳು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಾಗಿ ಆಕೆಯ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಕಾಲನ್ನಿಟ್ಟು ಹತ್ತಿಕೊಂಡು - 'ಎಲೈ ದುಷ್ಟ ಸರ್ಪವೇ! ನೀನು ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟುಹೋಗು. ನಾನು ದುಷ್ಟರ ದಮನಕ್ಕಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿರುವೆನು' ಎಂದು ಹೇಳತೊಡಗಿದಳು. || ೨೧ || ಇಷ್ಟರಲ್ಲೇ ಓರ್ವ ಗೋಪಿಯು ಹೇಳಿದಳು - ಎಲೈ ಗೋಪರೇ! ನೋಡಿ, ಕಾಡಿಗೆ ಭಯಂಕರವಾದ ಕಾಡ್ಗಿಚ್ಚು ಹತ್ತಿಕೊಂಡಿದೆ. ನೀವೆಲ್ಲ ಬೇಗ-ಬೇಗವೇ ನಿಮ್ಮ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳಿ. ನಾನು ನಿರಾ ಯಾಸವಾಗಿ ನಿಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವೆನು. || ೨೨ || ಓರ್ವ ಗೋಪಿಯು ಯತೋದೇಯಾದರೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬಳು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಳಾದಳು. ಯತೋದೇಯಾದ ಗೋಪಿಯು ಹೂವಿನ ಹಾರದಿಂದ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಒರಳಿಗೆ ಕಟ್ಟಿದ ಲೀಲೆಯನ್ನು ನುಡಿದರೆ, ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಾದ ಗೋಪಿಯು ಮುಖವನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಭಯಗೊಂಡವಳಂತೆ ಆಣಕವಾಡಿದಳು. || ೨೩ ||

ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಹೀಗೆ ಗೋಪಿಯರು ನಾನಾ ಭಾವಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಲೀಲಾವಿನೋದಗಳನ್ನು ಅನುಕರಿಸಿದ ನಂತರ ಏನೇ ಮರ - ಗಿಡ - ಬಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ - ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೆಲ್ಲಿರುವನು? ಪ್ರಿಯ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಕಂಡಿರಾ? ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸತೊಡಗಿದರು. ಹೀಗೆ ಹುಡುಕುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ಒಂದೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನ ಚರಣ ಚಿಹ್ನೆಯನ್ನು ಕಂಡರು. || ೨೪ || ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಪರಸ್ಪರ ಮಾತನಾಡಿ ಕೊಂಡರು - ಸುಖಿಯರೇ! ಈ ಚರಣ ಚಿಹ್ನೆಯು ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಉದಾರತರೋಮಣಿ ನಂದನಂದನ ಶ್ಯಾಮಸುಂದರನದೇ ಆಗಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ, ಇದರಲ್ಲಿ ಧ್ವಜ, ಕಮಲ, ವಜ್ರ, ಅಂಕುಶ ಮತ್ತು ಯವಾದಿಗಳ ಚಿಹ್ನೆಗಳು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. || ೨೫ ||

ತೈಶ್ಠಿಃ ಪದ್ವೈಸ್ತದವೀಮನ್ವಿಚ್ಛಂತ್ಯೋಽಗ್ರತೋಽಬಲಾಃ |
ಬಧ್ನಾಃ ಪದ್ವೈಃ ಸುಪೃಕ್ತಾನಿ ಎಲೋಕ್ಯಾರ್ತಾಃ ಸಮಬ್ರುವನ್ |
|| ೨೬ ||

ಕಸ್ಯಾಃ ಪದಾನಿ ಚೈತಾನಿ ಯಾತಾಯಾ ನಂದಸೂನುನಾ |
ಅಂಸಸ್ತಪ್ರತೋಷ್ಠಾಯಾಃ ಕರೇಣೋ ಕರಿಣಾ ಯಥಾ |
|| ೨೭ ||

ಅನಯಾಽಽವಾಧಿತೋ ನೂನಂ ಭಗವಾನ್ ಹರಿರೀಶ್ವರಃ |
ಯನ್ನೋ ವಿಹಾಯ ಗೋವಿಂದಃ ಪ್ರೀತೋ ಯಾಮನಯದ್ರಹಃ |
|| ೨೮ ||

ಧನ್ಯಾ ಅತೋ ಅಮೀ ಆಲೋ ಗೋವಿಂದಾಂಘ್ರೈಃ ಪರೇಣವಃ |
ಯಾಸ್ತತ್ಪ್ರೇತೋ ರಮಾ ದೇವೀ ದಧುರ್ಮೂರ್ಧ್ನಾ ಭಸುತಯೇ |
|| ೨೯ ||

ತಸ್ಯಾ ಅಮೂನಿ ಸ ಕ್ಷೋಭಂ ಕುರ್ಮಂತುಚ್ಛಿಃ ಪದಾನಿ ಯತ್ |
ಯೈಕಾಪಹೃತ್ಯ ಗೋವೀಣಾಂ ರಪೋ ಭುಂಕ್ತೇಽಚ್ಯುತಾಥರಮ್ |
|| ೩೦ ||

ನ ಲಕ್ಷ್ಮಂತೇ ಪದಾನ್ಯತ್ರ ತಸ್ಯಾ ಸೂನಂ ತೃಣಾಂಕುರೈಃ |
ಖಿನ್ನಪ್ತಜಾತಾಂಘ್ರಿತಲಾಮುನ್ನಿನ್ನೇ ಪ್ರೇಯಸೀಂ ಪ್ರಿಯಃ |
|| ೩೧ ||

ಇಮಾನ್ಯಧಿಕಮಗ್ನಾನಿ ಪದಾನಿ ಪಪತೋ ವಧೂಮ್ |
ಗೋಷ್ಠಃ ಪಶ್ಯತ ಕೃಷ್ಣಸ್ಥ ಭಾರಾಕ್ರಾಂತಸ್ಥ ಕಾಮಿನಃ |
|| ೩೨ ||

ಅತ್ರಾವರೋಪಿತಾ ಕಾಂತಾ ಪುಷ್ಪಹೇತೋರ್ಮಹಾತ್ಮನಾ |
ಅತ್ರ ಪ್ರಸೂನಾವಚಯಃ ಪ್ರಿಯಾರ್ಥೇ ಪ್ರೇಯಸಾ ಕೃತಃ |
ಪ್ರಪದಾಕ್ರಮಣೇ ಏತೇ ಪಶ್ಯತಾಪಕಲೇ ಪದೇ |
|| ೩೩ ||

ಆ ಚರಣಚಿಹ್ನೆಗಳ ಜಾಡನ್ನೇ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಗೋಕುಲ ನಾಥ ಭಾವಂಶನನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಾ ಗೋಪಿಯರು ಮುಂದು ವರಿದರು. ಆಗ ಅವರಿಗೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಚರಣ ಚಿಹ್ನೆಯು ಜೊತೆಯಲ್ಲೇ ಯಾರೋ ಓರ್ವ ಪ್ರಜಯುವಕಿಯ ಹೆಜ್ಜೆಯ ಗುರುತೂ ಗೋಚರಿಸಿತು.* ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ದುಃಖಿತರಾದರು ಹಾಗೂ ಪರಸ್ಪರ ಮಾತನಾಡಿಕೊಂಡರು || ೨೬ || ಹೆಣ್ಣಾನೆಯು ಗಂಡಾನೊಂದಿಗೆ ಹೋಗುವಂತೆಯೇ ಸಂವಸಂದನ ಶ್ಯಾಮ ಸುಂದರನೊಡನೆ ಅವನ ಹೆಗಲಮೇಲೆ ಕೈಯನ್ನಿಟ್ಟು ನಡೆದು ಕೊಂಡು ಹೋದ ಯಾರೋ ಭಾಗ್ಯಶಾಲಿಯ ಚರಣಚಿಹ್ನೆಗಳೇ ಇದಾಗಿವೆಯಲ್ಲ! || ೨೭ || ಈತನು ಸರ್ವಶಕ್ತನಾದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಆರಾಧಕಿಯೇ ಆಗಿರಬೇಕು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವಳ ಮೇಲೆ ಪುಸನ್ನಾದ ನಮ್ಮ ಪ್ರಾಣಪ್ರಿಯ ಶ್ಯಾಮಸುಂದರನು ನಮ್ಮನ್ನು ಆಗಲಿ ಈತನನ್ನು ಎಕಾಂತಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿರು ವನು || ೨೮ || ಪ್ರಿಯ ಸುಖಿಯರೇ! ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಚರಣಕಮಲಕ್ಕೆ ಸೊಂಕಿದ ರೇಖೆ ಧನ್ಯವಾಗಿದೆ. ಅದು ನೋಡು ವಂತಹದು! ಏಕೆಂದರೆ, ತಮ್ಮ ಅಮಂಗಳವಾದ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಬ್ರಹ್ಮ ರುದ್ರರೇ ಅದಿಯಾಗಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯೂ ಕೂಡ ಆ ಮನವನ್ನು ತಮ್ಮ ಶಿರದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವರು || ೨೯ || ಸುಖಿಯರೇ! ಗೋಪಿಯರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಸೇರಬೇಕಾಗಿದ್ದ ನಮ್ಮ ಇಂದಿಯಾ ಅಳವಾ ಮೃತವನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿ ಇವಳೊಬ್ಬಳೇ ಪಾಪಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವಳಲ್ಲ! ಅಂತಹವಳ ಈ ಪದಚಿಹ್ನೆಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತಲೇ ನಮ್ಮ ಮುನ್ನು ಬಹಳವಾಗಿ ತಳಮಳಿಸುತ್ತಿದೆ || ೩೦ || ಸಂಗಾತಿಯೇ! ಇತ್ತ ನೋಡಿ, ಇಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ಇಂದಿಯಾ ಪ್ರೇಯಸಿಯ ಹೆಜ್ಜೆಗಳು ಕಾಣುತ್ತಿಲ್ಲ. ಬಹುಶಃ ನಮ್ಮ ಪ್ರಾಣಕಾಂತನ ಶ್ಯಾಮತನ ಪ್ರೇಯಸಿಯ ಕೋಮಲವಾದ ಕಾಲಗಳಿಗೆ ಹುಟ್ಟಿ ಕೊಳ್ಳೇನೋ ನೋವುಂಟಾದೀತೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಹೆಗಲಮೇಲೆ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡೇ ಹೋಗಿರುತ್ತಾಳೆ || ೩೧ || ಗೇತೆ! ಇಲ್ಲಿ ನೋಡಿ, ಇಲ್ಲಿ ನೋಡಿರಿ. ನಮ್ಮ ಪ್ರಾಣಕಾಂತನ ಹೆಜ್ಜೆಯ ಗುರುತುಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಬಹಳವಾಗಿ ಕಾಣಿರುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿವೆ. ಪ್ರೇಯಿಯಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ವಧುವಿನ ಭಾರದಿಂದ ಆಕ್ರಾಂತನಾಗಿ ಹೆಜ್ಜೆಯನ್ನು ದುರದಿಂದಲೇ ಆ ಹೆಜ್ಜೆಗಳು ಅಳವಾಗಿ ನಲವುವೆಲೆ ಹೋದಿದೆ || ೩೨ || ಗೇತಿಯರೇ! ಇಲ್ಲಿ ನೋಡಿರಿ. ಇಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ಪ್ರಾಣಕಾಂತನ ದುಃಖಾದ ಹೆಜ್ಜೆಯ ಗುರುತು ಕಾಣುತ್ತಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಅವನು ತನ್ನ ಪ್ರೇಯಸಿಗೆ ಹೂವುಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ಕೊಡಲು ಇಲ್ಲಿ ಅವಳನ್ನು ಹೆಗಲಿನಿಂದ ಇಳಿಸಿಬಿಡುವನು. ನೋಡಿ, ಈ ಹೂಗಿಡದ ಬಳಿ ನೋಡಿರಿ. ಈ ಹೂಗಿಡದ ಕೆಳಗೆ ನಮ್ಮ ಪ್ರಾಣಕಾಂತನ ತುದಿಕಾಲುಗಳ ಚಿಹ್ನೆಗಳು ಮೂತ್ರ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿವೆ. ಹಿಮ್ಮಡಿಗಳ ಗುರುತು ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲವಲ್ಲ. ಬಹುಶಃ ಮೆಟ್ಟು ಗಾಲಿನ ಮೇಲೆ ನಿಂತು ಗಿಡದ ತುದಿಯಲ್ಲಿರುವ ಹೂವುಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ತನ್ನ ಇನಿಯಲಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿರಬಹುದು || ೩೩ ||

* ಇವಳೇ ರಾಧಾಜೀವಿಯೆಂದು ಕೆಲವು ವಿದ್ವಾಂಸರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಾಗಿದೆ.

ಕೇಶಪಸಾಧನಂ ತ್ವತ್ ಕಾಮಿನ್ಯಾಃ ಕಾಮಿನಾ ಕೃತಮ್ |
ತಾನಿ ಚೋದಯತಾ ಕಾಂತಾಮುಪನಿಷ್ಠಮಿಹ ಧೃವಮ್ || ೩೪ ||

ರೇಮೇ ತಯಾ ಚಾತ್ಮರಾ ಆತ್ಮಾರಾಮೋಽಪ್ಯಖಂಡಿತಃ |
ಕಾಮಿನಾಂ ದರ್ಶಯನ್ ದೈನ್ಯಂ ಪ್ರೀತಾಂ ಚೈವ ದುರಾತ್ಮಕಾಮ್ || ೩೫ ||

ಇತ್ಯೇವಂ ದರ್ಶಯಂತ್ಯಸ್ತಾಶ್ಚೇದುರ್ಗೋಪ್ಯೋ ವಿಚೇತಸಃ |
ಯಾಂ ಗೋಪೀಮನಯತ್ಯಪ್ಲ್ಲೇ ಎತಾಯಾನ್ಯಾಃ ಪ್ರಿಯೋ ವನೇ || ೩೬ ||

ಸಾ ಚ ಮೇನೇ ಕದಾಽಽತ್ಮಾನಂ ಪರಿಪ್ಪಂ ಸರ್ವಯೋಷಿತಾಮ್ |
ಹಿತ್ವಾ ಗೋಪೀಃ ಕಾಮಯೋನಾ ಮಾಮಸೌ ಭವತೇ ಪ್ರಿಯೇ || ೩೭ ||

ತತೋ ಗತ್ವಾ ವನೋದ್ದೇಶಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಕೇಶವಮಬ್ರವೀತ್ |
ನ ಪಾರಯೇಽಹಂ ಚರಿತುಂ ನಯ ಮಾಂ ಯತ್ರ ತೇ ಮನಃ || ೩೮ ||

ಏವಮುಕ್ತಃ ಪ್ರಿಯಾಮಾತ ಸ್ಕಂಧ ಆರುಹ್ಯತಾಮಿತಿ |
ತತಶ್ಚಾಂತರ್ದರ್ಧೇ ಕೃಷ್ಣಃ ಸಾ ವಧೂರಸ್ತತ್ಪ್ರಕ || ೩೯ ||

ಹಾ ನಾಥ ರಮಣ ಪ್ರೇಷ್ಯ ಕ್ಲಾಪಿ ಕ್ಲಾಪಿ ಮಹಾಭುಜ |
ದಾಸ್ತಾಸೇ ಕೃಪಾಕಾಯಾ ಮೇ ಸುತೇ ದರ್ಶಯ ಸ್ನಿಧಿಮ್ || ೪೦ ||

ಅನ್ವಿಚ್ಛಂತೋ ಭಗವತೋ ಮಾರ್ಗಂ ಗೋಪ್ಯೋಽವಿದೂರತಃ |
ದದೃಶುಃ ಪ್ರಿಯವಿಶ್ಲೇಷಮೋಹಿತಾಂ ದುಃಖಿತಾಂ ಸುಖಿಮ್ || ೪೧ ||

ಗೇತಿಯರೇ | ಇಲ್ಲಿ ನೋಡಿರಿ. ನಮ್ಮ ಪ್ರಾಣಕಾಂಕ್ಷನು ಕನ್ನ ಪ್ರೇಯಸಿಯೊಡನೆ ಕುಳಿತಿರುವ ಗುರುತುಗಳು ಕಾಣುತ್ತಿವೆ. ಒಹುತು ಕಾಮುಕನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತು ಪ್ರೇಮಿಯಾದ ಕನ್ನ ಪ್ರೇಯಸಿಯು ತಲೆಯನ್ನು ಬಾಚಿ ಹೆರಳನ್ನು ಹಾಕಿ ಹೂವನ್ನು ಮುಡುಕಿರಬೇಕು. || ೩೪ || ಪರೀಕ್ಷಿತ ಮಹಾರಾಜಾ | ಆತ್ಮತೃಪ್ತನೂ, ಆತ್ಮಾರಾಮನೂ, ಅಖಂಡನೂ ಆದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಲ್ಲಿ ಕಾಮದ ಕಲ್ಪನೆಯಾದರೂ ಹೇಗಿದ್ದಿತು ? ಆದರೂ ಪ್ರಿಯರಿಗೆ ವಶನೋ ಎಂಬಂತೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಆ ಗೋಪಿಯೊಡನೆ ಒಂದು ರೀತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದನು. || ೩೫ ||

ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಗೋಪಿಯರು ಉನ್ನತರಂತಾಗಿ, ದೇಶ ಭಾವನ್ನು ಮರೆತು ಭಗವಂತನ ಚರಣ ಚಿಹ್ನೆಗಳನ್ನು ಒಬ್ಬರು ಮತ್ತೊಬ್ಬರಿಗೆ ತೋರಿಸುತ್ತಾ ಕಾಡಿಂದ-ಕಾಡಿಗೆ ಅಲೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಇತ್ತ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಬೇರೆ ಗೋಪಿಯರನ್ನು ವನದಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು, ವಿಕಾಂಕ್ಷೆ ಕೊಂಡುಹೋದ ಭಾಗ್ಯವತಿಯಾದ ಗೋಪಿಯು 'ನಾನೇ ಸಮಸ್ತ ಗೋಪಿಯರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠಳಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಆದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನಮ್ಮ ಪ್ರಿಯ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ನನ್ನನ್ನು ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದು, ಇತರ ಗೋಪಿಯರನ್ನೆಲ್ಲ ಬಿಟ್ಟು, ಕೇವಲ ನನ್ನನ್ನೇ ಆದರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. || ೩೬ - ೩೭ || ಆ ಗೋಪಿಯು ಅಹಂಕಾರವು ಭಾವನೆಗೆ ಮಾತ್ರವೇ ಸೀಮಿತವಾಗಿರದೆ ಬ್ರಹ್ಮ-ರುದ್ರಾದಿಗಳಿಗೂ ಶಾಸನವಾದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನೇ ಶಾಸನ ಮಾಡತೊಡಗಿತು. ಒಮ್ಮೆ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ ತಾನೇ ಸರ್ವಶ್ರೇಷ್ಠಳೆಂಬ ಸೊಕ್ಕಿನಿಂದ ಮದಿಸಿದ ಗೋಪಿಯು ಕೇಶವನಿಗೆ ಹೇಳಿದಳು - ಪ್ರಿಯನೇ ! ನನಗೆ ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ನಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಒಳಗಿರುವೆನು. ನಿನಗೆ ಬೇರಲ್ಲಿಗಾದರೂ ವಿಹರಿಸಲು ಹೋಗಬೇಕೆಂದಿದ್ದರೆ ನನ್ನನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡೇ ಹೋಗಬೇಕು. || ೩೮ || ತನ್ನ ಪ್ರಿಯತಮೆಯ ಇಂತಹ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದ ಶ್ವಾಮಸುಂದರನು ಹೇಳಿದನು - ಪ್ರಿಯೆ ! ಸರಿ, ಹಾಗಾದರೆ ಈಗ ನನ್ನ ಹೆಗಲೇರು. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಗೋಪಿಯು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಹೆಗಲಮೇಲೆ ಏರಿಕೊಡಗುತ್ತಲೇ ಅವನು ಅಂತರ್ಧಾನನಾದನು. ಗರ್ವಿಷ್ಠನಾದ ಗೋಪಿಯು ಕುಸಿದು ಬಿದ್ದು ಪುಟುಕುತೊಡಗಿದಳು. || ೩೯ || ಅಯ್ಯೋ ! ನಾಥನೇ ! ಎಲ್ಲಿರುವೆ ? ಪ್ರಾಣನಾಥನೇ ! ಮನೋರಮಣನೇ ! ಮಹಾಭುಜನೇ ! ನನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದೆ ? ಗೇತಿಯನೇ ! ನಾನು ನಿನ್ನ ದಾಸಿ. ದೀನಳಾಗಿದ್ದೇನೆ. ದರ್ಶನವನ್ನಿತ್ತು ನಿನ್ನ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯವನ್ನು ದಯಮಾಡಿ ತೋರಿ ಕಾಪಾಡು. || ೪೦ || ಪರೀಕ್ಷಿತ ರಾಜನೇ ! ಭಗವಂತನ ಪಾದಕಮಲಗಳ ಗುರುತನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸಿ ಅವನನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಾ ಗೋಪಿಯರು ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರದಲ್ಲಿಯೇ ತಮ್ಮ ಸಖಿಯೊಬ್ಬಳು ಪ್ರಿಯತಮನ ವಿಯೋಗದುಃಖದಿಂದ ವಿಮೋಹಿತಳಾಗಿ ಅಳುತ್ತಿರುವಾಳನ್ನು ನೋಡಿದರು. || ೪೧ || ಒಡನೆಯೇ ಗೋಪಿಯ ರೆಲ್ಲರೂ ಅವಳ ಬಳಿಗೆ ಸಾರಿ ಅಕೆಯ ದುಃಖವನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿದರು. ಆಗ ಅಕೆಯು - ಮೂಢವನು ತನ್ನೊಬ್ಬಳನ್ನೇ ಪ್ರೀತಿಸಿ, ಗೌರವಿಸುತ್ತ ಇದ್ದುದರಿಂದ ತಾನು ಗರ್ವಿಷ್ಠಳಾಗಿ ಅವನನ್ನು ಅವಮಾನಿಸಿದ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನೂ ಪ್ರಾಣಪ್ರಿಯನಾದ ಮೂಢವನು ತನ್ನನ್ನು ಪರಿತ್ಯಜಿಸಿ

ತಯಾ ಕಥಿತಮಾರ್ಗೋ ಮಾನಪ್ರಾಪ್ತಿಂ ಚ ಮಾಧವಾತ್ |
ಅವಮಾನಂ ಚ ದೌರಾತ್ಮ್ಯಾದ್ವಿಷಯಂ ಪರಮಂ ಯಯಾಃ
|| ೪೨ ||

ತತೋಽವಿಶನ್ವನಂ ಚಂದ್ರಚ್ಯೋತ್ತಾ ಯಾವದ್ವಿಭಾವ್ಯತೇ |
ತಮಃ ಪ್ರವಿಷ್ಟಮಾಲಕ್ಷ್ಯ ತತೋ ನಿವವೃತಃ ಸ್ತ್ರಿಯಃ
|| ೪೩ ||

ತನ್ಮನಸ್ತಾಸ್ತದಾಲಾಪಾಸ್ತದ್ವಿಚೇಷ್ಠಾಸ್ತದಾಘ್ರಿಕಾಃ |
ತದ್ಗುಣಾನೇವ ಗಾಯಂಶ್ಯೋ ನಾತ್ಮಾಗಾರಾಣಿ ಸುಧುಃ
|| ೪೪ ||

ಪುನಃ ಪುಲಿನಮಾಗತ್ಯ ಕಾಲಿಂದಾಃ ಕೃಷ್ಣಭಾವನಾಃ |
ಸಮವೇತಾ ಜಗುಃ ಕೃಷ್ಣಂ ತದಾಗಮನಕಾಂಕ್ಷಿತಾಃ
|| ೪೫ ||

ಮಾಯವಾದುದನ್ನು ಎವರಿಸಿ ಹೇಳಿದಳು. ಆಕೆಯ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದ ಗೋಪಿಯರೆಲ್ಲರೂ ಪರಮಾಶ್ಚರ್ಯ ಚಕಿತರಾದರು. || ೪೨ ||

ಚಂದ್ರನ ಬೆಳದಿಂಗಳು ಇರುವವರೆಗೂ ಗೋಪಿಕೆಯರು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಪ್ರಿಯತಮನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಲೇ ಇದ್ದರು. ಆದರೆ ಮುಂದೆ ದಟ್ಟವಾದ ವನದಲ್ಲಿ ಘೋರವಾದ ಅಂಧಕಾರವು ಕವಿದಿತ್ತು. ಮುಂದೆ ದಾರಿಗಾಗದೆ ಕೃಷ್ಣನೂ ಕೆತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಅವಿತುಕೊಳ್ಳಬಹುದೆಂದು ಎಣಿಸಿ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಹಿಂದಿರುಗಿದರು. || ೪೩ || ಪರಿಣಿತನೇ! ಗೋಪಿಯರ ಮನಸ್ಸು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಮಯವೇ ಆಗಿತ್ತು. ಅವರ ಬಾಯಿಂದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಹೊರತಾದ ಯಾವ ಮಾತೂ ಹೊರಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರ ಶರೀರದಿಂದ ಕೇವಲ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗಾಗಿ ಮತ್ತು ಕೇವಲ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಚೇಷ್ಟೆಗೇ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಅವರ ರೋಮ-ರೋಮ, ಅವರ ಆತ್ಮಾ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಮಯವಾಗಿ ಹೋಗಿತ್ತು. ಅವರು ಕೇವಲ ಅವನ ಗುಣ-ಲೀಲೆಗಳನ್ನೇ ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದರಲ್ಲೇ ತನ್ಮಯರಾಗಿ ತಮ್ಮ ದೇಹ ಸ್ವರಣೆಯೇ ಇಲ್ಲದಿರುವಾಗ ಮನೆಯ ನೆನಪು ಎಲ್ಲಿಂದ ಬರಬೇಕು ? || ೪೪ || ಗೋಪಿಯರ ಇಂದ್ರಿಯಗಳೆಲ್ಲವೂ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಶುಭಾಗಮನಕ್ಕಾಗಿಯೇ ತವಕಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಕಾಡಿನಿಂದ ಹಿಂದಿರುಗಿದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನೇ ಸದಾಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಗೋಪಿಯರು ಪುನಃ ಯಮುನಾನದಿಯ ಮರಳು ದಿಣ್ಣೆಯ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಸಾಂಘಿಕವಾಗಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಗುಣಗಾನವನ್ನು ಮಾಡತೊಡಗಿದರು. || ೪೫ ||

ಮೂವತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿಯಿತು. || ೩೦ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತೇ ಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪಾರಮಹಂಸ್ಯಾಂ ಸಂಹಿತಾಯಾಂ ಮಹಮ ಸ್ಕಂಧೇ ಪೂರ್ವಾರ್ಧೇ
ರಾಸಕ್ರೀಡಾಯಾಂ ಕೃಷ್ಣಾಸ್ತೇಷಾಂ ನಾಮ ತ್ರಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ || ೩೦ ||

ಮೂವತ್ತೊಂದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಗೋಪಿಕಾಗೀತೆ

ಗೋಪ ಉಚುಃ

ಜಯತಿ ತೇಽಧಿಕಂ ಜನ್ಮನಾ ವ್ರಜಃ
ಶ್ರಯತ ಇಂದಿರಾ ಶಕ್ವದತ್ಯ ಹಿ |
ವಯಿತ ದೃಶ್ಯತಾಂ ದಿಕ್ಷು ತಾವಕಾ-
ಸ್ತಯಿ ದೃತಾಸವಸ್ತಾಂ ವಿಚಿನ್ವತೇ || ೧ ||

ಶುದುದಾಶಯೇ ಸಾಧುಜಾತಮತ್-
ಸಕಪಿಚೋದರಶ್ರೀಮುಷಾ ದೃತಾ |
ಸುಮಹನಾಥ ತೇಽಪುಲ್ಕದಾಸಿಕಾ
ವರದ ನಿಘ್ನತೋ ನೇಹ ಕಿಂ ವಧಃ || ೨ ||

ಗೋಪಿಯರು ವಿರಹದಿಂದ ಹಾಡುತ್ತಾರೆ - ಪ್ರಿಯಕರನೇ! ಕೃಷ್ಣ! ಮಾಧವ! ನೀನು ಇಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ವೈಕುಂಠಾದಿ ಉತ್ತಮ ಲೋಕಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಈ ವ್ರಜದ ಮಹಿಮೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಅದರಿಂದಲೇ ಸೌಂದರ್ಯದ ನಿಧಿಯಾದ ಸಂಪದ್ವರಿತರಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯು ವೈಕುಂಠವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನಿತ್ಯ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ ಪ್ರಿಯನೇ! ನಿನ್ನ ದಿವ್ಯ ಚರಣಾರವಿಂದಗಳಲ್ಲೇ ಪ್ರಾಣಾರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿರುವ ಗೋಪಿಯರಾದ ನಾವು ನಿನ್ನನ್ನು ವನ-ವನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹುಡುಕುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ದರ್ಶನವಿತ್ತು ಕಾಪಾಡು ಸ್ವಾಮಿ! || ೧ || ನಮ್ಮ ಪ್ರೇಮಪೂರ್ಣ ಹೃದಯದ ಸ್ವಾಮಿಯೇ! ನಾವು ನಿನ್ನ ನಿಶುಲ್ಕದಾಸಿಯಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಶರತ್ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸರೋವರಗಳಲ್ಲಿ ಸೊಂಪಾಗಿ ಬೆಳೆದಿರುವ ಕಮಲ ಪುಷ್ಪಗಳ ಕಾಂಠಿಯನ್ನು ಅಸಹರಿಸುವ

ವಿಷಜಲಾಶ್ವಯಾದ್ವಾ ಲರಾಕ್ಷಸಾದ್
ವರ್ಷಮಾರುತಾದ್ವೈದ್ಯತಾನಲಾತ್ |
ವೃಷಮಯಾತ್ಮಜಾದ್ವಿಶ್ವತೋಭಯಾದ್
ಖುಷಭ ತೇ ವಯಂ ರಕ್ಷತಾ ಮುಹುಃ || ೩ ||

ನ ಖಿಲು ಗೋಪಿಕಾನಂದನೋ ಭವಾ-
ನಖಿಲದೇಹಿನಾಮಂಶರಾತ್ಮದೃಕ್ |
ವಿಖಿನಸಾರ್ಥಿತೋ ವಿಕ್ವಾಂಶ್ರಯೇ
ಸಖ ಉದೇಯವಾನ್ ಸಾತ್ವತಾಂ ಕುಲೇ || ೪ ||

ವಿರಚಿತಾಭಯಂ ವೃಷ್ಟಿಧುರ್ಯ ತೇ
ಚರಣಮೀಯುಷಾಂ ಸಂಸ್ಪರ್ಶೇರ್ಭಯಾತ್ |
ಕರಸರೋರುಹಂ ಕಾಂತ ಕಾದುದಂ
ಶಿರಸಿ ಭೇಹಿ ನಃ ಕ್ರೀಕರಗ್ರಹಮ್ || ೫ ||

ವ್ರಜಜನಾರ್ತಿಹನ್ ನೀರ ಯೋಚಿತಾಂ
ನಿಜಜನಸ್ಥಯಧ್ವಂಸಸ್ಥಿತ |
ಭಜ ಸಖೇ ಭವತ್ಕಿಂಕರೀಃ ಸ್ವ ಗೋ-
ಜಲರುಹಾನನಂ ಚಾರು ವರ್ಷಯ || ೬ ||

ಪ್ರಗಾಠದೇಹಿನಾಂ ಪಾಪಕರ್ಶನಂ
ತ್ಯೂಚರಾಜುಗಂ ಕ್ರೀನಿಕೇತನಮ್ |
ಘಣಿಘಣಾಕಾರಿತಂ ತೇ ಪದಾಂಬುಜಂ
ಕೃಣು ಕುಚೇಷು ನಃ ಕೃಂಧಿ ಹೃಚ್ಛಯಮ್ || ೭ ||

ಮಧುರಯಾ ಗಿರಾ ಪಲ್ಲವಾಕ್ಯಯಾ
ಒಂಭಮನೋದ್ಭಯಾ ಪುಷ್ಪರೇಕ್ಷಣ |
ವಿಧಿಕರೀರಿಮಾ ನೀರ ಮುಹುತೀ-
ರಧರಸೋಭನಾಸ್ಥಾಯಯಸ್ವ ನಃ || ೮ ||

ತವ ಕಥಾದ್ಭುತಂ ತಪ್ತಜೀವನಂ
ಕವಿಧೀರಿತಂ ಕಲ್ಪಜಾಪಹಮ್ |

ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ನೀನು ನಮ್ಮನ್ನು ಕೊಲ್ಲುತ್ತಿರುವೆ. ಓ ವರದನೇ! ನಿನ್ನ ನೋಟದಿಂದಲೇ ಕೊಲ್ಲುವುದು ವಧೆಯಲ್ಲವೇ? ಅಸ್ತು ಗಳಿಂದ ಕೊಲ್ಲುವುದು ಮಾತ್ರ ವಧೆಯೇ? || ೨ || ಪುರುಷ ಶ್ರೇಷ್ಠನೇ! ಯಮುನೆಯ ವಿಷಮಿಶ್ರಿತ ಜಲದಿಂದಾದ ಮೃತ್ಯು ವಿನಿಂದಲೂ, ಹೆಚ್ಚುವಿನ ರೂಪದಿಂದ ಒಂದೆ ಅಥಾಸುರ ನಿಂದಲೂ, ಇಂದ್ರನು ಕೆಳಗಿಳಿದು ಪ್ರಚಂಡವಾದ ಗಾಳಿ-ಮಳೆ ಸಿಡಿಲುಗಳಿಂದಲೂ, ದಾವಾನಲದಿಂದಲೂ, ವೃಷಭಾಸುರ ನಿಂದಲೂ, ಮಾಯಾಸುರನ ಮಗನಾದ ತೃಣಾವರ್ತನಿಂದಲೂ ನಮ್ಮನ್ನು ಪದೇ-ಪದೇ ರಕ್ಷಿಸುವ ನೀನು ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಏಕೆ ದಯೆ ತೋರುತ್ತಿಲ್ಲ! || ೩ || ನೀನು ಕೇವಲ ಯಶೋದಾನಂದನನೇ ಅಲ್ಲ, ಸಮಸ್ತ ದೇಹಧಾರಿಗಳ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವ ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾಗಿದ್ದು ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿರುವೆ. ಓ ಸಖನೇ! ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಂತೆ ವಿಶ್ವವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಸಾತ್ವತವಂಶದಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿರುವೆ. || ೪ || ಪಾಣಕಾಂತನೇ! ವೃಷ್ಟಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನೇ! ಜನನ-ಮರಣರೂಪವಾದ ಸಂಸಾರಭಯದಿಂದ ಹೀಡಿತರಾದವರು ಸಂಸಾರದಿಂದ ಮುಕ್ತರಾಗಲು ನಿನ್ನ ಚರಣ ಕಮಲಗಳನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಂಶಹವರಿಗೆ ನೀನು ಅಭಯ ಹಸ್ತವನ್ನು ನೀಡುವೆ. ಸಮಸ್ತ ಭಕ್ತರ ಅಭಿಲಾಷೆಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣ ಗೊಳಿಸಿಕೊಡುವ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯ ಪಾಣಿಗ್ರಹಣಮಾಡಿದ ಮಕ್ಕು ಭಕ್ತರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅಭಯಮುದ್ರೆಯನ್ನು ತೋರುವ ನಿನ್ನ ದಿವ್ಯವಾದ ಕರಕಮಲವನ್ನು ನಮ್ಮ ತಲೆಯ ಮೇಲಿರಿಸು. || ೫ || ವ್ರಜವಾಸಿಗಳ ದುಃಖಗಳನ್ನು ದೂರಮಾಡುವ ನೀರ ಶಿರೋಮಣಿ ಶ್ಯಾಮಸುಂದರನೇ! ನಿನ್ನವರಾದ ಗೋಪಿಯರ ಗರ್ವವನ್ನು ಕ್ಷಣ ಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಧ್ವಂಸಮಾಡುವ ಕಿರುನಗೆಯುಳ್ಳವನೇ! ಸೇವಕಿಯರಾದ ನಮ್ಮನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸು. ದೂರೀಕರಿಸಬೇಡ. ಅಬಲೆಯರಾದ ನಮಗೆ ನಿನ್ನ ಮುಖಾರವಿಂದವನ್ನು ತೋರಿಸು. || ೬ || ಪ್ರಿಯಕರನೇ! ಶರಣಾಗತರಾದವರ ಪಾಪವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವಂತಹ, ಹುಲ್ಲನ್ನು ಹಸುಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಹೋಗುವ, ಕ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಗೆ ನಿವಾಸಸ್ಥಾನವಾದ, ಸೌಂದರ್ಯ ಮಾಧುರ್ಯಗಳಿಗೆ ಆನಾಸವಾಗಿರುವ, ಕಾಳಿಯನ ಹೆಡೆಗಳನ್ನು ಮೆಟ್ಟಿ ಅನುಗೊಳಿಸಿದ ದಿವ್ಯವಾದ ನಿನ್ನ ಪಾದಪಂಕಜಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ವಕ್ರ ಸ್ಪರ್ಶದ ಮೇಲಿರಿಸಿ ನಮ್ಮ ಹೃದಯತಾಪವನ್ನು ಶಾಂತಗೊಳಿಸು. || ೭ || ಕಮಲನಯನ! ನಿನ್ನ ಮಾತು ಅದೆಷ್ಟು ಮಧುರವಾಗಿದೆ. ಮಾತಿನಲ್ಲಿರುವ ಒಂದೊಂದು ಶಬ್ದವೂ, ಒಂದೊಂದು ಅಕ್ಷರವೂ, ಒಂದೊಂದು ಪಾಠ್ಯವೂ ಮಧುರಾಕಿ ಮಧುರವಾಗಿದೆ. ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ವಿದ್ವಾಂಸರಿಗೂ ಕೂಡ ಅವು ಮನೋಗ್ಛವಾಗಿವೆ. ಅಂತಹ ನಿನ್ನ ಸುಮಧುರವಾದ ಚಿನ್ನುಡಿಗಳ ರಸಾಸ್ವಾದನೆಯಿಂದ ಮೋಹಗೊಂಡ ನಿನ್ನ ಸೇವಕಿಯರಾದ ನಮಗೆ ನಿನ್ನ ಅಮೃತ ಕಿಂಠಲೂ ಮಧುರವಾದ ಅಧರಾಮೃತವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿಸಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಕೃಪ್ತಗೊಳಿಸು. || ೮ ||

ಪ್ರಭುವೇ! ನಿನ್ನ ಲೀಲೆಯ ಕಥಾವ್ಯಸಂಗಗಳೂ ಅಮೃತ ಸ್ವರೂಪವೇ ಆಗಿವೆ. ವಿರಹದಿಂದ ಪರಿತಪಿಸುತ್ತಿರುವವರಿಗೆ ಅವು ಜೀವನ ಸುಖಸ್ವರೂಪವೇ ಆಗಿವೆ. ದೊಡ್ಡ-ದೊಡ್ಡ ಜ್ಞಾನಿಗಳೂ ಮಹಾ

ಶ್ರವಣಮಂಗಲಂ ಶ್ರೀಮದಾತತಂ
ಭುವಿ ಗೃಣಂತಿ ತೇ ಭೂರಿದಾ ಜನಾಃ || ೯ ||

ಪ್ರಹಸಿತಂ ಪ್ರಿಯ ಪ್ರೇಮವೀಕ್ಷಣಂ
ವಿಹರಣಂ ಚ ತೇ ಧ್ಯಾನಮಂಗಲಮ್ |

ರಹಸಿ ಸಂವಿದೋ ಯಾ ಕೃದಿಸ್ತುತಃ
ಕುಹಕೋ ಮನಃ ಕ್ಷೋಭಯಂತಿ ಹಿ || ೧೦ ||

ಚಲಸಿ ಯದ್ವಚಾಚ್ಚಾರಯಸ್ತತೂನ್
ನಲಿನಸುಂದರಂ ನಾಥ ತೇ ಪದಮ್ |

ಶಿಲತೃಣಾಂಕುರೈಃ ಸೀದಂತಿ ನಃ
ಕಲಿಲತಾಂ ಮನಃ ಕಾಂಕ್ಷಾ ಗಚ್ಛತಿ || ೧೧ ||

ದಿನಪರಿಕ್ಷಯೇ ನೀಲಕುಂತಲ್ಯಿ-
ಜ್ಞಾನಯಹಾನನಂ ಬಿಭ್ರದಾವೃತಮ್ |

ಘನರಜಸ್ವಲಂ ದರ್ಶಯನ್ಮುಹು-
ರ್ಮನು ನಃ ಸ್ಮರಂ ವೀರ ಯಚ್ಛಸಿ || ೧೨ ||

ಪ್ರಣತಕಾಮದಂ ಪದ್ಮಚಾರ್ತತಂ
ಧರಣಮಂಡನಂ ಧೈಯಮೂಪದಿ |

ಚರಣಪಂಕಜಂ ಶಂತಮಂ ಚ ತೇ
ರಮಣ ನಃ ಸ್ತನೇಷ್ಟರ್ಪಯಾಧಿಪನ್ || ೧೩ ||

ಸುರತವರ್ಧನಂ ತೋಕನಾಶನಂ
ಸ್ವರತವೇಣುನಾ ಸುಷ್ಕು ಚುಂಬಿತಮ್ |

ಇತರರಾಗವಿಸ್ತಾರಣಂ ನೃಣಾಂ
ವಿತರ ವೀರ ಸ್ತನೇಽಧರಾಮೃತಮ್ || ೧೪ ||

ಭಕ್ತ ಕವಿಗಳು ನಿನ್ನ ಚರಿತಾಮೃತವನ್ನು ಹಾಡಿ ಹೊಗಳಿದ್ದಾರೆ. ಚರಿತಾಮೃತದ ಶ್ರವಣಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಪಾಪವು ಪರಿಹಾರವಾಗುತ್ತದೆ. ಸುಖ-ಸಂಪತ್ತುಗಳು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತವೆ. ನಿನ್ನ ಕಥಾಮೃತವನ್ನು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪಾನಮಾಡುವಂತಹವರು ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ದಾನಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದವರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಆ ಪುಣ್ಯದಿಂದ ಅವರಿಗೆ ನಿನ್ನ ಕಥಾಮೃತವನ್ನು ಈಗ ಸವಿಯುವ ಯೋಗ ಉಂಟಾಗಿದೆ. || ೯ || ಮಾಯಾಪತಿಯೇ! ಪ್ರಾಣ ಪ್ರಿಯನೇ! ನಿನ್ನ ಪ್ರೇಮಪೂರ್ಣವಾದ ನಗು, ಪ್ರೇಮಪೂರ್ಣವಾದ ನೋಟ, ನಾನಾ ಬಗೆಯ ಕ್ರೀಡೆಗಳು - ಇವೆಲ್ಲವನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಂಡು ನಾವು ಆನಂದಪಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ನಿನ್ನನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸುವುದೇ ಮಂಗಳವಾಯಿತೆಂದು. ಅದರ ಫಲವಾಗಿ ನೀನೇ ನಮ್ಮ ಬಳಿಗೆ ಬಂದೆ. ಏಕಾಂಶದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮೊಡನೆ ಹೃದಯಸ್ಪರ್ಶಿಯಾದ ವಿನೋದದ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದೆ. ಅದೆಲ್ಲವನ್ನು ಈಗ ನೆನೆಸಿಕೊಂಡರೆ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸು ಕ್ಷೋಭೆಗೊಳುತ್ತದೆ. || ೧೦ ||

ಪ್ರಾಣನಾಥನೇ! ನಿನ್ನ ಚರಣಕಮಲಗಳು ಕಮಲಕ್ಷಯಲೂ ಋಂದರವಾಗಿಯೂ, ಸುಕೋಪಾಲವಾಗಿಯೂ ಇವೆ ನೀನು ಹಸುಗಳನ್ನು ಹೊಡೆದುಕೊಂಡು ಪ್ರಜದಿಂದ ಹೊರಟಿರುವೆಯೇ ನಮಗೆ ನಿನ್ನ ಮೃದುವಾದ ಕಾಲುಗಳದೇ ಯೋಗವೇ ಹಾದಿಯಿಲ್ಲಿರುವ ನೊರಜುಕಲ್ಲುಗಳಿಂದಲೂ, ಹುಲ್ಲಿನ ಕೊಳೆಗಳಿಂದಲೂ ನಿನ್ನ ಮೃದುವಾದ ಕಾಲುಗಳಿಗೆ ಎಷ್ಟು ನೋವಾಗುವುದೋ ಎಂದು ನಾವು ಪರಿತಪಿಸುತ್ತೇವೆ. ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸು ಬಹಳವಾಗಿ ಕಾಳಜಿಸುತ್ತದೆ. || ೧೧ || ವೀರಪ್ರಿಯಕಮನೇ! ಸುಪ್ರಸಾದವಾಗುತ್ತದೇ ನೀನು ಹಸುಗಳೊಡನೆ ಪ್ರಜಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿರುಗುವಾಗ ನಿನ್ನ ಸುಂದರವಾದ ಮುಖಕಮಲವು ಕದ್ದಾದ ಗುಂಗುರು ಕೊಡಲುಗಳಿಂದಲೂ, ಗೋಧೂಳಿಯಿಂದಲೂ ಮೃದುವಾಗಿ ಅಕ್ಕಿಂತ ಕೋಳಾಯಿಮಾನವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಅಂತಹ ಸುಂದರವಾದ ಮುಖಾರವಿಂದವನ್ನು ತೋರುತ್ತಾ ನೀನು ನಮ್ಮ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ - ನಿನ್ನನ್ನು ಸೇರಬೇಕೆಂಬ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಯನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡುತ್ತಿರುವೆ. || ೧೨ ||

ಪ್ರಿಯಕಮನೇ! ನೀನೊಬ್ಬನೇ ನಮ್ಮ ಸಮಸ್ತವಾದ ಪೀಡೆಗಳನ್ನೂ ಪರಿಹರಿಸಲು ಸಮರ್ಥನಾಗಿರುವೆ. ನಿನ್ನ ಚರಣಕಮಲಗಳು ಶರಣಾಗತ ಭಕ್ತರ ಸಮಸ್ತ ಆಧಿಪತ್ಯಗಳನ್ನು ಈಡೇರಿಸುವಂತಹವುಗಳು. ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಲಕ್ಷ್ಮೀಯೇ ಅವುಗಳನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತಾಳೆ ಮತ್ತು ಭೂಮಂಡಲಕ್ಕೆ ಅಲಂಕಾರ ಪ್ರಾಯವಾಗಿವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಪಾದಾರವಿಂದಗಳನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸಿದರೆ ಸಮಸ್ತವಾದ ಅವಶ್ಯಗಳೂ ದೂರವಾಗುತ್ತವೆ. ಇಂತಹ ಕಲ್ಯಾಣಸ್ವರೂಪವಾದ ನಿನ್ನ ಚರಣಕಮಲಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ವಕ್ಷಸ್ಥಳದಲ್ಲಿರಿಸಿ ಹೃದಯದ ವ್ಯಥೆಯನ್ನು ಪಾಡುಗೊಳಿಸು. || ೧೩ ||

ವೀರಶೋಮಚಯೇ! ನಿನ್ನ ಅಧರಾಮೃತವು ನಿನ್ನನ್ನು ಸೇರುವ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವಂತಹದು. ಅದು ವಿರಹಜನ್ಯ ಸಮಸ್ತ ಕೋಳ-ಸಂತಾಪಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿಬಿಡುತ್ತದೆ. ಆ ಮುರಳಿಯು ಅದನ್ನು ಬಿನ್ನಾಗಿ ಪಾನಮಾಡುತ್ತಾ ಇರುತ್ತದೆ. ಒಮ್ಮೆ ಅದನ್ನು ಕುಡಿದ ಜನರಿಗೆ ದೇಹವೇ ಅಸ್ಥಿಯೂ ನೆನಪೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಅಂತಹ ನಿನ್ನ ಅಧರಾಮೃತವನ್ನು ನಮಗೆ ದಯೆ ಪಾಲಿಸು. || ೧೪ ||

ಅಟಿ ಯದ್ವಾಸಕ್ತಿ ಕಾಸನಂ
ಪ್ರತಿಭಯಗಾಯತೇ ತ್ವಾಮಪ್ಯತಾಮ್ ।

ಕುಟಲಕುಂಠಲಂ ಶ್ರೀಮುಖಂ ಚ ತೇ
ಜಡ ಉದೀಕ್ಷತಾಂ ಪಶ್ಚಕ್ತದ್ವತಾಮ್ ॥ ೧೫ ॥

ಪತಿಸುತಾನ್ಯಯಭ್ರಾತೃಚಾಂಧವಾ-
ನತಿವಿಲಂಘ್ಯ ತೇಽಂತ್ಯಚ್ಛಿತಾಗತಾಃ ।

ಗತಿವಿದಸ್ತವೋದ್ಗೀತಮೋಹಿತಾಃ
ಕಿತವ ಯೋಷಿತಃ ಕಸ್ತಜೇನ್ನತಿ ॥ ೧೬ ॥

ರಹಸಿ ಸಂವಿದಂ ಹೃಚ್ಛಯೋದಯಂ
ಪ್ರಹಸಿತಾನನಂ ಪ್ರೇಮವೀಕ್ಷಣಮ್ ।

ಬೃಹದುರಾ ತ್ರಿಯೋ ವೀಕ್ಷ್ಯ ಭಾಮ ತೇ
ಮುಹುರತಿಸ್ತುತಾ ಮುಹೃತೇ ಮನಃ ॥ ೧೭ ॥

ವೃಜವನೌಕಾಂ ವೃತ್ತಿರಂಗ ತೇ
ವೃಜನಹಂತ್ಯಲಂ ವಿಶ್ವಮಂಗಲಮ್ ।

ತೃಜ ಮನಾಶ್ಚ ಸ್ತಸ್ತಸ್ತು ಹಾಶ್ಚನಾಂ
ಸ್ತಜನಹೃದ್ರಾಂ ಯನ್ನಿಷೂದನಮ್ ॥ ೧೮ ॥

ಯತ್ತೇ ಸುಚಾತಚರಣಾಂಬುರುಹಂ ಸ್ತನೇಪು
ಭೀತಾಃ ಶನ್ಯಃ ಪ್ರಿಯ ದಧೀಮಹಿ ಕರ್ತತೇಪು ।

ತೇಸಾಽವೀಮುಷು ತದ್ವೃಥತೇ ನ ಕಿಂಚಿತ್
ಕೂರ್ವಾದಿಭೃಷ್ಟಮತಿ ಭೀರ್ವದದಾಯುಷಾಂನಿ ॥ ೧೯ ॥

ಮೂವತ್ಕೊಂದಳಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿಯಿತು ॥ ೩೧ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತೇ ಮಹಾಭೃರಾಣೀ ಪಾರಮಹಂಸ್ಯಾಂ ಸಂಹಿತಾಯಾಂ ದಶಮ ಸ್ಕಂಧೇ ಪೂರ್ವಾರ್ಧೇ
ರಾಸತ್ರೇಣಾಯಾಂ ಗೋಪಿಕಾಗೀತಂ ನಾಮೈಕತ್ರೀತೋಽಧ್ಯಾಯಃ ॥ ೩೧ ॥

ಪ್ರಾಣಪ್ರಿಯನೇ! ಹಗಲಿನಲ್ಲಿ ನೀನು ಜನುಗಳನ್ನು ಮೇಯಿಸಲು ವನಕ್ಕೆ ಹೋದಾಗ, ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡದೆ ನಮಗೆ ಒಂದೊಂದು ಕ್ಷಣವು ಯುಗದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಸಾಯಂಕಾಲ ವಾಗುತ್ತರೇ ಮರಳಿದಾಗ, ಗುಂಗೆಯ ಕೊದಲುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ನಿನ್ನ ಪರಮ ಸುಂದರ ಮುಖಾರವಿಂದವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ ಇರುವಾಗ ರೇಪುಗಳು ಮುಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುವುದು ನಮಗೆ ತುಂಬಾ ಮುಜುಗರವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಕಣ್ಣುಗಳ ರೇಪುಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಬ್ರಹ್ಮನು ಮೂರ್ಖನೇ ಆಗಿದ್ದಾನೆ ಎಂದೆನಿಸುತ್ತದೆ ॥ ೧೫ ॥ ಕೆಳಗಿ ಯಾದ ಅಚ್ಚುತನೇ! ಕಪಟನಾಟಕ ಸೂತ್ರಧಾರಿಯೇ! ನಾವು ನಮ್ಮ ವಕಿ-ಪುತ್ರರನ್ನೂ ಸಹೋದರರನ್ನೂ ಬಂಧುಗಳನ್ನೂ ಕುಲ ಪರಿವಾರವನ್ನು ತ್ಯಜಿ, ಅವರ ಅಜ್ಞೆಯನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿ ನಿನ್ನ ವೇಣುಗಾನದಿಂದ ಆಕರ್ಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟವರಾಗಿ ಕೊಳಲಿನ ಧ್ವನಿ ಯಿಂದಲೇ ನೀನಿಲ್ಲಿರುವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಆ ಧ್ವನಿ ಯನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸಿ ನಿನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದೆವು. ಹೀಗೆ ರಾತ್ರಿಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಒಂದಿರುವ ಯುವತಿಯರನ್ನು ನೀನಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಯಾರು ತ್ಯಜಿಹೋಗುತ್ತಾರೆ ? ॥ ೧೬ ॥ ಪ್ರಿಯಕರನೇ! ನೀನು ವಿಶಾಂತದಲ್ಲಿ ನೆಮ್ಮದಿಗನ ಅಡುತ್ತಿದ್ದ ಪ್ರೇಮಪ್ರಚೋದಕವಾದ ಸರಸ-ಸಲ್ಲಾಪದ ಮಾತುಗಳನ್ನು, ಪ್ರೇಮಪೂರ್ವಕವಾದ ನಿನ್ನ ವೀಕ್ಷಣವನ್ನು ಮಂದಹಾಸದಿಂದ ಕೂಡಿದ ನಿನ್ನ ಸುಂದರ ವಾದ ಮುಖಾರವಿಂದವನ್ನು, ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ನಿವಾಸಸ್ಥಾನವಾದ ನಿನ್ನ ವಿಶಾಲ ವಾದ ವಕ್ಷಸ್ಥಳವನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಂಡು ಮುಗ್ಧವಾದ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸು ನಿನ್ನನ್ನು ಪುನಃ ಸೇರಲೇಬೇಕೆಂದು ಒಹಳವಾಗಿ ಕವಳಿಸು ತ್ತಿದೆ. ॥ ೧೭ ॥ ಪ್ರಿಯಕರನೇ! ನಿನ್ನ ಈ ಅವತಾರವು ಗೋಕುಲ ವಾಸಿಗಳ ದುಃಖವನ್ನೂ ತಾವವನ್ನೂ ವಿನಾಶಗೊಳಿಸಲು ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಕ್ಕೆ ಮಂಗಳವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಆಗಿದೆ. ನಮ್ಮ ಹೃದಯವು ನಿನ್ನ ಕುರಿತಾದ ಲಾಲಸೆಯಿಂದ ತುಂಬಿ ಹೋಗಿದೆ. ನಿನ್ನ ಸ್ವಪನವಾದ ನಮ್ಮಗಳ ಹೃದ್ರೋಗವನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಾಶ ಮಾಡುವಂತಹ ಯಾವುದಾದರೂ ಔಷಧವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಕೊಡು. ॥ ೧೮ ॥ ಪ್ರಾಣಾಂತನೇ! ನಿನ್ನ ಚರಣಗಳು ಕಮಲ ಕ್ಷಿಂತಲೂ ಕೋಮಲವಾದುವು. ಅವನ್ನು ನಮ್ಮ ಕರೋರವಾದ ಸ್ತನಗಳ ಮೇಲಿರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಾಗಲೂ ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಅವಕ್ಕೆ ನೋವಾಗಬಹುದೆಂದು ಹೆದರಿಕೊಂಡೇ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವೆವು. ಅಂತಹ ಚರಣಗಳಿಂದ ನೀನು ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಘೋರವಾದ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಕೊಂಡೇ ಅಲೆಯುತ್ತಿರುವೆಯಲ್ಲ! ಕಲ್ಲು, ಮುಳ್ಳುಗಳಿಂದ ನಿನ್ನ ಸುಕೋಮಲವಾದ ವಾದಗಳಿಗೆ ನೋವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲವೇ ? ಇದನ್ನು ನೆನೆದಾಗಲೇ ನಿನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವ ನಮಗೆ ಬುದ್ಧಿವ್ರಮಗಳೆಯುಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಶ್ಯಾಮಸುಂದರ ತ್ರಿಲಕ್ಷ್ಮಿ! ನಮ್ಮ ಜೀವನವು ನಿನ್ನಾಗಿಯೇ ಮುಡುಪಾಗಿಟ್ಟಿದೆ. ನಿನ್ನ ಸೇವೆಗಾಗಿಯೇ ನಮ್ಮನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿಕೊಂಡುಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ. ದರ್ಶನವಿತ್ತುಕೊಡು. ॥ ೧೯ ॥

ಮೂವತ್ತೆರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಭಗವಂತನು ಪ್ರಕಟನಾಗಿ ಗೋಪಿಯರನ್ನು ಸಂತೈಸಿದುದು

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಉವಾಚ

ಇತಿ ಗೋಪೈಃ ಪ್ರಗಾಯಂತೈಃ ಪ್ರಲಪಂತೈಶ್ಚ ಚಿತ್ರಧಾ |
ದುರುದುಃ ಸುಸ್ವರಂ ರಾಜನ್ ಕೃಷ್ಣದರ್ಶನಲಾಲಸಾಃ || ೧ ||

ತಾಸಾಮಾವಿರಭೂಚ್ಛ್ರೀಃ ಸ್ವಯಮಾನಮುಖಾಂಬುಜಃ |
ಪೀತಾಂಬರಧರಶ್ರುಗ್ವಿ ಸಾಕ್ಷಾನ್ಮನಃಪುಷ್ಪಮನಃ || ೨ ||

ತಂ ವಿಲೋಕ್ಯಾಗತಂ ಪ್ರೇಷ್ಯಂ ಪ್ರೀತ್ಯುತುಲ್ಲದ್ವಿತೋಽಬಲಾಃ |
ಉತ್ತರ್ದುರ್ಯುಗಮತ್ ಸರ್ವಾಸ್ತನ್ನ ಕ್ರಾಣಮಿವಾಗಮತ್ || ೩ ||

ಕಾಚಿತ್ ಕರಾಂಬುಜಂ ಶೌರೇರ್ಜಗತ್ಸಂಪದಲಿನಾ ಮುದಾ |
ಕಾಚಿದ್ವಧಾರ ತದ್ವಾಕುಮಂಸೇ ಚಂದನರೂಪಿತಮ್ || ೪ ||

ಕಾಚಿದಂಪಲಿನಾಗೃಹ್ಯಾತ್ಮನ್ವಿ ತಾಂಬೂಲಚರ್ವಿತಮ್ |
ಏಕಾ ತದಂಪ್ರಕಮಲಂ ಸಂತಪ್ತಾ ಸ್ತನಯೋರಧಾತ್ || ೫ ||

ಏಕಾ ಭುಕುಟಮಾಬಧ್ಯ ಪ್ರೇಮಸಂರಂಭವಿಹ್ವಲಾ |
ಘೋರವೈಕುಂಠ ಕಟಾಕ್ಷೇಪೈಃ ಸಂದಪ್ಪದಶನಚ್ಛದಾ || ೬ ||

ಅಪರಾನಿಮಿಷದ್ವಿಗ್ಧಾಂ ಜುಷಾಣಾ ತನ್ಮುಖಾಂಬುಜಮ್ |
ಅಪೀತಮಪಿ ನಾತ್ಮಪೃತ್ಯಂತಸ್ತಚ್ಚರಣಂ ಯಥಾ || ೭ ||

ತಂ ಕಾಚಿನ್ನೇತ್ರರಂಧ್ರೇಣ ಹೃದಿಕೃತ್ಯ ನಿಮೀಲ್ಯ ಚ |
ಪುಲಕಾಂಗ್ಯಪಗುಹ್ಯಾಶ್ವೇ ಯೋಗೀವಾನಂದಸಂಪ್ಪತಾ || ೮ ||

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಮಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಎಲೈ ಪರಿಣಿತನೇ | ಹೀಗೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ದರ್ಶನಾಕಾಂಕ್ಷಿಗಳಾದ ಗೋಪಿಯರು ಕೆಲವು ವೇಳೆ ಅವನ ರೀತಾಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಾ ಪ್ರಲಾಪಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಕೆಲವು ವೇಳೆ ವಿರಹವೇದನೆಯನ್ನು ತಾಳಲಾರದೆ ಕರುಣಾ ಜನಕವಾಗಿ ಸುಸ್ವರದಿಂದ ಬಗೆ-ಬಗೆಯಾಗಿ ಎಲೆಯುತ್ತಿದ್ದರು || ೧ || ಒಡನೆಯೇ ಅವರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲೇ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಪ್ರಕಟನಾದನು. ಅವನ ಮುಖಾರವಿಂದವು ಮಂದಹಾಸದಿಂದ ಪ್ರಫುಲ್ಲವಾಗಿತ್ತು. ವಸುಮಾಲೆಯನ್ನು ಪೀತಾಂಬರವನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಮನಃಪುಷ್ಪ ಮನಃಪುಷ್ಪ ಸೂರೆ ಗೊಳ್ಳುವಂತಹ ಸುಂದರ ರೂಪದಿಂದ ಬೆಳಗಿದನು || ೨ || ಕೋಟಿ-ಕೋಟಿ ಮನಃಪುಷ್ಪಗಿಂತಲೂ ಪರಮಮನೋಹರನಾದ ವ್ಯಾಜಪ್ರಿಯ ಶ್ಯಾಮಸುಂದರನನ್ನು ನೋಡಿದ ಗೋಪಿಯರ ಕಣ್ಣುಗಳು ಕಮಲದಂತೆ ಅರಳಿದವು. ಗತವ್ಯಾಣವಾದ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಪುನಃ ದಿವ್ಯ ವ್ಯಾಣವು ಸಂಚಾರವಾದಾಗ ಇಂದ್ರಿಯಗಳೆಲ್ಲವೂ ಒಮ್ಮೆಗೆ ಕಾರ್ಯೋನ್ಮುಖವಾಗುವಂತೆ ಗೋಪಿಯರೆಲ್ಲರೂ ಒಮ್ಮೆಗೆ ಎದ್ದು ನಿಂತರು. ರೋಮಾಂಚಿತರಾಗಿ ನವಸೂರ್ತಿಯಿಂದ ಒಡಗೊಂಡರು || ೩ || ಒಬ್ಬ ಗೋಪಿಯು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರೇಮಾನಂದದಿಂದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಕರಕಮಲವನ್ನು ತನ್ನರಡೂ ಕೈಗಳಿಂದ ಹಿಡಿದು ಕೊಂಡಳು. ಮತ್ತೊಬ್ಬಳು ಚಂದನಲಿಪ್ತವಾದ ಅವನ ಬಾಹುವನ್ನು ತನ್ನ ಹಗಲಮೇಲೆ ಇರಿಸಿಕೊಂಡಳು || ೪ || ಒಬ್ಬಳು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಅಗಿದಿದ್ದ ತಾಂಬೂಲವನ್ನು ಪ್ರಸಾದರೂಪವಾಗಿ ಬೀಗಲೆಯಲ್ಲಿ ಗ್ರಹಿಸಿದಳು. ಮದಗೊಟ್ಟ ಗೋಪಿಯು ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಪಾದಕಮಲವನ್ನು ವಿರಹವ್ಯಥೆಯಿಂದ ಉರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ತನ್ನ ಎದೆಯ ಮೇಲೆ ಇರಿಸಿಕೊಂಡಳು || ೫ || ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಗೋಪಿಯು ಪ್ರಣಯಕೋಪದಿಂದ ಎಹ್ವಲಳಾಗಿ ಹುಬ್ಬುಗಳನ್ನು ಗಂಟಿ, ಹಲ್ಲುಗಳಿಂದ ತುಟಿಯನ್ನು ಕಚ್ಚುತ್ತಾ, ಕಟಾಕ್ಷದಾಣಗಳಿಂದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಪ್ರಹರಿಸುವಳೋ ಎಂಬಂತೆ ದುರುಗುಟ್ಟಿಕೊಂಡು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಳು || ೬ || ಒಬ್ಬಳು ಎವೆಯಿಕ್ಕದ ನೋಟದಿಂದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಮುಖಾರವಿಂದದ ಮಧುವನ್ನು ಪಾನಮಾಡುತ್ತಲೇ ಇದ್ದಳು. ಸತ್ತಿರಬಹುದು ಭಗವಂತನ ದಿವ್ಯ ಚರಣಾರವಿಂದಗಳನ್ನು ಎಷ್ಟು ನೋಡಿದರೂ ತೃಪ್ತರಾಗದಿರುವಂತೆ ಆ ಗೋಪಿಯು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಮುಮಿಕಮಲದ ಮಧುವನ್ನು ಪಾನಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೂ ತೃಪ್ತಳಾಗಲೇ ಇಲ್ಲ || ೭ || ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಗೋಪಿಯು ಕಂಗಳೆಂಬ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ಭಗವಂತನನ್ನು ಹೃದಯಕಮಲಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ದ್ವಾರರೂಪದಿಂದಿದ್ದ ರಂಜಿಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡಳು. ಹೃದಯಗಹ್ವರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಆಲಿಂಗಿಸಿಕೊಂಡು ರೋಮಾಂಚಿತಳಾಗಿ ಪರಮಾನಂದದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಹೋದಳು || ೮ ||

ಸರ್ವಾಸ್ತಾಃ ಕೇಶವಾಯೋಕಪರಮೋತ್ಸವನಿವೃತ್ತಾಃ |
ಜಹುವಿರಹಜಂ ತಾಪಂ ಪ್ರಾಜ್ಞಂ ಪ್ರಾಜ್ಞ ಯಥಾ ಜನಾಃ |

|| ೯ ||

ತಾಭಿರ್ವಿಧೂತೋಕಾಭಿರ್ಭಗವಾಃಪ್ರಕೃತೋ ವೃತಃ |
ವ್ಯರೋಚಿತಾಧಿಕಂ ತಾತ ಪುರುಷಃ ಶಕ್ತಿಭಿರ್ಯಥಾ |

|| ೧೦ ||

ತಾಃ ಸಮಾದಾಯ ಕಾಲಿಂದ್ಯಾ ನಿರ್ವಿಶ್ಯ ಪುಲಿನಂ ವಿಭುಃ |
ವಿಕಸ್ಯಂತಮಂದಾರಸುರಭ್ಯ ನಿಲಪಟ್ಟದಮ್ |

|| ೧೧ ||

ಶರಚ್ಚಂದ್ರಾಯಸಂದೋಹಧ್ವಸ್ತದೋಷಾತಮಃ ಶಿವಮ್ |
ಕೃಷ್ಣಾಯಾ ಹಸ್ತತರಲಾಚಿತೋಮಲವಾಲುಕಮ್ |

|| ೧೨ ||

ತದ್ವರ್ತನಾತ್ಪಾದವಿಧೂತಹೃದ್ರಚೋ
ಮನೋರಥಾಂತಂ ಕ್ರುತಯೋ ಯಥಾ ಯಯುಃ |

ಸ್ವೈರುತ್ತರೀಯೈಃ ಕುಚಕುಕುಮಾಂಕಿತ್ಯ-
ರಚೀಕ್ಷ್ಯಪಸ್ನಾಸನಮಾತ್ಮಬಂಧವೇ |

|| ೧೩ ||

ತತ್ಕೃತಪವಿಷ್ಯೋ ಭಗವಾನ್ ಸ ಈಶ್ವರೋ
ಯೋಗೇಶ್ವರಾಂತರ್ಹೃದಿ ಕಲ್ಪಿತಾಸನುಃ |

ಽತಾಃ ಗೋಪೀಪರಿಪದ್ಗೋಽರ್ಚಿತ-
ಸ್ತೈಃ ಪ್ರೀತ್ಯುಕ್ತೈಃ ಕಪದಂ ವಪುರ್ಧರಃ |

|| ೧೪ ||

ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ | ಮುಮುಕ್ಷುಗಳಾದ ಜನರು ಪ್ರಾಜ್ಞನುಕ್ಪರುಷ
ನನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಿ ಸಂಸಾರದ ಜಂಜಾಲದಿಂದ ಮುಕ್ತರಾಗು
ವಂತೆಯೇ ಗೋಪಿಯರೆಲ್ಲರೂ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ದರ್ಶನೋ
ತ್ಸವದಿಂದ ಆನಂದಭರಿತರಾಗಿ ವಿರಹಹಾವದಿಂದ ಮುಕ್ತ
ರಾದರು. || ೯ || ಭಗವಂತನಾದ ಅಚ್ಯುತನು ವಿರಹಶೋಕದಿಂದ
ಮುಕ್ತರಾದ ಗೋಪಿಯರೊಡನೆ ಸುತ್ತುವರಿಯಲ್ಪಟ್ಟು ಜ್ಞಾನ, ಬಲ
ಮೊದಲಾದ ಶಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಪರಿಪೂರ್ಣನಾದ ಈಶ್ವರನಂತೆಯೇ
ಅತ್ಯಂತ ಶೋಭಾಯಮಾನವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸಿದನು. || ೧೦ ||

ಬಳಿ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಆ ಪ್ರಜದ ಗೋಪಿಯರನ್ನು
ಕರೆದುಕೊಂಡು ಯಮುನಾಸದಿಯ ಮರಳು ಗುಡ್ಡಗಳ ಬಳಿಗೆ
ಹೋದನು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅರಣದ ಮಲ್ಲಿಗೆ, ಮಂದಾರ
ಮುಂತಾದ ಪುಷ್ಪಗಳಿಂದ ಸುಗಂಧವನ್ನು ಹೊತ್ತು ಶೀತಲವಾದ
ಮಂದಾನಿಲವು ಬೀಸುತ್ತಿತ್ತು. ಸುಗಂಧದಿಂದ ಆಕರ್ಷಿತನಾದ ಮತ್ತೆ
ಭೃಂಗಗಳು ಅತ್ತಲಿತ್ತ ಹಾರಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಶರತ್ಕಾಲದ ಹುಣ್ಣಿಮೆಯ
ಚಂದ್ರನು ಕಿರಣಗಳಿಂದ ಮೂಡಿಬಂದ ಹೃದಯಾನಂದಕರವಾದ
ಬೆಳದಿಂಗಳಿಂದ ರಾತ್ರಿಯ ಕತ್ತರೆಯು ತೊಲಗಿಹೋದದ್ದಲ್ಲದೆ
ಗೋಪಿಯರಿಗೆ ಆ ರಾತ್ರಿಯು ಅತ್ಯಂತ ಮಂಗಳಕರವೂ ಆಯಿತು.
ಯಮುನೆಯ ಚಂಚಲವಾದ ತೆರಳೆ ರೂಪವಾದ ಕೈಗಳಿಂದ
ಎರಚಲ್ಪಟ್ಟ ಕೋಮಲ ಮರಳಿನಿಂದ ಭಗವಂತನ ಲೀಲೆಗಳಾಗಿ
ದಿವ್ಯವೇದಿಕೆಯನ್ನೇ ನಿರ್ಮಿಸಿತ್ತು. || ೧೧ || ಶ್ರುತಿಗಳು ಕರ್ಮ
ಕಾಂಡದ ಮೂಲಕ ಪಾಪವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿ ಜ್ಞಾನಕಾಂಡದ
ಮೂಲಕ ಅತ್ಯವಶ್ಯಾತ್ಮಾರದ ಮನೋರಥವನ್ನು ಈಡೇರಿಸಿಕೊಡು
ವಂತೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ದರ್ಶನದಿಂದ ಗೋಪಿಯರು ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನ
ಅಧಿ-ವ್ಯಾಧಿಗಳನ್ನು ಕಳೆಕೊಂಡು ಆನಂದ ಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ
ಹೋದರು. ಮರಳದಿಕ್ಕಿಗೆ ಒಂದ ಗೋಪಿಯರು ವತ್ಸಸ್ಥಳದಲ್ಲಿದ್ದ
ಕುಂಕುಮ ಕೇಸರಿಯಿಂದ ಅಂಕಿತವಾಗಿದ್ದ ತಮ್ಮ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು
ಹಾಕಿ ಅತ್ಯಬಂಧುವಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಆಸನವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ
ಕೊಟ್ಟರು. || ೧೨ || ಮಹಾ-ಮಹಾಯೋಗಿಗಳು ತಮ್ಮ-ತಮ್ಮ
ಹೃದಯದೊಳಗೆ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡ ಆಸನಗಳಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ವಿರಾಟಸುವ
ಸರ್ವೇಶ್ವರನಾದ ಭಗವಂತನು ತನ್ನ ಪರಮಭಕ್ತಿಯರಾದ ಗೋಪಿ
ಯರು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಚೀರಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತನು. ಮೂರು ಲೋಕ
ಗಳ ರಾವಣಕ್ಕೂ ಸಾರಭೂತವಾದ, ಅತ್ಯಂತ ಸೌಂದರ್ಯದಿಂದ
ಕೂಡಿದ ಶರೀರವನ್ನು ಧರಿಸಿದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಗೋಪಿಕಾ ಸ್ತ್ರೀಯರ
ಸಮೂಹದಿಂದ ಅರ್ಚಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಾ ಪ್ರಕಾಶಿಸಿದನು. || ೧೩ ||
ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನ ಅಲಂಕಿತವಾದ ಸೌಂದರ್ಯದಿಂದ
ಗೋಪಿಯರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕೆರಳಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನನ್ನು ಸೇರ
ಬೇಕೆಂಬ ಅವನೊಡನೆ ಕ್ರೀಡಿಸಬೇಕೆಂಬ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಯು ಅವರಲ್ಲಿ
ಕ್ಷಣ-ಕ್ಷಣಕ್ಕೂ ವರ್ಧಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಅವರು ಮಂದ ಹಾಸದ ಮೂಲಕ
ವಾಗಿ, ಕಡೆಗಣ್ಣು ನೋಟಗಳ ಮೂಲಕವಾಗಿ, ಹುಬ್ಬು ಹಾರಿಸು
ವುದರ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಅವನನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರು
ಅವನ ಪಾದಾರವಿಂದಗಳನ್ನು ತೊಡೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಒತ್ತು
ತ್ತಿದ್ದರು. ಕೆಲವರು ಅವನ ಮಂಡಾದ ತೋಳುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು

ಸಭಾಜಯಿತ್ವಾ ಕಮನಂಗದೀಪನಂ
ಸಹಾಸರೀರೇಕ್ಷಣವಿಭ್ರಮಭ್ರಮಾ |
ಸಂಸ್ತುತನೇನಾಂಕಕೃತಾಂಪ್ರಹಸ್ತಯೋಃ |
ಸಂಸ್ತುತ ಕುಷಾತ್ಕುಟಿತಾ ಬಭಾಷಿರೇ || ೧೫ ||

ಗೋವ್ಯ ಉಚುಃ

ಭಜತೋಽನುಭಜಂತ್ಯೇಕ ವಿಶ ದಿಕದ್ವಿಪರ್ಯಾಯಮ್ |
ನೋಭಯಾಂಶ್ಚ ಭಜಂತ್ಯೇಕ ವಿಶನ್ಯೋ ಬ್ರೂಹಿ ಸಾಧು ಭೋಃ || ೧೬ ||

ಶ್ರೀಭಗವಾನುವಾಚ

ಮಿಥೋ ಭಜಂತಿ ಯೇ ಸಖ್ಯಃ ಸ್ವಾರ್ಥಕಾಂತೋದ್ಯಮಾ ಹಿ ತೇ |
ನ ತತ್ರ ಸೌಹೃದಂ ಧರ್ಮಃ ಸ್ವಾರ್ಥಾರ್ಥಂ ತದ್ವಿ ನಾಸ್ತಥಾ || ೧೭ ||

ಭಜಂತ್ಯಭಜತೋ ಯೇ ವೈ ಕರುಣಾಃ ಪಿತರೋ ಯಥಾ |
ಧರ್ಮೋ ನಿರವಮಾದೋಽತ್ರ ಸೌಹೃದಂ ಚ ಸುಮದ್ಭಮಾಃ || ೧೮ ||

ಭಜತೋಽಪಿ ನ ವೈ ಕೇಚಿದ್ಭಜಂತ್ಯಭಜತಃ ಕುತಃ |
ಆತ್ಮಾರಾಮಾ ಹ್ಯಾಪ್ತಕಾಮಾ ಅಕೃತಜ್ಞಾ ಗುರುದ್ವೃಹಃ || ೧೯ ||

ನಾಹಂ ತು ಸಖ್ಯೋ ಭಜತೋಽಪಿ ಜಂತೂನ್
ಭಜಾಮ್ಯಮೀಶಾಮನುವೃತ್ತಿವೃತ್ತಯೇ |
ಯಥಾಧನೋ ಲಬ್ಧಧನೇ ವಿನಷ್ಟೇ
ತಚ್ಚಿಂತಯಾನ್ಯನ್ನಿಬ್ಬತೋ ನ ವೇದ || ೨೦ ||

ಏವಂ ಮದರ್ಥೋಜ್ಜಿತಲೋಕವೇದ-
ಸ್ವಾಸ್ತಾಂ ಹಿ ವೋ ಮಯ್ಯನುವೃತ್ತಯೇಽಬಲಾಃ |
ಮಯಾ ಪರೋಕ್ಷಂ ಭಜತಾ ತಿರೋಹಿತಂ
ಮೂಢಯಿತುಂ ಮಾಹರ್ಥ ತತ್ಪ್ರಿಯಂ ಪ್ರಿಯಾಃ || ೨೧ ||

ಒತ್ತುವರು. ಅವರ ಸೇವೆಗೆ ಅವರು ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ತೋರ
ದಿರಲು ಸ್ವಲ್ಪ ಕೋಪಗೊಂಡು ಗೋಪಿಯರು ತಮ್ಮ ಪ್ರಿಯಕರನಿಗೆ
ಹೇಳಿದರು. || ೧೫ ||

ಗೋಪಿಯರು ಜೇಳುತ್ತಾರೆ - ಪ್ರಾಣನಾಥನೇ! ದೋಷದಲ್ಲಿ
ಕೆಲವರು ತಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುವವರನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುವರು. ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರು
ತಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸದವರನ್ನೂ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರು ಇಬ್ಬ
ರನ್ನೂ ಪ್ರೀತಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಮೂವರಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ಯಾವ ಒಳ್ಳೆಯ
ರಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಾರೆ? || ೧೬ ||

ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಹೇಳಿದನು - ನನ್ನ ಪ್ರಿಯ ಗೆಳತಿ
ಯರೇ! ತಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸದವರನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುವವರ ಉದ್ಯೋಗವು
ಕೇವಲ ಸ್ವಾರ್ಥ ಸಾಧನೆಯಾಗಿದೆ. ಕೊಬ್ಬು-ಕೊಳ್ಳುವ ವ್ಯವಹಾರ
ವಾಗಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಸೌಹಾರ್ದವಾಗಲೀ, ಧರ್ಮವಾಗಲೀ ಇರು
ವುದಿಲ್ಲ. ಅವರ ಪ್ರೀತಿ ಕೇವಲ ಸ್ವಾರ್ಥಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಇದೆ; ಇದಲ್ಲದೆ
ಬೇರೆ ಏನೂ ಇಲ್ಲ. || ೧೭ || ಸುಂದರಿಯರೇ! ಪ್ರೀತಿಸದೆ
ಇರುವವನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುವವರು ಕರಗಾಳುಗಳು. ತಂದೆ-ತಾಯಿ
ಗಳಂತಿರುವವರು. ಅವರ ಪ್ರೇಮವು ನಿರ್ದುಷ್ಟವೂ ನಿಷ್ಕಳಂಕವೂ
ಆಗಿದೆ. ಅವರ ಪ್ರೇಮದಲ್ಲಿ ವುಣ್ಣುವೂ, ಧರ್ಮವೂ,
ಸೌಹಾರ್ದವೂ ಇರುತ್ತದೆ. || ೧೮ || ಪ್ರೀತಿಸದವರನ್ನೇ ಪ್ರೀತಿಸು
ವುದಿಲ್ಲವೆಂದ ಮೇಲೆ ಪ್ರೀತಿಸದವರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಬೇ
ಕಾಗಿಯೇ ಇಲ್ಲ. ಪ್ರೀತಿಸದವರನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸಿದವರು ನಾಲ್ಕು
ಬಗೆಯವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ೧) ಆತ್ಮಾರಾಮರು - ಒಪ್ಪಜ್ಞಾನಕ್ಕಾಗಿ
ಧ್ಯಾನಾಸಕ್ತರಾದ ಯೋಗಿಗಳು ಅಥವಾ ಬ್ರಹ್ಮಭಾವದಿಂದ
ಆನಂದಪಡುತ್ತಿರುವವರು. ೨) ಅಭಿಕಾಮರು - ಪ್ರಾಪಂಚಿಕ
ಸೌಖ್ಯವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ, ಪ್ರಪಂಚದ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ದಿಟಿರುವ,
ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಪಡೆದ ಜೀವನ್ಮುಕ್ತರು. ೩) ಅಕೃತಜ್ಞಾಃ -
ಮಾಡಿದ ಉಪಕಾರವನ್ನು ಸ್ಮರಿಸದ ಕೃತಘ್ನರು. ೪) ಗುರುದ್ವೃಹಃ -
ಗುರು ಹಿರಿಯರಿಗೂ ದ್ರೋಹಮಾಡುವವರು. ಈ ನಾಲ್ಕು
ಬಗೆಯ ಮನುಷ್ಯರು ಪ್ರೀತಿಸಿದವರನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುವುದಿಲ್ಲ. || ೧೯ ||

ಗೋಪಿಯರೇ! ನಾನಾದರೋ ಪ್ರೇಮಿಸುವವರೊಂದಿಗೆ ಹೇಗೆ
ವ್ಯವಹರಿಸಬೇಕೋ ಹಾಗೆ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ
ವೇನೆಂದರೆ ಅವರ ಚಿತ್ತವೃತ್ತಿಯು ನಿರಂತರವಾಗಿ ನನ್ನಲ್ಲೇ
ತೊಡಗಿರಬೇಕೆಂಬುದೇ ನನ್ನ ಇಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ದರಿದ್ರನಾದವನಿಗೆ
ಎಂದೋ ಒಹಳಷ್ಟು ಹಣ ದೊರೆಯಿತು. ಮತ್ತೆ ಕಳೆದು ಹೋದರೆ
ಅವನು ಕಳೆದುಹೋದ ಧನವನ್ನೇ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಾ ಇರುತ್ತಾನೆ.
ಹಾಗೆಯೇ ನಾನು ಸಿಕ್ಕಿಯೂ ಸಿಕ್ಕಿದವನಂತೆ ಇರುತ್ತೇನೆ. || ೨೦ ||
ಗೋಪಿಯರೇ! ನೀವೆಲ್ಲ ನನಗಾಗಿ ದೋಷಮರ್ಯಾದೆಯನ್ನು
ಕಾಪ್ಯಮರ್ಯಾದೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ, ಪರಿತ್ಯಜಿಸಿ, ನನ್ನಲ್ಲೇ
ಅನುರಕ್ತರಾಗಿ ನನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದಿರಿ. ನಿಮಗೆ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ
ತಚ್ಚಿನ ಪ್ರೇಮವುಂಟಾಗಲು ಮತ್ತು ನನ್ನನ್ನೇ ಅಸುಮರ್ಯಾದೆಯಂತೆ
ಮಾಡಲು ನಿಮಗೆ ಕಾಣದಂತೆ ಮರೆಯಾಗಿದ್ದುಕೊಂಡು
ನಿಮ್ಮನ್ನೇ ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ಅದುದರಿಂದ ಪ್ರಿಯತಮ
ಯರಾದ ನೀವು ನನ್ನಲ್ಲಿ ದೋಷಪೇಷಿಸಬೇಡಿರಿ. ನೀವೆಲ್ಲರೂ ನನಗೆ
ಪ್ರಿಯರಾಗಿರುವಿರಿ ಮತ್ತು ನಾನು ನಿಮಗೆ ಪ್ರಿಯನಾಗಿದ್ದೇನೆ. || ೨೧ ||

ಸ ಪಾರಯೇತಹಂ ನಿರವದ್ಯಸಂಯುತಾಂ
ಸ್ವಸಾಧುಕೃತ್ಯಂ ವಿಬುಧಾಯುಷಾಪಿ ವಃ |

ಯಾ ಮಾಘಜನ್ ಮರ್ಜರಗೇಹಕೃಂಖಿಲಾಃ
ಸಂವೃಶ್ಯ ತದ್ವ ಪ್ರತಿಯಾತು ಸಾಧುಸಾ || ೨೨ ||

ಮೂವತ್ತಮೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿಯಿತು. || ೨೨ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತೇ ಮಹಾಭಾರತೇ ಪಾರಮಹಂಸ್ಯಾಂ ಸಂಹಿತಾಯಾಂ ದಶಮ ಸ್ಕಂಧೇ ಪೂರ್ವಾರ್ಧೇ
ರಾಸತ್ರೇಜಾಯಾಂ ಗೋಪೀಪಾಂತ್ಯಸಂ ನಾಮ ದ್ವಾಪ್ರತಿಪಾದೋಽಧ್ಯಾಯಃ || ೨೨ ||

ಮೂವತ್ತಮೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಮಹಾರಾಸ ತ್ರೇಡೆ

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಉವಾಚ

ಇತ್ಯಂ ಭಗವತೋ ಗೋಪ್ಯಃ ಶ್ರುತ್ವಾ ವಾಚಿಃ ಸುಪೇಶಲಾಃ |
ಜಹುವಿರಹಜಂ ತಾಪಂ ತದಂಗೋಪಚಿತಾಶಿಷಃ
|| ೧ ||

ತತ್ರಾರಭತ ಗೋವಿಂದೋ ರಾಸತ್ರೇಜಾಮನುವ್ರತೈಃ |
ಸ್ವೀರತ್ನೈರನ್ವಿತಃ ಪ್ರೀತ್ಯೈರನ್ಯೋನ್ಯಾ ಬದ್ಧಬಾಹುಭಿಃ
|| ೨ ||

ರಾಸೋತ್ಪವಃ ಸಂಪ್ರವೃತ್ತೋ ಗೋಪೀಮಂಡಲಮಂಡಿತಃ |
ಯೋಗೇಶ್ವರೇಣ ಕೃಷ್ಣೇನ ತಾಪಾಂ ಮಧ್ಯೇ ದ್ವಯೋರ್ಧ್ವಯೋಃ |
ಪ್ರವಿಷ್ಟೇನ ಗೃಹೀತಾಸಾಂ ಕಂಠೇ ಸ್ಥನಿಕಟಂ ಸ್ತ್ರಿಯಃ
|| ೩ ||

ಯಂ ಮನ್ಯೇರನ್ನಭಸ್ತಾವದ್ವಿಮಾನಪತಸಂಕುಲಮ್ |
ದಿವೌಕಸಾಂ ಸದಾರಾಣಾಮೌತುಕ್ಯಾಪಹೃತಾತ್ಮನಾಮ್
|| ೪ ||

ತಸೋ ದುಂದುಭಯೋ ನೇದುರ್ನಿಪೇತುಃ ಪುಷ್ಪವೃಷ್ಟಯಃ |
ಽಗುರ್ಗಂಧರ್ವಪತಯಃ ಸ್ತೋತ್ರಾಸ್ತದ್ಯತೋಽಮಲಮ್
|| ೫ ||

ಶ್ರೀಯಗೋಪಿಯರೇಣ ಋಷಿ-ಮುನಿಗಳಿಂದಲೂ ಪರಿತ್ಯಜಿಸಲು
ಸಾಧ್ಯವಾಗದ ನಾನು-ನನ್ನವೆಂಬ ಸಂಸಾರದ ಸಂಕೋಲೆಗಳನ್ನು
ಕಿತ್ತೂಗಿದು ನನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದಿರುವಿರಿ. ನನ್ನೊಡನೆ ನಿರ್ಮುಷ್ಣವಾದ
ಧೃತಿಯ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ನಿಮಗೆ ಸರಿಯಾದ
ಪ್ರತ್ಯುವಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಲು ದೇವತೆಗಳ ಆಯುರ್ಮಾನವನ್ನು
ಹೊಂದಿದರೂ ನನ್ನಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಾರದು. ಅರ್ಥಾತ್ ನಾನು
ನಿಮಗೆ ಜನ್ಮ ಜನ್ಮಾಂತರದಲ್ಲಿ ಋಣಿಯಾಗಿರುವೆ. ಅದುದರಿಂದ
ನೀವು ಮಾಡುವ ಸತ್ಕಾರವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದೇ ನಿಮಗೆ ನಾನು
ಮಾಡುವ ಪ್ರತ್ಯುವಕಾರವೆಂದು ಭಾವಿಸಿರಿ. ಇದರಿಂದ ನಿಮ್ಮ
ಮನೋರಥವು ಈಡೇರಲಿ. || ೨೨ ||

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಮಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಪರಿಕ್ಷಿದ್ಧವನೇ |
ಗೋಪಿಯರು ಭಗವಂತನ ಪ್ರೇಮಪೂರ್ಣವಾದ, ಸುಮಧುರ
ವಾದ ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ವಿರಹತಾಪದಿಂದ ಮುಕ್ತರಾದರು.
ಸೌಂದರ್ಯನಿಧಿಯಾದ, ಪ್ರಾಣಪ್ರಿಯನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಅಂಗ
ಸಂಗದಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ಮನೋರಥರಾದರು. || ೧ || ಆನಂದ
ತುಂದಿಲರಾಗಿ ಪರಸ್ಪರ ತೋರುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ತನ್ನನ್ನು
ಆನುಸರಿಸಿ ನಿಂತಿರುವ ಸ್ವೀರತ್ನಗಳೊಡನೆ ಯಮುನಾ ನದಿಯ
ಮರಳುದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ರಾಸತ್ರೇಜೆಯನ್ನು
ಆಡಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದನು. || ೨ || ಯೋಗೇಶ್ವರನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು
ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಗೋಪಿಯರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿರುವಂತೆ
ಪ್ರಕಟನಾಗಿ ಆ ಇಬ್ಬರೂ ಗೋಪಿಯರ ಹೆಗಲಮೇಲೆ ತನ್ನ ತೋರು
ಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಇದರಿಂದ ಪ್ರತಿಯೋರ್ವ ಗೋಪಿಯು
ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನ ಮಕ್ಕದಲ್ಲೇ ಇರುವನೆಂದು ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡರು. || ೩ ||
ಹೀಗೆ ಸಾವಿರ-ಸಾವಿರ ಗೋಪಿಯರಿಂದ ತೋಭಾಯಮಾಸನಾದ
ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ದಿವ್ಯ ರಾಸೋತ್ಪವವು ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು.
ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ನೂರಾರು ವಿಮಾನಗಳು ನೆರೆದವು.
ರಾಸತ್ರೇಜೆಯನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆಂಬ ತವಕದಿಂದ ಸಕಲದೇವತೆ
ಗಳೂ ತಮ್ಮ-ತಮ್ಮ ಪತ್ನಿಯರೊಡನೆ ವಿಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಆಗಮಿಸಿ
ದ್ದರು. || ೪ || ಆಗ ದೇವದುಂದುಭಿಗಳು ಮೊಳಗಿದವು. ರಾಸ
ಮಂಡಲದ ಮೇಲೆ ಪುಷ್ಪವೃಷ್ಟಿಗಳಾದವು. ಗಂಧರ್ವಶ್ರೇಷ್ಠರು
ತಮ್ಮ-ತಮ್ಮ ಪತ್ನಿಯರೊಂದಿಗೆ ಭಗವಂತನ ನಿರ್ಮಲವಾದ
ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಗಾನಮಾಡಿದರು. || ೫ ||

ವಲಯಾನಾಂ ನೂಪುರಾಣಾಂ ಕಿಂಕರೇನಾಂ ಚ ಯೋಷಿತಾಮ್ |
ಸಪ್ತಯಾಣಾಮಭೂಚ್ಛ್ವಸ್ತುಮುಲೋ ರಾಸಮಂಡಲೇ

|| ೬ ||

ತತ್ರಾತಿಶುಕುಭೇ ತಾಭಿರ್ಭಗವಾನ್ ದೇವಕೀಯತಃ |
ಮಧ್ಯೇ ಮಗೇನಾಂ ಹೈಮಾನಾಂ ಮಹಾಮರಕತೋ ಯಥಾ

|| ೭ ||

ಪಾದನ್ಯಾಸೈರ್ಭುಜವಿಧುತಿಭಿಃ ಸ್ತುತೈರ್ಭಕ್ತೀವಿರಾಸೈ-
ರ್ಭಜ್ಯಸ್ತದ್ವೈಶ್ವಲಕುಚಪಟೈಃ ಕುಂಡಲ್ಯೆರ್ಗಂಡಲೋಲ್ಲೈಃ |
ಸ್ವಿದ್ಯನ್ಮುಖೈಃ ಕುಬರರಶನಾಗ್ರಂಥಯಃ ಕೃಷ್ಣವರ್ಣೋ
ಗಾಯಂತಸ್ತಂ ತಡಿತ ಇವ ತಾ ಮೇಘಚಕ್ರೇ ವಿಲೇಚುಃ

|| ೮ ||

ಉಚ್ಚೈರ್ಜಗುರ್ಜತ್ಯಮಾನಾ ರಕ್ತಕಂಠ್ಯೋ ರತಿಪ್ರಿಯಾಃ |
ಕೃಷ್ಣಾಭಿಮರ್ಷಮುದಿತಾ ಯದ್ಗೀತೇನೇದಮಾವೃತಮ್

|| ೯ ||

ಕಾಚಿತ್ತಮಂ ಮುಕುಂದೇನ ಸ್ಪರ್ಶಾತೀರಮಿತ್ತಿತಾಃ |
ಉನ್ನಿಷ್ಟೇ ಪೂಜಿತಾ ತೇನ ಪ್ರೀಯತಾ ಸಾಧು ಸಾದ್ವಿತಿ |
ತದೇವ ಧ್ರುವಮುನ್ನಿಷ್ಟೇ ತಸ್ಯ ಮಾನಂ ಚ ಒಹ್ವದಾತ್

|| ೧೦ ||

ಕಾಚಿದ್ರಾಸವರಿಶ್ರಾಂತಾ ಪಾರ್ಶ್ವಸ್ಥ್ಯ ಗದಾಭುತಃ |
ಜಗ್ರಾಹ ಬಾಹುನಾ ಸ್ಕಂಧಂ ಶ್ವಫದ್ವಲಯಮಲ್ಪಿತಾ

|| ೧೧ ||

ರಾಸಮಂಡಲದಲ್ಲಿದ್ದ ಸಮಸ್ತ ಗೋಪಿಯರು ತಮ್ಮ ಪ್ರಿಯತಮ ಶ್ಯಾಮಸುಂದರನೊಂದಿಗೆ ನೃತ್ಯವಾಡತೊಡಗಿದರು. ಅವರ ಕೈಗಡಗಗಳು, ಕಾಲಂದುಗಳು, ಓಡ್ಯಾಣದ ಕಿರುಗೆಜ್ಜೆಗಳು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಉಲಿಯತೊಡಗಿದವು. ಅಸಂಖ್ಯಗೋಪಿಯರಿದ್ದ ಕಾರಣ ಆ ಮಧುರ ಧ್ವನಿಯು ಸರ್ವತ್ರ ಕೇಳಿ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. || ೬ || ಸುವರ್ಣಮಯವಾದ ಮಣಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಜ್ಯೋತಿರ್ಮಯ ಮಹಾಮರಕತಮಣಿಯು ವಿರಾಜಿಸುವಂತೆಯೇ; ಕಡು ಚೆಲುವೆ ಯರಾದ ಗೋಪಿಯರ ನಡುವೆ ನೀಲಮೇಘಶ್ಯಾಮನಾದ ದೇವಕೀ ಕಂದನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ರಾರಾಜಿಸಿದನು. || ೭ || ರಾಸನೃತ್ಯವನ್ನು ಆಡುವಾಗ ಗೋಪಿಕೆಯರು ತಾಳಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಹೆಜ್ಜೆಗಳನ್ನು ಹಾಕುತ್ತಾ, ಪಾದವಿನ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಮುದ್ರೆಗಳನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಾ ಎರಡೂ ಕೈಗಳನ್ನು ಎಡ-ಬಲಕ್ಕೂ ಹಿಂದೆ-ಮುಂದೆಯೂ ಆಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ತಾಳಕ್ಕನುಸಾರವಾಗಿ ಕೆಲವು ವೇಳೆ ನಿಧಾನವಾಗಿಯೂ, ಕೆಲವು ವೇಳೆ ವೇಗವಾಗಿಯೂ ಹೆಜ್ಜೆಗಳನ್ನು ಹಾಕುತ್ತಾ ತಲೆಗಳನ್ನು, ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಆಡಿಸುವರು. ಕೆಲವು ವೇಳೆ ಭಾವಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಗುವರು, ಹುಚ್ಚಹಾರುವರು, ಕಡೆಗಣ್ಣಿನ ನೋಟದಿಂದ ನೋಡುವರು. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಕಿಲಕಿಲನೆ ನಗುವರು. ಸೊಂಟವನ್ನು ಬಳುಕಿಸುವರು. ಸರ್ವಮಾಡುತ್ತಾ ಕುಳಿತಾಗ, ಎದ್ದಾಗ, ಬಾಗಿಡಾಗ ಅವರ ಸ್ತನಗಳು ಕುಲಕಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಕುಂಡಲಗಳು ಕಪೋಲಗಳಲ್ಲಿ ಕುಣಿದಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಮುಖವು ಬೆವರಿತ್ತು. ಕುರುಬುಗಳು ಜಿಜ್ಞಾಸುಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಓಡ್ಯಾಣಗಳು ಸಡಿಲವಾಗಿದ್ದವು. ಹೀಗೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಪ್ರಿಯೆಯರಾದ ಗೋಪಿಕೆಯರು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಉಲ್ಲಾಸವಾಗುವಂತೆ ನಾಣಾರ್ಥಾಗಿಗಳಲ್ಲಿ ನೃತ್ಯವಾಡುತ್ತಾ ಅವನ ರೀಲಾಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ಕರ್ಣಾನಂದ ಕವನಾಗಿ ಹಾಡುತ್ತಾ ಮೇಘಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೂಗಿಕೊಳ್ಳುವ ಮಿಂಚುಗಳಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸಿದರು. || ೮ || ರಾಸಕ್ರಿಯರಾದ ಗೋಪಿಯರು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಸ್ಪರ್ಶಮಾತ್ರದಿಂದ ಆನಂದ ಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಆತನೊಡನೆ ರಾಸನೃತ್ಯವನ್ನು ಆಡುತ್ತಾ ತಮ್ಮ ಸುಮಧುರ ಕಂಠಮಾಧುರ್ಯದಿಂದ ವಿಶ್ವವನ್ನೇ ವ್ಯಾಪಿಸುವವು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹಾಡತೊಡಗಿದರು. ಅದು ವಿಶ್ವದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಈಗಲೂ ಪ್ರತಿಧ್ವನಿಸುತ್ತಿದೆ. || ೯ || ಒಬ್ಬ ಗೋಪಿಯು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೊಡನೆ ಧ್ವನಿಗೂಡಿಸಿ ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆಕೆಯ ಧ್ವನಿಯು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಸ್ಪರ್ಶಕ್ಕಿಂತ ತಾರಕದಲ್ಲಿದ್ದು, ಅದನ್ನೇ ಕೃಷ್ಣನು ಭರೇ! ಭರೇ! ಕರ್ಣಾನಂದಕರವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ಅವಳ ಹಾಡಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಧ್ರುವಮಂಟಪ ತಾಳವನ್ನು ಹಾಕುತ್ತಾ ಆಕೆಯನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿದನು. || ೧೦ || ಒಬ್ಬ ಗೋಪಿಯು ರಾಸನೃತ್ಯದಿಂದ ಬಹಳವಾಗಿ ಬಳಲಿದಳು. ಮುಂಚೆಗಳಿಗಿಂತ, ಶೋಕುಗಳಿಗಿಂತ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡ ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ದಂಡಗಳು ಕಣಚೆದೀಳುತ್ತಿದ್ದವು. ತತ್ತರಿಸಿ ಬೀಳುವುದರಲ್ಲಿದ್ದ ಆಕೆಯು ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿದ್ದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಭುಜವನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಹಾಗೆಯೇ ನಿಂತುಕೊಂಡಳು. || ೧೧ ||

ತತ್ಕಾಲಾಂತರಾಂತರಂ ಚಾಹಂ ಕೃಷ್ಣಸ್ಯೋತ್ಪತ್ತಿರಭಿಮಾ |
ಚಂದನಾಲಿಪ್ತಮಾಘ್ರಾಯ ಕೃಷ್ಣರೋಮಾ ಚುಚುಂಬಹ |
|| ೧೨ ||

ಕೃಷ್ಣಾಕ್ಷಿಸ್ತಾಪ್ತವಿಕ್ರಿಪ್ರಕುಂಡಲತ್ವಮುಂಡಿತಮ್ |
ಗಂಡಂ ಗಂಡೇ ಸಂದಧತ್ಯಾ ಅದಾತ್ಮಾಂಽಬಲಚರ್ವಿಣಮ್ |
|| ೧೩ ||

ಸೃತ್ಯಂತೀ ಗಾಯತೀ ಕಾಚಿತ್ಕೂಡಸ್ತುಪುರಮೇಖಲಾ |
ಪಾರ್ಶ್ವಸ್ತಾಪ್ತಕಹಸ್ತಾಭ್ಯಾಂ ಶ್ರಾಂತಾಧಾತ್ವ ಸಯೋಃ ಶಿವಮ್ |
|| ೧೪ ||

ಗೋಪ್ಯೋ ಲಬ್ಧ್ವಾ ಚುತಂ ಕಾಂತಂ ಪ್ರಿಯಂ ವಿಶಾಂತವಲ್ಲಭಮ್ |
ಸ್ಯಹೀತಕಂತ್ವಸ್ತದ್ಗೋಭ್ಯಾಂ ಗಾಯಂತಸ್ತಂ ವಿವಕ್ತ್ರರೇ |
|| ೧೫ ||

ಕರ್ಣೋಡ್ವಲಾಲ್ಪಕವಿಟಂಕಪೋಲಫರ್ಮ-
ವಕ್ತ್ರಿಯೋ ವಲಯಸ್ತೂಪುರಘೋಷಮಾದ್ಯೈಃ |
ಗೋಪ್ಯಃ ಸಮಂ ಭಾವತಾ ನನ್ಯತುಃ ಸ್ವೇತ-
ಸ್ವಸ್ತೃಷೋ ಭ್ರಮರಗಾಯಕರಾಸಗೋಷ್ಠಾಮ್ || ೧೬ ||

ವಿವಂ ಪರಿಪ್ಪುಗಕರಾಭಿಮರ್ತ-
ಸ್ವಗ್ವೇಕ್ಷಣೋದ್ವಾಮವಿಲಾಸಹಾಸೈಃ |
ರೇಮೇ ರಮೇಶೋ ಪ್ರಜಮುಂದರೀಛ-
ರ್ಯಥಾರ್ಥಕಃ ಸ್ವಪ್ರತಿಬಿಂಬವಿಭ್ರಮಃ || ೧೭ ||

ತದಂಗಸಂಗಪ್ರಮುದಾಕುಲೇಂದ್ರಿಯಾಃ
ಕೇಶಾನ್ ದುಕೂಲಂ ಕುಚಪುಷ್ಪಕಾಂ ವಾ |
ಕಾಂಞಃ ಪ್ರತಿವ್ಯೋಧಮಲಂ ಪ್ರಜಸ್ಮಯೋ
ವಿಸ್ತೃತಮಾಲಾಭರಣಾಃ ಕುರೂದ್ವಹ || ೧೮ ||

ಕೃಷ್ಣವಿಕ್ರೇದಿತಂ ವೀಕ್ಷ್ಯ ಮುಮುಕ್ಷುಃ ಪೇಚರಸ್ಮಿಯಃ |
ಕಾಮಾದಿಫತಾಃ ಶಶಾಂಕಶ್ಚ ಸಗರ್ವೋ ಎಮಿತೋಽಭಿಮತ್ |
|| ೧೯ ||

ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನ ಒಂದು ತೋಳನ್ನು ಒಬ್ಬ ಗೋಪಿಯ ಹೊಲಮೇಲಿಟ್ಟದ್ದನು. ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿಯೇ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ತೋಳು ಕಮಲದ ಸುಗಂಧದಿಂದ ಕೂಡಿತ್ತು. ಅದಕ್ಕೆ ಪರಿಮಳದ ಗಂಧವು ಲೇಪಿತವಾಗಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ಮೂರಿ ಪೋಡಿದ ಆ ಗೋಪಿಯು ರೋಮಾಂಶಕಳಾಗಿ ಆ ತೋಳನ್ನು ಮುಕ್ತಿಟ್ಟಳು. || ೧೨ || ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಗೋಪಿಯು ನಾಟ್ಯವಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಕುಂಡಲದಿಂದ ಸಮಲಂಕೃತವಾಗಿದ್ದ ತನ್ನ ಕವೋಲವನ್ನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಕವೋಲದ ಮೇಲಿಡಲು ಆಕೆಯ ಆಶಯವನ್ನು ತಿಳಿದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಆಕೆಗೆ ತಾಂಬೂಲವನ್ನು ನೀಡಿದನು. || ೧೩ || ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿಯೇ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಗೋಪಿಯು ಕಾಲಂದುಗ-ಡಾಬುಗಳ ಜ್ವರದೊಡನೆ ನರ್ತಿಸುತ್ತಾ, ಹಾಡುತ್ತಾ ಬಹಳವಾಗಿ ಬಳಲಿ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿಯೇ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಮಂಗಳರವಾದ ಕಿರಕಮಲವನ್ನು ತನ್ನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿಯೇ ಮೇಲೆ ಇರಿಸಿಕೊಂಡಳು. || ೧೪ ||

ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಗೋಪಿಯರ ಸೌಭಾಗ್ಯವು ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯ ಸೌಭಾಗ್ಯಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮಿಗಿಲಾದುದು. ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಗೆ ಪರಮಪ್ರಿಯ ನಾದ, ವಿಶಾಂತಧ್ವನಿಗೆ ಪ್ರಿಯನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ತಮ್ಮ ಪ್ರಿಯಕಮನನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಂಡು, ಅವರಿಂದ ಆಲಿಂಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟವರಾಗಿ ಅವನ ರೀತಿ ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ಸುಮಧುರವಾಗಿ ಗಾನಮಾಡುತ್ತಾ ಆ ಗೋಪಿಯರು ರಾರಾಜಿಸಿದರು. || ೧೫ || ಅವರ ಕಿವಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಮಲದ ಕುಂಡಲಗಳು ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಗುಂಗುರು ಕೂದಲುಗಳು ಕೆನ್ನಗಳ ಮೇಲೆ ಹಾರಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಮುಕ್ತಿನಂತಹ ದೇವರಿನ ಹನಿಗಳಿಂದ ಮುಖವು ಅಲಂಕೃತವಾಗಿತ್ತು. ಅವರು ರಾಜಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೊಡನೆ ಮರ್ತನಮಾಡುವಾಗ ಅವರ ಕಡಗ, ಕಂಕಣಗಳು ಧ್ವನಿಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಅವರ ಸ್ವರ-ಹಾಳಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ದುಂಬಿಗಳು ಝೇಂಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಅವರ ಮುಡಿಗಳಿಂದ ಹೂವುಗಳು ಉದುರುತ್ತಿದ್ದವು. || ೧೬ || ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಬಾಲಕನು ಕನ್ನಡಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ತನ್ನ ಪ್ರತಿಬಿಂಬದೊಡನೆ ನಿರ್ವಿಕಾರ ಭಾವದಿಂದ ಆಡುವಂತೆ ರಮಾರಮಣ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನ ಪ್ರತಿಬಿಂಬರೂಪರಾದ ಗೋಪಿಯರೊಡನೆ ನಿರ್ವಿಕಾರಭಾವದಿಂದ ಆಲಿಂಗನ, ಹವ್ಯಸ್ಪರ್ಶ, ಪ್ರೇಮಾವಲೋಕನ, ಕಿರುನಗೆ, ಕುಡಿನೋಟ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ಕ್ರೀಡಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. || ೧೭ || ಪರೀಕ್ಷಿತ ರಾಜನೇ! ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಅಂಗವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ಪಡೆದ ಗೋಪಿಯರು ಪ್ರೇಮಾನಂದದಿಂದ ಎತ್ತಲರಾಗಿದ್ದರು. ಕೂದಲು ಕೆದರಿದ್ದವು, ಹೂವಿನ ಹಾರಗಳು ಹಂದಿದ್ದವು. ಒಡವೆಗಳು ಅಸ್ತ-ವ್ಯಸ್ತವಾಗಿದ್ದವು. ಇವುಗಳನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಲೂ ಕೂಡ ಅವರಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. || ೧೮ || ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಈ ರಾಸಕ್ರೀಡೆಯನ್ನು ನೋಡಿದ ದೇವತಾ ಸ್ತ್ರೀಯರೂ ಈ ಗೋಪಿಯರಂತೆ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಸೇರಬೇಕೆಂಬ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಯಿಂದ ಪೋಹಿತರಾದರು. ಹಾಗೆಯೇ ಗೃಹ-ನೃತ್ಯ ಹಾರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕಂದ್ರನೂ ಅಚ್ಚರಿಗೊಂಡನು. || ೧೯ ||

ಕೃತ್ವಾ ತಾವಂಶಮಾತ್ಮನಂ ಯಾವತಿರ್ಗೋಪಯೋಜಿತಃ |
ರೇಮೇ ಸ ಭಗವಾಂಸ್ತಾಭಿರಾತ್ಮಾರಾಮೋಽಪಿ ಲೀಲಯಾ || ೨೦ ||

ತಾಸಾಮತಿವಿಹಾರೇಣ ತ್ರಾಂಶಾಣಾಂ ವದನಾನಿ ಸಃ |
ಪ್ರಾಮೃದತ್ಯರುಣಃ ಪ್ರೇಮ್ಣಾ ಶಂಕಮೇನಾಂಗಪಾಣಿನಾ || ೨೧ ||

ಗೋಪ್ಯಃ ಸುಧಃಪುರಟಕುಂಡಲಕುಂತಲತ್ವಿಡ್
ಗಂಡಶ್ರಿಯಾ ಸುಧಿತಹಾಸನಿರೀಕ್ಷಣೇನ |
ಮಾನಂ ವಧತ್ಯ ಋಷಭಸ್ಥಃ ಜಗುಃ ಕೃತಾನಿ
ಪುಣ್ಯಾನಿ ತತ್ಕರಯತ್ಪರ್ವತಪ್ರಮೋದಾಃ || ೨೨ ||

ತಾಭಿಯುಕ್ತಃ ಶ್ರಮಮಪೋಹಿತಮಂಗರಂಗ-
ಫೃಷ್ಠಜಃ ಸ ಕುಚಕುಂತುಮರಂಜಿತಾಯಾಃ |
ಗಂಧರ್ವಪಾಲಿಭಿರನುದ್ರುತ ಅವಿಶದ್ಯಾ
ಶ್ರಾಂತೋ ಗಜೇಭಿರಿಭರಾದಿವ ಭಿನ್ನಶೇತುಃ || ೨೩ ||

ಸೋಽಂಭಸ್ಕಲಂ ಯುವತಿಭಿಃ ಪರಿಪಚ್ಛಮಾನಃ
ಪ್ರೇಮ್ಣೇಕ್ತಃ ಶ್ರಹಸೋಭಿತಸ್ತತೋಽಂಗ |
ವೈಮಾನಿಕೈಃ ಕುಸುಮವರ್ಷಿಭೀರ್ದ್ಯಮಾನೋ
ರೇಮೇ ಸ್ಥಯಿಂ ಸ್ವರತಿರತ್ರ ಗಜೇಂದ್ರಲೀಲಃ || ೨೪ ||

ತತಶ್ಚ ಕೃಷ್ಣೋಪವನೇ ಜಲಸ್ಥಲ-
ಪ್ರಸೂನಗಂಧಾನಿಲಜುಷ್ಪದಿಕ್ರಮೇ |
ಚಲಾರ ಭೃಂಗ ಪ್ರಮದಾಗಣಾವೃತೋ
ಯಥಾ ಮದಚ್ಛುದ್ವಿಧಃ ಕರೇಣುಭಿಃ || ೨೫ ||

ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ | ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಅತ್ಯಾರಾಮನಾಗಿದ್ದರೂ ಅಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಮಂದಿ ಗೋಪಿಯರಿದ್ದರೋ ಅದ್ವೈ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪ್ರತಿರೂಪಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬಳೊಡನೆಯೂ ಲೀಲಾ ವಿನೋದದಿಂದ ವಿಹರಿಸಿದನು || ೨೦ || ಬಹಳ ಹೊತ್ತಿನವರೆಗೆ ನೃತ್ಯ-ಗಾನ-ವಿಹಾರದಿಂದ ಬಳಿದ ಗೋಪಿಯರ ಮುಖ ಕಮಲಗಳನ್ನು ಕರುಣಾಮಯನಾದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ತನ್ನ ಸುಖಕರ ಕರಕಮಲದಿಂದ ನೇವರಿಸಿದನು || ೨೧ || ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ | ಭಗವಂತನ ಕರುಣಾರಸದಿಂದ ಗೋಪಿಕೆಯರಿಗೆ ಪರಮಾನಂದವಾಯಿತು ಅವರು ಸ್ವರ್ಗ ಕುಂಡಲಗಳಿಂದಲೂ ಮುಂಗುರುಳುಗಳಿಂದಲೂ ಕೂಡಿದ ಕನ್ಯೋಲಗಳಿಂದಲೂ ಮುಖಾರವಿಂದದಿಂದಲೂ ಕಡೆಗಣ್ಣು ನೋಟದಿಂದಲೂ ಅಮೃತಪ್ರಾಯವಾದ ಮಂದಹಾಸದಿಂದಲೂ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿ ಪರಮ ಪವಿತ್ರವಾದ ಅವನ ಲೀಲಾವ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ಹಾಡತೊಡಗಿದರು || ೨೨ || ಅನಂತರ ಆಯಾಸಗೊಂಡಿರುವ ಸಲಗವು ಹೆಣ್ಣಾನೆಗಳೊಡನೆ ಆಣೆಕಟ್ಟನ್ನು ಭೇದಿಸಿಕೊಂಡು ನೀರಿನೊಳಗೆ ನುಗ್ಗುವಂತೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ರಾಸ ಕ್ರೀಡೆಯ ಆಯಾಸವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಲುವಾಗಿ ಗೋಪಿ ಯರೊಡನೆ ಜಲಕ್ರೀಡೆಯಾಡಲು ಯಮುನೆಯ ನೀರನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು. ಆಗ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಧರಿಸಿದ್ದ ವನಮಾಲೆಯು ಗೋಪಿ ಯರ ಅಂಗಸಂಗದಿಂದ ಬಾಡಿತೊಡಗಿದ್ದರೂ ಅವರ ವಕ್ಷಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ರೇಪಿತವಾಗಿದ್ದ ಕುಂಕುಮ ಕೇಸರಿಯಿಂದ ರಂಜಿತವಾಗಿತ್ತು. ವನ ಮಾಲೆಯ ಸುಗಂಧದಿಂದ ಆಕರ್ಷಿತವಾದ ದುಂಬಿಗಳು ಝೇಂಕರಿಸುತ್ತಾ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಹೋಗುವುದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಗಂಧರ್ವರಾಜನೆಂದಾದರೂ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಗುಣಗಾನ ಮಾಡುತ್ತಾ ಅವನ ಹಿಂದೆಯೇ ಹೋಗುತ್ತಿರುವನೋ ಎಂಬಂತೆ ಇತ್ತು || ೨೩ || ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ | ಯಮುನಾನದಿಯ ಕುಭಜಲದಲ್ಲಿ ಜಲಕ್ರೀಡೆಯನ್ನಾಡುವಾಗ ಗೋಪಿಯರು ಪ್ರೇಮಪೂರ್ಣ ನೋಟ ದಿಂದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ, ಪರಿ-ಪರಿಯಾಗಿ ಅವನು ನೀರನ್ನೆರೆಚುತ್ತಿದ್ದರೂ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಅವನು ನೀರನ್ನೆರೆಚುತ್ತಿದ್ದನು. ಹೀಗೆ ಆನಂದವರವರಾಗಿ ಜಲಕ್ರೀಡೆಯಾಡುವುದನ್ನು ನೋಡಿದ ದೇವತೆಗಳು ಅವರ ಮೇಲೆ ಪುಷ್ಪವೃಷ್ಟಿ ಮಾಡುತ್ತಾ ಕೃಷ್ಣನು ಪರಿ-ಪರಿಯಾಗಿ ಸ್ತುತಿಸಿದರು. ಹೀಗೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಅತ್ಯಾರಾಮನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಗಜರಾಜನಂತೆ ಯಮುನೆಯಲ್ಲಿ ನೀರಾವನ್ನು ಅಡಿದನು || ೨೪ || ಇದಾದ ಬಳಿಕ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಗೋಪಿಯ ರೊಡನೆ ಯಮುನೆಯ ತೀರದ ಉಪವನಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ಆ ಉಪವನವು ರಮಣೀಯವಾಗಿದ್ದು ಎಲ್ಲೆಡೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನೆಲ ಜಲಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಸುಂದರ-ಸುಗಂಧಿತ ಹೂವುಗಳು ಅರಳಿದ್ದವು. ಅದರ ಸುಗಂಧವನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಮಂದ ಮಾರುತವು ಬೀಸುತ್ತಿತ್ತು. ಮತ್ತೆ ಗಜವು ಹೆಣ್ಣಾನೆಗಳೊಂದಿಗೆ ವಿಹರಿಸುವಂತೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ದುಂಬಿಗಳಿಂದಲೂ ಪ್ರಮದ ಯಶಂದಲೂ ಸಮಾವೃತ ನಾಗಿ ಆ ಉದ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ವಿಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು || ೨೫ ||

ಏವಂ ಶಶಾಂಕಾಂಶುವಿರಾಜಿತಾ ನಿಶಾಃ
 ಸ ಸತ್ಯಕಾಮೋಽನುರತಾ ಬಲಾಗಣಃ |
 ಸಿವೇವ ಆತ್ಮಸ್ಯವರುದ್ಧಾಕೌರವಃ
 ಸರ್ವಾಃ ಶರತ್ಕಾವ್ಯಕಥಾರಸಾತ್ರಯಾಃ || ೨೬ ||

ದಾಸೋವಾಚ

ಸಂಸ್ಥಾಪನಾಯ ಧರ್ಮಸ್ಯ ಪ್ರಶಮಾಯೇತರಸ್ಯ ಚ |
 ಅವತೀರ್ಣೋ ಹಿ ಭಗವಾನಂತೇನ ಜಗದೀಶ್ವರಃ
 || ೨೭ ||

ಸ ಕಥಂ ಧರ್ಮಸೇತೂನಾಂ ವಕ್ತಾ ಕರ್ತಾಭಿರಕ್ಷಿತಾ |
 ಪ್ರತೀಪಮಾಚರದ್ಭಕ್ತನರದಾರಾಭಿಮರ್ಶನಮ್
 || ೨೮ ||

ಆಪ್ತಕಾಮೋ ಯದುಪತಿಃ ಕೃತವಾನ್ ವೈ ಜುಗುಪ್ಸಿತಮ್ |
 ಕಿಮಭಿಪ್ರಾಯ ಏತಂ ನಃ ಸಂಶಯಂ ಭಿಂದಿ ಸುವ್ರತ
 || ೨೯ ||

ಶ್ರೀಕುಕುಲಮಾಚ

ಧರ್ಮವ್ಯತಿಕ್ರಮೋ ದೃಷ್ಟ ಈಶ್ವರಾಣಾಂ ಚ ಸಾಹಸಮ್ |
 ತೇಜೋಮಾಂಸ ದೋಷಾಯ ವಶೇಃ ಸರ್ವಭುಷೋ ಯಥಾ
 || ೩೦ ||

ಸೈತತ್ಸಮಾಚರೇಜ್ಞಾತು ಮನಸಾಪಿ ಹೃದೀಶ್ವರಃ |
 ವಿನಶ್ಯತ್ಕಾಚರನ್ಮೃತ್ಯಾದೃಢಾರುದ್ರೋಽಬ್ಧಿಜಂ ವಿಷಮ್
 || ೩೧ ||

ಪರಿಕ್ಷಿದ್ಧಾಜನೇ! ಅನೇಕ ಶರದ್ರಾತ್ರಿಗಳು ಕೂಡಿಕೊಂಡಿ
 ವೆಯೋ ಎಂಬಂತೆ ಆ ರಾತ್ರಿಯು ಅತ್ಯಂತ ಶೋಭಾಯಮಾನ
 ವಾಗಿತ್ತು. ಎಲ್ಲೆಡೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಚಂದ್ರನ ಬೆಳದಿಂಗಳು ಹಾಲು
 ಚೆಲ್ಲಿದಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾಗಿತ್ತು. ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಶರದ್ರಾತುವಿನ
 ಎಷ್ಟು ಬಗೆಯಾದ ವರ್ಣನೆ ಇದೆಯೋ ಆ ಎಲ್ಲ ಲಕ್ಷಣಗಳಿಂದ
 ಅದು ಕೂಡಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ಅಂತಹ ಮಂಗಳಮಯ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ
 ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನ ಪ್ರೇಮಿಯಾದ ಗೋಕುಲ
 ಯರೊಡನೆ ಯಮುನೆಯ ಮಳಲದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಯಮುನೆಯಲ್ಲಿ
 ಹಾಗೂ ತೀರದ ಉಪವನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ವಿಹರಿಸಿ
 ದನು. ಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪನಾದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ತೋರಿದ ಈ
 ಲೀಲೆಯು ಚಿನ್ನಯವಾದುದು. || ೨೬ ||

ಪರಿಕ್ಷಿದ್ಧಾಜನು ಕೇಳಿದನು - ಪೂಜ್ಯರೇ! ಭಗವಾನ್
 ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಸಮಸ್ತ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಏಕಮಾತ್ರ ಸ್ವಾಮಿಯು. ಅವನು ತನ್ನ
 ಅಂಶನಾದ ಬಲರಾಮನೊಂದಿಗೆ ಪೂರ್ಣರೂಪದಿಂದ ಅವತರಿಸಿ
 ದ್ದನು. ಅವನ ಅವತಾರದ ಉದ್ದೇಶವು ಧರ್ಮದ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮತ್ತು
 ಅಧರ್ಮದನಾಶಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಆಗಿತ್ತು. || ೨೭ || ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ
 ಕ್ತಮರೇ! ಅವನು ಧರ್ಮದ ಮರ್ಯಾದೆಯನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸು
 ವವನೂ, ರಕ್ಷಿಸುವವನೂ, ಪಾಲಿಸುವವನೂ ಆಗಿದ್ದನು. ಹಾಗೆ
 ಮಾಡಿ ಅವನು ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ವಿರೋಧವಾದ ಪರಸ್ತೀಯರನ್ನು ಹೇಗೆ
 ಸ್ಪರ್ಶಿಸಿದನು? || ೨೮ || ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಪೂರ್ಣಕಾಮ
 ನಾಗಿದ್ದು ಅವನಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಮತ್ತಾವಿನ ಕಾಮನೆ ಇರಲಿಲ್ಲ.
 ಮೆಂಬರು ನಾನು ಬಲ್ಲೆನು. ಹೀಗಿರುವಾಗಲೂ ಅವನು ಯಾವ
 ಅಭಿಪ್ರಾಯದಿಂದ ಈ ನಿಂದನೆಯವಾದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿ
 ದನು? ಸುವ್ರತರೇ! ಈ ನನ್ನ ಸಂದೇಹವನ್ನು ದಯಮಾಡಿ
 ಪರಿಹರಿಸಿ. || ೨೯ ||

ಶ್ರೀಕುಕುಲಮಾನಿಗಳು ಹೇಳಿದರು - ಸೂರ್ಯ, ಅಗ್ನಿ
 ಮೊದಲಾದ ಮಹಾವೃಥಾವಪುಳವರು ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಧರ್ಮದ
 ಉಲ್ಲಂಘನೆ ಮತ್ತು ಸಾಹಸದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುವುದನ್ನು
 ನೋಡುತ್ತೇವೆ. ಆದರೆ ಆ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಅಂತಹ ತೇಜಸ್ವಿ
 ಪುರುಷರಿಗೆ ಯಾವುದೇ ದೋಷವೂ ಉಂಟಾಗುವುದಿಲ್ಲ.
 ಅಗ್ನಿಯು ಸರ್ವಭಕ್ಷಕನಾಗಿದ್ದರೂ ಆ ಪದಾರ್ಥಗಳ ದೋಷ
 ಗಳಿಂದ ಲಿಪ್ತನಾಗುವುದಿಲ್ಲ. || ೩೦ || ಇಂತಹ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ
 ಎಲ್ಲದವರು ಅಂತಹ ಧರ್ಮೋಲ್ಲಂಘನೆಯ ಮಾತನ್ನು ಮನಸ್ಸಿ
 ನಲ್ಲಿಯೂ ಯೋಚಿಸಬಾರದು; ತೋರದಿಂದ ಮಾಡುವುದು
 ದೂರವುಳಿಯತು. ಮೂರ್ಖತೆಯಿಂದ ಹಾಗೇನಾದರೂ ಮಾಡಿ
 ದಿಲ್ಲರೆ ಅವರ ನಾಶವು ನಿಶ್ಚಯವು. ಭಗವಾನ್ ಶಂಕರನು ಹಾಲಾ
 ಹಲವನ್ನು ಕುಡಿದಿದ್ದನು. ಎಂದು ಬೇರೆಯಾರಾದರೂ ಕುಡಿದರೆ
 ಸುಟ್ಟು ಭಸ್ಮರಾಗಿ ಹೋದಾರು. || ೩೧ ||

ಈಶ್ವರಾಣಾಂ ವಚಃ ಸತ್ಯಂ ತದೈವಾಚರಿತಂ ಕೃತತ್ |
ತೇಷಾಂ ಯತ್ ಪ್ರಾಚೀನಯುಕ್ತಂ ಬುದ್ಧಿಮಾನ್ಯತ್ವಮಾಚರೇತ್ |

|| ೩.೨ ||

ಕುಶಲಾಚರಿತೇಸ್ತೇಷಾಮಿಹ ಸ್ವಾರ್ಥೋ ನ ವಿದ್ಯತೇ |
ವಿಪರ್ಯಯೋನಿ ವಾನರ್ಥೋ ನಿರಹಂಕಾರಿಕಾಂ ಪ್ರಭೋ |

|| ೩.೩ ||

ಕಿಮುತಾಖಿಲಸತ್ತಾಸಾಂ ತೀರ್ಯಜ್ಯತ್ಯದಿವೌಕಸಾಮ್ |
ಈಶಿತುಶ್ಚೇಶಿಕವ್ಯಾಸಾಂ ಕುಶಲಾಕುಶಲಾನ್ವಯಃ |

|| ೩.೪ ||

ಯತ್ಪಾದಪಂಕಜಪರಾಗನಿಷೇವತೃಪ್ತಾ
ಯೋಗಪ್ರಭಾವವಿಧುತಾಖಿಲಕರ್ಮಬಂಧಾಃ |

ಸ್ವೈರಂ ಚರಂತಿ ಮುನಯೋಽಪಿ ನ ನಡ್ಯಮಾನಾಃ-
ಸ್ತಸ್ಯೇಚ್ಛಯಾಽಽತ್ರವಪುಷಃ ಕುತ ಏವ ಬಂಧಃ || ೩.೫ ||

ಗೋಪೀನಾಂ ತತ್ಪತೀನಾಂ ಚ ಸರ್ವೇಷಾಮೇವ ದೇಹಿನಾಮ್ |
ಯೋಽಂತಶ್ಚರಂತಿ ಸೋಽಧ್ಯಕ್ಷಃ ಕ್ರೀಡನೇನೇಹ ದೇಹಭಾಕ್ |

|| ೩.೬ ||

ಅನುಗ್ರಹಾಯ ಭೂತಾಸಾಂ ಮಾನುಷಂ ದೇಹಮಾಸ್ತುತಃ |
ಭಜತೇ ತಾದೃಶೀಃ ಕ್ರೀಡಾ ಯಾಃ ಶ್ರುತ್ವಾ ತತ್ಪರೋ ಭವೇತ್ |

|| ೩.೭ ||

ನಾಸೂಯಸ್ಥಲು ಕೃಷ್ಣಾಯ ಮೋಹಿತಾಸ್ತಸ್ಯ ಮಾಯಯಾ |
ಮನ್ಯಮಾನಾಃ ಸ್ವಪಾತ್ಯಸ್ಥಾನ್ ಸ್ಥಾನ್ ಸ್ಥಾನ್ ದಾರಾನ್ ಪ್ರಚೋತುಃ |

|| ೩.೮ ||

ಬ್ರಹ್ಮರಾತ್ರ ಉಪಾಪ್ತತೇ ವಾಸುದೇವಾನುಮೋದಿತಾಃ |
ಅನಿಚ್ಛಾತ್ಮೋಯಯುಗೋಪ್ಯಃ ಸ್ವಗೃಹಾನ್ ಭಗವತ್ತಿಯಾಃ |

|| ೩.೯ ||

ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಶಂಕರರಂತಹ ಜಗದೀಶ್ವರರ ಮಹನಗಳನ್ನು ಸತ್ಯವೆಂದು ತಿಳಿದು ಅದಕ್ಕನುಸಾರವಾಗಿ ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಅವರ ಆಚರಣೆಗಳ ಅನುಕರಣೆಗಳನ್ನು ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಮಾತ್ರ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಬುದ್ಧಿವಂತರಾದವರು ಅವರ ಆಚರಣೆಯು ಅವರ ಉಪದೇಶಕ್ಕನುಸಾರವಾಗಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ತೆರಬೇಕು || ೩.೨ ||

ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ ! ಅಂತಹ ಸರ್ವಸಮರ್ಥ ವ್ಯಮಮು ಅಹಂಕಾರ ರಹಿತರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಶುಭಕರ್ಮಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಪ್ರಾಪಂಚಿಕ ಸ್ವಾರ್ಥ ಇರುವುದಿಲ್ಲ ಹಾಗೂ ಅಶುಭಕರ್ಮಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಅನರ್ಥವುಂಟಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರು ಸ್ವಾರ್ಥ ಮತ್ತು ಅನರ್ಥಗಳನ್ನು ಮೀರಿ ಇರುತ್ತಾರೆ || ೩.೩ || ಇಂತಹವರ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ಹೀಗಿದ್ದರೆ ಪಶು, ಪಕ್ಷಿ, ಮನುಷ್ಯರು, ದೇವತೆಗಳು ಮುಂತಾದ ಸಮಸ್ತ ಜೀವಜರ ಜೀವ ಎಕಮಾತ್ರ ಸ್ವಾಮಿಯಾದ ಸರ್ವೇಶ್ವರ ಭಗವಂತನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮಾನವೀಯ ಶುಭ-ಅಶುಭಗಳ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೇಗೆ ಜೋಡಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ ? || ೩.೪ || ಭಕ್ತ ಜನರು ಪರಮಾತ್ಮನ ಪಾದಪಂಕಜಗಳ ಧೂಳಿನ ಸೇವನೆಯಿಂದ ತೃಪ್ತರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಯೋಗಿಗಳು ಅವನನ್ನೇ ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಾ ಯೋಗದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಸಮಸ್ತವಾದ ಕರ್ಮಬಂಧನಗಳಿಂದಲೂ ಮುಕ್ತರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಾಣಿಗಳಾದ ಮುನಿಗಳೂ ಕೂಡ ಪರಬ್ರಹ್ಮತ್ವವನ್ನೇ ವಿಚಾರಮಾಡುತ್ತಾ ತಾದಾತ್ಮ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಸಮಸ್ತ ಕರ್ಮ ಬಂಧನಗಳಿಂದಲೂ ಮುಕ್ತರಾಗಿ ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಂತಹ ಭಗವಂತನೇ ತನ್ನ ಭಕ್ತರ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ತನ್ನ ಚಿನ್ಮಯ ಶ್ರೀವಿಗ್ರಹವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವನು. ಅಂತಹ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಕರ್ಮ ಬಂಧನದ ಕಲ್ಪನೆಯಾದರೂ ಹೇಗಿದ್ದಿತು ? || ೩.೫ || ಗೋಪಿಯರ ಗಂಡಂದಿರಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಸಮಸ್ತ ಶರೀರಧಾರಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾಗಿರುವ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ಸರ್ವ ಸಾಕ್ಷಿಯೂ, ಪರಮಪತಿಯೂ ಆಗಿದ್ದಾನೆ. ಅವನೇ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ. ರೂಪದಲ್ಲಿ ದಿವ್ಯ ಮಂಗಳರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿ ತನ್ನ ದಿವ್ಯರೂಪ ರೀತಿಗಳನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ || ೩.೬ || ಭಗವಂತನ ಜೀವದ ಮೇಲೆ ಕೃಪೆ ದೋರಲೆಂದೇ ತಾನು ಮನುಷ್ಯರೂಪದಿಂದ ಪ್ರಕಟವಾಗಿ ಇಂತಹ ರೀತಿಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಾನೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಶ್ರವಣ ಮನುಷ್ಯನು ಭಗವತ್ಪರಾಯಣನಾಗಲೆಂದೇ ರೀತಿಗಳನ್ನು ತೋರುವನು || ೩.೭ || ವ್ರಜವಾಸಿಗಳಾದ ಗೋಪರು ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ದೋಷಬುದ್ಧಿ ತಳೆದಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಅವನ ಯೋಗಮಾಯೆಯಿಂದ ಮೋಹಿತರಾಗಿ ತಮ್ಮ ಪತ್ನಿಯರು ತಮ್ಮ ಬಳಿಯಲ್ಲೇ ಇದ್ದರೆಂದು ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು || ೩.೮ || ಹೀಗೆ ರಾಸಕ್ರೀಡೆ ಜಲಕ್ರೀಡೆಗಳಿಂದ ರಾತ್ರಿಯೆಲ್ಲವೂ ಕಳೆದು ಬ್ರಾಹ್ಮಮುಹೂರ್ತವು ಉದಯಿಸಿತು. ಗೋಪಿಯರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಮರಳಲು ಇಚ್ಛೆ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಆಜ್ಞೆಯಿಂದ ಅವರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮನೆಗಳಿಗೆ ತೆರಳಿದರು. ಏಕೆಂದರೆ, ತಮ್ಮ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವರ್ತನೆಯಿಂದ ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದ ಕೇವಲ ಭಗವಂತನನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸುವುದನ್ನೇ ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದರು || ೩.೯ ||

ವಿಕ್ರೇದಿತಂ ವ್ರಜವಧೂಭೃದಂ ಚ ವಿಪ್ಲೋಃ
ಶ್ರದ್ಧಾನ್ವಿತೋಽಸುಶೃಣುಯಾದಥ ವರ್ಣಯೇತ್ಯಃ |

ಭಕ್ತಿಂ ಪರಾಂ ಭಗವತಿ ಪ್ರತಿಲಭ್ಯ ಕಾಮಂ
ಹೃದ್ರೋಗಮಾಶ್ವಪಹಿನೋತ್ಕಚರೇಣ ಧೀರುಃ || ೪೦ ||

ಮೂವತ್ತಮೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿಯಿತು || ೩೩ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತೇ ಮಹಾಭೂತಾಣೇ ಪಾರಮಹಂಸ್ಯಾಂ ಸಂಹಿತಾಯಾಂ ದಶಮ ಸ್ಕಂಧೇ ಪೂರ್ವಾರ್ಧೇ
ರಾಸಕ್ರೀಡಾವರ್ಣನಂ ನಾಮ ತ್ರಯಸ್ತುತೋಽಧ್ಯಾಯಃ || ೩೩ ||

ಮೂವತ್ತನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಸುದರ್ಶನ ಮತ್ತು ಶಂಖಚೂಡರ ಉದ್ಧಾರ

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಉವಾಚ

ಏಕದಾ ದೇವಯಾತ್ರಾ ಯಾಂ ಗೋಪಾಲಾ ಜಾತಕೌತುಕಾಃ |
ಅನೋಭಿರಸತುಡ್ಯುಕ್ತೈಃ ಪ್ರಯಯುಶ್ವೇಽಂಬಿಕಾವನಮ್
|| ೧ ||

ತತ್ರ ಸ್ನಾತ್ವಾ ಸರಸ್ವತ್ಯಾಂ ದೇವಂ ಪಶುಪತಿಂ ವಿಭುಮ್ |
ಆನರ್ತುರರ್ಹಸ್ಯಭಗ್ನಾ ದೇವೀಂ ಚ ಸ್ತುತೇಽಂಬಿಕಾಮ್
|| ೨ ||

ಗಾವೋ ಹಿರಣ್ಯಂ ವಾಸಾಂಸಿ ಮಥು ಮಧ್ವನ್ನಮಾದೃತಾಃ |
ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯೋ ದಧು ಸರ್ವೇ ದೇವೋ ನಃ ಪ್ರೀಯತಾಮಿತಿ
|| ೩ ||

ಉಷುಃ ಸರಸ್ವತೀತೀರೇ ಜಲಂ ಪ್ರಾಶ್ಯ ದ್ವಿತವ್ರತಾಃ |
ರಜನೀಂ ತಾಂ ಮಹಾಭಾಗಾ ನಂದನುನಂದಕಾದಯಃ
|| ೪ ||

ಕಶ್ಚಿನ್ನಹಾಸಹಿಸ್ತಸ್ಮಿನ್ ವಿಪಿನೇಽತಿಬುಧುಕ್ತಃ |
ಯದ್ಬಚ್ಛಯಾಽಽಗೋ ನಂದಂ ಶಯಾನಮುದಗೋಽಗ್ರೀತ್
|| ೫ ||

ಸ ಚುಕ್ರೋತಾಹಿನಾ ಗ್ರಸ್ತಃ ಕೃಷ್ಣ ಕೃಷ್ಣ ಮಹಾಸಯಮ್ |
ಸರ್ವೋ ಮೂಂ ಗ್ರಸತೇ ತಾತ ಪ್ರಪಸ್ವಂ ಪರಿಮೋಚಯ
|| ೬ ||

ತಸ್ಯ ಚಾಕ್ರಂದಿತಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಗೋಪಾಲಾಃ ಸಹಸೋತ್ತಿತಾಃ |
ಗ್ರಸ್ತಂ ಚ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ವಿಭ್ರಾಂತಾಃ ಸರ್ಪಂ ವಿವೃಥುರುಬ್ಬುಕೈಃ
|| ೭ ||

ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಯಾವ ಧೀರುರು ವ್ರಜಯುವತಿಯರೊಂದಿಗೆ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ನಡೆಸಿದ ಈ ಚಿನ್ನಯ ರಾಸ-ವಿಲಾಸವನ್ನು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಪದೇ-ಪದೇ ಕೇಳುವನೋ, ಕೀರ್ತಿಸುವನೋ ಅವರಿಗೆ ಭಗವಂತನ ಚರಣಗಳಲ್ಲಿ ಪರಾಭಕ್ತಿಯು ಉಂಟಾಗಿ, ಅವರು ಅತ್ಯಂತ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಹೃದಯದ ರೋಗದಿಂದ, ಕಾಮವಿಕಾರದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಹೊಂದುವರು. || ೪೦ ||

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಮಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಒಮ್ಮೆ ನಂದಗೋಪನೇ ಮೊದಲಾದ ಗೋಪಾಲಕರು ಶಿವರಾತ್ರಿಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕುತ್ತಾಹದಿಂದ, ಆನಂದಭರಿತರಾಗಿ ಎತ್ತಿನ ಗಾಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಅಂಬಿಕಾವನಕ್ಕೆ ಯಾತ್ರೆಗೆ ಹೋದರು. || ೧ || ರಾಜನೇ! ಅಲ್ಲಿ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಸರಸ್ವತೀ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಪಶುಪತಿಯಾದ ಪರಮೇಶ್ವರನನ್ನೂ, ಭಗವತಿ ಅಂಬಿಕೆಯನ್ನು ಆನೇಕ ಪೂಜಾಮಾಂತ್ರಿಗಳಿಂದ ಭಕ್ತಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪೂಜಿಸಿದರು. || ೨ || ದೇವಾಧಿದೇವ ಭಗವಾನ್ ಶಂಕರನು ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಸುಪ್ರೀತ ನಾಗಲೆಂದು ಅವರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಗೋವುಗಳನ್ನು, ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು, ಸುವರ್ಣವನ್ನು, ಜೇನು ತುಪ್ಪವನ್ನು ಅದರದಿಂದ ದಾನವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟು ಮೃಷ್ಟಾನ್ನವನ್ನು ಭೋಜನ ಮಾಡಿಸಿದರು. || ೩ || ಅಂದು ಮಹಾಭಾಗ್ಯಶಾಲಿಗಳಾದ ನಂದ-ಸುನಂದರೇ ಮೊದಲಾದ ಗೋಪರು ಉಪವಾಸ ವ್ರತವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡು ಕೇವಲ ಜಲಾಹಾರ ದಲ್ಲೇ ಇದ್ದು ಆ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಸರಸ್ವತೀನದಿಯ ತೀರದಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಿಂತರಾಗಿ ಮಲಗಿದರು. || ೪ ||

ಆ ಅಂಬಿಕಾವನದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡದಾದೊಂದು ಹೆಬ್ಬಾನಿದ್ದಿತು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅದು ಬಹಳವಾಗಿ ಹಸಿದಿತ್ತು. ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಸರ್ಪವು ಮಲಗಿದ್ದ ನಂದಗೋಪನನ್ನು ನುಂಗಿ ತೊಡಗಿತು. || ೫ || ಅಜ್ಜರನಿಂದ ಸುಂಗಲ್ಪಡುತ್ತಿರುವ ನಂದ ಗೋಪನು 'ಮಗು! - ಕೃಷ್ಣಾ! ಕೃಷ್ಣಾ! ಬೇಗ ಓಡಿ ಬಾ. ನೋಡು, ಈ ಹೆಬ್ಬಾವು ನನ್ನನ್ನು ನುಂಗುತ್ತಿದೆ. ಶರಣಾಗತವಾಗಿರುವ ನನ್ನನ್ನು ಈ ಸರ್ಪದಿಂದ ಬಿಡು' ಎಂದು ಗುಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕೂಗಿಕೊಂಡನು. || ೬ || ನಂದಗೋಪನ ಕೂಗನ್ನು ಕೇಳಿ ಗೋಪರೆಲ್ಲರೂ ಗಡಿಬಡಿಯಿಂದ ಎದ್ದು ನೋಡುತ್ತಾರೆ - ನಂದರಾಜನು ಹೆಬ್ಬಾನಿನ ಬಾಯಿಗೆ ಸಿಲುಕಿಕೊಂಡಿರುವನು. ಇದರಿಂದ ಭ್ರಾಂತರಾದ ಅವರು ಕೊಳ್ಳಿಗಳಿಂದ ಆ ಸರ್ಪವನ್ನು ಹೊಡೆಯತೊಡಗಿದರು. || ೭ ||

ಅರಾತ್ಯರ್ಥಹ್ಯಮಾನೋಽಪಿ ನಾಮುಚಿತಮುರಂಗಮಃ |
ತಮಸ್ತುಚ್ಚದಾಭ್ಯೇತ್ ಭಗವಾನ್ ಸಾತ್ವತಾಂ ಪತಿಃ || ೮ ||

ಸ ವೈ ಭಗವತಃ ಶ್ರೀಮತ್ಪಾದಸ್ವರ್ಣಹತಾಶುಭಃ |
ಭೇಜಿಃ ಸರ್ಪವಪುರ್ಹಿತ್ವಾರೂಪಂ ವಿದ್ಯಾಧರಾಚೀತಮ್ || ೯ ||

ತಮಪೃಚ್ಛದ್ವಪೀಕೇತಃ ಪ್ರಗತಂ ಸಮುಚ್ಛ್ರಿತಮ್ |
ದೀಪ್ಯಮಾನೇನ ವಪುಷಾ ಪುರುಷಂ ಹೇಮಮಾಲಿನಮ್ || ೧೦ ||

ಕೋ ಭವಾನ್ ಪರಯಾ ಲಕ್ಷ್ಮ್ಯ ರೋಚತೇಽದ್ಭುತದರ್ಶನಃ |
ಕಥಂ ಜುಗುಪ್ಸಿತಾಮೇತಾಂ ಗತಿಂ ವಾ ಪ್ರಾಪಿತೋಽವತಃ || ೧೧ ||

ಸರ್ಪ ಉವಾಚ

ಅಹಂ ವಿದ್ಯಾಧರಃ ಕಶ್ಚಿತ್ ಸುದರ್ಶನ ಇತಿ ಶ್ರುತಃ |
ಶ್ರಿಯಾ ಸ್ವರೂಪಸಂಪತ್ತ್ಯಾ ವಿಮಾನೇನಾಚರಂ ದಿಶಃ || ೧೨ ||

ಋಷೀನ್ವಿರೂಪಾನಂಗಿರಸಃ ಪ್ರಾಹುಃ ರೂಪದರ್ಶಿತಃ |
ಕೈರಿಮಾಂ ಪ್ರಾಪಿತೋ ಯೋನಿಂ ಪ್ರಲಬ್ಧಿಃ ಸ್ವೇನ ಪಾಪೈನಾ || ೧೩ ||

ಶಾಪೋ ಮೇಽನುಗ್ರಹಾಯೈವ ಕೃತಶ್ಚಃ ಕರುಣಾಶ್ರುಭಃ |
ಯದಹಂ ಲೋಕಗುರುಣಾ ಪದಾ ಸ್ತುಷ್ಪೋ ಹತಾಶುಭಃ || ೧೪ ||

ತಂ ತ್ವಾಹಂ ಭವಭೀತಾನಾಂ ಪ್ರಪನ್ನಾನಾಂ ಭಯಾಪಹಮ್ |
ಆಪೃಚ್ಛೇ ಶಾಪನಿರ್ಮುಕ್ತಃ ಪಾದಸ್ಪರ್ಶಾದಮೀವಹನ್ || ೧೫ ||

ಪ್ರಪನ್ನೋಽಪಿ ಮಹಾಯೋಗಿನ್ ಮಹಾಪುರುಷ ಸತ್ವತಃ |
ಅನುಜಾನೀಹಿ ಮಾಂ ದೇವ ಸರ್ವಲೋಕೇಶ್ವರೇಶ್ವರ || ೧೬ ||

ಆದರೆ ಕೊಳ್ಳಗಳಿಂದ ಹೊಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಬೆಂಕಿಯಿಂದ ಸುಡುತ್ತಿದ್ದರೂ ಆ ಅಜಗರವು ನಂದನನ್ನು ಬಿಡಲೇ ಇಲ್ಲ. ಆಗ ಭಕ್ತವತ್ಸಲನಾದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಮುಂದೆ ಒಂದು ತನ್ನ ಕಾಲಿನಿಂದ ಅದನ್ನು ಸ್ಪರ್ಶಿಸಿದನು. || ೮ || ಭಗವಂತನ ಶ್ರೀ ಚರಣಾರ್ಥ ವಾಗುತ್ತಲೇ ಸರ್ಪದ ಸಮಸ್ತ ಪಾಪಗಳು ಸುಟ್ಟು ಬೂದಿ ಯಾದುವು. ಆ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕೆ ಸರ್ಪರೂಪವು ಹೋಗಿ ವಿದ್ಯಾಧರರಿಂದ ಆರ್ತಿಸಲ್ಪಡುವ ಸರ್ವಾಂಗಗುಂದರವಾದ ರೂಪವುಂಟಾಯಿತು. || ೯ || ಸುಂದರವಾದ ಶರೀರದಿಂದ ದೇದೀಪ್ಯನಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದ, ಸುವರ್ಣಮಯವಾದ ಕಾರಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದ ಅವನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ದೀರ್ಘದಂಡ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ಕೈಜೋಡಿಸಿಕೊಂಡು ನಿಂತನು. ಆ ದಿವ್ಯಪುರುಷನನ್ನು ಹೃಷೀಕೇಶನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದನು. || ೧೦ || ದಿವ್ಯಪುರುಷನೇ ! ನೀನಾರು ? ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಕಾಂಕಿಯಿಂದ ಅದ್ಭುತರೂಪವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿರುವೆ. ನಿನಗೆ ಈ ಅತ್ಯಂತ ನಂದನೀಯವಾದ ಅಜಗರಯೋನಿಯು ಹೇಗೆ ದೊರೆ ಯಿತು ? ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಈ ಜನ್ಮವನ್ನು ನೀನು ಹೊಂದಿರ ಬೇಕು. || ೧೧ ||

ಸರ್ಪಶರೀರದಿಂದ ಹೊರಬಂದ ದಿವ್ಯಪುರುಷನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ ಭಗವಂತ ! ಹಿಂದೆ ನಾನು ಸುದರ್ಶನನೆಂಬ ವಿಖ್ಯಾತ ವಿದ್ಯಾಧರ ನಾಗಿದ್ದೆ. ನನ್ನಲ್ಲಿ ರೂಪಸಂಪತ್ತ್ಯು, ಧನಸಂಪತ್ತ್ಯು ಅಪಾರವಾಗಿತ್ತು. ಇದರಿಂದ ನಾನು ವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಎಲ್ಲೆಡೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ. || ೧೨ || ಹೀಗೆ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಒಮ್ಮೆ ನಾನು ಅಂಗಿರಸ ಗೋತ್ರದ ಅತ್ಯಂತ ಕುರೂಪಿಗಳಾದ ಋಷಿಗಳನ್ನು ನೋಡಿದೆನು. ಸೌಂದರ್ಯಮದದಿಂದ ನಾನು ಆ ಮಹರ್ಷಿಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಅಪಹಾಸ್ಯಮಾಡಿದೆ. ನನ್ನ ಈ ಅಪರಾಧದಿಂದ ಕುಟಕರಾದ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಅಜಗರ ಸರ್ಪದ ಯೋನಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವಂತೆ ಶಪಿಸಿದರು. ಅದು ನನ್ನ ಪಾವದ ಫಲವೇ ಆಗಿತ್ತು. || ೧೩ || ನಿಜವಾಗಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ದಯಾಳು ಗಳಾದ ಆ ಋಷಿಗಳು ನನ್ನನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಲೆಂದೇ ಆ ಶಾಪ ವನ್ನಿತ್ತರು. ಅದರಿಂದ ಇಂದು ನಾನು ಲೋಕಗುರುವಾದ ನಿನ್ನ ದಿವ್ಯ ಪಾದಸ್ಪರ್ಶವನ್ನು ಪಡೆದು ಸಮಸ್ತ ಪಾಪಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತನಾದೆನಲ್ಲಿ. || ೧೪ || ಸಮಸ್ತ ಪಾಪಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವಂತಹ ಸ್ವಾಮಿಯೇ ಹುಟ್ಟು ಸಾವುಗಳ ರೂಪವಾದ ಸಂಸಾರಕ್ಕೆ ಭಯಗೊಂಡು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಶರಣಾಗತರಾದರೆ ನೀನು ಎಲ್ಲಿ ಭಯಗಳಿಂದ ಪಾರುಮಾಡುವ. ಈಗ ನಾನು ನಿನ್ನ ಚರಣಾರ್ಥದಿಂದಲೇ ಶಾಪಮುಕ್ತನಾಗಿರು ವೆನು. || ೧೫ || ಭಕ್ತವತ್ಸಲನೇ ! ಮಹಾಯೋಗೇಶ್ವರ ಪುರುಷೋತ್ತಮನೇ ! ನಾನು ನಿನಗೆ ಶರಣಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಇಂದ್ರಾದಿ ಸಮಸ್ತ ಲೋಕೇಶ್ವರರಿಗೂ ಪರಮೇಶ್ವರನಾದವನೇ ! ಸ್ವಯಂ ವ್ಯಕಾಶ ನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ! ನನಗೆ ನನ್ನ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ಅನುಮತಿ ಯನ್ನು ದಯಮಾಡಿಸು. || ೧೬ || ಆಹುತನೇ ! ನಿನ್ನ ದರ್ಶನ ಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ನಾನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಶಾಪದಿಂದ ಮುಕ್ತನಾದೆನು. ಇದು ಅಶ್ವರ್ಯದ ಸಂಗತಿಯೇನಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ನಿನ್ನ ನಾಮೋಚ್ಚಾರಗೈದವನು ತನ್ನನ್ನು ಮಕ್ಕು ಶ್ರೋತೃಗಳನ್ನು ಪವಿತ್ರರಾಗಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಬ್ರಹ್ಮನಂದಾಧಿಮುಕ್ತೋಽಹಂ ಸದ್ವ್ಯಕ್ತಚ್ಯುತದರ್ಶನಾತ್ |
ಯನ್ನಾಮ ಗೃಹಸ್ಥಬಲಾನ್ ಶ್ರೋತೃಸಾತ್ಮಾನಮೇವ ಚ |
ಸದ್ಯಃ ಪುನಾತಿ ಕಿಂ ಭೂಯಶ್ಚ ಸ್ಪೃಷ್ಟ ಪದಾ ಹಿ ತೇ || ೧೭ ||

ಇತ್ಯನುಚ್ಛಾತ್ಯ ದಾಶಾರ್ಹಂ ಪರಿಕ್ರಮ್ಯಾಭಿವಂದ್ಯ ಚ |
ಸುದರ್ಶನೋ ದಿವಂ ಯಾತಃ ಕೃಚ್ಛಾನ್ನಂದತ್ಯ ಮೋಚಿತಃ || ೧೮ ||

ನಿತಾಮ್ಯ ಕೃಷ್ಣಸ್ಯ ತದಾಕೃವ್ಯಭವಂ
ಪ್ರಜೌಕಮೋ ವಿಷಿತಚೇತಸ್ತತಃ |
ಸಮಾಪ್ಯ ತಸ್ಮಿನ್ನಿಯಮಂ ಪುನರ್ವ್ರಜಂ
ಸೃಪಾಯಯುಸ್ತತ್ಕಥಯಂತ ಆದೃತಾಃ || ೧೯ ||

ಕದಾಚಿದಥ ಗೋವಿಂದೋ ರಾಮಶ್ಚಾದ್ವೈತವಿಕ್ರಮಃ |
ವಿಜತ್ರತುರ್ವನಃ ರಾತ್ಯಾಂ ಮಧ್ಯಗೌ ವ್ರಜಯೋಽಪಿತಾಮ್ || ೨೦ ||

ಉಪಗೀಯಮಾನೌ ಲಲಿತಂ ಸ್ತ್ರೀಜನ್ಯಬೃಹದ್ಸೌಹೃದ್ಯಃ |
ಸ್ವಲಂಕೃತಾನುಲಿಪ್ತಾಂಗೌ ಸ್ವಗ್ನಿಣೌ ವಿರಚೋಽಂಬರೌ || ೨೧ ||

ನಿತಾಮುಖಂ ಮಾನಯಂತಾವುದಿತೋಡುಪತಾರಕಮ್ |
ಮಲ್ಲಿಕಾಗಂಧಮತ್ತಾಲಿಜುಪ್ಪಂ ಕುಮುದವಾಯುನಾ || ೨೨ ||

ಜಗತುಃ ಸರ್ವಭೂತಾನಾಂ ಮನಃಪ್ರವಣಮಂಗಲಮ್ |
ತೌ ಕಲ್ಪಯಂತೌ ಯುಗಿಷತ್ ಸ್ವಾಮಂಡಲಮೂರ್ಚಿತಮ್ || ೨೩ ||

ಗೋಪ್ತಸ್ತದ್ಗೀತಮಾರ್ಕರ್ಣ್ಯ ಮೂರ್ಚಿತಾ ನಾವಿದನ್ವತಃ |
ಸ್ತಂಭದ್ವಕೂಲಮಾತ್ಮಾನಂ ಸ್ತಸ್ತಕೇಶಸ್ತಜಂ ತತಃ || ೨೪ ||

ವಿವಂ ವಿತ್ತೇದತೋಃ ಸ್ವೈರಂ ಗಾಯತೋಃ ಸಂಪ್ರಮತ್ತಮ್ |
ಶಂಖಚೂಡ ಇತಿ ಖ್ಯಾತೋ ಧನದಾನುಚೋಽಭ್ಯಗಾತ್ || ೨೫ ||

ಹಾಗಿರುವಾಗ ನನಗಾದರೋ ನೀನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ನಿನ್ನ ಚರಣ ಕಮಲ
ಗಳಿಂದ ಸ್ಪರ್ಶಿಸಿರುವೆ. ಎಂದಾಗ ನನ್ನ ಮುತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹ
ಎದೆಯೇ ? || ೧೭ || ಹೀಗೆ ಸುದರ್ಶನನು ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ
ನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಾ, ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಒಂದು ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ
ದನು. ಮತ್ತೆ ಅವನಿಂದ ಬೀಳ್ಕೊಂಡು ತನ್ನ ದೊಡ್ಡ ಹೊರಟು
ಹೋದನು. ಇತ್ತ ನಂದಗೋಷಮೂ ದೊಡ್ಡದಾದ ಆಪತ್ತಿನಿಂದ
ಪಾರಾದನು. || ೧೮ || ರಾಜೇಂದ್ರ ! ವ್ರಜವಾಸಿಗಳೆಲ್ಲರೂ
ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಇಂತಹ ಅದ್ಭುತ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ನೋಡಿ
ದಾಗ ಅವರು ಭಾರೀ ವಿಸ್ಮಯಗೊಂಡರು. ಆ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ
ಕೈಗೊಂಡ ವ್ರತ-ನಿಯಮವನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿ ಅವರೆಲ್ಲರೂ
ಪ್ರಮಾದರಾಗಿಯೇ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಆ ಲೀಲೆಯನ್ನು ಕೊಂಡಾಡುತ್ತಾ
ಮತ್ತೆ ವ್ರಜಕ್ಕೆ ಮರಳಿದರು. || ೧೯ ||

ಪರಿಣಿತ ಮಹಾರಾಜ ! ಒಂದು ದಿನ ಅದ್ಭುತ ವಿಕ್ರಮನಾದ
ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೂ, ಬಲರಾಮನೂ ಸೇರಿ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ
ಗೋಷಿಕೆಯೊಂದಿಗೆ ವೃಂದಾವನದಲ್ಲಿ ವಿಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. || ೨೦ ||
ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ನಿರ್ಮಲವಾದ ಪೀತಾಂಬರವನ್ನೂ,
ಬಲರಾಮನು ನೀರಾಂಬರವನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದರು. ಇಬ್ಬರ
ಕೊರಳಲ್ಲಿಯೂ ಹೂವುಗಳ ಸುಂದರ ಮಾಲೆಗಳಿದ್ದು, ಶರೀರಕ್ಕೆ
ಅಂಗರಾಗವನ್ನು ಸುಂಗಧಿಕ ಚಂದನವನ್ನೂ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡು,
ಅಂದವಾವ ಅಭರಣಗಳನ್ನು ತೊಟ್ಟಿದ್ದರು. ಗೋಷಿಕೆಯು ವ್ರಮಾ
ನಂದದಿಂದ ಮಧುರವಾದ ಸ್ವರಗಳಿಂದ ಬಲರಾಮ-ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣರ
ಗುಣಗಳನ್ನು ಗಾನಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. || ೨೧ || ಆಗತಾನೇ
ಸಾಯಂಕಾಲವಾಗಿತ್ತು. ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರ-ತಾರೆಗಳು ಪ್ರಕಾಶಿಸಿ
ಕೊಡಗಿದವು. ಮಲ್ಲಿಗೆಯು ಸುಗಂಧದಿಂದ ಮದಿಸಿದ ದುಂಬಿ
ಗಳು ರೋಂಕಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಜಲಾಶಯಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ಕುಮುದವುಪ್ಪ
ಗಳ ಸುಗಂಧವನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ತಂಗಾಳಿಯು ಮಂದ
ಮಂದವಾಗಿ ಬೀಸುತ್ತಾ ಇದೆ. ಅಂತಹ ವಾತಾವರಣವನ್ನು
ಶ್ವಾಸಿಸುತ್ತಾ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ-ಬಲರಾಮರು ಜೊತೆಗೂಡಿ ಆರೋಹಣ
ಅವರೋಹಣ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಲಾಗಾಲಾಪನೆ ಮಾಡಿಕೊಡಗಿದರು.
ಅವರ ದೈವಗಾನವು ಜಗತ್ತಿನ ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೂ ಅನಂದ
ದಾಯಕವಾಗಿತ್ತು. || ೨೨-೨೩ || ಅವರ ದಿವ್ಯಗಾನವನ್ನು ಕೇಳಿ
ಗೋಷಿಕೆಯು ಮೈಮರೆತು ಹೋದರು. ಅವರಿಗೆ ಉಪ್ಪು
ಸೀರೆಯು ಜಾರಿ ಹೋಗುತ್ತಿರುವುದರ ಕಡೆಗೆ, ಮುಡಿಯು
ಬಿಚ್ಚಿಹೋಗಿ, ಪುಷ್ಪಮಾಲೆಗಳು ಹರಿದು ಬೀಳುವುದರ ಕಡೆಗೆ
ಪರಿವೇಶ ಇರಲಿಲ್ಲ. || ೨೪ ||

ಹೀಗೆ ಬಲರಾಮ-ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣರು ಸ್ವಚ್ಛೆಯಿಂದ ಉನ್ನತರಂತೆ
ಕರ್ಣಾನಂದಕರವಾಗಿ ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಶಂಖಚೂಡನೊಬ್ಬ ಹೆರನ
ಕುಬೇರನ ಅನುಚರನಾದ ಯಕ್ಷನೊಬ್ಬನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದನು. || ೨೫ ||
ಪರಿಣಿತನೇ ! ರಾಮ-ಕೃಷ್ಣರಿಬ್ಬರೂ ನೋಡುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ ಆ
ಶಂಖಚೂಡ ಯಕ್ಷನು - ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನೇ ಏಕಮಾತ್ರ ಸ್ವಾಮಿಯೆಂದು
ಭಾವಿಸಿದ್ದ ಗೋಷಿಕೆಯರನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ನಿಶಂಕನಾಗಿ ಉತ್ತರ

ತಯೋರ್ನಿರೀಕ್ಷತೋ ರಾಜಂಸ್ತನ್ನಾಥಂ ಪ್ರಮದಾಜನಮ್ |
ಕ್ರೋಶಂತಂ ಕಾಲಯಾಮಾಸ ದಿಶ್ಯದೀಚ್ಯಾಮತಂಕಿತಃ

|| ೨೬ ||

ಕ್ರೋಶಂತಂ ಕೃಷ್ಣ ರಾಮೇತಿ ವಿಲೋಕ್ಯ ಸ್ವಪರಿಗ್ರಹಮ್ |
ಯಥಾ ಗಾ ದ್ಯುನಾ ಗ್ರಸ್ತಾ ಭ್ರಾತರಾವಸ್ಥಧಾವತಾಮ್

|| ೨೭ ||

ಮಾ ಭೇಷ್ಯತ್ಯಭಯಾರಾವೌ ಶಾಲಹಸ್ತೌ ತರಸ್ವಿನೌ |
ಆಗೇದಕುಸ್ತಂ ತರಸಾ ತ್ವರಿತಂ ಗುಹ್ಯಕಾಥಮಮ್

|| ೨೮ ||

ಸ ವಿಶ್ವ ತಾವನುಪ್ರಾಪ್ತೌಕಾಲಮೃತ್ಯೋ ಇವೋದ್ವಿಜನ್ |
ವಿಸೃಜ್ಯ ಸ್ವಿಜನಂ ಮೂಢಃ ಪ್ರಾದ್ರವಜ್ಜೀವಿತೇಚ್ಛಯಾ

|| ೨೯ ||

ತಮನ್ವಧಾವದ್ಗೋವಿಂದೋ ಯತ್ರ ಯತ್ರ ಸ ಧಾವತಿ |
ಜಿಹೀರ್ಷುಸ್ತಚ್ಛರೋರತ್ನಂ ತಸ್ಮೌ ರಕ್ತನ್ ಸ್ತ್ರಿಯೋ ಬಲಃ

|| ೩೦ ||

ಅವಿದೂರ ಇವಾಭ್ಯೇತ್ಯ ಶಿರಸ್ತಸ್ಯ ದುರಾತ್ಮನಃ |
ಜಹಾರ ಮುಷ್ಠಿನೈವಾಂಗ ಸಹಚೂಡಾಮಣಿಂ ವಿಭುಃ

|| ೩೧ ||

ಶಂಖಚೂಡಂ ನಿಹತ್ಯೈವಂ ಮಣಿಮಾದಾಯ ಭಾಸ್ವರಮ್ |
ಅಗ್ರಜಾಯಾದದಾತ್ ಪ್ರೀತ್ಯಾ ಪತ್ಯಂತೀನಾಂ ಚ ಯೋಷಿತಾಮ್

|| ೩೨ ||

ದಿಕ್ಕಿನ ಕಡೆಗೆ ಓಡಿಹೋದನು. ಆ ಗೋಪಿಯರು ಅಳುತ್ತಾ ಕೂಗುತ್ತಿದ್ದರು. || ೨೬ || ಗೋವುಗಳನ್ನು ಕಳೆದು ಅವಹರಿಸಿ ಕೊಂಡು ಹೋಗುವಂತೆಯೇ ಆ ಯಕ್ಷನು ತಮ್ಮ ಪ್ರೇಯಸಿ ಯರನ್ನು ಕದ್ದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಮತ್ತು ಅವರು ಹಾ ಕೃಷ್ಣ! ಬಲರಾಮ! ರಕ್ತನು, ರಕ್ತನು ಎಂದು ಕೂಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದ ಸಹೋದರರಿಬ್ಬರೂ ಅವನೆಡೆಗೆ ಓಡಿದರು. || ೨೭ || ಹೆದರ ಬೇಡಿರಿ, ಹೆದರ ಬೇಡಿರಿ ಎಂದು ಅಭಯ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಸಾಲವೃಕ್ಷಗಳನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡು ವೇಗವಾಗಿ ಕೃಷ್ಣಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಆ ನಿಜನಾದ ಯಕ್ಷನ ಬಳಿಗೆ ತಲುಪಿ ದರು. || ೨೮ || ರಾಮ-ಕೃಷ್ಣರಿಬ್ಬರೂ ಕಾಲ ಮತ್ತು ಮೃತ್ಯುವಿನಂತೆ ತನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದ ಮೂಢನಾದ ಶಂಖ ಚೂಡನು ಭಯಗೊಂಡನು. ಅವನು ಗೋಪಿಯರನ್ನು ಅಲ್ಲೇ ಬಿಟ್ಟು ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅಲ್ಲಿಂದ ಓಡಿ ಹೋದನು. || ೨೯ || ಆಗ ಗೋಪಿಕಾಸ್ತ್ರಿಯರನ್ನು ರಕ್ತಸರಿಕ್ಕಾಗಿ ಬಲರಾಮನು ಅಲ್ಲೇ ನಿಂತನು. ಆದರೆ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಶಂಖಚೂಡನು ಓಡಿದಲ್ಲಿಗೆ ಓಡುತ್ತಾ ಹೋಗಿ ಅವನ ಶಿರದಲ್ಲಿದ್ದ ಚೂಡಾಮಣಿಯನ್ನು ಕಿತ್ತುಕೊಳ್ಳಲು ಬಯಸಿದನು. || ೩೦ || ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರಹೋಗುತ್ತಲೇ ಭಗವಂತನು ಅವನನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಆ ದುಷ್ಟನ ಶಿರದ ಮೇಲೆ ಬಲವಾಗಿ ಒಂದು ಗುದ್ದಿದನು ಮತ್ತು ಚೂಡಾಮಣಿಯೊಂದಿಗೆ ಅವನ ರುಂಡ-ಮುಂಡಗಳನ್ನು ಬೇರ್ಪಡಿಸಿದನು. || ೩೧ || ಹೀಗೆ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಶಂಖ ಚೂಡನನ್ನು ಕೊಂದು, ಆ ಹೊಳೆಯುವ ಚೂಡಾಮಣಿಯನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಮರಳಿದನು. ಎಲ್ಲ ಗೋಪಿಕೆಯರೂ ನೋಡುತ್ತಿರು ವಂತೆಯೇ ಆ ಮಣಿಯನ್ನು ಅಣ್ಣನಾದ ಬಲರಾಮನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿ ದನು. || ೩೨ ||

ಮೂವತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿಯಿತು. || ೩೪ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತೇ ದುಹಾಪುರಾಣೇ ಪಾರಮಹಂಸ್ಯಾಂ ಸಂಹಿತಾಯಾಂ ದಶಮ ಸ್ಕಂಧೇ ಪೂರ್ವಾರ್ಧೇ
ಶಂಖಚೂಡವಧೋ ನಾಮ ಚತುಸ್ತೋಽಧ್ಯಾಯಃ || ೩೪ ||

ಮೂವತ್ತೆನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಯುಗಳ ಗೀತೆ

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಉವಾಚ

ಗೋಪ್ಯಃ ಕೃಷ್ಣೇ ವನಂ ಯಾತೇ ತಮನುದ್ರುತಚೇತಸಃ |
ಕೃಷ್ಣಲೀಲಾಃ ಪ್ರಗಾಯಂತ್ಯೋನಿನ್ಯುದ್ಯುಮೇನ ವಾಸರಾನ್

|| ೧ ||

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಮಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಎಲೈ ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ | ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಅನುದಿನವೂ ಹುಡುಗನನ್ನು ಮೇಯಿಸಲು ಬೇಗಾದೊಡನೆಯೇ ವನಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದನು. ವ್ರಜ ದಲ್ಲಿದ್ದ ಗೋಪಿಯರ ಮನಸ್ಸೂ ಅವನೊಂದಿಗೇ ಹೊರಟು ಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅವರ ಮನಸ್ಸು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಚಿಂತಿಸುತ್ತಾ, ಅವನ ಲೀಲಾಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ಹಾಡುತ್ತಾ ಇದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಅವರು ಹಗಲನ್ನು ಬಹಳ ಕಷ್ಟದಿಂದ ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. || ೧ ||

ಗೋಷ್ಠಿ ಉಚಿತಃ

ವಾಮಬಾಹುಕೃತವಾಮಕಪೋರೋ
ಪರಿತಪ್ತುರಧರಾಪೀತವೇಣುಮ್ |
ಕೋಮಲಾಂಗುಲಿಧರಾತ್ರಿತಮಾರ್ಗಂ
ಗೋಷ್ಠಿ ಕುರಯತಿ ಯತ್ರ ಮುಕುಂದಃ || ೨ ||

ವೈಷ್ಣವಯಾನವನಿತಾಃ ಸಹ ಸಿದ್ಧಿ-
ವಿಸ್ತೃತಾಸ್ತದಪಥಾರ್ಯ ಸಲಚ್ಛಾಃ |
ಕಾಮಮಾರ್ಗಗಸಮರ್ಪಿತಚಿತ್ತಾಃ
ಕಶ್ಚಲಂ ಯಯುರಪಸ್ತುತನೀವ್ಯಃ || ೩ ||

ಹಂತ ಚಿತ್ರಮಬಲಾಃ ಶೃಣುತೇದಂ
ಹಾರಹಾಸ ಉರಸಿ ಸ್ಥಿರವಿದ್ಯುತ್ |
ನಂದಸೂನುರಯಮಾರ್ತಜನಾನಾಂ
ನರ್ಮದೋಃ ಯಹಿ ಕೂಚಿತವೇಣಾ || ೪ ||

ವೃಂದಕೋ ಪ್ರಜವೃಷಾ ಮೃಗಗಾವೋ
ವೇಣುವಾದ್ಯಹೃತಚೇತು ಆರಾತ್ |
ದಂತದಪ್ಪಳವಲಾ ಧೃತಕರ್ಣಾ
ನಿದ್ರಿತಾ ಲಿಖಿತಚಿತ್ರಮಿವಾಸನ್ || ೫ ||

ಬರ್ಹಿಗಸ್ತಬಕಥಾತುಪಲಾಶೈ-
ಬೃದ್ಧಮಲ್ಲಪರಿಬರ್ಹವಿಡಂಬಃ |
ಕರ್ಹಿಚಿತ್ ಸಬಲ ಆಲಿ ಸ ಗೋಷ್ಠಿ-
ಗಾರಃ ಸಮಾಪ್ತಯತಿ ಯತ್ರ ಮುಕುಂದಃ || ೬ ||

ತರ್ಹಿ ಭಗ್ನಗತಯಃ ಸರಿತೋ ವೈ
ತತ್ಪದಾಂಬುಜರಚೋಽನಿಲನೀತಮ್ |
ಸ್ಪೃಹಯತೀರ್ವಯಮಿವಾಬಹುಪುಷ್ಪಾಃ
ಪ್ರೇಮವೇಷಿತಭುಜಾಃ ಸ್ವಮಿತಾಪಃ || ೭ ||

ಗೋಷಿಯರು ಪರಸ್ಪರ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಎಲೈ ಸಖಿಯೇ! ನಮ್ಮ ಮುಕುಂದನು ಕೊಳಲನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಎಡತೋಳನ್ನು ಎಡಕೆನ್ನೆಗೆ ಹಾಗೂ, ಕೊಳಲನ್ನು ತುಟಗೆ ತಗುಲಿಸಿ ಅರೋಹಣ ಅವರೋಹಣ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಹುಬ್ಬನ್ನು ಹಾರಿಸುತ್ತಾ ಮೃದುವಾದ ಬೆರಳುಗಳ ಚಾಲನೆಯಿಂದ ಕೊಳಲನ್ನು ನುಡಿಸುವನು. ವಿಮಾನ ಸಂಚಾರಿಗಳಾದ ಸಿದ್ಧಸ್ಥಿಯರು ತಮ್ಮ ಪತಿಗಳೊಡನೆ ಕರ್ಣಾನಂದಕರವಾದ ಆ ವೇಣುಗಾನವನ್ನು ಕೇಳಿ ಅಚ್ಚರಿಗೊಳ್ಳುವರು. ವೇಣುಗಾನವನ್ನು ಕೇಳಿ ಮನ್ಮಥನ ಬಾಣಗಳ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಮನುಷ್ಯೋದ್ಧಿದ ಅವರು ಲಚ್ಚಿಗೊಳ್ಳುವರು. ವೇಣುಗಾನ ಶ್ರವಣದಿಂದ ಮೈಮರೆತ ಅವರಿಗೆ ಸೀರೆಯ ಉಡುಗಂಬು ಬಿಚ್ಚಿ ಹೋಗಿರುವುದೂ ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ನಮ್ಮ ಇನಿಯನ ವೇಣು ಗಾನವು ನಮ್ಮನ್ನು ಮಾತ್ರವೇ ಅಲ್ಲದೆ ಆಕಾಶಸಂಚಾರಿಗಳಾದ ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ ವಿಮೋಹಗೊಳಿಸುವುದಾಗಿದೆ. || ೨-೩ ||

ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಗೋಷಿಯು ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ - ಸಖಿಯರೇ! ನಾನು ಮತ್ತೊಂದು ಅಶ್ವರ್ಯಕರವಾದ ವಿಚಾರವನ್ನು ಹೇಳುವೆನು, ಕೇಳಿ. ಮುತ್ತಿನಹಾರದಂತೆ ಶುಭ್ರವಾದ ನಗೆಯುಳ್ಳ, ವಕ್ಷಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಮಿಂಚಿನಂತೆ ಹೊಳೆಯುವ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ, ಆರ್ತರಾದ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಸುಖವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ, ನಂದ ಗೋಷನ ಮಗನಾದ ತ್ರಿಲೋಕಪ್ಪನು ಕೊಳಲನ್ನು ನುಡಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರೆ, ಗುಂಪು-ಗುಂಪಾಗಿ ಮೇಯುತ್ತಿದ್ದ ವ್ರಜದ ಎತ್ತುಗಳು, ಮೃಗಗಳೂ, ಹಸುಗಳು ಆ ವೇಣುಗಾನದಿಂದ ಮೈಮರೆತು ಮೇಯುವುದನ್ನು ಹಾಗೆಯೇ ನಿಲ್ಲಿಸಿಬಿಡುತ್ತಿದ್ದವು. ತಲ್ಲುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಟ್ಟಕೊಂಡ ಹುಲ್ಲನ್ನು ಅಗಿಯದೆ, ನುಂಗದೆ ಹಾಗೇ ನಿಂತಿರುತ್ತಿದ್ದವು. ಕಿವಿಗಳನ್ನು ನಿಮಿಸಿಕೊಂಡು ಗಾನಸುಧೆಯನ್ನು ಪಾನಮಾಡುತ್ತಿವೆಯೋ ಎಂಬಂತೆ ಚಿತ್ತಾರದಂತೆ ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತವೆ. ಅವರ ಈ ಸ್ಥಿತಿಯು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವೇ ಆಗಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ, ಈ ಮುರಲಿಗಾನವು ಅವರ ಚಿತ್ತವನ್ನು ಆವರಿಸುತ್ತದೆ. || ೪-೫ ||

ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಗೋಷಿಯು ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ - ಗೆಳತಿಯರೇ! ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ನಮ್ಮ ಮುದ್ದು ಇನಿಯನು ಸವಿಲಗರಿಗಳಿಂದಲೂ, ಹೂವಿನ ಗೊಂಚಲುಗಳಿಂದಲೂ, ಹರಿದಳವೇ ಮುಂತಾದ ಬಣ್ಣಗಳಿಂದಲೂ, ಚಿಗುರಲೆಗಳಿಂದಲೂ ಶರೀರವನ್ನು ಸಿಂಗರಿಸಿಕೊಂಡು ಜಟ್ಟಿಯಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಾ, ಬಲರಾಮನೊಂದಿಗೆ ಕೊಳಲನ್ನೊಡ್ಡುತ್ತಾ ಗೋಪಾಲಕರೊಡನೆ ಆಕಳುಗಳನ್ನು ಅವರ ಹೆಸರತ್ತಿ ಕರೆಯುತ್ತಾನೆ. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ವೇಣುಗಾನದ ಮಾಧುರ್ಯವನ್ನು ಕೇಳಿದ ನದಿಗಳು ಸ್ವಲ್ಪರಾಗುತ್ತವೆ. ಮುಂದಕ್ಕೆ ಹರಿಯುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ವಾಯುವು ನಮ್ಮ ಇನಿಯನ ಪಾದಧೂಳಿಯನ್ನು ತಂದು ತಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಹಾಕುವನೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಆ ನದಿಗಳು ನಮ್ಮಂತೆಯೇ ಭಾಗ್ಯಹೀನರು. ತೆರೆಗಳೆಂಬ ತೋಳುಗಳನ್ನು ನಾಲ್ಕಾರುಬಾರಿ ಚಾಚಿದರೂ ಅವುಗಳಿಗೆ ಭಗವಂತನ ಪಾದಧೂಳಿಯು ಸಿಗದೆ ಕೊನೆಗೆ ಪ್ರೇಮಾವೇಶದಿಂದ ತಟಸ್ಥರಾಗಿ ನಿಂತು ಬಿಡುತ್ತವೆ. || ೬-೭ ||

ಅನುಚರೈಃ ಸಮನುಪರ್ಣಿತವೀರ್ಯ
ಆದಿಪೂರುಷ ಇವಾಚಲಭೂತಿಃ |
ವನಚರೋ ಗಿರಿತಟೀಪು ಚರಂತೀ-
ರ್ವೇಣುನಾಽಽಹ್ಮಯತಿ ಗಾಃ ಸ ಯದಾ ಹಿ || ೮ ||

ವನಲತಾಸ್ತರವ ಆತ್ಮನಿ ವಿಷ್ಣುಂ
ದ್ವಂಜಯಂತ್ಯ ಇವ ಪುಷ್ಪ ಫಲಾಢ್ಯಾಃ |
ಪ್ರಗತಭಾರವಿಟಪಾ ಮಧುಧಾರಾಃ
ಪ್ರೇಮಹೃತ್ಯ ತನದಃ ಸಸ್ಯಜಾಃ ಸ್ಮ || ೯ ||

ವರ್ತನೀಯತೀಲಕೋ ವನಮಾಲಾ-
ದಿದ್ಯಗಂಧತುಲಸೀಮಧುಮುತ್ತಃ |
ಅಲಿಕುಲೈರಲಘುಗೀತಮಭೀಷ್ಟ-
ಮಾದ್ರಿಯನ್ ಯಹಿ ಸಂಧಿತವೇಣುಃ || ೧೦ ||

ಸರಸಿ ಸಾರಸಹಂಸವಿಹಂಗಾ-
ಶ್ಚಾರುಗೀತಹೃತಚೇತಸ ವಿತ್ಯ |
ಹರಿಮುಪಾಸತ ತೇ ಯತಚಿತ್ತಾ
ಹಂತ ಮೀರಿತದೃಶೋ ದೃತಮೌನಾಃ || ೧೧ ||

ಸಹಬಲಃ ಸ್ತಗಮಹಂಸವಿಲಾಸಃ
ಸಾನುಷು ಕ್ಷಿತಿಭೃತೋ ವ್ರಜದೇವ್ಯಃ |
ಹರ್ಷಯನ್ ಯಹಿ ವೇಣುರವೇಣ
ಜಾತಹರ್ಷ ಉಪರಂಭತಿ ವಿಶ್ವಮ್ || ೧೨ ||

ಮಹದತಿಕ್ರಮಣಶಂಕಿತಚೇತಾ
ಮಂದಮಂದಮನುಗರ್ಜತಿ ಮೇಘಃ |
ಸುಹೃದಮಭ್ಯವರ್ಷತುಮನೋಭಿ-
ಶ್ಚಾಯಯಾ ಚ ವಿದಧತ್ ಪ್ರತಪತ್ರಮ್ || ೧೩ ||

ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಗೋಪಿಯು ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ - ಸಖಿಯೇ! ಅನಂತ
ವಾದ ಮತ್ತು ಅಚಿಂತ್ಯವಾದ ಐಶ್ವರ್ಯಕ್ಕೆ ಸ್ವಾಮಿಯಾದ
ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನ ಅಪಾರಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ದೇವತೆಗಳು ಗಾನ
ಮಾಡುತ್ತಾ ಇರುವಂತೆಯೇ ಗೊಲ್ಲಬಾಲಕರು ಕಡುಚೆಲುವನಾದ
ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಲೀಲಾ ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ಗಾನಮಾಡುತ್ತಾ ಇರುತ್ತಾರೆ.
ಅಂತಹ ಅಚಿಂತ್ಯ ಐಶ್ವರ್ಯಸಂಪನ್ನನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ವೃಂದಾವನ
ದಲ್ಲಿ ಎಹಂಸುವಾಗ, ಕೊಳಲನ್ನೂಡುತ್ತಾ ಗೋವರ್ಧನದ ತಪ್ಪಲಲ್ಲಿ
ಮೇಯುತ್ತಿದ್ದ ಹಸುಗಳ ಹಸರೊಡಿದು ಕರೆಯುತ್ತಿರುವನು. ಆ
ವನದ ಮರ-ಗಿಡ-ಬಳ್ಳಿಗಳು ಹೂವೂ-ಹಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಸಮೃದ್ಧ
ವಾಗಿದ್ದು, ಅವುಗಳ ಕೊಂಬೆಗಳು ಫಲಧಾರದಿಂದ ನೆಲದವರೆಗೂ
ಬಗ್ಗಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸುವಂತಿದೆ. ಆ ಲತಾ-ವೃಕ್ಷಗಳು
ತನ್ನೊಳಗೆ ಭಗವಾನ್ ವಿಷ್ಣುವು ಇರುವನೆಂಬುದನ್ನು ಸೂಚಿಸು
ತ್ತವೋ ಎಂಬಂತೆ ಉಲ್ಲಸಿತವಾಗುತ್ತವೆ. ಆ ವೃಕ್ಷಗಳು ಪ್ರಹೃಷ್ಣವಾದ
ಶರೀರವನ್ನು ಹೊಂದಿ ರೋಮಾಂಚನವಾದಂತೆ ಮಕರಂದದ
ಧಾರೆಯನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತವೆ. || ೮-೯ ||

ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಗೋಪಿಯು ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ - ಸಖಿಯೇ! ನಮ್ಮ
ಇನಿಯನ ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ವರ್ತನೀಯವಾದ ಕಸ್ತೂರಿ ತಿಲಕವಿದೆ.
ಕಂಠದಲ್ಲಿ ತುಲಸೀದಳಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ವನಮಾಲೆಯಿದೆ. ಇವರ
ಸುಗಂಧವನ್ನು ಆಘ್ರಾಣಿಸಿದ ದುಂಬಿಗಳು ಮತ್ತರಾಗಿ ಝೇಂಕರಿ
ಸುತ್ತಿವೆ. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ದುಂಬಿಗಳ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ವೇಣು
ವನ್ನು ನುಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆ ಮುನಿಜನ ಮೋಹನ ವೇಣುಗಾನವನ್ನು
ಕೇಳಿದ ಸರೋವರದಲ್ಲಿದ್ದ ಹಂಸ, ಕಾರಂಡವ ಮೊದಲಾದ
ಜಲಪಕ್ಷಿಗಳ ಮನಸ್ಸೂ ಕೂಡ ಪರವಶವಾಗುತ್ತದೆ. ಅವುಗಳು
ವಿವಶರಾಗಿ ಪ್ರಿಯ ಶ್ಯಾಮಸುಂದರನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಮೌನವಾಗಿ
ಕುಳಿತು ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು, ಏಕಾಗ್ರಚಿತ್ತದಿಂದ ಅವನನ್ನು
ಆರಾಧಿಸುವವೋ ಎಂಬಂತಿರುತ್ತದೆ. ಎಂತಹ ಆಶ್ಚರ್ಯದ
ಮಾತಾಗಿದೆ! || ೧೦-೧೧ ||

ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಗೋಪಿಯು ಹೇಳಿದಳು - ಗಳಿತಿಯೇ! ನಮ್ಮ
ಶ್ಯಾಮಸುಂದರನು ಹೂಗಳ ಕರ್ಣಕುಂಡಲಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಿ
ಕೊಂಡು ಬಲರಾಮನೊಂದಿಗೆ ಗೋವರ್ಧನದ ತಪ್ಪಲಿನಲ್ಲಿ ನಿಂತು
ಸಮಸ್ತ ಜಗತ್ತನ್ನು ಹರ್ಷಗೊಳಿಸುತ್ತಾ ಕೊಳಲನ್ನು ನುಡಿಸುತ್ತಿರು
ತ್ತಾನೆ. ಕೇವಲ ನುಡಿಸುವುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಆನಂದತುಂಬಿನಾಗಿ
ವೇಣುಗಾನದ ಮೂಲಕ ವಿಶ್ವವನ್ನೇ ಆಲಿಂಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಆ
ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮೇಘವು ಕೊಳಲಿನ ಧ್ವನಿಯೊಂದಿಗೆ ಮೆಲ್ಲ
ಮೆಲ್ಲನೆ ಗರ್ಜಿಸುತ್ತದೆ. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ವೇಣುನಾದವು ಕೇಳದಂತೆ
ನಾವು ಜೋರಾಗಿ ಗುಡುಗಿದರೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಅಪರಾಧವೆನಿಸಿ
ದಂತಾದೀತೆಂದು ಶಂಕಿಸಿ ಮೆಲ್ಲನೆ ಗುಡುಗುತ್ತವೆ. ಕೆಲವು ವೇಳೆ
ನಮ್ಮ ಪ್ರಿಯಕರನ ಮೇಲೆ ಹೂಮಳೆಗರೆಯುತ್ತವೆ. ಕೆಲವು ಸಲ
ಬಿಸಿಲಿನಿಂದ ಉಂಟಾದ ಬೇಗೆಯನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಲು
ಧೃತ್ರಿಯಂತೆ ಅವನ ಮೇಲೆ ಅವರಿಸಿ ಬಿಡುತ್ತವೆ. || ೧೨-೧೩ ||